

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Mahkeme Kayıtları Işığında
17.YÜZYIL İSTANBUL'UNDA
SOSYO-EKONOMİK YAŞAM

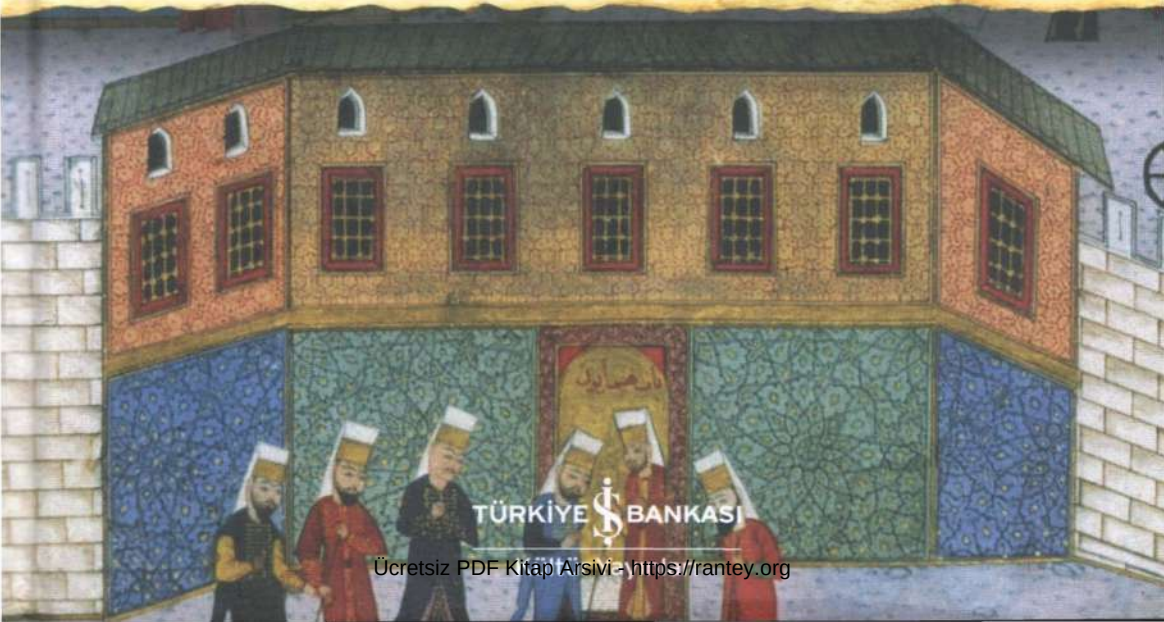
*SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN
SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL
Glimpses from Court Records*

Editör / Edited by
Timur Kuran

Cilt 3 / Volume 3

Devlet-Toplum İlişkileri (1602-19)

State-Subject Relations (1602-19)



Mahkeme Kayıtları Işığında
17.YÜZYIL İSTANBUL'UNDA
SOSYO-EKONOMİK YAŞAM

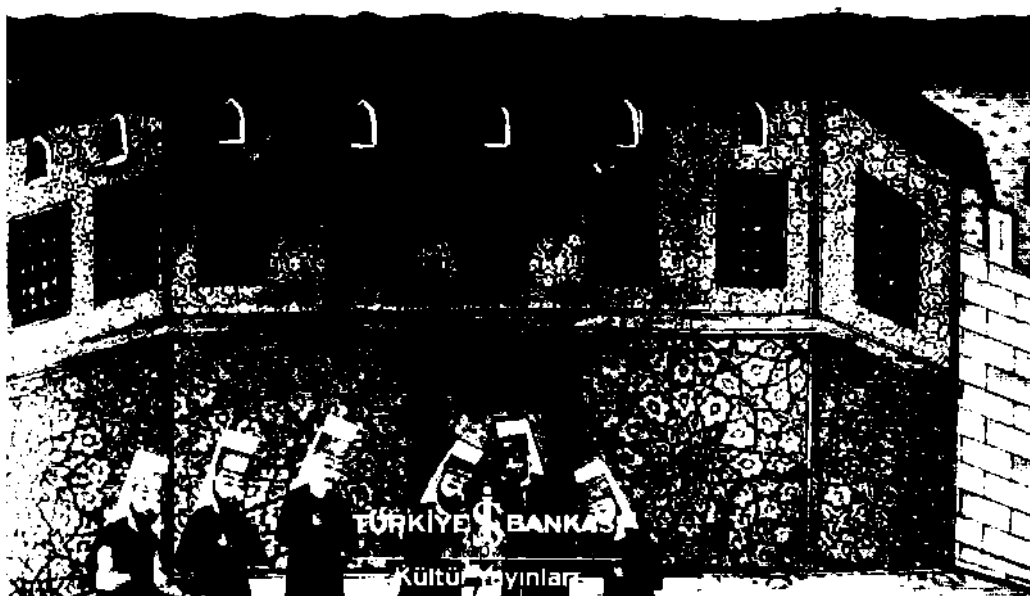
*SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN
SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL
Glimpses from Court Records*

Editör / Edited by
Timur Kuran

Cilt 3 / Volume 3

Devlet-Toplum İlişkileri (1602-19)

State-Subject Relations (1602-19)



TARİH / HISTORY

YAYINA HAZIRLAYAN / EDITED BY: TİMUR KURAN

MAHKEME KAYITLARI IŞIĞINDA

17. YÜZYIL İSTANBUL'UNDA SOSYO-EKONOMİK YAŞAM - CİLT 3

SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL:
GLIMPSES FROM COURT RECORDS - VOL. 3

OSMANLICA TRANSKRİPSİYONLAR VE TÜRKÇE ÖZETLER /
OTTOMAN TRANSCRIPTS AND TURKISH SUMMARIES

MÜSLÜM İSTEKLİ, ÖMER FARUK BAHADUR

İNGİLİZCE ÖZETLER / ENGLISH SUMMARIES

NUR BANU KAVAKLI BİRDAL, MEHMET SİNAN BİRDAL

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2010
Sertifika No: 11213

EDİTÖR / EDITOR
EMRE YALÇIN

GÖRSEL YÖNETMEN / CHIEF DESIGNER
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA / GRAPHIC PRODUCTION
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASKI: ŞUBAT 2011 / FIRST PRINT: FEBRUARY 2011

ISBN 978-605-360-109-8

BASKI / PRINT
KİTAP MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
(0212) 482 99 10

DAVUTPAŞA CADDESİ NO: 123 KAT: 1 TOPKAPI İSTANBUL
Sertifika No: 0107-34-007147

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced without written permission from the publisher, except by a reviewer who may quote brief passages in a review; nor may any part of this book be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording, dubbing, or other without written permission from the publisher.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

İSTİKLAL CADDESİ, NO: 144/4 BEYOĞLU 34430 İSTANBUL

Tel. (0212) 252 39 91

Fax. (0212) 252 39 95

www.iskulttur.com.tr

Yayına Hazırlayan / Edited by
Timur Kuran

mahkeme kayıtları ışığında
17. Yüzyıl İstanbul'unda
Sosyo-Ekonomik Yaşam

Cilt 3
Devlet-Toplum İlişkileri (1602-19)

Social and Economic Life in
Seventeenth-Century Istanbul
glimpses from court records

Volume 3
State-Subject Relations (1602-19)





İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Transkripsiyon ve Kodlama Kuralları	ix
<i>Transliteration and Coding Rules</i>	xi
Devlet-Toplum İlişkileri / <i>State-Subject Relations (1602-19)</i>	1
İstatistikler	3
Kaynakça	12
<i>Statistics</i>	15
<i>References</i>	24
Özetler ve Metinler / <i>Summaries and Texts</i>	27

Bu cildin dizini, bu konunun devamını içeren 4. cildin sonundadır.

The index for this volume is at the end of Volume 4, which is on the same subject.

Uygarlıkların kavuştuğı İstanbul'a armağan...

In celebration of Istanbul, where civilizations come together...

Transkripsiyon ve Kodlama Kuralları

Mahkeme defterlerindeki Osmanlıca metinlerin transkripsiyonu hazırlanırken okuma akışkanlığının bozulmaması için yalın bir yöntem benimsenmiştir. Arapça ve Farsça kelimeler orijinallerine uygun biçimde okunmaya çalışılmıştır. Uzatma olan sesli harflerde (ziyâde, âlî, hâzır örneklerinde olduğu gibi) ^ işareti; ayın harfinin geçtiği kelimelerde (bey', şer', i'timad örneklerinde olduğu gibi) ayın harfinden sonra ' işareti; ve hemzenin kullanıldığı kelimelerde (su'âl, me'mûr, kâ'im örneklerinde olduğu gibi) hemzeden sonra ' işareti kullanılmıştır.

Öz Türkçe kelimelerin okunuşunda kâtibin yazımına bağlı kalınarak dönemin telaffuzu yansıtılmaya çalışılmıştır. Gayrimüslim, yabancı, kilise, sinagog, cemaat adlarıyla yabancı kökenli yer adları da orijinal metinde yazıldığı gibi okunmuştur.

Mahkeme defterlerinin içlerindeki hükümler kodlanırken varak sayısı esas alınmıştır. Her bir varağın ilk sayfası a, ikinci sayfası b olarak sınıflandırılmış olup her sayfadaki hükümler de Arap rakamlarıyla birden başlayarak numaralandırılmıştır. Dolayısıyla 23b/2, 23'üncü varağın arka tarafında bulunan ikinci hükme verilen koddur.

Kullanılan özel işaretler şunlardır:

[dolu] Metin içerisinde kâtip tarafından yazılması unutilan

veya eksik yazılan harf, ek ya da kelimeler bu işaret içerisinde tamamlanmaya çalışılmıştır. Üç örnek: [Ef]renciyü'l-asl, vekîl-i mezbûr[ı] tasdîk, meblağ-ı [mezbûr].

[...] Okunamayan kelimeler.

[?] Okunuşu şüpheli kelimeler.

[boş] Metin içerisinde kâtip tarafından daha sonra tamamlanması düşüncesiyle boş bırakılan ama doldurulmayan alanlar.

[silik] Kurt tahribatı, nem, yırtık, çürük ve buna benzer faktörlerden dolayı okunması mümkün olmayan kelimeler.

Transliteration and Coding Rules

In transliterating the Ottoman records in the court registers into modern Turkish, we opted for simplicity in order to avoid burdening readers. With Arabic and Farsi words, we have sought to maintain the intended pronunciation. Long vowels (as in ziyâde, âlî, hâzırı) are identified through the ^ sign; words with an ayn (for example, bey', şer', i'timad) have the diacritic ' after the ayn; and words with the hamza (for example, su'âl, me'mûr, kâ'im) have the diacritic ' following the hamza.

With Turkish words, we have followed the scribes form in order to convey the pronunciation of the time. The names of non-Muslims, foreigners, churches, synagogues, congregations, and foreign places have been transcribed to match the original text.

In coding the cases within the court registers, we have followed the sheet number. The front of a sheet is classified as a, and the back as b, and Arabic numerals have been used to distinguish among the cases on each page. Thus, 23b/2 refers to the second entry on the back side of the 23rd sheet.

The following special symbols are used:

[full] Characters or words that the scribe forgot or overlooked have been completed within brackets. Three examples: [Ef]renci-yü'l-asl, vekîl-i mezbûr[ı] tasdîk, meblağ-ı [mezbûr].

XII SOCIAL AND ECONOMIC LIFE IN SEVENTEENTH-CENTURY ISTANBUL

- [...]** Undecipherable words.
- [?]** Doubtful transliteration.
- [boş]** Fields within the text that the scribe planned to fill later but left blank (“boş” means blank in Turkish).
- [silik]** Unreadable due to damage caused by worms, humidity, tears, rotting, or some other factor.

DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ
(1602-19)

STATE-SUBJECT RELATIONS
(1602-19)

İstatistikler

Bu çalışmanın dayandığı 15 mahkeme sicili bir devlet yetkilisinin taraf olduğu ya da vergilendirmenin konu olduğu 694 hüküm barındırıyor. Tahmin edilebileceği gibi bu iki kategoriye giren hükümler önemli ölçüde örtüşüyor. Bir devlet görevlisinin bir vergi sözleşmesini kaydettirmek, ödenmemiş vergiler için bir şahsı dava etmek ya da haksız vergilendirme suçlaması karşısında kendisini savunmak amacıyla mahkemeye çıkması olağan bir durumdur. Dolayısıyla bu cilt ve bunu takip eden ciltte iki ayrı konudaki hükümler bir araya toplandı. Üçüncü cilt 1602-19 döneminin, dördüncü ciltse 1661-97 döneminin tüm ilgili hükümlerini kapsıyor.

İki kategoride de hükümlerin yarısından biraz fazlası bir sözleşmenin kaydedilmesiyle ilgili. Bir devlet görevlisinin taraf olduğu hükümlerde geriye kalanların büyük çoğunluğu davadır. Öte yandan, vergi konulu hükümlerde geriye kalanların çoğunu resmi yazışmalar oluşturuyor. Söz konusu iki ciltte en az bir devlet görevlisinin

Tablo 3.1 Devlet-birey hükümlerinin türe göre dağılımı

Tür	Devlet görevlisinin taraf olduğu hükümler		Vergi konulu hükümler	
	Sayı	%	Sayı	%
Tescil	253	54,3	296	53,4
Dava	164	35,2	118	21,3
Resmi yazışma	49	10,5	140	25,3
Toplam	466	100	554	100

taraf olduğu 170 vergi davası bulunuyor. Bunların 69'u tescil, 55'i dava, 46'sı da resmi yazışmadır.

Devlet görevlileri

Osmanlı İmparatorluğu modern-öncesi dönemin en büyük bürokrasilerinden birini oluşturmuştu (Gerber 1994; Shaw 1976, böl. 5-6; Imber 2002, böl. 4-6).

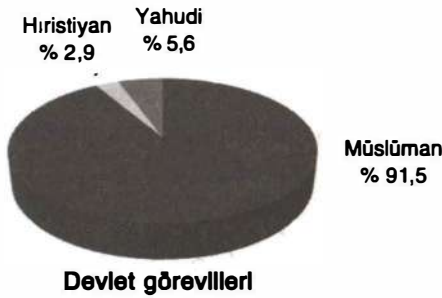
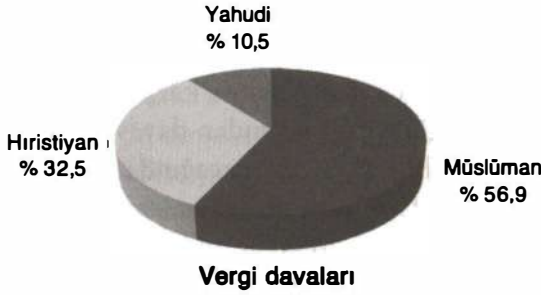
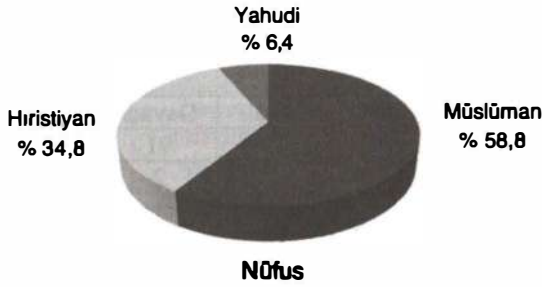
Osmanlı bürokrasisi, Müslüman bir hanedan tarafından kurulmuş olup en azından prensip olarak İslam hukukuna göre yönetilmekteydi. Dolayısıyla kayıtlarımızda görülen görevlilerin içinde Müslümanların büyük bir oranla temsil edilmeleri şaşırtıcı değildir. Tablo 3.2, kayıtlarımızda bulunan 568 devlet görevlisinin yüzde 91,5'inin Müslüman olduğunu gösteriyor. Şaşırtıcı olabilecek bir gözlem, Yahudilerin neredeyse İstanbul'daki nüfusları oranında devlet görevlisi olarak mahkeme defterlerimizde belirmeleridir. Kayıtlarımızdaki devlet görevlilerinin 32'si (% 5,6) Yahudi bir vergi ya da gümrük memurudur. Hristiyanlar ise devlet görevlileri arasında nüfustaki oranlarına göre çok az temsil ediliyor. Gayrimüslim devlet görevlilerine odaklanırsak, Yahudilerle Hristiyanlar arasındaki fark daha da belirginleşecektir. Yahudilerin İstanbul'daki gayrimüslim nüfus içindeki payı yüzde 15,5, gayrimüslim devlet görevlileri içindeki payıysa yüzde 66,7'dir.

Müslüman devlet görevlileri davalarda genelde davalı taraf olarak karşımıza çıkarken Hristiyan ve Yahudi devlet görevlileri daha çok davacı olarak beliriyorlar (Tablo 3.3).

Davacı da olsa, davalı da olsa bir devlet görevlisinin dava kazanma şansı küçüktü. Tablo 3.4, devlet görevlilerinin davalı ya da

Tablo 3.2 Devlet görevlilerinin din ve hüküm türlerine göre dağılımı

	Tescil	Dava	Resmi yazışma	Toplam		Nüfus payı (%)
				No.	%	
Müslüman	304	164	52	520	91,5	58,8
Hristiyan	8	7	1	16	2,9	34,8
Yahudi	12	17	3	32	5,6	6,4
Tümü	324	188	56	568	100	100



Şema 3.1 İstanbul'da üç büyük dini grubun nüfus, şer'i mahkemelerde görülen vergi davaları ve mahkemeye çıkan devlet görevlileri içindeki payları

davacı oldukları davaların yalnızca yüzde 25,7'sini kazandığını gösteriyor. Bu gözlemler, on yedinci yüzyıl İstanbul'undaki kadıların, devlet görevlilerine karşı önyargılı olduklarını düşündürtebilir. Ancak, kadıların da devlet memuru olmaları bu yorumu mantıksız kılıyor. Kendisinin de dahil olduğu devlet bürokrasisini baltala-

Tablo 3.3 Devlet görevlilerinin din ve davadaki tarafa göre davalara katılımı

Görevlinin dini	Davalı	Davacı	Toplam
Müslüman	65	91	156
Hristiyan	5	2	7
Yahudi	16	1	17
Tümü	86	94	180

mayı amaç edindiği izlenimini yaratan bir kadı, görevden alınmaya ve cezalandırılmaya davetiye çıkartmış olurdu.

Olası bir açıklama, tebaanın kazanacağından oldukça emin olmadığı müddetçe devlet görevlilerine karşı davalardan kaçınması olabilir. Bir devlet görevlisi tarafından davayla tehdit edilen muhtemel bir davalı mahkemede kazanacağından emin olmadığı süreç anlaşmazlığı mahkeme dışında çözümlemeyi yeğlemiş olmalıdır. Benzer biçimde, kazanma şansının yüksek olduğuna inanmayan muhtemel bir davacı bir devlet görevlisini Padişah adına adalet dağıtan bir kadının önüne getirmeye çekinecekti. Bu mantıktan, mahkeme sicillerine girmiş olup devlet görevlilerini ilgilendiren davaların, görevlilerin savlarının özellikle zayıf olduğu anlaşmazlıkları temsil ettiği sonucu çıkartılabilir. Kadıların devlet görevlilerini kayırdığı bilindiği için yalnız bu anlaşmazlıklar dava konusu oluyordu. Bu yorum, bireylerin devlet görevlilerine karşı açtıkları davaların yüzde 83,2'sini kazanmalarıyla tutarlıdır. Devlet görevlileri tarafından açılan davaların aksine, bu davalar devlette görevi olmayan bireyler tarafından açılmaktaydı.

Bir devlet görevlisinin taraf olduğu 466 hükümden 181'i (%38,8) mirasla ilgilidir (Tablo 3.5). Genellikle görevlinin taraf olmasının nedeni, mirasın bir bölümüne devlet adına el koyması ya da buna hakkı olduğuna inanmasıdır. Bu hükümlerle örtüşen 170 hüküm (%36,4) vergi yükümlülükleriyle ilgilidir. Yüz yirmi sekiz hükümle (%27,5) borç, üçüncü en yaygın konu. Kimi borç hükümleri ödenmemiş vergi yükümlülükleriyle, kimileri de bir devlet görevlisinin kişisel mali işleriyle ilgilidir. Listenin dördüncü sırasındaki konu vakıf olup oran olarak ilk üçünün epey altındadır

Tablo 3.4 Devlet görevlileriyle bireylerin karşı karşıya geldiği davalar

Dava sonucu	Devlet görevlisi davacı		Devlet görevlisi davalı		Toplam	
	No.	%	No.	%	No.	%
Kazanan görevli	33	39,3	13	13,7	46	25,7
Kazanan birey	32	38,1	79	83,2	111	62,0
Çözüm yok*	19	22,6	3	3,2	22	12,3
Toplam	84	100	95	100	179	100

*: Barışçıl çözüm ve ertelemeleri içeriyor.

(%12,4). Bu vakıf hükümlerinin bir kısmı varlıklı bir devlet görevlisi tarafından kurulan vakıfa ilişkindir. Beşinci en yaygın konu, Hristiyan ve Yahudilerin cemaat işleridir (%11,4). Bu kategorideki 53 hükümden 19'u kilise ya da sinagog mallarıyla ilgili.

Daha az rastlanan konulardan en ilginç hiledir; bu kategorideki 24 hükümden 9'u kalpazanlıkla ilgili. Tarihteki diğer devletler gibi Osmanlı devleti de para arzı üzerindeki tekeli titizlikle korumaya çalışmıştır. Bir başka ilginç konuyu da devlet görevlilerinin taraf olduğu rüşvet davaları oluşturuyor; bu konudaki hüküm sayısı 25'tir.

Vergilendirme

Vergilendirmeye ilişkin 554 hükme dönecek olursak, bunlardan 126'sının (%18,3) mukataa ya da iltizamla ilgili olduğunu görürüz (Tablo 3.6). On yedinci yüzyıl Osmanlı Devleti'nde maaşlı vergi memurlarının denetlenmesinin zor olduğu bölge ve sektörlerde genelde iltizama başvurulduğu düşünülürse bu ağırlık şaşırtıcı değildir. İltizamlar vergileri en iyi şekilde toplayabilecek mültezimleri belirlemek için müzayede yoluyla satılıyordu. Genellikle bir mültezim vergi yükümlülüğünün bir kısmını peşinen, geriye kalanını da taksitle öderdi (Çizakça 1996, böl. 5; Özvar 2003, böl. 1; Darling 1996, böl. 4).

Özel bir ad altında toplanan vergilerden biri sipahiye, yani köylülerden topladığı vergi karşılığında devlet ordusu için asker eğiten

Tablo 3.5 En az bir devlet görevlisinin taraf olduğu hükümlerin temel konuları

Temel konu	Sayı
Miras	181
Vergi	170
Borç	128
Vakıf	58
Hristiyan ya da Yahudi cemaat işleri	53
Ticari ortaklık	26
Yolsuzluk	25
Hile	24
Lonca işleri	12
Vekil tayini	9
Vesayet	6
Yabancılar	4
Meyhaneler	3

tımar sahibine ödenen vergiydi. On yedinci yüzyılda tımar sistemi tarihe karışmaktaydı. Asırlardır sipahilere verilen topraklar ya iltizama verilmekte ya da vakıf arazisine dönüştürülmekteydi. “Sahib-i arz” (toprak sahibi) terimine hükümlerimizde sıkça rastlanması (688’den 77’si ya da %11,2’si) bu terimin, hukuki statüsünden bağımsız olarak vergi toplayıcıları için genel bir tanım olarak kullanıldığını gösteriyor. Bu terminolojik belirsizliğin on yedinci yüzyılda sipahilere ödenen vergilerin yaygınlığını abarttığı kesindir (Karaman 2009, böl. 8).

Bu yapıtın kapsadığı 15 mahkeme defterinde en sık rastlanan özel vergi Hristiyan ve Yahudi tebaanın ödediği cizye vergisidir (%10,6). Cizyeyle ilgili kayıtların yarısından fazlası resmi yazışmadır. Bu yazışmalar genellikle bir vergi toplama yöntemine ya da vergi oranına açıklık getiren bir Padişah fermanı ya da fazla vergilendirme konusunda bir şikâyeteye verilen resmi yanıttır. Yalnız gayrimüslimlerden alınan diğer bir vergi olan haraç, çiftçilerden alındığı için çok daha seyrek olarak karşımıza çıkıyor (%1,9). İstanbul ve Galata gibi şehir mahkemeleri, toprak vergilerinin idaresinde önemsiz bir rol oynamaktaydı. Aynı nedenden ötürü, sicillerde Müslümanların ödediği toprak vergisi öşüre de çok seyrek rastlıyoruz (%1,7).

Cizyeden sonra en sık rastlanan özel vergi, devlet görevlilerinin fark ettiği gelir kaynaklarını Osmanlı hazinesine aktarmaya yarayan ve fırsatçı bir vergi olan avarızdır (%10,3). Acil durumlar için ihdas edilen bu vergi, barış zamanında da sıkça başvurulmuş bir uygulamaya dönüşmüştü. Ancak bu rakam Osmanlı İmparatorluğu'ndaki fırsatçı vergilendirmenin büyüklüğünü yeterince yansıtmıyor. “Diğer” kategorisinde toplanan 257 kadar hükmün (%37,4) bir bölümü, devlete rant aktarmak için dar gruplara yüklenen vergilerle ilgilidir. Bu ciltlerdeki hükümler, Coşgel (2005), Darling (1996), McGowan (1981) ve Faroqhi (1994) gibi Osmanlı kamu maliyesini araştıran yazarların bahsettiği kimi vergilerin örnekleriyle doludur. “Diğer” kategorisindeki vergilerin arslan payını ise, miras vergileri oluşturuyor.

Alkollü içki vergisi, yalnızca gayrimüslimlerden toplanan bir başka vergiydi. On yedinci yüzyılda Müslümanların içki içmediği varsayılarak onlardan içki vergisi alınmıyordu. Gayrimüslimler ise oldukça ağır bir vergi ödeyerek meyhanelerde içki içebiliyorlardı.

Tablo 3.6 Vergi hükümlerinin türlerine göre dağılımı

Tür	Tescil	Dava	Resmi yazışma	Toplam	
				No.	%
İltizam	58	25	43	126	18,3
Tımar	63	12	2	77	11,2
Cizye	15	18	40	73	10,6
Avanz	31	16	24	71	10,3
İçki vergisi	4	12	15	31	4,5
Gümrük	7	4	10	21	3,1
Haraç	2	1	10	13	1,9
Öşür	7	2	3	12	1,7
Zeamet	1	2	1	4	0,6
Tapu vergisi	2	0	0	2	0,3
Pençik	0	0	1	1	0,1
Diğer	140	52	65	257	37,4
En az bir vergi	330	144	214	688	—

Not: Sicillerdeki kimi hükümler birden fazla vergi türü içerdiklerinden ve kimisi de iltizamla toplandığından yüzdelerin toplamı 100’ü geçmektedir. Konusu bir mahallenin cizye vergisinin iltizamı olan bir hüküm, hem iltizam hem de cizye hanesine yazılacaktır.

Tablo 3.7 Vergi türü ve dava taraflarının dinine göre vergi davalarının dağılımı

Vergi türü	Müslüman		Hristiyan		Yahudi		Diğer		Toplam
	davacı	davalı	davacı	davalı	davacı	davalı	davacı	davalı	
İltizam	11	11	1	12	13	0	0	0	48
Tımar	10	9	2	3	0	0	0	0	24
Cizye	5	2	11	14	2	1	0	1	36
Avarz	12	12	4	4	0	0	0	0	32
İçki vergisi	1	0	1	9	11	2	0	0	24
Gümrük	1	3	1	1	2	0	0	0	8
Haraç	1	0	0	1	0	0	0	0	2
Öşür	2	2	0	0	0	0	0	0	4
Zeamet	2	2	0	0	0	0	0	0	4
Tapu vergisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pençik	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Diğer	34	32	16	19	4	2	0	0	107
En az bir vergi	70	65	31	46	20	5	0	0	237

Not: Herhangi bir sütunda son sıradaki rakam önceki sıralardaki rakamların toplamından az olabilir. Bunun bir nedeni kimi hükümlerin birden fazla vergi türünü ilgilendirmesi, bir diğeryse kimi vergilerin iltizama verilmesidir.

Vergi davalarındaki tarafların incelenmesi, kimi ilgi çekici örüntüleri ortaya çıkarıyor. Genelde, üç dini grubun bu davalara katılım oranları İstanbul nüfusundaki oranlarıyla örtüşüyor (Şema 3.1). Ancak vergi türleri arasında önemli farklar bulunuyor. Yahudiler ve Hristiyanlar, yalnızca gayrimüslimlerden alınan cizye ve içki vergilerine ilişkin davalarda hem davacı hem de davalı olarak nüfusa oranlarının çok üstünde temsil ediliyorlar. Müslümanlar ise avarız ve tımarla ilgili hükümlerde orantısız olarak karşımıza çıkıyorlar. Tımarla ilgili örüntüyü açıklayan neden, tımarın genellikle Müslümanlara verilmesi olabilir.

Tablo 3.8, vergiyle ilgili hükümlerin bu yapıtta ele alınan başka konuları da kapsadığını gösteriyor. Vergiyle ilgili 554 hükmün 131'i (%23,6) bir ya da birden fazla vakıfla da ilgilidir. Öte yandan 109 hüküm (%19,7) borçla ilgilidir.

Tablo 3.8 Vergiyle ilgili hükümlerde
ana konular

Ana konu	Sayı
Vakıf	131
Borç	109
Hıristiyan ve Yahudi cemaat işleri	85
Miras	68
Lonca	54
Vekil tayini	44
Ticari ortaklık	39
Hile	27
Yolsuzluk	20
Vesayet	9
Yabancılar	8

KAYNAKÇA

- Coşgel, Metin M. "Efficiency and Continuity in Public Finance: The Ottoman System of Taxation." *International Journal of Middle East Studies*, 37 (2005): 567-86.
- Çizakça, Murat. *A Comparative Evolution of Business Partnerships: The Islamic World and Europe, with Special Reference to the Ottoman Archives*. Leiden: E. J. Brill, 1996.
- Darling, Linda T. *Revenue-Raising and Legitimacy: Tax Collection and Finance Administration in the Ottoman Empire, 1560-1660*. Leiden: E.J. Brill, 1996.
- Faroghî, Suraiya. "Finances." Böl. 18, *An Economic and Social History of the Ottoman Empire, 1300-1914*, yay. haz. Halil İnalcık (Donald Quataert'le birlikte). Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
- Gerber, Haim. *State, Society, and Law in Islam: Ottoman Law in Comparative Perspective*. Albany: State University of New York Press, 1994.
- Imber, Colin. *The Ottoman Empire, 1350-1650: The Structure of Power*. New York: Palgrave Macmillan, 2002.
- Karaman, Kıvanç K. "Decentralized Coercion and Self-Restraint in Provincial Taxation: the Ottoman Empire, 15th-16th Centuries." *Journal of Economic Behavior and Organization*, 71 (2009): 690-703.
- McGowan, Bruce. *Economic Life in the Ottoman Empire: Taxation, Trade, and the Struggle for Land, 1600-1800*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.
- Özvar, Erol. *Osmanlı Maliyesinde Malikâne Uygulaması*. İstanbul: Kitabevi, 2003.
- Shaw, Stanford J. *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey, I: Empire of the Gazis*. Cambridge: Cambridge University Press, 1976.



Engelbrecht'in 17. yüzyıla ait yarı hayali İstanbul panoraması.

Semi-fictional seventeenth-century Istanbul panorama by Engelbrecht.

Statistics

The 15 court registers on which this work draws include 694 cases in which either a state official is a participant or taxation is at issue. As one might expect, the two types of cases overlap substantially, because state officials often appeared in court to register a tax agreement, or sue a subject over unpaid taxes, or defend themselves against an accusation of unjust taxation. For this reason, the two types of cases are grouped together in this volume and the next. Volume 3 covers all pertinent cases between 1602-19, and Volume 4 those falling between 1661-97.

In both categories, a bit over half of all cases entails the registration of a contract. However, the remaining cases are dominated by adjudications when state officials appear as a participant, but by official correspondence when taxation is the issue at hand (Table 3.1). Tax-related cases with participation by at least one state official sum to 170, including 69 registrations, 55 adjudications, and 46 official communications.

State officials

The Ottoman Empire formed one of the greatest bureaucracies of the pre-modern era (Gerber 1994; Shaw 1976, chaps. 5-6; Im-

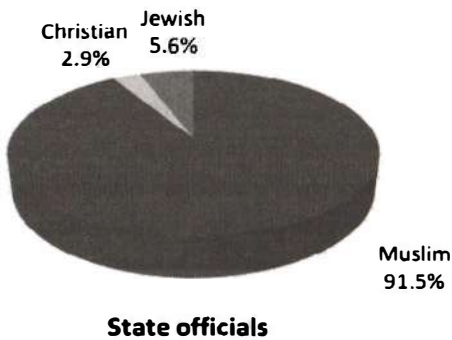
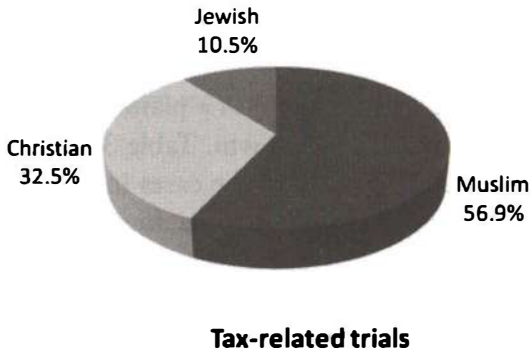
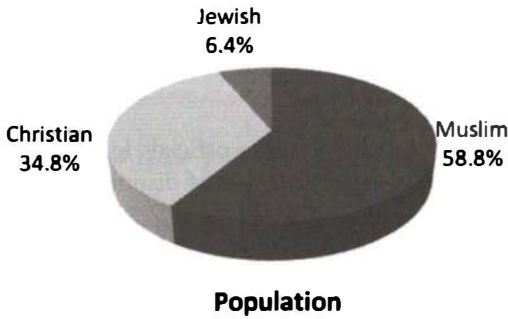
Table 3.1 Distribution of state-subject cases by type

Type	State official appears as participant		Concerns taxation	
	Number	%	Number	%
Registration	253	54.3	296	53.4
Adjudication	164	35.2	118	21.3
Official correspondence	49	10.5	140	25.3
Total	466	100	554	100

ber 2002, chaps. 4-6). Given that the Ottoman bureaucracy was established by a Muslim dynasty and in principle under Islamic law, it will come as no surprise that Muslims are vastly overrepresented among the officials who show up in our records. As Table 3.2 shows, 91.5 percent of the 568 state officials who appear in the registers are Muslim. What may come as a surprise is that Jews appear as state officials almost in proportion to their share of Istanbul's population. Of the officials in our records, 32 (5.6%) are either a Jewish tax collector or a Jewish customs official (Figure 3.1). For their part, Christians are vastly underrepresented among state officials. The contrast becomes even more striking when we limit attention to non-Muslim state officials. Whereas Jews comprised just 15.5 percent of Istanbul's non-Muslim population, 66.7 percent of non-Muslim state officials were Jewish.

Table 3.2 Distribution of state officials by religion and type of case

	Registration	Adjudication	Official correspondence	Total		Population share (%)
				No.	%	
Muslim	304	164	52	520	91.5	58.8
Christian	8	7	1	16	2.9	34.8
Jewish	12	17	3	32	5.6	6.4
All	324	188	56	568	100	100



When Muslim state officials appear in adjudications, they do so
Figure 3.1 Shares of Istanbul's three major religious communities in the city's population, in the participants in tax-related trials, and in state officials who appear in court

more often as a defendant than as a plaintiff. By contrast, both Christian and Jewish state officials appear much more commonly as a plaintiff (Table 3.3).

Table 3.3 Participation of state officials in adjudications by religion and side of dispute

Official's religion	Plaintiff	Defendant	Total
Muslim	65	91	156
Christian	5	2	7
Jewish	16	1	17
All	86	94	180

Whether appearing in a dispute as a plaintiff or a defendant, a state official was very unlikely to win. Table 3.4 shows that state officials won only 25.7 percent of the cases in which they appeared as a plaintiff or a defendant. One might infer that the judges of seventeenth-century Istanbul were strongly biased against state officials. Yet, they themselves belonged to the state bureaucracy, which makes that implausible. A judge who came to be perceived as prejudiced against his fellow state officials would have risked dismissal and perhaps retaliation.

A plausible explanation is that subjects avoided lawsuits against state officials unless they were quite confident of winning. A potential defendant threatened with a lawsuit by a state official would have been inclined to settle out of court unless he was highly confident of prevailing before a judge. Likewise, a potential plaintiff would have refrained from suing a state official before a *kadi*, who dispensed justice on behalf of the Sultan himself, unless he considered his case very strong. In brief, the lawsuits involving a state official that made it into a court register represent the disputes in which the official case was particularly weak. Only the weakest cases of state officials came to court, precisely because judges were strongly biased in their favor. This interpretation is supported by the fact that subjects won 83.2 percent of the cases that they

themselves brought against state officials. Unlike the lawsuits launched by officials themselves, these lawsuits were initiated by subjects.

Table 3.4 Outcomes of trials pitting a state official against a subject

Outcome of adjudication	State official appears as plaintiff		State official appears as defendant		Total	
	No.	%	No.	%	No.	%
Won by official	33	39.3	13	13.7	46	25.7
Won by subject	32	38.1	79	83.2	111	62.0
No decision*	19	22.6	3	3.2	22	12.3
Total	84	100	95	100	179	100

*: Includes amicable settlements and postponements.

Of the 466 cases involving participation by a state official, 181 (38.8%) deal with inheritance (Table 3.5). Typically, a state official is present because he has confiscated a share of an estate on behalf of the state, or he feels entitled to do so. An overlapping 170 cases (36.4%) deal with tax obligations. With 128 cases (27.5%), debt is the third most common topic. Although certain debt cases concern unpaid tax obligations, others involve the personal finances of a state official. A distant fourth on the list of topics is waqf (12.4%). A portion of the waqf cases involve the founding of a waqf by a wealthy state official. The fifth most common topic is the communal affairs of Christians and Jews (11.4%); 19 of the 53 cases falling into this category deal with church or synagogue properties.

Of the less common categories, some of the most interesting concern fraud; 9 of the 24 of the cases in this category involve the production of counterfeit currency. Like many other states throughout history, the Ottoman state jealously tried to maintain a monopoly over the supply of currency. Another 25 cases dealt with corruption on the part of state officials.

Table 3.5 Main topics of cases involving participation of one or more state official

Main topic	Number
Inheritance	181
Taxation	170
Debt	128
Waqf	58
Communal affairs of Christians or Jews	53
Commercial partnership	26
Corruption	25
Fraud	24
Guild affairs	12
Appointment of agent	9
Guardianship	6
Foreigners	4
Taverns	3

Taxation

Turning now to the 554 cases concerning taxation, we see from Table 3.6 that 126 (18.3%) involved a tax farm (*mukataa* or *iltizam*). The prevalence of these cases is not surprising, because in the seventeenth century the Ottoman state resorted commonly to tax farming in raising revenue from localities and sectors whose characteristics made it difficult to monitor salaried tax collectors. Tax farms were auctioned off, in order to identify individuals best able to collect taxes. Typically the tax farmer paid a portion of his tax obligation in advance and the rest in installments (Çizakça 1996, chap. 5; Özvar 2003, chap. 1; Darling 1996, chap. 4).

Of the taxes collected under a particular name, one was a tax paid to a *timariot*, the holder of a land grant who collected taxes from the occupants in return for training soldiers and making them available for state service. In the seventeenth century the *timar* system was in decline. Land once assigned to *timariots* was being turned into tax farms or being endowed as *waqf*. The high

Table 3.6 Distribution of tax cases by type

Type	Registration	Adjudication	Official correspondence	Total	
				No.	%
Tax farming	58	25	43	126	18.3
Timar	63	12	2	77	11.2
Jizya	15	18	40	73	10.6
Avarız	31	16	24	71	10.3
Spirits tax	4	12	15	31	4.5
Customs	7	4	10	21	3.1
Haraj	2	1	10	13	1.9
Ushr	7	2	3	12	1.7
Zeamet	1	2	1	4	0.6
Title fee	2	0	0	2	0.3
Penchik	0	0	1	1	0.1
Other	140	52	65	257	37.4
At least one tax	330	144	214	688	---

Note: The percentages of the types add to more than 100% because some cases in the registers involved more than one type of tax and also because certain taxes were farmed out. A case involving the farming out of a neighborhood's jizya taxes would be coded twice, as both a tax farming case and a jizya case.

number of timar cases (77 of 688, or 11.2%) reflects the use of a common term (*sahib-i arz*, or land owner) to designate a tax collector, regardless of his actual legal status. The ambiguity undoubtedly exaggerates the prevalence of the taxes paid to timar holders in the seventeenth century (Karaman 2009, sect. 8).

The most commonly encountered specific tax in the 15 court registers under consideration is the jizya, the head tax paid by Christian and Jewish subjects (10.6%). More than half of the jizya entries occur in official correspondence. Typically, a decree of the Sultan brings clarity to the collection procedures or rates, or it responds to a complaint about overtaxation. The *haraj*, which is another tax collected exclusively from non-Muslims, appears much less frequently (1.9%), because it was levied from farmers. Courts located in cities, like those of Istanbul and Galata, tended

Table 3.7 Distribution of adjudications on taxation
by tax type and religion of litigants

Tax type	Muslim		Christian		Jewish		Other		Total
	plaintiff	defendant	plaintiff	defendant	plaintiff	defendant	plaintiff	defendant	
Tax farming	11	11	1	12	13	0	0	0	48
Timar	10	9	2	3	0	0	0	0	24
Jizya	5	2	11	14	2	1	0	1	36
Avanz	12	12	4	4	0	0	0	0	32
Spirit tax	1	0	1	9	11	2	0	0	24
Customs	1	3	1	1	2	0	0	0	8
Haraj	1	0	0	1	0	0	0	0	2
Ushr	2	2	0	0	0	0	0	0	4
Zeamet	2	2	0	0	0	0	0	0	4
Title fee	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Penchik	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Other	34	32	16	19	4	2	0	0	107
At least one tax	70	65	31	46	20	5	0	0	237

Note: In any given column, the number in the last row may lie below the sum of the preceding rows. This is because some cases involved more than one type of tax and also because some taxes were farmed out.

to play a peripheral role in the administration of land taxation. For the same reason, few cases involving *ushr*, the land tax imposed on Muslims, appear in these records (1.7%).

After the *jizya*, the most common specific tax was the *avarız*, an opportunistic levy that transferred resources to the state where they were noticed (10.3%). Designed for use in emergencies, as a matter of practice it was used frequently even in times of peace. However, this number understates the prevalence of opportunistic taxation in the Ottoman Empire. Some of the 257 tax-related cases grouped under the “other” category (37.4%) involved taxes imposed on narrow constituencies to transfer rents to the state. The cases in these volumes contain references to a panoply of such taxes mentioned in studies on Ottoman public finance, including those of Coşgel (2005), Darling (1996), McGowan (1981), and Faroqhi (1994). The lion’s share of the taxes in the “other” category involved state claims over estates.

The spirit tax was another tax collected exclusively from non-Muslims; in the seventeenth century, it was not collected from Muslims, on the assumption that they did not drink. Non-Muslims were allowed to drink alcohol at taverns, provided they paid a hefty tax for the privilege.

An examination of the parties to the adjudications on tax matters reveals several interesting patterns. On the whole, the participation shares of the three religious groups more or less match their shares in Istanbul's population (Figure 3.1). However, there are striking differences across tax categories. Jews and Christians are very disproportionately represented among both plaintiffs and defendants in lawsuits concerning *jizya* and the spirit tax, both of which were levied exclusively from non-Muslims. For their part, Muslims appear very disproportionately in cases involving *avariz* and *timar* (Table 3.7). *Timars* were granted generally to Muslims, which explains the latter pattern.

Table 3.8 Main topics of cases involving taxation

Main topic	Number
Waqf	131
Debt	109
Communal affairs of Christians or Jews	85
Inheritance	68
Guild affairs	54
Appointment of agent	44
Commercial partnership	39
Fraud	27
Corruption	20
Guardianship	9
Foreigners	8

As Table 3.8 shows, tax-related cases overlap with other topics highlighted in these volumes. As many as 131 of the 554 tax-related cases (23.6%) deal also with one or more *waqfs*, and 109 (19.7%) with some form of debt.

BIBLIOGRAPHY

- Coşgel, Metin M. "Efficiency and Continuity in Public Finance: The Ottoman System of Taxation." *International Journal of Middle East Studies*, 37 (2005): 567-86.
- Çizakça, Murat. *A Comparative Evolution of Business Partnerships: The Islamic World and Europe, with Special Reference to the Ottoman Archives*. Leiden: E. J. Brill, 1996.
- Darling, Linda T. *Revenue-Raising and Legitimacy: Tax Collection and Finance Administration in the Ottoman Empire, 1560-1660*. Leiden: E.J. Brill, 1996.
- Faroqhi, Suraiya. "Finances." Chapter 18 in *An Economic and Social History of the Ottoman Empire, 1300-1914*, ed. Halil İnalcık with Donald Quataert. Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
- Gerber, Haim. *State, Society, and Law in Islam: Ottoman Law in Comparative Perspective*. Albany: State University of New York Press, 1994.
- Imber, Colin. *The Ottoman Empire, 1350-1650: The Structure of Power*. New York: Palgrave Macmillan, 2002.
- Karaman, Kıvanç K. "Decentralized Coercion and Self-Restraint in Provincial Taxation: the Ottoman Empire, 15th-16th Centuries." *Journal of Economic Behavior and Organization*, 71 (2009): 690-703.
- McGowan, Bruce. *Economic Life in the Ottoman Empire: Taxation, Trade, and the Struggle for Land, 1600-1800*. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.
- Özvar, Erol. *Osmanlı Maliyesinde Malikâne Uygulaması*. İstanbul: Kitabevi, 2003.
- Shaw, Stanford J. *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey, I: Empire of the Gazis*. Cambridge: Cambridge University Press, 1976.



Bu ciltteki kayıtların tutulduğu dönemde Osmanlı padişahı olan I. Ahmed, Levni'nin 18. yüzyıl başlarında resimlediği *Kebir Musavver Silsilenâme*'sinden.

Sultan Ahmed I, the Ottoman ruler whose reign overlaps the period covered in this volume, from Levni's early eighteenth-century Kebir Musavver Silsilenâme.

Özetler ve Metinler *Summaries and Texts*

1 - 1602 (1011) Galata 24: 3a/1 Dava / *Adjudication*

Hazine görevlisi (beytülmal emini) Yusuf Çavuş, sabuncu Hasan Bey karşısında mahkemeye çıkar. Yusuf Çavuş, başka bir ilden gelip İstanbul'da ölmüş olan Mahmut Reis'in mirasına kimsesi olmadığı gerekçesiyle el koymuştur. Ona göre Mahmut Reis ölmenden önce Hasan Bey'e 5000 akçe değerinde yağ satmış, ancak parasını alamadan ölmüştür. Yusuf Çavuş, şimdi bu parayı Hasan Bey'den istemektedir. Görüşü sorulduğunda Hasan Bey, ölümünden önce Mahmut Reis'ten 5000 akçelik yağ satın aldığını ve parasını ödediğini belirtir. Savını kanıtlaması istenildiğinde Hasan Bey, mahkemeye şahitlerini getirebileceğini söyler. Sonuçta mahkeme, şahitlerini getirmesi için Hasan Bey'e üç günlük süre tanır.

Yusuf Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini), sues Hasan Bey, a soap maker. The former has confiscated the estate of Mahmut Reis, who died in İstanbul while on a visit from elsewhere, on the ground that he had no legal heirs. Yusuf Çavuş claims that before his death Mahmut Reis sold Hasan Bey butter worth 5000 akçe. However, the latter passed away before making payment.

Now Yusuf Çavuş wants Hasan Bey to pay for the butter. Questioned by the court, Hasan Bey states that he bought 5000 akçe worth butter and then paid for it. Asked to prove his claim, Hasan Bey offers to call his witnesses. The court grants him a three-day extension to call his witnesses.

Mahmiyye-i Galata’da vâki’ hâssa beytü’l-mâli emîni olan fahrü’l-akrân Yusuf Çavuş ibn İlyas meclis-i şer’-i şerîfde sabuncı Hasan Bey ibn Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm idüp Vilâyet-i Moton’dan olup mahmiyye-i mezbûrede çukacılar cânibinde sâkin iken vefât idüp hâzırda vâris-i ma’rûfı olmamağla muhallefâtı mîrî tarafından ahz ü zabt olunan Mahmud Reis ibn [boş] vefât itmezden mukaddem mezkûr Hasan Bey’e beş bin akçelik zeytin [?] yağı bey’ eyleyüp semeni olan meblağ-ı mezbûrı alup kabz itmedin vefât itdikde merkûmun zimmetinde kalmış idi hâlen mîrî tarafından zabt olunmak için zikr olunan beş bin akçeyi emânetim hasebi ile bana teslîm itmesin taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe’s-suâl merkûm Hasan Bey cevâbında fi’l-vâki’ mezbûr Mahmud Re’is’den beş bin akçelik zeytin yağı iştirâ eyledim lâkin semeni olan meblağ-ı merkûmı yine mezbûra hâl-i hayâtında bi’t-tamâm teslîm itdim deyücek minvâl-i mezkûr üzre teslîmine mezbûr Hasan Bey’den beyyine taleb olundukda şâhidlerim vardır ihzâr ideyin deyüp istimhâl itmeğın târîh-i kitâbdan üç güne değin mehil virilüp mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb tahrîr olundu fi’l-yevmi’r-râbi’ ve’l-işrîn li-sene 1011

Şühûd

Hasan Bey ibn Abdullah el-cündî, Ali Bey el-cündî, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

2 - 1602 (1011) Galata 24: 3a/2 Dava / Adjudication

Cami-i Kebir Mahallesi’nin avarız vergisinin ödenmesi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Mustafa Çelebi, hazine görev-

lisi (beytülmal emini) Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Adı geçen vakfın eski mütevellisi olup Rumeli Vilayeti'nde ölmüş olan Hacı Piyale'nin, geride kalan tek varisi eşidir. Mahmut Çavuş, başka varis olmadığı gerekçesiyle mirasın dörtte üçüne el koymuştur. Mütevellî Mustafa Çelebi, ölen Hacı Piyale'nin vakfa 2000 akçe borcu bulunduğunu, şimdi bu parayı mirasına el koyan hazine görevlisi Mahmut Çavuş'tan istediğini belirtir. Görüşü sorulduğunda Mahmut Çavuş, bu borcu reddeder. Mütevellî Mustafa Çelebi'den savını kanıtlaması istenir, o da mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, mütevellinin savını doğrular. Sonuçta mahkeme, davalı Mahmut Çavuş'un, el koyduğu mirastan söz konusu borcu ödemesine karar verir.

Mustafa Çelebi, mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary (avarız) tax of the Cami-i Kebir neighborhood, sues Mahmut Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini). The former mutawalli of the waqf, Hacı Piyale, died in Rumelia. His wife is his only survivor. Mahmut Çavuş confiscated three quarters of the estate on the ground that there are no other heirs. Claiming that the late Hacı Piyale owed 2000 akçe to the waqf, mutawalli Mustafa Çelebi wants treasury officer Mahmut Çavuş to pay it out of the estate he confiscated. Questioned by the court, Mahmut Çavuş rejects the debt. Asked to prove his claim, mutawalli Mustafa Çelebi calls witnesses to court, who corroborate his account. In conclusion, the court decides that Mahmut Çavuş should settle the debt out of the confiscated estate.

Mahmiyye-i Galata'da Câmî-i Kebir Mahallesi avârızı için vakf olunan nukûdun bi'l-fi'l mütevellîsi olan Mustafa Çelebi ibn Mehmed meclis-i şer'-i şerîfde mahmiyye-i mezbûrede vâki' hâssa beytü'l-mâl emîni olmağla mahalle-i merkûme sâkinlerinden olup Vilâyet-i Rumili'nde Kavala nâm kasabada vefât iden el-Hâc Piyale bin Abdullah'ın zevce-i metrûkesinden gayrı hâzırda vâris-i ma'rûfî olmamağın muhallefâtının selâse-i erbâ'ına emâneti hasebi ile vaz'-ı yed iden fahrü'l-akrân Mahmud Çavuş ibn Ahmed

mahzarında takrîr-i kelâm idüp merkûm el-Hâc Piyale bundan akdem zikr olunan vakf nukûda mütevellî olmağla vakf-ı mezbûrdan zimmetinde iki bin râyic fi’l-vakt akçe olup hâlen vefât itmekle muhallefâtından vakfa edâ olunmasın taleb iderim emîn-i mezkûr suâl olunsun didikde gıbbe’s-suâl emîn-i mezbûr husûs-ı mezkûr münkir olıcak mütevellî-i merkûm Mustafa Çelebi’den kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda ‘udûl-i müslimînden Abdülkadir Hâce ibn Hacı ve Derviş Halife ibn Abdi mahfil-i şer‘a li-ecli’ş-şehâde hâzırân olup gıbbe’l-istişhâd ve fi’l-vâki‘ mütevellî-i merkûm el-Hâc Piyale vakf-ı merkûmdan zimmetimde iki bin râyic fi’l-vakt akçe vardır deyü hâl-i sıhhatinde bizim huzûrımızda ikrâr ve i’tirâf eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyüp edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde ba‘de ri‘âyet şerâyiti’l-kabûl şehâdetleri makbûle olup gıbbe’t-tahlîfi’l-‘âdî mücebince hükm birle bu beyyine bi’t-taleb tahrîr olundu fi’l-yevmi’s-sânî ve l-‘işrîn min şehri ûle’r-Rebî‘ayn li-sene 1011

Şühûd

Mehmed Çelebi ibn Hüseyin, Ahmed Çelebi ibn İlyas, el-Hâc Nasuh bin Yusuf, Mahmud bin İslam, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, Diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

3 - 1602 (1011) Galata 24: 3b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet, Galata’da hazine görevlisi (beytülmal emini) olan Mahmut Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet, Rumeli Vilayeti’nden olup Galata’daki Çukacılar Hanı’nda ölmüş olan Mahmut Reis ile ölümüne kadar aynı odada kalmıştır. Mahmut Reis’in mirasına el koyan Mahmut Çavuş, odada bulunan 2500 akçeyi de ölen Mahmut Reis’e ait olduğunu sanarak almıştır. Mehmet, daha sonra 2500 akçenin kendisine ait olduğunu ileri sürmüş ve mahkemede yemin ederek parayı almaya hak kazanmıştır. Mehmet, şimdi paranın tamamını Mahmut Çavuş’tan aldığını mahkemeye bildirir. Hazine görevlisi Mahmut Çavuş, Mehmet’i doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Mehmet is in court with Mahmut Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini) in Galata. Mehmet, who comes from Rumelia, and Mahmut Reis shared a room in Galata's Çukacılar Inn until the latter's death. Mahmut Çavuş, who confiscated Mahmut Reis' estate, also took 2500 akçe from the room, under the assumption that it belonged to the decedent. Later Mehmet claimed that the money was his, took an oath in court and received the right to get it back. Now he has collected the sum from Mahmut Çavuş. Treasury officer Mahmut Çavuş corroborates Mehmet. The court registers the transaction.

Mehmed bin Kasım meclis-i şer'î-i şerîfde mahmiyye-i Galata'da vâki' hâssa beytül-mâl emîni olan fahrü'l-a'yân Mahmud Çavuş ibn Ahmed mahzarında ikrâr ve itirâf idüp kasaba-i Moton'dan olup mahmiyye-i mezbûrede Çukacılar Hânî'nde vefât iden Mahmud Reis ile bir hücrede sâkin olmağla kendü mülk-i mahzım olan iki bin beş yüz râyic fi'l-vakt akçemi emîn-i mezkûr Mahmud Çavuş müteveffâ-i mezbûrun muhalledefâtından olmak zannı ile alup kabz eyleyüp lâkin husûs-ı mezkûrda yemînim ile musaddak olup meblağ-ı mezbûr bana hükm olunmuşıdi hâlen zikr olunan iki bin beş yüz akçeyi merkûm Mahmud Çavuş yedinden alup kabz eyledüm min ba'd meblağ-ı mezbûrdan zimmetinde bir akçe hakkım bâkî kalmadı didikde mukırr-ı mezbûr Mehmed'i ikrâr-ı meşrûhunda emîn-i mestûr vicâhen tasdîk idüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer min şehri ûle'r-rabî'ayn min şuhûr sene ihdâ 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Efendi eş-şehîr bi-Hüsâmzade, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

4 - 1602 (1011) Galata 24: 5a/1 Tescil işlemi / Registration

Galata ve İstanbul'daki haslardan sorumlu olan hazine görevlisi (beytülmal emini) Yusuf Çavuş, kendi adına ve ortağı Mahmut

Çavuş’un vekili olarak mahkemededir. Eyüp’ün hazine gelirlerine geleneksel olarak (kânûn-ı kadîm üzere) Eyüp Ensari Vakfı ortak-tır. Vakfın kâtibi ve aynı zamanda Yusuf Çavuş’un ortağı olan İb-rahim Çelebi, vekili Mahmut Çelebi’yi, Yusuf Çavuş ve Hüma Hatun’la mahkemeye gönderir. Eyüp’teki Baba Haydar Mahalle-si’nin sakinlerinden olan Mihriban Hatun, Anadolu Vilayeti’nde bir köyde ölmüştür. Ölümünden sonra varisi olmadığı gerekçesi-yle evi, hazine ve vakıf adına el konularak açık artırma yoluyla sa-tışa çıkarılmıştır. Açık artırma sonucunda ev, 11.200 akçe ile en yüksek peyi veren Hüma Hatun’a satılmıştır. Hüma Hatun, adı geçen kişilerin ifadelerini doğrular. Mahkeme de bu satış işlemini onaylar.

Yusuf Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini) responsible for royal domains (has) in Galata and İstanbul, is in court representing himself and his partner Mahmut Çavuş. Customarily (kânûn-ı kadîm üzere), the Eyüp Ensari Waqf shares with the treasury revenues of Eyüp. İbrahim Çelebi, the secretary (katip) of the waqf and Yusuf Çavuş’s partner, sends his client Mahmut Çelebi to court with Yusuf Çavuş and Hüma Hatun. Mihriban Hatun, a resident of Eyüp’s Baba Haydar neighborhood, died in a village within the Anatolia district. After her death, her house was confiscated and auctioned off on behalf of the treasury and waqf, on the ground that she had no heirs. Through the auction, the house is sold to Hüma Hatun, who made the highest offer of 11,200 akçe. Hüma Hatun corroborates their testimonies. The court registers the sale.

Mahmiyye-i Galata’da ve havâss-ı Kostantiniyye’de vâki’ hâssa beytü’l-mâlî emîni olan Yusuf Çavuş ibn İlyas kendü tarafından asâleten ve şer’îki Mahmud Çavuş ibn Ahmed tarafından husûs-ı âti’z-zikre vekâleti nehc-i şer’î üzre sâbite oldukdan sonra vekâle-ten ve medîne-i Ebâ Eyyûb Ensârî’de vâki’ olan beytü’l-mâlin haz-ret-i Ebâ Eyyûb Ensârî Vakfı tarafından kânûn-ı kadîm üzere emîn-i mezkûr ile ber-vech-i iştirâk emîni ve vakfın kâtibi olan fahrü’l-

emâsil İbrahim Çelebi ibn İsmail cânibinden husûs-ı âti'z-zikre bi-mâ hüve nehci's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan Mahmud Çelebi ibn Mehmed el-mü'ezzin meclis-i şer'de işbu bâ'ise-i tahrîr-i kitâb Hüma Hâtun ibnet-i Hâce Sinan mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp medîne-i mezbûrede Baba Haydar Mahallesi sâkinelerinden olup vilâyet-i Anadolu'da Saman[silik] Kazâsı'na tâbi' karye-i Çukur'da vefât iden merhûme Mihriban Hâtun ibnet-i Abdullah'ın hâzırda vâris-i ma'rûfı olmamağla mahalle-i mezbûrede vâki' 'ulvî ve süflî büyût-ı müte'addideyi ve su kuyusını ve fırını ve kenîfi ve bağçeyi müştemil olup bir tarafı Mümine Hâtun ibnet-i İbrahim mülkine ve bir tarafı arpacılar kethüdâsı Hızır Bey Vakfı'na ve bir tarafı Sinan Bey Vakfı'na ve bir tarafı tarîk-i 'âmma müntehî olan menzil muhallefi beytü'l-mâl-i merkûm ile vakf-ı mezbûr için zabt ve kabz olunduktan sonra menzil-i mezbûr bey' olunmak için dellâla virilüp sûk-ı sultânîde mecâlis-i tâlibîn ve mehâfil-i râgıbîne mirâren ve kirâren müzâyede olundukda bahâsı merkûme Hüma Hâtun üzerinde on bir bin iki yüz akçede karâr eyleyüp ziyâde ile âhar tâlib olmayup ragebât-ı nâs münkatı'a olduktan sonra menzil-i mahdûd-ı mezkûrî cümle tevâbi' ve levâhıkı ile mezkûre Hüma Hâtun'a karâr eylediği üzre on bir bin iki yüz râyic fi'l-vakt akçeye asâleten ve vekâleten ber-vech-i iştirâk bey' idüp semeni olan meblağ-ı mezbûr mezbûrenin yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledik min ba'd menzil-i merkûma sâ'ir emlâki gibi keyfe mâ-yeşâ mutasarrıfa olsun didiklerinde mezbûrânın bi'l-asâle ve bi'l-ve-kâle sudûr iden ikrârlarını mukırrun-lehe'l-mezkûre Hüma Hâtun vicâhen tasdîk idüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fi'l-yevmi's-sânî min âhiri'r-Rebî'ayn sene ihdâ 'aşere ve elf

Şühûd

Mevlânâ Derviş Halife bin Behram el-imâm, el-Hâc Veli bin Abdullah, mevlana Zülfikar bin Abdurrahman, el-Hâc İbrahim bin İsa, et-tabîb [?], Ahmed bin İsa, Mehmed Çelebi bin Hemdem el-imâm, Mehmed Çelebi bin el-Hâc Pervan, Musa bin Süleyman, Davud Çelebi bin Ali, Ali Bey bin Musa, Hasan Bey bin Abdullah er-râcil, Ahmed Çelebi bin Hasan Bey, Hüdaverdi Bey bin İsa ve gayruhum.

5 - 1602 (1011) Galata 24: 6a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Kulaksız Ahmet Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Mahmut Çelebi, adı geçen mahallede ölmüş olan Alim Hatun'un varisi olan İsmihan'ın vekili Ümmühan Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Müteveli Mahmut Çelebi, ölen Alim Hatun'un mirasının üçte biri olan 2000 dirhemi, mahallenin avarız vergisi için vakfettiğini belirtir. Vekil Ümmühan Hatun söz konusu 2000 dirhemi müteveli Mahmut Çelebi'ye teslim eder. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Mahmut Çelebi, mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary (avarız) tax of the Kulaksız Ahmet neighborhood, is in court with Ümmühan, legal agent of İsmihan, heir of Alim Hatun who died in the same neighborhood. Mutawalli Mahmut Çelebi states that Alim Hatun had endowed 2000 dirhem, a third of her estate, for the extraordinary tax of the neighborhood. The legal agent Ümmühan hands over the 2000 dirhem to mutawalli Mahmut Çelebi. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

6 - 1602 (1011) Galata 24: 9b/1 Dava / *Adjudication*

Galata'nın Hristiyan sakinlerinden, ölmüş olan Meyke'nin yaşamında ortağı olan Pandeli, hazine (beytülmal) görevlisi Yusuf Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Meyke, yaşamında Nikola adlı Hristiyanın Sakız Adası'nda bulunan gemisine 33 fıçı içki ve limon suyu yüklemiştir. Gemi, Kızıl Ada'ya vardığında Meyke ölmüştür. Yusuf Çavuş da varisi olmadığı gerekçesiyle ölen Meyke'nin bütün malına el koymuştur. Pandeli, kendisinin Meyke'nin ortağı olduğu ve söz konusu gemide bulunan fıçılardan 11'inin kendisine ait olduğu gerekçesiyle Yusuf Çavuş'tan davacı olur. Görüşü sorulduğunda Yusuf Çavuş, bütün fıçıların Meyke'ye ait ol-

duğunu ileri sürer. Ancak, savını kanıtlaması istenildiğinde Yusuf Çavuş mahkemeye kanıt sunamaz. Davacı Pandeli'den yemin etmesi istenir. Sonuçta davacı Pandeli, yemin ederek davayı kazanır.

Pandeli, the partner of Meyke, a Christian who died while residing in Galata, sues Yusuf Çavuş, a treasury officer (beytûlmal emini). Before his death, Meyke loaded 33 barrels of beverage and lemon juice on the boat of Nikola, another Christian, in Chios Island (Sakız). Meyke died by the time that the boat arrived at the Red Island (Kızıl Ada). Yusuf Çavuş confiscated all of Meyke's property on the ground that he had no heirs. Claiming that he was Meyke's partner and that 11 of the barrels on the boat belonged to him, Pandeli sues Yusuf Çavuş. Questioned by the court, Yusuf Çavuş claims that all the barrels belonged to Meyke. Yet he fails to provide evidence. The court then asks Pandeli to take an oath. The plaintiff Pandeli takes an oath and wins the case.

Mahmiyye-i Galata'da sâkin olup bundan akdem mürd olan Meyke veled-i Yagob nâm zimmînin huyûtda iken şerîki olan işbu bâ'is-i tahrîr-i kitâb Pandeli veled-i Papalos nâm zimmî meclis-i şer'de mahmiyye-i mezbûrede ve havâss-ı Kostantiniyye'de vâkî' beytû'l-mâl-i hâs emâneti hîdmetinde istihdâm olunup mürd-i mezbûrun vâris-i ma'rûfî olmamak za'mı ile ba'zı muhallelâtına vaz'-ı yed iden mefharu'l-cüyûş Yusuf Çavuş ibn İlyas mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mürd-i merkûm hâlik olmazdan evvel Kazâ-i Sakız'da Nikola nâm zimmînin sefînesine tahmîl olunan otuz fuçî müskire ve üç fuçî limon suyunun on bir fuçısı ki onı müskire ve biri âb-ı limondur benim mülk-i mahzım iken zikr olunan fuçılar gelüp Kızıl Ada nâm mevzi'e vâsıl oldukda mezbûr Meyke mürd olmağın cümlesi ânın olmak talebi ile mûmâ-ileyh Yusuf Çavuş vâzı'u'l-yed olmuşdur şer'le suâl ve zikr olunan fuçılarım bana teslîm olunmak taleb iderim didikde gıbbe's-suâl emîn-i mezbûr cevâbında fi'l-vâkî' cümlesi hâlik-i merkûmun olmak talebi ile vaz'-ı yed itdim deyüp sıdk-ı kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda ihzâr-ı beyyineden izhâr-ı 'acz idüp mezbûr şerîkin yemîninin taleb idi-

cek ber-vech-i matlûb tahlîf olup mücebi ile hükm birle zikr olunan on bir fuçıyı müdde'î-i mezbûra teslîm ile emîn-i mezbûr ilzâm olunmağın mâ-vaka'a bi't-taleb kayd ve sebt olundu tahrîren fî evâyili Cumâdelûlâ li-sene ihdâ ve 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Bey ibn Abdi el-cündî, Piyale Bey ibn Abdi el-mübaşir, el-Hâc Yusuf bin Abdullah, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, Diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır, Hüseyin Çelebi bin Hamza el-muhzır ve gayruhum.

7 - 1602 (1011) Galata 24: 13b/1 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın hazine görevlisi (beytûlmal emini) Yusuf Çavuş, kendi adına ve ortağının vekili olarak Mahziba Hatun'un vekili ve kardeşi olan Ali Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Galata'nın Camii Kebir Mahallesi sakinlerinden iken (bugün Bulgaristan'da bulunan) Filibe'de ölmüş olan Hacı Memi Reis'in mirasının dörtte biri eşi Mahziba Hatun'a kalmış, kalan dörtte üçlük bölümüne ise hazine (beytûlmal) el koymuştur. Hacı Memi Reis'in mirasından olan bir evin yarı hissesi ve eşyaların toplam değerinin 46.630 akçe olduğu bilirkişilerce saptanmıştır. Yusuf Çavuş, belirli kesintiler (harç) yapıldıktan sonra kalan paranın 24.000 akçesinin Mahziba Hatun'un mehir alacağını ve 5758 akçesinin de miras alacağını oluşturduğunu, geri kalan 15.775 akçenin ise hazineye kaldığını belirtir. Yusuf Çavuş, hazinenin alacağı olan 15.775 akçeyi Mahziba Hatun'dan aldığını sözlerine ekler. Vekil Ali Bey, Yusuf Çavuş'un ifadesini doğrular. Mahkeme de ifadelerini sicile kaydettikten sonra taraflara durumu belgeleyen birer hüccet verir.

Yusuf Çavuş, a treasury officer (beytûlmal emini) of Galata, is in court on behalf of himself and his partner, with Ali Bey, brother and legal agent of Mahziba Hatun. The late Hacı Memi Reis, a resident of Galata's Camii Kebir neighborhood, has died in Ploudiv (Filibe, in modern Bulgaria). A quarter of his estate fell to his wi-

fe Mahziba Hatun, and the treasury confiscated the remaining three quarters. Experts have calculated the worth of Hacı Memi Reis' belongings and a half share of his house as 46,630 akçe.. Yusuf Çavuş states that after the deduction of certain fees (harç), Mahziba Hatun is to receive 24,000 akçe as her bride's money (mehir) plus 5758 akçe as her share of the estate, leaving 15,775 akçe as the treasury's share. Yusuf Çavuş collects from Mahziba Hatun the treasury's share. The legal agent Ali Bey corroborates Yusuf Çavuş's testimony. The court registers the testimonies of both parties and gives each a hujjet documenting the established facts.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' beytü'l-mâl-i hâs emîni olup kendü tarafından asîl olup ve şerîki Mahmud Çavuş ibn [silik] tarafından beytü'l-mâla müte'allik olan umûra vekîli olup Hüseyin Bey ibn Abdullah ve Balcı Mustafa bin Mehmed şehâdetleriyle şer'an vekâleti sâbite olan fahrü'l-cüyûş Yusuf Çavuş ibn İlyas meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde işbu sâhibetü'l-kitâb fahrü'l-mestûrât Mahziba Hâtun ibnet-i Abdülmennân tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka vekîli olup Ramazan Çelebi ibn Osman ve Ali Reis ibn Ali şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan karındaşı Ali Bey ibn Abdullah nâm bevâb-ı sultânî mahzarında ikrâr ve 'itirâf idüp mahmiyye-i Galata-i mezbûrede Câmî'-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden olup vilâyet-i Rumili'nde Filibe nâm kasabada vefât iden el-Hâc Memi Reis ibn Abdullah nâm kimesnenin verâseti zevcesi müvekkile-i mezbûreye münhasıra olmağla cümle muhallefâtının rub'ı mezbûreye intikâl eyleyüp ve sülûse-i erbâ'ı beytü'l-mâl-i merkûma âyid olmağın müteveffâ-i merkûmun mahalle-i mezbûrede vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd olup ehl-i hibre tahmîni ile otuz iki akçe kıymet takvîm olunan nısıf menzilden gayrı ber-mûceb-i defter on dört bin altı yüz otuz üç akçelik esbâb ve evân-i nühâs ve sâ'ir hurdevâtı olup bu cümle kırk altı bin altı yüz otuz üç akçeden müvekkile-i mezbûrenin bi-hasebî's-şer'î's-şerîf sâbit olan hâlen râyic yirmi dört bin akçe mehr-i mü'ecceli ve sâ'ir harc-ı ma'kûl ihrâc olunduktan sonra bâkî kalan yirmi bir

bin otuz üç akçeden rub' beş bin yedi yüz elli sekiz akçe müvekkile-i merkûmenin hissesi olup mâ'adâ on beş bin yedi yüz yetmiş beş akçe beytü'l-mâl-i mezbûra 'âyid olmağın zikr olunan on beş bin yedi yüz yetmiş beş akçeyi asâleten ve vekâleten emânet-i mahkiyem hasebi ile mehri için müvekkile-i mezbûre Mahziba Hâtun yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledüm min ba'd müvekkile-i mezbûreden muhallefâta müte'allik 'alâka kalmadı didikde emîn-i mezkûr Yusuf Çavuş'un takrîr-i meşrûhunu vekîl-i merkûm Ali Bey vicâhen tasdîk ve tahkîk itdikden sonra bu nemîka bi't-taleb terkîm ve yed-i tâlibe teslîm olundu ki vakt-i hâcetde ibrâz idüp ishâh ide fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'işrîn min Cumâdelûlâ min şühûr sene ihdâ ve 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-müderrişîn Mustafa Efendi eş-şehîr bi-Hüsamzâde, Mustafa Çelebi ibn Abdullah eş-şehîr bi-sultânî, Hüdaverdi Bey ibn Abdullah el-cündî, Mustafa Çelebi ibn Mehmed el-imâm bi-Câmî'î'l-Kebîr, Mehmed Çelebi bin Sefer, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mehmed el-muhzır ve gayruhum.

8 - 1602 (1011) Galata 24: 15b/1 Tescil işlemi / Registration

Vezir Mahmut Paşa'nın vekili Hasan Bey, Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Hadi ve Mahmut Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Sakız Adası'ndan olup Galata'da ölmüş olan Meyke'nin mirasına adı geçen hazine görevlileri el koymuştur. Vekil Hasan Bey, vezir Mahmut Paşa'nın Meyke'den 37.300 akçe alacağı olduğunu, hazine görevlilerinden paranın 18.180 akçesini aldığını ve geriye 19.120 akçe alacağı kaldığını söyler. Hazine görevlileri Hadi ve Mahmut Çavuş, vekil Hasan Bey'in ifadesini doğrularlar. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Hasan Bey, legal agent of vizier Mahmut Paşa, is in court with Hadi and Mahmut Çavuş, treasury officers (beytülmal emîni) of Galata. The treasury officers have confiscated the estate of Mey-

ke, a resident of Chios (Sakız) Island, who died in Galata. The legal agent Hasan Bey states that Meyke had owed vizier Mahmut Paşa 37,300 akçe and that he has collected 18,180 akçe of the debt from the treasury officers, leaving an unpaid debt of 19,120 akçe. The treasury officers Hadi and Mahmut Çavuş corroborate Hasan Bey's testimony. The court registers the testimonies of both parties.

Veẕîr-i mükerrerrem müşîr-i mufahham Hazret-i Mahmud Paşa cânibinden husûs-ı âtiye vekâlet-i nehc-i şer'î üzre sâbit olan âdemlerinden Hasan Bey ibn Abdullah meclis-i şer'de mahmiyye-i Galata'da vâki' beytû'l-mâl-i hâs emînleri olan Hadi bin İlyas ve Mahmud Çavuş ibn Ahmed mahzarlarında ikrâr ve [i'tirâf idüp] mahmiyye-i mezbûrede Kemeraltı demekle ma'rûf mahallede sâkin iken mürd olan Sakızlı Meyke veled-i Pagodi nâm zimmîde müvekkilim müşârün-ileyh paşada beynlerinde 'ilm-i şer'î ile ma'lûm kumaş bahâsında hâlen râyic otuz [silik] akçe olduğu bi-hasebi's-şer' sâbit olup muhalledâtından edâsı lâzım gelen [silik] mürd-i merkûmun muhalledâtından nakd bulunan altmış yedi bin filori ile [silik] üç buçuk guruş ve furuht olunan muhalledâtın bahâsından olan on iki sikke filori ile dört guruş ki cem'an on sekiz bin yüz seksen akçe olur emînân-ı mezkûrân yedlerinden vekâletim hasebi ile alup kabz eyledüm bâkî on dokuz bin yüz yirmi akçe kaldı didikde vekîl-i merkûm Hasan Bey'in zikr olunan on sekiz bin yüz seksen akçeyi vekâleten kabzına ikrârı emînân-ı merkûmân bi'l-muvâcehe tasdik itd[iler] mâ-hüve'l-vâki' mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fî gurrei Cumâdelûlâ li-sene ihdâ ve 'aşere [ve elf] Şühûdü'l-hâl

Hasan Reis ibn Abdullah, Hüseyin Bey ibn Abdullah el-cündî, Hacı Çelebi ibn Abdülcélil el-[silik], Ali Bey ibn Abdullah el-cündî, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, Diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

9 - 1602 (1011) Galata 24: 15b/3 Dava / *Adjudication*

Handan Ağa Vakfı'nın mütevellisi Ahmet Bey, Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Hazine görevlileri, Galata'da ölmüş olan Cafer Çelebi'nin mirasına varisi olmadığı gerekçesiyle el koymuşlardır. Müteveli Ahmet Bey, ölen Cafer Çelebi'nin vakfa bir bölümü faiz (muamele-i şer'iyye) olmak üzere toplam 1072 dirhem borcu olduğunu ileri sürerek bu paranın mirasından karşılanmasını ister. Davacı Ahmet Bey, vakfın alacağını tahsil etmediğine yemin ederek davayı kazanır.

Ahmet Bey, mutawalli of the Handan Ağa Waqf, sues Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers of Galata. The treasury officers have confiscated the estate of Cafer Çelebi, a resident of Galata, on the ground that he had no legal heirs. Claiming that the decedent had owed the waqf 1072 dirhem, including interest (muamele-i şer'iyye), mutawalli Ahmet Bey wants the debt to be paid out of the estate. The plaintiff Ahmet Bey wins the case by taking an oath that the waqf has not already been repaid.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

10 - 1602 (1011) Galata 24: 16a/1 Dava / *Adjudication*

Senemzar (?) Hatun Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Efendi, ölen Cafer Çelebi'nin mirasına el koyan Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Davacı Mehmet Efendi, ölen Cafer Çelebi'nin vakfa 700 akçesi faizden (ev parası olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 3700 dirhem borcu bulunduğunu ileri sürerek paranın mirasından karşılanmasını ister. Sonuçta davacı Mehmet Efendi, vakfın alacağını tahsil etmediğine yemin ederek davayı kazanır.

Mehmet Efendi, mutawalli of the Senemzar [?] Hatun Waqf, sues Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers (beytülmal emini) of Galata, who have confiscated the estate of the late Cafer Çelebi. Claiming that the decedent owed the waqf 3700 dirhem, including 700 dirhem for interest (expressed as the price of the home), the plaintiff Mehmet Efendi wants the debt to be paid out of the estate. In the end, the plaintiff Mehmet Efendi wins the case by taking an oath that the waqf has not already been repaid.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

11 - 1602 (1011) Galata 24: 16a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ramazan Bey, Kasımpaşa'da ölen Mehmet Çelebi'nin mirasına el koyan Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Ölen Mehmet Çelebi, mirasının üçte birinin çeşitli hayırlı işlerinde kullanılmasını vasiyet etmiş ve vasiyetini yerine getirmesi için Ramazan Bey'i görevlendirmiştir. Mahkemede bulunan şahitler, vasiyetin yerine getirilmesi konusunda Ramazan Bey'in görevli olduğunu belirtirler. Mahkeme bu durumu sicile kaydeder.

Ramazan Bey is in court with Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers (beytülmal emini) of Galata, who have confiscated the estate of the late Mehmet Çelebi, a resident of Kasımpaşa. The late Mehmet Çelebi willed that a third of his estate be spent for charity, Ramazan Bey claims, adding that he himself was appointed to execute the will. The witnesses in court corroborate that Ramazan Bey was appointed as executor of the will. The court registers the testimonies of the witnesses.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

12 - 1602 (1011) Galata 24: 16b/2 Dava / Adjudication

Kasımpaşa’nın Sururi Mahallesi sakinlerinden Emine Hatun, Galata’nın hazine (beytülmal) görevlileri Mahmut Çavuş ve Yusuf Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Emine Hatun, Kamer adlı kadından adı geçen mahallede bulunan bir evi 11.000 akçeye satın almıştır. Emine’nin eşi Aydın’ın ölümü üzerine, adı geçen hazine görevlileri evin Aydın’a ait olduğunu düşünerek evin dörtte üçüne el koymuşlardır. Emine evin bütünüyle kendi mülkiyetinde olduğu gerekçesiyle hazine görevlilerinin evden el çekmelerini istemektedir. Görüşleri sorulan hazine görevlileri, evin Emine’ye ait olduğundan habersiz olduklarını belirtirler. Savını kanıtlaması istenildiğinde Emine mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, Emine’nin evi Kamer adlı kadından 11.000 akçeye satın aldığını söylerler. Sonuçta mahkeme, davalı hazine görevlilerinin evden el çekmelerine karar verir.

Emine Hatun, a resident Kasımpaşa’s Sururi neighborhood, sues Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers (beytülmal emini) of Galata. The plaintiff has bought from Kamer, a woman, a house in the same neighborhood for 11,000 akçe. After the death of Emine Hatun’s husband Aydın, treasury officers confiscated three-quarters of it on the assumption that the house belonged to Aydın. Now, claiming that the house is her own property, Emine Hatun wants the treasury officers to release it. Questioned by the court, the treasury officers state that they were unaware of Emine’s ownership of the house. Asked to prove her claim, Emine Hatun calls witnesses to court, who corroborate that she bought the house from Kamer for 11,000 akçe. In conclusion, the court instructs the treasury officers to release the house.

Mahmiyye-i Galata tevâbi’inden Kasaba-i Kasımpaşa’da merhûm Süruri Efendi Mahallesi’nden işbu bâ’ise-i tahrîr-i kitâb Emine Hâtun ibnet-i Abdullah meclis-i şer’de mahmiyye-i mezbûrede vâki’ beytü’l-mâl-i hâs emînleri olup müteveffâ-i âti’z-zikrin muhallelâtından olmak za’mı ile menzil-i âti’z-zikrin sülûse-i erbâ’ına

hâlen vâzî'u'l-yed olan fahrü'l-akrân Mahmud Çavuş ibn Ahmed ve Yusuf Çavuş ibn İlyas mahzarlarında takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki' bir ahûrı ve üstünde iki odayı ve şehnişini ve sofayı ve mahzeni ve zille ve müsterek su kuyusını ve kenîfi müştemil olup bir cânibi Havva Hâtun ibnet-i [boş] mülküne ve bir cânibi Sürurî Abdullah mülküne ve bir cânibi mahalle mescidi haremine ve bir cânibi tarîk-i 'âmma müntehî olan menzil bundan akdem bin sekiz senesi Muharremü'l-Harâmının yirmi ikinci günü Kamer bint-i Abdullah nâm hâtundan on bir bin râyic fi'l-vakt akçeye iştirâ olunmuş mülk-i mahzım ve hakk-ı sahîhim iken menzil-i mezbûr verâseti bana münhasıra olan zevcim müteveffâ Aydın bin Kasım'ın muhallefâtından olmak zannı ile emînân-ı mezbûrân sülûse-i erbâ'ına vaz'-ı [yed] eylediler menzil-i merkûm minvâl-i mersûm üzre mülküm olduğuna [silik] istimâ' olunup yedleri ref' olunmasın taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl emînân-ı mezkûrân Yusuf Çavuş ve Mahmud Çavuş menzil-i mârû'z-zikr mezbûrenin mülki olduğunu bilmezüz didiklerinde menzil müşekkel kabîlinden olup bu husûsda mezbûrenin yemîni kifâyet eyleyüp lâkin def'-i semen için mezbûrenin beyyinesi makbûle olmağın müdde'iyye-i mezbûreden kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda sikâtdan mîrî kürekci başı olan Ramazan Bey ibn Abdullah ve İsmail Bey ibn Abdullah ve fahrü'l-e'imme Ahmed Halife ibn Ali ve Abdülaziz Halife ibn Mehmed mahfil-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırûn olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' biz şâhidleriz şehâdet dahi ideriz ki menzil-i mahdûd mezkûr müdde'iyye-i mezbûra târîh-i merkûmda mezbûre Kamer Hâtun'dan on bir bin râyic fi'l-vakt akçeye iştirâ olunmuş mülk-i mahzı ve hakk-ı sahîhidir deyüp edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de ri'âyeti 'âmme-i şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri makbûl olup menzil-i mezkûr merkûma hükm olundukdan sonra emînân-ı mezkûrân menzil-i mezkûrun sülûse-i erbâ'ından ref'-i yed itmelerine ilzâm olunup mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fi 27 min Cumâdelâhire sene 1011

Şühûdü'l-hâl

Yahya Bey ibn Abdullah, Abdurrahman Bey ibn Mahmud, Mehmed bin Hızır, Bali bin Ahmed, Üstad Ali bin İbrahim, Cafer

bin Abdullah, İbrahim Reis ibn Şaban, İbrahim Halife ibn Şeyh Lutfullah ve gayruhum.

13 - 1602 (1011) Galata 24: 17a/1 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş, saray muhafızı (müteferrika) Behram Ağa'nın vekili Mehmet Çavuş ile birlikte mahkemeye gelirler. Kasımpaşa'nın Emin Hasan Efendi Mahallesi sakinlerinden iken ölmüş olan Mehmet Çelebi'nin mirasının üçte ikisine varisi olmadığı gerekçeyle adı geçen hazine görevlileri el koymuşlardır. Mehmet Çelebi, yaşamında mirasının üçte birini çeşitli hayır işlerinde kullanılması için vasiyet etmiştir. Mehmet Çelebi'nin mirasından olup söz konusu mahallede bulunan bir evi açık artırmaya çıkarılmış, sonuçta en yüksek peyi veren Behram Ağa'nın vekili Mehmet Çavuş evi 8000 akçeye satın almıştır. Daha sonra hazine görevlileri üçte ikilik hisselerine karşılık olarak vekil Mehmet Çavuş'tan 5300 akçe almışlardır. Hazine görevlileri, söz konusu ev üzerinde hiçbir hakları kalmadığını belirtirler. Vekil Mehmet Çavuş, hazine görevlilerinin ifadelerini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, treasury officers (beytülmal emini) of Galata, are in court with Mehmet Çavuş, legal agent of Behram Ağa, a palace guard (müteferrika). The treasury officers have confiscated two thirds of the estate of the late Mehmet Çelebi, a former resident of the Emin Hüseyin Efendi neighborhood in Kasımpaşa. Prior to his death, Mehmet Çelebi willed that a third of his estate be spent for charity. A house belonging to Mehmet Çelebi's estate and located in the same neighborhood, is auctioned off. Behram Ağa's legal agent Mehmet Çavuş makes the highest offer of 8000 akçe. The treasury officers collect 5300 akçe from Mehmet Çavuş as the share of the treasury. Now they state that they no longer have any rights over the house. The legal agent

Mehmet Çavuş corroborates the testimony of the treasury officers. The court registers the testimonies of the two sides.

Mahmiyye-i Galata ve tevâbi'inde vâki' beytü'l-mâl-i hâs emînleri olan fahrü'l-akrân Yusuf Çavuş ibn İlyas ve Mahmud Çavuş ibn Ahmed meclis-i şer'-i şerîfde dergâh-ı 'âlî müteferrikalarından fahrü'l-akrân Behram Ağa ibn Abdülmennan tarafından vech-i âtî üzre şirâya ve def'-i semene vekâleti bi-mâ hüve nehci's-sübûti's-şer'î sâbit olan fahrü'l-cüyûş Mehmed Çavuş ibn Mehmed mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahmiyye-i mezbûre tevâbi'inden Kasaba-i Kasımpaşa'da Emin Hasan Efendi Mahallesi'nde sâkin iken vefât idüp sülûs-i mâlî vasiyet olup ve zâhirde vâris-i ma'rûfî olmağın muhallefâtının sülûsânı beytü'l-mâle 'âid olan merhûm Palabıyık Mehmed Çelebi ibn Hasan'ın muhallefâtından mahalle-i mezbûrede vâki' [...] odasını ve su kuyusunu ve kenîfi ve bâğçeyi müştamil olup bir tarafı tarîk-i 'amma ve etrâf-ı selâsesi müvekkil-i müşârün-ileyh mülküne müntehî olan menzil furuht olunmak için dellâla virilüp sûk-ı sultânîde meclis-i tâlibîn ve mehâfil-i râgıbîne 'arz olunup bir hafta mikdârı zamân müzâyede olundukda bahâsı sekiz bin akçede müvekkil-i mûmâ-ileyh üzerinde karâr idüp ragabât-ı nâs münkatı'a oldukdan sonra menzil-i mahdûd-ı mezkûrdan mîrîye 'âyid olan üç sehimden iki sehmi cümle tevâbi' ve levâhıkı ile vekîl-i mezbûr Mehmed Çavuş'a emânetim hasebi ile beş bin üç yüz otuz beş râyic fi'l-vakt akçeye bey' idüp vekîl-i mezbûr dahi müvekkil-i müşârün-ileyh için [kabûl] eyledikden sonra semeni olan meblağ-ı merkûmı vekîl-i mezkûr yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledik min ba'd menzil-i mezkûr sülûsânına keyfe-mâ [yeşâ] mutasarrıf olsun didiklerinde emînân-ı mezkûrânı vekîl-i merkûm vicâhen tasdîk idüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb terkîm olundu fî gurrei Cumâdelâhire li-sene ihdâ 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yahya Bey ibn Abdullah er-râcil, Abdurrahman Bey ibn Mahmud, Ahmed Halife ibn Ali, Mehmed bin Hızır, Bali bin Ahmed, İbrahim Halife, Üstad Ali bin İbrahim, İbrahim Reis bin Şaban, Mustafa bin Mehmed el-muhzır ve gayruhum.

14 - 1602 (1011) Galata 24: 17b/2 Tescil işlemi / Registration

Kasımpaşa’nın Emin Hasan Efendi Mahallesi sakinlerinden iken ölmüş olan Mehmet Çelebi, yaşamında mirasının üçte birini çeşitli hayır işlerinde kullanılması için vasiyet etmiş ve vasiyetini yerine getirmesi için de Ramazan Bey’i vasi tayin etmiştir. Ramazan Bey, saray muhafızı (müteferrika) Behram Ağa’nın vekili Mehmet Çavuş ile birlikte mahkemeye gelerek ölen Mehmet Çelebi’nin mirasının üçte ikilik bölümüne varisi olmadığı gerekçesiyle hazinenin (beytülmal) el koyduğunu söyler. Mirastan olup adı geçen mahallede bulunan bir ev hazine görevlilerince açık artırmaya çıkarılmış, açık artırmada en yüksek pey olan 8000 akçeyi veren Behram Ağa evin sahibi olmuştur. Vasi Ramazan Bey, kendi hissesine düşen payı 2666 akçeye vekil Mehmet Çavuş’a sattığını söyler. Vekil Mehmet Çavuş, Ramazan Bey’in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

The late Mehmet Çelebi, a former resident of the Emir Hasan neighborhood in Kasımpaşa, had willed that a third of his estate be spent for charity, and appointed Ramazan Bey to execute his will. Ramazan Bey appears in court with Mehmet Çavuş, legal agent of Behram Ağa, a palace guard (müteferrika). He states that the treasury (beytülmal) has confiscated two-thirds of the decedent’s estate on the ground that he had no legal heirs. A house of the decedent in the same neighborhood is auctioned off to Behram Ağa, who offered the highest bid by 8000 akçe. The executor Ramazan Bey sells his share of the house to the legal agent Mehmet Çavuş for 2666 akçe. Mehmet Çavuş corroborates Ramazan Bey’s testimony. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Galata tevâbi’inden Kasaba-i Kasımpaşa’da Emin Hasan Efendi Mahallesi sâkinlerinden iken vefât eyleyüp vâris-i ma’rûfı olmayup ve sülüs-i mâlî vücûh-ı hayrâta vasiyet olduğu nehc-i şer’î-i kavîm üzre sâbite olan merhûm Palabıyık Mehmed Çelebi ibn Hasan’ın vasiyetini tenfîze vasî-i muhtârı olup vesâyet-i

merkûmesi bi-mâ hüve nehci's-sübûti's-şer'î sâbit olan Ramazan Bey ibn Abdullah meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde dergâh-ı 'âlî müteferrikalarından fahrû'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim Behram Ağa ibn Abdülmennan Efendi menzil-i âti'z-zikrin üç sehinden bir sehmini şirâya ve def'-i semene vekîl-i şer'îsi olup tarîk-i şer'î üzre vekâleti sâbite olan fahrû'l-cüyûş Mehmed Çavuş ibn Mehmed mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp müteveffâ-i merkûmun sülüs-i mâlî vasiyet olup ve vâris-i ma'rûfî olma- mağla cümle muhallefâtının sülüsünden mâ'ada sülüsânı mahmiyye-i merkûmede vâki' beytü'l-mâl-i hâssa 'âid olup muhallefâtından mahalle-i merkûmede vâki' [...] odası ve su kuyusını ve kenîfi ve bâğçeyi müstemil olup bir tarafı tarîk-i âmma ve etrâf-ı selâsesi müvekkil-i müşârün-ileyh mülküne muntahî olan menzil furuht olmak için beytü'l-mâl-i mezbûr emînleri ma'rifetleri ile dellâla virilüp bir hafta mikdârı zamân sûk-ı sultânîde mecâlis-i tâlibîn ve me-hâfil-i râgibîne 'arz olunup müzâyede olundukda bahâsı müvekkil-i mûmâ-ileyh üzerinde sekiz bin akçede karâr eyleyüp ziyâde ile âhar tâlib olmayup ragabât-ı nâs münkatî'a oldukdan sonra menzil-i mahdûd-ı mezkûrdan üç sehinden bir sehmini 'âmme-i tevâbi' ve levâhıkı ile bahâ-i mezkûr sekiz bin akçeden sehm-i mezbûra mukâbil olan iki bin altı yüz altmış altı râyic fi'l-vakt akçeye vesâyet-i mahkiyem hükmi ile vekîl-i merkûm Mehmed Çavuş'a bey'-i bâtla bey' idüp ol dahi müvekkil-i müşârün-ileyh Behram Ağa için iştirâ itdikden sonra semeni olan iki bin altı yüz altmış altı akçeyi vekîl-i mezkûr yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledim min ba'd müvekkil-i mûmâ-ileyh menzil-i mezkûrun sülüsüne keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde vasî-i mezkûr Ramazan Bey'in ikrârını vekîl-i mesfûr Mehmed Çavuş vicâhen tasdik ve tahkîk idüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fî evâsıtı şehri Receb li-sene 1011 Şühûdü'l-hâl

Yahya Bey ibn Abdullah er-râcil, Abdurrahman Bey ibn Mahmud, Cafer bin Abdullah el-kayyım, Ahmed Halife ibn Ali el-imâm, Mehmed bin Hızır, Bali bin Ahmed, İbrahim Halife ibn Şeyh Lutfullah, Üstad Ali bin İbrahim, İbrahim Reis ibn Şaban ve gayruhum.

15 - 1602 (1011) Galata 24: 19b/1 Dava / Adjudication

Galata'nın Kuloğlu Mahallesi sakinlerinden iken ölmüş olan Cafer Çelebi, yaşamında mirasının üçte birini çeşitli hayır işlerinde kullanılması için vasiyet etmiş ve vasiyetini yerine getirmesi için de Mustafa Çelebi'yi vasi tayin etmiştir. Vasi Mustafa Çelebi, Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkarak Cafer Çelebi'nin mirasından olup adı geçen mahallede bulunan evin bütününe hazine görevlilerinin el koyduğunu ileri sürer. Vasi Mustafa Çelebi, vasiyet gereğince söz konusu evin üçte birinin kendisine verilmesi gerektiğini söyler. Görüşleri sorulduğunda adı geçen hazine görevlileri, davacı Mustafa Çelebi'nin ifadesini doğrular. Sonuçta mahkeme, davalı hazine görevlilerinin evin üçte birlik hissesini vasi Mustafa Çelebi'ye devretmelerine karar verir.

The late Cafer Çelebi, a former resident of the Kuloğlu neighborhood in Galata, had willed that one-third of his estate spent for charity. He appointed Mustafa Çelebi to execute his will. The executor Mustafa Çelebi sues Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers (beytülmal emini) of Galata, on the ground that they have confiscated an entire house within Cafer Çelebi's estate. The house is located in the same neighborhood. The plaintiff Mustafa Çelebi claims that a one-third share of the house should be given to him in accordance with the will. Questioned by the court, the treasury officers corroborate the plaintiff's testimony. In conclusion, the court decides that the treasury officers should transfer a one-third share of the house to executor Mustafa Çelebi.

Mahmiyye-i Galata hısnı hâricinde Kuloğlu Mahallesi sâkinlerinden iken vefât idüp vâris-i ma'rûfı olmayup ve sülüs-i mâli vücûh-ı hayrâta vasiyet olduğu tarîka-i mer'îyye üzre sâbit olan merhûm Cafer Çelebi ibn Hilal'in vasiyetini tenfize vasî-i muhtârı olup vesâyet-i merkûmesi nehc-i şer'î üzre sâbit olan işbu sâhibü'l-kitâb Mustafa Çelebi ibn Ali meclis-i şer'-i şerîfde mahmiyye-i mezbûre-

de vâki' beytü'l-mâl-i hâs emînleri olan fahrü'l-akrân Yusuf Çavuş ibn İlyas ve Mahmud Çavuş ibn Ahmed mahzarlarında takrîr-i kelâm idüp vasîsi olduğum müteveffâ-i merkûmun sülüs-i mâli vasiyet olmağla muhallefâtının sülüsânı beytü'l-mâl-i mezbûra 'âid olmuşidi hâlen muhallefâtından mahalle-i mezbûrede vâki' iki [...] odası ve iki sofalı ve bâğçeli ve su kuyusını ve menzili ve kenîfi müstemil olup bir tarafı Ali Bey ibn Abdullah mülkine ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i 'âmma münthê olan menzilin minvâl-i mezkûr üzre sülüsü vasiyet olduğu emînân-ı mezkûrâna suâl olunup sülüs-i mezkûra ta'rîzden men' olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl emînân-ı merkûmân Yusuf ve Mahmud Çavuş fi'l-vâki' müteveffâ-i mezbûrun sülüs-i mâli vasiyet olduğunu tarîk-i şer'î üzre muvâcehemizde sâbit olmuştur didiklerinde menzil-i merkûmun sülüsü vasiyet olmak üzre vasî-i merkûma ta'yîn ve zabta ve bey'-i mezbûra tefvîz olunup ve emînân-ı mezkûrân menzil-i mestûrun sülüsânından mâ'adâsına ta'arruzdan men' olundukdan sonra mâhûve'l-vâki' bi't-taleb terkîm ve yed-i tâlibe teslîm olundu fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min Cumâdelâhire li-sene ihdâ 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Yahya Bey ibn Abdullah er-râcil, Mustafa Halife ibn Mehmed el-imâm, Şaban Reis ibn Mustafa, Mustafa bin Elvan, Yahya Çavuş ibn Abdullah el-mübâşir, Hasan bin Abdullah, Mehmed bin Sefer, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

16 - 1602 (1011) Galata 24: 22a/1 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın Kuloğlu Mahallesi'nin sakinlerinden iken ölmüş olan Cafer Çelebi, yaşamında mirasının üçte birini vasiyet etmiş, mirasın üçte ikisine de varisi olmadığı gerekçesiyle Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri el koymuştur. Hazine görevlileri Yusuf Çavuş ile Mahmut Çavuş, Abdülaziz adlı kişinin vekili Hacı Ömer ile birlikte mahkemeye gelirler. Hazine görevlileri, Cafer Çelebi'nin mirasından olup adı geçen mahallede bulunan bir evin ha-

zineye ait olan üçte ikilik bölümünü açık artırma yoluyla satışa çıkarmış, söz konusu ev hissesini en yüksek peyi veren Abdülaziz 25.000 akçeye almıştır. Öte yandan hazine görevlileri daha önce, varisi olmadığı gerekçesiyle Hasna adlı kadının 35.000 akçelik mirasına el koymuşlar, ancak Abdülaziz, Hasna'nın varisi olduğunu mahkemede kanıtlayarak mirasa ortak olduğunu tescil ettirmiştir. Şimdi hazine görevlileri, ev hissesinin satış bedeli olan 25.000 akçeyi Abdülaziz'in Hasna'nın mirasından olan alacağına takas ettiklerini belirtirler. Vekil Hacı Ömer, hazine görevlilerinin ifadelelerini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

The late Cafer Çelebi, a former resident of the Kuloğlu neighborhood in Galata, had willed a third of his property. Since he had no legal heirs, the treasury officers (beytülmal emini) of Galata confiscated the remaining two-thirds of his estate. Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers, are in court with Hacı Ömer, legal agent of Abdülaziz. The officers auctioned off two-thirds of the house that belong to the treasury and sold it to Abdülaziz, who made the highest offer of 25,000 akçe. Earlier, the treasury officers had confiscated the 35,000 akçe inheritance of Hasna, a woman, on the ground that she had no legal heirs. However, Abdülaziz proved in court that he is Hasna's heir and had it registered that he is a shareholder of the estate. The treasury officers count Abdülaziz's share of Hasna's estate toward the 25,000 akçe sale price of the house. The legal agent Hacı Ömer corroborates the testimony of the officers. The court registers the transactions.

[Mahmiyye-i Galata]'da vâki' beytü'l-mâl-i hâs emînleri olup mahmiyye-i mezbûre hısnı [hâricinde] Kuloğlu Mahallesi'nde sâkin iken vefât idüp vâris-i ma'rûfı olmayup ve sülûs-i mâli vasiyet olduğu nehc-i şer'î üzre sâbit olan merhûm Cafer Çelebi ibn Hilal'in cümle muhallelâfâtının sülûsânına vaz'-ı yed [silik] Yusuf Çavuş ibn İlyas ve Mahmud Çavuş ibn Ahmed meclis-i şer'-i şerîfde Abdülaziz ibn el-Hâc Mehmed tarafından vekâlet-i mutlaka ile

vekîli olduğu tarîk-i şer'î üzre sâbit olan el-Hâc Ömer Reis ibn Ali mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp müteveffâ-i mezbûrun vâris-i ma'rûfı olmayup cümle mâlının sülûsi vasiyet olmağla muhallefâtından mahalle-i mezbûrede vâkî' iki [...] odasını ve iki sofayı ve bâğçeyi ve su kuyusını ve fırını ve kenîfi müstemil olup bir tarafı Ali Bey ibn Abdullah mülkine ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i âmma müntehî olan menzilden beytü'l-mâl-i mezbûra 'âid olan sülûsânı cânib-i mîrîden bey' olunmak için dellâla virilüp sûk-ı sultânîde mecâlis-i tâlibîne 'arz olunup iki hafta mikdârı zamân müzâyede olundukda bahâsı müvekkil-i mezbûr üzerinde yirmi beş bin akçede karâr eyleyüp ragabât-ı nâs münkatî'a olduktan sonra menzil-i merkûmun sülûsânını 'âmme-i tevâbî' ve levâhıkı ve kâffe-i menâfî' ve mürâfıkı ile müvekkil-i mezbûr için vekîl-i merkûm el-Hâc Ömer Reis'e emânetimiz hasebi ile yirmi beş bin râyic fi'l-vakt akçeye bey' ve teslîm-i mebî' eyleyüp vekîl-i merkûm dahi müvekkili için iştirâ ve tesellüm itdikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr müvekkil-i merkûmun mûrisesi Hasna'nın vâris-i ma'rûfı olmamak zannı ile muhallefâtından makbûzumuz olan otuz beş bin râyic fi'l-vakt akçeden yirmi beş bin akçesine takâs eyledik didiklerinden emînân-ı mezbûrânı ikrârlarında vekîl-i mezbûr vicâhen tasdîk idüp mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb tahrîr olundu fi'l-yevmi's-sâbî' ve'l-'işrîn min Cumâdelâhire li-sene ihdâ 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yahya Bey ibn Abdullah er-râcil, Mustafa Halife ibn Mehmed el-imâm, Sinan Reis ibn Mustafa, Yahya Çavuş ibn Abdullah el-mübâşir ve gayruhum.

17 - 1602 (1011) Galata 24: 22b/3 Dava / *Adjudication*

Abdülaziz'in vekili Hacı Ömer Reis, Galata'nın hazine (beytül-mal) görevlileri Yusuf Çavuş ve Mahmut Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Hazine görevlileri, Hasna Hatun adlı kadının ölümünden sonra varisi olmadığı gerekçesiyle miras olarak bıraktığı

35.000 akçeye bütünüyle el koymuşlardır. Abdülaziz, daha sonra mahkemede Hasna Hatun’un varisi olduğunu savunarak davayı kazanmıştır. Ayrıca, Galata’nın Kuloğlu Mahallesi’nden olup ölmüş olan Cafer Çelebi’nin miras olarak kalan bir evinin üçte ikisine adı geçen hazine görevlileri el koymuşlar ve daha sonra bu hisselerini satışa çıkarmışlardır. Abdülaziz, evin bu hissesini 25.000 akçeye hazine görevlilerinden satın almış, daha sonra bu parayla Hasna Hatun’un mirasından olan alacağını takas etmiştir. Vekil Hacı Ömer Reis, şimdi hazine görevlilerinden Abdülaziz’in kalan 10.000 akçesini de istemektedir. Görüşleri sorulduğunda hazine görevlileri, borçlarını kabul edip ödeyeceklerini bildirirler. Sonuçta, davacı vekili Hacı Ömer Reis davayı kazanır.

Hacı Ömer Reis, legal agent of Abdülaziz, sues Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş, two treasury officers (beytülmal emini) of Galata. The treasury officers have confiscated the 35,000 akçe estate of Hasna Hatun, a woman, on the ground that she had no legal heirs. Later Abdülaziz claimed in court that he was Hasna Hatun’s heir and won the case. The treasury officers have also confiscated two-thirds of a house within the estate of the late Cafer Çelebi, a resident of Galata’s Kuloğlu neighborhood, and auctioned it off. Abdülaziz bought those shares from the two officers for 25,000 akçe, paying for it through the proceeds of his share of Hasna Hatun’s inheritance. The legal agent Hacı Ömer Reis, the plaintiff, now wants the defendant treasury officers to pay Abdülaziz the remaining 10,000 akçe. Questioned by the court, the officers admit their debt and promise to pay it. As a result, the plaintiff legal agent Hacı Ömer Reis wins the case.

Abdülaziz ibn el-Hâc Mehmed tarafından husûs-ı âti’z-zikre vekâleti bi-mâ hüve nehci’s-sübût şer’an sâbite olan el-Hâc Ömer Reis ibn Ali meclis-i şer’-i şerîfde mahmiyye-i Galata’da vâki’ beytül-mâl-i hâs emînleri olan fahrü’l-akrân Yusuf Çavuş ibn İlyas ve Mahmud Çavuş ibn Ahmed mahzarlarında takrîr-i kelâm idüp müvekkilim merkûm Abdülaziz’in ‘usûbet-i nesebiyye cihetinden

mevrisesi olan Hasna Hâtun ibnet-i Abdullah bundan evvel vefât eyledikte vârisi olmamak zannı ile emînân-ı mezbûrân otuz beş bin akçelik muhallefâtın ahz ü kabz itdikden sonra müvekkilim mezbûr Abdülaziz'in verâset-i mezbûresi merkûmân muvâcehelelerinde vech-i şer'î üzre isbât eyleyüp mezbûrânın makbûzı olan meblağ-ı mezkûr mezbûr Abdülaziz'e hükm olundukda mahmiyye-i mezbûre hısnı hâricinde Kuloğlu Mahallesi'nde vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd olup Cafer Çelebi ibn Hilal nâm kimesneden intikâl iden menzilden beytü'l-mâl-i mezbûra 'âid olan sülûsânını emînân-ı mezbûrân müvekkilim mezbûr için bana yirmi beş bin râyic fi'l-vakt akçeye bey' idüp semenini zıkr olan otuz beş bin râyic fi'l-vakt akçeden yirmi beş bin akçesine takas eyleyüp bâkî on bin akçe kalmışidi emînân-ı mezbûrân suâl olunup bâkî kalan meblağı merkûmı dahi bana teslîm etmesini taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl emînân-ı mezbûrân Yusuf Çavuş ve Mahmud Çavuş minvâl-i mezkûr üzre bâkî kalan on bin akçeyi vekîl-i merkûma mîrîden edâsı lâzım deyndir edâ ideyim didiklerinde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundı fi's-sâmin ve'l-îşrîn min Cumâdelâhire sene ihdâ 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Bey bin Abdullah er-râcil, Mustafa Halife bin Mehmed el-imâm, Şaban Reis ibn Mustâfa, Mustafa bin Elvan ve gayrum.

18 - 1602 (1011) Galata 24: 23b/1 Dava / *Adjudication*

Galata'nın hazine (beytülmal) görevlisi Mahmut Çavuş kendi adına ve ortağı Yusuf Çavuş'un vekili olarak Galata'nın Okçu Musa Mahallesi'nden olup ölen eşi Hacı Ahmet'in tek varisi olan Kamer Hatun karşısında mahkemeye çıkar. Davacı Mahmut Çavuş, Hacı Ahmet'in mirasından olup adı geçen mahallede bulunan bir evin çeyreğinin Kamer Hatun'un, geri kalan dörtte üçünün hazinenin (beytülmal) olmasına karşın, Kamer Hatun'un eve bütünüyle el koyduğunu ileri sürer. Görüşü sorulduğunda davalı Kamer Hatun, evi Abdülgani adlı kişiden 22.000 akçeye satın aldığı-

nı, evin kocasının mirasıyla ilgisinin bulunmadığını söyler. Mahmut Çavuş’tan savını destekleyecek şahit istenildiğinde mahkemeye şahit sunamaz. Mahkemede bulunan Kamer Hatun’un şahitle-ri, Kamer Hatun’un ifadesini doğrular. Sonuçta mahkeme, evin davalı Kamer Hatun’a ait olduğuna karar verir.

Mahmut Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini) of Galata, is in court on behalf of himself and as the legal agent of his partner Yusuf Çavuş. He sues Kamer Hatun, wife and only heir of the late Hacı Ahmet, a former resident of Galata’s Okçu Musa neighborhood. The plaintiff Mahmut Çavuş claims that, even though Kamer Hatun was entitled only to a quarter of the house she inherited from her husband, with the remaining three-quarters belonging to the treasury (beytülmal), she took over the whole house. Questioned by the court, the defendant Kamer Hatun states that she bought the house from Abdülgani for 22,000 akçe. She adds that the house is not a part of her husband’s estate. Asked to prove his claim, Mahmut Çavuş fails to bring any witness to court. Kamer Hatun’s witnesses corroborate her claim. The court decides that the house belongs to Kamer Hatun. In sum, the defendant Kamer Hatun wins the case.

Mahmiyye-i Galata’da vâki’ beytü’l-mâl-i hâs emîni olup kendü tarafından asâleten ve şerîki olan Yusuf Çavuş ibn İlyas tarafından beytü’l-mâl-i mezbûra müte‘allik umûra vekîl-i mutlakı olduğu Hüseyin Bey ibn Abdullah ve Mustafa Bey ibn Mehmed şehâdetleri ile sâbit olan fahrü’l-akrân Mahmud Çavuş ibn Ahmed meclis-i şer’-i şerîfde mahmiyye-i mezbûrede Okçu Musa Mahallesi’nde vâki’ menzil-i âti’z-zikrde zevcesi ve vârisesi Kamer Hâtun ibnet-i Abdullah ile sâkin iken vefât iden el-Hâc Ahmed [silik] zevce-i mezbûresi Kamer Hâtun mahzarında takrîr-i kelâm idüp müteveffâ-i mezbûr el-Hâc Ahmed’in zevcesi mezbûreden gayrı vâris-i ma’rûfı olmamağın muhalledâtından mahalle-i mezbûrede vâki’ iki fevkânî odayı ve su kuyusını ve kenîfi ve bir mikdâr havlıyı müstemil olup hudûdının bir cânibi Hüseyin Bey ibn

Abdullah mülkine ve bir cânibi Hasna Hâtun ibnet-i Abdullah Vakfı'na ve iki cânibi tarîk-i 'âmma müntehî olup hâlen mezbûrenin yedinde olan menzilin rub'ı merkûmeye ve sülûse-i erbâ'ı beytül-mâl-i mezkûra 'âid olmuştur emânetim hasebi ile asâleten ve vekâleten menzil-i mezbûrun sülûse-i erbâ'ını beytül-mâl için taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûre Kamer Hâtun zıkr olunan menzil bundan akdem sene sitte ve elf Şabanı evâyilinde Abdülgani bin Receb nâm kimesneden yirmi iki bin râyic fi'l-vakt akçeye iştirâ olunmuş mülk-i mahzımdır zevcem müteveffâ-i merkûmun 'alâkası yokdur deyüp emîn-i mezkûr Mahmud Çavuş istişhâd olundukda ityân-ı beyyineden 'âciz oldukdan sonra menzil müşekkel kabîlinden olup [silik] mezbûrede merkûmenin semeni kifâyet idüp lâkin def'-i semeni [silik] beyyinem vardır istimâ' olunsun deyüp fi'l-vâki' mezbûrenin [silik] makbûle olmağın 'akîbü'l-istişhâd ahrâr-ı müslimînden mahalle-i mezbûre mescidinde mü'ezzin olan Zünnun Halife ibn Hüseyin mahalle-i mezbûreden Memi Reis ibn Abdullah mahfil-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırân olup fi'l-hakîka hudûd-ı merkûme ile mahdûd olan menzil-i mezkûr mezbûre Kamer Hâtun târîh-i mersûmda merkûm Abdülgani bin Receb'den yirmi iki bin râyic fi'l-vakt akçeye iştirâ eyleyüp mezbûrenin mülk-i mahzı ve hakk-ı sahhıdır bu husûsa şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyüp edâ-i şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde ba'de ri'âyeti şerâyiti'l-kabûl mezbûrânın şehâdetleri makbûle olup menzil-i mahdûd-ı mezkûr merkûme Kamer Hâtun'a hükm olunup emîn-i mezkûr zıkr olunan menzile müte'allik da'vâdan men' olundukdan sonra bu nemîka-i enîka bi't-taleb terkîm ve yed-i tâlibe teslîm olundu ki vakt-i hâcetde ihticâc ide fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min Receb min şuhûr sene ihdâ 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Derviş Mehmed Çelebi ibn Ali el-imâm, Mustafa Çelebi ibn Abdülaziz el-imâm, Hacı Çelebi ibn Abdülcélil kâtib-i emîn-i Galata, Ramazan bin Mehmed, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, Abdülkadir Halife ibn Hacı, Mustafa bin Mansur el-muhzır.

19 - 1603 (1011) Galata 24: 25b/1 Tescil işlemi / Registration

Galata’nın hazine (beytülmal) görevlisi Yusuf Çavuş, kendi adına ve ortağı Mahmut Çavuş’un vekili olarak Tophane’nin İlyas Çelebi Mahallesi’nde ölmüş olan Mahmut’un eşi Emine Hatun ve mirasın üçte birine vasi olan Mehmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelir. Mahmut’un toplam mirası 270.867 akçedir. Bu paradan eşi Emine Hatun’un miras alacağı olan 30.000 akçe ve mahkeme kesintisi olan 4000 akçe çıkarıldıktan sonra geriye 236.867 akçe kalmıştır. Kalan paranın üçte biri olan 78.955 akçesi vasiyet gereğince vasi Mehmet Çelebi’ye verilmiş ve yine 4000 akçe mahkeme kesintisi yapılmıştır. Hazine görevlisi Yusuf Çavuş, paradan arta kalan 153.912 akçeden 38.477 akçenin Emine Hatun’a çeyrek miras hissesi olarak verildiğini, geri kalan 115.435 akçenin de başka varis olmadığı gerekçesiyle hazineye kaldığını söyler. Varis Emine Hatun ve vasi Mehmet Çelebi, Yusuf Çavuş’un ifadesini doğrularlar. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Yusuf Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini) of Galata, is in court on behalf of himself and as the legal agent of his partner Mahmut Çavuş. He appears in court with Emine Hatun, wife of the late Mahmut, a former resident of Tophane’s İlyas Çelebi neighborhood, and Mehmet Çelebi, executor of a third of Mahmut’s estate. Mahmut’s total inheritance is 270,867 akçe. After the deduction of his wife Emine Hatun’s 30,000 akçe share and 4000 akçe court fee, what remains is 236,867 akçe. In accordance with the will, 78,955 akçe, or a third of the remainder, is given to executor Mehmet Çelebi, and another 4000 akçe is deducted as court fee. The treasury officer Yusuf Çavuş states that he gave Emine Hatun 38,477 akçe as her quarter-share of the remaining estate, 153,912 akçe. That leaves 115,435 akçe for the treasury, since there are no other heirs. The heir Emine Hatun and executor Mehmet Çelebi corroborate Yusuf Çavuş’s testimony. The court registers the testimonies of all the parties.

Mahmiyye-i Galata'da vâkî' beytü'l-mâl-i hâs emîni olup kendü tarafından asîl olup ve şerîki Mahmud Çavuş ibn Ahmed tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekâleti bi-mâ hüve nehci's-sübût şer'an sâbite olan fahrü'l-akrân Yusuf Çavuş ibn İlyas meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahmiyye-i mezbûre muzâfâtından Tophane'de İlyas Çelebi Mahallesi'nde sâkin iken vefât idüp ve sülûs-i [mâlî] vasîyet olup verâseti dahi zevcesi Emine Hâtun ibnet-i Süleyman'a münhasıra olmağla cümle muhallefâtının altı sehimden ba'de ihrâcî [silik] rub'ı mezbûreye ve sülûse-i erbâ'ı beytü'l-mâla 'âid olan merhûm Mahmud ibn Kasım'ın zevcesi ve vârisesi mezbûre Emine Hâtun ve merhûm-ı merkûmun sülûs-i vasîyetini tenfîze vasî-i muhtârı olduğu tarîk-i mer'îyye ile sâbit olan Mehmed Çelebi ibn Hüseyin mahzarında asâleten ve vekâleten ikrâr ve itirâf idüp müteveffâ-i mezbûrun muhallefâtının sülûsünden mâ'adasının rub'undan gayrısı minvâl-i meşrûh üzre beytü'l-mâla 'âid olmağın eğer 'akâr ve eğer nukûd ve eğer sâyir arûzdur cümle [iki yüz] yetmiş bin sekiz yüz altmış yedi akçelik muhallefâtından zevce-i merkûmenin şer'le sâbit olan hâlen râyic otuz bin akçe mehr-i mü'ecceli ve furuht olunan muhallefâtın dört bin akçe dellâliyesi cem'an otuz dört [bin] akçe ihrâc olunduktan sonra bâkî kalan iki yüz otuz altı bin sekiz yüz altmış yedi akçeden vasîyet olan sülûs yetmiş sekiz bin dokuz yüz elli beş akçesi ikrâr olunup ve mâ'adâdan dört bin akçe resm-i kısmet ihrâc olunduktan sonra bâkî yüz elli üç [bin] dokuz yüz on [iki] akçenin otuz sekiz bin dört yüz yetmiş yedi akçesi mezbûreye rub' hissesi olur mâ'ada yüz on beş bin dört yüz otuz beş akçesi beytü'l-mâle 'âid olup ve dört akçe bâkî kalmağın zikr olunan yüz on beş bin dört yüz otuz beş akçeyi müvekkilim mezbûr ile emânet-i mahkiyem hasebiyle mîrî içün alup kabz eyledik min ba'd müteveffâ-i mezbûr Mahmud Çavuş'un kalîl ve kesîr ve nakîr ve kıtmîr muhallefâtından mîriye 'âid zevce-i mezbûre ve vasî-i merkûm yedlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmamışdır didikde emîn-i mezkûr Yusuf Çavuş'un bi'l-asâle ve bi'l-vekâle sudûr iden ikrârı zevce-i merkûme Emine Hâtun ve vasî-i mezbûr Mehmed Çelebi bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk itdikden sonra mâ-hüve'l-

vâki' bi't-taleb tahrîr olundı fi'l-yevmi's-sâmin min Şaban li-sene 1011

Şühûdü'l-hâl

Takyecibaşı Hacı Bali Ağa ibn Abdullah, el-Hâc Sefer bin Süleyman, diğer el-Hâc Sefer bin Hasan, el-Hâc Receb bin Mansur, Mustafa bin Hüseyin, Ahmed bin Mirza, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

20 - 1603 (1011) Galata 24: 26a/1 Dava / Adjudication

Kıbrıs Eyaleti'ne bağlı Lefkoşa Kasabası'ndan olup saray görevlisi olan Ali Bey, Galata'nın hazine (beytûlmal) emini olup kendi adına ve ortağı Mahmut Çavuş'un vekili olarak mahkemede bulunan Yusuf Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Hazine görevlileri, Galata'nın Camiikebir Mahallesi sakinlerinden iken ölmüş olan mühtedi Memi Reis'in mirasının dörtte üçü olan 15.700 akçeye eşi Mahziba'dan başka varisi olmadığı gerekçesiyle el koymuşlardır. Davacı Ali Bey, kendisinin ölen Memi Reis'in halasının oğlu olduğunu ve eşi Mahziba ile birlikte mirasa ortak olduğunu söyler. Ali Bey, Memi Reis'in yaşamında bunu kimi tanıdıklarına sözlü olarak bildirdiğini, dolayısıyla hazinenin el koymuş olduğu paranın doğrudan kendisine verilmesi gerektiğini ileri sürer. Görüşü sorulduğunda davalı Yusuf Çavuş, Ali Bey'in ifadesini reddeder. Kıbrıs Eyaleti'nin Gerenbe Sancağı'ndan gelen Ali Bey'in şahitleri ise, Ali Bey'in ifadesini doğrularlar. Sonuçta mahkeme, davalı hazine görevlilerinin el koydukları paranın bütünüyle davacı Ali Bey'e verilmesine karar verir.

Ali Bey, a palace officer originally from the Nicosia (Lefkoşa) town in the province of Cyprus (Kıbrıs), sues Yusuf Çavuş, treasury officer (beytûlmal emini) of Galata, on his behalf and as the legal agent of his partner Mahmut Çavuş. The treasury officers have confiscated 15,700 akçe, which represents three-quarters of the estate of the late convert (mühtedi) Memi Çelebi, a former resident

of Galata's Camii Kebir neighborhood, on the ground that he had no legal heirs other than his wife Mahziba. The plaintiff Ali Bey states that he is the decedent's cousin and is entitled to the inheritance, along with Mahziba. Ali Bey adds that, before his death, Memi Reis told this to his acquaintances. On those grounds he wants the treasury to return to him the confiscated share of the estate. Questioned by the court, the defendant Yusuf Çavuş rejects Ali Bey's testimony. Ali Bey's witnesses, all from the Gerenbe Sanjak of the Cyprus province, corroborate Ali Bey's testimony. In conclusion, the court decides that the confiscated money should be given to the plaintiff Ali Bey.

[Kıbrıs] Eyâleti'nde Lefkoşa nâm kasabadan olup dergâh-ı 'âlî kapûcılarında olup [işbu] sâhibü'l-kitâb Ali Bey ibn Abdullah meclis-i şer' de mahmiyye-i Galata'da vâkî' beytü'l-mâl emîni olup kendü tarafından asîl ve şerîki Mahmud Çavuş ibn Ahmed tarafından beytü'l-mâl-i mezbûra müte'allik umûra vekîl-i mutlakı olduğu tarîka-i mer'iyye ile sâbit olup müteveffâ-i âti'z-zikrin vech-i âti üzre muhallefâtından sülûse-i erbâ'a vaz'-ı yed eylediği [tarîka-i] şer'î üzre sâbit olan fahrü'l-akrân Yusuf Çavuş ibn İlyas mahzarında takrîr-i merâm idüp mahmiyye-i mezbûrede Câmî-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden olup mukaddemâ vefât iden Memi Reis ibn Yarola veled-i Piro'nun zevcesi Mahziba Hâtun ibnet-i Abdullah'dan gayrı vâris-i ma'rûfı olmamak za'mı ile asâleten ve vekâleten zevce-i mezbûreye 'âid olan rub'undan mâ'adâ muhallefâtından sülûse-i erbâ'ı olan on beş bin yedi yüz [silik] akçeyi alup kabz itmiş idi müteveffâ-i merkûmun ben li-ebeveyn 'ammisi oğlu ve zü'l-erhâmından olmağla vârisiyyin şol vechile ki benim anam Lagora ile müteveffâ-i mezbûrun babası mezbûr Yarlova li-eb ve üm karındaşlardır babalarının ismi Piro ve analarının ismi Aramhane bint-i Balta'dır verâseti zevcesi ile bana münhasıradır müteveffâ-i mezbûr hâl-i sıhhatinde minvâl-i meşrûh üzre verâsetime 'alâ ru'ûsi'l-işhâd mirâren i'tirâf dahi olmuştur mukırrun-lehe bi'n-neseb olduğum cihetden nakl-i şehâdet îrâdına hâcet yokdur beyyine-i verâsetim istimâ' olunup emîn-i mezkûr Yusuf Çavuş'un mak-

bûzı meblağ-ı mezbûr bana hükm olunmasın taleb iderin didikde gibbe's-suâl ve'l-inkâr ve 'akîbü'l-işhâd eyâlet-i mezbûrede bi'l-fi'l Gerenbe Sancağı'nın olan fahrû'l-ümerâ Hüsrev Bey ibn Abdullah nâm ve kasaba-i mezbûre sükkânından Davud Çavuş ibn Abdülmenan ve Ali Bey ibn Abdullah mahfil-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırûn olup fi'l-vâki' müteveffâ-i merkûm el-Hâc Memi Reis müdde'î-i mezbûr Ali Bey için li-eb ve ümm 'ammetem oğlu ve vârisimdir şol vechile ki babam Yarola ile mezbûr Ali Bey'in anası Lagora li-eb ve üm karındaşlardır babalarının ismi Piro ve analarının ismi Aramhane bint-i Balta'dır deyü ikrâr itmiştir müdde'î-i merkûm müteveffâ-i mersûmun minvâl-i meşrûh üzre vârisidir verâseti zevce ile müdde'î-i mezbûra münhasıradır vâris-i âhar ma'lûmumuz değildir biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyüp edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde ba'de ri'âyet-i şerâiti'l-kabûl mezbûrûnun şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup müdde'î-i mezbûr Ali Bey'in vech-i meşrûh üzre verâsetine hükm olunduktan sonra emîn-i mezkûr makbûzı olan meblağ-ı mezkûrı merkûm Ali Bey'e teslîme ilzâm olunup mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn min Receb li-sene ihdâ ve 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Çelebi ibn Behram el-mü'ezzin, Ömer Reis ibn Ali, Ali Bey ibn Abdullah er-reisü's-sultânî, Derviş Çelebi bin Ali el-imâm, Mehmed Bey ibn Turmuş el-cündî, Mustafa bin Mehmed el-cündî, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

21 - 1603 (1011) Galata 24: 26a/2 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın hazine (beytülmal) görevlisi Mahmut Çavuş, kendi adına ve ortağı Yusuf Çavuş'un vekili olarak Kamer Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Mahmut Çavuş, ölen Hacı Ahmet'in mirasının dörtte üçü olan 6500 akçeyi hazine adına eşi Kamer Hatun'dan aldığını belirtir. Kamer Hatun, Mahmut Çavuş'un ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Mahmut Çavuş, a treasury officer (beytûlmal emini) of Galata, is in court with Kamer Hatun on his own behalf and as the legal agent of his partner Yusuf Çavuş. The former states that he has collected from Kamer Hatun 6500 akçe, which represents three-quarters of her husband's estate, on behalf of the treasury. Kamer Hatun corroborates Mahmut Çavuş's testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' beytû'l-mâl-i hâs emîni olup kendü tarafından asâleten ve şerîki Yusuf ibn İlyas tarafından beytû'l-mâl-i mezbûra müte'allik umûra vekîl-i mutlakı olduğu Hüseyin Bey ibn Abdullah ve Mustafa Bey ibn Mehmed şehâdetleri ile şer'an sâbit olan fahrû'l-akrân Mahmud Çavuş ibn Ahmed meclisi şer'î şerîfde işbu sâhibetü'l-kitâb Kamer Hâtun ibnet-i Abdullah mahzarında ikrâr ve i'tirâf [idüp] mahalle-i mezbûreden olup bundan akdem vefât iden el-Hâc Ahmed bin Ahmed zevcesi mezbûreden gayrı zâhirde vâris-i ma'rûfı olmamağla cümle muhâlefâtından zevcesi mezbûreye 'â'id olan rub'dan gayrı sülûse-i erbâ'ı olup beytû'l-mâl-i mezbûra 'â'id olan altı bin beş yüz akçeden dört bin akçe kıymetli bir câriye ve bin akçelik esbâb ve bin beş yüz akçe nakd ki cem'an altı bin beş yüz akçe olup emânetim hasbiyle asâleten ve vekâleten alup kabz eyledim min ba'd sülûse-i erbâ'ı mezkûreden [alup] mezbûrenin yedinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde emîn-i mezkûr Mahmud Çavuş bi'l-asâle ve bi'l-vekâle sudûr iden ikrâr-ı meşrûhunda mezkûre Kamer Hâtun vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min Recebi'l-mürecceb li-sene ihdâ 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Derviş Mehmed Çelebi ibn Ali el-imâm, Mustafa Çelebi ibn Abdülaziz el-imâm, Abdülkadir Hâce ibn Hacı, Hacı Çelebi ibn Abdülcelil, Mustafa Bey ibn Abdullah Çukadâr kâdi-i Galata, Ramazan bin Mehmed, Mehmed Çelebi ibn Sefer, Mustafa bin Hamza el-muhzır, Diğer Mustafa ibn Mansur el-muhzır ve gayruhum mine'l-hâzırın.

22 - 1602 (1011) Galata 24: 29b/2 Tescil işlemi / Registration

Galata’nın İlyas Çelebi Mahallesi’nin sakinlerinden, ölmüş olan birinci Mahmut Çavuş, yaşamında mirasının üçte birini çeşitli işlerde kullanılması için vasiyet etmiş, geri kalan mirasın dörtte biri eşi Emine Hatun’un, dörtte üçü de hazinenin (beytülmal) olmuştur. Emine Hatun ve Galata’nın hazine görevlileri Yusuf Çavuş ve ikinci Mahmut Çavuş, ölen birinci Mahmut Çavuş’un vasiyetini yerine getirmekle görevli vasi Mehmet Çelebi ile birlikte mahkemeye gelirler. Mirastan olup Galata’nın Aya Nikola Mahallesi’nde bulunan bir evin altıda dörtlük hissesi açık artırma yoluyla satışa çıkarılmış ve en yüksek pey olan 8000 akçeyi veren vasi Mehmet Çelebi, bu hisselerin sahibi olmuştur. Emine Hatun ve hazine görevlileri, kendi hisselerini oluşturan 8000 akçeyi vasi Mehmet Çelebi’den aldıklarını belirtirler. Vasi Mehmet Çelebi de bu ifadeleri doğrular. Mahkeme, tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

The late Mahmut Çavuş I, a former resident of the İlyas Çelebi neighborhood in Galata, willed that a third of his inheritance be used for various purposes. The remainder was distributed among his widow Emine Hatun and the treasury (beytülmal), who received quarter and three-quarters shares, respectively. Emine Hatun, Yusuf Çavuş and Mahmut Çavuş II, two treasury officers (beytülmal emini) of Galata, are in court with Mehmet Çelebi, executor of Mahmut Çavuş I’s will. A four-sixths share of a house out of the estate in Galata’s Aya Nikola neighborhood is auctioned off. The executor Mehmet Çelebi buys the shares himself by making the highest offer of 8000 akçe. Emine Hatun and the treasury officers have collected from Mehmet Çelebi 8000 akçe as the sale price of the four-sixths share. The executor Mehmet Çelebi corroborates their testimony. The court registers the testimonies of all the parties.

Mahmiyye-i Galata hâricinde İlyas Çelebi Mahallesi’nde sâkin iken vefât idüp verâseti zevcesi Emine Hâtun ibnet-i Süleyman’a

münhasıra olup ve sülüs-i mâlî vasiyet olmağla muhallefâtının altı sehinden ba'de ihrâci's-sülüs rub'ı zevcesi ve sülüse-i erbâ'ı beytül-mâla 'âid olan merhûm Mahmud Çavuş ibn Kasım'ın zevcesi ve vârisesi merkûme Emine Hâtun ve mahmiyye-i mezbûrede vâki' beytül-mâl-i hâs emînleri olan fahrül-akrân Yusuf Çavuş ibn İlyas ve Mahmud Çavuş ibn Ahmed meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde merhûm-ı mezbûrun sülüs-i vasiyetini tenfize vasî-i muhtârı olup vesâyet-i mezbûresi bi-mâ hüve nehci's-sübût şer'an sâbite olan işbu sâhibül-kitâb Mehmed Çelebi ibn Hüseyin mahzarında ikrâr ve itirâf idüp müteveffâ-i mezbûr Mahmud Çavuş'un muhallefâtından mahmiyye-i mezbûrede Aya Nikola Mahallesinde vâki' bir tarafı merhûm Eski İbrahim Paşa Vakfı'na ve bir tarafı Yorgi veled-i [boş] mülkine ve iki tarafı tarîk-i 'âmma muntehî olan iki bâb odaların altı sehinden minvâl-i mezkûr üzre bize 'âid olan dört sehmi furuht itmek için zikr olunan odalar dellâla virilüp sûk-ı sultânide iki ay mikdârı mecâlis-i tâlibîne 'arz ve müzâyede olundukda bahâsı sekiz bin akçede karâr idüp ziyâde ile âhar tâlib olmayup ragabât-ı nâs münkâtı'a oldukdan sonra zikr olunan dört sehmi 'âmmeye tevâbi' ve levâhıkı ile bahâ-i mezkûrdan sehmi-i mezbûra mukâbil olan beş bin üç yüz otuz iki râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bât ile bey' ve teslim-i mebî' idüp semen-i mezkûr bi't-tamâm alup kabz eyledik ba'de'l-yevm zikr olunan dört sehmine sâ'ir emlâki gibi keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didiklerinde mukırre-i merkûme Emine Hâtun ile mukırrân-ı mezbûrân emîn Yusuf Çavuş ve Mahmud Çavuş ikrâr-ı meşrûhlarında mukırrun-lehül-mezbûr Mehmed Çelebi vicâhen tasdîk idüp mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb tahrîr olundu fî evâyili âhiri'r-Rebî'ayn li-sene ihdâ 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Derviş Mehmed Çelebi ibn Ali el-imâm, Mustafa Çelebi ibn Abdülaziz el-imâm, Hüseyin Bey ibn Abdullah el-muhzır, el-Hâc Bayram bin Abdülcelil kâtib-i emîn, Balcı Mustafa Bey bin Mehmed, Mustafa bin Mehmed el-muhzır, diğer Mustafa bin Mansur el-muhzır ve gayruhum.

23 - 1603 (1011) Galata 24: 37a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Merhum Memi Reis'in mirası iki küçük oğluna, kızı Meryem'e ve eşi Fatma Hatun'a kalmıştır. Daha önce mahkeme görevlileri, te-rekeyi kaydetmek ve küçük çocukların hisselerini belirlemek için birkaç kez merhumun evine gitmişler ancak Meryem ile Fatma Hatun kapıyı açmamıştır. Şimdi mahkeme, sadrazamdan gelen buyuruldu belgesi gereğince mahkeme görevlisi Rıdvan Çavuş'u tekrar eve gönderir. Meryem ile Fatma Hatun yine kapıyı açmadıkları gibi kapının ardından, kendilerine görevli gerekmediğini belirterek miras hisselerini bildiklerini söylerler. Sonuç olarak mahkeme, anne ile kızın küçük çocukların hisselerinin belirlenmesine engel olduklarını ve buyuruldu belgesine karşı geldiklerini sicile kaydeder.

The estate of the late Memi Reis falls to his two young sons, daughter Meryem and wife Fatma Hatun. The court officers visited the decedent's house a couple of times to register the estate and determine the shares of the young children. Yet Fatma Hatun and Meryem did not open the door. Now the court sends the court officer Rıdvan Çavuş to the house again in accordance with a buyuruldu document sent by the grand vizier (sadrizam). Once again, Fatma Hatun and Meryem refuse to open the door. Behind the closed door, they say that they do not need an officer, since they know their shares. In conclusion, the court registers that the mother and daughter have prevented the court from determining the shares of the children, thus disobeying the buyuruldu document.

Mahmiyye-i Galata'da Okçî Musa Mahallesi sâkinlerinden olup mahrûsa-i Üsküdar'dan gemi ile gelürken garîk olan Köske Memi Reis bin Abdullah'ın evlâdından iki sağîre oğlu olmağla muhallefâtı tahrîr ve sağîrlerin hisseleri ta'yîn olunmak için müteveffânın evine bir kaç def'a varıldıkda müteveffânın kebîre kızı Meryem ve zevcesi Fâtîma bint-i Abdullah nam hâtunlar kapuyı açmayup itâ'at eylemedikleri ecilden muhallefât tahrîr olunması için vârid olan buyuruldu ile dergâh-ı âlî çavuşlarından Rıdvan Çavuş

bin Abdurrahman mübâşir olup mübâşir-i mezkûr ile müteveffâ-i merkûmın tekrar kapusına varıldıkda zevce-i merkûma Fâtıma ve mezbûre Meryem yine kapuyı açmayup kapu ardından bize kas-sâm ve çavuş lâzım değildir biz hisselerimiz biliriz deyüp muhalle-fâtdan sağîrlerin hisseleri ta'yîn olunmağa mâni' olmaları ile sağîr-lere gadr olup vârid olan buyuruldıya inkıyâd itmedikleri mezkûr çavuş talebi ile tahrîr olundu fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn min şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene ihdâ 'aşere ve elf

Şühûd

Yusuf bin Abdullah, Mustafa bin Mehmed, diğer Mustafa bin Mansur ve gayruhum.

24 - 1603 (1011) Galata 24: 38a/1 Tescil işlemi / Registration

Hazine (beytülmal) görevlileri Musa Çavuş ile Ali Çelebi, yeniçeri Osman Bey ile birlikte mahkemeye gelirler. Saraydan gelen fer-mana göre vefat eden Ali Ağa'nın mirasına el konulacaktır. Hazi-ne görevlileri, merhuma ait iki adet balıkçı dükkânını müzayede yoluyla satışa çıkarırlar. Yetmiş yedi bin akçelik en yüksek teklif Osman'dan gelir. Görevliler de bu dükkânları devlet adına 77.000 akçeye Osman'a satarlar. Mâhkeme yapılan işlemi sicile kaydeder.

Musa Çavuş and Ali Çelebi, two treasury officers (beytülmal emini), are in court with janissary Osman Bey. An imperial decre-e (ferman) sent by the palace orders the confiscation of the late Ali Ağa's estate. The treasury officers auction off two fisheries belong-ing to the decedent. Osman offers the highest bid of 77,000 ak-çe. On behalf of the state, the officers sell the stores to Osman for 77,000 akçe. The court registers the sale.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' beytü'l-mâl-ı hâs emînleri olan fah-rü'l-akrân Musa Çavuş bin Fena ve Ali Çelebi bin Osman meclis-i şerî'at-ı garrâ ve mahfil-i tarîkat-ı zehrâda dergâh-ı âlî yeniçerilerin-den işbu bâ'is-i tahrîr-i kitâb Osman Bey bin Abdullah mahzarında

ikrâr ve i’tirâf idüp bundan evvel emr-i pâdişâhî ile kabl olunup cümle metrûkâtı mîrî için ahz ü kabz olunması fermân olunan Ali Ağa bin Abdülmennan’ın metrûkâtından mahmiyye-i mezbûre hısnı hâricinde Balık Pazarı Kapusu kurbünde vâki’ bir cânibi Mustafa Çelebi bin [boş] mülkine ve bir cânibi Mahmud Ağa bin Abdülmennan mülkine ve bir cânibi hısn-ı mezbûr divarına ve bir cânibi tarîk-i âmma müntehâ olup beytü’l-mâl-ı mezkûr için zabt u kabz olunan iki bâb balık dükkanı cânib-i mîrîden bey’ olunmak için dellâla virilüp sûk-i sultânîde mecâlis-i tâlibîn ve mahâmil-i râgıbîne arz olunup bir ay mikdârı müzâyede olundıkda bahâsı yetmiş altı bin beş yüz akçede karâr idüp ziyâde ile âhar tâlib bulunmayup rağbât-ı nâs munkatî’a oldukdan sonra mezbûr Osman Bey beş yüz akçe ziyâde ile tâlib olup yetmiş yedi bin akçeye kabûl eylemeğın hudûd-ı merkûme ile mahdûd olan iki bâb balıkçı dükkanını âmme-i tevâbî’i ve kâffe-i menâfi’i ile tâlib-i mezkûr Osman Bey’e yetmiş yedi bin râyic fi’l-vakt akçeye emâneti hasebi ile bey’ ve teslim-i mebî’ idüp semeni olan yetmiş yedi bin akçeyi mîrî için mezbûrın yedinden bi’t-tamâm alup kabz eyledik min ba’d keyfe mâ-yeşâ’ mutasarrıf olsun didiklerinde emînân-ı mezkûrânı ikrâr-ı meşrûhlarında mezkûr Osman Bey bi’l-muvâcehe tasdik idüp mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb terkîm ve yed-i tâlibe teslim olundu fi’l-yevmi’t-tâsi’ min Şevvâlî’l-mükerrem li-sene ihdâ ve ‘aşere ve elf

Şühûdü’l-hâl

Abdülkâdir Hâce bin Hacı el-mü’ezzin, Derviş Çelebi bin Ali el-imâm, Mustafa Çelebi bin Mehmed el-imâm el-Câmi’-i Kebîr, el-Hâc Memi bin Abdurrahman, Memi Reis bin Abdullah, Hızır Bey bin Abdullah, el-Hâc Musa bin Mustafa, İbrahim bin Ali, Mustafa bin Mehmed el-cündî diğer Mustafa bin Mansur el-cündî ve gayruhum.

25 - 1603 (1011) Galata 24: 39b/3 Tescil işlemi / Registration

Hazine (beytülmal) görevlisi Musa Çavuş ile Ali Çelebi, yeniçeri Mustafa Bey ile mahkemeye gelirler. Feyruzağa Mahallesi sakin-

lerinden olup vefat eden Fatma Hatun'un mirasının yarısı eşi Mustafa'ya, diğer yarısı da hazineye kalır. Kassam defteri kayıtlarına göre merhumenin bıraktığı miras, 6640 akçedir. Defin vb. harcamalara 950 akçe harcanmıştır. Kalan 5690 akçenin yarısını Mustafa'dan alan görevliler, merhumenin kassam defterinde yazan miktarın dışında herhangi bir şeyi miras bırakmadığı yolunda Mustafa'nın yemin etmesini isterler. Mustafa da kayıtlı olandan başka merhumeye ait miras olmadığına yemin eder. Mustafa'nın bu sözleri, hazine görevlilerinin isteği üzerine sicile kaydedilir.

Musa Çavuş and Ali Çelebi, two treasury officers (beytûlmal emini), are in court with janissary Mustafa Bey. One half of the estate of the late Fatma Hatun, a resident of the Feyruzağa neighborhood, falls to her husband Mustafa and the other half to the state. According to the inheritance registry (kassam defteri), the decedent's estate is worth 6640 akçe. The funeral expenses cost 950 akçe. Mustafa hands half of the remaining 5690 akçe over to the treasury officers, who then want Mustafa to take an oath that the decedent left nothing other than what has been recorded in the inheritance registry. Mustafa takes an oath, and the court registers it upon the treasury officers' request.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' beytü'l-mâl-ı hâs emînleri olan fahrü'l-akrân Musa Çavuş bin Fena ve Ali Çelebi bin Osman meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb Mustafa Bey bin Abdullah nam yemiçeri mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahmiyye-i mezbûre hısnı hâricinde Feyruz Ağa Mahallesi'nde sâkine iken vefât idüp zevci ve vârisi mezkûr Mustafa Bey'den gayrı zâhirde vârisi olmamağla muhallelâtının nısfı mezbûra ve nısf-ı âharı beytü'l-mâl-ı merkûma âid olan Fâtıma Hatun ibnet-i Abdullah'ın ma'rifet-i şer'le tahrîr olunan defterde mestûr olan altı bin altı yüz kırk akçelik muhallelâtından harc-ı meyyit ve sâ'ir harc-ı ma'kûl cümle dokuz yüz elli akçeden mâ'adâ beş bin altı yüz doksan akçenin nısfı iki bin sekiz yüz kırk beş akçesi zevci-i mezkûra ve bâkî nısfı dahi beytü'l-mâla âid olmağın meblağ-ı mezbûrı merkûmın yedinden emânetimiz hasebi

ile mîrî için bi’t-tamâm alup kabz eyledik lâkin defter-i mezkûrda mestûr olan muhalledâtıdan gayrı akâr ve menkûlâtıdan kalîl ü kesir muhallifi olmayup ve mezkûr Mustafa Bey ahz ü hıfz itmedüğüne beytül-mâlî sıyâneten tahlîf olunsun didikde sâlifü’z-zikr Mustafa Bey emînân-ı mezkûrânı meblağ-ı mezbûrî kabz eylediklerine i’tirâflarında bi’l-muvâcehe tasdîk itdikden sonra minvâl-ı mezkûr üzre defterden hâric muhallifi olmayup bir şey ahz ü kabz itmedüğüne yemîn-i bi’llâhî te’âlâ eyleyüp şol ki vâkı’ü’l-hâldir vukû’ı üzre bi’t-taleb terkîm ve yed-i tâlibe teslîm olundu fi’l-yevmi’l-işrîn min Şevvâli’l-mükerrem li-sene ihdâ ve ‘aşere ve elf

Şühûd

El-Hac İsa Halife bin Musa el-imâm, Mirza bin Mehmed el-münâdî, Mustafa bin İsmail el-mü’ezzin, Ali bin Abdullah, Solak Mehmed Bey bin Mehmed, el-Hâc Mehmed bin Abdullah et-tabbâh, Hüseyin Bey bin Abdullah el-cündî, el-Hâc Mehmed bin Abdullah, Derviş bin Halil, Yusuf bin Şuayb, Kurd bin Sinan, Mustafa el-muhzır, diğer Mustafa el-muhzır ve gayruhum.

26 - 1603 (1011) Galata 24: 51a/1 Tescil işlemi / Registration

Sinan Paşa’nın vekili Keyvan Çavuş, devlete ait esirlerden Pezopzo ile mahkemeye gelir. Daha önce Sinan Paşa, tersanede beş yıl çalışması karşılığında özgürlüğüne kavuşturulacağına ilişkin Pezopzo’ya bir tezkire vermiştir. Şimdi bu sürenin tamamlandığını, dolayısıyla da Pezopzo’nun özgür bırakıldığını belirten Keyvan Çavuş, mahkemeden bir atakname belgesi düzenlenmesini ve Pezopzo’ya verilmesini ister. Pezopzo’daki tezkireyi inceleyen mahkeme, son olarak Pezopzo’nun görüşünü sorar. Pezopzo da söylenilenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme Pezopzo’nun özgürlüğünü tescil ederek istenilen belgeyi kendisine verir.

Keyvan Çavuş, legal agent of Sinan Paşa, is in court with Pezopzo, a state-owned prisoner. Earlier, Sinan Paşa gave Pezopzo a certificate (tezkire) stating that he would be emancipated after fi-

ve year's work in the dockyard. Now Keyvan Çavuş states that Pezopzo has met the time requirement and earned his emancipation. He wants the court to issue an emancipation document (ataknâme) and give it to Pezopzo. Examining the certificate in Pezopzo's possession, the court questions him. He corroborates Keyvan Çavuş's testimony. In conclusion, the court registers Pezopzo's emancipation and gives him a document that proves his freedom.

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham müşeyyid-i erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl-i mümehhid-i bünyânî'd-devlet ve'l-ikbâl bi'l-fi'l kapudân olan Sinan Paşa hazretleri tarafından husûs-ı âtî'l-beyânı ikrâr ve itirâfa Tersâne-i Âmire re'islerinden Memi Reis ibn Abdullah ve Şahin Reis ibn Mehmed nam kimesneler şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan fahrû'l-cüyûş Keyvan Çavuş mahfil-i şer'de mîrî esîrlerden işbu sâhibü'l-hurûf orta boylu kulaksuz başında iki yerde yarası var milleti Efrenciyü'l-asl Pezopzo [veled] Kalafat nam kâfir mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve itirâf-ı sarîh-i mer'î kılup merkûm kâfir nice müddet Tersâne-i Âmire'ye hıdmeti sebgat itmeğin sene isnâ ve elf Şabanı'nın beşinci gününden beş yıla varınca tersâneye istikâmetle hıdmet eylemek üzere mükâtib olunup müvekkilim mûmâ-ileyh hazretleri tarafından yedine mahtûm tezkire virilmişidi el-hâletü hâzihî va'de-i merkûmeye dek mezbûr istikâmet üzere hıdmet idüp va'de-i mezbûre tecâvüz eylemeğin mezbûr min ba'd mükâtiblikden halâs olup zümre-i ahrâra dâhil oldu kıbel-i şer'-i mutahhardan yedine atâknâme virilsün didikde merkûmın yedinde olan mahtûm tezkireye nazar olundıkda vech-i meşrûh üzere mestûr ve mukayyed olmağın el-mukarrûn lehü'l-merkûm mukırr-ı mesfûrın ikrârın tasdîk idüp hürriyetine ba'de'l-hükm kayd-ı sicil olundu hurrîre fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-iş-rîn li-sene ihdâ ve 'aşere ve elf

Şühûd

Mehmed Reis ibn Ali, Ali Reis ibn Mehmed, Ahmed Reis bin Mehmed, Mehmed Reis [ibn] Abdullah, Himmeth Reis [ibn] Mustafa, Memi Reis ibn Abdullah, Mustafa Reis [ibn] Abdullah, Ali Reis ibn Abdullah, ve gayruhum mine'l-hâzîrîn.

27 - 1603 (1011) Galata 24: 51a/2 Tescil işlemi / Registration

Sinan Paşa'nın vekili Keyvan Çavuş, devlete ait esirlerden Civan ile mahkemeye gelir. Daha önce Halil Paşa isimli kaptan, Civan'a tersanede beş yıl çalışması karşılığında özgürlüğüne kavuşturulacağını belgeleyen bir tezkire vermiştir. Şimdi bu sürenin tamamlandığını, dolayısıyla da Civan'ın özgür bırakıldığını belirten Keyvan Çavuş, mahkemeden bir atakname belgesi düzenlenerek Civan'a verilmesini ister. Civan'ın elinde bulunan tezkireyi inceleyen mahkeme, son olarak Civan'ın görüşünü sorar. Civan da söylenilenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme Civan'ın özgürlüğünü tescil ederek istenilen belgeyi kendisine verir.

Keyvan Çavuş, legal agent of Sinan Paşa, is in court with Civan, a state-owned prisoner. Earlier, Halil Paşa, a captain, gave Civan a certificate (tezkire) stating that he would be emancipated after five year's work in the dockyard. Now Keyvan states that Civan has met the time requirement and has been emancipated. He wants the court to issue an emancipation document (ataktname) and give it to Civan. Examining the certificate in Civan's possession, the court earned his emancipation. He corroborates Keyvan Çavuş's testimony. In conclusion, the court registers Civan's emancipation and gives him a document that proves his freedom.

Düstûr-ı mükerrem bi'l-fi'l kapudân olan Sinan Paşa hazretleri tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâr ve i'tirâfa Tersâne-i Âmire re'islerinden Memi Reis ibn Abdullah ve Şâhin Reis ibn Mehemed şehâdetleriyle vekâleti sâbite olan fahrû'l-cüyûş Keyvan Çavuş meclis-i şer'-i nebevîde mîrî esirlerden sâhibü'l-hurûf orta boylu açık kaşlı ala gözlü milleti Efrençiyi'l-asl Civan veled-i Arsiye nam kâfir mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüp merkûm Civan veled-i Arsiye'nin Tersâne-i Âmire'ye nice müddet hıdmeti sebkât eylemekle sene erba'a ve elf Şabanının on birinci gününden beş yıla varınca istikâmetle Tersâne-i Âmire'ye hıdmet eylemek üzre mükâtib olunup sâbıkâ kapudân

olan Halil Paşa hazretleri tarafından yedine mahtûm tezkire virilmişidi el-hâletü hâzihî va'de-i mezbûreye dek merkûm istikâmet-i tâm ile hıdmet idüp va'de tecâvüz eylemeğın min ba'd mezbûr mükâtiblikden halâs olup zümre-i ahrâra dâhil oldu kıbel-i şer'-i şerîfden yedine atâkname virilsün didikde yedinde olan tezkireye nazar olundıkda vech-i meşrûh üzre mestûr ve mukayyed olup el-mukarrûn lehü'l-merkûm mukırr-ı mesfûrın bi'l-vekâle olan ikrârını vicâhen tasdik idicek hürriyetine ba'de'l-hükm kayd olundu cerâ zâlik ve hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Zilhicceti'l-harâm li-sene ihdâ ve 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Reis ibn Ali, Ali Reis ibn Mehmed, Ahmed Reis ibn Mehmed, Mehmed Reis ibn Abdullah, Himmet Reis ibn Mustafa, Memi Reis ibn Abdullah, Mustafa ibn Abdullah, Ali Reis ibn Abdullah ve gayruhum mine'l-hâzırîn.

28 - 1603 (1012) Galata 24: 59a/1 Tescil işlemi / Registration

Sinan Paşa'nın vekili Keyvan Çavuş, devlete ait esirlerden Lilyo Marhin ile mahkemeye gelir. Keyvan Çavuş daha önce Lilyo Marhin'e tersanede belli bir süre çalışması karşılığında özgürlüğüne kavuşturulacağını belgeleyen bir tezkire vermiştir. Şimdi bu sürenin tamamlandığını, dolayısıyla da Lilyo Marhin'in özgür bırakıldığını belirten Keyvan Çavuş, mahkemeden bir atakname belgesi düzenlenerek Lilyo Marhin'e verilmesini ister. Lilyo Marhin'in elinde bulunan tezkireyi inceleyen mahkeme, son olarak Lilyo Marhin'e görüşünü sorar. O da söylenilenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme Lilyo Marhin'in özgürlüğünü tescil ederek gerektiğinde kullanması için istenilen ataknameyi kendisine verir.

Keyvan Çavuş, legal agent of Sinan Paşa, is in court with Lilyo Marhin, a state-owned prisoner. Earlier Lilyo Marhin was given a certificate (tezkire) stating that he would be emancipated after five year's work in the dockyard. Now, states Keyvan, Lilyo Marhin has

met the time requirement and earned his emancipation. He wants the court to issue an emancipation document (ataktname) and give it to Lilyo Marhin. Examining the certificate in Lilyo Marhin's possession, the court questions him. He corroborates Keyvan Çavuş's testimony. In conclusion, the court registers Lilyo Marhin's emancipation and gives him the requested documentation.

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham müşeyyid-i erkânî'sa-âdet ve'l-iclâl mümehtid-i bünyânî'd-devlet ve'l-ikbâl bi'l-fi'l kapudân olan Sinan Paşa hazretlerinin taraf-ı âlîlerinden husûs-ı âti'l-beyânı ikrâr ve i'tirâfa Tersâne-i Âmire re'islerinden bi-mâ-hüve nehci's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan fahrü'l-cüyûş Keyvan Çavuş ibn Abdullah mahfil-i şer'-i şerîf-i râsihü'l-erkânda mî-rî üsarâdan hâfız-ı hâze'l-kitâb orta boylu açık kaşlı ala gözli ve alnının üstünde isr-i cerhi olan Efrenciyü'l-asl Lilyo Marhin veled-i Boloyne mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup merkûm Lilyo Marhin müddet-i bedîdedir ki Tersâne-i Âmire'ye istikâmetle hıdmeti sebk itmeğin sene ihdâ ve elf Cumâdelû-lâsının gurrelerinden üç yıl tamâmına tersâneye istikâmetle hıdmet eylemek üzere mükâtib olunup müvekkilim müşârün-ileyh hazretleri tarafından yedine mahtûm tezkire virilmiş idi el-hâletü hâzihî ecl-i mezbûra dek merkûm Lilyo Marhin istikâmet üzere hıdmet idüp ecl-i mezbûreden tecâvüz eylemeğin min ba'd mükâtiblikden halâs olunup zümre-i ahrâra dâhil olup kıbel-i şer'den yedine atâknâme virilsün didikde yedinde olan mahtûm tezkireye nazar olundıkda vech-i meşrûh üzere mestûr ve mukayyed olmağın mukırr-ı mezbûr Keyvan Çavuş'ın bi'l-vekâle cârî olan ikrârın el-mukarrûn lehü'l-mezbûr vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk itdikden sonra hürriyetine hükm olunup mâ-vaka'a 'alâ vukû'ihî ketb ü imlâ olunup yed-i tâlibe def' olundu ki vakt-i hâcetde ihtiyâc idine tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-'işrine min şehri Saferi'l-muzaffer li-sene isnâ 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Reis ibn Ali, Ahmed bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Mustafa bin Mansur, Mustafa bin Mehmed.

29 - 1603 (1012) Galata 24: 59b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Sinan Paşa'nın vekili Keyvan Çavuş, devlete ait esirlerden Civan Somans ile mahkemeye gelir. Sinan Paşa daha önce Civan Somans'a tersanede üç yıl çalışması karşılığında özgürlüğüne kavuşturulacağını belgeleyen bir tezkire vermiştir. Şimdi bu sürenin tamamlandığını, dolayısıyla da Civan Somans'ın özgür bırakıldığını belirten Keyvan Çavuş, mahkemeden bir atakname belgesi düzenlenerek Civan Somans'a verilmesini ister. Civan Somans'ın elinde bulunan tezkireyi inceleyen mahkeme, son olarak kendisine görüşünü sorar. O da söylenilenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme Civan Somans'ın özgürlüğünü tescil ederek istenilen ataknameyi gerektiğinde kullanması için kendisine verir.

Keyvan Çavuş, legal agent of Sinan Paşa, is in court with Civan Somans, a state-owned prisoner. Earlier Sinan Paşa gave Civan Somans a certificate (tezkire) documenting that he would be emancipated after three year's work in the dockyard. Now, states Keyvan Çavuş, Civan Somans has met the time requirement and has been emancipated. He wants the court to issue an emancipation document (ataktname) and give it to Civan Somans. Examining the certificate in Civan Somans' possession, the court questions Civan Somans, who corroborates Keyvan Çavuş's testimony. In conclusion, the court registers Civan Somans' emancipation and gives him a document that confirms it.

Düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahham müşeyyid-i erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl mümeħhid-i bünyânî'd-devlet ve'l-ikbâl bi'l-fi'l kapudân olan Sinan Paşa hazretlerinin taraf-ı âlîlerinden husûs-ı âti'l-beyânı ikrâr ve i'tirâfa Tersâne-i Âmire re'islerinden bi-mâ-hüve nehci's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan fahrû'l-cüyûş Keyvan Çavuş ibn Abdullah mahfil-i şer'i şerîf-i râsihü'l-erkânda mî-rî üserâdan hâfız-ı hâze'l-kitâb kısa boylı açık kaşlı ala gözli tepesinde isr-i cerhi olan Efrenciyü'l-asl Civan Somans veled-i Virardo mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î

kılup merkûm Civan Somans müddet-i bedîdedir ki Tersâne-i Âmir’e ye istikâmetle hıdmeti sebk itmeğin sene südüs ve elf Şabanının guresinden üç yıl tamâmına tersâneye istikâmetle hıdmet eylemek üzere mükâtib olunup müvekkilim müşârün-ileyh hazretleri tarafından yedine mahtûm tezkire virilmiş idi el-hâletü hâzihî ecl-i mezbûra dek istikâmetle hıdmet idüp ba’de hulûli’l-ecl mükâtiblikden halâs olunup zümre-i ahrâra dâhil olup kibel-i şer’-i şerîfden yedine atâknâme virilsün didikde yedinde utkını hâvî mah-tûm tezkireye nazar olundıkda fi’l-hakîka vech-i meşrûh üzere mes-tûr ve mukayyed olmağın mukırr-ı mezbûr Keyvan Çavuş’ın bi’l-vekâle cârî olan ikrârın el-mukarrün-lehü’l-mezbûr Civan Somans vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk itdikden sonra hürriyetine hükm birle bu vesîka-i enîka ber-sebîl-i temessük ketb olundı tahrîre fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-’ışrîn min şehri Safer li-sene isnâ ‘aşere ve elf Şühûdü’l-hâl

Hasan Reis ibn Ali, Ahmed bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Mustafa bin Mansur Mustafa bin Mehmed.

30 - 1603 (1012) Galata 24: 62b/2 Dava / Adjudication

Yeniçerilerin beytülmal emini Mahmut, Galata’nın beytülmal eminleri olan Musa Çavuş ve Ali Bey karşısında mahkemeye çıkar. Mahmut, Galata sakinlerinden, merhum yeniçeri Hasan’ın evine görevi gereği el koymak istediğini, ancak Musa Çavuş ile Ali Bey’in kendisine engel olduğunu söyler. Mahkeme Ali Bey’e görüşünü sorar. Ali Bey, merhum Hasan’ın yeniçeri olmadığını öne sürer. Bunun üzerine mahkeme Mahmut’tan savını kanıtlamasını ister. Mahmut da getirdiği şahitlerin desteğiyle Hasan’ın yeniçeri olduğunu kanıtlayarak davayı kazanır.

Mahmut, treasury officer (beytülmal emini) of the janissaries, sues Musa Çavuş and Ali Bey, Galata’s treasury officers. The former states that when he tried to appropriate the house of the late Hasan, a janissary and a former resident of Galata, Musa Çavuş

دستور کرم مستقیم مبدار کا اسعادہ و اصلاح تمہید بنیال لودہ و
 مافصل فیودان اولان سناہ پنا حضرت سید طرف غالب ازندن حضور محترم
 اور و آخر اقم ترسانہ عازہ رسالہ ازندن ماحوہ سیر سیر کا کانی
 ثابہ اولان جو کجی کوی کویا کویا کویا کویا کویا کویا کویا کویا
 میری اسلارون حافظہ الکتاس قصہ بویا اوقاف کالی کالوزلی
 دیہ سنج اتر جوج اولان اوج اکل حوان نوماسی دیورارد
 مخزن مالو کالہ اتور مچ سیر و علم و مریج درغی قلوب و قوم حوان
 نوماسی حوت مدیح در کہ بوسانہ عامہ استعانت استغاثہ
 خدمت سبی الکلیس سہ سہ الف شعبانک غره سندن اوج
 بیل غامہ بوسانہ استغاثہ خدمت الیک اورہ ملک الکتاس
 حوکم سناہ حضرت سید طرف ازندن بدنه مخوم نکر و بلیس اوج
 بدنه اجل زورہ دک استغاثہ خدمت ایدہ بدلول اوج
 ملک بکند خدام و بلیس زورہ اورہ داخل اولو بیل
 سرع سر بوز بدنه فساد مامہ و بلیس و بیک بدنه
 عفتی خاوی مخوم نکر بہ نظر اولدق فی تحقیق حضرت سیر
 سطور و بقید و بلیس موزور کوان جاو کالو کالہ حارک
 اتور اوج الحفرہ الموزور حوان نوماسی جا یا عدلی و سفایا
 تحقیق اندک نفاک خورشتم حکم رلم بود سقہ اسیر بیل
 کتلت اولندن کوزاج اسود اثبات و العس کال
 صولہ اسمی غمہ دارہ
 مسی پس این
 اقدس لکدام حسن حسن معطولی
 معطولی
 محمد

and Ali Bey stood in the way. Questioned by the court, Ali Bey claims that Hasan is not a janissary. The court then asks Mahmut to prove his claim. Through witness accounts Mahmut proves that Hasan was a janissary. The plaintiff Mahmut thus wins the case.

Atabe-i aliyye-i lâ-zâlet mahfûfen bi'l-inâyeti'l-ezeliyye yeniçerilerinin beytû'l-mâl emîni olan fahrû'l-a'yân Mahmud bin Davud meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahmiyye-i Galata'da beytû'l-mâl emîni olan fahrû'l-cüyûş Musa Çavuş'ın emânet-i merkûmede şerîki Ali Bey ibn Osman muvâcehesinde bast-ı kelâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp dergâh-ı âlî pâşâlarından elli ikinci cemâ'atdan olup hâric-i Galata'da Mü'eyyedzâde Mahallesi'nde sâkin iken fevt olan Hasan bin Abdullah nam yeniçerinin mahalle-i mezbûrede vâkî lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan mülk menzili emânet-i mahkiyem hasebiyle cânib-i beytû'l-mâl râcilinden zabt itdügümde mezbûr Ali Bey ve Musa Çavuş vaz'-ı yed idüp benim tasarrufıma mâni' olur suâl olunup kasr-ı yed itmelerin taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûm Ali Bey mezbûr Hasan'ın yeniçeri idüğün münkir olmağla cemâ'at-ı merkûmede odabaşı olan Ahmed bin Mustafa ve cemâ'at-ı mezbûre neferâtından Mahmud bin Ahmed ve Mehmed bin Abdullah nam kimesneler mahfil-i kazâya hâzırûn olup merkûm Hasan bizüm oda yoldaşlarımızdan yeniçeridir deyü alâ tarîki'ş-şehâde haber virdükleri hayyiz-i kabûlde vâkî olup mezbûr Ali Bey ve Musa Çavuş menzil-i merkûmdan kasr-ı yed itmelerine tenbîh birle mâ-hüve'l-vâkî kayd [olundu] tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Rebî'ilûlâ li-sene isnâ 'aşere ve elf şühûdü'l-hâl

Musallî Çelebi bin Abdullah, Hüseyin bin Mahmud, Mustafa bin Abdullah, Hüseyin bin Abdullah ve gayruhum.

31 - 1603 (1012) Galata 24: 63a/3 Tescil işlemi / Registration

Sinan Paşa'nın vekili Ahmet Reis, devlete ait esirlerden Elcilo ile mahkemeye gelir. Halil Paşa daha önce Elcilo'ya tersanede üç

yıl çalışması karşılığında özgürlüğüne kavuşturulacağını belgeleyen bir tezkire vermiştir. Bu sürenin tamamlanmasıyla Elcilo'nun özgür bırakıldığını belirten Ahmet Reis, mahkemeden bir atakname belgesi düzenlenerek Elcilo'ya verilmesini ister. Elcilo'nun elinde bulunan tezkireyi inceleyen mahkeme, son olarak kendisine görüşünü sorar. O da söylenilenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme Elcilo'nun özgürlüğünü tescil ederek istenilen ataknameyi gerektiğinde kullanması için kendisine verir.

Ahmet Reis, legal agent of Sinan Paşa, is in court with Elcilo, a state-owned prisoner. Earlier Halil Paşa gave Elcilo a certificate (tezkire) documenting that he would be emancipated after three year's work in the dockyard. Now, states Ahmet Reis, Elcilo has met the time requirement, thus earning his emancipation. He wants the court to issue an emancipation document (ataktname) and give it to Elcilo. Examining the certificate in Elcilo's possession, the court questions him. He corroborates Ahmet Reis' testimony. In conclusion, the court registers Elcilo's emancipation and hands him a document that proves it.

Düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahham müşeyyid-i erkânî'sa'âdet ve'l-iclâl mümehhid-i bünyânî'd-devlet ve'l-ikbâl hâlen kapudân olan Sinan Paşa hazretlerinin taraf-ı âlîlerinden husûs-ı âti'l-beyânı ikrâr ve i'tirâfa Tersâne-i Âmire re'islerinden bi-mâhüve nehci's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan fahû'r-rü'esâ Ahmed Reis bin Abdullah mahfil-i şer'-i şerîf-i râsihi'l-erkânda mîrî üserâdan işbu hâfizu'l-kitâb uzun boylı açık kaşlı gözine ak düşmüş Efrenciyi'l-asl Elcilo veled-i Salnan mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup merkûm Elcilo müddet-i bedâdedir ki Tersâne-i Âmire'ye istikâmetle hıdmeti sebk itmeğin sâbıkâ kapudân olan düstûr-ı mükerrer Halil Paşa hazretleri sene sitte ve elf Şabanının guresinden üç yıl tamâmına tersâneye istikâmetle hıdmet eylemek üzre kitâbete kesilüp müşârün-ileyh Halil Paşa hazretleri tarafından yedine mahtûm tezkire virilmiş idi el-hâletü hâzihî va'de-i mezbûreye dek istikâmetle hıdmet idüp va'de-i

mezbûre mürûr itmeğın mükâtiblikden halâs olunup zümre-i ahrâ-ra dâhil oldu kıbel-i şer'-i kavîmden yedine atâknâme virilsün didi didikde yedinde utkını hâvî mahtûm tezkireye nazar olundıkda fi'l-hakîka vech-i meşrûh üzre mestûr ve mukayyed olmağın mukırr-ı mezbûrın bi'l-vekâle olan ikrârın el-mukarrûn lehü'l-mezbûr Elcilo vicâhen ve şifâhen tahkîk ve tasdîk itdikden sonra hürriyetine hükm birle bu vesîka-i enîka ber-sebîl-i temessük ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn min şehri Rebî'ilevvel li-sene isnâ 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Reis bin Abdullah, Ali Reis bin Mahmud, Musalli Reis bin Mahmud, Musalli Reis bin Hüseyin, Mustafa Reis bin Ali, Mustafa bin Mansur el-muhzır, Mustafa bin Mehmed el-muhzır.

32 - 1603 (1012) Galata 24: 65b/1 Tescil işlemi / Registration

Sinan Paşa'nın vekili Ahmet Reis, devlete ait esirlerden Kola Yakomo ile mahkemeye gelir. Daha önce Yakomo'ya tersanede üç yıl çalışması karşılığında özgürlüğüne kavuşturulacağını belgeleyen bir tezkire verilmiştir. Bu sürenin tamamlanmasıyla Yakomo'nun özgür bırakıldığını belirten Ahmet Reis, mahkemeden bir atakname belgesi düzenlenerek Yakomo'ya verilmesini ister. Yakomo'nun elinde bulunan tezkireyi inceleyen mahkeme, son olarak kendisine görüşünü sorar. O da söylenilenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme Yakomo'nun özgürlüğünü tescil ederek istenilen ataknameyi gerektiğinde kullanması için kendisine verir.

Ahmet Reis, legal agent of Sinan Paşa, is in court with Kola Yakomo, a state-owned prisoner. Earlier Kola Yakomo was given a certificate (tezkire) stating that he would be emancipated after three year's work in the dockyard. Now Ahmet Reis states that Kola Yakomo has met the time requirement and has been emancipated. He wants the court to issue an emancipation document (ataktname) and give it to Kola Yakomo. Examining the certifica-

te in Kola Yakomo's possession, the court questions him. He corroborates Ahmet Reis' testimony. In conclusion, the court registers Kola Yakomo' emancipation and gives him a document confirming it.

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham müşeyyid-i erkânî's-sa'âdet ve'l-iclâl mümehhid-i bünyânî'd-devlet ve'l-ikbâl hâlen kapudân olan Sinan Paşa hazretlerinin taraf-ı âlîlerinden husûs-ı âti'l-beyânı ikrâr ve i'tirâfa Tersâne-i Âmire re'islerinden bi-mâhüve nehci's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan fahrû'r-rü'esâ Ahmed Reis bin Abdullah mahfil-i şer'-i şerîf-i râsihî'l-erkânda mîrî üserâdan işbu hâfızu'l-kitâb uzun boylı çatık kaşlı buğday renkli sol gözine ak düşmüş [Ef]renciyü'l-asl Kola Yakomo veled-i Antonio mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup merkûm Kola Yakomo müddet-i bedîdedir ki Tersâne-i Âmire'ye istikâmetle hıdmeti sebk itmeğin müşârün-ileyh hazretleri sene seb'a ve elf Rebi'ü'l-evvelinin on birinci gününden üç yıl tamâmına tersâneye istikâmetle hıdmet eylemek üzere kitâbete kesilüp yedine mahtûm tezkire virmiş idi el-hâletü hâzihî va'de-i mezbûreye dek istikâmetle hıdmet idüp va'de-i mezbûre mürûr itmeğin mükâtiblikden halâs olunup zümre-i ahrâra dâhil oldu kıbel-i şer'-i kavîmden yedine atâknâme virilsün didi didikde yedinde utkını hâvî mahtûm tezkireye nazar olundıkda fi'l-hakîka vech-i meşrûh üzere mestûr ve mukayyed olmağın mukırr-ı mezbûrın bi'l-vekâle olan ikrârın el-mukarrün lehü'l-mezbûr Kola Yakomo vicâhen tahkîk ve şifâhen tasdîk itdikden sonra hürriyetine hükm birle bu vesîka-i enîka ber-sebîl-i temessük ketb ü tahrîr ve yed-i tâlibe def' ü teslim olundu ki vakt-i hâcetde müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Rebî'ilâhîr li-sene isnâ 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdi bin Hüseyin er-reisü's-sultânî, Memi bin Abdullah, Ramazan Reis bin Abdullah, Mustafa bin Mansur.

33 - 1603 (1012) Galata 24: 67a/3 Tescil işlemi / Registration

Tersane görevlisi Ahmet Ağa'nın vekili Recep, devlete ait esirlerden Kohbeyo ile mahkemeye gelir. Daha önce Kohbeyo'ya, tersanede yedi yıl çalışması karşılığında özgürlüğüne kavuşturulacağını belgeleyen bir tezkire verilmiştir. Şimdi bu sürenin beş yılının tamamlandığını, kalan iki yıl için de Kohbeyo'nun Ahmet Ağa'ya 2000 akçe ödediğini belirten Recep, Kohbeyo'nun özgür bırakıldığını söyler. Recep, mahkemeden bir atakname belgesi düzenlenerek Kohbeyo'ya verilmesini ister. Kohbeyo'nun elinde bulunan tezkireyi inceleyen mahkeme, son olarak kendisine görüşünü sorar. O da söylenilenleri doğrular. Sonuç olarak mahkeme Kohbeyo'nun özgürlüğünü tescil ederek istenilen ataknameyi gerektiğinde kullanması için kendisine verir.

Recep, legal agent of dockyard officer Ahmet Ağa, is in court with Kohbeyo, a state-owned prisoner. Earlier Kohbeyo was given a certificate (tezkire) documenting that he would be emancipated after seven year's work in the dockyard. Recep states that Kohbeyo worked in the dockyard for five years and paid Ahmet Ağa 2000 akçe for the remaining two years. Accordingly, he has been emancipated. He wants the court to issue Kohbeyo an emancipation document (ataktname). Examining the certificate, the court questions Kohbeyo, who corroborates Recep's testimony. In conclusion, the court registers Kohbeyo's emancipation and gives him a document confirming this.

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham müşeyyid-i erkânî'sa-âdet ve'l-iclâl hâlen kapudân Sinan Paşa hazretlerinin taraf-ı âlîlerinden husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olup vekâleti bi-mâ-hüve nehci's-sübût şer'an sâbite olan Tersâne-i Âmire'de vardiyânbaşı fahrü'l-akrân Ahmed Ağa ibn Abdullah nam kimesne tarafından ikrâr-ı âti'z-zikre kezâlik vekîl olup Tersâne-i Âmire hıdmetinde mahmiyye-i Galata mahallâtından Emekyemez Mahallesi'nde sâkin Mehmed bin Sinan ve Kasımpaşâ-yı Kebîr Mahallesi'nde sâkin

Yusuf bin Abdullah nam kimesneler şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Receb bin Ali mahfil-i kazâda işbu hâmilü'l-kitâb orta boyllu açık kaşlı göz gözli iki elinde [...] orta parmağı mecrûh Efrenciyü'l-asl Kohbeyo veled-i Nerahir mağzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüp merkûm Kohbeyo müddet-i bedâdedir ki Tersâne-i Âmire'ye istikâmetle hıdmeti sebk itmeğin sâbikan kapudân olan düstûr-ı mükerrerem Halil Paşa hazretleri [sene] seb'a ve elf Cumâde'l-[silik] gurrelerinden yedi sene tamâmına varınca Tersâne-i Âmire'ye istikâmetle hıdmet itmek üzre kitâbete kesüp müşârün-ileyh Halil Paşa hazretleri tarafından yedine mahtûm tezkire virilmiştir eyle olsa mezbûr beş sene istikâmetle hıdmet idüp bâkî iki senesi bâkî kalmıştır el-hâletü hâzihî bâkî kalan iki sene müddeti mu'âmelesinde müvekkil-i mezbûr Ahmed Ağa mezbûr Kohbeyo'dan vekâleti hasebiyle mîrî için iki bin akçe alup mükâtiblikden halâs olunup zümre-i ahrâra dâhil oldu kibel-i şer'den yedine atâknâme virilsün didi didikde yedinde olan mahtûm tezkireye nazar olundıkda fi'l-vâki' yedi sene kitâbete kesülüp beş senesi mürûr itdüğü mukarrer olmağın mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-tasdik ketb olunup mezbûr Kohbeyo'nun utkına hükm-i birle işbu hurûf-ı sıhat-[silik] cem' olunup yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min şehri Rebî'ilâhir li-sene isnâ 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ahmed bin Hasan, Ali bin Mustafa, Mustafa bin Mansur, Mustafa bin Mehmed, Hasan bin Hamza ve gayruhum.

34 - 1603 (1012) Galata 24: 71b/2 Dava / *Adjudication*

Karaköy'ün Okçu Musa Mahallesi sakinlerinden Mahmut, hazine görevlisi (beytülmal emini) Ali Çelebi karşısında mahkemeye çıkar. Ali Çelebi, mahalle sakinlerinden merhume Nazenin'in mirasına, kocası Hüsam Reis'ten başka varisi olmadığı gerekçesiyle el koymuştur. Mahmut, merhum babası Rüstem ile Nazenin'in kardeş olduklarını öne sürerek daha önce iki kardeşin Osmanlı Devleti'ne esir düştüklerini, sonrasında İslam'ı kabul ederek öz-

gürlüklerine kavuştuklarını söyler. Bu nedenle halası Nazenin'in mirasında kendisi ile kız kardeşi Ayşe'nin hakkı olduğunu belirten Mahmut, Ali Çelebi'den kendisine ve Ayşe'ye düşen miras hisselelerini almak ister. Mahmut, konuyla ilgili olan ve şeyhülislamdan aldığı bir fetvayı da mahkemeye sunar. Sunulan fetvadın, gayrimüslim iki kardeşin, Müslüman ve özgür olduktan sonra birbirlerinin miraslarından pay alabileceği anlaşılır. Mahkeme Ali Çelebi'ye görüşünü sorar. Ali Çelebi, Nazenin'den miras kalan terekenin 1200 akçeye satıldığını, bunun yarısına da devlet adına el konulduğunu söyler; merhume Nazenin ile merhum Rüstem'in kardeş olduklarını ise kabul etmez. Mahkeme de Mahmut'tan, merhum babası Rüstem ile merhume Nazenin'in kardeş olduklarını kanıtlamasını ister. Mahmut, mahkemeye getirdiği şahitler desteğiyle savını kanıtlar. Sonuç olarak mahkeme, merhumenin mirasından Mahmut ile kardeşi Ayşe'nin de hakkı olduğuna karar verir.

Mahmut, a resident of Karaköy's Okçu Musa neighborhood, sues Ali Çelebi, a treasury officer (beytülmal emini). Ali Çelebi has confiscated the estate of the late Nazenin, a former resident of the same neighborhood, on the ground that she had no heirs other than her husband Hüsam Reis. Mahmut claims that his late father Rüstem and Nazenin were siblings. They were enslaved in Ottoman domains, he claims, and were emancipated after converting to Islam. He and his sister Ayşe are entitled to their aunt Nazenin's estate, he adds, so Ali Çelebi should pay their shares. He presents to court a pertinent fatwa issued by the sheikulislam. The fatwa declares that non-Muslim siblings are entitled to each other's estate once they have converted to Islam and gained their freedom. Questioned by the court, Ali Çelebi states that Nazenin's estate was sold for 1200 akçe and that he confiscated half of it on behalf of the state. Yet, he rejects that the late Nazenin and Rüstem were siblings. The court asks Mahmut to prove their siblinghood. He does so through witness accounts. In conclusion, the court rules that Mahmut and his sister Ayşe are entitled to the late Nazenin's estate.

Hâric-i Galata mahallâtından Okçı Musa Mahallesi sâkinlerinden bâ'isü'l-kitâb Mahmud bin Rüstem meclis-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde mahmiyye-i mezbûrede beytü'l-mâl-ı hâssa emîni olup kendü tarafından asîl ve emânet-i mezbûrede şerîki olan Musa Çavuş bin Kaya tarafından husûs-ı âti'z-zikre nehc-i şer'î üzere sâbitü'l-vekâle vekîl olan fahrü'l-akrân Ali Çelebi ibn Osman mahzarında takrîr-i kelâm idüp bundan akdem mahalle-i mezbûrede ve fât idüp zevc-i metrûkı Hüsâm Reis bin Abdullah'dan gayrı vâris-i ma'rûfı olmamak za'mıyla terekesine emîn-i merkûm vaz'-ı yed itdüğü Nâzenîn bint-i Abdullah babam mezbûr Rüstem'in li-ebb ve ümm kız karındaşıdır mezbûre Nâzenîn babam merkûm Rüstem ile dâr-ı harbden ma'an ihrâc olunup dâr-ı İslâm'a gelüp müslim ve mu'tak olduklarından sonra li-ebeveyn karındaşlarınız deyü ikrâr ve i'tirâf üzere mukırlar iken fevt olmuşlardır hâlen mezbûre Nâzenîn'in verâseti zevci merkûm Hüsâm Reis'e ve bana ve li-ebeveyn kız karındaşım Âişe'ye münhasıra olmuştur bu husûs için yedimde Şeyhü'l-İslâm sellemallâhu te'âlâ hazretlerinden fetvâ-yı şerîfe dahi vardır deyü ibrâz eyledikde nazar olunup Zeyt ve Hind karındaşlar dâr-ı harbden ma'an ihrâc olunup dâr-ı İslâm'a gelüp mu'tak ve müslim ve mu'tak oldukdan sonra li-ebeveyn karındaşlarınız deyü i'tirâf üzere mukırlar iken Zeyd ve Hind fevt olduklarında Zeyd'in ibnâ-yı gayrı vâris olmayacak Hind vâris olur mı deyü istintâk olundıkda el-cevâb olurlar deyü buyurılıp fetvâ-yı şerîfe da'vâsına mutâbık olmağın vâki' hâl emîn-i mezbûrdan suâl olundıkda cevâb virüp fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûre Nâzenîn'in cümle terekesini bey' olundıkda bin iki yüz akçe idüp meblağ-ı mezbûrın beytü'l-mâla âid olan nısfı emânet-i mahkiyesi hasebiyle ahz ü kabz eyledikde ikrâr idüp lâkin mezbûr Mehmed'in babası merkûm Rüstem mesfûre Nâzenîn'in li-ebb ve ümm kız karındaşı idüğün inkâr idicek müdde'î-i mezbûr Mehmed'den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden el-Hâc Hüseyin bin Abdullah nam asîl ve meclis-i şer'a huzûrî şer'an müte'azzir olan asîl-i diğer el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Bayram nam kimesneden fer'î [?] olan İsa bin Abdurrahman ve Abdi bin Ramazan nam kimesneler mahfil-i kazâya li-ecli edâ'i'ş-şehâde hâzırlar olup istiş-

hâd olundıklarında evvelâ asîl-i mezbûr el-Hâc Hüseyin edâ-i şehâdet-i şer’iyye idüp fi’l-hakîka müteveffât-ı mezbûre Nâzenîn müdde’î-i merkûm Mehmed’in babası mesfûr Rüstem ile dâr-ı harbden ma’an ihrâc olunup dâr-ı İslâm’a gelüp müslim ve mu’tak olduklarından sonra li-ebeveyn karındaşlarız deyü i’tirâf üzre mukırlar iken fevt olmuşlardır mezbûre Nâzenîn’in vârisi zevci mezbûr Hüsam Reis’e ve merkûm Mehmed’e ve li-ebeveyn kız karındaşı mesfûre Âişe’ye münhasıradır bu husûsa şâhidim şehâdet dahi iderim deyü bi’l-muvâcehe edâ-i şehâdet-i şer’iyye eyledikten sonra fer’an mezbûrların dahi edâ-i şehâdet idüp aslımız olan el-Hâc Mehmed bin el-Hâc Bayram fi’l-vâki’ mezbûre Nâzenin müdde’î-i merkûm Mehmed’in babası mesfûr Rüstem ile dârü’l-harbden ma’an ihrâc olunup dâr-ı İslâm’a gelüp müslim ve mu’tak oldukdan sonra li-ebeveyn karındaşlarız deyü i’tirâf üzre mukırlar iken fevt olmuşlardır mezbûre Nâzenîn’in vârisi zevci merkûm Hüsam Reis’e ve mezbûr Mehmed’e ve li-ebeveyn kız karındaşı mesfûre Âişe’ye münhasıradır bu husûsa şâhidim şehâdet dahi iderim siz dahi benim bu vech üzre şehâdetime şâhid olun deyü bizi işhâd eyledi mezbûr el-Hâc Mehmed’in zikr olunan şehâdeti üzerine şehâdet ideriz deyü bi’l-muvâcehe edâ-i şehâdet-i şer’iyye kıldıklarında asîl-i merkûm ve fer’an mezkûrânın vech-i mübeyyen üzre şehâdetleri ba’de ri’âye şerâ’itü’l-kabûl makbûle olup bu vec-hile hükm olundıktan sonra kayd u tahrîr olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-i-ışrîn min şehri Cumâdelûlâ li-sene isnâ ‘aşere ve elf

Şühûd

Fahrü’l-e’imme Abdülkâdir Efendi bin Hacı, Mustafa bin Abdullâh er-râcil, Hüseyin bin Hasan ve gayruhum.

35 - 1604 (1013) Galata 25: 2a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Sinan, Mustafa ile birlikte mahkemeye gelerek Beyşehir Sancağı’na bağlı bir köyde bulunup vakıf ya da tımar toprağı (sahib-i arz) olan 11 dönüm tarlasının kullanım haklarını 5000 akçeye Mustafa’ya devrettiğini söyler. Sinan, paranın 3000 akçesini Mus-

tafa'dan peşin almış olup, kalan 2000 akçeyi de bir yıl sonunda alacaktır. Mustafa, Sinan'ın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini onaylar.

Sinan is in court with Mustafa. The former states that he has transferred to Mustafa the usufruct rights of 11 dönüms of waqf or fief land in a village located in the Beyşehir Sanjak for 5000 akçe, with the permission of the owner (sahib-i arz). Sinan has collected 3000 akçe of the transfer price in cash and will collect the remaining 2000 akçe at the end of one year. Mustafa corroborates Sinan's testimony. The court registers the transfer.

Sinan bin Bali meclis-i şer' de işbu Mustafa bin Ali mahzarında ikrâr idüp Vilâyet-i Anadolu'da Beyşehir Sancağı'nda [silik] nâm karye sınırunda vâki' bir haddi Hüsâm bin Ömer ve bir haddi el-Hâc Davud ibn el-Hâc Ali ve bir haddi mezbûr Mustafa tarlasına ve bir haddi yine benim tarlama muntehî olan tahmînen on bir dönüm taht-ı tasarrufumdaki tarlanın hakk-ı tasarrufunu beş bin râyic fi'l-vakt akçeye sâhib-i 'arz ma'rifeti ile mezbûr Mustafa'ya tefvîz idüp ol dahi kabûl ve tefevvüz eyledikten sonra meblağ-ı merkûmun üç binini hâlen alup kabz eyleyüp iki bin akçesi târîh-i kitâbdan sene tamâmına değin te'cîl eyledüm ba'de'l-yevm arz-ı mersûmeyi keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde [silik] Mustafa dahi mukırr-ı merkûm Sinan'ı cemî'i mâ-ekarra-bih tasdîk ve bi-cümleti mâ-hakkakahû tahkîk itdikde mâ-vaka'a bi't-taleb kayd olundu fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri Rebî'ilevvel min şühûr sene selâse 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Mahmud Bali, Mahmud bin Abdünnebi, Abid [bin] Sadık, Namık [bin] Azim, Piri [bin] Abdünnebi, İbrahim [bin] Süleyman, Yusuf [bin] Murad ve gayruhum.

36 - 1604 (1013) Galata 25: 2b/6 Dava / Adjudication

İstanbul'da darphane yetkilisi (emin) olan Abdülkadir Çavuş, Meryem Hatun karşısında mahkemeye çıkar. Kasımpaşa'nın Emi-

refendi Mahallesi'nden Rahime Hatun'un elinde çarşıda alışveriş yaparken 50 adet sahte akçe bulunmuştur. Abdülkadir Çavuş, sahte akçeleri mühürleyerek Mahmutpaşa Mahkemesi'nde tescil ettirmiş ve suçlu ile birlikte sadrazama göndermiştir. Rahime Hatun'un cariyesi Zamane, sadrazama Kasımpaşa'nın Yeldeğirmeni Mahallesi'nden Hızır Reis'in eşi Meryem Hatun'un bu sikkeleri kestiğini ve basmaları için kendilerine verdiğini söylemiştir. Sadrazam, Hızır Bey'in evinin aranması için bir buyuruldu yazmış, buyuruldu belgesinin gereği olarak mahkeme de bir yetkili görevlendirmiş ve Hızır Bey'in evinde arama yapılmıştır. Yapılan aramada, 137 adet sahte sikke ve 37 adet sikkesiz (damgasız) akçe bulunmuş, sonra Meryem Hatun'a görüşü sorulmuş, o da sikkeleri kendisinin bastırdığını itiraf etmiştir. Olay yerinde bulunan kimi Müslümanlar, Meryem Hatun'un uzun süredir sahte sikke yaptığını ve kendilerinin bundan haberdar olduğunu söylemişler, mahkeme yetkilisi de tarafların ifadelerini kaydetmiştir. Daha sonra Meryem Hatun, mahkemeye getirilerek yeniden sorgulanır. Meryem Hatun, sahte sikke yapımında kullandığı araç gereçleri Sanevber adında bir cariyeye verdiğini, Sanevber'in sikkeleri kesmesi için Rıdvan adında bir kişinin eşine ulaştırdığını, onun da sikkeleri kestiğini ve bozdurması için Havva adında bir kadına ulaştırdığını söyler. Mahkeme, Meryem Hatun'un ifadelerini sicile kaydeder.

Abdülkadir Çavuş, mint officer (darphane emini) in İstanbul, sues Meryem Hatun. Rahime Hatun, a resident of the Emirefendi neighborhood in Kasımpaşa, was found with 50 counterfeit akçes while shopping. Abdülkadir Çavuş stamped the counterfeit coins, had the Mahmutpaşa Court register them, and then sent them all to the grand vizier along with the culprit. Zamane, Rahime Hatun's concubine, tells the grand vizier that Meryem Hatun, a resident of the Yeldeğirmeni neighborhood in Kasımpaşa and Hızır Reis' wife, prepared the counterfeit money. The grand vizier then sends a buyuruldu document ordering a search of Hızır Reis' house. The investigating officer finds 137 counterfeit coins and 37 unstamped akçe. Questioned by the court, Meryem Hatun admits to printing the counterfeit coins. Some Muslims present in the sce-



17. yüzyıla ait anonim bir Osmanlı resminde Türk kadını (British Library).

A Turkish woman from a seventeenth-century anonymous Ottoman drawing (British Library).

ne state that Meryem Hatun has long been known to print counterfeit coins. The court officer registers the testimonies of all the parties. Later, Meryem Hatun is brought to court for another questioning. She gave counterfeit money equipment to Sanevber, a concubine, who gave them to Rıdvan's wife to press. In turn, Rıdvan's wife sent them to Havva, another woman, to circulate in the marketplace. The court registers Meryem Hatun's testimony.

Mahmiyye-i İstanbul'da bi'l-fi'l darbhâne emîni olan fahrü'l-akrân Abdülkadir Çavuş bin Mustafa mahfil-i şer'a gelüp takrîr-i kelâm idüp Kasımpaşa mahallâtından Emir Efendi Mahallesi'nde sâkine Rahime bint-i Mustafa nâm hâtunun mahmiyye-i mezbûre bazâristânı kurbünde düğme iştirâ ider iken yedinde elli 'aded kalb akçe bulunmağın mahzar-ı müsliminde mühürleyüp Mahmud Paşa Mahkemesi'nde tahrîr itdürüp vezîr-i a'zam sâhib-i sa'âdet hazretlerinin huzûr-ı şerîflerine iletduğimde merkûme Rahime'nin

mu‘tekası Zamane bint-i Abdullah Kasımpaşa mahallâtından Yel-değirmeni Mahallesi sükkânından Hızır Reis nâm kimesnenin zevcesi Meryem nâm hâtun meblağ-ı mezbûrı kendü kat’ idüp bize darb itmeğe ol virmiştir deyü tav‘an ikrâr itmeğin re’is-i mezbûrun hânesi görülmek için sâhib-i sa‘âdet hazretlerinden buyuruldu-yı şerîf vardır kibel-i şer‘den dahi bir nâ’ib ta’yîn olunmak taleb ideriz deyü buyuruldu-yı şerîf ibrâz itmeğin cânib-i şer‘den mevlânâ Hamza Efendi irsâl olunup zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan müslimîn ile re’is-i mezbûrun evi tecessüs olundukda yüz otuz yedi ‘aded kalb ve meskûk ve otuz yedi ‘aded gayr-ı meskûk akçe bulunup merkûme Meryem Hâtun’a suâl olundukda meblağ-ı mezbûrı ben kat’ itdirdüm deyü ikrâr itdüğinden mâ‘ada ol meclisde hâzır olan müslimînden ba‘zı merkûme Meryem Hâtun babası zammânından berü kalb akçe kat’ ider bu husûs cümlemizin ma‘lûmudur deyü ihbâr itdüklerini mevlânâ-yı mezbûr meclisinde tahrîr idüp ba‘dehû hâzır olan müslimîn ile gelüp ihbâr itdükden sonra merkûme hâtun meclis-i şer‘a ihzâr olunup kendüden suâl olundukda bir örs ve bir çekic ve iki sikkeyi ve sâyir âlâtı Sanevber nâm bir mu‘teka câriyenin eline boğçaya koyup virdüm alup kendü mahallesinden Rıdvan nâm kimesnenin zevcesi meblağ-ı mezbûrı benim ile bile kat’ ider Havva nâmına bir ‘avret benim için harc ider deyü cevâb viricek hakikat-i hâl gıbbe’t-taleb ketb ve tahrîr olundu cerâ zâlik ve hurrîre fî evâhiri Muharremi’l-harâm min şuhûr senesine selâse ‘aşere ve elf

Şühûdü’l-hâl

Hüseyin Çavuş el-mübâşir, Durmuş Çavuş bin Ramazan el-mübâşir, Süleyman bin Abdullah er-râcil, Cafer Kethüda, Mehmed Çavuş bin İbrahim, Musallı Çavuş bin Hüseyin, Ahmed bin Ali er-Reisü’s-sultânî.

37 - 1604 (1013) **Galata 25: 9a/2** Tescil işlemi / *Registration*

Galata’nın hazine (beytülmal) görevlisi Musa Çavuş, yine Galata’ya bağlı Büyükdere Köyü’nden Efendriye ile birlikte mahke-

meye gelir. Efendriye'nin eşi Lazari'nin ölümünden sonra mirası, Efendriye ile hazineye kalmıştır. Mirastan olup Sarıyer'de bulunan iki bağın hazineye ait olan hisseleri, açık artırma yoluyla satışa çıkarılır. Hazine görevlisi Musa Çavuş, söz konusu hisseleri en yüksek pey olan 16.000 akçeyi veren Efendriye'ye sattığını söyler. Efendriye, Musa Çavuş'un ifadesini doğrular. Mahkeme de bu satış işlemini onaylar.

Musa Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini) of Galata, is in court Efendriye, a resident of the Büyükdere village in Galata. The inheritance of Lazariye, Efendriye's husband, fell to her and the Treasury. The shares of two vineyards that fell to the treasury have been auctioned off. Musa Çavuş states that Efendriye has bought them by offering the highest bid of 16,000 akçe. Efendriye corroborates Musa Çavuş's testimony. The court registers the sale.

Budur ki mahmiyye-i Galata tevâbi'inde bi'l-fi'l beytü'l-mâl emîni olan fahrü'l-akrân Musa Çavuş bin Fettah meclis-i şer'de mahmiyye-i mezbûre tevâbi'inden Büyükdere nâm karyede Yeni Mahalle sâkinelerinden işbu sâhibetü'l-kitâb Efendriye bint-i Yorgi nâm zimmîye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem mahalle-i mezbûrede mürd olan Lazari veled-i Nikola nâm zimmînin verâseti zevcesi mezbûre Efendriye'ye ve beytü'l-mâle münhasıra olup mürd-i mezbûrun mahmiyye-i merkûme tevâbi'inden Sarıyer nâm karye sınırı dâhilinde bir tarafı Yani veled-i Çurak ve bir tarafı diğer Yani nâm zimmîler bağları ve bir tarafı Kaftancı demekle ma'rûf kimesne bâğı ve bir tarafı Pazarbaşı Ali nâm kimesne tarlası ile mahdûd olan mülk bâğının rub'-ı şây'i'inden mâ'adası ve yine karye-i Sarıyer sınırı dâhilinde bir tarafı Beşir Ağa bağı ve bir tarafı İsteryane nâm zimmî bâğı ve bir tarafı Dimo veled-i Karanfil nâm zimmî bağı ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile iki rub' hisse-i şer'iyyesinden mâ'adâ olan altı erbâ'ı beyne't-tâlibîn ve'r-râgıbîn mecâlis-i tâlibîninde bey'-i men yezîd olunup ragabât-ı nâs münkâtı'a oldukdan sonra mezbûr Efendriye üzerinde on altı bin akçede karâr idüp ziyâde ile tâlib ve râgıb bulunmamağın zikr olunan iki bâğım-

dan beytü'l-mâle 'âyid olan altı [?] erbâ'ını safka-i vâhîde ile mezbûre Efendriye'ye emânetim hasebiyle bey'-i bât-ı sahîh ile on altı bin akçeye bey' itdüm ol dahi iştirâ' itdi kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu müşteriye-i mezbûre vicâhen ve şifâhen tasdîk itdikde mâ-hüve'l-vâki' 'alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb ve tahrîr olundı fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'işrîn min şehri Rebî'ilevvel min şühûr sene selâse ve 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Beşir Ağa bin Abdülmecid eş-Şehîr bi-[...], Ali Beşe bin Abdullah el-cündî, Mustafa bin Abdullah el-bostânî, Mahmud bin Abdullah Furuncı, Ahmed bin Abdullah el-cündî, Ali bin Yusuf el-muhzır ve gayruhum.

38 - 1604 (1013) Galata 25: 10a/2 Tescil işlemi / Registration

Galata'nın hazine (beytülmal) görevlisi Mahmut Çavuş, Hatice'nin vekili Mahmut ile birlikte mahkemeye gelir. Kasımpaşa'nın Seyyid Ali Çelebi Mahallesi'nden el-Hac Osman'ın ölümünden sonra miras kalan evine, varisi olmadığı gerekçesiyle hazine el koymuştur. Hazine görevlileri evi açık artırmaya çıkarmış ve Hatice en yüksek pey olan 8000 akçeyi vererek evin sahibi olmuştur. Mahmut Çavuş, parayı Hatice'den aldığını söyler. Hatice'nin vekili Mahmut, Mahmut Çavuş'un ifadesini doğrular. Mahkeme de bu satış işlemini onaylar.

Mahmut Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini) of Galata, is in court with Mahmut, legal agent of Hatice. The house of the late el-Hac Osman, a former resident of the Seyyid Ali Çelebi neighborhood in Kasımpaşa, was taken over by the treasury because he had no legal heirs. The house was auctioned off and Hatice won by offering the highest bid of 8000 akçe. Mahmut Çavuş states that he has collected the sale price from Hatice. Hatice's legal agent Mahmut corroborates Mahmut Çavuş's testimony. The court registers the sale.

Budur ki mahmiyye-i Galata'da bi'l-fi'l beytü'l-mâl emîni olan fahrü'l-akrân Mahmud Çavuş bin Ahmed meclis-i şer' de işbu sâhibetü'l-kitâb Hadice bint-i Abdullah tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka vekîl olan Piyale Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî ve el-Hâc Musa bin İsa şehâdetleri ile sâbitü'l-vekâle olan zevci Mahmud bin Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i mezbûre tevâbi'inden Kasaba-i Kasımpaşa'da Seyyid Ali Çelebi Mahallesi'nde sâkin iken sâbıkan fevt olan el-Hâc Osman bin el-Hâc Mevcud nâm kimesnenin zâhirde vâris-i ma'rûfı olmamağla mahalle-i mezbûrede iki beyt-i süflâyı ve bâğçeyi [silik] ve bir tarafı Kadri Çelebi mülki ve bir tarafı Mehmed Çelebi mülki ve bir tarafı tarîk-i hâs ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olan mülk menzili beytü'l-mâl [silik] mecâlis-i tâlibîn beyne't-tâlibîn ve'r-râgıbîn bey'-i men yezîd olunup ragabât-ı nâs münkatı'a oldukdan sonra mezbûre Hadice Hâtun üzerinde sekiz bin akçe karâr ve ziyâde ile tâlib ve râgıb olmamağın menzil-i mezbûri sekiz bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye mezbûre Hadice Hâtun'a emânetim hasebiyle bey' itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhını vekîl-i mesfûr vicâhen tasdîk itdüm ol dahi iştirâ itdi kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbî' ve'l-'işrîn min şehri Reb'îlâhir li-sene [silik]

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Hasan el-imâm, Seyyid Mehmed el-mü'ezzin şâhidü'l-vekâle, Hüseyin bin Abdullah, Mustafa bin Ahmed, Hüseyin bin Ali el-mü'ezzin, Mustafa bin Ramazan, Piri bin Nebi, Hasan bin Ali, Mehmed bin Ali.

39 - 1604 (1013) Galata 25: 10b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Marmara Adası'ndan Yani mahkemeye gelerek, saray kapıcısı (bevvab) Keyvan Ağa'nın Marmara bölgesinin mahkemeye getirme harçlarını (ihzariye) toplama yetkisini bir beratla elinde bulundurduğunu söyler. Yani, Keyvan Ağa'nın, elindeki beratla uygun olarak Marmara, Tavşan ve Avşa (Arap) adalarının mahkemeye

getirme harçlarını yaklaşık dokuz aylığına 6200 akçeye kendisine sattığını belirtir. Yani, Keyvan Ağa’ya 3200 akçe ödediğini, geri kalan 3000 akçeyi de dokuz ay sonunda ödeyeceğini sözlerine ekler, sonra da Keyvan Ağa’dan almış olduğu tezkireyi mahkemeye sunarak kendisine durumu belgeleyen bir temessük verilmesini ister. Mahkeme, tezkireyi inceledikten sonra Yani’ye istediği temessük belgesini verir.

Yani, a resident of the Marmara Island, appears in court, stating that Keyvan Ağa, a palace gatekeeper (bevvab), has an imperial appointment (berat) to collect the summons to court fees (ihzariye) of the Marmara region. In accordance with the imperial appointment, Keyvan Ağa has sold to Yani the right to collect the summons fees of the Marmara, Tavşan and Aşa (Arap) islands for 6200 akçe for nine months. Yani has already paid 3200 akçe to Keyvan Ağa, and he will pay the remaining 3000 akçe at the end of nine months. Presenting to court a certificate (tezkire) that he received from Keyvan Ağa, Yani asks the court to issue him a promissory note (temessük). Examining the certificate, the court issues to Yani the requested promissory note.

Cezîre-i Marmara sâkinlerinden Kalafat dimekle meşhûr Yani veled-i İstemad meclis-i şer‘a gelüp takrîr-i kelâm idüp berât-ı hü-mâyûn sa‘âdet-makrûn ile Nâhiye-i Marmara’nın ihzâriyyesini mutasarrıf olan dergâh-ı ‘âlî bevvâblarından Keyvan Ağa bin Abdülmennan yedinde olan berât-ı şerîf mücebince mutasarrıf olduğu ihzâriyyeden Cezîre-i Marmara’nın ve Tavşan Adası’nın ve Arab Adası’nın ihzâriyyesini târîh-i kitâbdan sene tamâmına değin mak-tû‘an bana altı bin iki yüz akçeye virüp ber-vech-i peşîn meblağ-ı mezbûrdan üç bin iki yüz akçesin sâlifü’z-zikr Keyvan Ağa yedin-den alup kabz itdüm bâkî üç bin akçesini müddet-i mezbûre tamâmında haklaşacak oldum merkûm Keyvan Ağa yedime müzmât ve mahtûme tezkire viridi yedimde olan tezkire mücebince kibel-i şer‘den temessük taleb iderim dimeğin yedinde olan tezkiresine nazar olundukda takrîrine muvâfık bulunmağın mâ-vaka‘a bi’t-taleb

kayd olundı fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Rebî'ilâhir li-sene [selâse 'aşrete ve elf]

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Çavuş bin Nasuh, Hakkı Ağa bin Abdullah, Hasan Ağa bin Hayreddin, Mehmed bin Abdullah, Mustafa bin Hemdem ve gayruhum.

40 - 1604 (1013) Galata 25: 12a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Saray koruması (müteferrika) Ali Ağa'nın vekili Mehmet Çavuş, birinci Dimitri ve Mihal adlı kardeşler ve ikinci Dimitri ile birlikte mahkemeye gelir. Birinci Dimitri ile Mihal'in kardeşleri olan Lambo, Ali Ağa'dan 144.000 akçe borç almış ve adı geçen üç kişi Lambo'ya kefil olmuşlardır. Lambo'nun kardeşleri daha önce borcun 100 filorisini ödemiş, ancak kalan borç nedeniyle Lambo hapse girmiştir. Ödenmemiş borcun 300 filorisi Lambo'nun iki kardeşi tarafından ayda on beşer filori taksitle, 300 filorisi ikinci Dimitri tarafından taksitle ve geri kalanı da Lambo tarafından ödenecektir. Mehmet Çavuş, borçlu tarafa görüşlerinin sorulmasını ve aralarında yaptıkları bu anlaşmanın sicile kaydedilmesini istemektedir. Görüşleri sorulan borçlu kefilleri, Mehmet Çavuş'un ifadesini olduğu gibi yinelerler. Lambo'nun bir diğer kardeşi Maverdi de kefil kardeşlerinin borçlarına kefil olduğunu bildirir. Lambo, borçların ödenmemesi durumunda Fener'deki iki ekmek dükkânında borcuna karşılık rehin olarak tutulan giyecek ve yiyeceklerinin satılarak borcun ödenmesini kabul ettiğini belirtir. Mahkeme, tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Mehmet Çavuş, legal agent of Ali Ağa, a palace guard (müteferrika), is in court with Dimitri I and Mihal, two brothers, and Dimitri II. Lambo, brother of Dimitri I and Mihal, has taken a 144,000 akçe loan from Ali Ağa, and the above-stated three persons have served as his surety. Earlier, although Lambo's brothers paid 100 florin of the debt, Lambo was imprisoned for unpaid re-

mainder. Lambo's two brothers have agreed to pay 300 florin of the remaining debt in monthly installments of 15 florin, Dimitri II will pay another 300 florin in monthly installments, and Lambo will settle the remainder. Mehmet Çavuş wants the debtors questioned and their payment agreements registered. Questioned by the court, the sureties of the debtor corroborate Mehmet Çavuş's testimony. Lambo's other brother Maverdi serves as surety for his brothers' suretyship. Lambo agrees that if he fails to settle his debt, the pawned clothes and edibles in his two bakeries in Fener will be sold to cover his debt. The court registers the testimonies of all the parties.

Mahrûsa-i Galata'da vâki' [silik] müteferrikalarından olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali Ağa ibn Abdüddâim tarafından husûs-ı âtiye vekîl olup vekâleti Rıdvan bin Abdullah ve Ahmed bin Abdullah şehâdetleriyle sâbite olan Mehmed Çavuş bin Abdullah mahfil-i kazâda Mihal ve Dimitri veled-i Bolinmato ve diğer Dimitri veled-i Covan nâm zimmîler mahzarlarında takrîr-i kelâm idüp bundan akdem merkûmân Mihal ve Dimitri'nin karındaşları Lambo nâm zimmîde ağa-yı mûmâ-ileyhin karz-ı şer'îden her altunı yüz yirmişer akçe hesâbı üzre bin altunı ve elmas bahâsından yirmi dört bin akçe cem'an yüz kırk dört bin akçesi var idi meblağ-ı mezbûr zikr olunan [silik] üç dahi emr ve kabûli hâviye kefâletle kefiller olmuşlar idi bundan akdem karındaşları Mihal ve Dimitri meblağ-ı mezbûr yüz filorisini ağa-yı müşârün-ileyhe [silik] bâkîsi için mezbûr Lambo habs olunmuş idi hâlen merkûmân Mihal ve Dimitri bâkî kalan meblağdan her birisi ayda on beş filori [silik] virmek üzre taksît üç yüz filorisini ikisi edâ idüp ve üç yüz filorisini dahi âhar-ı mezbûr diğer Dimitri'de taksît edâ olunup bâkî kalan meblağı medyûn-ı mezbûr Lambo edâ itmek üzre [silik] eylediler kendülerden suâl olup takrîrleri tahrîr ol[unmasın] taleb ideriz didikde gibbe's-suâl mezbûrûn zimmîler fi'l-hakîka zikr olunan yüz kırk bin akçeye üçümüz kefiller olmuşduk mukaddemâ yüz filorisini ikimiz kefâletimiz hasebiyle edâ [silik] hâlen dahi meblağ-ı mezbûr zikr olunduğı üzre altı yüz filorisini üçümüz edâ-

ya râzı olduk bâkîsini mezbûr Lambo edâ eylesün didiklerinde mâl-i mukassata [silik] karındaşı Maverdi nâm zimmî emr ve kabûli hâviye kefâletle bi't-taleb kefil olup mâh-be-mâh karındaşlarım Mihaî ve Dimitri otuz filorisi edâ ide [silik] edâ ideyin deyü hitâm olduğundan mâ'ada bâkî kalan meblağı dahi medyûn-ı mezbûr mahmiyye-i İstanbul'da Fener Kapısı'nda vâkî' iki bâb habbâz dükkânı [silik] mûmâ-ileyh yanında rehin olan esbâb ve erzâkını bey' idüp semeniyle edâ ideyin [silik] bi't-taleb kayd olundu tahrîren fî evâyili âhiri'r-Rebî'ayn li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Süleyman Ağa bin Abdi el-müteferrika, Rıdvan bin Abdi Ket-hüdâ-yı [...], Ahmed bin Abdi el-cündî ve gayruhum.

41 - 1604 (1013) Galata 25: 13b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Arpa emini, padişaha gönderdiği tezkire ile İstanbul'daki saraya ait davarların arpa gereksinimi olduğunu bildirmiştir. Bunun üzerine padişah, Güvercinlik kadısına gönderdiği fermanla, geleneklere uygun olarak (âdet-i kadîme üzere) bölge halkından kilesi 6 akçeden toplam 150 müd arpa toplanmasını ve en yakın iskelelere taşınarak İstanbul'a ulaştırılması için arpa eminine yardımcı olmasını emretmiştir. Padişah, halkın parasının arpa emininden alınarak eksiksiz olarak ödenmesi konusunda da kadıyı uyarmıştır. Kimi kişilerin, saray mutfağına tavuk gönderdikleri gerekçesiyle arpa vermeye yanaşmadıkları bilgisi üzerine padişah, tavuk vergisinin bölge halkının avarız vergisine karşılık olarak toplandığını, oysa arpanın akçe karşılığında alındığını, bu yüzden de bu tür bahanelerin geçersiz olduğunu bildirmiştir. Öte yandan başka kişilerin çeşitli toplumsal ve kurumsal sınıflara bağlı olduklarını ileri sürerek arpa vermediklerini belirten padişah, bu kişilerin durumlarını belgelemek için ferman göstermeleri durumunda bile fermanların dikkate alınmamasını ve geleneklere uygun olarak (olıgeldikleri üzere) bu kişilerden arpa toplanılmasını emretmiştir. Padişah,

görevini yerine getirmemesi durumunda kadının da cezalandırılacağına belirterek fermanı sonlandırıyor.

The barley officer (arpa emini) sends a certificate (tezkiye) to the Sultan stating that the palace cattle in İstanbul are in need of barley. The Sultan then sends an imperial decree (ferman) to the judge of Güvercinlik, ordering the collection of a total of 150 müd (1 müd = 20 kile) barley from the residents at 6 akçe per kile (bus-hel load) in accordance with the custom (âdet-i kadîme üzere). The Sultan also wants people to help the barley officer in transferring the barley to the nearest port, from where it will be delivered to İstanbul. The Sultan instructs the judge to ensure that the barley officer pays the residents properly. Some residents refrain from selling barley on the ground that they have already sent chicken for the palace kitchen. The Sultan responds that the chicken was collected to cover the region's extraordinary tax (avarız). The barley is taken in exchange for cash, he adds, so such excuses are invalid. The Sultan further notes that other people are refusing to sell their shares of the barley on the ground that they belong to a certain class or institution. Even if such people prove their membership through an imperial decree, the decree should be disregarded. Even they must give barley as ordained by the custom (oligeldikleri üzere). The Sultan ends his decree by warning that the judge will be penalized if he fails to fulfill these requirements.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm mevlânâ Güvercinlik kâdısı zîde fazluhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim arpa emîni zîde mecdühû mühürlü tezkire gönderüp mahmiyye-i İstanbul'da olan hâssa davarlarım için arpa lâzım olduğın i'lâm eylemeğin ola gelen 'âdet-i kadîme üzere [silik] vardıkda bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve tevakuf ve terâhî eylemeyüp arpanın İstanbul kilesine altışar akçe hesâbı üzere taht-ı kazânda olan re'âyâyâ yüz elli müd arpayı tevzî ve taksîm ve mu'accelen mezbûr kulıma cem' ve tahsîl itdürüp oligeldüğü üzere karîb ve münâsib olan iskelelere nakl itdürüp yarar

navlon gemilerine tahmîl itdürüp rûz-ı Kasımdan İstanbul'da olan an bâr-ı 'âmireme irsâl ve intikâl itdiresiz ve bahâsiyçün lâzım olan akçeyi mezbûr kulumdan alup ashâb-ı hukûka bî-kusûr haklarını virdürüp kimesnenin bir akçe ve bir habbesin alıkodırmıyasız ve hîn-i tevzî'de kazâ-i mezbûr re'âyâsı kadîmden arpa viregelmişler gibi hâlen matbah-ı 'âmire içün tavuk hıdmeti ta'yîn olunmağla arpa teklîfinden mu'âf olduk deyü emirler ibrâz idüp kadîmden viregeldikleri arpayı virmekde 'inâd ve muhâlefet iderler imiş imdi tavuk teklîfi re'âyânın 'avârızları mukâbelesindedir arpa teklîfi akçe iledir min ba'd tâ'ife-i mezbûrenin bu bâbda olan 'özü ve ta'allülleleri kat'an [silik] olmayup olgelen 'âdet ve kânûn üzre arpalarını vakti ile tevzî' ve mu'accelen mezbûr kulıma cem' ve tahsîl itdürüp an bâr-ı 'âmireme irsâl ve teslîm itdüresiz ve ba'zılar dahi biz havâss-ı hümayûn ve evkâf-ı selâtîn ve evkâf-ı vüzerâ' ve eşkinci ve ilci ve doğancı ve müselleme ve ortakçı ve bağcı ve küreci ve çelenkci ve derbendci ve yörükleriz ve sâir tarîkle mu'âflarız deyü ânlar dahi arpa virmekde ta'allül iderlerimiş ol makûleler dahi himâyet eylemeyüp olgeldikleri üzre arpa tevzî' eyliyesiz ve arpa virmek için bir tarîkle ve mukaddem ve mu'ahhar târîh ile emr-i şerîf dahi ibrâz iderlerse mukayyed olunmayup işbu hük-m-i hümayûnumla 'amel eyliyesiz bu husûsı gayra kıyâs eylemeyüp bi'z-zât ve binefsihî mukayyed olup [silik] me'mûrdur imdi tevzî'i fermân olunan arpayı bi't-tamâm dâhil-i an bâr eylemek üzre olası şöyle ki arpanın tevzî'inde isimleri olunmak ve eyle fermânım olan arpayı fi'l-hâl dâhil-i an bâr olmaya bu sefer eyle hâssa davarlarım arpa muzâyaka gelmemek lâzım gele sen ki kâdîsın emr-i şerîfimde ta'yîn olunan arpa sana tazmîn itdirildikde muğâyiri 'ukûbet olunursun bilmiş olası ve sen ki hıdmet-i mezbûrede mübâşir olan kulumsun sen dahi ihmâl idersen dirliğin kat' olunmak [silik] konulmayup hakkından gelünür bilmiş olası ve bi'l-cümle arpa husûsuna müteferrika ve çavuş ve zü'amâ ve sipâhî ve yeniçeri ve korıcı ve doğancı ve sâ'ir dirlik tasarruf idenleri karışdırmıyasız isimleri yazup 'arz eyliyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Rebî'ilevvel sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Galata el-mahmiyye

42 - 1604 (1013) Galata 25: 14a/1 Tescil işlemi / Registration

Koyuncu Hasan Paşa, saray korumalarından Gazanfer Ağa’nın yine saray koruması olan oğlu ve vekili Osman Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan Paşa, Sarıyer’de bulunan bir ev ve bir bahçini toplam 108.000 akçeye Gazanfer Ağa’ya sattığını, yine Sarıyer’de bulunup vakıf ya da timar toprağı olan bir bostan ve bir tarlanın kullanım haklarını da Gazanfer Ağa’ya devrettiğini söyler. Hasan Paşa, satış ve devir işlemlerinin bedellerini bütünüyle aldığını sözlerine ekler. Vekil Osman Ağa, Hasan Paşa’nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Koyuncu Hasan Paşa is in court with Osman Ağa, a palace guard as well as the legal agent and son of Gazanfer Ağa, another palace guard. The former sells Gazanfer Ağa a house and a vineyard in Sarıyer for 108,000 akçe. He also transfers to Gazanfer Ağa the usufruct rights of a waqf or fief vegetable garden and field, both located in Sarıyer. He has collected the sale and transfer prices in full. The legal agent Osman Ağa corroborates Hasan Paşa’s testimony. The court registers the sales and transfers.

Fahrü’l-akrân Koyuncı Hasan Paşa bin Hamza meclis-i şer’de dergâh-ı ‘âlî müteferrikalarından fahrü’l-emâcîd ve’l-ekârim Gazanfer Ağa bin Abdüddayım tarafından ikrâr-ı âti’z-zikri tasdîka vekîl olup fahrü’l-kuzât Mehmed Efendi ibn Ahmed ve Mehmed Bey bin Safer şehâdetleri ile şer’an vekâleti sâbite olan sulbî oğlu olup dergâh-ı ‘âlî müteferrikalarından fahrü’l-a’yân Osman Ağa bin Gazanfer Ağa mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer’î idüp Galata tevâbi’inden Sarıyer nâm karyede bir beyt-i tahtânî ve bir beyt-i fevkânî ve bir fevkânî odayı ve sofayı ve oda altında ahûrı ve iki bi’r-i mâyi ve iki dalyanı ve bir kenîfi ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi hâviye hadîkayı müstemil olup bir tarafı Hüseyin bin Hasan el-imâm ve iki tarafı tarîk-i ‘âmm ve bir tarafı dere ile mahdûd bir mülk menzilimi ve yine karye-i mezbûre sınırı dâhilinde bir tarafı Ferruh bin Abdullah bâğı ve bir tarafı Yusuf bin Abdullah bâ-

ğı ve bir tarafı Mustafa bin Hasan bâğı ve bir tarafı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd olan bir kıt’a mülk bâğımı [silik] karye-i mezbûre sınırî dâhilinde bir tarafı Hâce Sinan mülki ve bir tarafı arz-ı hâliye ve bir tarafı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd olan bir kıt’a mülk bâğımı cümle tevâbi‘ ve levâhıkıyla mûmâ-ileyh Gazanfer Ağa’ya safka-i vâhide ile yüz sekiz bin akçeye bey’-i bât-ı şer’î ile bey’ itdüm ol dahi iştirâ itdi kabz-ı semen ve teslîm-i mebî‘ itdüm ve yine karye-i mezbûre sınırî dâhilinde bir tarafı Ahmed bin el-Hâc Hızır mülki ve bir tarafı dere ile ve bir tarafı tarîk-i ‘âmm ile mahdûd [silik] tasarrufumda olan bir kıt’a bostan yerinin hakk-ı tasarrufunu ve yine mahmiyye-i mezbûrede Yorgi nâm zimmî tarlası ve bir tarafı arz-ı hâliye ile mahdûd olup taht-ı tasarrufumda olan bir kıt’a tarlamın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma’rifetiyle sâlifü’z-zikr Gazanfer Ağa’ya tefvîz itdüm ol dahi tefevvüz idüp mukâbele-i tefvîzde bundan iki [silik] akçe alup kabz itdüm ba’de’l-yevm zikr olunan menzil ve bâğlar mûmâ-ileyh Gazanfer Ağa’nın mülk-i müşterâsıdır ve zikr olunan bostan yerini ve tarlaları keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olup tasarrufuna kimesne mâni‘ olmaya didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu vekîl-i mezkûr vicâhen tasdîk itdikde mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi’l-yevmi’l-hâdî ‘aşer min şehri Rebî’ilâhir sene selâse ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Edhem Çavuş bin Abdullah, Mustafa Çavuş bin Abdullah, Mehmed Efendi el-müderres, İbrahim bin Davud, Hasan Çelebi el-muhzır, Veli bin Abdullah, Beşir Ağa bin Abdullah, Hüsrev bin Abdullah, Mehmed bin Yunus, Mahmud bin Veli, Murad Ağa bin Abdullah, Ahmed bin Sinan el-cündî, Mustafa bin Hüsrev, Mehmed bin Rıdvan, Muharrem bin Abdullah, Hüseyin bin Abdullah, Piri bin Abdünnebi ve gayruhum.

43 - 1604 (1013) Galata 25: 14b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Yahuda, tahta mukataasına ortak olduğu Yakop ile birlikte mahkemeye gelir. Yahuda, hastalığı dolayısıyla artık söz konusu işi

yapamadığını ve bu mukataada olan bütün haklarını ortağı Yakop'a devrettiğini söyleyerek mahkemeden kendisine temessük verilmesini ister. Görüşü sorulan Yakop, Yahuda'nın ifadesinin doğru olduğunu ve mukataadaki bütün sorumluluğun bundan sonra kendisine ait olduğunu belirtir. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydettikten sonra, Yahuda'ya hüccetin bir örneğini verir.

Yahuda is in court with Yakop, his partner in tax farming for wood (tahta mukataası). Stating that his illness is now keeping him from performing his duties, he transfers to Yakop all his rights in the tax farm and requests a promissory note (temessük) documenting the transfer. Questioned by the court, Yakop corroborates Yahuda's testimony and adds that he now takes responsibility for the entire tax farming operation. The court registers the testimonies of the two parties and gives Yahuda a copy of the pertinent hujjet.

Yahuda veled-i İsak nâm Yahudi mahfil-i şer'de Yakop veled-i Mosi mahzarında takrîr-i merâm idüp bundan akdem merkûmla tahta mukâta'asına ber-vech-i iştirâk mültezimler olup hâlen ben marîz olmağla hıdmet-i mezbûrenin 'uhdesinden gelmeğe kâdir olamaduğum cihetden fâriğ olup kasr-ı yed eyle[düm] ba'de'l-yevm hıdmet-i mezbûrenin cümle hayr ve şerri merkûm Yakop'dan suâl olunmak üzere merkûm dahi râzı olmuştur vech-i meşrûh üzere cânib-i şer'den temessük taleb iderim deyücek mukâbelede merkûm Yakop fi'l-vâki' mukâta'a-i mezbûrenin cemî'-i hıdmetinde ben müte'ahhid olup merkûm Yahuda'yı ferâğı sebebiyle ihrâc eyledüm cümle suâl ve cevâbı bana 'âyid ve râci' olsun deyü merkûm Yahuda'yı ber-minvâl-i sâf[bık] cemî'-i kelâmında vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk itdikde gıbbe't-taleb mâ-vaka'a ketb ve terkîm ve yed-i tâlibe def' ve teslîm olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri âhiri'r-Rebî'ayn min şühûr sene selâse 'aşrete ba'de'l-elf

Şühûdü'l-hâl

Süleyman bin Hüseyin, Ahmed bin Abdullah, Hüseyin Beşe bin Abdullah, el-Hâc Yusuf bin Ömer, Mehmed Reis bin Abdullah,

nâmıkuhu'l-fakîr Ârifî, Mehmed bin Ali, Abdullah bin Hasan ve gayruhum.

44 - 1604 (1013) Galata 25: 15b/6 Tescil işlemi / *Registration*

I. Süleyman, kardeşi II. Süleyman ile vakıf ya da timar toprağı olan bir tarlanın kullanım haklarını ellerinde bulundurmaktadır. I. Süleyman, söz konusu tarlada kendisine ait olan yarı hisseyi toprağın sahibi olan mütevellî ya da timarlı sipahi izniyle 2200 akçeye Musa'ya devrettiğini söyler. Musa, I. Süleyman'ın ifadesini doğrular. Mahkeme bu devir işlemini onaylar.

Süleyman I and Süleyman II, two brothers, hold the usufruct rights of a waqf or fief field. Süleyman I transfers his half-share of the field to Musa for 2200 akçe, with the permission of the owner (mutawalli or timariot). Musa corroborates Süleyman I's testimony. The court registers the transfer.

Süleyman bin Receb meclis-i şer' de Musa bin Hamza mahzarında ikrâr idüp Yakub Bey Derbendi Kazâsı'na tâbî Akçaabad nâm karye sınırunda li-ebeveyn karındaşım Süleyman nâm kimesne ile 'alâ tarîki'l-munâsafa şerîk olup bir tarafı Süleyman bin Habib ve bir tarafı nehir ve iki tarafı Süleyman bin Hüseyin tarlasıyla mahdûd olup Köbenek Yol demekle ma'rûf bir kıt'a tarlada vâki' nısıf hisse-i şâyi'amın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Musa'ya tefvîz itdüm ol dahi tefevvüz itdi mukâbele-i tefvîzde yedinden iki bin iki yüz akçe alup kabz itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mukarrün-lehü'l-mesfûr vicâhen tasdîk itdikde mâ-hüve'l-vâki' 'alâ vukû'ihî bi't-taleb kayd olundu fî'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ışrîn min şehri Rebî'ilâhir li-sene selâse 'aşrete ve elf şühûdü'l-hâl

Ahmed bin Hüseyin, Mehmed bin Tabib, Şaban Reis, Mehmed bin Ali, Himmet bin Hacı, el-Hâc Şaban bin Şehabüddin, Ali bin Ramazan, Mustafa bin Ramazan ve gayruhum.

45 - 1604 (1013) Galata 25: 16b/4 Tescil işlemi / Registration

Rodoslu el-Hac Mehmet, Hamza Reis'in gemisiyle Mısır'dan dönerken Tekeburnu bölgesinde ölmüştür. El-Hac Mehmet'in miras bıraktığı eşyalar ve 30 sikke, varisi olmadığı için hazineye (beytülmal) kalacaktır. Himmet Reis mahkemeye gelip mirasın kendisinde olduğunu ve hazineye teslim edeceğini belirterek kendisine bu durumu belgeleyen bir temessük verilmesini istemiştir. Mahkeme, Himmet'in isteğini uygun bularak kendisine bir temessük verir.

El-Hac Mehmet from Rhodes (Rodos) dies on Hamza Reis' ship on his way back from Egypt, near the Tekeburnu region. Since el-Hac Mehmet has no heirs, his belongings and 30 coins (sikke) fall to the treasury (beytülmal). Appearing in court, Himmet Reis states that he has possession of the estate and that he will turn it over to the treasury. He wants a promissory note (temessük) documenting this condition. Finding Himmet's request appropriate, the court issues him a promissory note.

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki Hamza Reis sefînesinde Mısır'dan gelürken Rodoslu el-Hâc Mehmed Tekeburnu nâm mevzi'de vefât idüp metrûkâtı beytü'l-mâle 'âyid ve râci'dir deyü haber virdiklerinde suâl olunup işbu bâ'isi temessük-i Himmet'dir deyü virilüp mezbûr Himmet yedinden müteveffâ-i merkûmun hâzırda vârisi olmamağla bir küçük dağarcıka bir mikdâr [silik] vakıyye kuru incir ve bir mikdâr halka peksimed ve bir köhne ve ince bir yüz yasduğı bir [...] ve bir fena çuka dolama ve [silik] ve bir köhne 'abâ minder ve bir köhne yelek ve köhne bir bez bir 'arakiye beş münakkaş makrame bir Hindî makrame iki reşîd makrame [...] yirmi vakıyye keten üç kile mercüme iki kile bakla bir [...] ve otuz sikke-i haseneyi alup bozup zikr olunan otuz altun mezbûr Himmet yedinden mîrî için kabz olunup bu temessük virildiğı zikr olunan metrûkâtı ve altunı için rencîde olunmayup vakt-i hâcetde ihticâc idine tahrîren fî evâyili şehri Rebî'ilâhîr sene selâse 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Hüseyin Çavuş emîn-i beytü'l-mâl, Mahmud Çavuş emîn-i beytü'l-mâl.

46 - 1604 (1013) Galata 25: 16b/5 Tescil işlemi / *Registration*

Himmet Reis, mahkemeye gelerek Rodoslu el-Hac Mehmet'in Hamza Reis'in gemisiyle Mısır'dan gelirken Tekeburnu bölgesinde öldüğünü ve varisi olmadığı için mirasını kendisinin emanet olarak aldığını söyler. Himmet Reis, el-Hac Mehmet'in mirasını Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri Musa Çavuş ve ortağı Mahmut Çavuş'a teslim etmiş olup kendilerinden bu durumu belgeleyen bir tezkire almıştır. Elindeki tezkireyi mahkemeye sunan Himmet Reis, kendisine temessük verilmesini ister. Mahkeme, tezkireyi inceledikten sonra istediği temessükü kendisine verir.

Himmet Reis appears in court, stating that el-Hac Mehmet from Rhodes (Rodos) died on Hamza Reis' ship on his way back from Egypt, near the Tekeburnu region. Since the decedent had no heirs, Himmet took over his estate. He adds that he has turned el-Hac Mehmet's estate over to Musa Çavuş and his partner Mahmut Çavuş, treasury officers (beytülmal emini) of Galata. He has received from them a certificate (tezkire) documenting this. Presenting to court the certificate, Himmet Reis requests a promissory note (temessük). Examining the certificate, the court issues the requested promissory note.

Himmet Reis ibn Ali mahfil-i kazâda takrîr-i merâm idüp Rodoslu el-Hâc Mehmed nâm kimesne mahmiyye-i Mısır'dan Hamza Reis sefinesiyle gelürken Tekeburnu nâm mevzi'de fevt olup müteveffâ-yı merkûmun muhallefâtından ber-vech-i emânet kabz eylediğim bir küçük dağarcık içinde bir mikdâr [...] ve üç vakıyye kuru incir ve bir mikdâr halka peksimed ve [silik] ve ince ve bir yüz yasduğı ve bir kabâ kuyûn ve bir kabâ çuka dolama ve bir don gömlek ve bir köhne 'abâ ve bir köhne yelek ve bir köhne berete

ve yirmi vakıyye keten ve üç keyl mercümek ve iki keyl bakla ve bir [silik] sikke-i hasene bu zikr olunan esbâbları müteveffâ-yı merkûmun zâhirde vâris-i ma'rûfı olmamağın beytü'l-mâle 'âid oldukda hâlen mahmiyye-i Galata'da beytü'l-mâl emîni olan fahrü'l-akrân Musa Çavuş [silik] ve şerîki olan fahrü'l-emâsil Mahmud Çavuş mîrî için yedimden alup kabz idüp kendi hatemi ile mah-tûm yedime tezkire virdiler deyü mahtûm temessük ibrâz idüp bermûceb-i tezkire kibel-i şer'den temessük taleb itmeğın işbu hurûf ber mûceb-i tezkire temessük ketb olundu merkûm [Himmet] Reis'in yedine vaz' olundu tahrîren fî evâhiri Rebî'îlâhir sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa bin et-tabîb, Ramazan bin Nasuh, Yusuf bin Turbali, Mustafa bin Mehmed, Mehmed el-mübâşir, fahrü'l-akrân Yusuf Çavuş bin İlyas ve gayruhum.

47 - 1604 (1013) Galata 25: 17b/5 Dava / *Adjudication*

İçki vergisi (hamr eminliği) iltizamını elinde bulunduran Franko ve İlya adlı Yahudiler, Hristiyan Yakomi karşısında mahkemeye çıkarlar. Franko ve İlya, kendilerinin meyhanecilerden toplayıp devlete ulaştırmaları gereken içki vergisini Yakomi'nin topladığını belirtirler. Davacı Yahudilere göre, davalı Yakomi Hristiyan meyhaneci esnafını içki vergilerini vergi tahsildarlarının yerine kendisine ve Cafer Ağa adlı kişiye ödemelerini söyleyerek yanıltmıştır. Ayrıca Yakomi kendilerinden habersiz olarak İstanbul'da bir meyhane açmış olup ellerindeki emr-i şerif gereğince Yakomi'den içki vergisi olarak 2600 akçe istediklerinde davalı vergisini ödemeyi reddetmiştir. Görüşü sorulan Yakomi, Galata'nın içki vergisini (resm-i hamr) kendisinin ve Cafer Ağa'nın topladığını doğrular. Mahkemede bulunan bir grup Hristiyan'dan görüşleri sorulur. Onlar da içki vergisi konusunda Yakomi'nin birçok meyhaneciyi yanılttığını ve vergiyi kendisinin topladığını söylerler. Mahkeme, Yakomi'ye İstanbul'da meyhane açıp açmadığını sorar. O da İstan-

bul'da meyhane açtığını doğrular. Sonuçta mahkeme davalı Yakomi'nin ifadelerini sicile kaydeder.

Franko and İlya, two Jews who hold the tax farming (iltizam) rights of the spirit tax (hamr eminliği), sue Yakomi, a Christian. The plaintiffs claim that Yakomi collected the spirit tax that they are entitled to collect on behalf of the state. Specifically, he misled tavern owners (meyhaneci) by telling them that they should pay their taxes to him and Cafer Ağa instead of the rightful tax collectors. Yakomi also opened a tavern (meyhane) without informing them, and when they asked him to pay 2600 akçe as his spirit tax, he refused to pay. Questioned by the court, Yakomi admits that he and Cafer Ağa have collected the spirit tax (resm-i hamr) of Galata. The court also questions a group of Christians, who testify that Yakomi misled many tavern owners and collected the taxes himself. Asked by the court whether he has opened a tavern in İstanbul, Yakomi answers affirmatively. In conclusion, the court registers the defendant Yakomi's testimony.

Bî'l-fi'l ber-vech-i iltizâm hamr emîni olan Franko veled-i İsak ve İlya veled-i Avraham nâm Yahudiler meclis-i şer'a Yakomi veled-i Yani'yi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Yakomi tahsîl ve cem' idüp cânib-i mîrîye teslîm ideceğümüz rûsûm-ı hamr-ı niçe meyhâneci zimmîlerden kendüsi fuzûlî ahz ü kabz idüp ve niçe zimmîler dahi hamr emînlerine resm-i akçesin virmek [silik] ve Cafer Ağa cem' eyler deyüp idlâl ve ifsâd eylemeğin niçe zimmîler bize rûsûm-ı hamr-ı virmekde 'inâd ve muhâlefet iderler [silik] mezbûr Yakomi İstanbul'da bizim ma'rifetimiz yok iken bir meyhâne açup yedimizde olan emr-i şerîf mücebince mezbûr iki bin altı yüz akçe ta'yînimizi taleb itdiğimizde meblağ-ı mezbûrî bize virmekde dahi ta'allul ve 'inâd ider mezbûr [silik] bizim hakkımızda meyhâneci zimmîleri tahrîk ve idlâl eylemekden hâlî değildir mezbûrun hakkından gelinmesin taleb ideriz didiklerinde mezbûr Yakomi'den vâki' hâl suâl olundukda Galata meyhânegilerinden resm-i hamr-ı bir taraftan ben [silik] ve bir taraftan Cafer Ağa [...] didikden son-

ra mahmiyye-i Galata ahâlîsinden Karakaş Mihal veled-i Yorgi ve Duka veled-i Yorgi ve Karakaş veled-i Yorgi nâm zimmîler ve gayrılar meclis-i şer’a gelüp sâlifü’z-zikr Yakomi kendü hâlinde değildir husûs-ı mezbûr yok iken dâyimâ meyhânegileri ıdlâl ve ifsâd idüp rûsûm-ı hamra müdâhale idüp bu husûs bana [...] nice meyhânegilerden hamr resmi alur didiklerinden mezbûr Yakomi’ye İstanbul’da meyhâne açdun mı deyü suâl olundukda [silik] kapûsı kurbünde bir meyhâne açdum didikde mâ-vaka’a bi’t-taleb kayd olundu fi’l-yevmi’l-‘işrîn min şühûr [li-sene selâse ‘aşrete ve elf]

Şühûdü’l-hâl

Mehmed Bey bin Hızır, Abdullah Efendi bin Şeyh Mehmed, Hüseyin bin Hasan, Mahmud bin Abdullah, Hasan bin Ali, Yusuf bin Davud, Mehmed bin Ali, el-Hâc Abdünnebi.

48 - 1604 (1013) Galata 25: 18a/3 Dava / *Adjudication*

İçki vergisi (hamr eminliği) iltizamını elinde bulunduran Yahudi Yasef, Hristiyan Diga karşısında mahkemeye çıkarak Diga’nın kendisinden izin almadan meyhane açtığını ileri sürer. Görüşü sorulan Diga, Yasef’in savını doğrular. Mahkeme de Diga’nın ifadesini sicile kaydeder.

Yasef, a Jew who holds the tax farming rights of the spirit tax (hamr eminliği), is in court with Diga, a Christian. The former claims that Diga has opened a tavern (meyhane) without his permission. Questioned by the court, Diga corroborates Yasef’s account. The court registers Diga’s testimony.

Bi’l-fi’l hamr emîni olan Yasef veled-i İsrayil nâm Yahudi Diga veled-i Kir benim icâzetim yok iken meyhâne açılmış suâl olunsun didikde gibbe’s-suâl ikrâr ile cevâb virüp mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu

Şühûdü’l-hâl

Mehmed bin Ali, Hızır bin Abdullah, İbrahim bin Abdullah.

49 - 1604 (1013) Galata 25: 23b/1 Dava / Adjudication

Atik Sultan Mehmet Han vakfına bağlı olup Galata'da yaşayan gayrimüslimlerden cizye vergisi toplamakla yükümlü olan İbrahim Bey, Galata sakinlerinden Kostantin karşısında mahkemeye çıkarak onun bu yılın cizyesini ödemediğini ileri sürer. Görüşü sorulan Kostantin, kendisinin adı geçen vakfa bağlı olmadığını belirterek Üsküdar'da camisi olan Valide Sultan'ın vakfına bağlı olduğunu ileri sürer. Kostantin, savını kanıtlamak amacıyla, Valide Sultan Vakfı'na geçen yıllarda ödemiş olduğu cizyeleri belgeleyen tezkireleri mahkemeye sunar. Mahkeme tezkireleri inceleyerek Kostantin'in Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı olmadığını saptar. Sonuçta, davalı Kostantin davayı kazanır.

İbrahim Bey, collector of the capitation (cizye) tax from the non-Muslim Galata residents tied to the Atik Sultan Mehmet Han Waqf, sues Kostantin, a resident of Galata. Kostantin has not paid his capitation tax of the current year, complains İbrahim Bey. Questioned by the court, Kostantin claims that he is tied not to the above-stated waqf but, rather, to the Valide Sultan Waqf in Üsküdar. In order to prove his claim, he presents to court several certificates (tezkire) documenting that in previous years he paid his tax to the Valide Sultan Waqf. Examining the certificates, the court decides that Kostantin is not tied to the Sultan Mehmet Han Waqf. In conclusion, the defendant Kostantin wins the case.

Merhûm [silik] dâric-i medâric rahimehû rabb-i gafûr Sultan Mehmed Hân-ı 'atîk evkâfı re'âyâsından olup mahmiyye-i Galata'da sâkin olan zimmîlerin târîh-i kitâb senesinde üzerlerine lâzım gelen cizyelerinin tahsîl ve cem'ine me'mûr olan İbrahim Bey bin Mehmed meclis-i şer'a mahmiyye-i Galata'da sâkin olan Kostantin veled-i Dimitri nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr zimmî evkâf-ı mezbûre re'âyâsından olmağla işbu senede üzerine lâzım olan cizyesini mezbûrdan taleb itdiğimde bana teslîm itmekde ta'allül ve 'inâd ider vâkî' hâl mezbûr zimmîden su-

âl olunması matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezbûr zimmî cevâbında evkâf-ı mezbûre re'âyâsından idüğünü münkir olup Üsküdar'da câmi-i şerîfi olan merhûme Vâlide Sultan Evkâfı re'âyâsındanım deyüp sâbıkan mürûr iden senelerde üzerine lâzım olan cizyesini mûmâ-ileyhâ evkâfı zâbitine teslîm itdüğüne yedinde mûmzât ve mahtûme tezkireleri olmağın zimmî-i mezbûr müşârün-ileyhâ Sultan Mehmed Evkâfı re'âyâsından [silik] idüğü müte'ayyin oldukda mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min Cumâdelûlâ li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Ali, İbrahim bin Süleyman, el-Hâc Memi, Mehmed bin Abdullah, Yusuf bin Murad, Abdullah bin Yusuf ve gayruhum.

50 - 1604 (1013) Galata 25: 26b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Defterdar Mahmut Paşa'nın emrinde olup Sultan Selim Mahallesi'nde oturan ve günlük 28 akçe geliri (ulufe) olan Mehmet Bey adlı devlet görevlisi mahkemededir. Galata zindanında tutuklu bulunan Kostantin'in devlete 300.000 akçe borcu vardır. Kostantin'in tutuklanma nedeni üç yabancıya (müstemene) olan borçlarıdır. Söz konusu üç yabancıyla birlikte mahkemeye gelen Mehmet Bey, Mahmut Paşa'dan almış olduğu buyuruldu belgesini mahkemeye sunarak devletin alacağı olan 300.000 akçenin tahsil edilmesi için Kostantin'in bir süreliğine salıverilmesini istemektedir. Mehmet Bey, devletin alacağını tahsil ettikten sonra Kostantin'i yeniden alacaklı yabancılara teslim edecektir. Görüşleri sorulan yabancılar, bir kişinin kefil olması koşuluyla Kostantin'in salıverilmesini kabul edeceklerini söylerler. Mehmet Bey, Kostantin'e kefil olduğunu ve devletin alacağını tahsil ettikten sonra Kostantin'i adları geçen yabancılara teslim edeceğini belirtir. Alacaklı yabancıların kabul etmesiyle, mahkeme salıverme işlemini onaylar.

Mehmet Bey, a state officer who works for Mahmut Paşa, minister of finance (defterdar), with 28 akçe daily allowance (ulufe), and a resident of the Sultan Selim neighborhood, is in court. Kostantin, a prisoner in the Galata dungeon, owes 300,000 akçe to the state; yet he was imprisoned for his debt to three protected foreigners (müstemen). Appearing in court with the three protected foreigners, and presenting a buyuruldu document issued by Mahmut Paşa, Mehmet Bey requests Kostantin's release for a short while to enable him to settle his 300,000 debt to the state. After he settles that debt, Kostantin will be handed over to the three foreign creditors. Questioned by the court, the protected foreigners agree to Kostantin's release on condition that someone will serve as his surety. Agreeing to serve as Kostantin's surety, Mehmet Bey states that he will return him to the creditors after collecting his debt to the state. Upon the protected foreigners' approval, the court registers Kostantin's release.

Bî'l-fi'l şıkk-ı evvel defterdârı olan Mahmud Paşa Hazretleri yanında bâkî kulu olup mahrûsa-i Kostantiniyye'de Sultan Selim Mahallesinde sâkin iki yüz altıncı bölükde yevmî yirmi sekiz akçe 'ulûfeye mutasarrıf olan Mehmed bin Mustafa nâm cündî yedi ile mûmâ-ileyh Mahmud Paşa Hazretleri tarafından buyuruldu vârid olup mazmûnunda bi'l-fi'l Galata zindânında ba'zı dâyinler talebiyle mahbûs olan Kostantin veled-i Yorgi nâm medyûnun zimmetinde üç yük akçe mâl-i mîrî olmağın medyûn-ı merkûm habsden ıtlâk oluna mâl-i mîrî tahsîl olunca muhassıl ta'yîn olunan mûmâ-ileyh Mehmed Bey'e teslim oluna mâl-i mîrî tahsîlinden sonra muhassıl-ı merkûm Mehmed yine medyûn-ı merkûmî dâyinlerine teslim eyliye deyü mukayyed olmağın medyûn-ı merkûm Kostantin dâyinleri olan Karice veled-i Sice ve Nikola veled-i Maroro ve Vadike veled-i Varal nâm müste'menler ma'rifetiyle zindândan ihrâc olunup nefsine kefil talep eylediklerinde muhassıl-ı mûmâ-ileyh Mehmed Bey meclis-i şer'inde takrîr-i merâm idüp medyûn-ı merkûm Kostantin'in nefsine kefil oluruz mâl-i mîrî tahsîl olunca benim habsimde olup mâl-i mîrîyi tahsîl eylediğimden [sonra] mer-

kûm Kostantin yine dâyinleri olan işbu merkûm Karice ve Nikola ve Vadiki'ye teslîm ideyim didiği gıbbe't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min Cumâdelûlâ sene selâse 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Ömer Ağa bin Abdullah ser-bevvâb, Derviş Efendi bin Ali, Memi Reis bin Hüsam, Ali Reis bin Mehmed er-Reis, Abdullah bin Hasan ve gayruhum.

51 - 1604 (1013) Galata 25: 28b/2 Tescil işlemi / Registration

İçki vergisini toplama yetkisini iltizam yoluyla ellerinde bulunduran (hamr emini) Maar ve ortağı Franko adlı Yahudiler, üç Hıristiyan ile birlikte mahkemeye gelirler. Ortaklar, içki vergisini toplama yetkisini ellerinde bulundurdıkları bölgelerden İmralı (Miralı) Nahiyesi'nin vergisini toplamaya adı geçen üç Hıristiyan vekil tayin ettiklerini söylerler. Üç Hıristiyan, bu vekâleti kabul ettiklerini belirtir. Mahkeme, bu işlemi onaylar.

Maar and Franko, two Jewish partners who hold the right to farming the spirits tax (hamr emini), are in court with three Christians. The partners state that they have appointed the three Christians as their legal agents to collect the spirits tax of the İmralı (Miralı) region. The three Christians accept the agency. The court registers the transaction.

Bi'l-fi'l ber-vech-i iltizâm hamr emîni olan Mosi veled-i Simon ve şerîki olan Franko veled-i İsak nâm Yahudiler meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımı't-tevkîrde Kel Reis veled-i Ezgori ve diğer Kel Reis veled-i Yorgi ve Kostantin veled-i Yani nâm zimmîler muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp taht-ı iltizâmımızda olan Mîr Ali Nahiyesi keferelerinin kendi bâğlarından itdikleri hamr ve 'arakın esmân resmini cem' ve tahsîle mezbûrûn zimmîleri vekîl ve kendi [silik] makâmına ikâmet eyledik didiklerinde merkûm Kel Reis ve diğer Kel Reis ve Kostantin vekâlet-i [mezbûreyi] kabûl ve hıdmet-i lâzı-

mesini kemâ-yenbağî edâya ta'ahhüd itdiklerinden sonra mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' min Cumâdelûlâ sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-cüyûş Kabil Çavuş bin Abdullah, Ali Beşe ibn Abdullah er-râcil, Ömer Ağa bin Abdullah el-bevvâb, Yusuf bin Murad ve gayruhum.

52 - 1604 (1013) Galata 25: 29b/2 Tescil işlemi / Registration

Galata'daki kuyumcu esnafından bir grup Hıristiyan mahkemeye gelerek devletin kimi zaman kendilerinden çeşitli vergiler istediğini, ancak kimi lonca üyelerinin birlikte vergi vermeye yanaşmadığını söylerler. Kuyumcular, devletin kendilerinden kahve vergisi istemiş olduğunu, kendilerinin de ödenecek vergiyi dükkân sahiplerine güçleri oranında bölüştürdüklerini, ancak yine de kimisinin vergi vermediğini belirterek aykırı davrananların uyarılmasını ve kendilerine bu uyarıyı belgeleyen temessük verilmesini isterler. Mahkeme, aykırı davranan lonca üyelerini uyardıktan sonra esnafa istedikleri temessük belgesini verir.

A group of Christian jewelers in Galata appears in court. Noting that from time to time the state imposes certain taxes on them, they indicate that certain guild members refuse to pay. The state now wants to collect a coffee tax, and the group has distributed the tax burden among store owners according to their financial standing. Yet, some members are refusing to pay their share. The group wants the recalcitrant jewelers instructed and requests a promissory note (temessük) documenting the court's decision. The court instructs the guild members to pay their share of the tax. It also gives the jewelers a promissory note documenting the instruction.

Mahmiyye-i Galata'da vâki' kuyumcılar hırfetinden Liyo veled-i Nikola ve Yorgi veled-i Nikola ve Yorgi veled-i Ferafil nâm zim-

mîler ve sâyirleri meclis-i şer'a gelüp takrîr-i merâm idüp hızâne-i hümayûn (?) tarafından ba'zı tekâlîf vâki' oldukda içimizden ba'zı kimesne bizim ile ma'an [...] 'inâd ve muhâlefet iderler hâlen dahi mîrî kahve teklîf olundukda hirfet-i merkûmeden ba'zısı zikr olunan kahve'i dükkân başına tevzî' eylediğimizde almakdan imtinâ' iderler her dükkân bâşına kudretlerine göre zikr olunan kahve tevzî' olunup birimiz muhâlefet itmemek için kîbel-i şer'den tenbîh olunup yedimize temessük virilmesin taleb ideriz didiklerinde ba'de'l-yevm bu makûle tekâlîf vâki' oldukda her dükkâna kudretlerine göre tevzî' olunup minvâl-i mezbûr üzere 'inâd ve muhâlefet olunmak için tâyife-i merkûmeye tenbîh olundu tahrîren fî evâyili Cumâdelûlâ sene 1013

Şühûdü'l-hâl

Yusuf bin Murad, Hasan bin Hüseyin, Abdullah bin Hüseyin, Mehmed bin Ali.

53 - 1604 (1013) Galata 25: 33a/4 Dava / *Adjudication*

Fıçı ve varil yapımında kullanılan tahta mukataasını iltizam yoluyla elinde bulunduran Yahudi Yagop, el-Hac Mehmet karşısında mahkemeye çıkar. Yagop, elinde bulunan emr-i şerif belgesi gereğince, kendisinin izni olmadan kimsenin varil ve fıçı yapımında kullanılmak üzere dağda ağaç kesip elde ettiği tahtaları Galata'ya getirip satamayacağını söyler. Yagop, emr-i şerif gereğince kendisinden izinsiz olarak Galata'ya getirilen tahtalara devlet adına el koyabileceğini ve bundan elde edilecek gelirin kendisinin devlete olan mukataa borcundan düşüleceğini söyler. Yagop'a göre el-Hac Mehmet söz konusu emr-i şerife aykırı olarak kendisinden izin almadan Galata İskelesi'ne 10.000'in üzerinde tahta getirmiş ve satışa sunmuştur. Mahkeme, emr-i şerifi inceledikten sonra, el-Hac Mehmet'ten görüşünü sorar. El-Hac Mehmet, satmak üzere dışarıdan Galata'ya tahta getirdiğini doğrulamakla birlikte Yagop'tan izin almak zorunda olduğunu bilmediğini söyler. Mahkeme, davalı el-Hac Mehmet'in ifadesini sicile kaydeder.

Yagop, a Jew who holds the tax farming rights (iltizam) of wood used in barrel and cask production, sues el-Hac Mehmet. Yagop states that in accordance with a Sultanic order (emr-i şerif) in his possession no one may bring wood from the mountains and sell it in Galata without his permission. He adds that he is authorized to confiscate on behalf of the state any wood brought to Galata without his permission and to use the proceeds of the confiscated woods to repay his tax farming debt to the state. Yagop claims that without his permission el-Hac Mehmet brought to the Galata Quay more than 10,000 pieces of wood to sell. Examining the Sultanic order, the court questions el-Hac Mehmet. He admits that he brought wood to Galata to sell. He also adds that he did not know Yagop's permission was needed to sell wood. The court registers el-Hac Mehmet's testimony.

Fuçı ve varul işlenen tahta mukâta'asına ber-vech-i iltizâm bi'l-fi'l emîn olan Yagob veled-i Mosi nâm Yahudi mahfil-i kazâyâ el-Hâc Mehmed bin Abdullah nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm idüp bundan akdem mukâta'a-i mezbûreyi iltizâm eylediğimde mahmiyye-i Galata'ya gelen fuçı ve varul tahtası benim ma'rifetim olmayup dağdan kat' idenler benim iznim olmadın kat' itmeye deyüş şart eyleyüp vech-i meşrûh üzre şartına muhâlif benim ma'rifetim olmadın bey' idüp iznim olmayup yedine izin tezkire almadan dağdan kat' idüp getüren kimesnelerin ellerinde bulunan fuçı ve varul tahtaları girift olunup mîrî için zabt olundukdan sonra deynime mahsûb olmak üzre iltizâm eylediğimde minvâl-i meşrûh üzre olmasına fermân-ı celîlü's-şân sâdır olup yedime emr-i şerîf virilmeğın mezbûr el-Hâc Mehmed Reis'i şart ve iltizâmıma mugâyir ve emr-i şerîfe muhâlif benim ma'rifetimsiz on [silik] bin varul tahtası getirüp mahmiyye-i Galata İskelesi'nde bey' için ihrâc itmişdir suâl olunup takrîri tahrîr olunmasın matlûbumdur deyüp yedinde olan emr-i şerîf ibrâz idüp nazar olundukda mazmûn-ı münîfinde vech-i meşrûh üzre fermân olunduğı müsbet ve mestûr bulunmağın husûs-ı merkûm el-Hâc Mehmed Reis'den suâl olundukda fi'l-hakîka emîn-i merkûmun izni ve

ma‘rifeti [silik] varul tahtaları iştirâ’ idüp getürdüm lâkin fuçı ve
varul tahtaları merkûn-ı mûmâ-ileyhin iltizâmında olup mezbû-
run izin ve ma‘rifeti [silik] idüğün bilmezim deyü cevâb virdikde
mâ-hüve’l-vâki‘ ketb olundı tahrîren fi’t-târîhi’l-mezbûr

Şühûdü’l-hâl

[silik]

54 - 1604 (1013) Galata 25: 34a/5 Dava / *Adjudication*

Galata’nın hazine görevlisi (beytülmal emini) Musa Çavuş’un vekili Muharrem, Tûrabi Reis karşısında mahkemeye çıkar. Muharrem, Tûrabi Reis’in denizden çıkardığı ve sahibi belli olmayan üç parça gemi demirini hazineye vermesi gerekirken demirlere el koyduğunu ileri sürer. Görüşü sorulan Tûrabi Reis, demirleri Kastamonu’nun Cide ilçesinde bulunan Gideros İskeleyi’nde, Abdûlbaki adlı kişiden 5625 akçeye satın aldığını söyler. Vekil Muharrem, Tûrabi Reis’in ifadesini reddeder. Tûrabi Reis’ten savını kanıtlaması istenir. O da mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, Tûrabi Reis’in ifadesi doğrultusunda görüş bildirir. Sonuçta davalı Tûrabi Reis, şahitlerin desteğiyle davayı kazanır.

Muharrem, legal agent of Musa Çavuş, treasury officer (beytülmal emini) of Galata, sues Tûrabi Reis. The former claims that Tûrabi Reis took possession of three anchors he found in the sea, whereas he should have handed them over to the treasury. Questioned by the court, Tûrabi Reis states that he bought the anchors from Abdûlbaki for 5625 akçe at the Gideros Quay in Cide, Kastamonu. The legal agent Muharrem rejects Tûrabi Reis’ testimony. The court then asks Tûrabi Reis to prove his claim. He does so through witness accounts. In conclusion, the defendant Tûrabi Reis wins the case.

Budur ki mahmiyye-i Galata’da bi’l-fi’l beytül-mâl emîni olan fahrül-cüyûş Musa Çavuş bin Kaya tarafından husûs-ı âti’l-beyâ-

na vekîl olup nehc-i şer'î üzre vekâleti sâbite olan Muharrem bin Aydın meclis-i şer'de Tûrabi Re'is bin İbrahim mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Tûrabi sâbıkan deryâdan çıkarup hâlen zabtında olan üç kıt'a gemi demürlerinin sâhibi nâ-ma'lûm olup beytül-mâle 'âyid ve râci' olmağın bi'l-vekâle taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Tûrabi Re'is bi'l-mukâbele cevâb virüp on buçuk kantar üç kıt'a gemi demürlerini sâbıkan Gideros nâm iskelede Abdûlbaki nâm [...] kimesneden her kantarı dört yüz elli akçeye olmak üzre cem'an beş bin altı yüz yirmi beş akçeye iştirâ' ve kabz itdim deyücek vekîl-i mezbûr zikr olunan üç kıt'a gemi demürlerini mezbûr Tûrabi Re'is ber-vech-i meşrûh iştirâ' itdüğünü inkâr eylemeğın merkûm Tûrabi Re'is'den takrîrine muvâfık bey-yine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden el-Hâc Mehmed bin Menteş ve Kelabi bin Şûkrullah nâm kimesneler meclis-i şer'de liecli's-şehâde hâzırân olup mezbûr Tûrabi Re'is on iki buçuk kantar ve üç kıt'a gemi demürlerini Gideros nâm iskelede Abdûlbaki nâm [...] kimesneden bir kantarı dört yüz elli akçeye olmak üzre cem'an beş bin altı yüz yirmi beş akçeye bizim huzûrumuzda iştirâ' ve kabz itdi bu husûsa şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri makbûle olup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-'işrîn min Cûmâdelûlâ sene selâse 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl
[silik]

55 - 1604 (1013) Galata 25: 35a/4 Dava / *Adjudication*

Galata'nın Hıristiyan meyhaneci esnafından bir grup, Galata Surları'nın Balık Pazarı ve Karaköy kapılarında kapıcı olan Piri ve Ali karşısında mahkemeye çıkar. Meyhaneciler, geleneksel olarak (kadîmü'l-eyyâmdan) bu iki kapının sabah namazı vaktinde açıldığını, ancak Piri ve Ali'nin kapıları sabah namazından önce açarak kimi meyhanecileri içeri soktuklarını ileri sürerler. İçeri giren meyhaneciler, Galata'ya dışardan gemi ile gelen içkiyi gizlice satın

alıp suriçindeki meyhanelerine götürmekte, hisselerine düşen orandan fazlasını satın almakta ve fiyat dengesini bozarak diğer meyhaneci esnafına zarar vermektedirler. Davacı meyhaneciler, mahkemeden Piri ve Ali'nin zamanından önce kimseye kapıları açmamaları yönünde uyarılmalarını isterler. Mahkeme, Piri ve Ali'ye zamanından önce kapıları açarlarsa ceza alacaklarını bildirir. Piri ve Ali de bundan böyle kurala uyacaklarına söz verirler. Sonuçta mahkeme, tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

A group of Christian tavern owners (meyhaneci) in Galata sues Piri and Ali, two gate keepers (kapıcı) working at the Fish Market (Balık Pazarı) and Karaköy gates of the Galata walls. The tavern owners state that customarily (kadîmü'l-eyyâmdan) the two gates are opened at the time of the morning prayer. Yet, Piri and Ali have been opening the doors earlier to allow some tavern owners to slip in. Once inside, these early entrants secretly purchase spirits from ships and take them to their taverns. Consequently, they sell in their taverns within the city walls (suriçi) more spirits than their allotted shares. Undermining the established equilibrium, they harm the business of other tavern owners. The plaintiffs want Piri and Ali instructed to refrain from opening the gates before the designated time. The court tells Ali and Piri that they will be penalized if they open the gates earlier. Piri and Ali promise to obey the rule from now on. In conclusion, the court registers the testimonies of the two sides.

Budur ki mahmiyye-i Galata meyhânegilerinden Yani veled-i Yorgi ve Petro veled-i Nikola ve Yani veled-i Andriye ve Soteryano veled-i Pandali ve Lazari veled-i Dimitri ve Todori veled-i Nikola ve Nikola veled-i Manol ve İstirati veled-i Yani ve Nikola veled-i Yani ve Pavlo veled-i Yorgi nâm zimmîler ve cemm-i gafır meyhânegi zimmîler meclis-i şer'a gelüp mahmiyye-i mezbûre hisnı ebvâbından Balık Pazarı kapûcısı Piri bin Süfyan ve bâb-ı Karaköy kapûcısı Ali bin Ahmed mahzarlarında takrîr-i kelâm idüp kadîmü'l-eyyâmdan zikr olunan hisâr kapuları sabâh namâzı vaktin-

vakt kapularını kimesneye açtırmemeğe müte‘ahhid olduklarında
mâ-vaka‘a bi’t-taleb kayd olundı fi’l-yevmi’s-sâmin min Cumâde-
lûlâ li-sene selâse ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad, İbrahim bin Süleyman,
Ahmed bin Abdullah, Süleyman bin Hüseyin, Mehmed bin Ali,
Hasan bin Ali ve gayruhum.

56 - 1604 (1013) Galata 25: 35a/5 Tescil işlemi / *Registration*

Galata’nın Hristiyan meyhanecilerinden bir grup, mahkeme-ye gelerek loncalarının kethüdasız kaldığını ve bu durumun vergi toplanırken karışıklıklara ve haksızlıklara neden olduğunu söylerler. Meyhaneciler, dükkânlarını küçük, orta ve büyük olarak sınıflandırdıklarını, küçük ölçekli dükkânların 30 akçe, orta ölçekli dükkânların 50 akçe ve büyük ölçekli dükkânların 80 akçe yıllık vergi ödeyeceğini söylerler. Meyhaneci esnafı, beraberlerinde olan Kostantin’in ve mahkemede bulunmayan birinci ve ikinci Yorgi’nin kethüda tayin edilmesini isterler. Kostantin, kethüdalık görevini üstlendiğini belirtir. Mahkeme de bu tayin işlemini onaylar.

A group of Christian tavern owners (meyhaneci) in Galata appears in court. The tavern owners state that their guild lacks a steward (kethüda). This situation is causing chaos and inequalities in regard to tax collection, they add. The tavern owners state that they have classified their stores as small, medium, and large according to size. Each type of store will pay a yearly tax of 30, 50 and 80 akçe, respectively. They want Kostantin, present in court, and Yorgi I and Yorgi II, not present, appointed as their stewards. Kostantin accepts the appointment. The court registers it.

Mahmiyye-i Galata meyhânegilerinden Karakaş Mihal veled-i Yorgi ve Petro veled-i Nikola ve Yorgi veled-i Manol ve Aleksis

veled-i Kozma ve Yani veled-i Marko ve Manol veled-i Yorgi ve Petro veled-i İstemad ve Manol veled-i Dimitri ve Yorgi veled-i Pandali ve Kosta veled-i İstemad ve Yani veled-i Yorgi ve Petro veled-i Nikola nâm zimmîler ve sâyir meyhâneciler ‘umûmen meclis-i şer‘a gelüp bizim müstakil kethüdâlarımız ve müte‘ayyin muhassıllarımız olmayup tekâlîf-i ‘örfiyye vâki’ oldukda cem‘ ve tahsile eyâdî-i kesîre tedâhül itmekle fukarâ’ ve zu‘afâyâ küllî gadr ve hayf olduğundan mâ‘ada envâ‘-ı zahmet ve meşakkat ve hıdemât-ı mezîd edâsından hayli ‘usret gelmeğın cümlemizin ittifâkıyla her sene her bir dükkândan ednâ ve evsat ve a‘lâ i‘tibârıyla ta‘yîn olunup edânîsi otuzar ve evâsıtı ellîşer ve e‘âlîsi sek-sener akçe cem‘ idüp hıdmetleri mukâbelesinde virilmek üzre iş-bu hâzır bi‘l-meclis olan Kostantin veled-i Aleksi nâm zimmî ile ve gâyihi ‘ani‘l-meclis olan Yorgi veled-i Angeli ve diğeri Yorgi veled-i Todori nâm zimmîler cümlemize kethüdâlar ta‘yîn ve nasb olunmak taleb ideriz didiklerinde mezbûr Kostantin zikr olunan kethüdâlık hıdmetini bi‘l-mukâbele kabûl idüp [ber]-vech-i meş-rûh her bir dükkândan ta‘yîn olunan meblağdan her senede her sene düşen meblağı almak mûmâ-ileyh tekâlîf-i ‘örfiyye vâki’ oldukça ber-vech-i te‘âdül hıdmet ve cem‘ ü tahsîl bâbında dahl eylemeğe müte‘ahhid olmağın mâ-vaka‘a bi‘t-taleb kayd olundu tahrîren fi‘l-yevmi’s-sâmir ‘aşer min Cumâdelûlâ sene selâse ‘aş-rete ve elf

Şühûdü‘l-hâl

Es-sâbıkûn

57 - 1604 (1013) Galata 25: 36b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Gümrük emini Yahudi İsak’ın vekili Yahudi Menteş, Franko adlı Hristiyan ile birlikte mahkemeye gelir. Menteş, Franko’nun İsak’a 6000 akçe borcu olduğunu ve borcunu aylık 830’ar akçelik taksitler halinde ödeyeceğini söyler. Franko, Menteş’in ifadesini doğrulayarak borcunu taksitle ödeyeceğini belirtir. Mahkeme, tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Menteş, a Jewish legal agent of İsak, who is also Jewish and a customs officer, is in court with Franko, a Christian. The former states that Franko owes İsak 6000 akçe and that he will pay back the debt in monthly installments of 830 akçe. Franko corroborates Menteş’s statement. The court registers the testimonies of the two parties.

Bi’l-fi’l ber-vech-i iltizâm gümrük emîni olan İsak veled-i Ben-yamin nâm Yahudi tarafından husûs-ı âti’z-zikre vekîl olup nehc-i şer’î üzre vekâleti sâbite olan Menteş veled-i Sarayil nâm Yahudi mahfil-i kazâda Franko veled-i Yanaki muvâcehesinde takrîr-i kelâm bundan akdem müvekkilim mezbûr İsak’ın merkûm Franko zimmetinde deyn-i şer’iden altı bin akçe hakkı olup hâlen târîh-i kitâbdan sene tamâmına dek zikr olunan altı bin akçeyi be-her şehr müvekkilim emîn-i mezbûra sekizer yüz otuzar akçe virmek üzre bi’l-vekâle [silik] itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun bi’l-vekâle ikrâr-ı meşrûhını merkûm Franko vicâhen ve şifâhen tasdîk itdikden sonra [merkûm] Franko ber-vech-i meşrûh üzre meblağ-ı mukassatın edâsına müte’ahhid oldukda mâ-hüve’l-vâki’ ‘alâ vukû’ihî ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sânî min Cumâdelâhire sene selâse ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Yusuf bin Murad, Hasan bin Hüseyin, Süleyman bin Hüseyin ve gayruhum.

58 - 1604 (1013) Galata 25: 37a/5 Tescil işlemi / Registration

Mehmet, Musa ile birlikte mahkemededir. Mehmet’in babası Eynehan ölümünden önce, Bolu Sancağı’na bağlı Devrek Kazası’nda bulunan ve vakıf ya da timar toprağı olan tarlalarının kullanım haklarını mütevellî ya da timarlı sipahi izniyle 1300 akçeye Musa’ya devretmiştir. Eynehan’ın oğlu ve varisi olan Mehmet, 1300 akçeyi bütünüyle Musa’dan aldığını söyler. Musa, Mehmet’in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini sicile kaydeder.

Mehmet is in court with Musa. Before his death, Mehmet's father Eynehan had transferred to Musa a waqf or fief field in the Devrek district of the Bolu Sanjak for 1300 akçe, with the permission of the mutawalli or timariot. Mehmet, as Eynehan's son and heir, has collected the transfer price from Musa. Musa corroborates Mehmet's testimony. The court registers the transfer.

Mehmed bin Eynehan meclis-i şer' de işbu sâhibü'l-kitâb Musa bin Kasım mahzarında ikrâr idüp Bolu Sancağı'nda vâki' Kaza-i Devrek tevâbi'inden Dede Kilise nâm karye sınıru dâhilinde vâki' babam müteveffâ-yı mezbûr Eynehan'dan tasarrufı bana intikâl idüp 'inde'l-ahâlî ve'l-cirân ma'lûmu'l-hudûd olan tarlalarımın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Musa'ya tefvîz idüp ol dahi tefevvüz ve kabûl idüp mukâbele-i tefvîzde mezbûr Musa yedinden bin üç yüz akçe alup kabz itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhını mezbûr Musa vicâhen tasdîk itdikde mâ-hüve'l-vâki' 'alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'r-râ-bi' min Cumâdelâhire min şühûr sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Reis bin Mustafa, İbrahim bin Musa, Şaban bin Yahya, Hasan bin Yusuf, Mehmed bin Abdullah, Abdurrahim bin Yusuf, Ali bin Yahya ve gayruhum.

59 - 1604 (1013) Galata 25: 37b/1 Tescil işlemi / Registration

El-Hac Mehmet, varil yapımında kullanılan tahtaların mukataasını iltizam yoluyla elinde bulunduran Yahudi Yakop ile birlikte mahkemeye gelir. El-Hac Mehmet, Yakop'a varil yapımında kullanılan 15.000 tahtayı toplam 3450 akçeye sattığını ve parasını aldığını söyler. Yakop, el-Hac Mehmet'in ifadesini doğrular. Mahkeme, bu satış işlemini sicile kaydeder.

El-Hac Mehmet is in court with Yakop, a Jew holding the tax farming rights of the wood used in barrel production. The former

states that he sold to Yakop 15,000 pieces of wood worth 3450 akçe and received payment. Yakop corroborates el-Hac Mehmet's testimony. The court registers the sale.

Budur ki el-Hâc Mehmed bin Menteş meclis-i şer' de varul tah-tası mukâta'asına bi'l-fi'l mültezim olan sâhibü hâze's-sicil Yakob veled-i Mosi nâm Yahudi mahzarında ikrâr ve takrîr-i merâm idüp mezbûr Yakob'a mülküm olan on beş bin 'aded varul tahtasının her yüzini yirmi üçer akçeye bey'-i bât-ı sahîh ile bey' idüp seme-nini mezbûr yedinden bi't-tamâm alup kabz ve teslîm-i mebî' eyle-düm didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzre sudûr iden ik-rârını mukarrün-lehü'l-merkûm Yakob bi'l-muvâcehe tasdik ve bi'l-müşâhede tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb ve tahrîr olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min Cumâdelâhire li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Halil bin es-Seyyid Ahmed, Şaban bin Mehmed, Ha-san bin Hüseyin, Murad bin Abdullah, Ali bin Abdullah, Çaker bin Abdullah, Ali Kethüda bin Mehmed ve gayruhum.

60 - 1604 (1013) Galata 25: 37b/5 Tescil işlemi / Registration

Dimitri, Tomazak ile birlikte mahkemeye gelerek İstanbul'da, Hadım Pınarı denilen bölgede bulunup vakıf ya da timar toprağı olan iki bölüm tarlasının kullanım haklarını mütevellî ya da timar-lı sipahi izniyle 1000 akçeye Tomazak'a devrettiğini söyler. Toma-zak, Dimitri'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu devir işlemi ni sicile kaydeder.

Dimitri is in court with Tomazak. The former transfers to To-mazak the usufruct rights of a two-part waqf or fief land in Ha-dım Pınarı, İstanbul for 1000 akçe, with the permission of the mu-tawalli or timariot. Tomazak corroborates Dimitri's testimony. The court registers the transfers.

Dimitri veled-i Mihal meclis-i şer‘de sâhibü’l-kitâb Tomazak veled-i Paskal mahzarında havâs-ı Kostantiniyye Kazâsı tevâbi‘inden Hadım Pınarı nâm mevzi‘de bir tarafı mezbûr Tomazak tarlası ve bir tarafı Yakomi veled-i Dimo tarlası ve iki tarafı [silik] ile mahdûd olup taht-ı tasarrufumda olan iki kıt‘a tarlalarımın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma‘rifetiyle mezbûra [tefvîz] itdüm ol da-hi tefevvüz idüp mukâbele-i tefvîzde yedinden bin akçe alup kabz itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mezbûr Tomazak vicâhen tasdik itdikde mâ-hüve’l-vâki‘ ‘alâ vukû‘ihî bi’t-taleb kayd olundu fi’l-yevmi’l-hâmis min Cumâdelâhire li-sene selâse ‘aşrete ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mehmed bin Yusuf, Ömer bin Abdullah, Hasan bin Ali, Piri bin Ali, Ali bin Yusuf ve gayruhum.

61 - 1597 (1005) Galata 25: 38a/1 Tescil işlemi / Registration

Darphane mukataasını iltizam yoluyla ellerinde bulunduran Bayram ile David adlı Yahudi ortaklar, bu mukataanın eski mültezimleri Ali Çavuş ve Salamon adlı ortaklar ile birlikte mahkemeye gelirler. Yeni mültezimler, darphane mukataasını devraldıklarında, kendilerinden önceki mültezimlerin hesaplarını incelediklerini ve Ali Çavuş ile Salamon’un söz konusu mukataaya borçlarının bulunmadığını belirlediklerini söylerler. Ali Çavuş ile Salamon, yeni mültezimlerin ifadelerini doğrularlar. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Bayram and David, two Jewish partners holding the tax farming rights of the mint, are in court with Ali Çavuş and Salamon, partners and former tax farmers of the mint. The current tax farmers state that when they took over the tax farming rights, they examined the former tax farmers’ accounts, determining that they were balanced. Ali Çavuş and Salamon corroborate the current tax farmers’ testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Bi'l-fi'l darbhâne mukâta'ası mültezimânı olan Bayram veled-i İsak ve David veled-i Salamon nâm Yahudiler meclis-i şer'-i şerîfe hâzırân olup mukaddemâ mukâta'a-i mesfûre mültezimânı olan Ali Çavuş bin Abdullah ve Salamon veled-i Yahuda nâm kimesneler mahzarlarında bi't-tav' varup ikrâr ve i'tirâf idüp şöyle cevâb eylediler ki biz mukâta'a-i mezbûrei iltizâm eylediğimizde mukaddemâ mültezim olanların makbûzâtların teftîş ve tefahhus itmek şart idüp iltizâm itmiş idik hâlen mukaddemâ mültezim olanlardan sâlifü'z-zikr Ali Çavuş ve şerîki Salamon'ı yerlü yerinden teftîş ve tefahhus eyledik zimmetlerinde teslîmâtlarında ziyâde bir habbe makbûzları zuhûr eylemedi ba'de'l-yevm mukâta'a-i mezbûreye müte'allik mezbûrân ile da'vâ ve nizâ'ımız kalmamıştır bi'z-zât ve bi'l-vekâle da'vâ idersek lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a ve makbûle olmaya deyü ikrâr ve i'tirâf eylediklerinde merkûmân Ali Çavuş ve şerîki Salamon dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk idicek mâ-vaka'a 'alâ vukû'ihî ketb olundı tâlibi yedine vaz' olundı tahrîren fî gurrei Şaban sene hamse ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ferhad Ağa bin Abdullah Kemhacıbaşı, fahrü'l-akrân Zülfikar Çavuş, Hasan Bey bin Abdullah [...], Yusuf bin Abdullah er-râcil, Mehmed Çavuş bin Abdullah.

62 - 1604 (1013) Galata 25: 38b/1 Dava / *Adjudication*

Sarı Lütfi Vakfı'nın mütevellisi Bali, Kamer Hatun karşısında mahkemeye çıkar. Kamer Hatun, Sarı Lütfi Mahallesi'nin avarız vergisinin karşılanması amacıyla vakfedilmiş paradan 15 filori borç almış ve bu paranın iki yıllık faizi (murabaha olarak ifade ediliyor) olan 4 filori ile birlikte borcu 19 filori'ye çıkmıştır. Müteveli Bali, borcuna karşılık Kamer Hatun'dan bir çift bilezik ve bir yorganı rehin olarak almış olduğunu ve Kamer Hatun'un hâlâ borcunu ödemediğini söyler. Görüşü sorulan Kamer Hatun, müteveli Bali'nin ifadesini doğrular. Sonuçta mahkeme, davalı Kamer Hatun'a borcunu ödemesi için uyarıda bulunur.

Bali, mutawalli of the Sarı Lütfi Waqf, sues Kamer Hatun. The defendant took out a 15 florin loan from the waqf funds endowed for payment of the extraordinary (avarız) tax of the Sarı Lütfi neighborhood. Including 4 florin interest (murabaha) accrued over two years, her total debt has reached 19 florin. Mutawalli Bali has received as collateral Kamer Hatun's two bracelets and a blanket in exchange. Kamer Hatun has still not settled her debt, he adds. Questioned by the court, Kamer Hatun corroborates Bali's testimony. In conclusion, the court instructs the defendant Kamer Hatun to settle the debt.

Budur ki mahrûsa-i Galata'da vâki' merhûm Sarı Lütfi Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan işbu bâ'isü'l-kitâb Bali bin Hüseyin meclis-i şer'a mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Ali Paşa Mahallesi sâkinelerinden Kamer bin Abdullah nâm hâtunı ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp merhûm Sarı Lütfi Mahallesi'nin 'avarız akçesinden mesfûre Kamer Hatun zimmetinde cihet-i karzdan on beş filori ve iki yıllık murâbahadan dört sikke filori deyni olup meblağ-ı mesfûr mukâbelesinde mezbûre Kamer Hâtun'un bir çift altun bileziki ve bir yeşil çatma yorganı yedimde rehn-i makbûzdur lâkin iki yıldan berü asıldan ve ribihden bir akçe ve bir habbe vermeyüp mâl-i vakfı virmekde mu'âtala ider suâl olunup alvirmemesin taleb iderim didikde gibbe's-suâl ikrâr idüp fi'l-hakîka cihet-i karzdan on beş filori deynim vardır ve bileziğim ile yorganım mütevellî-i mezbûr yedinde rehindir deyüp lâkin hâlen edâsından imtinâ' idüp edâsına ilzâm olunup vâki' hâl bi't-taleb kayd olundu Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi bin Sinan el-Müderriş, Piri bin Nebi, [silik], Hasan bin Hüseyin.

63 - 1604 (1013) Galata 25: 39a/2 Tescil işlemi / Registration

Midilli mukataasını elinde bulunduran Covan, Marko'nun vekili Kostantin ile birlikte mahkemeye gelir. Covan, Marko'dan

168.000 akçe alacağı olduğunu, bu alacağına karşılık olarak vekil Kostantin’den 3760 değirmen taşı aldığını ve bu değirmen taşlarını devlete olan borcuna karşılık olarak hazineye verdiğini söyler. Covan, Marko’dan alacağı kalmadığını belirtir. Vekil Kostantin, Covan’ın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Covan, who holds the tax farming rights of Mytilini (Midilli), is in court with Kostantin, legal agent of Marko. The former states that Marko owes him 168,000 akçe. In exchange for the debt, he says, he took from the legal agent Kostantin 3760 mill stones. Later, he turned those mill stones over to the treasury to cover his debt to the state. He adds that his account with Marko is now balanced. The legal agent Kostantin corroborates Covan’s testimony. The court registers the transactions.

Cezîre-i Midillü mukâta‘ası emîni olan Covan veled-i Nikola nâm zimmî mahfil-i kazâda Marko veled-i Mayon nâm zimmî tarafından edâ’-i âti’z-zikre vekîl olup ber-nehci şer’î vekâleti sâbite olan işbu râfi’u’l-kitâb Kostantin veled-i Eframin nâm zimmî mahzarında ikrâr ve itirâf idüp merkûm Kostantin’in müvekkili mezkûr Marko zimmetinde yüz altmış sekiz bin akçe hakkım olup hâlen mezbûr Marko’nun vekîli mesfûr Kostantin yedinde olan üç bin yedi yüz altmış ‘aded değirmen taşını merkûm Marko zimmetinde olan yüz altmış sekiz bin akçe hakkım için vekîl-i merkûm yedinden alup kabz idüp mîrîye olan deynim için teslîm-i hazîne eyledüm meblağ-ı merkûmdan müvekkil-i merkûm Marko zimmetinde bir habbe hakkım bâkî kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını mukarrün-lehü’l-merkûm Kostantin bi’l-vekâle tasdik idicek işbu hurûf ber-sebîl-i temessük sebt olundı tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis min Cumâdelâhire li-sene selâse ‘aşrete ve elf mine’l-hicre

Şühûdü’l-hâl

Hasan Bey bin Abdullah el-bevvâbü’s-sultânî, Mehmed Bey bin Abdi el-cündî Bakikulî [?], Mustafa bin Ali, Hasan bin Hüseyin

ser-bölük, Yusuf bin Murad, Ebüssaade bin Ali, İsa Bey bin Abdullah ve gayruhum.

64 - 1604 (1013) Galata 25: 40a/1 Tescil işlemi / Registration

Midilli mukataasını elinde bulunduran Covan, Marko'nun vekili Kostantin ile birlikte mahkemeye gelir. Covan, Marko'dan alacağı olan 168.000 akçeye karşılık olarak Marko'nun vekili Kostantin'den 3760 değirmen taşı almıştır. Defterdar Mahmut Paşa tarafından yazılan buyurulduya uygun olarak, Covan bu değirmen taşlarını devlete olan borcuna karşılık hazineye vermiştir. Covan, Marko'dan alacağı kalmadığını belirtir. Vekil Kostantin, Covan'ın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Covan, who holds the tax farming rights of Mytilini (Midilli), is in court with Kostantin, legal agent of Marko. The former states that Marko owes him 168,000 akçe. In exchange for the debt, he says, he took from the legal agent Kostantin 3760 mill stones. In accordance with a buyuruldu document issued by Mahmut Paşa, minister of finance (defterdar), he has given the mill stones to the treasury to cover his debt to the state. He adds that his account with Marko is now in balance. The legal agent Kostantin corroborates Covan's testimony. The court registers the transactions.

Midillü mukâta'âtı emîni olan Covan veled-i Nikola nâm zim-mî mahfil-i kazâda Kostantin veled-i Efamin nâm zimmî mahzarında takrîr-i merâm idüp Marko veled-i Mayofi nâm zimmî zimmetinde yüz altmış sekiz bin akçe hakkım olup hâlen merkûm Marko üç bin yedi yüz altmış 'aded değirmen taşını bey'a kendi tarafından mezbûr Kostantin'i vekîl idüp mahmiyye-i İstanbul'a gönderdikde zikr olunan taş merkûm merkûm Kostantin'in müvekkili mârû'z-zikr Marko zimmetinde olan yüz altmış sekiz bin akçe hakkım için cânib-i mîrîden kabz olsun benim deynime mah-sûb olmak üzere hâlen kâyim-makâm-ı sadr-ı a'zam Mustafa Paşa

bin Eynehan hazretleri ve bi'l-fi'l şikk-ı evvel defterdârı olan sâhibü'l-'izz Mahmud Paşa hazretleri taraf-ı 'âlîlerinden buyuruldu vârid olmağın ben dahi zikr olunan üç bin yedi yüz altmış 'aded değirmen taşını merkûm Marko zimmetinde olan hakkım için vekîl-i merkûm yedinden alup kabz idüp mîrîye olan deynim için teslim-i hazîne eyledüm didikde işbu hurûf vekîl-i merkûm Kostantin talebiyle ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min Cumâdelâhi-re sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Bey bin Abdullah el-bevvâb, Mehmed Bey bin Abdullah el-cündî Bakikulu, Mustafa bin Ali, Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad, Ebüssaâde bin Ali, Ali bin Abdullah ve gayruhum.

65 - 1604 (1013) Galata 25: 40b/5 Tescil işlemi / *Registration*

Midilli mukataasını elinde bulunduran Covan, Mustafa Beşe ile birlikte mahkemeye gelerek Mustafa'ya 200 dinar borcu olduğunu söyler. Mustafa Beşe, Covan'ın ifadesini doğrular. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Covan, who holds the tax farming rights of Midilli (Mytilini), is in court with Mustafa Beşe. The former states that he owes Mustafa Beşe 200 dinar. Mustafa Beşe corroborates the statement. The court registers the two testimonies.

[Orijiinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

66 - 1604 (1013) Galata 25: 41a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Tophane subaşı ve hazine (beytülmal) görevlisi olan Hüseyin Subaşı, Galata'nın Kuloğlu Mahallesi'nden Kostantin ile birlikte mahkemeye gelir. Adı geçen mahallenin sakinlerinden, ölmüş olan Yani'nin mirası, varisi olmadığı gerekçesiyle hazineye kalmıştır.

Yani, yaşamında Kostantin'e emanet olarak 1000 akçe bırakmıştır. Hüseyin Subaşı, emanet bırakılan 1000 akçeyi hazineye aktarmak üzere Kostantin'den aldığını söyler. Kostantin, Hüseyin Subaşı'yı doğrular. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Hüseyin Subaşı, police superintendent (subaşı) of Tophane and a treasury officer (beytülmal emini), is in court with Kostantin, a resident of Galata's Kuloğlu neighborhood. The estate of the late Yani, who died in the same neighborhood, fell to the state since he had no legal heirs. Before his death, Yani had entrusted 1000 akçe to Kostantin. Hüseyin Subaşı states that he took the 1000 akçe from Kostantin on behalf of the treasury. Kostantin corroborates his statement. The court registers the two testimonies.

Tophane subaşısı ve 'âmmе beytü'l-mâl emîni olan Hüseyin Subaşı ibn Abdullah meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfde hâric-i mahrûsa-i Galata'da vâki' Kuloğlu Mahallesi sâkinlerinden işbu sâhibü'l-kitâb Kostantin veled-i Yani nâm zimmî mahzarında ikrâr ve itirâf idüp bundan esbak mahalle-i merkûmede mürd olup vâris-i ma'rûfî olmamakla muhalledefâtı beytü'l-mâle 'âyid olan Yani veled-i [boş] nâm hâlikin zimmî-i mezbûr Kostantin yedinde bi-tarîki'l-vedî'a [bin akçesi] kalmış idi hâlen meblağ-ı merkûm bin akçeyi bi't-tamâm ve'l-kemâl beytü'l-mâl için zimmî-i mesfûr Kostantin yedinden alup kabz eyledüm meblağ-ı merkûmdan yedinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde gibbe't-tasdîk vâki' hâl kayd olundu

Şühûdü'l-hâl

Behram Efendi bin Abdullah el-kâdı, Mehmed Çavuş bin Hüseyin, Piri bin Nebi, Kabil bin Abdullah.

67 - 1604 (1013) Galata 25: 41b/1 Dava / Adjudication

Galata'nın hazine (beytülmal) görevlisi Sefer Çavuş ile diğer hazine görevlisi Musa Çavuş'un vekili birinci Mehmet, Galata'da ki-

ralamış olduğu odada ölen ikinci Mehmet’in oda arkadaşı olan el-Hac Mehmet karşısında mahkemeye çıkarlar. Ölen ikinci Mehmet’in mirası, varisi olmadığı gerekçesiyle hazineye kalmış, ancak miras olarak odasında çok az şey bulunmuştur. Hazine görevlileri, ölen ikinci Mehmet’in oda arkadaşı el-Hac Mehmet’in miras kalan para ya da eşyaları almış olabileceğini ileri sürerler. Görüşü sorulan el-Hac Mehmet, ölen ikinci Mehmet’in hazinenin el koyduğundan başka mirası bulunmadığını ve kendisinin mirastan bir şey almadığını söyler. Davacı Hazine görevlileri, el-Hac Mehmet’in mirastan bir şey almadığına yemin etmesini isterler. El-Hac Mehmet, ölen ikinci Mehmet’in mirasından bir şey almadığına ve başkasına da aldırmadığına yemin eder. Sonuçta, davalı el-Hac Mehmet davayı kazanır.

Sefer Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini), and Mehmet I, legal agent of Musa Çavuş, another treasury officer, sue el-Hac Mehmet, roommate of Mehmet II, who died in a rented room in Galata. The treasury officers confiscated Mehmet II’s estate on the ground that he had no legal heirs. The estate is very small, they say, claiming that the decedent’s roommate el-Hac Mehmet might have taken some of his money and belongings. Questioned by the court, the defendant el-Hac Mehmet states that the decedent had no money or belongings other than those found in the room and that he did not remove anything from the estate. The plaintiff treasury officers want el-Hac Mehmet to make the statement under oath. El-Hac Mehmet takes an oath and wins the case.

Budur ki mahrûsa-i Galata’da ‘âmmе beytü’l-mâli emîni olan fahrü’l-akrân Sefer Çavuş ibn Abdülmennan asâleten ve beytü’l-mâl-i hâssa emîni Musa Çavuş bin Kaya tarafından husûs-ı âti’z-zikre bi-mâ-hüve nehci’s-sübût şer’an vekâleti sâbite olan Mehmed bin Aydın vekâleten meclis-i şer’-i mutahharda bundan akdem mahrûsa-i merkûme mahallâtından el-Hâc A’mâ Mahallesi’nde vâki’ Hamza Çelebi odaları dimekle ma’rûf [silik] vefât idüp vâris-i ma’rûfı olmamağla muhallefâtı beytü’l-mâle ‘âyid olan Mehmed

bin Ahmed nâm müteveffânın hem-hücre si olan bâ'isü'l-kitâb el-Hâc Mehmed bin Salih muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp müteveffâ-yı merkûmun muhallefâtından şey'-i kalîl zuhûr idüp nukûddan dahi bir akçesi bulunmamağın hem hücre si olup hîn-i vefâtında yanında bulunmağın ba'zı esbâb ve nukûdını mezbûr el-Hâc Mehmed hıfz eylemiş zan ideriz vâki' hâl mezbûr el-Hâc Mehmed'den suâl olunup ba'zını taleb ideriz didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûr el-Hâc Mehmed cevâb virüp müteveffâ-yı mesfûrun 'âmme beytü'l-mâli emîni mesfûr çavuş kabz itdüğü ve esbâbından gayrı bir nesnesi yoğ idi esbâb ve nukûddan bir akçe ve bir habbesini alup hıfz itmedüm didikde mezbûrlar beytü'l-mâle 'âyid olan dan mesfûr Hacı Mehmed nesne alup hıfz itdüğüne ikâmet-i beyyidenen 'âciz olmağla beytü'l-mâle 'âyid müteveffâ-yı mesfûrun muhallefâtından nesne almaduğuna yemîn teklîf itdiklerinde mezbûr Hacı Mehmed müteveffâ-yı mesfûrun beytü'l-mâle 'âyid olan muhallefâtından esbâb ve nukûddan bir akçe ve bir habbesini alup hıfz itmedüğüne ve kimesneye aldurmaduğuna gıbbe'l-istihlâf yemîn-i bi'llâh idicek vâki' hâl bi't-taleb kayd olundu

Şühûdü'l-hâl

Seyyid Abdullah bin Seyyid Sadık, Seyyid Said bin Seyyid Mansur, el-Hâc Ahmed bin Tahir, Seyyid Mustafa bin Seyyid Yusuf.

68 - 1604 (1013) Galata 25: 42a/2 Dava / Adjudication

Galata'nın gümrük emini olan Yahudi Musa, Kefe'de yaşamakta olan Hıristiyan Seferi karşısında mahkemeye çıkar. Musa, Seferi'nin Kefe'den 11 fıçı morina balığı getirdiğini, ancak yasal olarak (kânun üzre) fıçı başına ödemesi gereken 70 akçe vergiyi (masdariye) ödemediğini ileri sürer. Görüşü sorulan Seferi, toplam 770 akçelik borcu reddeder. Musa'dan savını kanıtlaması istenir, ancak Musa mahkemeye kanıt sunamaz. Seferi'den Kefe'den Galata'ya 11 fıçı morina balığı getirmediğine yemin etmesi istenir, o da yemin edemez. Mahkeme durumu sicile kaydeder.

Musa, a Jew who serves as a customs officer in Galata, sues Seferi, a Christian resident of Kefe. The former claims that Seferi brought from Kefe 11 barrels of codfish, but did not pay the 70 akçe per barrel tax (masdariye) that was due by Sultan law (kânûn üzre). Questioned by the court, Seferi denies the 770 akçe tax debt. The court then asks Musa to prove his claim. He fails to present evidence. The court proceeds to ask Seferi to state under oath that he did not bring to Galata 11 barrels of codfish. Seferi refuses to take an oath. The court registers the state of affairs.

Budur ki mahrûsa-i Galata’da masdariyye emîni olan işbu bâ’isü’l-kitâb Musa veled-i İsrayil nâm Yahudi meclis-i şer’-i mutahharda medîne-i Kefe sâkinlerinden Seferi veled-i Mihâl nâm zimmî-yi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüp zimmî-i mezbûr Seferi’yi Kefe yakasından on bir fuçî moruna balığı getürüp her fuçî başına kânûn üzre mîrîye ‘âyid olan yetmiş akçe masdariyesi cem’an yedi yüz yetmiş akçe ider virmekde ta’allül ider suâl olunup [...] taleb iderim didikde gibbe’s-suâl zimmî-i mezbûr inkâr ile cevâb viricek Yahudi-i mezbûrdan takrîrine mutâbık beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyineden ‘âciz olup zimmî-i mezbûrdan vech-i meşrûh üzre on bir fuçî moruna bâlğı getürmedüğüne yemîn teklîf eyledikde yemînden nükûl itmeğîn vâki’ hâl bi’t-taleb kayd olundu

Şühûdü’l-hâl

Fahrü’l-müderrişin Abdurrahman Efendi, Hüseyin bin Abdullah, Osman bin Receb, [silik].

69 - 1604 (1013) Galata 25: 42b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Gelibolulu Musa kardeşi Mehmet ile birlikte mahkemeye gelir. Musa, Gelibolu’daki köylerinde bulunup babalarından miras kalmış olan evin ve bitişiğindeki bahçede bulunan bağın kendisine ait hisselerini 5000 akçeye kardeşi Mehmet’e satmıştır. Musa, yine aynı köyde bulunup vakıf ya da timarlı sipahi mülkiyetinde bulunan ve babalarından miras kalmış olan beş bölüm tarlanın kullanım

haklarını 500 akçeye kardeşi Mehmet'e devretmiştir. Şimdi Musa, satış ve devir işlemlerinin bedeli olan 5500 akçeyi kardeşinden aldığı belirtilir. Mehmet, Musa'nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Musa, a resident of Gelibolu, is in court with his brother Mehmet. In return for 5000 akçe, the former has sold to Mehmet his shares of their father's estate comprising a house and an adjoining garden in a Gelibolu village, and a vineyard in the same region. In return for 500 akçe, Musa also transfers to Mehmet the usufruct rights of a waqf- or timariot-owned field in the same village, comprising five parts that he inherited from his father. He states that he has collected 5500 akçe from his brother Mehmet. Mehmet corroborates Musa's testimony. The court registers the transactions.

Budur ki Kaza-i Gelibolu'ya tâbi' Ece Ovası Nahiyesi'nde vâki' Büyükbehranlı nâm karye sâkinlerinden Musa bin Hamza nâm kimesne meclis-i şer'-i mutahharda yine karye-i merkûme sâkinlerinden olup li-ebeveyn karındaşı olan işbu sâhibü'l-kitâb Mehmed bin Hamza mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp karye-i merkûmede vâki' babamızdan irs-i şer'î ile bize intikâl idüp bir cânibi Veli Hoca mülki ile ve bir tarafı Solak Mustafa mülki ile ve bir cânibi Hava Mekkarı dimekle ma'rûf çeşme ile ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk menzilden ve menzil-i merkûma muttasıl olan bâğçeden hisse-i şer'iyye-i şâyi'amı ve Kavak Deresi dimekle ma'rûf mevzi'de vâki' bir tarafı 'ammimiz Nasuh bin Ali mülki ile ve bir cânibi tarîk-i âmm ile ve tarafeyni arz-ı hâliye ile mahdûd olan mülk bâğımı karındaşım mezbûr Mehmed'e safka-i vâhide ile beş bin fiddî Osmânî akçeye bey'-i bât ile bey' ve teslîm idüp ol dahi ibtiyâ' ve tesellüm itdiğinden sonra semeni olan beş bin akçenin dört bin akçesini bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz idüp bâkî kalan bin akçesini vâlidem Kamer bint-i Aydın Hâtun'a havâle eyledüm ve yine karye-i merkûme hudûdî dâhilinde vâki' olup tasarrufu babamızdan intikâl idüp Yalı nâm mevzi'de vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a tarla ve Kavak Deresi dimekle ma'rûf mahal-

de vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd iki kıt'a tarla ve [silik] vâki' iki kıt'a tarla cem'an tasarrufumuzda olan beş kıt'a tarladan hisse-i şâyi'amın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifeti ile karındaşım mesfûr Mehmed'e beş yüz akçeye tefvîz idüp ol dahi tefevvüz itdikden sonra mukâbele-i tefvîz olan meblağ-ı merkûmı bi't-tamâm alup kabz eyledüm min ba'd menzil-i merkûmı ve zıkr olunan hadîkaya ve tarlada keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf ola didikde mukırr-ı mesfûrî ikrâr-ı meşrûhunda bi'l-muvâcehe mezbûr Mehmed tasdîk idüp vâki' hâl bi't-taleb kayd olundu

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Mehmed, İbrahim bin Hasan, Mehmed bin Memi, Mustafa bin İbrahim, Hasan bin Ali ve gayruhum.

70 - 1604 (1013) Galata 25: 45b/5 Dava / Adjudication

Galata'nın hazine (beytülmal) görevlisi Yusuf Çavuş'un vekili Muharrem, İslam karşısında mahkemeye çıkarak Kefe Vilayeti'nde ölen ve varisi olmaması nedeniyle mirası hazineye kalan Mustafa'nın mirasından 10 altının İslam'da olduğunu ileri sürer. Görüşü sorulan İslam, vekil Muharrem'in ifadesini reddeder. Mahkeme, davalı İslam'dan Mustafa'nın mirasından 10 altın almadığına yemin etmesini ister. O da yemin ederek davayı kazanır.

Muharrem, legal agent Yusuf Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini) of Galata, sues İslam. The plaintiff claims that İslam possesses 10 golden coins that came from the estate of Mustafa, who died in the Kefe province, after which his estate fell to the treasury, because he had no heirs. Questioned by the court, İslam rejects the claim. The court then asks him to state under oath that he did not remove 10 golden coins from Mustafa's estate. İslam takes an oath and wins the case.

Mahmiyye-i Galata'da bi'l-fi'l beytü'l-mâl-i hâssa emîni olan mefharu'l-akrân Yusuf Çavuş bin [boş] tarafından da'vâ-yı âti'z-

zikre nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan Muharrem bin Mehmed İslam bin Abdullah nâm kimesnei ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîri 'anî'l-merâm idüp mezbûr İslam bundan akdem mahmiyye-i mezbûrede sâkin olup Vilâyet-i Kefe'de Azı nâm kasabada vefât idüp vâris-i ma'rûfı olmamağla muhallefâtı beytü'l-mâle 'âyid ve râci' olan Mustafa bin Abdullah nâm müteveffânın mezbûr İslam zimmetinde on 'aded altını vardır vekâletim hasbiyle taleb iderim suâl olunsun didikde gibbe's-suâl 'akîbü'l-inkâr müdde'î-i mezbûr Muharrem'den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda ihzâr-ı beyyineden 'âciz olup istihlâf itmeğin gibbe't-tahlîfi's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fî selhi 19 Cumâdelâhire li-sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

İlyas bin Abdullah, Ahmed Çelebi bin Mehmed, el-Hâc Ali bin Mehmed, Mehmed bin İlyas ve gayruhum.

71 - 1604 (1013) Galata 25: 46a/4 Tescil işlemi / Registration

Saray çavuşlarından Mehmet Çavuş, tersane ağası Perviz Ağa'nın vekili Ahmet Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Çavuş, Selanik'teki iltizam sahiplerinden (emin) 5000 zira çuka bezi toplamak üzere padişah emriyle (berat) görevlendirilmiştir. Mehmet Çavuş, Selanik'e gittiğinde yetkililer (müfettiş) ancak 2000 zira çuka bezi toplayabileceğini belirtmişler, o da 2000 zira çukanın 600 zirasını toplayarak tersane deposuna teslim etmiştir. Mehmet Çavuş, geri kalan 1400 zira çukayı da toplayıp tersane deposuna teslim edeceğine söz vermiş, Ataullah Çavuş da kendisine kefil olmuştur. Sonuçta vekil Ahmet Çavuş'un isteği üzerine, Mehmet Çavuş'un ifadesi sicile kaydedilir.

Mehmet Çavuş, a palace guard, is in court with Ahmet Çavuş, legal agent of Perviz Ağa, supervisor of the dockyards. The former was imperially appointed (berat) to collect 5000 zira of broadcloth from the tax farmers in Salonica (zira: a length measure equ-

ivalent to the long bone of the forearm). When he went to Salonica, the inspectors (müfettiş) told him that he could collect only 2000 zira of broad cloth. He then collected 600 zira of fabric and turned it over to a dockyard depot. Mehmet Çavuş now promises to collect and turn over the remaining 1400 zira broadcloth to the dockyard. Ataullah Çavuş serves as his surety. Upon the request of the legal agent Ahmet Çavuş, the court registers Mehmet Çavuş's testimony.

Dergâh-ı 'âlî çavuşlarından fahrü'l-akrân Mehmed Çavuş ibn Mustafa meclis-i şer'-i mutahhar ve mahfil-i dîn-i münevverde bi'l-fi'l tersâne-i 'âmire ağası olan fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim Perviz Ağa ibn [boş] tarafından husûs-ı âti'z-zikre bi-mâ hüve tarîki's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan tersâne-i 'âmire çavuşlarından Ahmed Çavuş'un muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp bundan esbak tersâne-i 'âmire mühimmâtıyçün emr-i pâdişâhî ile Selanik'den beş bin zirâ' çuka tahsiline me'mûr olduğum ecilden hükm-i şerîf ile mahall-i me'mûra varup beş bin zirâ' çuka tahsili mümkün olmayup müfettiş-i emvâl ma'rifeti ile cümle iki bin zirâ' çuka ümenâya tevzî olunup tevzî olunan iki bin zirâ' çukanın altı yüz zirâ' çukasını tahsîl idüp tersâne-i 'âmire mahzenine götürüp teslîm eyledüm bâkî kalan bin dört yüz zirâ' çukayı dahi varup târîh-i kitâb Ramazanü'l-mübârekine dek tahsîl eyleyüp tersâne-i 'âmire mahzenine teslîm itmeği ta'ahhüd eyledüm didikde dergâh-ı 'âlî çavuşlarından iftihârü'l-emâsil ve'l-akrân Ataullah Çavuş bin Mehmed dahi meclis-i şer'de mezbûr Mehmed Çavuş'a kefâlet-i sahîha-i şer'iyye ile kefil oldukdan sonra vâkî' hâl mezbûr Ahmed Çavuş talebi ile ketb ve tahrîr olundu tahrîren fî evâhiri Cumâdelâhire senelâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin [boş], Ramazan Halife kâtib-i mahzen, fahrü'l-akrân Mustafa Çavuş ser-çavuşân-ı sarây, Mehmed Çavuş ser-çavuş, Mehmed Çelebi ruznâmecî-i Kapudân Paşa, Mustafa Çelebi kâtib-i kapudân, Hayreddin bin Nebi kâim-makâm-ı Ket-hüdâ Bey ve gayruhum.

72 - 1604 (1013) Galata 25: 50a/4 Dava / Adjudication

Yeniçeri Hızır Beşe, bir yabancı (müstemen) olan Manol Reis karşısında mahkemeye çıkar. Hızır Beşe'nin gemisi, Akdeniz'deki Taşoz adasında bir düşman gemisi tarafından basılmış ve gemide bulunan buğday, toplar, aletler ve bir kayık gasbedilmiştir. Şimdi Hızır Reis, gasbedilen toplarından iki tanesini Manol'un gemisinde bulduğunu belirterek Manol'dan davacı olur. Mahkeme Manol'a görüşünü sorar. Manol, söz konusu iki topu Girit'te, buraya Menekşe Adası'ndan gelen ve ismini bilmediği bir yabancından satın aldığını, ancak bu topların Hızır Beşe'ye ait olduğunu da bilmediğini söyler. Manol'un bu sözleri sicile kaydedilir.

Janissary Hızır Beşe sues Manol Reis, a protected foreigner (müstemen). An enemy ship attacked Hızır Beşe's ship near the Taşoz Island in the Mediterranean Sea, usurping the wheat, canons, equipment and boats on the ship. Hızır Reis claims that two of the usurped canons are on Manol Reis' ship. Questioned by the court, Manol states that he bought the canons in Crete (Girit) from a foreigner who came from the Menekşe (Benefşe) Island. Manol adds that he did not know that the canons belonged to Hızır Beşe. The court registers Manol's testimony.

Budur ki dergâh-ı âlî yeniçerilerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Hızır Beşe bin Abdülvehhâb nam yeniçeri meclis-i şer'a Manol Reis ve led-i Lika nam efrencî ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm idüp bundan esbak Akdeniz'de vâki' Taşoz nam mahalde kal'a karşısında üzerime kâfir gemisi gelüp içinde olan buğdayı ve cümle âlâtı ve topları ile bir kıt'a karamürsel sefinemi basup almışlar idi hâlen zıkr olunan gemi içinde olan toplarımın bir kıt'a demir top ve bir kıt'a tunç toplarımı mesfûr Manol Reis'in sefinesinde buldum suâl olunup vâki' hâl tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Manol Reis cevâb virüp ben zıkr olunan iki kıt'a topu Venedik'e tâbî' Girit Adası'nda dâr-ı İslâmın cezîre-i Benefşe ahâlîsinden ismi ma'lûmum olmayan bir

zimmîden iştirâ eyledim zıkr olunan topar benim mülk-i müşte-râmdır müdde'î-i merkûmın mülki olup mülkünden zâyi' olduğunu bilmezim didikde vâki' hâl zabten li'l-makâl mesfûr Hızır talebi ile ketb olunup yedine vaz' olundu

Şühûd

Ali Kethüdâ ibn Mehmed, Mustafa Bey bin Abdullah, Pîrî bin Nebi, Hasan Beşe bin Ali, Murad bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Sinan bin Mehmed, Hızır bin Abdullah, Kemal bin Abdullah ve gayruhum.

73 - 1604 (1013) Galata 25: 51b/1 Dava / *Adjudication*

Yeniçeri Hızır Beşe, bir yabancı (müstemen) olan Manol Reis karşısında mahkemeye çıkar. Hızır Beşe'nin gemisi, Akdeniz'deki Taşoz adasında bir düşman gemisi tarafından basılmış ve gemide bulunan buğday, topar, aletler ve bir kayık gasbedilmiştir. Şimdi Hızır Beşe, gasbedilen toparlarından iki tanesini Manol'un gemisinde bulduğunu belirterek Manol'dan davacı olur. Mahkeme Manol'a görüşünü sorar. Manol, söz konusu ikisini Girit Adası'nda ismini bilmediği Benefşeli bir yabancidan satın aldığını, ancak bu toparların Hızır Beşe'ye ait olduğunu bilmediğini söyler. Mahkeme Hızır Beşe'den savını kanıtlamasını ister. Hızır Beşe mahkemeye getirdiği şahitler desteğiyle savını kanıtlar. Son olarak mahkeme Hızır Beşe'den söz konusu toparları daha önce herhangi bir kişiye satmadığına yemin etmesini ister. Hızır Beşe de yemin ederek davayı kazanır.

Janissary Hızır Beşe sues Manol Reis, a protected foreigner (müstemen). An enemy ship attacked Hızır Beşe's ship near the Taşoz Island in the Mediterranean Sea, usurping the wheat, canons, equipment and boats on the ship. Hızır Reis claims that two of the usurped canons are on Manol Reis' ship. Questioned by the court, Manol states that he bought the canons in Crete (Girit) from a foreigner from the Benefşe Island. Manol adds that he

did not know that they belonged to Hızır Beşe. The court then asks Hızır Beşe to prove his claim. He does so through witness accounts. Finally, the court asks Hızır Beşe to take an oath that he had not sold the canons to someone else. Hızır Beşe takes an oath and wins the case.

Budur ki dergâh-ı âlî dâme mahfûfen bi'l-me'âlî yeniçerilerinden işbu sâhibü'l-kitâb Hızır Beşe bin Abdülvehhâb nâm yeniçeri meclis-i şer'-i şerîfe Manol Reis veled-i Lika nam Efrencî[yi] ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem Akdeniz'de bilâd-ı İslâmiyyede Taşoz nam mahalde vâki' kal'a karşısında üzerime kâfir gemisi gelüp içinde olan buğdayı ve cümle âlâtı ve topları ile bir kıt'a karamürsel sefinemi basup almışlar idi zikr olunan gemi içinde olan mülk toplarımdan meclis-i şer'a ihzâr olunan işbu bir kıt'a demir top ve bir kıt'a sağîr tunç topumı mesfûr Manol Reis'in yedinde buldum suâl olunup alıvirilmesin taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Manol Reis cevâb virüp ben zikr olunan iki kıt'a topları dâr-ı İslâmdan Benefşe Adası ahâlîsinden ismi ma'lûmum olmayan bir zimmîden iştirâ eyledim işbu iki kıt'a toplar benim mülk-i müşterâmdır müdde'î-i merkûmın mülki olduğunu bilmezim didikde müdde'î-i merkûmdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden Muharrem bin Ali ve Murad Reis bin Hasan nam kimesneler meclis-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd edâ-i şehâdet-i şer'yye idüp fi'l-hakîka işbu hâzır bi'l-meclis olan bir kıt'a sağîr demir top ve bir kıt'a sağîr tunç toplar müdde'î-i mesfûr Hızır Beşe'nin mülk toplarıdır biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde gıbbe't-ta'dîl ve't-tezkiyye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra müdde'î-i merkûm Hızır Paşa zikr olunan iki kıt'a toplarını kimesneye bey' ve hîbe itmedüğüne ve bir tarîk ile mülkinden ihrâc itmedüğüne gıbbe'l-istihlâf yemîn bi'llâhi'l-azîm itdikden sonra mûcebi ile hükm olunup vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-'işrîn min Cumâdelâhire li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Hasan Beşe bin Mahmud er-râcil, Ali bin Mustafa, Subaşı bin Abdullah er-râcil, Sinan bin Mehmed, Mustafa bin Mehmed, Mehmed bin Mustafa, Mustafa bin Abdullah.

74 – 1604 (1013) Galata 25: 51b/5 Dava / *Adjudication*

Gümrük emini Yahudi İsak'ın vekili Menteş, yeniçeri olduğunu öne süren Abdurrahman karşısında mahkemededir. Menteş, Abdurrahman'ın Kurd isimli bir Yahudi'ye 20.000 akçeye gümrük vergisi ödenmemiş bir gemi sattığını söyler. Mahkeme Abdurrahman'a görüşünü sorar. Abdurrahman, Mustafa isimli bir yeniçerinin Sakız Adası'ndan getirdiği bir gemiyi 18.000 akçeye satın aldığını, sonra da bu gemiyi Kurd'a 20.000 akçeye sattığını söyler. Mahkeme Abdurrahman'ın bu sözlerini sicile kaydeder.

Menteş, legal agent of İsak, a Jewish customs officer, sues Abdurrahman, who claims to be a janissary. The former states that for 20,000 akçe Abdurrahman sold to Kurd, a Jew, a ship whose customs duty has not been paid. Questioned by the court, Abdurrahman states that he bought from Mustafa, a janissary, a ship brought from the Chios (Sakız) Island for 18,000 akçe and then sold it to Kurd for 20,000 akçe. The court registers Abdurrahman's testimony.

Budur ki Gümrük emîni İsak veled-i Benyamin nam Yahudi tarafından bi-mâ-hüve tarîki's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan Menteş veled-i İsrayil nam Yahudi meclis-i şer'-i mazhara seksen yedinci ağa bölümünde yeniçeriyim deyü iddi'â iden Abdurrahman bin Mehmed nam kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mesfûr Abdurrahman Kurd veled-i İsak nam Yahudi'ye yirmi bin akçelik gemi bey' eylemiştir zikr olunan geminin gümrüğü alınmamıştır vâki' hâl mezbûrdan suâl olunup takrîri tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Abdurrahman cevâb irüp fi'l-hakîka bundan esbak Sakızlı yeniçeriler üzerine süvâr

olan Mustafa Bey İstanbul'a gelüp Mîrîpaşa hanına nüzûl itdikde mezbûr Mustafa Bey'den zirâ'ını doksan akçeye iki yüz zirâ' Sakız gemisi iştirâ idüp yine her zirâ'ını yüzer akçeye Yahudî-i mesfûra bey' eyledim didikde vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu

Şühûd

Hasan bin Hüseyin, Mustafa bin Abdullah, Ali bin Yusuf, Mehmed bin Abdullah ve gayruhum.

75 - 1604 (1013) Galata 25: 56a/1 Dava / Adjudication

Galata'nın ayakkabıcılarından Mihal, ayakkabıcılar loncasının kethüdası Vasil karşısında mahkemededir. Mihal, ayakkabıcıların ödemesi gereken bütün vergileri ödemekte olduğunu, ancak kethüdası Vasil'in diğer ayakkabıcılara verdiği mentâreden (?) kendisine vermediğini söyler. Mahkeme Vasil'e görüşünü sorar. Vasil, Mihal'in ayakkabıcı olduğunu ve vergilerini ödediğini doğrulayarak artık Mihal'in hissesine düşen mentâreyi vereceğini söyler.

Mihal, a shoe maker in Galata, sues Vasil, steward (kethüda) of the tradesmen. The plaintiff states that even though he has been paying all the taxes of the shoe tradesmen, Vasil has not been giving him his share of mentâre (?). Questioned by the court, Vasil corroborates Mihal's testimony and agrees to give the latter his share of mentâre from now on.

Budur ki dâhil-i Galata'da vâki' ehl-i hirefden kunduracı tâ'ife-sinden işbu bâ'isü'l-kitâb Mihal veled-i Yani nâm zimmî meclis-i şer'a tâ'ife-i merkûmenin kethüdâları olan Vasil veled-i Yorgi nâm zimmîyi ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp ben tâ'ife-i merkûmeden olup üzerlerine cânib-i mîrîden teklîf olunan ordu-yı hümayûn ve sâ'ir tekâlif-i sâyirleri ile ma'an edâ iderken kethüdâ-mız zimmî-i mezbûr Vasil hâricden gelen mentâreden [?] sâ'ir dükkanlara tevzi' etdüğü üzre bana hissemi vormeyüp gadr itmekden hâli değildir vâki' hâl zimmî-i mezbûrdan suâl olunup gelen men-

târeden sâ'irlere tevzi' itdüğü üzre bana hissemi virmesine tenbîh olunmasının taleb iderim didikde gıbbe's-suâl kethüdâları zimmî-i mezbûr Vasil cevâb virüp fi'l-hakîka mesfûr Mihal tâ'ife-i merkûmeden olup ordu-yı hümayûnı ve sâ'ir tekâlifi sâyir kunduracılar ile ma'an edâ ider min ba'd gelen mentâreden sâyir kunduracılarla tevzi' itdüğüm üzre zimmî-i mezbûr Mihal talebi ile ketb ü tahrîr olundu

Şühûd

Yusuf bin Murad, Pîrî bin Nebi, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Ali.

76 - 1604 (1013) Galata 25: 60a/5 Tescil işlemi / Registration

Galata'da gümrük vergisi görevlisi (masdariye emini) olan Yahudi Menteş, Kaya ve Yasef adlı Yahudilerle mahkemeye gelir. Menteş, Torgele isimli bir Hristiyanın 36.000 akçe karşılığında Kaya, Yasef ve Anayet'e şayka türünde bir gemi sattığını belirterek bu satıştan hazine adına alınması gereken dellaliye vergisini Kaya, Yasef ve Anayet'ten aldığını söyler. Menteş'in bu sözlerini Kaya ile Yasef de onaylar. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Menteş, a Jewish customs officer (masdariye emini) in Galata, is in court with Kaya and Yasef, two other Jews. He states that Torgele, a Christian, sold to Kaya, Yasef and Anayet a şayka type ship for 36,000 akçe. He has collected from the partners the dellaliye tax (broker fee) on behalf of the treasury. Kaya and Yasef corroborate Menteş's testimony. The court registers the transaction.

Budur ki mahrûsa-i Galata'da bi'l-fi'l masdariye emîni olan Menteş veled-i İsrayil nam Yahudi meclis-i şer' de işbu bâ'isü'l-ki-tâb Kaya veled-i Osih ve Yasef veled-i Krasbah nâm zimmîler mahzarlarında ikrâr idüp bundan akdem Torgele nâm zimmî mezbûrın Kaya ve Yasef'e ve yoldaşları Anayet nâm zimmîye otuz altı bin akçeye on sekiz arşûn bir şayka bey' idüp kabz-ı semen ve teslîm-

i mebî' itmekle zimmiyûn-ı mezbûrin Kaya ve Yasef ve Anayet yed-
lerinden mîrîye âid olan resm-i dellâliyyeyi bi't-tamâm emânetim
hasebi ile ahz ü kabz eyledim resm-i dellâliyeden üzerlerinde akçe
bâkî kalmadı didikde mukırr-ı mezbûr-ı ikrâr-ı meşrûhında bi'l-
muvâcehe mezbûrîn zimmîler tasdik itdiklerinden sonra vâki' hâl
bi't-taleb kayd olundu

Şühûd

Bekir bin el-Hâc Osman, Mehmed bin Yahya, Ahmed bin Ali,
Hızır bin Abdullah, Mehmed bin Hızır, es-Seyyid Mehmed bin es-
Seyyid Mehmed, Tâhir bin Mustafa, Mehmed bin Abdullah ve
gayruhum.

77 - 1604 (1013) Galata 25: 61b/6 Tescil işlemi / Registration

İstinye sakinlerinden Ayşe ile Rabia Hatun kardeşler, Ali Bey'in
vekili Hüseyin Bey ile birlikte mahkemededirler. İki kardeş, köyle-
rinde bulunup hayvan otlatılan üç adet arsayı, bir değirmen arsa-
sını ve iki adet çayır yerini sahib-i arzın izniyle Ali Bey'e 25.000
akçeye devrettiklerini söylerler. Kardeşlerin bu sözlerini Hüseyin
Bey de onaylar. Mahkeme yapılan işlemi tescil eder.

*Ayşe and Rabia Hatun, two sisters and residents of İstinye, are
in court with Hüseyin Bey, Ali Bey's legal agent. The two sisters
transfer to Ali Bey three plots to breed cattle, a mill and its plot,
and two meadows in their village for 25,000 akçe with the permis-
sion of the owner (sahib-i arz). Hüseyin Bey corroborates their tes-
timony. The court registers the transfer.*

Budur ki kazâ-i Galata muzâfâtından İstinye Nâhiyesi'nde vâ-
ki' Uskumrı nam karye sükkânından Âişe ve Râbia ibnet-i Meh-
med nam hâtunlar meclis-i şer'î şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Ali
Bey bin Abdullah nam sipâhi tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka
Ali Bey bin Mehmed el-cündî ve Vildan bin Abdullah el-bevvâbü's-
sultânî şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Hüseyin Bey bin Ahmed

mahzarında ikrâr ve i’tirâf idüp karye-i mesfûre hudûdî dâhilinde vâki’ bir cânibi Halil Ağa bin Abdullah yerleri ile ve bir tarafı Hasan Çelebi yerleri ile ve bir cânibi Ali Ağa yerleri ile ve bir cânibi vâdi ile mahdûd olup tasarrufımızda olan üç kıt’a mer’aların ve bir harâbe değirmen yerinin ve iki kıt’a çayırın hakk-ı tasarrufını sâhib-i arz ma’rifeti ile yirmi beş bin fiddî osmânî râyic fi’l-vakt akçeye mezbûr Ali Bey’e tefvîz idüp ol dahi tefevvüz itdikden sonra mukâbele-i tefvîz olan meblağ-ı merkûm yirmi beş bin akçeyi bi’t-tamâm ve’l-kemâl mezbûr Ali Bey yedinden alup kabz eyledik min ba’d zikr olunan mezra’a ve değirmen yerine ve çayırlara keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf ola didiklerinde mukirretân-ı mezbûretânı vech-i meşrûh üzre olan ikrârlarında bi’l-muvâcehe vekîl-i mesfûr Hüseyin Bey tasdik itdikden sonra vâki’ hâl bi’t-taleb ketb ü tahrîr olundı tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis ‘aşer min şehri Recebi’l-mürecceb li-sene selâse ‘aşere ve elf

Şühûd

Abdullah bin Mehmed, Kurd bin Abdullah, Ferhad bin Abdullah, Mehmed bin Ali, Ali bin Veys, Abdullah bin Veli ve gayruhum.

78 - 1604 (1013) Galata 25: 62b/1 Dava / *Adjudication*

İstanbul’un içki (hamr) emini olan Franko’nun vekili Yasef, Mosi karşısında mahkemeye çıkar. Yasef, Mosi’nin İstanbul’a 30 fıçı içki getirip satmasına karşın fıçı başına düşen 1000’er akçe vergiyi ödemediğini söyler. Mahkeme Mosi’ye görüşünü sorar. Mosi, söylenilenleri doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Yasef, legal agent of Franko, the spirits officer (hamr emini) of İstanbul, sues Mosi. The former states that Mosi brought 30 barrels of spirits to İstanbul and sold them there without paying the spirit tax of 1000 akçe per barrel. Questioned by the court, Mosi corroborates Yasef’s testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Dârü's-saltanatı's-seniyye mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l hamr emîni olan Franko veled-i [boş] nam Yahudi tarafından husûs-ı âti'z-zikre bi-mâ-hüve tarîki's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan bâ'is-i hâze'l-kitâb Yasef veled-i İsrail nam Yahudi meclis-i şer'-i mutahharda Mosi veled-i Şabetay nam Yahudiyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp Yahudi-i mezbûr Mosi etrâfdan mahmiyye-i merkûmeye otuz fuçî hamr gönderüp bey' eylemiştir her fuçî başına mîrîye âyid olan biner akçe resmin ki cem'an otuz bin akçe olur vekâletim hasebiyle mîrî için taleb iderim suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl Yahudi-i mezbûr Mosi ikrâr ile cevâb virüp fi'l-hakîka otuz fuçî hamr resminden mîrîye otuz bin akçe deynim vardır didikde vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer min şehri Recebi'l-ferd li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Hasan bin Hüseyin, Veli bin Mahmud, Mehmed bin Ali, Mustafa bin Abdullah, Hüseyin bin Hasan ve gayruhum.

79 - 1604 (1013) Galata 25: 66a/2 Tescil işlemi / Registration

Galata'daki nalçacılar (nalça: ayakkabı altına çakılan demir) ile ayakkabıcıların (haffâf) önde gelenleri birlikte mahkemededirler. İki taife, devlete ödedikleri vergi işlemleri için daha önce Hacı Mehmet'i kethüda seçtiklerini ve bu konuda Hacı Mehmet'e bir hüccet verildiğini belirtirler. Taife üyelerine göre bundan böyle nalçacılar ve ayakkabıcılar Hacı Mehmet'i kethüda bilecekler ve ona karşı gelmeyeceklerdir.

The nalça (piece of metal placed under the sole of a shoe) makers of Galata are in court with the notables of shoe makers (haffâf). The two groups state that they have appointed Hacı Mehmet as their steward (kethüda) to handle their taxes paid to the state. They gave Hacı Mehmet a hujjet documenting his post. The tradesmen state that henceforth the nalça and shoe makers will re-

cognize Hacı Mehmet as their steward and refrain from challenging his authority.

Mahmiyye-i Galata’da olan na’lçacılar tâyifesinden üstâd Mehmed bin Hüseyin ve üstâd Abdullah bin Murâd ve Osman bin Şaban ve Mehmed bin Arif ve Bayezid bin Yunus ve üstâd Lordelen veled-i Lefter ve Fentazi veled-i Yorgi ve Yani veled-i Yorgi ve Avram veled-i Lefo ve Anton veled-i Nikola ve haffâflar el-Hâc Mehmed bin Abdullah el-Hâc Mustafa bin Abdullah el-Hâc Memi bin Abdullah ve İbrahim bin Mehmed ve Hasan bin İbrahim meclis-i şer’-i şerîfe gelüp takrîr-i kelâm eylediler ki be-her sene vârid olan rûsûmat-ı orfîyye ve tekâlif-i dîvânîyyenin hıdemât-ı lâzîmesine tamam itmek için ve zikr olunan iki tâyife beyninde âdetlerine müte’allik husûs vâki’ oldukda görmek için ve müşterilerine [?] na’lça satup şer’an tazmîn lâzım geldikde kethüdâları ma’rifetiyle tazmîn olunup bi’l-cümle âdeten mürâca’at olunan husûslar için içimizden kethüdâ nasb olunmak lâzım ve lâbüddür ve vech-i meşrûh üzre kethüdâlığa işbu bâ’isü’l-hurûf el-Hâc Mehmed bin Hüseyin münâsibdir her vechile hıdmet-i mezbûre uhdesinden gelür kimesnedir deyü merkûm Mehmed’i bundan akdem üzerimize kethüdâ nasb olunmak ihtiyâr eylediğimizi meclis-i şer’de ihbâr idüp mezbûr yedine hüccet virilmişidi hâlen yine ol ittifâk üzre olup mezbûr Mehmed kethüdâmız olup kethüdâlık mürâca’atın olup gelen umûrda mezbûr[a] mürâca’at olunmak matlûbumuzdur içimizden her kangımız mezbûr[a] muhâlefet iderse hakkından gelünsün didikleri talepleriyle mezbûr Mehmed’e kethüdâlık hıdmetin ibkâ olundıkda ol dahi vech-i meşrûh üzre kethüdâlığı kabûl ve hıdmet-i lâzîmesini müte’ahhid ve mültezim oldukda işbu vesîka bi’t-taleb kayd olundu tahrîren fî şehri Recebi’l-mürecceb sene selâse ‘aşere ve elf

Şühûd

El-Hâc Mehmed bin Mustafa, el-Hâc Mustafa bin Abdullah, el-Hâc Murad bin Abdullah.

80 - 1604 (1013) Galata 25: 69b/4 Dava / *Adjudication*

İstanbul içki emini Yahudi Franko mahkemeye gelir. Franko, elinde İstanbul, Galata ve İstanbul'a bağlı diğer yerlerdeki meyhanelerde izinsiz içki satılmasını yasaklayan ve satanların dükkânlarının kapatılmasını emreden bir emr-i şerif belgesi bulunduğunu ve kutsal olan bu Şaban ayında, mahkeme tarafından içki satışının yasaklanmış olduğunu kaydeder. Franko'ya göre, söz konusu yasağa karşın Yorgi, Petro, Kostasnan, Karakaş, Yani ve Manol isimli meyhaneciler, meyhane işleterek içki satmaktadırlar. Franko'nun bu sözleri üzerine mahkeme, bir görevli ile güvenilir bazı kişileri inceleme yapmak için bölgeye gönderir. Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu kişilerin meyhanelerinde müzik eşliğinde içki içilip âlem yapıldığı (ber-alây fıska oturup meclis kurup sâz ü söz ile fısık itdiklerin) anlaşılır. Sonuç olarak mahkeme, daha önceki içki yasağına ilişkin hüccet ve Franko'nun elindeki emr-i şerif gereğince karar verileceğini hükmün kenarına not düşer.

Franko, the Jewish spirits officer (hamr emini) of İstanbul is in court. He mentions a Sultanlic order (emr-i şerif) that he holds. It forbids unauthorized sales of spirits in taverns (meyhane) and orders the closing down of the taverns of those who do so. He also refers to a court order banning the sale of spirits in this holy month of Şaban. Franko claims that, in spite of the ban, Yorgi, Petro, Kostasnan, Karakaş, Yani and Manol have been serving spirits in their taverns. Hearing Franko's statement, the court sends an officer and trustworthy individuals to the region for an investigation. The investigation reveals that people are drinking, listening to music, and having fun in these taverns (ber-alây fıska oturup meclis kurup sâz ü söz ile fısık itdiklerin). In conclusion, the court notes next to the verdict that a decision will be made in accordance with the earlier hujjet regarding the spirit ban and the Sultanlic order in Franko's possession.

Mahmiyye-i İstanbul’da bi’l-fi’l hamr emîni olan işbu bâ’isü’l-kitâb Franko veled-i İsrail nam Yahudi meclis-i şer’a gelüp takrîr-i kelâm idüp şart-ı iltizâmımızda İstanbul’da ve Galata’da ve sâyir yerlerde olan meyhânelerde bizim ma’rifetimiz yoğiken hamr ve arak satılmaya ve ma’rifetimiz yoğiken hamr ve arak satanların hamr ve arakları ve dükkanları girift oluna deyü yedime hükm-i şerîf virildüğinden mâ’adâ işbu mâh-ı mübârekde hamr ve arak satılmaya deyü kibel-i şer’den dahi tenbîh olunup meyhâneler mühürlenmiş iken Yorgi Borucu ve Petro Şişeci [?] ve Kostasnan ve Karakaş ve Yani ve Manol nam meyhâneciler bizim ma’rifetimiz olmaduğundan gayrı kibel-i şer’den sudûr iden tenbîh ile mütenebbih olmayup meyhânelerin işledüp hamr ve arak satmakdan hâlî değillerdir kibel-i şer’den ayak nâ’ibi fahrû’l-müderresîn mevlânâ Mehmed Efendi irsâl olunup zeyl-i kitâbda isimleri mestûr müsli-mîn ile üzerine varup keşf itdiklerinde fi’l-hakîka vech-i meşrûh üzre mezbûrûn zimmîlerin meyhânelerinin her birisinde ber-alây fıska oturup meclis kurup sâz ü söz ile fısk itdiklerin müşâhede idüp ba’delhû gelüp haber virmeğîn vâki’ hâl emîn-i mezbûr talebiyle ketb olundu hurrîre fî gurrei Şaban li-sene selâse ‘aşere elf

Şühûd

Yusuf bin Murad, Pîrî bin Nebi, Abdullah bin Mehmed, Süleyman bin Nebi ve gayruhum.

81 - 1604 (1013) Galata 25: 78b/3 Tescil işlemleri / *Registration*

Galata’da hazine görevlisi (beytülmal) olan Mahmut Çavuş’un vekili Ahmet, Mehmet ile birlikte mahkemededir. Mahmut Çavuş, vefat eden Kamer’in mirasına, kocası Resûl’den başka varisi olmadığı gerekçesiyle el koymuştur. Bu sırada Kamer’in akrabası olduğunu öne süren Mehmet, Mahmut Çavuş’tan davacı olarak elindeki hüccetle bu savını kanıtlamıştır. Şimdi Ahmet, müvekkili Mahmut Çavuş’un merhume Kamer’in mirasından el çektiğini söyler. Mahkeme de Ahmet’in bu sözlerini sicile kaydeder.

Ahmet, legal agent of Mahmut Çavuş, treasury officer (beytülmal emini) of Galata, is in court with Mehmet. Mahmut Çavuş confiscated the late Kamer's estate on the ground that she had no heirs other than her husband Resül. Meanwhile, claiming to be Kamer's relative, Mehmet sued Mahmut Çavuş and won the case based on a hujjet he held. Now Ahmet states that his client Mahmut Çavuş has released Kamer's estate. The court registers Ahmet's testimony.

Mahrûsa-i Galata'da bi'l-fi'l beytü'l-mâl-i âimme ve hâssa emîni olan Mahmud Çavuş bin Ahmed tarafından husûs-ı âti'z-zikri ikrâra bi-mâ hüve tarîki's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan Ahmed bin Ali meclis-i şer'-i mutahharda işbu sâhibü'l-kitâb Mehmed Bey bin İbrahim mahzarında ikrâr idüp dâhil-i Galata'da vâki' el-Hâc Memi Mahallesi'nde sâkine iken bundan esbak vefât iden Kamer bint-i Abdullah nam müteveffânın zevci Resül bin Eyne Hâce'den gayrı vâris-i ma'rûfı olmamağla müvekkil-i müşârün-ileyh Mahmud Çavuş beytü'l-mâl cânibinden müteveffât-ı merkûmenin muhallefâtına vaz'-ı yed itmiş idi lâkin mezbûr Mehmed müteveffât-ı mezbûrenin i'tâk iden mevlânâ İslam Reis nam müteveffânın li-ebeveyn karındaşı olan İbrahim'in oğlu olup usûbet-i nesebiye ci-hetinden müteveffât-ı merkûmenin vârisi olduğu zevci mesfûr Resül muvâcehesinde şer'le isbât idüp yedine hüccet-i şer'iyye almağla müvekkil-i mesfûr Mahmud Çavuş müteveffât-ı merkûmenin muhallefâtını kabz eylemeğın min ba'd müteveffât-ı merkûmenin muhallefâtında müvekkilim emîn-i mesfûr Mahmud Çavuş'ın vec-hen mine'l-vücûh alâkası kalmadı didikde vâki' hâl müşârün-ileyh Mehmed Bey talebi ile kayd olundu

Şühûd

Derviş Çelebi bin Ali, Hüsrev Bey bin Abdullah, Nasun Bey bin Abdullah Hasan bin Hüseyin, Hüsrev Bey bin el-cündî, Ali Bey bin Abdullah el-cündî, Mustafa Efendi bin Mehmed el-imâm, Osman Bey bin Pîri.

82 - 1605 (1013) Galata 25: 82b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul, Galata ve Üsküdar bölgelerindeki içki vergilerinin toplanması görevi iltizamla Yahudi Franko'ya verilmiştir. Franko saraya yazdığı dilekçede, Galata bölgesindeki bazı Hristiyan ve Yahudi meyhanecilerin iki yıldır satın aldıkları içkinin masdariye vergilerini ödemediklerini bildirmiştir. Galata Kadılığı'na yazılan bu fermanla, söz konusu Hristiyan ve Yahudi meyhanecilerin belirlenerek bu kişilerden masdariye vergisinin alınması emrediliyor.

Franko, a Jew, holds farming rights of spirits tax in İstanbul, Galata and Üsküdar. He petitions the palace, stating that for the last two years certain Christian and Jewish tavern owners (meyhaneci) in Galata have failed to pay the masdariye tax of the spirits they bought. This imperial decree (ferman) sent to the judge of Galata orders the collection of the masdariye tax from the Christian and Jewish tavern owners in question.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn e'âlî-i vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâyil ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în bi-mezîd-i inâyeti'l-mülki'l-mu'în mevlânâ İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve hâslar kâdıları zîdet fe-zâ'ilehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ hamr emîni olan Franko nam Yahudi der-i sa'âdetime arzihâl idüp şart-ı iltizâmımızda dâhil olan kazâlarda vâki' olup hamr alan meyhaneciler aldıkları hamrın her müdresinden birer akçe masdariye alunup şol ki masdariye virmedin veya virdirmedin çift hamr alanlardan ellişer filori cizyelerin alına deyü şart-ı iltizâmımızda mestûr ve mukayyed iken hâliyâ Galata Kazâsı'nda vâki' ba'zı zimmîler iki seneden berü üzerlerine lâzım olan masdariyeyi virmekde ta'allül eylemekle mâl-ı mîriye gadr lâzım gelür deyü şart-ı iltizâmım mücebince zikr olunan zimmîlerden masdariye tahsîl olunup dâhil-i cizye olmak [eksik] emr-i şerîfim ricâ it-

meğin şart-ı iltizâmları mücebince bî-kusûr tahsîl olunmak emr idüp buyurdum ki hükm [boş] vardıkda fermân-ı hümayûn-ı şerîf mücebince ve mültezim-i mezbûrın şart-ı iltizâmları muktezâsınca zıkr olunan zimmî ve Yahudi meyhânegilerin iki seneden berü virmedikleri masdariye bî-kusûr taleb ve tahsîl itdürüp min ba'd ta'allül ve nizâ' itdirmeyüp zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayasız ve hamr alan meyhâneci zimmî ve Yahudiden şart-ı iltizâmları mücebince lâzım gelen masdariyeyi aldurup şart-ı iltizâmların muhâlif kimesneye inâd ve muhâlif itdirmeyesiz şöyle ki masdariyeyi virmedin veyâ virdirmedin çifte hamr alan zimmî ve Yahudinin emîn-i mezbûrın şart-ı iltizâmı mücebince ellişer filori cizyelerin aldurup mîrî için kabz u zabt itdürüp emr-i şerîfime muhâlif ve emîn-i mezbûrın şart-ı iltizâmına mugâyir bir ferde inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz malıma gadr ve zarar müterettib olmakdan ihtiyât idüp husûs-ı mezbûr için emr-i şerîf irsâline muhtâc eyleyemesiz şöyle ki alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min Şa'bânî'l-mu'azzam li-sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa.

83 - 1604 (1012) Galata 25: 82b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray'dan Galata Kadılığı'na yazılan bu berata göre, bir Müslüman olan sipahi Yusuf, İstanbul'daki Akkırmanlılar ile Ermenilerin cizye vergilerini toplama işinde kâtip tayin edilmiştir. Cizye vergilerinin güncelleştirilme (nev-yafte) yılının bu yıl olduğu belirtilerek, bu doğrultuda ölen kişilerin Yusuf'taki tuğralı defterden isimlerinin silinmesi ve cizyeye dahil olan yeni kişilerle birlikte kişi başına düşen 200'er akçenin devlet adına toplanması emredilmektedir. Yusuf üç ay içerisinde cizyeleri toplayıp hazineye teslim edecektir. Bu süreçte halktan eksik ve fazla vergi alınmadan işlem titizlikle yürütülecektir.

This is an imperial appointment (berat) sent to the Judge of Galata stating that Yusuf, a Muslim timariot, has been appointed as the secretary (katip) in collection of capitation (cizye) tax from the Armenian and Akkerman communities of İstanbul. Noting that the current year is the year to update (nev-yafte) the capitation tax books, it orders the deletion of the names of the deceased from the imperial book (tuğralı defter) in Yusuf's possession. It also orders the collection, on behalf of the state, of the 200 akçe capitation tax per person from the newly added people on behalf of the state. Yusuf will collect the tax and hand the revenue over to the treasury within three months. The palace orders the taxes to be collected meticulously, avoiding both overtaxation and undertaxation.

Mahmiyye-i İstanbul'da vâki' yave-i Akkirmâniyân ve Ermeniyan keferesinin bin on iki Ramazan guresinden bin on üç Şa'banı gâyetine gelince vâcib olan cizyeleri cem' olunmak lâzım ve mühim olmağın ebnâ-i sipâhiyândan yüz doksan üçüncü bölükde yevmî yirmi sikke akçe ulûfeye mutasarrıf olan Yusuf Bursa nam kulım emîn ve kâtib ta'yîn olunup bu berât-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki [hükm-i şerîfim] vardıkda zikr olunan keferenin cizyelerin ber vech-i maktû' her neferden ikişer yüz akçe hesâbı üzre kulumun eline virilen tuğrâlu ve nişanlı defter mücebince bi't-tamâm cem' ü tahsîl ve dâhil-i hazîne eyleyüp ziyâde bir akçelerin almayup zimmetlerinde bir habbe bâkî kodurmayup ve bu sene nev-yafte senesi olmağla zikr olunan keferenin ve mürdelerin defter ve ihtimâm ile yerlü yerinden azimle tefâtîş ve tefahhus eyleyüp mürdelikleri şer'le sâbit va zâhir olanların isimlerin defterden ihrâc eyleyüp ve mu'âdili nev-yaftelerin alup sebt-i defter eyleyüp kezâlik maktû'u üzre ikişer yüz akçeye harâcların alup mîrî içün zabt eyleye ve içlerinden ne mikdâr hâric ez-defter cismâniyye ve hâric ez-defter bilünürse sebt-i defter idülüp anların dahi harâcların vech-i meşrûh üzre alup defterin noksân getürmekden hazer eyleye ve cizyeleri içün alınan altını yüz on sekize ve kâmil gurus yetmiş [sekize] ve nâkıs gurus altmış sekize

alup ziyâde ve noksân almaya ve zarûrî akçe almak lâzım gelür-se dokuz buçuğı bir dirhem gelür sahîhü'l-ayâr kâmil akçe alup kem-'ayâr ve züyûf akçe almaya ve mezbûr kuluma bin on iki Zilhiccesinin dokuzuncı gününden üç ay va'de virilmiştir hâsıl olan akçeyi va'desinden getirüp dâhil-i hazîne eyleyüp bir gün te'hîr ve te'cîl eylemeye ve mezkûr kuluma bin on iki Zilhiccesinin on sekizinci günü hazîne-i âmireye ber vech-i peşîn yirmi dört bin akçe teslîm eylemiştir meblağ-ı merkûmın te'kidü'l-asl nısf on iki bin akçe ider şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min şehri Zilhicce sene isnâ 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

84 - 1604 (1013) Galata 25: 83a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray tarafından cizye vergisini toplamakla görevlendirilen Müslüman sipahi Ahmet, Bursa yöresindeki bazı kazalardan vergi toplamak istediğinde, halk vergilerini bağlı oldukları vakfa verdiklerini belirterek ödeme yapmamışlardır. Bu nedenle, vakfa bağlı olan halkın ellerindeki emr-î şerif ve defterlere bakılarak belirlenmesi ve bunların dışında kalan halktan cizye vergisinin eksiksiz olarak toplanması konusunda saraydan Galata, Üsküdar ve Bursa kadıliklarına yazılmış ferman.

Ahmet, a Muslim timariot appointed by the palace to collect capitation (cizye) tax, had reported that the peoples of certain districts in Bursa refused to pay the tax on the ground that they pay their taxes to the waqf. This imperial decree (ferman) sent to the judges of Galata, Üsküdar and Bursa orders the listing of the waqf's subjects through an examination of pertinent Sultanîc orders (emr-i şerîf) and registers. It also orders the full collection of capitation tax from the rest of the population.



17. yüzyıla ait anonim bir Osmanlı resminde Anadolu sipahisi (British Library).

An Anatolian timariot (sipahi) from a seventeenth-century anonymous Ottoman drawing (British Library).

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn efâhim-i vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Galata ve Üsküdar ve Brusa kâdıları zîdet fezâ'ilehüm tevki'i refi'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bin on iki senesinden ziyâde cizye cem'ine me'mûr olan ibnâ-i sipâhiyândan Ahmed nam kimesne der-i sa'âdetime gelüp Brusa'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfından kazâ-i Keste'de [?] Taksari ve Görçek nam karye re'âyâsı biz vakfın kesimlû re'âyâsiyuz deyü cevâb eylediklerinde mütevellîsi arz idüp hîzâne-i âmirem defterlerine mürâca'at olundıkda cizye kayd olunup ve kesimlülerdir didüğü lağv olup re'âyânın ellerinde olan arz [?] alunup ve gayri evkâf re'âyâsından Mihalic ve Gemlik ve Karaağaç ve İlmenoz [?] ve Balıklı ve [...] ve Balcık ve Çaltokcı ve Erdek ve [eksik] ve Goclon ve Eşekli ve sâyir kadılıklarda olan evkâf [eksik] biz vakfın kulları ve kul oğulları ve bekçileriyyiz deyü ziyâde cizyelerin virmekden inâd idüp ve hâricden ba'zı mütevellîler ve çavuşlar ve gayrılar dahi mu'âvenet eyleyüp bu sebeble tahsîle mâni' oldukların bildirmeğin irsâl olunan defter mücebince tahsîl olunmak emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda olan fermân-ı celîli'l-kadrim mücebince amel idüp zikr olunan evkâf re'âyâsından biz mu'âflarız elümüzde emr-i şerîf ve defter vardır didiklerinde amel eylemeyüp zikr olunan bekçilerin cizyelerin irsâl olunan defter mücebince emân ve zaman virmeyüp müteveccih olanlardan bî-kusûr taleb ve tahsîl itdiyesiz ve siz ki vilâyet-i mezbûre kâdılarısız bu bâbda siz dahi ikdâm ve ihtimâm eyleyüp cizye-i mezbûreyi cem' ü tahsîl itdirmekde bezli makdûr ve sa'y-i mevfûr eyleyesiz ve sen ki kulumsun bu bâbda bahâneye sâlik olup ziyâde ikdâm ve ihtimâmda cizye cem' itdirmediler deyü adl ve tafsîl eyleyesiz dirliğin kat' olunur bilmiş olasın tahsîle mâni' olan kimesneleri isimleri ile yazup arz eyleyesiz ki sonra haklarında fermânım ne vücûh sâdır olursa mücebiyle amel oluna şöyle biline alâmet-i şerîfe i'timâd kılına tahrîren fi 15 şehri Receb

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa.

85 - 1604 (1013) Galata 25: 83b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata sakinlerinden Gazi Gabrin, saraya yazdığı dilekçede, satmak istediği bir miktar içki için içki eminlerinin fazla vergi istemesinden şikâyetçi olmuştur. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu emr-i şerif belgesinde, Gabrin'in içki satışından yasaların saptadığı oranda vergi alınması gerektiği bildirilmektedir.

Gazi Gabrin, a resident of Galata, petitions the palace complaining that spirits officers have tried to overtax him for some spirits he wanted to sell. This is a Sultanic order (emr-i şerif) sent to the judge of Galata states that Gabrin should be taxed no more than what the law specifies for spirit sales.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yenbû'ül-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata Kâdısı zîdet fezâ'ilehû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ Gabrin nâm zimmî südde-i sa'âdetime arz sunup merhûm İbrahim Paşa zamânında tâbi' olan zimmîlerden olup sefer-i hümayûnda küffâr-ı hâkisâr ile cenk idüp mecrûh olmağla bunda kalup hâlen Galata'da bir mikdâr şırası olup furuht itmek istedikde hamr emînleri hadden ziyâde akçe taleb idüp rencîde eylemekle men' ve def' olunması bâbında emr-i şerîf ricâ iderim deyü bildirmeğin hilâf-ı kânûn rencîde olunmamak emrim olmuşdur buyurdum ki emr-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim üzre amel idüp dahi mezbûrın mevcûd olan şırasından mîriye âyid ve râci' olan resmi fermân olunduğı üzre aldurup hilâf-ı emr ve kânûn ziyâde bir akçe ve bir habbesin aldırmayup tekrâr şikâyeti gelmelü eylemeyesiz şöyle bilesiz âlâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî min şehri Receb sene 1013

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa.

86 - 1604 (1012) Galata 25: 84b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

1603 (H. 1011) yılına ait olup kişi başına düşen 200'er akçe haraç ve cizye vergisini toplamak için saray tarafından sipahi Mehmet görevlendirilmiştir. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu fermanla Mehmet'in, elindeki defterde isimleri yazılı olan gayrimüslim halktan, haraç ve cizye vergilerini toplamasına yardım edilmesi emredilmektedir. Bu fermana göre, Mehmet'teki defterde isimleri kayıtlı olup ölmüş olanlar listeden çıkartılarak bu vergiden muaf tutulacaktır. Vergilerini kimi vakıflara ödemekle yükümlü olduğunu öne sürenler belirlenecek ve kayıt altına alınacaktır. Yeni vergi yükümlülükleri varsa, bu kişiler de vergi listesine kaydedilecektir. Mehmet üç ay içinde vergi toplamayı bitirmiş olacaktır. Bu süreçte toplanacak gelir, zamanında ve eksiksiz olarak hazineye devredilecektir.

The palace appoints Mehmet to collect the 200 akçe per capita land (haraç) and capitation (cizye) tax for the year 1603 (A.H.1011). This imperial decree (ferman) sent to the Judge of Galata orders the extension of help to Mehmet with the collection of the taxes from the non-Muslim subjects whose names are recorded in the book in his possession. The decree states that the names of the dead will be deleted from the book, exempting them from the tax. Those who are tied to a waqf, and pay their taxes to it, will be identified and registered. Those who have become liable to pay taxes recently will also be registered. Mehmet has three months to collect the taxes and turn the revenue over to the treasury in full.

Mahmiyye-i İstanbul'da vâki' yave-i Akkirmaniyân keferesinin bin on bir târihinde vâki' mâh-ı Ramazânın guresinden bin on iki târihinde vâki' mâh-ı Şa'bânın âhirine değin vâcib olan harâcları ber vech-i maktû' her yaveden ikişer yüz akçe hesâbı üzre cem' ü tahsîl olunmak lâzım ve mühimm olmağın ebnâ-i sipâhiyândan on beşinci bölükde yevmî otuz akçeye mutasarrıf Mehmed bin Mus-

tafa nam kulım emîn ve kâtib ta'yîn olunup irsâl olundı buyurdum ki mezbûr kulum vardukda bu bâbda eline virilen nişanlı ve tuğralu defterde isimleri mestûr ve mukayyed olan yave keferesinin her birinden hesâb-ı mezbûr üzre cizyelerin ber vech-i te'cîl cem' ü tahsîl ve mezkûr kuluma mîrî için zabt ve kabz ve defter itdirüp hilâf-ı emr [silik] bir akçe ve bir habbelerin aldirmayasız ve içlerinde vâki' olan mürdelere dikkat ve ihtimâm üzre teftîş ve tefahhus itdirmeyüp mürdelikleri harâccı muvâcehesinde şer'le sâbit ve zâhir olanların mu'âdili nev-yâftelere alup isimleri ile sebt-i defter itdürüp ba'dehû üzerlerine vech-i merkûm üzre ikişer yüz akçe harâc vaz' eyleyüp ba'dehû bî-kusûr cizyelerin tahsîs ve kabz itdiresiz ve ba'zı kefereler bunlar ile bile sâkin ve mütevattın iken ba'zı evkâf ve emlâka yazılmışız deyü cizyelerin virmekde inâd ve muhâlefet iderlermiş ânın gibilerin harâcların vech-i meşrûh üzre aldırup cebren ta'allül ve inâd itdirmeyesiz ve ne kadar nev-yâfteleri bulunur ise sebt-i defter eyleyüp kezâlik cizyelerin aldırması ve alınan altını yüz on sekize ve kâmil gurusı yetmiş sekize ve nâkıs gurusı altmış sekizer akçeye aldurup ziyâde ve noksân üzerine aldurmayasız ve bi'z-zarûre akçe alınmak lâzım gelürse dokuz buçuğı bir dirhem gelür hâlis akçe aldurup zinhâr hurde ve kem-ayar akçe aldirmayasız ve mezbûr kulıma bin on iki Zilka'desinin yirminci gününden üç ay va'de virilmişdir hâsıl olan akçeyi va'delerinde getirüp dâhil-i hazîne eyleyüp bir gün tecâvüz itdirmeyesiz ve mezkûr kulım bin on iki Şevvâlinin yedinci gününden beş yüz gurusı ki otuz dokuz bin akçe idüp ve sene-i mezbûre Zilka'desinin yirmi beşinci gününden dahi elli bir bin altı yüz yetmiş beş akçe ki cem'an doksan bin altı yüz yetmiş beş akçe olur ber vech-i peşîn hazîne-i âmireye teslim eylemişdir bilmiş olası ve bi'l-cümle bu husûsı mu'accelen itmâma erişdirüp itmâm-ı hıdmet eylemekde ikdâr-ı tâm ve ihtimâm-ı bi'l-keâm eyleyesiz ve keslhânede dahi ihtirâz eyleyüp tekmihlânede bezl-i maddûr ve sa'y-i bâ-mahsûr eyleyesiz ve cem' olunan emvâlîn adedin ve ecnâsın yazup arz eyleyesiz şöyle bileler âlâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' şehri Zilhicce sene isnâ 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

87 - 1604 (1013) Galata 25: 86a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Fener'den kimi Hıristiyan kasap ve mumcular, kendilerinden iki kez cizye ve avarız vergisi istenmesinden şikâyetçi olmuşlardır. İşçilik yaptıkları için en fazla altı ayda bir yer değiştirdiklerini belirten bu kişiler, ellerinde vergilerini ödediklerini kanıtlayan temessük belgesi olduğunu da bildirirler. Saraydan Fener Kadılığı'na yazılan bu emr-i şerif belgesi, geçici olarak ikamet eden bu kişilerden daha önce vergi alınmışsa tekrar istenmemesini emrediyor.

Certain Christian butchers and candle makers from Fener have complained that they have been asked to pay their capitation (cizye) and extraordinary (avarız) taxes twice. Because they are workers, they add, they move every 6 months. They add that they hold a promissory note (temessük) that documents that they have already paid their taxes. This is a Sultan's order (emr-i şerif) sent by the palace to the judge of Fener instructs him that temporary residents should not be asked to repay their taxes if they have already paid once.

Kıdvet-i kuzâtî'l-İslâm umdet-i vülâtî'l-enâm mübeyyinü'ş-şerâ-yi' ve'l-ahkâm mevlânâ Fenâr kâdısı zîde fazluhu tevkî'i refî'i [hümâyûn] vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen kazâ-i mezkûre keferesi dersa'âdetime âdem gönderüp ba'zımız kassâb [?] ve ba'zımız mumcu olup lâkin bir def'a vâki' olan cizye ve avâriz ve sâyir tekâlif-i örfiyyemizi edâ idüp yedimizde mühürlü temessük olup rencberlik içün gelenlerimizden tekrâr cizye ve avâriz ve sâyir tekâlif-i örfiyye teklîf idüp rencbide eylemekden hâlî degîllerdir ve iki yere virmeğe iktidârımız yokdır deyü ol vechile rencbide ve remîde olunmak bâbında emr-i şerîf ricâ ideriz deyü bildirmeğin altı ay bir yerde sâkin olmayup ve avâriz îcâb iden evler ve yerler tasarruf eylemezlerse rencbide olunmamak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim mücebince amel idüp ve sâyir tekâlif-i örfiyyelerin kazâ-i mezbûrede edâ idüp ellerinde ma'mûlün-bih temessükleri olup ve rencberlik içün gel-

diklerinden altı ay sâkin olmayup avârız îcâb iden evler ve yerler tasarruf itmezler iken bî-vech tekrâr cizye ve avârız ve sâyir tekâ-lif-i örfiyye taleb ve teklîf idüp te'addî itdikleri vâki' ise men' ve def' idüp oligelmişe muhâlif ve kânun-ı kadîme mugâyir ol vechi-le kimesneye rencîde ve remîde itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-'işrîn min Cumâ-delâhire sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

88 - 1604 (1013) Galata 25: 86b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Sultan Bayezid Han Vakfı mütevellisi Ramazan saraya gönderdiği dilekçede, vakıf defterinde isimleri kayıtlı olup Galata ve Eyüp'ün kimi bölgelerinde oturan 3000 kadar gayrimüslimin ispençe vergilerini vakfa ödemekle yükümlü olduklarını bildirmiştir. Ramazan'a göre bu kişilerden 700 kadarı, ellerindeki emr-i şerif belgesi uyarınca vergilerini devlete ödedikleri gerekçesiyle vakfa vergi ödemeye yanaşmamaktadırlar. Bu durumun vakfı zora soktuğunu belirten mütevellî Ramazan, vergilerini vakfa ödeyen eski mükelleflerin tekrardan sayılması ve bunların ispençe vergilerinin vakıf adına toplanabilmesi için saraydan emr-i şerif belgesi rica etmektedir. Saraydan Galata ve Eyüp (Haslar) kadılıklarına yazılan bu emr-i şerif belgesi, önceden vakfa kayıtlı olanların araştırılmasını ve bu kişilerin vergilerini yalnızca vakfa ödemekle yükümlü sayılmasını emrediyor.

Ramazan, mutawalli of the Sultan Bayezid Han, has petitioned the palace stating that around 3000 non-Muslim residents of Galata and Eyüp, all registered in the waqf book, are obliged to pay their ispençe tax to the waqf. 700 of these residents, he states, have refused to pay the tax to the waqf on the ground that they have a Sultanîc order (emr-i şerîf) requiring them to pay it directly to the state. Noting that the situation harms the waqf, mutawalli Ra-

mazan requests a Sultanic order instructing a re-count of the waqf's tax payers and collection of their taxes by the waqf. This Sultanic order sent to the Judges of Galata and Eyüp (Haslar) stipulates that people previously registered in the waqf books are to be identified and made liable only to the waqf.

Akzâ-yı kuzâtü'l-müslimîn evlâ-yı vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în el-hâkemeyni'l-[silik] be-kazâ-i Galata ve Hâslar kâdıları zîdet fezâ'ilehümâ tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ mahmiyye-i İstanbul'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Bayezid Hân tâbe serâhu evkâfı mütevellîsi Ramazan zîdet mecduhû dersa'âdetime arz gönderüp evkâf-ı mezbûreden zıkr olunan kazâlarda sâkin keferenin ispençeleri kadîmden üç bin neferden ziyâde ispençe iken kırk elli yıldan berü tahrîr olunmamağla vakfın ma'mûlûn-bih defterinde isimleri mestûr olan re'âyânın ba'zıları ra'yyet iken berî tarîkiyle Tufancı ve Gedereci [?] ve Suyolcu olup evkâf-ı sultâniye re'âyâ olmağıyla ellerinde emr-i şerîf olup biz ehl-i berâtdan oldık deyü vakfın ispencesin virmekde inâd ve muhâlefet itmekle yediyüz nefer mikdârı ispence noksân üzre virilüp vakfa küllî gadr ve zarar müterettib olmuşdır hâlen kurâ-i mezbûre ahâlîsinin ispenceleri tahrîr olunup kadîmî vakıf defterinde isimleri mestûr ve mukayyedler olup ra'yyet olmağla ra'yyet iken sonradan Suyolcu ve Gedereci ve Tufancı ve ba'zı evkâfa re'âyâ olanların berîlerine amel olunmayup defter mücebince ispenceleri alunup min külli'l-vücûh defterde mukayyed re'âyânın ispenceleri vakf için alunup ve kânun üzre nev-yâftesin yazup ve mürdelerin defterden ihrâc idüp minvâl-ı mezbûr üzre tahrîr olunur ise cânib-i vakfa nef' olması mukarrerdir deyü emr-i şerîf ricâsına i'lâm itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda mukaddemâ tahrîren emr-i şerîf virilmiş ise zıkr olunan re'âyâ defter-i anîka ve cedîdede ibâ an-cidd mukayyed vakfın re'âyâsı olup şimdiye değin hukûk ve rüsûm ve bâd-ı hevâları vakf için zabt olunur iken vech-i meşrûh üzre Tufancı ve Suyolcu ve Gedereci oldı deyü inâd

eyledikleri vâki' ise mukaddemâ virilen tahrîr hükmi mücebince amel eyleyüp defter ve kânun üzre ispencelerin [silik] hukûk ve rûsûm ve bâd-ı hevâları vakf için aldırup emr-i şerîfe muhâlif kimesneye inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz ve mürdelerin dikkat ve ihtimâm üzre görüp mürdelikleri şer'le sâbit ve zâhir olanların mu'âdili nev-yâftelerin alup sebt-i defter eyleyüp ve üzerlerine harac-ı şer'î vaz' idüp bî-kusûr harâcların aldırup ba'dehû mürdeleri isimlerin defterden ihrâc itdiresin ammâ bu bahâne ile vakf re'âyâsında deftere noksân gelmekden ve bu bahâne ile re'âyâ ve berâyâdan celb ve ahz sebebiyle zulm ve ta'addî olunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız tahrîren fi'l-yevmi's-sânî 'aşer şehri Muharremi'l-harâm sene selâse 'aşere ve elf Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

89 - 1604 (1012) Galata 25: 87b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Divan-ı Hümayun'a gelen İmrâlı (Mir Ali) Adası'nın gayrimüslim halkı, İstanbul'un kadılıklarına bağlı içki mukataası mültezimlerinin kendilerinden de vergi topladıklarını ve bunu bir yıl boyunca hazineye teslim etmediklerini söylerler. Bu durumdan dolayı hem kendilerinin hem de hazinenin zarara uğradığını belirten ada halkı, içki vergisinden muaf tutulmayı ve bunun yerine cizye vergilerine 15'er akçe zam yapılmasını rica ederler. Saraydan İmrâlı Kadılığı'na yazılan bu emr-i şerif belgesi, adadaki gayrimüslimlerden içki vergisinin kaldırılarak devlete ve vakıflara ödenen cizye vergisine 15'er akçe zam yapılmasını emrediyor.

The non-Muslim residents of the İmrâlı (Mir Ali) Island appear in the Imperial Chancery (Divan-ı Hümayun) stating that the spirit tax farmers attached to the courts of İstanbul have collected from them the spirit tax without turning the money over to the treasury for a year. Noting that the situation has harmed both the island residents and the treasury, they request to be exempt from

the spirit tax; in return, they will accept an increase in their capitation (cizye) tax by 15 akçe. This Sultanîc order (emr-i şerîf) sent to the judge of İmrâlı decrees that the island's non-Muslim residents are exempt from the spirit tax and also that the capitation tax they pay to the state and waqfs will be raised by 15 akçe.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-allâm mevlânâ cezîre-i Mîr Ali kâdısı zîdet fezâ'ilehu tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûrede olan keferetâ'îfesi cem'-i ğafir divân-ı hümayûna gelüp arzihâl sunup mahmiyye-i İstanbul'da ve Hâslar ve Üsküdar kâdılıklarında kadîmden berü hamr mukâta'asından gayrı taşra yerde sonradan hâdis olan hamr mukâta'ası için mültezimler re'âyâyâ ziyâde ta'addî ve tecâvüz eylediklerinden mâ'adâ mâl kabz idüp hazîne-i âmireye bir sene teslîm eylemeyüp mâl-ı mîrîye gadr ve bu re'âyâyı hadd-ı zulm ve hayf iderler şöyle ki hamr-ı hâdis üzerimizden ref' olunmak fermân olunursa asıl cizyelerimize ve evkâf cizyelerine on beşer akçe zamm olunduğuna râzıdır didikde isnâ 'aşere ve elf Zilka'desinin guresinden arz olundıkda taşra yerde hâdis olan rûsûm-ı hamr mukâta'ası ref' olunup keferenin cizyelerine on beşer akçe zamm olunmak fermân-ı şerîfim olmağın zamm olunup hamr-ı hâdis ref' olunmuşdır buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda taht-ı kazânızda vâki' olan keferetâ'îfesi hâlen ref' olunan hamr-ı hâdis için min ba'd ümenâ ve ummâle rencide ve remide itdirmeyesiz ve bu mukâbeleda keferenin cizyelerine vech-i meşrûh on beşer akçe zamm olunmuşdır şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis şehri Zilka'de sene isnâ 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

90 - 1604 (1013) Galata 25: 87b/2 Resmi yazışma / Official correspondence

Şehzade Sultan Mehmet Han Vakfı mütevellisi saraya yazdığı dilekçede, vakfa bağlı olan köyün vergilerinin, vakfiyede ve vilayet

defterlerinde vakfa kaydedildiğini bildirmiştir. Buna karşın kimi vakıf mütevellileri ile vergi memurları, ellerindeki bir belgeye dayanarak, söz konusu vakfa bağlı olan köyün vergilerini toplamaya çalışmaktadırlar. Bu nedenle vakfın zarara uğradığını belirten mütevellî, köyün vergilerinin yalnızca vakıf adına toplanması için saraydan bir emr-i şerif belgesi düzenlenmesini rica etmektedir. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu belge, söz konusu köyün cizye, beytülmal vb. vergilerinin daha önce nereye ödendiğinin araştırılmasını, eğer Sultan Mehmet Han Vakfı'na ödeniyorsa belge sunarak vergi toplamaya çalışan diğer görevlilerin engellenmesini emrediyor.

The mutawalli of the Şehzade Sultan Mehmet Han Waqf petitions the court stating that waqf-owned villages are registered in the waqf deed (vakfiye) and waqf books. Nevertheless, he says, certain mutawallis and tax collectors have tried to collect the taxes of a waqf-owned village on the basis of a document in their possession. Noting that as a result the waqf is experiencing problems, the mutawalli requests a Sultanîc order (emr-i şerif) instructing that the taxes of the village be collected only by the waqf. This document sent by the palace to the judge of Galata orders an investigation of how the capitation and treasury (beytülmal) taxes were paid previously. If it turns out that they have been paid to the Sultan Mehmet Han Waqf, it orders, then other tax officers should be prevented from collecting them.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâ'ilehu tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mahrûsa-i İstanbul'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzâde Sultan Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfî mütevellîsi dersa'âdetime arz gönderüp evkâf-ı mezbûrenin vakıfnâmesinde vilâyet defterinde vakfa hâsıl kayd olunmuş iken hâlen hilâf-ı emr ve defter ve mugâyir-i şart-ı vâkîf ve emr-i hümayûn

yûn [boş] evkâf mütevellîsi ve yaveciler bir tarîkle evâmir ibrâz eylemeleri ile gelüp karye-i mezbûrenin mahsûlüne dahl idüp te'addî itmekle mâl-ı vakfa gadr lâzım gelüp vakıf-nâme ve defter mûcebince cânib-i vakf için zabt u tasarruf itdirilüp âhardan bir ferdî dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâsına i'lâm eylemeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda südde-i sa'âdetimden ihrâc olunmuş mühürlü ve sahîh ve cedîd vilâyet defterlerine ve vakıf-nâmeye nazar idüp göresin karye-i mezbûrenin cizyesi ve bâd-ı hevâ ve yave beytü'l-mâlî vakfa hâsıl kayd olunmuş şimdiye değin evkâf-ı mezbûre için zabt olunur iken hâlen hilâf-ı vâkıf ve mugâyir-i defter-i vilâyet mütevelliler ve yaveciler karye-i mezbûrenin mahsûlüne dahl idüp mâl-ı vakfa gadr eyledikleri vâki' ise men' ü def' idüp karye-i mezbûrenin cizye ve bâd-ı hevâsın ve yave beytü'l-mâlın kadîmden olıgeldüğü üzre ve defter mûcebince ve vakıf-nâme mûcebince evkâf-ı mezbûre zâbitlerine kabz u zabt itdürüp min ba'd mütevellîleri [silik] dahl u ta'arruz itdirmeyüp ve bir tarîkle mukaddem ve mu'ahhar târihli evâmir ibrâz iderse te'hîre koyup işbu emr-i şerîfim mûcebince amel idüp mâl-ı vakfa gadr ve zarar müterettib olmalı eylemeyesiz husûs-ı mezbûr için evâmir irsâle muhtâc eylemeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar işbu hükm-i şerîfi yedinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yévmi's-sânî 'aşer min şehri Cumâdelâ-hir sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

91 - 1604 (1013) Galata 25: 88a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul gümrük gelirlerini toplamakla görevli mültezimler, saraya yazdıkları bir dilekçede kimi bölgelerdeki gayrimüslim halktan, dellaliye ve esir satışı vergilerinin toplanma yetkisini devletten iltizamla aldıklarını bildirmişlerdir. Buna karşın kimi gayrimüslimler, ellerinde bulunan muafiyet belgelerine dayanarak bu vergileri sultanların kurduğu kimi vakıflara ya da başka yerlere ödemekle

yükümlü olduklarını öne sürmektedirler. Bu nedenle hem hazinenin hem de iltizamlarının zarara uğradığını belirten mültezimler, saraydan konuyla ilgili bir emr-i şerif belgesi düzenlenmesini rica ederler. Saraydan İstanbul, Galata, Eyüp, Gelibolu, Rodoscuk ve İnöz kadılıklarına yazılan bu emr-i şerif belgesinde, söz konusu mültezimlere bağlı bölgelerde, dellaliye ve esir satışı vergisinin hazine adına toplanması için mültezimlere yardım edilmesi emrediliyor. Gayrimüslim halk tarafından herhangi bir emr-i şerif belgesi gösterilirse o belge hükümsüz sayılarak dikkate alınmayacaktır.

The farmers of the customs tax in İstanbul petition the palace stating that they have bought from the state the rights to farm the broker fee (dellaliye) and prisoner sale tax from non-Muslim subjects. Still, they say, certain non-Muslims, on the basis of exemption (muafiyet) documents in their possession, are claiming that they are required to pay taxes to certain waqfs founded by sultans or to other places. Noting that this situation harms both tax farmers and the treasury, they request a Sultanic order (emr-i şerif) regarding the matter. This Sultanic order sent by the palace to the judges of Galata, Eyüp, Gelibolu, Rodoscuk and İnöz instructs them to help the tax farmers in collecting on behalf of the state the broker's fee and prisoner sale tax from non-Muslims residing in regions tied to the tax farmers. Any other Sultanic order presented by non-Muslim subjects is to be disregarded.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yenbû'ü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în İstanbul ve Galata ve Hâslar ve Gelibolu kâdıları zîdet fezâ'ilehüm ve kıdveti'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazl ve'l-keîlâm Rodoscuk ve İnöz kâdıları zîdet fazluhümâ tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ gümrük emînleri dersâ'âdetime arzihâl gönderüp şart-ı iltizâmımızda olan yerlerde sâkin zimmî tâ'ifesini mîrîye râcî' dellâliye ve kesm-i usâreyi kadîmden şimdiye değin viregeldikleri üzre mîrî için virüp edâ eylemek şart-ı iltizâ-



Thomas Allom'un çizgileriyle İstanbul'daki Esir Pazarı.

The Slave Market of İstanbul, as illustrated by Thomas Allom.

mımızda dâhil iken ve şimdiye değin vire gelmişler iken ba'zı re'âyâ biz tûfancı ve çakırcı ve şahinci ve su yolcu veya evkâf-ı selâtîn re'âyâsıyız deyü bir tarîkle ellerine mu'âfiyet emirlerin almağ-la dellâliye ile kesm-i usâreyi vormeyüp mîrîye zarar ve iltizâmımıza kesr lâzım gelür bu makûlelere inâd itdirmeyüp kadîmden sâyir zimmîler viregeldikleri üzre dellâliyeleriyle kesimleri alınmak bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğın hazîne-i âmirede mahfûz olan defterlere nazar olundıkda dellâliye ile kesm-i usârlardan kimesne mu'âf olmaz eğer tufancı ve çakırcı ve eğer sâyir evkâf re'âyâsıdır cümlesinden alına deyü şartnâmelerinde mestûr ve mukayyed bulunmağın buyurdum ki hükmi-i şerîfim vardukda mültezimler zıkr olunan re'âyânın dellâliye ile kesm-i esîrlerin taleb eyledikde vech-i meşrûh üzre tufancı ve çakırcı ve su yolcu veya evkâf-ı selâtîn re'âyâsı ve mu'âfız deyü vormeyüp inâd eyledikleri vâki' ise amel itmeyüp hıdmet mukâbelesinde mu'âf olanlar ancak avâriz-ı dîvâniyye ve sâyir tekâlif-i örfiyyeden mu'âf olurlar bu makûle mîrîye râci' ve iltizâma dâhil dellâliye ile kesm-i esîrlerin

[silik] mu'âf olmaz kadîmden olıgeldüğü üzre ve mütezimlerin şart-ı iltizâmları mücebince mîrî için aldırup kimesneye inâd ve ta'allül itdirmeyesiz ve eğer bir tarîkle [mukaddem] ve mu'ahhar târihli emr-i şerîf ibrâz iderler ise te'hîre koyup işbu hükm-i hümayûnım mücebince amel idüp mîrîye âid ve râci' olan mahsûli güzesteşiyle müteveccih olanlardan tahsîl ve mîrî için zabt u kabz itdürüp emr-i âhar irsâline muhtâc eylemeyüp emr-i şerîfe muhâlif kimesneye inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-işrîn şehri Rebî'ulâhir sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

92 - 1604 (1013) Galata 25: 88a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Daha önce çıkan bir ferman, pastırma yapılması amacıyla Rumeli'den İstanbul'a getirilen sığır kafilesini İstanbul'a girmeden karşılayan kimi kişilerin sığırları burada ölü fiyattan satın aldıklarını ve bu yüzden vergi kaybının oluştuğunu belirtmiştir. Bu nedenle sığır satışının yalnızca Edirnekapi'daki hayvan barınağında yapılması emredilmiştir. Bu fermanın sonra Kasımpaşa ve Galata halkının ileri gelenleri mahkemeye gelmişlerdir. Bölge halkı, kazalarındaki kimi kasapların Rumeli'den sığır getirip vergisini ödedikten sonra Galata ve Kasımpaşa'daki yoksullara et sattıklarını, ancak yeni çıkan fermanın sonra yoksulların sığır eti almak için denizi (Haliç) geçip Edirnekapi'ya gitmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Galata Kadılığı'ndan saraya yazılan bu belge, söz konusu yasağın hem bölge halkına hem de seferdeki orduya zarar verdiğini bildiriyor. Kasapların vergilerini ödediklerini belirten Galata Kadısı Yahya, Rumeli'den sığır getirip Galata ve Kasımpaşa'da satmaları için bu kişilere saraydan izin verilmesini rica ediyor.

An earlier imperial decree stated that certain people have been buying the cattle brought to İstanbul from Rumelia for pastırma

(cured meat, similar to pastrami) production before it entered the city at very low prices, harming the state's tax revenue. It thus orders that cattle sale will only be handled in the animal shelter in Edirnekapı. Following that imperial decree, the notables of Kasımpaşa and Galata went to court. There they stated that certain butchers in the region used to bring cattle from Rumelia, pay their taxes, and sell the cattle to the poor of Kasımpaşa and Galata. However, they add, due to the imperial decree, the poor must now cross the Golden Horn (Haliç) and travel all the way to Edirnekapı to purchase meat. This document sent to the palace by the judge of Galata indicates that the restriction in question is harming both the residents and the military on expedition. Noting that the butchers have paid their taxes, Yahya, the judge of Galata, asks the palace to allow people to bring cattle from Rumelia for sale in Galata and Kasımpaşa.

Südde-i [...]mekîne arz-ı dâ'î-yi kemîne budur ki der-i devlet-den emr-i celîlî'l-kadr vârid olup mazmûn-ı şerîfinde basdırma içün mahrûsa-i Kostantiniyye'ye gelen sığır Edirne Kapusu hâricinde vâki' tokatda satıla gelmiş iken ba'zı matrabaz gelen sığır sürüsüne karşı varup getüren rencberden ednâ bahâ ile alup hafıyyeten Galata ve Kasımpâşa'da fukarâya ziyâde bahâ ile satup mîrîye âyid olan rûsûma küllî gadr olur min ba'd Galata ve Kasımpaşa'da sığır satılmayup tokatda satıla deyü fermân olmağın imtisâlen li'l-emri'l-âlî nidâ itdirilüp men' olundıktan sonra Galata ve Kasımpaşa'nın e'imme ve hutabâ ve sâyir fukarâsı bâcem'ihim meclis-i şer'a gelüp Galata ve Kasımpaşa kassâblarından ba'zı kimesneler kendi malları ile Rumili'nden sığır getirüp mîrîye rûsûmın edâ itdiklerinden sonra kadîmü'l-eyyâmdan Galata ve Kasımpaşa fukarâsına satıla gelmiştir eğer min ba'd men' olunup fukarâ ve zu'afâ deryâ geçüp tokata varmağa muhtâc olurlarsa sefer-i hümâyûnda olan asâkir-i nusret me'âsirin ehl-i ıyâlleri ve sâyir fukarâ küllî muzâyaka çekerler Galata ve Kasımpaşa kassâbları ile getürdükleri sığırın mîrî resmi virdiklerinden sonra kadîmden olıgeldüğü üzre getürdükleri sığır yine Galata ve

Kasımpaşa'da satılmak bâbında emr-i celîlî'l-kadr ricâsına hasb-i hâlimizdir devlete arz olunmak taleb ideriz didikleri ecilden vâkî' dergâh-ı [...] misâl savbına arz olundu bâkî emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Recebi'l-mürecceb li-sene selâse 'aşere ve elf

Az'afü'l-ibâd Yahya el-kâdî bi-medîne-i Galata

93 - 1604 (1013) Galata 25: 89a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata meyhanecileri, ikisi de Hıristiyan olan I. Yorgi ve II. Yorgi ile Divan-ı Hümayun'a gitmişlerdir. Meyhaneciler, daha önce mahkeme tarafından I. Yorgi'nin kethüda, II. Yorgi'nin de vergi memuru (muhasıl) tayin edilmesine karşın, resmi görevi olmayan kimi kişilerin vergi toplamaya çalışmalarından şikâyetçi olurlar. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu emr-i şerif belgesi, I. ve II. Yorgi'nin tayinleri konusunda ellerindeki hüccetin incelenmesini ve doğru olduğu anlaşılırsa, bu kişilerin görevlerini yapmalarına engel olanların durdurulmasını emrediyor.

The tavern owners (meyhaneci) of Galata, appear in the Imperial Chancery (Divan-ı Hümayun) with Yorgi I and Yorgi II, both Christian. They complain that although the court appointed Yorgi I as their steward (kethüda) and Yorgi II as their tax officer (muhasıl), certain people without official titles have been trying to collect taxes. This is the Sultanic order sent to the judge of Galata instructs an examination of the hujjet regarding Yorgi I and Yorgi II's appointment. If the document is found to be authentic, the Sultanic order goes on, those preventing them from performing their duty should be forced to cease and desist.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulû-mî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-

mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâ'ilehû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârendegân-ı fermân-ı hümayûn Yorgi veled-i Kostantin ve diğeri Yorgi veled-i Todori nâm zimmîler dergâh-ı mu'allâma gelüp mahmiyye-i Galata meyhânegileri meclis-i şer'a gelüp bizim müstakil kethüdâımız ve müte'ayyin muhassılımız olmayup tekâlif-i örfiyye vâki' oldukda cem' ü tahsîle eyâdî-i kesîre tedâhül itmekle fukarâ ve zu'afâyâ küllî gadr ve hayf olmağla bunun için müstakîm kimesnelerden bize kethüdâ ve muhassıl ta'yîn olunmak evlâdır cümleinin ittifâkıyla selâse 'aşere ve elf Saferinin gurrende sicil itdirilüp ellerine hüccet alıverdiklerin bildirüp mücebince amel olunmak bâbında emr-i şerîfim taleb itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda göresin vech-i meşrûh üzere cümleinin ittifâkıyla bunlar kethüdâ ve muhassıl ta'yîn olup hüccet virilmiş ise mücebince amel eyleyesiz mâdâm ki istikâmet üzere hıdmet eyleyeler âhardan kimesneyi dahl u ta'arruz itdirmeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnımı ellerinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâyili Saferi'l-muzaffer sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

94 - 1604 (1013) Galata 25: 90a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saraya mühürlü tezkire gönderen şahincibaşı, İstanbul ve Rumeli bölgelerindeki şahincilerin ödemekle yükümlü oldukları vergilerini düzenli olarak doğancısına ödediklerini belirtmiştir. Şahincilerin, vergi defterlerinde kayıtlı olduğu gibi cizye, ispençe, öşür vb. vergilerden muaf tutulmalarına rağmen, kimi voyvoda, subaşı, sipahi, yeniçeri vb. görevliler şahincilerden vergi almaktadırlar. Saraydan Galata, İstanbul, Üsküdar, Eyüp ve Rumeli kadılıklarına yazılan bu ferman, şahincilerle ilgili durumun araştırılmasını ve bu kişilerin ödemekle yükümlü olmadıkları vergileri bunlardan almaya çalışan görevlilerin engellenmesini emrediyor.

The chief falconer (şahincibaşı) sends a sealed certificate (tezki-re) to the palace, stating that the falconers in İstanbul and Rume-li have been regularly paying their taxes to the chief falconer (doğancibaşı). As registered in the tax books, falconers are exempt from capitation (cizye), poll (ispence) and tithe (öşür) taxes. Alas, certain officers, including vaivodes, superintendents, timariots and janissaries have tried to tax the falconers. This is an imperial decree (ferman) sent to the judges of Galata, İstanbul, Üsküdar, Eyüp and Rumeli decreeing that the falconers' situation should be examined and officers who try to collect from them the taxes that they are not required to pay forced to cease and desist.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn efâhim-i vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn vârisünü'l-ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürse-lîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâye-ti'l-meliki'l-mu'în mahmiyye-i İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Hâsları zîdet fezâ'ilehüm ve umdetü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdi-nü'l-fezâ'il ve'l-hükkâm mevlânâ Rumili'nde vâki' olan kâdılar zîdet fazluhum tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim şahincibaşı zîdet mecdühû mühürlü tezkire gönderüp taht-ı kazâlarınızda vâki' defter-i cedîd-i hâkâ-nîde mukayyed berât-ı hümayûn ile şahin kayacıları âdem gönde-rüp bunlar âbâ an-cedd şahinci oğlu şahinciler olup her sene üzer-lerine takrîr olan doğan veyâhud kânun-ı kadîm üzre vâcib olan mürde bahâların ve sâyir hukûk ve rüsûmlarında ve cürm ü cinâ-yet ve bâd-ı hevâlarında her sene doğancibaşlarına edâ idüp ve ellerine edâ-i hıdmet tezkirelerin alup bir vechile hıdmetlerinde kusûrları yoğiken hilâf-ı emr ve defter-i vilâyet sancak beği âdem-leri voyvodaları ve subaşılar ve istihdâm kulları ve ümenâ ve um-mâl ve zu'amâ ve erbâb-ı timar ve karyeleri sipâhileri ve harâccı-lar ve avâz-ı dîvâniyye kullar ve yeniçeri ve sipâh ve sâyir iş er-leri bî-vech bilâ sebep ahz-ı mâl içün mutasarrıf olduğımız kadî-mî baştenelerimiz öşründen ve cizye ve ispence ve mîzân ve resm-i kovan ve resm-i esbâb ve resm-i bostan ve resm-i câ' ve resm-i gerdek ve ulakdan ve mîr-i âhurdan ma'dencilikden ve hisar yap-

makdan ve sürgünden ve kasâb ve celb yazılmakdan ve beytü'l-mâlcılardan ve mîrî arpa ve koyun ve avâriz-ı dîvâniyyeden ve sâyir tekâlif-i örfiyyeden defterlerde mukayyed mu'âfiyet ile şâhîn kayacıları olup bir ferdin medhali yoğiken ba'zı kimesneler üzerlerine konup [...] ve yemek ve koyun ve kuzı ve tavuk ve otlak ve saman ve arpa ve buğday ve sâyir me'kûlâtlarında teklîf eyleye geldiklerinden mâ'adâ yitdikleri at ve katırlarına ve def'-i mazar-rat için götürdükleri yay ve yaraklarına dahl olunup ve def' olunmak bâbında i'lâm eylemeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz fi'l-vâki' mezbûr defterde mukayyed berât-ı hümayûn ile şahin kayacıları olup ve her sene üzerlerine takrîr olunan doğan veyâhud kânun-ı kadîm üzre vâcib olan mürde bahâların ve sâyir hukûk ve rûsûmların mîrî için me'mûr olanlar edâ idüp ellerine edâ-i hıdmet tezkirelerin alur bir vechile kusûrları yoğiken sancak beği [?] âdemleri ve subaşıları ve voyvodaları ve istihdâm kulları ve ümenâ ve ummâl ve zu'amâ ve erbâb-ı timar ve karyeleri zâbitleri ve haraccıları ve avâriz-ı divâniye kulları ve yeniçeri ve sipâh ve sâyir ehl-i arak tâ'îfesin [silik] için hilâf-ı emr ve defter-i mutasarrıf oldukları kadîmî başteneleri öşründen ve cizye ve ispence ve âdet-i ağnâm ve avâriz-ı divâniyyeden ve sâyir tekâlif ve mîzân ve resm-i kovan ve resm-i esbâb ve resm-i bostan ve resm-i câ' ve resm-i kovanı ve resm-i gerdek ve ulakdan ve mîr-i âhurdan ve bâkî hamırdan ve masdariyyeden ve ma'dencilikten ve hisâr yapmakdan ve sürgünden ve kasâb ve celeb yazılmakdan ve beytü'l-mâlcılardan ve mîrî arpa ve koyun ve kuzı ve kürekci ve sâyir tekâlif-i örfiyyeden defter mücebince bir ferd bize dahl ve rencîde itdirmeyesiz ve bi'l-cümle mezbûrûn tâyifenin hukûk ve rûsûmları ve sâyir husûsları şahincibaşı tarafından varan doğancibaşılar zabt olunmak mukayyed-i kadîme olmağın ol takdîrce meşrûh üzre men' ve def' idesiz [silik] müte'allik ahvâlleri vâki' oldukda şahincibaşı ma'rifetiyle görölüp min ba'd beytü'l-mâlcılara dahl itdirmeyesiz ve'l-hasıl doğan ve doğancı husûsı hassa-i hümayûnıma râci'dir şahincileri rencîde itdirmeyüp men' ü def' idesiz ve şahincilik iden kurbünde tüfenk ve âteş ve koyun ve sığır ve sâyir davar yürütmeyesiz ve mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf bir nes-

nelerin almışlar ise ba‘de’l-isbât müteveccih olanlardan hükm idüp bî kusûr alıviresiz işlemeyenleri isimleri ve iştihârları ile yazup arz idesin ki ol vechile sâdır olursa mücebiyle hakkından geline şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i’timâd kılâsız tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis şehri Rebî‘ilâhîr sene selâse ‘aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

95 - 1604 (1013) Galata 25: 90b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Mehmet ve Tûrabi isimli gemiciler saraya yazdıkları dilekçede, gemicilerin İstanbul ve Galata’ya getirdikleri varol tahtası için geleneğe göre (kavîmden) vergi verilmediğini belirtmişlerdir. Buna karşın kimi görevliler bu gemicilerden vergi almaya çalışmaktadırlar. Gemiciler bu görevlilerin engellenmesi konusunda saraydan bir emr-i şerif belgesi düzenlenmesini rica ederler. Saraydan Galata Kadılığı’na yazılan bu emr-i şerif belgesinde, gemicilerin getirdikleri varol tahtasından geleneğe göre (kadîmden olgelmîşe ve âdet ve kanuna muğayir) vergi alınıp alınmadığının araştırılması, alınmıyorsa Mehmet ve Tûrabi’den vergi almaya çalışan görevlilerin uyarılması emredilmektedir.

Mehmet and Tûrabi, two sailors, petition the palace stating that, customarily (kavîmden), sailors do not pay tax for the ship board (varol tahtası) they bring to İstanbul and Galata. Nevertheless, certain officers have been trying to tax the sailors. Accordingly, the plaintiffs request a Sultanîc order (emr-i şerîf) to keep those officers from abusing their authority. This Sultanîc order sent to the judge of Galata from the palace calls for an inquiry into whether sailors are customarily (kadîmden olgelmîşe ve âdet ve kanuna muğayir) supposed to pay tax for the boards they bring. If they are not required to pay tax, the officers who tried to tax Mehmet and Tûrabi should be instructed accordingly.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn [silik] ec-ma'în bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în el-hâkimü'l-adl be-kazâ-i Galata zîdet fezâ'ilehu tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen Mehmed ve Tûrâbi nam re'isler dersa'âdetime arzihâl sunup biz kadîmden ticâret için sefinemize tahmîl idüp İstanbul'a ve Galata'ya getürdügümüz varol tahtasından resm nâmına bir nesne vormeyüp ve ile'l-ân ümenâ ve ummâl tâ'ifesi hâsıl idegelmiş değil iken hâlen getürdügümüz varol tahtasına ümenâ ve ummâl tâ'ifesi bî-vech dahl idüp ta'addî iderler hayfdır kadîmden olgeldüğü üzre amel olunup ol vechile rencîde eylememek bâbında emr-i şerîf ricâ ideriz deyü bildirmeğin buyurdum ki hükmi-i şerîfim vardıkda göresiz fi'l-hakîka kazıyye i'lâm olunduğı gibi olup bunlar kadîmden şimdiye değin ticâret için gemilerine tahmîl eyledikleri varol tahtasından resm nâmına bir nesne alını gelmiş değil iken hâlen rencîde eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüp kadîmden olgelmışe ve âdet ve kânuna mugâyir mezbûrları bî-vech ol vechile ümenâ ve ummâl tâ'ifesine rencîde ve remîde itdirmeyüp bu husûs için tekrâr şikâyete gelmelü eylemeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükmi-i hümayûnımı mezkûrlar ellerinde ibkâ eyleyesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız tahrîren fî gurrei şehri Cumâ-delâhire sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

96 - 1604 (1013) Galata 25: 91a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Divan-ı Hümayun'a gelen Tatar, göçebe olan bir grup Eyüplü Çingene taifesinin subaşı olduğu belirtilir. Tatar'a göre kimi bölgelerdeki sancakbeyi, subaşı, sipahi vb. görevliler, söz konusu Çingenelerden "toprağımıza geldiniz" diyerek vergi istemektedirler. Ayrıca bu görevliler, Tatar'ın yetkilerini de kabul etmektedirler. Saraydan Kapıdağı, Aydıncık ve Gönen kadıliklarına yazılan bu emr-i şerif belgesinde, söz konusu Eyüplü göçebe

Çingenelerin subaşısının Tatar olduğu bildirilerek, başka görevlilerin bu Çingenelerden vergi almaya çalışmalarının engellenmesi emrediliyor.

Tatar appears in the Imperial Chancery (Divan-ı Hümayun) stating that he is the superintendent (subaşı) of a group of nomadic Gypsies from Eyüp. He states that certain governors (sancak-beyi), superintendents, timariots etc. have tried to tax the Gypsies for trespassing. These officers are also refusing to recognize Tatar's post. This Sultanîc order (emr-i şerîf) sent to the judges of Kapıdağ, Aydıncık and Gönen, decrees that Tatar is superintendent of the nomadic Gypsies from Eyüp. It also prohibits unauthorized officers from trying to tax the Gypsies.

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâyil ve'l-kelâm Kapudağ ve Aydıncık ve Gönen kâdılarî zîdet fezâ'ilehüm tevki'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki dârende-i fermân-ı hümayûn kıbtîyân tâ'ifesinden Tatar nam kimesne dergâh-ı mu'allâma gelüp taht-ı kazânuzdan konar göçer kıbtîyân tâ'ifesinden havâs-ı hümayûn ra'iyetlerinden olan Manol ve Ramazan ve Yevan ve Belmolihçe nam kimesnelerin bu subaşıları olup konup göçdükleri yerlerde mîrîlû âdemleri ve sancakbegi subaşıları ve ummâl ve ümenâ ve ba'zı sipâhiler celb ve ahz için toprağımıza geldiniz deyü bunlardan akçe taleb idüp ve sen mezkûrların subaşısı değilsin deyü hilâf-ı şer'-i şerîf rencîde itdiklerin bildirmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda hak üzre göresiz arz itdüğü gibi olup mezkûrlar havâs-ı hümayûn ra'iyetlerinden olup ve bu mezkûrların subaşıları ise taht-ı kazânuzda konup göçdükleri yerlerde ol vechile bunları hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye rencîde itdirmeyesiz ve şimdiye değin [silik] şer'-i şerîf ol vechile nesnelerin almışlar ise ba'de's-sübût hükm idüp girü bî-kusûr alıviresiz hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdirmeyesiz ve islemyânı yazup bildiresiz tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe itimâd kılasız tahrîren fî evâhiri şehri Rebî'ilevvel sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

97 - 1604 (1013) Galata 25: 91a/3 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Venedikli yabancı (müstemen) Pablos saraya bir adamını göndererek, yabancıların tüketmek için her sene gemiyle getirdikleri içki için 10.000 müdreye kadar gümrük vergisi vermediklerini belirtmiştir. Elinde bunu kanıtlayan bir emr-i şerif belgesi olduğunu da bildiren Pablos, Bandırma ve diğer iskelelerden İstanbul'a getirdiği içkiden gümrük memurlarının vergi istemesinden şikâyetçi olur. Saraydan İstanbul, Galata ve Eyüp kadılıklarına yazılan bu emr-i şerif belgesinde, konuyla ilgili olarak yabancılara 1597 (H. 1006) tarihinde bir emr-i şerif belgesi verildiği belirtilerek bu kişilerin tüketmek için getirdikleri içkiden 10.000 müdreye kadar vergi alınmaması emrediliyor.

Pablos, a protected Venetian (müstemen), sends a messenger to the palace to state that every year protected foreigners bring by sea up to 10,000 müdre of spirits for their own consumption free of customs duty. Adding that he holds a Sultanic order (emr-i şerif) documenting the privilege, Pablos complains that customs officers have tried to tax the spirits he brought to İstanbul from Bandırma and other quays. This is the Sultanic order sent to the judges of İstanbul, Galata and Eyüp instructing that by a Sultanic order dated 1597 (AH 1006) protected foreigners are allowed to bring spirits of up to 10,000 müdre free of duty. Within that limit, it says, spirits brought in by foreigners should not be taxed.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn efâhim-i vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazl ve'l-yakîn vârisûn ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hücecü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul ve Galata ve Hâslar kâdıları zîdet fezâ'ilehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Venedik[li] Pablos südde-i sa'âdetime âdem gönderüp bundan akdem kendü nefsimiz için her sene getürdüğümüz on bin müdre hamırdan gümrük alınmayup mu'âf ve müsellemler iken ve elimizde emr-i şerîf da-

hi var iken hâliyâ olıgelmışe muhâlif Bandırma İskeleyi'nden ve sâyir iskelelerden getürdüğüimiz hamırdan gümrük alınmamak bâbında emr-i şerîf ricâ eylemeğın olıgelmışe ve ellerinde olan emr-i şerîfe muhâlif hamr emînleri dahl eylemeyüp dahi zıkr olunan ilçiler her [silik] kendü nefisleri içün getürdükleri ol mikdâr hamırdan gümrük taleb itmek isterler ise ve alınmaya deyü mukaddemâ emr-i şerîf virilüp [silik] eyledikleri vâki' ise men' ü def' eyleyüp girü üslûb-ı sâbık üzre ve ahidnâmeleri mücebince zıkr olunan mikdârı hamr [silik] ba'd gümrük alınmayup husûs-ı mezbûr içün bir ferde inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz deyü sene sitte ve elf Rebî'ilâhîrinin on beşinci güninde merhûm ve mağfûrûn-leh babam hudâvendigâr tâbe serâhu zamânında emr-i şerîf virilüp [silik] hümayûn-ı sa'âdet-makrûnım vâki' olmağla tecdîd olmasın ricâ eylemeğın buyurdum ki bu bâbda mukaddemâ virilen emr-i şerîf mücebince amel idüp hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'işrîn min şehri Rebî'ilâhîr li-sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

98 - 1604 (1013) Galata 25: 91b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray kapıcıbaşlarından olup Gelibolu'da görevli olan Ali, saraya gönderdiği mektupta, Erdek köyündeki gayrimüslimlerin iki yıl önceki bir hüccet gereği içki vergilerini, devlet görevlisi Yahudi Manol'a ödeme zorunluluklarına rağmen şimdi bu vergilerini ödemediklerini bildirmiştir. Köy halkının bu sürede 796.800 akçe vergi borçları birikmiştir. Bu borç nedeniyle köy halkı mahkemeye çıkarıldığında, hüccetin doğruluğunu ve o zaman mahkemede söylediklerini kabul eden köylüler, şimdi Bursa'daki Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı olduklarını öne sürerek vergilerini ödemeye yanaşmamışlardır. Bunun üzerine vakıf mütevellisi köylülere, vergilerini devlete ödemelerini söylemiş, ancak köylüler bu kez de mütevelliyi hapsedmiş ve Manol'u öldürmeye yeltenerek Ali'nin evini

hasmıslardır. Bu olaydan dolayı fesat olmaması için Ali, köylülerle vergi borçları konusunda 400.000 akçeye sulh yapmıştır. Ne var ki taraflar arasındaki bu sulhu Kapıdağı Mahkemesi kadısı Muslihiddin onaylamamıştır. Dolayısıyla köylüler vergi borçlarını ödemeyeceklerini belirterek tekrar isyan etmişlerdir. Bu durumu gören kimi komşu gayrimüslim köyleri silahlarını alarak yolları kapamışlar ve isyana yeltenmişlerdir. Saraydan Aydıncık Kadısı'na yazılan bu emr-i şerif, Gelibolu'da bulunan askerler yardımıyla bu köydeki isyanın bastırılmasını ve mültezimlerin toplaması gereken vergilerin halktan alınarak hazineye teslim edilmesini, karşı çıkanların yargılanarak gereğince cezalandırılmasını emrediyor.

Ali, one of head doorkeepers (kapıcıbaşı) of the palace working in Gelibolu, sends a letter to the palace stating that although a two year-old hujjet requires the non-Muslims in the Erdek village to pay their taxes to Manol, a Jewish state officer, they have not been paying their taxes. By now, the village residents have accrued a debt of 796,800 akçe. When the village residents were sued because of the debt, they acknowledged the hujjet and his statement. Yet, now they refuse to pay their debt on the ground that they are tied to the Sultan Mehmet Han Waqf in Bursa. When the waqf mutawalli told them to pay their taxes to the state, the villagers imprisoned the mutawalli, tried to kill Manol, and attacked Ali's house. To calm things down, Ali secured an amicable settlement with the villagers for 400,000 akçe. However, Muslihiddin, the judge of Kapıdağı, rejected the settlement. The villagers then rebelled again, announcing their refusal to pay the debt. Witnessing the situation, some neighboring non-Muslim villages joined the revolt. This Sultanic order (emr-i şerif) sent to the judge of Aydıncık calls for suppression of the rebellion with the help of soldiers stationed in Gelibolu, collection of the tax on behalf of the treasury, and the punishment of resistors.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yen-bû'ü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulû-

mü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata [kâdısı] zîdet fezâ'ilehû ve kîdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Aydıncık kâdısı ve sâbık Balıkesrî kâdısı olan mevlânâ Hâcezâde Mehmed zîdet fazluhu ve iftiyhârü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allâm kapûcibaşlarından Gelibolı'da asker sürmeğe me'mûr olan Ali dâme mecduhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki Aydıncık kâdısı mevlânâ Abdurrahman ve Hâcezâde mevlânâ Mehmed ve İlyas Medresesi müderrisi İbrahim ve sâbıkan Yıldırım Han Medresesi müderrisi Mehmed ve Ahmed Bey Medresesi müderrisi Ali zîdet fazluhum ile sen ki kapûcibaşısın südde-i sa'âdetime mektûb ve muhızır gönderüp hâlen hamr mukâta'ası emîni olan Manol nam Yahudi yediyle emr-i şerîf vârid olup mazmûnında Kapudağı Nâhiyesi'nde olan Bandırma ve Toplimanı ve Bekce nam karyeler re'âyâsı zimmetlerinde rûsûm-ı hamrdan küllî akçe alup mu'accele tahsîl olunmak fermân olmağın zikr olunan karyelerden Erdek nam karyeye varılıp kethüdâsı olan Aleksi veled-i Ağlak ve Yani veled-i Sofya ve Kostantin veled-i Koci ve Şarlı veled-i Dimitri ve diğer Kostantin veled-i Yano ve Bahor veled-i Oha ve Papa Dimitri veled-i Papa Yani ve Andon veled-i Yakomi ve Hristodori veled-i Sivastoz ve Aramnıko ve Yani Reis ve Makri Reis ve sâyir kefere yanlarında da'vâ idüp bundan akdem iki senede karye-i mezbûrede üç bin üç yüz yirmi fuçı hamr olup mîrîye âid olan istimâresin virmeğe karye-i mezbûreden otuz nefer zimmîler kabûl idüp hüccet olunup ol hüccet mücebince rûsûmı yediyüz doksan altı bin sekiz yüz akçe olup taleb eylediklerinde merkûmûn zimmîler ve mukaddemâ olan hüccet-i şerîfe mukırr ve mu'terif olmuş idik lâkin şimdi bir akçe virmeziz Brusa'da merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Han tâbe serâhunun müşterâ kullarıyuz Havâs-ı Hümayûn re'âyâsı değilleriz deyü inâd ve muhâlefet idüp husûs-ı mezbûra mütevellî ta'yîn olunan mevlânâ Muslihiddin zîdet fazluhu mâlî mîrîye virdik deyü hükm eylediği ecilden mezbûrı habs idüp ve emîni katl eylemek kasdıyla kapûcibaşımın evinde basup âlet-i harb ile hüccet eylediklerinde fesâd olmasun deyü medâd idüp zikr olunan yediyüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi dörtyüz [silik]

sulh idüp hüccet olmuş iken Kapudağı Nâhiyesi'nde sâbitü's-şer' olan diğer Muslihiddin hükm itmeğin bir akçe virmek deyü idlâl itmeğin rücû' idüp hâlen isyân üzre olup karyelerine bir ferd komayup sâyir karyelerin keferesi dahi anları görmekle yollarda âlet-i harble durup isyân ve [silik] üzre olmağın bir akçe tahsîl olmayup mâdâm ki zikr olunan karye keferesinin haklarından gelinmeye mâl-ı mîrî tahsîl olunmayup sâyir karyelerin keferesin dahi bir ferdi karyelerine komayup mâl-ı mîrî tahsîl olunmak mümkün değildir deyü karye-i mezbûre ahâlîsinin hakkından gelinmek lâzımdır deyü arz ve i'lâm eyledikleri ecilden mîrîye âid olan hukûk ve rüsûm her ne ise tahsîl olunup inad iderler ise il erleri mu'âvenetiyle götürölüp şer'le haklarından lâzım gelen icrâ olunmak emrüm olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda zikr olunan karyeler ahâlîsi [silik] vech-i meşrûh üzre zimmetlerine zuhûr iden yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi aslâ emân ve zamân virme-yüp hamr emînlerinin şart-ı iltizâmları mücebince bî-kusûr taleb ve tahsîl ve dâhil-i hazîne idüp şöyle ki şart-ı iltizâmları mücebince zimmetlerine zuhûr iden rüsûm-ı hamrî girü virmekde ta'allul ve inâd idüp itâ'at-ı emr itmezler ise il erleri mu'âvenetiyle her ne vec-hile mümkün ve müyesser ise cümlesin ele götürüp muhtâc-ı arz olmayan hakkında şer'le ve kânun ile lâzım geleni icrâ eyleyesiz muhtâc-ı arz olanları muhkem hasb idüp vukû' üzre südde-i sa'âdetime arz eyleyesiz sonra haklarında ne vec-hile emr sâdir olursa mücebiyle amel eyleyesiz emmâ bu bahâneyle kendü hâlinde olana dahl ve ehl-i fesâda himâye itmekle malıma özr olmakdan ihtiyât eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tah-rîren fi'l-yevmi'r-râbi' şehri Rebî'ilâhîr sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

99 - 1604 (1013) Galata 25: 92a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray kapıcıbaşlarından olup Gelibolu'da görevli olan Ali, saraya gönderdiği mektupta, Erdek köyündeki gayrimüslimlerin iki

mü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-
 mu'în mevlânâ Galata [kâdısı] zîdet fezâ'ilehû ve kîdvetü'l-kuzât
 ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Aydınçık kâdısı ve sâbık
 Balıkesrî kâdısı olan mevlânâ Hâcezâde Mehmed zîdet fazluhu ve
 ıftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı mu'allâm kapûcibaşıların-
 dan Gelibolı'da asker sürmeğe me'mûr olan Ali dâme mecduhû
 tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki Aydınçık
 kâdısı mevlânâ Abdurrahman ve Hâcezâde mevlânâ Mehmed ve
 İlyas Medresesi müderrisi İbrahim ve sâbıkan Yıldırım Han Med-
 resesi müderrisi Mehmed ve Ahmed Bey Medresesi müderrisi Ali
 zîdet fazluhum ile sen ki kapûcibaşısın südde-i sa'âdetime mektûb
 ve muhzır gönderüp hâlen hamr mukâta'ası emîni olan Manol
 nam Yahudi yediyle emr-i şerîf vârid olup mazmûnında Kapudağı
 Nâhiyesi'nde olan Bandırma ve Toplimanı ve Bekce nam karyeler
 re'âyâsı zimmetlerinde rûsûm-ı hamrdan küllî akçe alup mu'acce-
 len tahsîl olunmak fermân olmağın zıkr olunan karyelerden Erdek
 nam karyeye varılıp kethüdâsı olan Aleksi veled-i Ağlak ve Yani
 veled-i Sofya ve Kostantin veled-i Koci ve Şarlı veled-i Dimitri ve
 diğer Kostantin veled-i Yano ve Bahor veled-i Oha ve Papa Dimit-
 ri veled-i Papa Yani ve Andon veled-i Yakomi ve Hristodori veled-
 i Sivastoz ve Aramnıko ve Yani Reis ve Makri Reis ve sâyir kefare
 yanlarında da'vâ idüp bundan akdem iki senede karye-i mezbûre-
 de üç bin üç yüz yirmi fuçı hamr olup mîrîye âid olan istimâresin
 virmeğe karye-i mezbûreden otuz nefer zimmîler kabûl idüp hüccet
 olunup ol hüccet mücebince rûsûmı yediyüz doksan altı bin se-
 kiz yüz akçe olup taleb eylediklerinde merkûmûn zimmîler ve mu-
 kaddemâ olan hüccet-i şerîfe mukırr ve mu'terif olmuş idik lâkin
 şimdi bir akçe virmeziz Brusa'da merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan
 Mehmed Han tâbe serâhunun müşterâ kullarıyuz Havâs-ı Hümâ-
 yûn re'âyâsı değilleriz deyü inâd ve muhâlefet idüp husûs-ı mezbû-
 ra mütevellî ta'yîn olunan mevlânâ Muslihiddin zîdet fazluhu mâ-
 lı mîrîye virdik deyü hükm eylediği ecilden mezbûrı habs idüp ve
 emîni katl eylemek kasdıyla kapûcibaşımın evinde basup âlet-i
 harb ile hüccet eylediklerinde fesâd olmasun deyü medâd idüp
 zıkr olunan yediyüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi dörtyüz [silik]

sulh idüp hüccet olmuş iken Kapudağı Nâhiyesi'nde sâbitü's-şer' olan diğer Muslihiddin hükm itmeğin bir akçe virmek deyü idlâl itmeğin rücû' idüp hâlen isyân üzre olup karyelerine bir ferd komayup sâyir karyelerin keferesi dahi anları görmekle yollarda âlet-i harble durup isyân ve [silik] üzre olmağın bir akçe tahsîl olmayup mâdâm ki zikr olunan karye keferesinin haklarından gelinmeye mâl-ı mîrî tahsîl olunmayup sâyir karyelerin keferesin dahi bir ferdi karyelerine komayup mâl-ı mîrî tahsîl olunmak mümkün değildir deyü karye-i mezbûre ahâlîsinin hakkından gelinmek lâzımdır deyü arz ve i'lâm eyledikleri ecilden mîrîye âid olan hukûk ve rüsûm her ne ise tahsîl olup inad iderler ise il erleri mu'âvenetiyle getirülüp şer'le haklarından lâzım gelen icrâ olunmak emrüm olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda zikr olunan karyeler ahâlîsi [silik] vech-i meşrûh üzre zimmetlerine zuhûr iden yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi aslâ emân ve zamân virme-yüp hamr emînlerinin şart-ı iltizâmları mücebince bî-kusûr taleb ve tahsîl ve dâhil-i hazîne idüp şöyle ki şart-ı iltizâmları mücebince zimmetlerine zuhûr iden rüsûm-ı hamrî girü virmekde ta'allul ve inâd idüp itâ'at-ı emr itmezler ise il erleri mu'âvenetiyle her ne vec-hile mümkün ve müyesser ise cümlesin ele getirüp muhtâc-ı arz olmayan hakkında şer'le ve kânun ile lâzım geleni icrâ eylesesiz muhtâc-ı arz olanları muhkem hasb idüp vukû' üzre südde-i sa'âdetime arz eylesesiz sonra haklarında ne vechile emr sâdir olursa mücebiyle amel eylesesiz emmâ bu bahâneyle kendü hâlinde olana dahl ve ehl-i fesâda himâye itmekle malıma özr olmakdan ihtiyât eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tah-rîren fi'l-yevmi'r-râbi' şehri Rebî'ilâhir sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

99 - 1604 (1013) Galata 25: 92a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray kapıcıbaşlarından olup Gelibolu'da görevli olan Ali, saraya gönderdiği mektupta, Erdek köyündeki gayrimüslimlerin iki

yıl önceki bir hüccet gereği içki vergilerini, devlet görevlisi Yahudi Manol'a ödeme zorunluluklarına rağmen şimdi bu vergilerini ödemediklerini bildirmiştir. Köy halkının bu sürede 796.800 akçe vergi borçları birikmiştir. Bu borç nedeniyle köy halkı mahkemeye çıkarıldığında, hüccetin doğruluğunu ve o zaman mahkemede söylediklerini kabul eden köylüler, sonra Bursa'daki Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı olduklarını öne sürerek vergilerini ödemeye yanaşmamışlardır. Bunun üzerine vakıf mütevellisi köylülere, vergilerini devlete ödemelerini söylemiş, ancak köylüler bu kez de mütevelliyi hapsetmiş ve Manol'u öldürmeye yeltenerek Ali'nin evini basmışlardır. Bu olaydan dolayı fesat olmaması için Ali, köylülerle vergi borçları konusunda 400.000 akçeye sulh yapmıştır. Ne var ki taraflar arasındaki bu sulhu Kapıdağı Mahkemesi kadısı Muslihiddin onaylamamıştır. Dolayısıyla köylüler vergi borçlarını ödemeyeceklerini belirterek tekrar isyan etmişlerdir. Bu durumu gören kimi komşu gayrimüslim köyleri de silahlarını alarak yolları kapamışlar ve isyana yeltenmişlerdir. Saraydan Aydıncık Kadısı'na ve Karasi Sancağı'ndaki vergi memuru Hüseyin'e yazılan bu emr-i şerif, Gelibolu'da bulunan askerler yardımıyla bu köydeki isyanın bastırılmasını ve mültezimlerin toplanması gereken vergilerin halktan alınarak hazineye teslim edilmesini, karşı çıkanların yargılanarak gereğince cezalandırılmasını emrediyor.

Ali, one of head doorkeepers (kapıcıbaşı) of the palace working in Gelibolu, sends a letter to the palace stating that although a two year-old hujjet requires the non-Muslims in the Erdek village to pay their taxes to Manol, a Jewish state officer, they have not been paying their taxes. By now, the village residents have accrued a debt of 796,800 akçe. When the village residents were sued because of the debt, they acknowledged the hujjet and his statement. Yet, now they refuse to pay their debt on the ground that they are tied to the Sultan Mehmet Han Waqf in Bursa. When the waqf mutawalli told them to pay their taxes to the state, the villagers imprisoned the mutawalli, tried to kill Manol and attacked Ali's house. To calm things down, Ali secured an amicable settlement

with the villagers for 400,000 akçe. However, Muslihiddin, the judge of Kapıdağı, rejected the settlement. The villagers then rebelled again, announcing their refusal to pay the debt. Witnessing the situation, some neighboring non-Muslim villages joined the revolt. This Sultanîc order (emr-i şerîf) sent to the judge of Aydınçık calls for suppression of the rebellion with the help of soldiers stationed in Gelibolu, collection of the tax on behalf of the treasury, and the punishment of resistors.

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm umdetü'l-küberâ'i'l-fihâm zül-kadrü ve'l-ihtirâm el-muhtas bi-mezîd-i'l-inâyeti'l-meliki'l-allâm sâbıkâ Saruhan Sancağı beği olup bi'l-fi'l Karasi Sancağı'nda muhassıl-ı emvâl olan Hüseyin zîdet mecduhû ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hük-kâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm mevlânâ Aydınçık kâdısı zîdet faz-luhû tevki'-i refi'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki Aydınçık kâdısı mevlânâ Abdurrahman ve Hâcezâde mevlânâ Mehmed ve İlyas Bey Medresesi müderrisi İbrahim ve sâbıkâ Yıldırım Han Medresesi müderrisi Ali zîdet fazluhum ile kapûcibaşı Ali dâ-me mecduhû südde-i sa'âdetime mektûb ve muhızır gönderüp hâli-yâ hamr mukâta'ası emîni olan Manol nam Yahudi böyle emr-i şerîf vârid olup mazmûnında Kapıdağı Nâhiyesi'nden Erdek ve Bandırma ve Toplimanı ve Bekce nam karyeler re'âyâsı rûsûm-ı hamrdan küllî akçe alup mu'accelen tahsîl olunmak fermân olunmağın zıkr olunan karyelerden Erdek nam karyeye varılıp kethüdâsı olan Aleksi veled-i Ağlak ve Yani veled-i Sofyano ve Kostantin veled-i Koci ve Şarlı veled-i Dimitri ve diğer Kostantin veled-i Yatbano ve Bahor veled-i Roha ve Papa Dimitri veled-i Papa Yani ve Andon veled-i Yakomi ve Hrisori veled-i Sivastoz ve Aramniko ve Yani Reis ve Makri Reis ve sâyir keferelerinde da'vâ idüp bundan akdem iki seneden karye-i mezbûrede üç bin üç yüz yirmi fuçî hamr olup mîrîye âid olan istimâresin virmeğe karye-i mezbûreden otuz nefer zimmîler kabûl idüp hüccet olunup ol hüccet mücebince rûsûmı yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçe olup taleb eyledikde merkûmûn zimmîler mukaddemâ olan hüccet-i şerîfe mukırr ve mu'terif olmuş idik lâkin şimdi bir akçe virmeziz

Brusa'da merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Han tâbe se-râhunun müşterâ kullarıyuz Havâs-ı Hümâyûn re'âyâsı değiliz de-yü inâd ve muhâlefet eylemeleri ile husûs-ı mezbûra mütevellî ta'yîn olunan mevlânâ Muslihiddin zîdet fazluhû mâl-ı mîrîye vi-rin deyü hükm eyledüğü ecilden mezbûr habs idüp ve emîni katl eylemek kasdıyla müşârûn-ileyh kapûcibaşının evin basup âlet-i harble hücûm eylediklerinde fesâd olmasun deyü medâren idüp zikr olunan yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi dört yüz bin akçeye sulh idüp hüccet olunmuş iken hâlen Kapudağı Nâhiye-si'nde nâ'ibü's-şer' olan diğer Muslihiddin ben hükm itmezin bir akçe virmek deyü ıdlâl itmeğin rücû' eyleyüp hâlen isyân üzre olup karyelerine bir ferdi komayup sâyir karyeler keferesi dahi an-ları görmekle yollarda âlet-i harb ile durup isyân olmak üzre bu-lunmağın bir akçe tahsîl olunmayup [silik] keferenin haklarından gelinmeye mâl-ı mîrî tahsîl olunmayup sâyir karyelerin keferesi dahi bir ferdi karyeye komayup mâl-ı mîrî tahsîl olunmak müm-kün değildir deyü karye-i mezbûre ahâlîsinin hakkından gelinmek üzre arz ve i'lâm eyledikleri ecilden mîrîye âid olan hukûk ve rû-sûm her ne ise tahsîl olunup inâd iderlerse il erleri mu'âvenetiyle ele götürülüp kânun ve şer'le haklarında lâzım gelen edâ olunmak emrim olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda zikr olunan karyeler ahâlîsini getirüp vech-i meşrûh üzre zimmetlerin-de zuhûr iden yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi aslâ emân ve [silik] hamr eminlerinin şart-ı iltizâmları mücebince bî-kusûr taleb ve tahsîl ve dâhil-i hazîne idesin şöyle ki şart-ı iltizâmları mücebince zimmetlerine zuhûr iden rûsûm-ı hamr girü virmekde ta'allul ve inâd iderlerse ve itâ'at-ı emr itmezler ise il erleri mu'âve-netiyle her ne vechile mümkün ve müyesser ise üzerine varup cüm-lesini ele getirüp muhtâc-ı arz olmayanlarını şer'le ve kânun ile hakkında lâzım geleni icrâ eylesiz muhtâc-ı arz olanları muh-kem habs idüp vukû'ı üzre südde-i sa'âdetime arz eylesiz ki son-ra haklarında ne vechile emrim zuhûr ider amel idüp alâmet-i şe-rîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'r-râbî' min şehri Rebî'lâhîr sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

100 - 1604 (1013) Galata 25: 92a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Harac vergisini Sultan Mehmet Han Vakfı'na ödemekle yükümlü olan Marmara kazasına bağlı Maden köyünün Hristiyan halkı, kimi vergi memurlarının kendilerinden tekrar vergi almaya çalıştıklarını saraya bildirmişlerdir. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu emr-i şerif belgesinde, köy halkının vergilerini Sultan Mehmet Han Vakfı'na ödedikleri belirtilerek, köy halkından vergi almaya çalışan diğer görevlilerin engellenmesi emrediliyor.

The non-Muslim residents of the Maden village in the Marmara district have informed the palace that although they are required to pay their land tax (haraç) to the Sultan Mehmet Han Waqf, certain tax officers are trying to collect additional taxes from them. This Sultanic order (emr-i şerif) sent to the judge of Galata states that the villagers are to pay their taxes only to the above-mentioned waqf. Tax collectors must be prevented from imposing additional burdens, it says.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâ'iluhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Marmara Kazâsı'na tâbi' dârendegân-ı fermân-ı hümayûn Maden nam karye zimmîleri südde-i sa'âdetime gelüp Şehzâde Sultan Mehmed Han nam vakfın re'âyâsı olup vâki' olan harâcları ve sâyir rüsûmâtları mütevellîlerine bîkusûr edâ idüp ve hâlen merhûm ve mağfûrûn-leh babam hudâvendigâr tâbe serâhunun binâ olunan türbe-i şerîflerine taş getürüp küllî hıdmet iderler iken hamr emînleri hilâf-ı kânûn tekrar resm taleb eyledikleri bildirdikleri ecilden buyurdum ki zikr olunan zimmîler vâki' olan harâcları ve sâyir rüsûmları vakf-ı [Sultan Mehmed] Han'a edâ eyleyüp ve türbe-i şerîfe taş getürmekde hıdmetde bulunup hamr emînleri hilâf-ı kânûn tekrar resm taleb ider-

lerse men' ve def' eyleyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kı-
lasın tahrîren fî evâhiri şehri [Rebî'il]âhir sene selâse 'aşere ve elf
Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

101 – 1604 (1013) Galata 25: 92b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray kapıcıbaşlarından olup Gelibolu'da görevli olan Ali, saraya gönderdiği mektupta, Erdek köyündeki gayrimüslimlerin iki yıl önceki bir hüccet gereği içki vergilerini, devlet görevlisi Yahudi Manol'a ödeme zorunluluklarına rağmen şimdi bu vergilerini ödemediklerini bildirmiştir. Köy halkının bu sürede 796.800 akçe vergi borçları birikmiştir. Bu borç nedeniyle köy halkı mahkemeye çıkarıldığında, hüccetin doğruluğunu ve o zaman mahkemede söylediklerini kabul eden köylüler, şimdi Bursa'daki Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı olduklarını öne sürerek vergilerini ödemeye yanaşmamışlardır. Bunun üzerine vakıf mütevellisi, köylülere vergilerini devlete ödemelerini söylemiş, ancak köylüler, bu kez de mütevelliyi hapsetmiş ve Manol'u öldürmeye yeltenerek Ali'nin evini basmışlardır. Bu olaydan dolayı fesat olmaması için Ali, köylülerle vergi borçları konusunda 400.000 akçeye sulh yapmıştır. Ne var ki taraflar arasındaki bu sulhu Kapıdağı Mahkemesi kadısı Muslihiddin onaylamamıştır. Dolayısıyla köylüler vergi borçlarını ödemeyeceklerini belirterek tekrar isyan etmişlerdir. Bu durumu gören kimi komşu gayrimüslim köyleri de silahlarını alarak yolları kapamışlar ve isyana yeltenmişlerdir. Saraydan Galata ve Aydıncık Kadısı'na yazılan bu emr-i şerif, Gelibolu'da bulunan askerler yardımıyla bu köydeki isyanın bastırılmasını ve mültezimlerin toplanması gereken vergilerin halktan alınarak hazineye teslim edilmesini, karşı çıkanların yakalanarak İstanbul'a gönderilmesini emrediyor.

Ali, one of head doorkeepers (kapıcıbaşı) of the palace working in Gelibolu, sends a letter to the palace stating that although a two

year-old hujjet requires the non-Muslims in the Erdek village to pay their taxes to Manol, a Jewish state officer, they have not been paying their taxes. By now, the village residents have accrued a debt of 796,800 akçe. When the village residents were sued because of the debt, they acknowledged the hujjet and his statement. Yet, now they refuse to pay their debt on the ground that they are tied to the Sultan Mehmet Han Waqf in Bursa. When the waqf mutawalli told them to pay their taxes to the state, the villagers imprisoned the mutawalli, tried to kill Manol and attacked Ali's house. To calm things down, Ali secured an amicable settlement with the villagers for 400,000 akçe. However, Muslihiddin, the judge of Kapıdağı, rejected the settlement. The villagers then rebelled again, announcing their refusal to pay the debt. Witnessing the situation, some neighboring non-Muslim villages joined the revolt. This Sultanic order (emr-i şerif) sent to the judge of Aydıncık, calls for suppression of the rebellion with the help of soldiers stationed in Gelibolu, collection of the tax on behalf of the treasury, and the punishment of resistors.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn yenbû'ü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâ'ilehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ Aydıncık kâdısı zîdet fazluhu ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı âlî kapûcîbaşılarından olup Gelibolu'da asker-i İslam geçürmeğe me'mûr olan Ali zîdet mecduhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sen ki müşârün-ileyh kapûcîbaşı Ali Ağasın Bursa'da vâki' olan Ahmed Bey Medresesi müderrisi olan mevlânâ Ali ve sâbikan Yıldırım Han Medresesi müderrisi mevlânâ Muhyiddin ve Evliya Bey Medresesi müderrisi İbrahim ve sâbikan Balıkesrî kâdısı olan mevlânâ Hâcezâde Muhyiddin zîdet fazluhum ile der-sâ'âdetime ma'an arzihâl gönderüp hâlen hamr ve arak mukâta'asına emîn olan Manol nam Yahudi yediyle emr-i şerîf vârid olup mazmûnında Kapıdağı Nâhiyesi'ne tâbi' Erdek ve Bandırma

ve Toplimanı ve Bekce nam karye re'âyâları zimmetlerinde rüsûm-ı hamırdan küllî akçe olup mu'accelen tahsîl olunmak fermân olunmağın zıkr olan karyelerden Erdek nam karyeye [silik] kethüdâ olan Aleksi veled-i Ağlak ve Yani veled-i Sofyanos ve Kostantin veled-i Koci ve Şarli veled-i Dimitri ve diğer Kostantin veled-i Yarmano ve Mahoz veled-i Roha ve Papa Dimitri veled-i Papa Yani ve Andon veled-i Yakomi ve Horsori veled-i Sivastoz ve Aramniko ve Yani reis ve Makri Reis ve sâyir keferiye mahzarlarında bundan akdem iki senede karye-i merkûmede üç bin üç yüz yirmi fuçı hamır idüp istimâresin virmeğe karye-i mezbûreden otuz nefer zimmîler kabûl idüp hüccet-i şer'îyye virilüp mücebince yedi yüz doksan altı bin sekiz yüz akçe taleb iderim didüğünde merkûmün zimmîler hücceti inkâr idüp mukaddemâ hüccet-i şerîfe mu'terif olmuş idik lâkin şimdi bir akçe virmeziz Brusa'da merhûm ve mağfûr-ı leh Sultan Mehmed Han tâbe serâhunun müştêrâ kullarıyız Havâs-ı Hümâyûn re'âyâsı değilüz ve Yeşil İmaret Evkâfı re'âyâsıyüz deyü rüsûm-ı hamrı virmekde inâd ve [silik] itdiklerinde husûs-ı mezbûra mütevellî ta'yîn olunan Muslihiddin mâl-ı mîrîye virin didüğü için habs idüp ve emîni katl itmek kasdıyla olduğumuz evi basup âlat-ı harb ile hücûm eylediklerinde fesâd olmasun deyü medâd idüp zıkr olunan yediyüz doksan altı bin sekiz yüz akçeyi dört yüz bin akçeye sulh idüp [silik] iken hâlen Kapudağı Kasabası'nda nâ'ib olan diğer Muslihiddin ben hükm eylemezin bir akçe virmek deyü idlâl itmeğın keferiye tekrâr rücû' eyleyüp hâlen isyân üzre olup karyelerine bir ferdi komadıkları ecilden sâyir karyeler keferesi dahi anları görmekle [...] ve isyân üzre olmağın bir akçe tahsîl olunmayup sâyir karyelerin keferesi dahi bir ferdi karyelerine komayup bir akçe tahsîl olunmamak mukarrerdir deyü vech-i meşrûh üzre karye-i mezbûre keferesinin haklarından gelinmek bâbında emr-i şerîfim ricâsına i'lâm itmeğın mezbûr zimmîleri kayd-ı [...] konulmak için Âsîtâne-i sa'âdetime götürölmek emr olunmuşdır buyurdum ki hükm-i şerîfim ile vardıkda berât ve bir sâat te'hîr ve terâhî eylemeyüp karye-i mezbûre keferesin buldurup getürdüp vech-i meşrûh üzre zimmetlerin [silik] yedi yüz doksan bin akçe ve sâyir karyelerin dahi zimmetlerine lâzım gelen rüsûm-ı hamrı

emân ve ziyân virmeyüp bî-kusûr taleb ve tahsîl idüp dâhil-i hazîne [eksik] şöyle ki bu def'a dahi vech-i meşrûh üzre malımı vir-mekde ta'allul ve inâd iderlerse ol makûle itâ'at-ı emr-i şerîf itme-yenlerin şer' ve kânûn üzre gereği gibi haklarından gelesiz ki sâyir re'âyâ dahi zimmetlerine lâzım gelen rüsûm-ı hamrı virmekde ta'allul ve nizâ' eylemeyeler ve vech-i meşrûh üzre fesâd ve şenâ'at idüp bâlâda isimleri mestûr olan [eksik] bâ-yı vech-i kâne cümle-sin ele getirüp emrim üzre mukayyed ve mahbûs birer âdemle ge-le südde-i sa'âdetime irsâl eylesesiz ki sâyirlere müceb-i gayret ol-mak için göre ki konula ve siz ki vilâyet-i mezbûrede vâki' olan yeniçeri [eksik] ve yeniçeri ve sipâh kullarımsız müşârün-ileyh ka-pûcıbaşı Ali dâme mecduhû malımın tahsîli bâbında mu'âvenet ve [eksik] malımdan kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodırmayasız ve ba'zı kimesneler zikr olunan kefere evkâf re'âyâ-sı [eksik] ile mu'âfla rüsûm-ı hamr virmezler deyü malımın tahsî-line mâni' olurlar imiş ol makûleleri isimleri ve dirlikleri ile südde-i sa'âdetime arz eylesesiz sonra haklarında fermânım ne vechile sâ-dır olursa mücebiyle amel eylesesiz şöyle alâmet-i şerîfe i'timâd kı-lasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Rebî'ilâhir li-sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

102 - 1604 (1013) Galata 25: 93a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Eyüp (Hâslar) bölgesindeki gayrimüslim köylüler cizye, ispen-çe, kayıp mal, miras, avarız vb. vergilerini vezir Mehmet Paşa'ya ödemekle yükümlü iken, kimi mültezim, subaşı vb. görevliler köy-lülerden ikinci kez vergi almaya çalışmışlardır. Durumu saraya bil-diren Mehmet Paşa, köylülerin ellerinde vergilerini ödediklerini kanıtlayan mühürlü tezkireleri olduğunu da belirtmiştir. Saraydan Galata Kadılığı'na yazılan bu emr-i şerif, Eyüp bölgesinde olup Mehmet Paşa'nın hasına kayıtlı köylülerden vergi almaya çalışan görevlilerin engellenmesini emrediyor.

The non-Muslim residents of Eyüp (Haslar) are required to pay their capitation (cizye), poll (ispençe), lost item, inheritance, extraordinary (avarız) etc. taxes to vizier Mehmet Paşa. Certain tax collectors and superintendents (subaşı) have tried to tax them again. Reporting the situation to the palace, Mehmet Paşa notes that the villagers have a sealed certificate (tezkire) documenting that they have paid their taxes. This Sultanic order (emr-i şerif) sent to the judge of Galata instructs the prevention of officers from trying to tax the villagers registered to the royal domains of Mehmet Paşa in Eyüp.

E'âzım-ı vülâti'l-müslimîn efâhim-i kuzâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-melikî'l-mu'în İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Hâslar kâdıları zîdet fezâ'ilehüm tevkî'i refî'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki düstûr-ı ekrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzımı'l-ümem müşeyyid-i erkânî'd-devleti ve'l-ikbâl mümeahhid-i bünyânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûfün bi-sunûf-i letâyifi avâtıfı'l-melikî'l-a'lâ vezîr-i a'zam Mehmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ ashâbı tarafından şöyle arz olundu ki taht-ı kazâ-i adâlet-şi'ârınızda vâki' hâsları re'âyâsının cizye ve ispenceleri ve yave ve kaçgun ve resm-i [...] ve mâl-ı gâ'ib ve mâl-ı mefkûd ve beytü'l-mâl-ı âmme ve sâyir hukûk ve rüsûm ve bâd-ı hevâları müşârün-ileyh cânibinden zabt olunup ümenâ ve ummâlden ve gayriden kimesne dahl idegelmemişler iken hâlen oligelmişe muhâlif ba'zı ümenâ ve mültezimler ve subaşılar dahl idüp tekrâr hukûk ve rüsûm ve bâd-ı hevâ taleb idüp ve ekserî ticâret için âhar diyardan gelmekle avâızların ve sâyir tekâlif-i örfiyyelerin sâkin oldukları karyelerde (?) virüp edâ idüp taht-ı kazânızda avâız îcâb ider evler ve yerler tasarruf eylemez iken avâız ve nüzul ve arpa ve saman ve unluk ve saman ve kazma ve kürek ve kantar ve hisâr hıdmeti teklîf olunup masdariye ve resm-i dellâliye taleb olunup ve yanlarında olan hıdmetkârlarına ve şâkird ve kullarına dahl idüp ve ordı ve astâr ve kirbâs teklîf idüp ve hamr ve balık eminleri ve yasakcılar hızır ilyas

akçesi taleb idüp ve mahkûm bırakup bî-vech ve bilâ sebep akçe-lerin alup envâ' ta'addî iderlerimiş kadîmden şimdiye dek havâs-ı mezbûre re'âyâsı ne vechile zabt oluna gelmiş ise girü ol vechile zabt olunup ve bir def'a müşârün-ileyh cânibinden alınan cizye ve ispençe sâyir küllî ve cüz'î mahsûl için ellerinde mühürlü temessükleri olan re'âyâsından tekrâr cizye ve ispençe ve bâd-ı hevâ ve hukûk ve rüsûm taleb olunmayup ve avâriz îcâb ider ev ve yerler tasarruf eylemeyüp kâr u kesb için gelüp ticâret eyleyen re'âyâsından [eksik] ve gayrı tekâlif-i örfiyye ve nüzul ve ev ve ordu ve bez ve astar ve sâyir nesneler teklîf olunmamak bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz havâs-ı mezbûre re'âyâsın [eksik] için gelüp müstakil avâriz-hânelerin ve yerlerin tasarruf için ve cizye ve ispençeleri ve yave ve kaçgun ve sâyir küllî ve cüz'î hukûk ve rüsûm ve bâd-ı hevâların müşârün-ileyh hâs kayd olunmuş ise ve mühürlü tezkireleriyle varup zâbitlerine virüp edâ idüp ellerine mühürlü temessük aldıkdan sonra tekrâr cizye ve ispençe taleb olunup ve ümenâ ve um-mâl ve subaşılar ve yasakçılar dahl idüp ve avâriz ve gayrı tekâlif-i örfiyye ile rencide eyledikleri vâki' ise men' ü def' idüp bir def'a müşârün-ileyh cânibine virdikleri hukûk ve rüsûm ve cizye ve ispençeyi tekrâr taleb itdirmeyüp müstakil avâriz îcâb ider [eksik] ve yerler tasarruf itmeyüp kâr-ı kesb ve ticâret eyleyen re'âyâsından avârizdan gayrı tekâlif-i örfiyye taleb itdir[eksik] bî-vech ve bilâ sebep bir akçe ve bir habbelerin aldirmayup tekrâr bu husûs için emr-i şerîfim irsâl olunmaklu eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn şehri Rebî'ilevvel sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

103 - 1604 (1012) Galata 25: 93b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'daki gayrimüslimlerin 1602 ortalarından 1603 ortalarına kadar (H. 1011-1012) bir yıllık süreçte kişi başı 200 akçe ha-

raç ödemeleri gerekmektedir. Bu haracı toplamak üzere, günlük geliri 30 akçe olan Mehmet adlı sipahi görevlendirilmiştir. Padişah, İstanbul kadısına gönderdiği fermanla, sipahi Mehmet'e yardımcı olunmasını, halktan fazla ya da eksik haraç alınmamasını, ölenlerin kayıtlarının düzeltilmesini, vergi vermekle yükümlü konuma gelenlerin defterlere kaydedilmesini, ödemelerin düşük ayarlı (hurda ve kem-ayâr) akçe ile yapılmamasını ve haraç toplama işleminin üç ayda tamamlanmasını emrediyor, ayrıca toplanacak haracın toplam 90.675 akçe olduğunu belirtiyor.

The non-Muslims of İstanbul are required to pay a 200 akçe per capita land tax (haraç) for the year between mid-1602 and mid-1603 (AH 1011-12). Mehmet, a timariot, is appointed as the collector of the tax at 30 akçe per day. This imperial decree (ferman) sent to the judge of İstanbul instructs him to help Mehmet with the tax collection, prevent over and under taxing, update the records of the deceased and new tax payers, prevent payments through low grade (hurda ve kem-ayâr) akçe, and complete the tax collection within three months. It also specifies that the land tax due is 90,675 akçe.

Mahmiyye-i İstanbul'da vâki' yave-i Akkirmâniyân keferesinin bin on bir târihinde vâki' mâh-ı Ramazanın guresinden bin on iki târihinde vâki' mâh-ı Şabanın âhirine değin vâcib olan harâcları ber-vech-i maktû' her neferden ikişer yüz akçe hesâbı üzre cem' ve tahsîl olunmak lâzım ve mühim olmağın ebnâ-i sipâhîyândan on beşinci bölümde yevmî otuz akçeye mutasarrıf Mehmed [bin] Mustafa nâm kulum emîn ve kâtib ta'yîn olunup irsâl olundu buyurdum ki mezbûr kulum vardıkda [silik] ide eline virilen nişânlu ve tuğralı defterde isimleri mestûr ve mukayyed olan yave keferenin her birinden hesâb-ı mezbûr üzre cizyelerin ber-vech-i ta'cîl cem' ve tahsîl ve mezkûr kuluma mîrî için zabt ve kabz ve defter itdürüp hilâf-ı emr ve defter ziyâde bir akçe ve bir habbelerin aldırımıyasız ve içlerinde vâki' olan mürdelerin vakt ve ihtimâm üzre tef-tîş ve tefahhus itdürüp mürdelikleri harâccı muvâcehesinde şer'le

sâbit ve zâhir olanların mu'âdili nev-yâfte alup isimleri ile sebt-i defter itdürüp ba'dehû üzerlerine vech-i merkûm üzre ikişer yüz akçe harâc vaz' eyleyüp ba'dehû [silik] cizyelerini tahsîl ve kabz itdiresiz ve ba'zı kefere bunlar ile bile sâkin ve mutavattınlar iken ba'zı evkâf ve emlâke yazılmışdır deyü cizyelerini virmekde 'inâd ve ta'allül iderler imiş ânın gibilerin harâclarını vech-i meşrûh üzre aldurup cidden ta'allül ve 'inâd itdirmiyessin ve ne mikdâr nev-yâfteleri bulunursa sebt-i defter eyleyüp kezâlik cizyelerini aldırassız ve alınan altını yüz on sekizere ve kâmil guruşu yetmiş sekizere ve nâkıs guruşu altmış sekizer akçeye aldırup ziyâde ve noksân üzre aldırmyasız ve bi'z-zarûre akçe alınmak lâzım gelürse dokuz buçuğı bir dirhem gelür hâlis akçe aldırassız zinhâr hurde ve kem-'ayâr akçe aldırmyasız [silik] kuluma bin on iki Zilka'desinin yirminci gününden üç ay va'de virilmişdir hâsıl olan akçeyi va'delerinde getirüp dâhil-i hazîne eyleyüp [silik] tecâvüz itdirmiyessiz ve mezkûr kulum bin on iki Şevvâlinin yedinci gününde beş yüz guruş ki otuz dokuz bin akçe ider ve sene-i mezbûre Zilkadesinin yirmi beşinci gününde dahi elli bir bin altı yüz yetmiş beş akçe ki cem'an doksan bin altı yüz yetmiş beş akçe olur ber-vech-i peşîn hazîne-i 'âmire [silik] eylemişdir bilmiş olasın ve bi'l-cümle bu husûsı mu'accelen itmâma irişdirüp itmâm-ı hüdmet eylemekde ikdâm-ı tâm ve ihtimâm-ı bi'l-kemâl idesin ve kesr-i [silik] dahi ihtirâz eyleyüp tekmîl-i hânede bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyliyesin ve cem' olunan emvâlin 'adedin ve ecnâsın yazup 'arz eyliyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' şehri Zilhicce sene isnâ 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

104 - 1604 (1013) Galata 25: 93b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'daki Hacı Hatun Medresesi'nin eski müderrislerinden İsamî, padişaha gönderdiği dilekçe ile İstanbul, Galata, Üsküdar ve Eyüp'te yaşayan ve "Kendigelen" adıyla bilinen gayrimüslim

cemaatinden her yıl 2900 hanenin cizye vergisi ödediğini, ancak son yıllarda hane sayısının 400'e kadar düştüğünü bildirmiştir. Padişah İstanbul, Galata, Üsküdar ve Eyüp kadılarına yazdığı فرمانla, son yıllarda kaybolmuş olan 2500 haneyi bulup yeniden cizye defterlerine kaydetmesi için Mustafa'yı (başmevkufatçı) görevlendirdiğini belirterek bu konuda Mustafa'ya yardımcı olumasını, hane başına 185'er akçe toplanmasını, toplanan akçenin düşük ayar (kem'ayâr ve nâkıs) olmamasına özen gösterilmesini ve halktan eksik ya da fazla vergi alınmamasını emrediyor.

İsami, a former teacher (müderri) of the Hacı Hatun Medrese (school), petitions the palace, stating that every year 2900 households from the 'Kendigelen' non-Muslim community residing in İstanbul, Galata, Üsküdar and Eyüp pay the capitation (cizye) tax. However, in the last couple of years only 400 households have paid their taxes. The Sultan hereby sends an imperial decree to the judges of İstanbul, Galata, Üsküdar and Eyüp stating that Mustafa has been appointed as the officer (başmevkufatçı) to find the lost 2500 households and re-register them in the tax books. It also says that Mustafa is to be helped with the tax collection, that 185 akçe is to be collected per household, that collectors should not accept payments with low grade (kem'ayâr ve nâkıs) akçe, and that the people shall be neither overtaxed nor undertaxed.

Kıdvetü'l-'ulemâi'l-muhakkıkîn 'umdetü'l-fudalâi'l-müdakkıkîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mahrûsa-i İstanbul'da Hacı Hâtun Medresesi'nde sâbikan müderri olan mevlânâ İsami zîde fazlûhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen dersa'âdetime 'arz gönderüp mahrûsa-i İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Haslar kazâlarında olan Kendi Gelen dimekle ma'rûf keferetâyifesinin her sene cizyeleri iki bin dokuz yüz hâne [silik] cem' olunurken bir kaç seneden berü dört yüz hâneye inüp iki bin beş yüz harâc-güzâr keferet bi-lâ emr kimi sultânîde ve kimisi ba'zı evkâfa [silik] olunmağla cânib-i mîrîye ziyâde 'özü ve zarar müterettib olmuşdur şöyle ki bi'l-fi'l başmevkûfâtçı Mustafa

zîde kadruhû mübâşeretiyle tahrîr olunmak fermân olunur ise girü tekmi'l olunmak mukarrerdir deyü bundan akdem i'lâm olundukda mufassal ve meşrûh emr-i şerîf virilüp lâkin [silik] Mustafa sâhib-i firâş olduğundan mâ'ada cülûs-ı hümayûn dahi vâki' olmağla te'cîl olmağın girü üslûb-ı sâbık üzre mevkûfâtçı Mustafa mübâşeretiyle tahrîr olunmak fermân olunur ise minvâl-i merkûm üzre iki bin beş yüz hâne'i bulup zuhûr itdirmek [silik] ve her sene mîrîye beş yük akçe sa'yimiz olur lâkin Kendi Gelen tâyifesi defter olunmak lâzım gelicek her biri bir tarafa [silik] âzim olmazlar mâdâm ki ibâ 'an-cidd kimesneye defter-i hâkânî ta'yîn olunmuş olmaya kemâkân defter olunub ve hâne bağlanmak üzre [silik] ve zikr olunan kazâlarda vâki' ba'zı bâğçelerde sâkin olan kefere ve ba'zı sefîne re'islerinin mu'takı olana kefere dahi [silik] defteri olmak bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğın emr-i sâbık mücebince tahrîr ve defter olunup ziyâde zuhûr iden zimmînin [silik] alınup deftere kayd olunmak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim ile kıdvetü erbâbü't-tahrîr ve'l-beyân 'umdetü ashâbi't-tahrîr [silik] mûmâ-ileyh Mustafa zîde kadruhû vardukda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel idüp dahi minvâl-i merkûm üzre Âsitâne ve Galata ve Üsküdar ve Hâslar kâdîlıklarında vâki' bâğçe [silik] sâkin Kendi Gelen dimekle ma'rûf kefere tâifesi ve bundan mâ'ada ba'zı sefîne re'islerinin mu'takı olan kefere'i dahi 'ale'l-esâmî emr-i sâbık mücebince müceddeden cizye defterlerine esâmî-i ma'lûme ile kayd itdirüp ba'zı cizyelerin cem' ve tahsîl itdürüp kefere-i mezbûreden hâric ez-defter bir zimmî ko-durmıyasın ve bi'l-cümle bu makûlelerin cizyeleriychün tahrîr olanların her birinden bin on bir târîhine mahsûb olmak üzre yüz seksen beşer akçe cem' idüp noksân onda cem' ve kabz eylemiyesiz cem'de altını yüz on sekizer akçeye ve kâmil guruşu yetmiş sekizer akçeye ve arslanlu guruşu altmış sekizer akçeye aldırup ziyâde ve noksâna aldırımıyasız ve bi'z-zarûrî akçe alınmak lâzım gelür ise dokuz buçuğı bir dirhem gelür hâlis akçe aldırasız zinhâr kem'ayâr ve nâkis akçe aldırımıyasız ve hıdmet tamâm oldukda yazılan defteri imzâlayup ve mühürleyüp hâsıl olan cizyeleriyle müşârün-ileyhâya teslim eyliyesiz ki götürdüp hazîne-i 'âmiriye teslim eyliyeler

ammâ bu bâbda tamâm ihtimâm eyleyüp kadîmî hâneye kesr ve naks terettüb olmakdan nihâyet [silik] eyliyesiz ve bi'l-cümle muharrer-i müşârün-ileyhde bu husûsı bir aya değin itmâma irişdirüp defter ve mâlımı dâhil-i hazîne eyliyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis şehri Muharremi'l-harâm sene selâse 'aşrete ve elf

Be-yurd-i Davudpaşa

105 - 1604 (1013) Galata 25: 94a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Vakfı'nın mütevellisi Mustafa, padişaha sunduğu dilekçe ile, vakfa bağlı Kapıdağ Nahiyesi'ndeki iki köyde gemi ve kayıklara içki yükleyenlerin, ellerinde bac vergisi ödememelerini belirten bir ferman olduğu gerekçesiyle bu vergiyi ödemediklerini bildirmiştir. Padişahın Galata kadısına gönderdiği ferman, adı geçen vakfa bağlı köylerde, gemi ve kayıklara yüklenen içkiden geleneksel olarak bac vergisi alındığını (alın gelmiştir) belirterek bu vergiyi ödemeyenlerin gerekirse yargılanmasını ve verginin toplanmasına özen gösterilmesini emrediyor.

Mustafa, mutawalli of the Şehzade Sultan Mehmet Waqf, petitions the Sultan, stating that in the two waqf-owned villages in the Kapıdağ region, porters that load spirits onto ships and row boats are refusing to pay the tribute (bac), claiming that they hold an imperial decree (ferman) exempting them from this tax. This imperial decree (ferman) to the judge of Galata states that customarily (alın gelmiştir) in waqf-owned villages tribute is paid for spirits loaded to ships and row boats. Tax evaders are to be tried and punished, it orders. It also calls for special attention to the tax collection process.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yenbû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk

‘ale’l-halk ecma‘în el-muhtas bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’l-mu‘în mevlânâ [Galata] kâdısı zîdet fezâ‘iluhû tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzâde Sultan Mehmed tâbe serâhû evkâfı mütevellîsi Mustafa zîde kadruhû dersa‘âdetime ‘arzihâl sunup evkâf-ı mezbûreden kazâ-i mezkûra tâbî‘ Kapudağı Nahiyesi’nde vâkî‘ karye-i [silik] ve Mihaniye nâm karyelerde levendân ve Balyos ve Franca ilçeleri tarafından kapûcılar gönderilüp gemiler ve kayıklara yüklettikleri hamrlarından resm alınmaya deyü elimizde emrimiz vardır deyü resm-i bâclarını virmekde ta‘allül iderler bâ-husûs zikr olunan karyeler evkâf-ı mezbûre karyelerinden olmağla cümle yüklenen hamrın bâc resmi alını gelmişdir min ba’d vech-i meşrûh üzre cezîre-i mezbûrede bulunan hamrın kânûn üzre resm-i bâcı alınup min ba’d ol vechile ta‘allül ve nizâ‘ itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz zikr olunan karyelerden vech-i meşrûh üzre yüklenen hamrdan resm taleb olundukda zikr olunan ilçiler bâc resmi viregelmişler iken virmekde ta‘allül ve nizâ‘ eyledikleri vâkî‘ ise men‘ ve def‘ idüp zikr olunan karyelerde mezkûr ilçiler tarafından yüklenen hamrın bâc resmi olıgeldüğü üzre evkâf-ı mezbûre içün aldırup emr-i şerîfime muhâlif ve mu‘tâd-ı kadîme mugâyir cidden ta‘allül ve nizâ‘ itdirmiyüp mâl-ı vakfa gadr ve zarar müterettib olmakdan ihtiyât eyleyüp bu husûs içün tekrâr emr-i şerîfim irsâline muhtâc eylemisesiz eğer mâl-i vakfdan zimmetlerinde nesne zuhûr iderse ba‘de’s-sübût hükm idüp alıviresiz şöyle bilesiz ve ba‘de’n-nazar bu hükm-i şerîfimi mezkûrun yedinde ibkâ idüp ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis ‘aşer min şehri Rebî‘ilevvel sene selâse ‘aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniye el-mahrûsa

106 - 1604 (1013) Galata 25: 94a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Vakfı’nın mütevellisi Mustafa, padişaha sunduğu bir dilekçe ile geleneksel olarak (mâ-tekaddemden)

Bandırma Köyü'nün pazar vergisinin (bâc-ı bâzâr) vakıf tarafından toplandığını ve bunun vakfiyede belirtildiğini, ancak Aydıncık'taki vergi toplayıcılarının (emîn) sahte bir fermana dayanarak vakfa gidecek vergiye el koyduklarını bildirmiştir. Padişahın Galata kadısına yazdığı ferman, Bandırma'nın öşür ve pazar vergilerinin vakıf adına toplanmasını, başkalarının buna karışmamasını ve bu kişilerin belge olarak sundukları fermanların dikkate alınmamasını emrediyor.

Mustafa, mutawalli of the Şehzade Sultan Mehmet Waqf, petitions the Sultan, stating that customarily (mâ-tekaddemden) the waqf has collected the market tax (bâc-ı bâzâr) of the Bandırma village, as stated in the waqf deed (vakfiye). However, he adds, in Aydıncık tax-officers have confiscated the waqf's tax revenues based on a counterfeit imperial decree (ferman). This imperial decree sent to the judge of Galata instructs that the tithe (öşür) and market taxes of Bandırma are to be collected by the waqf. No one else is entitled to collect the taxes, it adds, and any other documents presented by third parties are to be disregarded.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn yebû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i 'inâyeti'l-melikî'l-mu'în mevlânâ Galata kâdısı zîdet fezâ'ilehû tevkî-i refî-i hü-mâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzâde Sultan Mehmed tâbe serâhû evkâfı mütevellîsi kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa zîde kadruhû dersa'âdetime 'arzihâl sunup evkâf-ı mezbûreden Galata Kazâsı'na tâbî Bandırma nâm karyenin min külli'l-vücûh mahsûli vakfa hâsıl kayd olunup ve bâc-ı bâzârı dahi mâ-tekaddemden vakf-ı şerîfe zabt olunup vakfnâmede [silik] vech-i meşrûh üzre mestûr ve mukayyed olup bu âna gelince hâricden kimesne dahl idegelmemiş iken hâlen Aydıncık emînleri hilâf-ı vâkî inmâ ile bir emr-i şerîf ihrâc idüp dahl eylemek ister bu sebeble mâl-ı vakfa 'özl lâzım gelür olıgeldüğü üzre karye-i mezbûrenin a'sâr-ı şer'iyye ve bâc-ı bâzârı defter mücebince vakfiçün

zabt olunup min ba'd Aydıncık emînleri hâricden kimesne dahl eylemeyüp ve bu husûs için elinde hüccet-i şer'îye olduğunu bildirüp men' bâbında emr-i şerîfim ricâ itdüğü ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz karye-i mezbûrenin bâc-ı bâzârı vakfnâmede ve defter-i cedîd-i hâkânîde evkâf-ı mezbûreye kayd olunup bu âna gelince vakf cânibinden zabt ve tasarruf olunup gelmişken Aydıncık emînleri bir tarikle emr ihrâc idüp bâc-ı bâzâr bizimdir deyü defter-i cedîd [ve] vakfnâmeye muhâlif dahl ve ta'arruz itdikleri vâki' ise men' ve def' idüp karye-i mezbûrenin a'sâr-ı şer'îye ve bâc-ı bâzârı olgeldüğü üzre vakfnâme ve defter-i cedîd mücebince vakf için zabt itdürüp min ba'd Aydıncık emînlerinden ve âhardan bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmiyersiz bir tarikle mukaddem ve mu'ahhar târihiyle emr ibrâz ider ise [silik] koyup işbu emrim mücebince vakf için zabt ve kabz itdürüp [silik] dahl ve ta'arruz itdirmiyersiz ve vakfa 'özü ve zarar müterettib olmakdan ve tekrâr emr-i şerîfim irsâl olunmakdan hazer eyliyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar ellerinde ibkâ idüp 'alâmet-i şerîfe itimâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer şehri Rebî'ilevvel sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyyeti'l-mahmiyye

107 - 1604 (1013) Galata 25: 94b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Bir eski saray ağası padişaha yazdığı dilekçe ile, Üsküdar'daki Büyük Valide Camii Vakfı'na bağlı halklardan toplanan birçok verginin vakfa aktarıldığına ilişkin daha önce padişah fermanı yazıldığını, ancak sonradan kimi vergi toplayıcılarının geleneklere aykırı olarak (olgelmîşe muhâlif) kendi adlarına halktan çeşitli vergiler istediklerini, üstelik acımasızca davranarak halka zarar verdiklerini bildirmiştir. Bunun üzerine padişah, İstanbul, Galata, Üsküdar ve Eyüp kadınlarına gönderdiği fermanla, bu kişilerin halkı rahatsız etmelerine engel olmalarını ve karşı koyanların kendisine bildirilmesini emrediyor.

A former agha of the palace petitions the Sultan stating that an imperial decree (ferman) ordered the transfer of taxes collected from the subjects of the Büyük Valide Mosque Waqf in Üsküdar to the waqf. However, against the custom (oligelmışe muhâlif), certain tax collectors have tried to tax the subjects on their own behalf, while also treating them cruelly. The Sultan sends this imperial decree to the judges of İstanbul, Galata, Üsküdar and Eyüp, ordering the prevention of harm to his subjects. Resistors are to be reported to the Sultan, it adds.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn efâhim-i vülâti'l-muvahhidîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hücecü'l-hak 'ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Hâslar kâdıları zîdet fezâ'ilehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki merhûme Valide-i Kebîr tâbet serâhânın Üsküdar'da vâki' câmi'-i şerîfleri re'âyâsı taht-ı kazâlarınızda vâki' olan re'âyânın ba'zıları rencberlik için gelüp zikr olunan kadılıklarda [silik] olan re'âyâ-yı mezkûrun a'şâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı örfleri ve cizyeleri ve ispençe ve bâd-i hevâ ve cürm-i cinâyet ve [silik] ve beytü'l-mâl ve mâl-i gâ'ib ve mâl-i mefkûd ve yave ve kaçkun kul ve câriye ve bi'l-cümle mefrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-kadem müşârûn-ileyhânın evkâfına ta'yîn olunup mukaddemâ hatt-ı hümayûn ile ahkâm-ı şerîfe virilmişken masdariye deyü ümenâ ve muhtesib ve subaşılar ve voyvoda ve beytü'l-mâl emînleri ve hamr emînleri kul ve câriye ve kassâb ve kazma ve [silik] akçesi ve tersâne-i 'âmire için fuçı ve arpa ve samân ve otluk ve 'araba ve ispenc ve çiftbozan resmi ve [silik] akçesi deyü rencîde idüp ve balık ve hamr emînleri dahi re'âyânın sayyâdlarından sebab-i ma'îşetleri için [silik] oligelmışe muhâlif resm taleb idüp taşra götürmüşlerdir deyü evlerin basup 'iyâllerin [silik] niçe akçelerin alup zulm ve ta'addîden hâlî degîllerdir ve bundan mâ'adâ niçe tekâlîf-i muhaddese cem' idenlerin ve zulmle re'âyâyâ ta'addî itmekden hâlî degîllerdir ellerinde olan ahkâm-ı şerîfe mücebince 'amel olunup dahl [silik] mukaddemâ dârüs-sa'âde ağası 'arz eyledükde göresiz müşârûn-ileyhânın re'âyâsının

ellerinde olan evâmîr-i şerîfeye tekâlif vech-i meşrûh üzre ümenâ ve ‘ummâl ve muhtesib ve subaşları ve voyvodalar ve beytü’l-mâl emînleri ve hamr ve masdariye ve bâlık emînleri ve ispençe ve çift-bozan mültezimleri rencîde idüp kul ve câriye ve kassâb ve kazma ve kürek akçesi ve tersâne için fuçı taleb eyleyüp ve arpa ve saman ve otluk ve ‘araba ve ordu akçesi taleb idüp rencîde eyledükleri vâki’ ise def’ idüp min ba’d müşârün-ileyhânın re‘âyâdan cidden bir ferdi dahl ve ta‘arruz itdirmiyesiz itmek isteyenleri men’ ve def’ idüp memnû’ olmayanları yazup kapuma ‘arz eyliyesiz deyü merhûm ve mağfûrûn-leh babam Hüdavendigâr tâbe serâhu zamânında hükm-i şerîf vir[silik] hâlen cülûs-ı hümâyûn-ı sa‘âdet makrûnum vâki’ olmağile ol hükmün sûretin getirüp tecdîd itmeğîn buyurdum ki vardıkda göresiz mukaddemâ mazmûn-ı mesfûr üzre virilen emrin sonradan hükm-i âhar irsâl olunmuş değil ise ‘amel idüp cidden hilâfına rızâ ve cevâz göstermiyesiz [silik] hükm-i hümâyûnum mezkûrların yedlerinde ibkâ eyleyesiz şöyle bilesiz tahrîren fi’l-yevmi’t-tâsi’ ve’l-‘işrîn şehri Saferi’l-muzaffer sene [silik]

108 - 1604 (1013) Galata 25: 95a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul, Galata, Haslar, Gelibolu, Tekirdağ ve İnöz gümrüklerinin mukataalarını ellerinde bulunduranlar, padişaha gönderdikleri dilekçe ile bulundukları bölgelerden Akdeniz ve Karadeniz’e giden çeşitli ürünlerden almakta oldukları vergilere, son dönemde kanuna ve konuyla ilgili fermana aykırı olarak zabıta görevlilerinin (muhtesib) karıştıklarını bildirmişlerdir. Padişah adı geçen bölgelerin kadıklıklarına gönderdiği fermanla, mukataa defterlerine bakıldığında gümrük vergilerinin daha önce zabıta görevlilerinin kontrolünde olduğunu, ancak bu vergilerin şimdi bağımsız mukataalar olarak mültezimlere verildiğini belirterek bu gümrüklerin mukataalarını ellerinde bulunduranların dışında hiçbir görevlinin karışmamasını sağlamalarını emrediyor.

The farmers of the revenues of the İstanbul, Galata, Haslar, Gelibolu, Tekirdağ and İnöz customs petition the Sultan, stating that superintendents (muhtesib) have been preventing them from taxing the goods sent to the Mediterranean and Black Sea, in violation of both the law and an imperial decree (ferman) about the issue. The Sultan sends an imperial decree to the judges of the above-mentioned regions stating that an examination of tax farming books reveal that in the past superintendents collected customs duties. Subsequently, however, they started to be sold out to tax farmers as independent public revenues. The decree requires the judges to ensure that only the holder of tax farming rights participates in tax collection.

E'âzım-ı kuzâtî'l-müslimîn e'âdil-i vülâtî'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâyil ve'l-yakîn verese-i 'ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-halk 'ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i 'inâyeti'l-melikî'l-mu'în mevlânâ İstanbul ve Galata ve Hâslar ve Gelibolî kâdîları zîdet fezâ'ilehüm ve mefâhir-i kuzâtî'l-İslâm me'âdinü'l-fezâyil ve'l-keîâm Rodoscuk ve İnöz ve İstanbul gümrüğü mukâta'asına tâbî' olan Tobrak [?] kâdîları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ mahmiyye-i mezbûrede vâkî' olan gümrük emînleri dîvân-ı hümayûnuma gelüp 'arzihâl sunup bundan akdem ihtisâb mukâta'asına tâbî' olup ba'dehû başka mukâta'a olup iltizâmı olan reft mukâta'asına müte'allik olan rûsûmdan Akdeniz'e ve Karadeniz'e giden gün ve sahtiyân ve yapı ve meşîn ve âhen-i hâm ve balık ve moruna balığı ve havyar ve bi'l-cümle cüz'î ve küllî rûsûm-ı reft alınugelen husûslardan gümrük emîni resm alup min ba'd muhtesib olanlar dahl ve ta'arruz idgelmişler değiller iken hâliyâ muhtesib olanlar hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i berât-ı şerîf rûsûm-ı mezbûreye fuzûlen dahl idüp mâl-i mîriye gadr ve iltizâmımıza zarar iderler deyü i'lâm itmeğîn [silik] hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan mukâta'ât defterlerine nazar olundukda rûsûm-ı reft mahsûlâtı bundan akdem ihtisâb [silik] mukâta'asına dâhil iken muhtesib olanlar dahl idüp mahsûlâtını zabt ve kabz iderler idi ba'dehû reft müstakil mukâta'a olup [silik]

virildikten sonra mukâta'a-i mezbûreye müte'allik olan küllî ve cüz'î mahsûlâtı reft emînleri zabt ve kabz idüp muhtesib olanlar min ba'd dahl ve ta'arruz ide gelmeyüp ve emînlerin şart-ı iltizâm-larında dahi vech-i meşrûh üzre mestûr ve mukayyed bulunmağın buyurdum ki hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım vardıkda husûs-ı mezbûra onat vechile mukayyed olup rüsûm-ı reft mahsûlâtına müte'allik olan gün ve sahtiyân meşîn ve yapağı ve hâm demür ve sof ve muhayyer ve boğası ve kuzı derisi ve kara sığır ve su sığırı derileri ve moruna balığı ve gayrı balıktan ve sâyir cüz'î ve küllî refte tâbî' olan mahsûlâtıdan muhtesib olanlar ve gayrılardan bir ferd dahl ve ta'arruz itmeyüp olıgelen 'âdet ve kânûn üzre reft emînlerine rüsûm-ı refti edâ itdiklerinden sonra her kande giderler ise gitsünler muhtesibden ve gayrıdan kat'an bir ferd dahl itmeyüp emînlere zabt ve kabz itdürüp hâricden medhali olmayanlara kat'an dahl ve ta'arruz itdirmiyüp ve ellerinde olan reft kânûn-nâmesi mücebince 'amel idüp rüsûm-ı mezbûrî bi't-tamâm aldırup ve işbu emr-i şerîfimin ve kânûn-nâme-i hümayûnuma muhâlif rızâ ve cevâz göstermiyüp ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu el-lerinde ibkâ idüp mazmûn-ı hümayûnuna muhâlif vaz' olunmak-dan ziyâde hazer eyliyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kı-lasın tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis şehri Rebî'îlâhir sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

109 - 1604 (1013) Galata 25: 95a/6 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata kadısına gönderilen buyuruldu ile, açıkta içki satılma-ması ve Müslümanlara içki satışı yapılmaması emredilmiş, ancak bunun sonucunda içki vergisi toplayıcıları bu durumun vergi kay-bına neden olduğunu ileri sürerek şikâyetçi olmuşlardır. Bunun üzerine gönderilen bu ikinci buyuruldu, içkinin açıkta satışını ve Müslümanlara satışını yasaklayan daha önceki buyuruldunun ge-çerli olduğunu tekrar vurguluyor.

An earlier buyuruldu document sent to the judge of Galata forbade tavern owners (meyhaneci) from selling spirits outdoors and to Muslims. However, collectors of the spirit tax complained on the ground that it lowered tax revenues. This second buyuruldu about the matter underscores that the first one remains in effect.

Galata efendisi meyhânelerde âşikâre müslümanlara şarâb satmasunlar deyü buyuruldu gönderilmiş idi subaşı rencîde eylemiş hamr emînleri şekvâ eylediler mîrî akçeye zarar olur deyü [silik] lâkin mukaddemâ virilen buyuruldu mefhûmunca ‘amel oluna müs-lûmânlara bey’ itmeyeler ve âşikâre satmayalar deyü buyuruldu

110 - 1604 (1013) Galata 25: 95b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Gümrük mukataasını ellerinde bulunduran Yako ve Mosi adlı Yahudiler, padişaha bir dilekçe sunarak daha önce gümrük mukataasına eklenen dellaliye adlı gümrük vergisini kimi Hristiyanların, kendilerinin farklı statüde olduklarını ileri sürerek bu vergiyi ödemeye yanaşmadıklarını bildirmişlerdir. Padişah İstanbul, Galata ve Eyüp kadılarına gönderdiği fermanla bu durumu araştırmalarını, dellaliye vergisinin bütün Hristiyan halktan alınmasını ve kanıt olarak sunacakları fermanların dikkate alınmamasını emrediyor.

Yako and Mosi, two Jewish farmers of customs duties, petition the Sultan, stating that when they have tried to collect from certain Christians the broker tax (dellaliye) just added to the customs revenues, they refused to pay on the ground that they have a special status. The Sultan sends this imperial decree (ferman) to the judges of İstanbul, Galata and Eyüp, ordering an inquiry into the situation. It states that the broker tax is to be collected from all Christian subjects. Documents that they present as evidence of exemption are to be disregarded, it adds.

E'âzım-ı kuzâtî'l-müslimîn e'âdil-i vülâtî'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâyil ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în İstanbul ve Galata ve Hâslar kâdıları zîdet fezâ'ilehüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki mukaddemâ gümrük mukâta'ası mültezimleri olan Yako ve Mosi nâm Yahûdiler dersa'âdetime 'arzihâl sunup gümrük mukâta'asına ilhâk olunan dellâliye mukâta'asına müte'allik ba'zı zimmîlerin getürdükleri emtî'a ve gayrı esbâblarından dellâliye resimleri taleb olundukda biz doğancı ve kassâb ve celeb ve sâyir sultân re'âyâsıyuz tekâlîf-i 'örfiyyeden mu'âflarız deyü rüsûm-ı dellâliyede ta'allül ve bahâne iderler bu makûlelerin rüsûm-ı dellâliyeleri almak bâbında emr-i şerîf ricâ ideriz deyü bildirdiler imdi buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda [...] berâber idüp dahi husûs-ı mezbûrî hak ve 'adl üzre teftîş ve tefahhus eyleyüp göresiz fi'l-vâki' kasd ve i'lâm olunduğı gibi olup bunlar şart-ı iltizâmı mûcebince rüsûm-ı dellâliyeleri taleb eyledüklerinde vech-i meşrûh üzre mu'âflar deyü virmekde ta'allül ve bahâne eyledükleri vâki' ise men' ve def' idüp bunların şart-ı iltizâmı mûcebince müteveccih olan rüsûm-ı dellâliye tevcîh eyleyenlerden bî-kusûr alıvrüp iltizâmlarına muhâlif bir ferde 'inâd ve muhâlefet itdirmiyesiz husûs-ı mezbûra [müte'allik] bir tarîkle emr dahi ibrâz iderler ise ol makûle emri te'hîr koyup işbu emr-i şerîfim mûcebince rüsûm-ı dellâliyelerin hilâf-ı şer' bir ferde ta'allül ve nizâ' itdirmiyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kulasız tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn şehri Zilka'de sene [silik]

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

111 - 1604 (1013) Galata 25: 95b/3 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saray kapıcıları Mehmet ve Pervane, padişaha bir dilekçe yazarak Sultan Selim Han Vakfı'na ait olup Gönen kazasına bağlı Yortan'ın gelirlerini toplama hakkını vakıftan ortaklaşa satın aldıklarını, ancak Yortan'a bağlı Dilek köyünde bulunan sazlık ve or-

manlık alanları başka köylerden gelenlerin tarlaya dönüştürerek kullandıklarını ve kendilerinden tarlaların tapularını sorduklarında sahte temessük gösterdiklerini bildirmişlerdir. Padişah Gönen kadısına gönderdiği fermanla, bu durumun vakfa zarar vereceğini bildirerek tapu göstermeden arazi işgal edenlerin adlarının kendisine bildirilmesini ve bu konuda daha önce göndermiş olduğu fermana göre davranılmasını emrediyor.

Mehmet and Pervane, palace doorkeepers, petition the Sultan, stating that they have jointly bought the tax farming rights of Yortan, which is in the Gönen district and belongs to the Sultan Selim Han Waqf. However, the residents of other villages have turned to the fields, the reeds and forest in Yortan's Dilek village, presenting a counterfeit promissory note (temessük) whenever asked to display the land registry. This imperial decree (ferman) sent to the judge of Gönen states that this situation is harming the waqf. It requires the occupants of the land without proper registry to be reported to the Sultan, and everyone to obey the former imperial decree regarding the issue.

Mefâhir-i kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm mevlânâ Gönen kâdısı zîde fezâ'iluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki dergâh-ı mu'allâm bevvâblarından Mehmed zîde kadruhû ve Pervane nâm kimesne südde-i sa'âdetime gelüp 'arzihâl idüp merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Selim Hân-ı 'Atîk tâbe serâhu evkâfından kazâ-i mezbûra tâbî' Yortan cibâyeti evkâf-ı mezbûre mütevellîsinden ber-vech-i iştirâk alup tasarruf idüp lâkin cibâyetimize tâbî' Dilek nâm karyesinin defter-i cedîd-i hâkânîde olan on çiftlik yerlerin su basup sâzlık ve ormanlık olmağla niçe yerler zirâ'at olmayup hâlî ve mu'attal kalmağla Divanoğlanı ve Körköy ve Sarıköy nâm kurâdan kapukulî nâmına ba'zı kimesneler ve gayrılar zikr olan [silik] fuzûlî açup zirâ'at ve hırâset idüp ve ba'zı yerlerine dahi bâğ hars eyleyüp hâlen vakf için kânûn üzre resm-i tapu taleb eyledüğümüzde her biri müzevver temessük ibrâz idüp ta'allül ve bahâne itmeleriyle evkâf-ı mezbûreye küllî gadr ve

zarar eylediklerin bildirüp şer'le görülüp zabt ve tasarruf eyledikleri yerlerinden vakf için resm-i tapuları alınup min ba'd ta'allül ve nizâ' itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ itmeğin şer'-i şerîf ve kânûn-ı münîf üzre 'amel olunması fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda [...] berâber ve muvâcehelerinde hak ve 'adl üzre teftîş ve tefahhus idüp göresiz fi'l-vâki' kaziyye i'lâm olunduğı gibi olup evkâf-ı mezbûrenin zıkr olunan yerlerin kapukulı nâmına bu [silik] kimesneler ve gayrıları fuzûli ormanda açup zirâ'at ve [silik] idüp zabt ve tasarruf itmeleriyle mezbûr vakf için [silik] tapu taleb eyledüklerinde virmekde ta'allül ve bahâne [silik] evkâf-ı mezbûreye küllî gadr ve zarar itdikleri vâki' ise [silik] olan temessükleri fi'l-vâki' müzevver olup mukaddemâ olan câbîlere vakf için resm-i tapu virilmiş değil ise zıkr olunan yerleri fuzûli zabt idenlerden eğer kapum kullarının ve gayrılarının kânûn üzre resm-i tapu virmekde [silik] ve nizâ' idenleri isimleri ve resimleri ve dirlikleri ve iştiârlarıyla mufassal ve meşrûh yazup südde-i sa'âdetime 'arz eyleyüp ba'dehû haklarında fermân-ı şerîfim ne vechile sâdır olursa mücebiyle 'amel eyliyesiz husûs-ı mezbûre [silik] üzre olup bu bahâne ile evkâf-ı mezbûreye 'özl ve kimesneye hilâf-ı şer' zulm ve hayf olunmalu olmayasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin şehri Rebî'ilevvel sene selâse 'aşere ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

112 - 1605 (1013) Galata 27: 4b/4 Dava / Adjudication

Galata pazarcılarından Mustafa, Mehmet ve Mahmut, bir başka pazarcı Ramazan karşısında mahkemeye çıkarlar. Üç pazarcı, Karaköy'de pazarcı dükkânı olan Ramazan'ın ordu vergisini daha önceleri ödemekle birlikte son zamanlarda bu vergiyi ödemediğini söylerler. Mahkeme Ramazan'a görüşünü sorar. Dükkânı olduğunu doğrulayan Ramazan, diğer pazarcıların kendisine meyve ve diğer eşyalardan pay vermediklerini, bu nedenle de bir yıldır dükkânının kapalı olduğunu belirtir. Ramazan, pazara gelen meyve ve

diğer ürünlerden kendisine de pay verilirse ordu vergisini ödeyeceğini sözlerine ekler. Bunun üzerine söz alan diğer pazarcılar, Ramazan'ın dükkânını açmasını isteyerek gelen ürünlerden ona da pay vereceklerini söylerler.

Mustafa, Mehmed and Mahmut, stallholders (pazarcı) in Galata, sue Ramazan, another stallholder who has a store in Karaköy. The three plaintiffs claim that Ramazan, who used to pay the military tax in the past, now refuses to pay it. Questioned by the court, Ramazan admits to having a store. However, he adds, his store has been closed for a year because other stallholders have withheld from him his share of fruits and other goods. Ramazan promises to pay the military tax once other stallholders start giving him his share. In response, other stallholders say that Ramazan can open his store and that from now on they will give him his share.

Mahmiyye-i Galata bazârcılarından Mustafa bin Mehmed ve Mehmed bin Ali ve Mahmud bin Abdullah nam kimesneler meclis-i şer' de Ramazan bin Abdullah muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp mezbûr Ramazan'ın Karaköy Hammâmı kurbünde bâzârcı dükkânı olup ile'l-ân vâki' olan ordı[yı] bizim ile bile çekegelmişiken hâlen teklîf olunan orduyu bana çekmeğe inâd ve muhâlefet ider suâl olunup alıvirilmek taleb ideriz didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûr Ramazan gerçi bâzârcı dükkânım vardır lâkin gelüp meyvede ve bazârcılığa müte'allik olan eşyâdan bana hisse virmedikleri ecilden bir yıldan berü dükkân açmadım eğer min ba'd gelen meyveden veya bâzârcılıktan furuht ide geldikleri eşyâdan bana dahi berâber hisse virirler ise ben dahi ordı virmekte ta'allül itmezim deyücek mesfûr bâzârcılar dahi ba'de'l-yevm mezbûr Ramazan dükkânını açsun biz dahi meyveden ve bâzârcılara müte'allik eşyâdan mezbûra bizim ile berâber hisse virelim deyü müte'ahhid oldukları ecilden mâ-hüve'l-vâki' kayd olundu tahrîren fî 17 Zilka'de sene 1013

Şühûd

Mehmed Çelebi bin Yusuf, Hüseyin bin Yusuf, Ahmed bin Abdullah, Murad bin Yusuf.

113 - 1604 (1013) Galata 27: 5b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Galata ekmekçilerinin kethüdası Mehmet Bey, İstanbul ekmekçilerinin kethüdası Kurt ile birlikte mahkemededir. Mehmet Bey, ordu için bu yıl (1604 = H. 1013) ekmekçilerden toplanması gereken vergiden, Galata ekmekçilerine düşen 46.000 akçeyi topladığını belirterek bu parayı Kurt'a verdiğini söyler. Mehmet Bey'in bu sözlerini Kurt da onaylar. Mahkeme Mehmet Bey'in sözlerini sicile kaydeder.

Mehmet Bey, steward (kethüda) of Galata's bread makers (ekmekçi), is in court with Kurt, steward of Istanbul's bread makers. Mehmet Bey states that he has collected from Galata's bread makers 46,000 akçe as their share of the military tax for the current year (1604 = AH 1013) and turned it over to Kurt. Kurt corroborates Mehmet Bey's testimony, and the court registers it.

Mahmiyye-i Galata'da bi'l-fi'l etmekciler kethüdâsı olan Mehmed Bey bin el-Hâc Mehmed mahfil-i kazâda mahrûsa-i İstanbul etmekcileri kethüdâsı olan işbu hâmilü'l-kitâb Kurt bin Hasan nam kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp işbu sene-i mübâreke de cem'i fermân olunan ordu-yı hümayûn akçesi etmekciler mâbeyninde taksîm olundukda mahmiyye-i Galata etmekcilerine kırk altı bin akçe lâzım gelmeğin meblağ-ı mezbûrî bi't-tamâm ve'l-kemâl mahmiyye-i Galata etmekcilerinden cem' ü tahsîl idüp mezbûr Kurt Bey'e teslim eyledim deyüp mezbûrın takrîr-i meşrûhını mesfûr Kurt Bey dahi bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olundu

Şühûd

Hüseyin bin Mehmed, Cemal bin Ahmed, Abdi Çelebi bin Mehmed, Mehmed bin Abdullah, Mehmed Efendi bin Yusuf el-mü'ezzin.

114 - 1605 (1013) Galata 27: 6b/2 Tescil işlemi / Registration

Gümrük eminleri olan Yahudi Mosi ve Yahudi İsak'ın vekilleri 1. ve 2. Mehmet Bey mahkemeye gelirler. Vekiller, geleneğe göre (kadîmü'l-eyyâmdan) Kefe Vilayeti'nden gelen sade yağ ile Akdeniz'in Midilli, Sakız, Taşöz, Atina vb. yerlerinden gelen zeytinyağı yüklü gemilerin Galata'daki yağ kapanına yanaşıp yüklerini buraya indirdiklerini, bunlardan alınması gereken gümrük ve kantariye vergilerinin burada alındıktan sonra yağların bakkallara dağıtıldığını söylerler. Şimdi bu bölgelerden gelen gemicilerin geleneğe aykırı olarak (kadîmü'l-eyyâm) başka yerlere yanaştıklarını ve yağların oradan dağıtıldığını belirten vekiller, bu durumdan dolayı hazinenin zarara uğradığını belirterek, mahkemeden Galata'nın ileri gelen Müslüman halkına söz konusu geleneğin danışılmasını isterler. Mahkeme konuyla ilgili bilgisi olan güvenilir Müslümanlara fikirlerini sorar. Bu kişiler de vekillerin doğru söylediğini ve anlattıkları durumdan dolayı hazinenin zarara uğradığını söylerler. Mahkeme de söylenenleri sicile kaydeder.

Mehmet Bey I and Mehmet Bey II, legal agents of Mosi and İsak, two Jewish customs officers (gümrük emini), are in court. The legal agents state that, customarily (kadîmü'l-eyyamdan), the ships loaded with butter brought from the Kefe Province and olive oil brought from Mediterranean locations such as Midilli (Mytilini), Sakız (Chios), Taşöz, and Athens etc. unload their cargo in the weighing office (kapan) in Galata, where the pertinent customs duties (gümrük vergisi) and weighing taxes (kantariye vergisi) are charged, and then allocated among the grocers. Now, they say, against the custom (kadîmü'l-eyyâm), ships coming from these regions are docking at different places, where the oil is distributed. Stating that this situation is harming the treasury, the legal agents want Muslim notables of Galata consulted regarding the custom. The court questions trustworthy Muslims knowledgeable about the issue. Corroborating the legal agents' statement, they state that it harms the treasury. The court registers the testimonies.

Bi'l-fi'l gümrük emînleri olan Mosi ve İsak taraflarından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl ve yasak kulları olan Mehmed Bey ibn Ali ve Mehmed Bey ibn Abdurrahman nam kimesneler meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfe hâzırân olup takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp kadîmü'l-eyyâmdan Kefe vilâyetinden gelen sâde yağ yüklü sefineler mahmiyye-i Galata'da vâki' yağ kabbânına yanaşmak mu'tâd olduğu gibi Akdeniz'de vâki' Moton ve Koron ve Atina ve Midillü ve Sakız ve Taşözi ve Bornaba ve Mağreb vilâyetlerinden ve sâyir yerlerden gelen zeyt yağı yüklü sefineler mâ-tekaddemden mahmiyye-i mezbûrede vâki' yağ kabbânına yanaşup cânib-i mîrîye âyid olan gümrüğü ve kantâriyesi alındıktan sonra bakkallara mu'tâd üzre tevzî' oluna gelmişken hâlen zikr olunan yerlerden gelen zeyt yağı yüklü sefinelerin ba'zı yerlere yanaşmağa gümrük ve kantâriye alınmak mümkün olmayup mîrîye küllî zarar müterettib olduğundan mâ'adâ içinde olan yağ hafıyyeten ba'zı yerlere virilüp zâyî' ve telef olmağın husûs-ı mezbûr kadîmden minvâl-i meşrûh üzre olduğına vâkıf olan Müslümanlardan vâki' hâl suâl olunup takrîrleri tahrîr olunmak matlûbumdur didiklerinden sonra ehl-i vukûf Müslümanlardan el-Hâc Mehmed bin Memi ve el-Hâc Pervâne bin Abdullah ve Mehmed bin Ali ve el-Hâc Kasım bin Abdullah ve Ali Çelebi bin Hüseyin ve el-Hâc Mustafa bin Abdullah ve İbrahim bin Ali ve Cafer bin Abdullah ve Hüseyin bin Abdullah ve sâyir cemm-i gafîr ve cem'-i kesîr meclis-i şer'-i şerîfe hâzırûn olup gıbbe'l-istihbâr fi'l-hakîka mâ-tekaddemden Kefe vilâyetinden gelen sâde yağ yüklü sefineler mahmiyye-i mezbûrede vâki' yağ kabbânına yanaşmak mu'tâd olduğu gibi Akdeniz'de vâki' zikr olunan yerlerden ve sâyir vilâyetlerden gelen zeyt yağı yüklü sefineler ile mahmiyye-i merkûmede vâki' yağ kabbânına yanaşmak kadîmü'l-eyyâmdan mu'tâd ve âhar yere yanaşmak memnû' olup be-her zeyt yağ yüklü sefineler gelüp mahal-i merkûma yanaşdıklarında içinde olan yağın gümrüğü ve kantâriyesi alındıktan sonra ale'l-vec-hi'l-mu'tâd bakkallara tevzî' oluna gelmiştir vech-i meşrûh üzre olmazsa hazîneye muzâyaka gelüp gümrük ve kantâriye alınmak mümkün olmamağa mîrîye küllî zarar olur deyü ihbâr itdiklerin-

115 - 1605 (1013) Galata 27: 7a/5 Dava / *Adjudication*

Galata'da gümrük emini olan Menteş adlı Yahudi, Kurt adlı Hıristiyan karşısında mahkemededir. Menteş, Kurt'un Karadeniz'deki Kili İskeleyi'nden kimi mallar getirdiğini, ancak bunların gümrük vergisini ödemediğini söyler. Mahkeme Kurt'a görüşünü sorar. Kurt, getirdiği malların bir yeniçeriye ait olduğunu söyler. Bunun üzerine Menteş, mahkemeye Kurt'un yemin etmesini teklif eder. Kurt ise yemin etmeye yanaşmaz ve böylece davayı kaybeder.

Menteş, a Jewish customs officer (gümrük emini) in Galata, sues Kurt, a Christian. The former claims that Kurt brought some goods from the Kili Quay in the Black Sea without paying the pertinent customs fees. Questioned by the court, Kurt states that the goods belong to a janissary. Menteş then proposes that Kurt take an oath. Kurt refuses to do so and loses the case.

Mahrûsa-i Galata'da vâki' gümrük emîni olan Menteş veled-i İsrayil nam Yahudi mahfil-i kazâyâ Kurd veled-i Beşi nâm zimmi-yi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Kurd Karadeniz'de vâki' Kili İskeleyi'nden mahrûsa-i mezbûreye gümrüğe müte'allik ba'zı esbâb getürüp gümrüğün taleb eylediğimde virmede ta'allül ider suâl olunup takrîri tahrîr olunmasın matlûbumdur didikde gibbe's-suâl merkûm Kurd cevâbında getürdüğüm metâ' Osman Beşe nam yeniçerinin olup benim iki aded küçük [...] gayrı gümrüğe müte'allik metâ' olmadığına mezbûr Menteş talebiyle yemîn teklîf olundıkda yemînden nükûl itdüğü gibbe't-taleb ketb ü tahrîr olunup yed-i tâlibe vaz' olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'işrîn min Zilka'de sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Pîri bin Nebi, İbrahim bin Abdi, İbrahim bin Süleyman, Hasan bin Hüseyin.

116 - 1605 (1013) Galata 27: 7b/3 Dava / Adjudication

Galata hazine görevlisi (beytülmal emini) Musa Çavuş’un vekili Muharrem, Ayşe Hatun’un vekili Osman karşısında mahkeme dedir. Muharrem, Ayşe Hatun’un ölen kocası Yahya’nın Ayşe Hatun’dan başka varisi olmadığından mirasının dörtte üçünün devlete kaldığını belirterek bu hissenin alınmasını ister. Mahkeme Osman’a görüşünü sorar. Osman, müvekkilinin Yahya’nın ölümünden haberi olmadığını söyler. Bunun üzerine Muharrem mahkeme ye kimi şahitler getirir. Bu şahitler de Yahya’nın Dimyat’ta öldüğünü belirterek cenazesinde hazır bulunduklarını söylerler. Sonuç olarak mahkeme, davacı Musa Çavuş lehine karar verir.

Muharrem, legal agent of Musa Çavuş, a treasury officer (beytülmal emini) in Galata, sues Osman, Ayşe Hatun’s legal agent. The former states that Ayşe Hatun’s late husband Yahya had no heirs other than Ayşe Hatun; hence, he says, three-quarters of his estate belong to the state. The treasury officer now wants the shares. Questioned by the court, Osman claims that his client is unaware of Yahya’s death. Muharrem then brings to court witnesses who testify that Yahya passed away in Dimyat and that they attended his funeral. In conclusion, the court decides on behalf of the plaintiff Musa Çavuş.

Mahrûsa-i Galata’da hâssa beytü’l-mâl emîni olan Musa Çavuş bin Kaya tarafından husûs-ı âti’l-beyânda vekîl olup vekâleti hasm-ı şer’î üzere sâbite [olan] Muharrem bin Aydın nam kimesne meclis-i şer’de Âişe Hatun bint-i Mustafa tarafından vechî’l-beyân üzere husûsa vekîl olup Mustafa bin Abdullah ve Mehmed bin Hüsam nam kimesneler şehâdetleriyle vekâleti sâbit olan Osman bin Kurd nam kimesne mahzarında bi’l-vekâle takrîr-i da’vâ idüp müvekkile-i mezbûre Âişe’nin zevci olan Yahya bin Cafer nam kimesne târih-i kitâb Cumâdelâhiresinde mahrûsa-i Mısır kurbünde vâki’ Dimyat nam kasabada fevt olup zevce-i mesfûresinden gayrı vâris-i ma’rûfı olmamağın muhallelâtının selâse-i erbâ’ı cânib-i

mîrîye âyid olmağın müteveffâ-yı mezbûrın muhallefâtının selâse-i erbâ'ını vekâletim hasebiyle müvekkile-i mezbûreden taleb iderim vâki' hâl vekîlinden suâl olunsun didikde gibbe's-suâl vekîl-i merkûm dahi cevâbında müvekkilem merkûme Âişe'nin zevci mezbûr Yahya'nın vefâtı ma'lûmı değildir deyücek vekîl-i mezbûr Muharrem'den takrîr-i meşrûhına mutâbık beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden Karaburun sâkinlerinden Süleyman Reis ibn Ali ve Tobhâne mahallâtından Çavuş Ali [silik] sâkinlerinden Hızır bin Ali nam kimesneler meclis-i şer'a li-ecli's-şehâde hâzırlar olup gibbe'l-istişhâdî's-şer'î fi'l-hakîka mezbûr Yahya bin Cafer mahrûsa-i Haleb kurbünde Payas nam kasabada zeccâl (?) marazına müptela ve hasta olup târih-i kitâb Cumâdelâhiresinde kasaba-i Dimyar'a vusûl bulduğunda vefât eyledi cenâzesine hâzır olduk ve zimmetini müşâhede eyledik bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olup mûcebi ile hükm olundu cerâ zâlik ve hurrîre fî evâhiri şehri Zilka'de sene 1013

Şühûd

Mustafa bin Ali, Ali bin Cafer, Mustafa bin Abdullah, Hasan Beşe er-râcil, Ali bin Abdullah, Sefer Bey el-cündî.

117 - 1605 (1013) Galata 27: 11a/2 Dava / *Adjudication*

Galata'nın cizye vergisini toplamakla görevli Mehmet Bey, Balıkcıyan ve Karafoça cemaatlerinin kethüdası Yani karşısında mahkemededir. Mehmet Bey, elindeki tuğralı deftere göre Balıkcıyan Cemaati'nden 20 ve Karafoça Cemaati'nden sekiz kişinin cizye vergisi ödemekle yükümlü olduğunu belirterek Yani'nin bunlardan dokuzunun vergisini ödemediğini söyler. Mahkeme Yani'ye görüşünü sorar. Yani, söz konusu cemaat üyelerinin Galata sakinleri olmadığını, başka yerlerden buraya geldiklerini, şimdi de bu kişilerden yedisinin memleketlerine gittiğini, ikisinin de öldüğünü söyler. Yani, kanıt olarak bilirkişilere danışılmasını önerir. Bunun üzerine mahkeme konuyla ilgili bilgisi olan üç Müslümana görüş-

lerini sorar. Bu kişiler de Yani'nin sözleri doğrultusunda şahitlik ederler. Sonuç olarak davalı Yani davayı kazanır.

Mehmet Bey, collector of Galata's capitation tax (cizye), sues Yani, steward (kethüda) of the Balıkciyan and Karafoça communities. The plaintiff claims that, whereas 20 members of the Balıkciyan and eight members of the Karafoça communities are obliged to pay the capitation tax according to the rules specified in the imperial (tuğralı) book, Yani has failed to pay taxes for nine of the members. Questioned by the court, Yani counters that none of the nine persons lives in Galata. Seven of them migrated to their home provinces and the remaining two have passed away. Yani suggests that experts be consulted. The court then seeks advice from three knowledgeable Muslims. They corroborate Yani's testimony. In conclusion, the defendant Yani wins the case.

Târih-i kitâb senesinde mahmiyye-i Galata keferesinin ziyâde-i cizyesini cem'a me'mûr olan Mehmed Bey ibn Abdullah meclis-i şer'î şerîf ve mahfil-i dîn-i [münîfde] Yani veled-i Papa Yorgi nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp yedimde olan tuğralu defterde mahmiyye-i mezbûre sâkinlerinden cemâ'at-i Balıkciyân yirmi nefer ve Karafoça cemâ'ati sekiz nefer zimmî olup mezbûr Yani kethüdâları olmağın mezbûrların ziyâde cizyelerin merkûmdan taleb itdiğimde cemâ'at-i Karafoça'dan beş neferin ve cemâ'at-i Balıkciyân'dan dört neferin ziyâde cizyelerin edâda ta'allul ider suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl merkûm dahi cevâbında Karafoça ve cemâ'at-i Balıkciyân kadîmî Galata sükkânından olmayup her biri bir diyârdan gelmek ile Karafoça cemâ'atinden Andriye ve Dimandi ve Nikola ve Dimitri ve Todori nam beş nefer ve Balıkciyân cemâ'atinden Dimitri ve Manol ve Paros veled-i Mihal ve Yorgila veled-i Yani nam dört zimmîlerin iki neferi mürd olup ve yedi neferi dağılup diyârlarına gitmişlerdir vâki' hâl ehl-i vukûfdan istihbâr olunsun didikde Mehmed bin Bahşi ve Mustafa bin Abdullah ve İbrahim bin Abdullah nam kimesneler meclis-i şer'a hâzırûn olup gıbbe'l-istihbâr fi'l-hakîka Kara-

foça cemâ'atinden Andriye veled-i İstefan ve Dimandi veled-i Andriye ve Nikola veled-i Yani ve Dimitri veled-i Nikola ve Todori veled-i Nikola ve Balıkcıyân cemâ'atinden Dimitri veled-i Yorgi ve Manol veled-i Dimitri nâm zimmîlerin her biri diyârdan olmağın bu cânibden bi'l-küllîye kat'ı alâka eyleyüp her biri dağılup gidüp bu cânibden gaybet-i münkatı'a ile gâyib olmuşlardır ve yine Balıkcıyân cemâ'atinden Yorgili veled-i Yani ve Paros veled-i Mihal nâm zimmîler mürd olmuşlardır deyü ihbâr eylediklerinde vâki' hâl gıbbe't-taleb ketb olunup yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fî evâhiri Zilka'de li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yusuf bin Murad, Hasan bin Hüseyin, Ahmed bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Mehmed bin Kurd, Süleyman bin İbrahim ve gayruhum.

118 - 1605 (1013) Galata 27: 11b/2 Dava / Adjudication

Saray çavuşlarından İbrahim Çavuş mahkemeye gelir. İbrahim, borç vb. nedenlerle hapis cezasına çarptırılan topçuların geleneğe göre (mâ-tekaddemden) zindanda hapsedilmeyip saray çavuşları tarafından hapsedildiğini belirtir. Bu gelenek dolayısıyla İbrahim, satın aldığı cariye'nin parasını ödemediği için hapsedilen Gelibolu topçularından Hamza'yı almak ister. Ayrıca İbrahim, topçubaşı Mehmet Ağa'dan aldığı ve konuyla ilgili tezkireyi mahkemeye sunar. Mahkeme de Hamza'yı, zindandan çıkarıp hapse koymasına için İbrahim'e verir.

İbrahim Çavuş, a palace bodyguard (çavuş), appears in court. He states that, customarily (mâ-tekaddemden) artillerymen (topçu) imprisoned for debt are not put into a dungeon but kept by palace guards. In accordance with this custom, he wants to take Hamza, a Gelibolu artilleryman imprisoned for failing to pay the price of his concubine. İbrahim presents to court a certificate (tezkire) about the matter issued by Mehmet Ağa, chief artilleryman

(topçubaşı). *The court releases Hamza from the dungeon and turns him over to İbrahim to be imprisoned.*

Dergâh-ı âlî dâme mahfûfen bi'l-me'âlî çavuşlarından olan fahrü'l-akrân İbrahim Çavuş bin Hamza meclis-i şer'-i [şerîfe] hâzır olup takrîr-i kelâm idüp mâ-tekaddemden topçılar deyn için veya âhar husus için habs olunmak lâzım geldikde zindanda habs olunmayup bize teslim olunup biz habs eylemek kânun olup ve sâyir diyâr topçıları dahi minvâl-i meşrûh üzre habs olunagelmiş iken hâlen Mustafa bin Abdullah nam bevâb-ı sultânîye câriye bahâsından olan elli beş aded filori deyni için zindanda mahbûs olan mahrûsa-i Gelibolı topçılarından Hamza bin Ali nam [topcıyı] kânûn-ı kadîm üzre habs için bana teslim olunmak taleb iderin deyü bi'l-fi'l topçubaşı olan fahrü'l-[akrân] Mehmed Ağa tarafından mazmûnı takrîr-i meşrûhına mutâbık tezkire ibrâz eyledikde mezbûr Hamza zindandan ihrâc olunup merkûm İbrahim Çavuş'a teslim olundu tahrîren fî evâsıtı şehri Zilka'de sene selâse 'aşere ve elf Şühûd

Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, Ahmed bin Abdullah, Yusuf bin Murad, Mehmed bin Kurd.

119 - 1605 (1013) Galata 27: 12a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Galata gümrüğünde kâtip olan Ali Bey, Bekir ile birlikte mahkemedir. Bekir'in Kefe Vilayeti'nden 280 vukıyye mum yağı getirdiğini belirten Ali Bey, bunu gümrük defterine kaydettiğini söyler. Ali Bey, bir de Bekir'e görüşünün sorulmasını ve yanıtının sicile kaydedilmesini ister. Bekir, söylenildiği gibi Kefe'den getirdiği mum yağını gümrüğe bıraktığını belirtir. Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

Ali Bey, secretary (katip) in Galata customs, is in court with Bekir. The former states that Bekir brought from the Kefe province 280 vukıyye of candle oil and registered this purchase in the cus-

toms book. Ali Bey wants Bekir questioned about this issue and his testimony registered. Bekir corroborates that he left at the customs office the candle oil that he brought from Kefe. The court registers his testimony.

Mahmiyye-i Galata'da gümrükhâne de kâtib olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Bey ibn Abdülmennan meclis-i şer'î-i şerîf-i vâcibü't-teşrîfe Bekir bin Ebâbekir nam kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Bekir Kefe Vilâyeti'nden mahmiyye-i mezbûreye ikiyüz seksen vakıyye mum yağı getirüp gümrükhâne defterine yazdırmışdır suâl olunup takrîri tahrîr olunmasının matlûbundur didikde gibbe's-suâl mesfûr Bekir cevâbında fi'l-vâki' Kefe Vilâyeti'nden mahrûsa-i mezbûreye ikiyüz seksen vakıyye mum yağı getirüp bi't-tamam gümrükhâneye [def'] eyledim didikde vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî selhi Zilka'deti's-şerîfe sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Ahmed bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah, Resûl bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin.

120 - 1605 (1013) Galata 27: 23a/2 Dava / Adjudication

Benderekli kadısı Mahmut Efendi, saray kaptanlarından (reis) Ömer Çelebi karşısında mahkemededir. Ömer Çelebi'nin gemisinde çalışan I. ve II. Ali de mahkemede hazır bulunur. Mahmut Efendi, ordunun sefere çıkması dolayısıyla fermanla kürekçi toplanması emredildiğini belirterek kendi kasabasından 54 adet kürekçi toplayıp bunları Ömer Çelebi'ye ulaştırdığını söyler. Daha sonra bu kürekçilerden yedisi, parayla yerlerine başka yedi kürekçi tutarak memleketlerine geri dönmüşlerdir. Bunun üzerine Mahmut Efendi, dönen yedi kürekçiden verdiği 140 filoriyi (kişi başına 20 filori) çalışmadıkları için geri almıştır. Daha sonra ikinci grubu oluşturan yedi kürekçi Mahmut Efendi'den davacı olarak gemide çalıştıklarını kanıtlamış ve 140 filoriyi ondan geri almışlardır. Bu

arada I. ve II. Ali de, Ömer Çelebi’nin emriyle Mahmut Efendi’den 140 filori almışlardır. Şimdi Mahmut Efendi, I. ve II. Ali’nin aldığı 140 filoriyi geri almak ister. Mahkeme, Ömer Çelebi’ye görüşünü sorar. Ömer Çelebi, ikinci yedi kürekçinin gemide çalıştığını belirtir. Bunun dışında I. ve II. Ali’ye Mahmut Efendi’den 140 filori almalarını emretmediğini, almışlarsa da bunu bilmediğini söyler. Mahkeme Mahmut Efendi’den savını desteklemesini ister. Mahkemeye kanıt sunamayan Mahmut Efendi, Ömer Çelebi ile I. ve II. Ali’ye yemin ettirilmesini teklif eder. Bunun üzerine Ömer Çelebi, Mahmut Efendi’den para alınmasını emretmediğine, I. ve II. Ali de Mahmut Efendi’den para almadıklarına yemin ederler. Sonuç olarak davacı Mahmut Efendi davayı kaybeder.

Mahmut Efendi, judge of Benderekli, sues Ömer Çelebi, a palace captain (reis). Ali I and Ali II, two workers on Ömer Çelebi’s ship, are present in court. Mahmut Efendi states that an imperial decree (ferman) ordered the collection of oarsmen for an upcoming military expedition. In response, he collected 54 oarsmen from his town and turned them over to Ömer Çelebi. 7 of these oarsmen hired other oarsmen to serve in their place and returned to their hometown. Mahmut Efendi then retrieved from the returning men 140 florin (20 florin per person), because they did not serve on the ship. Later, the 7 oarsmen who replaced the returnees sued Mahmut Çelebi. Proving that they served on the ship, they took the 140 florin from Mahmut Çelebi. Meanwhile, following Ömer Çelebi’s order, Ali I and Ali II collected another 140 florin from Mahmut Çelebi. Now Mahmut Çelebi wants back the 140 florin that he gave to Ali I and Ali II. Questioned by the court, Ömer Çelebi states that the second group of 7 oarsmen did work on the ship. He adds that he did not order Ali I and Ali II to collect 140 florin from Mahmut Çelebi; if they did collect money, he adds, he knew nothing about it. The court asks Mahmut Çelebi to prove his claim. Failing to provide evidence, Mahmut Çelebi wants Ömer Çelebi, Ali I, and Ali II to take an oath. Ömer Çelebi states under oath that he did not order the collection of money

from Mahmut Çelebi. For their part, Ali I and Ali II state under oath that they themselves did not take any money from Mahmut Çelebi. In conclusion, the plaintiff Mahmut Çelebi loses the case.

Vilâyet-i ma'mûre-i Anadolu'da Benderekli kâdısı olan fahrü'l-kuzât Mahmud Efendi ibn Yakub meclis-i şer'î şerîfde hâssa re'islerinden işbu sâhibü'l-kitâb fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Ömer Çelebi ibn Ali muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüp işbu târih-i kitâbda vâki' olan sefer-i humâyûn mühimmâtı için cem'i fermân olunan kürekçiden kazâ-i mezbûrın elli dört adet kürekcisini re'is-i merkûma teslîm eylemek için fermân-ı vâcibi'l-ittibâ' vârid olup imtisâlen li'l-emri'l-âlî ben dahi zikr olunan elli dört adet kürekciyi re'is-i mezbûra teslîm eylediğimden sonra zikri mürûr iden kürekçilerden yedi nefer kimesneler yerlerine yedi nefer kimesneyi bedel tutup vilâyetlerine gitdikden sonra re'is-i mûmâ-ileyh zikr olunan kürekçilerin yerlerine bedel tuttukları kimesnelerin edâ-yı hizmete iktidârları yokdur deyüp her bir kürekçi yirmişer filoriye olmak üzere yedi nefer kürekçilerin bedeli olan yüz kırk filoriyi re'is-i mezbûrın emri ile sefînesinde yelkenci olan işbu hâzır bi'l-meclis Ali bin Abdullah ve Kûfî demekle ma'rûf Ali bin Selim nam yoldaşlarına teslîm idüp anlar dahi vech-i meşrûh üzere tesellüm idüp ben dahi mezbûrâna virdüğüm yüz kırk filoriyi zikri mürûr iden yedi nefer kürekçilerden siz varup edâ-i hizmet itmediniz deyü bi't-tamâm ahz ü kabz eyledikden sonra zikr olunan kürekçilerin yerlerine tuttukları yedi nefer bedeller biz re'is-i mezbûr ile varup edâ-yı hizmet eyledik deyü iddi'â ve isbât eylediklerinden sonra mârû'z-zikr kürekçilerden aldığım meblağ-ı mezbûr yüz kırk filoriyi yine benden ahz eylediler hâlen ben dahi re'is-i mezbûrın emri ile mezbûrânın benden bî-vech aldıkları yüz kırk filoriyi taleb iderin suâl olunsun didikde gibbe's-suâl re'is-i mezbûr cevâbında fi'l-vâki' merkûm Mahmud Efendi kazâ-i mezbûrın elli dört adet kürekcisini bana teslîm idüp ben dahi tesellüm eyledikden sonra içlerinden yedi nefer kimesneler yerlerine yedi nefer kimesneleri bedel tutup bedelleri dahi benim ile varup edâ-yı hizmet eylediler ben mezbûr Mahmud Efendi'den merkû-

mâna akçe alın dimedim ve aldıkları dahi ma'lûmum değildir deyüp mezbûrândan suâl olundıkda inkâr ile cevâb virdiklerinde müdde'î-i mûmâ-ileyhden müdde'âsına muvâfık beyyine taleb olundıkda ityân-ı beyyineden izhâr-i acz idüp mezbûrûnın tahlîf olunmasın taleb eyledikde gıbbe'l-istihlâfi's-şer'î re'is-i mezbûr mezkûrâna merkûm Mahmud Efendi'den akçe ahz idin deyü emr itmeyüp ve ahz eyledikleri dahi ma'lûmı olmaduğuna ve mezbûrân Ali bin Abdullah ve Ali bin Selim dahi müdde'î-i mezbûrdan bir akçe ve bir habbe ahz itmediklerine yemîn-i bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm itdiklerinde vâki' hâl bi't-taleb ve's-suâl kayd u ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer şehri Zilhicceti's-şerîfe min şühûr sene selâse 'aşere ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-Hac İbrahim bin el-Hâc Nuri, Cafer bin Mehmed, Cafer bin Abdullah, Yusuf bin Abdullah, Ali Reis bin Abdullah, Hasan Reis bin Abdullah ve gayruhum.

121 - 1605 (1013) Galata 27: 24a/3 Tescil işlemi / *Registration*

İstanbul'da kahve emini olan Murat Çavuş mahkemeye gelir. Murat, Nasuh Reis isimli gemicinin, gemisiyle getirdiği 13 tas kahveyi gümrükten kaçırdığını belirterek mahkemeden Nasuh Reis'in gemisinde keşif yapılmasını rica eder. Mahkeme, keşif yapması için bir kâtip ile kimi güvenilir Müslümanları Nasuh Reis'in gemisine gönderir. Yapılan keşif sonucu gemide dokuz tas kahve bulunur. Nasuh Reis olmadığı için gemide bulunan yelkenci Abdullah'a kahvelerin kime ait olduğu sorulur. Abdullah, sekiz tas kahvenin Nasuh Reis'e, bir tasının da Mustafa Paşa isimli kişiye ait olduğunu söyler. Mahkeme de yapılan keşfi tescil ederek, bu bulguları kaydeden bir belgeyi Murat Çavuş'a verir.

Murat Çavuş, coffee house officer (kahve emini) of İstanbul, arrives in court. Claiming that Nasuh Reis, a sailor, has brought 13 cups of coffee without paying customs duty, Murat Çavuş re-

quests an investigation of Nasuh Reis' ship. The court thus sends a secretary (katip) and some trustworthy Muslims to the ship for fact finding. During the investigation, nine cups of coffee are found on the ship. In Nasuh Reis' absence, Abdullah, another sailor, is questioned about the coffee. He states that eight cups of coffee belong to Nasuh Reis and the remaining one cup to Mustafa Paşa. The court registers the findings and gives to Murat Çavuş a document that records them.

Mahmiyye-i İstanbul'da bi'l-fi'l kahve emîni olan kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Murad Çavuş bin Abdullah mahfil-i kazâya gelüp takrîr-i kelâm idüp karamürsel re'islerinden el-Hâc Nasuh bin Ramazan nam kimesne on üç tas kahvesini bana âid olan rüsûm-ı mîrîyesin virmeden gümrükden kaçırıp hâlen Kürekci Kapısı ile Arab Kapısı tarafında bağlu olan sefinesi içinde mahfûzdur kibel-i şer'den üzerine varılup keşf olunup vâki' hâl tahrîr ve tastîr olunmasın taleb iderim didikde mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden mevlânâ Hamza Efendi bin Ömer irsâl olunup zeyl-i kitâbda isimleri mestûr müslimûn ve emîn-i mezbûr ile re'is-i mezbûrın mahal-i merkûmda olan sefinesi üzerine varılup keşf olundıkda iç anbarı üzerinde iki tas kahve olup anbarda yelken altında altı tas kahve ve kamara içinde bir tas kâhve ki üstünde maktûl Mustafa Paşa'nın ismi mestûr olunmuş bulunup merkûm Nasuh Reis hâzır olmamağın vâki' hâl yelkencisi Serverî Abdullah nam kimesneden suâl olundıkda zikr olunan kahvenin sekiz tası re'is-i mezbûrın mülkidir ve bir tası mesfûr Mustafa Paşa'nın mülkidir deyü cevâb viricek vâki' hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüp ba'de-hû gelüp meclis-i şer'de vukûfı üzre haber virmeğın mâ-hüve'l-vâki' emîn-i mezbûr talebiyle ketb olunup yed-i tâlibe vaz' olundu hurrîre fi 23 Zilhicce sene 1013

Şühûd

Mehmed Bey bin Abdullah el-cündî, Mehmed bin Ahmed el-bevvâb, Yusuf bin Murad, Mehmed Çavuş bin Abdülmennân, Mustafa bin Abdullah er-râcil, Osman bin Yusuf el-cündî, Ali bin Ahmed, Mehmed bin Veli ve gayruhum.

122 - 1605 (1013) Galata 27: 24a/4 Tescil işlemi / Registration

Atnaş, Yorgi ve Zanite isimli kardeşler, Yani ile birlikte mahkemeye gelirler. Üç kardeş, babaları Yorgi'den miras kalan Benefşe Adası'ndaki bir evi Yani'ye 480 akçeye sattıklarını söylerler. Kardeşler, yine babalarından miras kalan bir tarlayı toprak sahibinin (sahib-i arz) izniyle Yani'ye 1200 akçeye devretmişlerdir. Yani söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemleri sicile kaydeder.

Atnaş, Yorgi and Zanite, three brothers, are in court with Yani. The three brothers state that for 480 akçe they sold to Yani a house on the Benefşe Island that they inherited from their late father Yorgi. They also transferred to Yani an inherited field for 1200 akçe, with the permission of the land owner (sahib-i arz). Yani corroborates their testimony. The court registers the transactions.

Atnaş veled-i Nikola ve Yorgi veled-i Nikola ve Zanite bint-i Nikola nâm zimmîler meclis-i şer' de Yani veled-i Yokomi mahzarında ikrâr ve itirâf idüp cezîre-i Benefşe' de Sankodi nam karyede vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olup babam merkûm Nikola'dan irs-i şer'le intikâl iden mülk menzilimi merkûm Yani'ye dört yüz seksen akçeye bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüp kabz-ı semen ve teslîm-i menzil kıldık ve yine karye-i mezbûre sînûrında vâki' inde'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd olan üç kıt'a tarlamızın tasarrufını sâhib-i arz ma'rifeti ile merkûm Yani'ye tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde bin iki yüz nakd râyicü'l-vakt akçeyi alup kabz eyledik ol dahi minvâl-i meşrûh üzre tefevvüz idüp mukâbele-i tefvîzde ve kabûl eyledi ba'de'l-yevm zıkr olunan menzil ve tarla mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didiklerinde mukırrûn-ı merkûmûnün vech-i meşrûh üzre vâki' olan ikrârların mukarrûn lehü'l-merkûm dahi vicâhen ve şifâhen tasdîk idicek bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâsıtı Zilhicce li-sene selâse 'aşere ve elf

Şühûd

Pîri bin Abdünnebi, İbrahim el-muhzır, Sofi veled-i Laçık, Yani veled-i Atsabad, Yani veled-i Nikola, Anton veled-i [boş]

123 - 1605 (1013) Galata 27: 26b/3 Dava / *Adjudication*

İçki emini olan Franko isimli Yahudi, Kapıdağı Yarımadası'nın Pereme (?) köyünde papaz olan Kostine ve Aleksandre karşısında mahkemededir. Franko, Pereme köyü halkının 1604 (H. 1013) yılında kayıtlara geçen 1300 fıçı içki için fıçı başına 270 akçe içki vergisi ödemekle yükümlü olduklarını belirterek bu vergiyi toplamaları için Kostine ve Aleksandre'yi vekil tayin ettiğini, ancak bu kişilerin topladıkları vergiyi kendisine ulaştırmadıklarını söyler. Mahkeme davalılara görüşlerini sorar. Davalılar söylenilenleri reddeder. Bunun üzerine Franko mahkemeye iki Müslüman şahit getirir. Franko'nun şahitleri, Kostine ve Aleksandre'nin daha önce köy halkından topladıkları içki vergisini İstanbul içki eminine götürceklerini söylediklerine şahitlik ederler. Sonuç olarak davacı Franko davayı kazanır.

Franko, a Jewish spirits officer (içki emini), sues Kostine and Aleksandre, priests in the Pereme (?) village in the Kapıdağı peninsula. The plaintiff states that the residents of the Pereme village were required to pay 270 akçe per barrel spirits tax for 1300 barrels of spirits registered in 1604 (AH 1013). He claims that he appointed Kostine and Aleksandre as his legal agents to collect the tax and bring to him, but they did not turn over what they collected from the villagers. Questioned by the court, the defendants reject Franko's claim. Franko then calls to court two Muslim witnesses, who testify that Kostine and Aleksandre promised to take to İstanbul's spirits officer the taxes they have collected. In conclusion, the plaintiff Franko wins the case.

Bi'l-fi'l hamr emîni olan Franko veled-i İsak nam Yahudi mahmiyye-i Galata muzâfâtından Kapıdağı Nâhiyesi'ne tâbi' Pereme nam karyede papas olan Kostine ve Aleksandre nâm zimmi'î meclis-i şer'î hatîr-i lâzımı't-tevkîre ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp sene selâse 'aşere ve elf târihinde resm-i hamr-ı istemre [?] ref' olmazdan mukaddem karye-i mezbûre ahâlîsinin bin üç yüz fuçî-

ları tahrîr olunup kânûn-ı pâdişâhî üzre her fuçî başına ikişer yüz yetmiş akçe resmini cem’ itmek için mezbûrları tevkîl itmiş idim karye-i merkûme ahâlîsinden resm-i hamr-ı alup kabz idüp hâlen bana teslîmde ta’allul iderler suâl olunmasın taleb iderim deyücek gıbbe’s-suâl ve’l-inkâr emîn-i mezbûrdan kelâmına muvâfık beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden Yusuf bin Derviş ve Mehmed bin Abdullah nam şâhidler li-eclî’ş-şehâde hâzırân olup istişhâd olundıklarında edâ-i şehâdet-i şer’iyye idüp mezbûrân Kostine ve Aleksandre huzûrımızda karye meyhânede karye-i Pereme ahâlîsinin resm-i hamr-ı istemrelerin cem’ itdükde varup İstanbul’da hamr emînine teslîm idelim deyü ikrâr itdüklerine şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri gıbbe’t-ta’dîl hayyiz-i kabûlde vâkı’a olmağın ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-’işrîn min şehri Zilhicce sene selâse ‘aşere ve elf

Şühûd

Mehmed Reis bin İlyas, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah, Arslan bin Turgud.

124 - 1605 (1013) Galata 27: 32a/1 Dava / *Adjudication*

İçki emini olan Franko isimli Yahudi, Kapıdağı Yarımadası’nın Pereme (?) köyünde papaz olan Kostine ve Aleksandre karşısında mahkemededir. Franko, elinde olan emr-i şerife göre, hazine adına her fıçî başına 270 akçe içki vergisi toplamakla yükümlü olduğunu belirtir. Davacı Franko, geleneğe göre (ber-vech-i mu’tad) her yıl Pereme köyü halkına düşen içki vergisini Kostine ile Aleksandre’nin toplayıp kendisine ulaştırmalarına karşın, bu iki davalının 1604 (H. 1013) yılı için toplanan 351.000 akçeyi göndermediklerini söyler. Mahkeme davalılara görüşlerini sorar. Davalılar söylenenleri reddeder. Bunun üzerine Franko mahkemeye iki Müslüman şahit getirir. Franko’nun şahitleri, Kostine ve Aleksandre’nin daha önce köy halkından topladıkları içki vergisini İstanbul içki eminine götüreceklerini söylediklerini belirtirler. Sonuç olarak davacı Franko davayı kazanır.

Franko, a Jewish spirits officer (içki emini), sues Kostine and Aleksandre, priests in the Pereme (?) village in the Kapıdağı peninsula. The plaintiff states that, a Sultanic order (emr-i şerif) in his possession requires him to collect 270 akçe per barrel spirits tax. Customarily (ber-vech-i mu'tad), every year Kostine and Aleksandre collect the spirits tax of the Pereme village and turn it over to Franko. However, they failed to send him the 351.000 akçe tax for the year 1604 (AH 1013). Questioned by the court, the defendants reject Franko's claim. Franko then calls to court two Muslim witnesses, who testify that Kostine and Aleksandre promised to transfer to the spirits officer of İstanbul the taxes they collect. In conclusion, the plaintiff Franko wins the case.

Mahrûsa-i İstanbul'da ve tevâbî'inde hâlen hamr ve arak mukâta'ası mültezimi olan Franko veled-i İsak nam Yahudi mahmiyye-i Galata muzâfâtından Kapıdağı Nâhiyesi'ne tâbî Pereme nam karyenin papasları olan Papa Kostine ve Papa Aleksandre nâm zimmîleri meclis-i şer'a ihzâr üzerlerine takrîr-i da'vâ idüp işbu târih-i kitâb senesinde karye-i mezbûre ahâlîsinin bin üç yüz fuçı hamrları tahrîr olunup yedimizde olan emr-i şerîf mücebince kânûn-ı pâdişâhî üzre her fuçı başına ikişer yüz yetmiş akçeden bin üç yüz fuçı hamrın cânib-i mîrîye âid olan üç yüz elli bir bin akçenin cümlesini merkûmân Papa Kostine ve Papa Aleksandre karye-i mezbûrenin papası olup her sene ber vech-i mu'tâd cem' eyledikleri üzre cem' idüp emânetim hasebiyle bana teslim eylememişlerdir suâl olunsun didikde gibbe's-suâl bi'l-küllîye inkâr ile cevâb virdiklerinde müdde'î-i mezbûrdan da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundıkda ahrâr-ı müslimînden olan Derviş ve Mehmed bin Abdullah nam kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup gibbe'l-istişhâd fi'l-vâki' merkûmân Papa Kostine ve Papa Aleksandre karye-i meyhânede bizim huzûrımızda işbu târih-i kitâb senesinde hâsıl olan bin üç yüz fuçı hamrın her fuçı başına ikişer yüz yetmiş akçeden üç yüz elli bir bin akçenin resmini karye-i Pereme ahâlîsinden cem' ü tahsîl itdük İstanbul'da hamr emînine teslim ideriz deyü her biri bizim huzûrımızda tav'an ikrâr ve itirâf

itdiler merkûmân Papa Aleksandre ve Papa Kostine'nin husûs-ı mezbûrı vech-i meşrûh üzere ikrârlarına şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyeye itdiklerinde gıbbe ri'âyeti şerâ'iti'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a oldukdan sonra mâ-hüve'l-vâkı' ketb olundu

Şühûd

Piyale Çavuş bin Abdullah, Ali Bey bin Abdullah, Osman Beşe bin Abdullah, Mehmed bin İlyas, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdi ve gayruhum.

125 - 1605 (1014) Galata 27: 32a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Mehmet, Ayşe Hatun ile birlikte mahkemededir. Mehmet, Molova kazasındaki bağını Ayşe Hatun'a 2000 akçeye sattığını ve Molova'daki bir tarlasını toprak sahibinin (sâhib-i arz) izniyle yine Ayşe Hatun'a 500 akçeye devrettiğini belirtir. Geçmiş dönemden Ayşe Hatun'a 2500 akçe borcu olduğunu belirten Mehmet, Ayşe Hatun ile anlaşarak satış ile devrin geliriyle borcunu takas ettiğini söyler. Ayşe Hatun söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemleri sicile kaydeder.

Mehmet is in court with Ayşe Hatun. The former states that he sold to Ayşe Hatun a vineyard in the Molova district for 2000 akçe. He also transferred to her a field for 500 akçe, with the permission of the owner (sâhib-i arz). Stating that he owed Ayşe Hatun 2500 akçe for an earlier debt, Mehmet notes that he and Ayşe Hatun have agreed to count the total sale price against this debt. Ayşe Hatun corroborates his testimony. The court registers the transactions.

Mehmed bin Abdullah meclis-i şer'de Âişe bint-i Abdullah nam hâtun mahzarında ikrâr idüp Molova kazâsı tevâbi'inde Osa nam karyede vâkı' bir tarafı İbrahim Beşe bin Abdullah ve bir tarafı Manol veled-i Kosta bağıyla ve bir tarafı tüccâr Yorgi bağıyla

la ve bir tarafı tarîk-i âmmle mahdûd mümtâz olan bir kıt'a ba-
ğımı bi-cümleti'l-hudûd ve'l-hukûk mezbûre Âişe'ye iki bin akçe-
ye bey'-i bât ile bey' idüp teslîm-i mebî' kılup ve karye-i mezbûre
sınûrında vâki' bir tarafı kuyumcu Manol tarlasıyla ve bir tarafı
kirecci Yanaki tarlasıyla ve iki tarafı tarîk-i âmmle mahdûd ve
mümtâz olan bir kıt'a tarlamın hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz
ma'rifetiyle mezbûreye beş yüz akçeye tefvîz idüp ol dahi minvâl-
i meşrûh üzre tefevvüz ve kabûl eyledikde semen-i merkûm iki bin
akçeyi bi't-tamâm ve'l-kemâl ve mukâbele-i tefvîzde ta'yîn olunan
beş yüz akçeyi zimmetimde deyn-i şer'iden mezbûre Âişe Hatun'a
edâsı lâzım olan iki bin beş yüz akçe deynime takâs eyledim di-
dikde mukırr-ı mezbûrın vech-i meşrûh üzre olan ikrârını mukar-
ratün lehe'l-mezbûre dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek
mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî gurrei Muharremi'l-
harâm sene 1014

Şühûd

El-Hac İlyas bin Haydar, İbrahim bin Süleyman, Ali bin Abdul-
lah, Hasan bin Hüseyin, Pîri bin Abdünnebi.

126 - 1605 (1014) Galata 27: 34a/1 Dava / *Adjudication*

Halime Hatun, vakfına mütevellî tayin ettiği kişi karşısında mahkemeye çıkar. Halime Hatun, Kasımpaşa'ya bağlı Emir Ali Mahallesi'nde bulunan bir evini vakfetmiştir. Vakfiye koşullarına göre, evi yaşadığı sürece kendisi, sonra eşi Siyami kullanacak, onun da ölümünden sonra ev, geliri adı geçen mahallenin avarız vergisini karşılamak üzere kiralanacak ve mahalle sakinleri isterlerse bu parayı faizle işleterek gelirini yine avarız vergisini karşılamakta kullanabilecektir. Halime Hatun, daha sonra bir İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin geçersiz olduğunu ileri sürer. Mütevellî ise, iki İslam hukukçusunun görüşlerine dayanarak vakfiyenin bozulamayacağını ileri sürer. Sonuçta mahkeme, mütevellînin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağını karar verir.

Halime Hatun sues the mutawalli she has appointed to her waqf. She had endowed a house in Kasımpaşa's Emir Ali neighborhood. According to the waqf deed (vakfiye), she will use the house for the rest of her life, and after her death her husband Siyami will use it. After Siyami's death, the house will be rented out, with the revenue reserved for the payment of the same neighborhood's extraordinary tax (avarız). The neighborhood residents will be authorized to invest the funds in interest-bearing loans, and the revenue will again be used for paying extraordinary taxes. Suddenly, based on the views of an Islamic jurist, Halime Hatun claims that the waqf is invalid. The mutawalli counters, based on views of two other Islamic jurists. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

[Orijinal metin Arapçadır. † *The original text is in Arabic.*]

127 - 1605 (1014) Galata 27: 35b/4 Tescil işlemi / Registration

1605 (H. 1014) yılında ordunun yapacağı sefer için toplanması emredilen kazma ve kürek vergisini toplamakla görevlendirilen Mehmet Çavuş, Hasan Reis, Davut Bey ve Petro ile birlikte mahkemedir. Galata meyhanecilerinin kethüdası olan Karakaş, meyhanecilerden 20.000 akçe toplayarak Mehmet Çavuş'a ulaştırmıştır. Mehmet Çavuş, meyhanecilerden alınması gereken son 7000 akçeyi de Hasan Reis, Davut Bey ve Petro'nun toplayarak kendisine verdiğini söyler. Mahkeme, Mehmet Çavuş'un sözlerini sicile kaydeder.

Mehmet Çavuş, state officer appointed to collect the pickaxe and oar tax for the military's 1605 (AH 1014) expedition, is in court with Hasan Reis, Davut Bey and Petro. Karakaş, steward of the tavern owners (meyhaneci) in Karaköy, has collected 20,000 akçe from tavern owners and turned the sum over to Mehmet Çavuş. Mehmet Çavuş states that Hasan Reis, Davut Bey and Petro

have collected the remaining 7000 akçe of the tax and turned it over to him. The court registers Mehmet Çavuş's testimony.

Târih-i kitâb senesinde vâki' sefer-i hümayûn mühimmâtı için cem'i fermân olunan kazma ve kürek akçesi cem'ine me'mûr olan fahrû'l-akrân Mehmed Çavuş bin [boş] mahfil-i kazâda Hasan Reis bin Abdullah ve Davud Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî ve Petro veled-i Nikola muvâcehelerinde ikrâr idüp işbu sene-i mübârekde cem'i fermân olunan kazma kürek akçesine mahmiyye-i Galata meyhânegileri kethüdâsı Karakaş ve sâyirleri yedinden mühimmât-ı mîrî için yirmi bin akçe alup kabz itmişidim hâlen merkûmûn Hasan Reis ve Davud Bey ve Petro zikr olunan meyhânegilerden kazma kürek akçesinden bâkî kalan yedi bin akçeyi dahi cem' u tahsîl idüp bana teslîm itdiler ben dahi meblağ-ı merkûm yedi bin akçeyi merkûmûn yedlerinden mîrî için alup kabz ve tessellüm eyledim didikde mukırr-ı merkûmın gıbbe't-tasdîk [silik] tahrîren fî 6 sene 1014

Şühûd

Pîri bin Nebi, Hasan bin Hüseyin, Süleyman bin Hüseyin, Hasan bin Abdullah.

128 - 1605 (1014) Galata 27: 36a/4 Tescil işlemi / Registration

Gümrük emini olan Loi isimli Yahudi, Ali ve Sefer ile birlikte mahkemeye gelir. Ali ve Sefer, 590 vukıyye bakır gümrükten kaçırmış, ancak daha sonra Loi tarafından yakalanmışlardır. Kanuna göre (bi-hasbel-kanun) gümrükten kaçırılan bakır için iki kat vergi alınması gerektiğini belirten Loi, Ali ve Sefer'den söz konusu 590 vukıyye bakır için 1200 akçe vergi aldığını söyler. Ali ile Sefer söylenilenleri doğrularlar. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Loi, a Jewish customs officer (gümrük emini), is in court with Ali and Sefer. The latter tried to smuggle 590 vukıyye of copper

without paying customs duties but Loi caught them in the act. Citing the law (bi-hasbel-kanun) that calls for double duty for smuggled copper, Loi states that he has collected 1200 akçe from Ali and Sefer as the tax for 590 vukıyye of copper. Ali and Sefer corroborate his testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Bi'l-fi'l gümrük emîni kâyim-makâmı olan Loi veled-i Efenda nam Yahudi meclis-i şerîfde hâmilü'l-kitâb Ali bin Abdullah ve Sefer bin Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp bundan akdem mezbûr Ali ve Sefer beş yüz doksan vakıyye mülk bakırların gümrükden kaçırıp hâlen ahz idüp bi-hasbe'l-kânûn iki kat gümrük lâzım gelmeğın zıkr olunan beş yüz doksan vakıyye bakırın za'f-ı gümrüğü bin iki yüz akçe itmeğın meblağ-ı mezbûrî merkûmân Ali ve Sefer yedlerinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alup kabz eyledim merkûmân ile zıkr olunan bakıra müte'allık da'vâ ve nizâ'ım yokdır didikde mezbûrın takrîr-i meşrûhını mezbûrân Ali ve Sefer dahi vicâhen tasdîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min Muharremi'l-harâm li-sene erba'a ['aşere] ve elf Şühûd

Pîri bin Nebi, Hasan bin Hüseyin, İbrahim bin Süleyman, Mehmed bin Abdullah, Süleyman bin İbrahim.

129 - 1605 (1014) Galata 27: 37a/2 Tescil işlemi / Registration

Tek başına mahkemeye gelen gümrük emini Ahmet, gümrüğe sokulmayan bir miktar kaçak mumun Galatalı Hasan Reis'in mahzeninde saklandığını öğrendiğini belirtir. Ahmet, mahkemeden söz konusu mahzende keşif yapılarak kaçak mumların belirlenmesini ister. Mahkeme, isimleri şahitler bölümünde (şühudü'l-hal) geçen kişiler ile bir görevliyi bölgeye keşif yapması için gönderir. Yapılan keşif sonucunda söz konusu mahzende saklanmış yedi çuval mum bulunur. Her çuval mumun ağırlığı saptanarak yapılan keşif işlemi tescil edilir ve belgesi Ahmet'e verilir.

Ahmet, a customs officer, is in court. He reports that he has learned that Hasan Reis' cellar in Galata contains smuggled candles. Accordingly, he wants the court to conduct an investigation. The court sends witnesses mentioned in the witness list (şühudü'l-hal) along with a court officer to the district for an investigation. Through an investigation, they find seven sacks of candles hidden in the cellar. After each sack is weighed, the court registers its findings and gives Ahmet a document confirming them.

Bi'l-fi'l gümrük emîni olan Ahmed bin Abdullah meclis-i şerîfe hâzır olup takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp hâlen gümrük-den bir mikdâr şem'i asel kaçırılup mahmiyye-i Galata ebvâbından Arab Kapısı hâricinde vâki' merhûm Mehmed Paşa Câmî' kurbünde Hasan Reis nam kimesnenin mahzeni içre mahfûz itdüğü mesmû'um olmuştur kibel-i şer'den mahal-i mezbûra varılup mâ-vaka'a keşf ü tahrîr olunmasın taleb iderin didikde kibel-i şer'den mevlânâ Salih Efendi bin Mustafa irsâl olunup zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan müslimîn ile mahal-i mezbûra varup zikr olunan mahzeni keşf itdiklerinde içinde yedi çuval şem'i asel bulunup vezn olundıkda biri bir kantar yirmi altı lodra ve biri otuz dokuz buçuk vakıyye ve biri otuz yedi vakıyye ve biri otuz dört vakıyye ve biri kırk altı vakıyye ve biri kırk üç vakıyye ve biri kırk sekiz buçuk vakıyye gelmeğin vâki' hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde alâ vukû'ihî tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'a gelüp haber virdikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu yed-i tâlibe def' olundu

Şühûd

Mehmed bin Yusuf, Hüseyin bin Ahmed, Sefer bin Abdullah, Hüseyin bin Hasan, Pîri bin Nebi.

130 1605 (1014) Galata 27: 40a/4 Dava / Adjudication

Gümrük emini olan Ahmet Ağa, Seyyit Yusuf, Ali Efendi ve Veli karşısında mahkemeye çıkar. İstanbul'a dışardan getirilen malla-

rın cinsi ve miktarı beyan edildikten sonra gemiden indirildiğini belirten Ahmet, elinde beyan edilenden fazla mal çıktığında bunlardan iki kat gümrük vergisi alınması gerektiğini belirten bir emr-i şerif belgesi olduğunu söyler. Ahmet'e göre, bu üç kişinin Giresun'dan İstanbul'a getirdikleri fındık, gemiden indirilip tartıldığında beyan edilenden fazla çıkmıştır. Ahmet, mahkemeden bu kişilere konuya ilişkin görüşleri sorularak yanıtlarının sicile kaydedilmesini ister. Mahkeme söz konusu üç kişiye görüşlerini sorar. Onlar da getirdikleri fındığın miktarını bilmedikleri için tartılmadan önce Ahmet'e tahmini bir ölçü söylediklerini belirterek gümrükten mal kaçırmak niyetinde olmadıklarını söylerler. Mahkeme de onların bu sözlerini sicile kaydeder.

Ahmet Ağa, a customs officer (gümrük emini), sues Seyyit Yusuf, Ali Efendi, and Veli. The plaintiff states that he holds a Sultan's order (emr-i şerif) declaring that all goods brought to İstanbul should be unloaded after registration of their type and quantity. If the goods turn out to exceed what was declared, then the customs fee is doubled for the undeclared amount. Ahmet claims that when the hazelnuts the three defendants brought from Giresun were unloaded and weighed, they turned out to exceed the declared amount. The plaintiff wants the defendants questioned about the issue and their testimony registered. Questioned by the court, the three defendants state that they did not know the exact amount of the hazelnuts they brought, so in good faith they declared an estimated amount before the weighing. The court registers their testimony.

Bi'l-fi'l gümrük nâzırı olan fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed Ağa bin Abdülmennân meclis-i şer'î-i şerîfe es-Seyyid Yusuf bin Bayram ve Ali Efendi bin Yusuf ve Veli bin Halil nam kimesneleri ihzâr ve mahzarlarında takrîr-i da'vâ idüp mahmiyye-i İstanbul'a âhar diyârdan metâ' getürenler vusûl buldukları hinde gelüp metâ'larının cinsini ve mikdârını beyân idüp gümrük emîni defterine kayd u tahrîr itdirdikten sonra gemiden ihrâc idüp vezne mübâşe-

ret ideler ve metâ'larının mikdârın gümrükden kaçırmak için ek-
sik tahrîr idüp hîn-i veznde ziyâde zuhûr iderse ziyâdesinden iki
gümrük alına deyü yedimde emr-i şerîf var iken hâlen mezbûrûn
Giresun İskelesi'nden mahmiyye-i mezbûreye fınduk getirüp mik-
dârı merkûmlardan suâl olundıkda merkûm es-Seyyid Yusuf fın-
duğım sekiz kantardır deyüp merkûm Ali Efendi on kantardır de-
yüp ve mezbûr Veli otuz kantardır deyüp defterimize kayd itdik-
den sonra mahmiyye-i İstanbul'a yanaşup fındıkları gemiden ihrâc
olunup vezn olundıkda mezbûr es-Seyyid Yusuf'ın fındığı altı
kantar ziyâde bulunup ve merkûm Ali Efendi'nin altı kantar ziyâ-
de bulunup ve merkûm Veli'nin on sekiz kantar ziyâde bulunmuş-
dur vâki' hâl mezbûrûndan suâl olunup takrîrleri tahrîr olunma-
sın taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûmûn cevâblarında fi'l-
vâki' geldiğimizde fındıklarımızı minvâl-i meşrûh üzre beyân ve
tahrîr itdirdik ve hâlen vezn olundıkda vech-i meşrûh üzre [...] zi-
yâde gelüp lâkin fi'l-asli'l-emr fınduklarımızın mikdârı ma'lûmu-
muz değil idi mikdârın ber vech-i tahmîn tahrîr itdirmiş idik ve
meta'ımızı gemiden ihrâc itmeyüp üzerinde mu'temedleri var iken
vezn olmuştur gümrükden kaçırmadık didiklerinde vâki' hâl gıb-
be't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer min Muhar-
remi'l-harâm sene 1014

Şühûd

Mehmed bin Abdullah, Yusuf bin Murad, İbrahim bin Süley-
man, Süleyman bin Hüseyin, Hasan bin Hüseyin, Mustafa bin Ha-
san, İsmail bin Veli, Nurullah bin Veli, Kerim bin Abdullah ve gay-
ruhum.

131 - 1605 (1014) Galata 27: 41a/2 Dava / *Adjudication*

İçki emini olan Mosi isimli Yahudi, Vasil isimli Hristiyan kar-
şısında mahkemededir. Elinde içki emininin izni olmadan meyha-
ne açılmayacağı yolunda emr-i şerif belgesi olduğunu belirten
Mosi, Vasil'in izinsiz olarak Galata'nın Sultan Bayezit Mahalle-
si'nde bir meyhane açtığını söyler. Mahkeme Vasil'e görüşünü so-

rar. Vasil, söz konusu meyhaneyi Mosi’den önceki içki emini Franko’nun izniyle açtığını belirterek Franko tarafından mühürlenmiş olan izin temessükünü mahkemeye sunar. Dava bu haliyle sicile kaydedilir.

Mosi, a Jewish spirits officer (içki emini), sues Vasil, a Christian. Stating that he holds a Sultanic order banning the opening of a tavern (meyhane) without the permission of the spirits officer, Mosi claims that Vasil has opened one in Galata’s Sultan Bayezit neighborhood without his permission. Questioned by the court, Vasil states that he opened the store with the permission of Franko, the spirits officer preceding Mosi. He also presents to court a permit (izin temessükü) sealed by Franko. The court registers the situation.

Bî’l-fi’l hamr emîni olan Mosi veled-i Salamon nam Yahudi hâmil-i hâze’l-kitâb Vasil veled-i Yorgi nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da’vâ idüp meyhâneci tâyifesi hamr emîninin ma’rifeti ve izni yoğiken meyhâne vaz’ itmek emr-i şerîf ile memnû’ iken hâlen mezbûr Vasil benim iznim ve ma’rifetim yoğiken mahmiyye-i Galata mahallâtından merhûm Sultan Bâyezid Mahallesi’nde bir bâb meyhâne ihdâs eylemişdir suâl olunup takrîri tahrîr olunmasının taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl merkûm Vasil cevâbında fi’l-vâki’ mahalle-i merkûmede bir bâb meyhâne ihdâs eyledim lâkin merkûm Mosi’den mukaddem hamr emîni olan Franko nam Yahudinin izn ve ma’rifeti ile ihdâs eyledim ve me’zûn olduğuma emîn-i merkûm Franko’nun hatemi ile mahtûm temessük vardır deyü mazmûnı takrîr-i meşrûhına mutâbık merkûm Franko’nun hatemi ile mahtûm temessük ibrâz itdikde mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fî [silik] 1014

Şühûd

İbrahim bin Abdullah, Pîri bin Abdünnebi, Mustafa bin Ahmed, Yorgi veled-i Yani, Hasan bin Hüseyin, Veli bin Yusuf ve gayruhum.

132 - 1605 (1014) Galata 27: 42b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Saray görevlilerinden Hürrem Çavuş mahkemeye gelir. Beşiktaş sakinlerinden olup dokuz ay önce vefat eden Uncu Hüseyin'in Kandıra'daki timar toprağı boşalmıştır. Daha sonra söz konusu timar toprağının kendisine verildiğini belirten Hürrem, merhumun vefatına şahit olan kişilere görüşlerinin sorulmasını ister. Mahkeme Müslüman cemaatin önde gelenlerine merhumun vefatını sorar. Onlar da merhumun dokuz ay önce vefat ettiğini doğrularlar. Mahkeme şahitlerin bu sözlerini sicile kaydeder.

Hürrem Çavuş, a palace officer, is in court. A fief land in Kandıra belonging to Uncu Hüseyin, a resident of Beşiktaş who passed away nine months earlier, is now vacant. Stating that the fief in question was given to him, Hürrem wants persons who witnessed the decedent's death questioned. The court questions notables of the Muslim community about Hüseyin's death. They corroborate that he passed away nine months earlier. The court registers the witnesses' testimony.

Dergâh-ı âlî çavuşlarından fahrü'l-emâsil ve'l-akrân Hürrem Çavuş ibn Abdülmennan meclis-i şer'î şerîf ve mahfil-i dîn-i mü-nîfe hâzır olup takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp mahmiyye-i Galata muzâfâtından kasaba-i Beşiktaş sâkinlerinden olup mahrûsa-i Üsküdar hamâha'llâhü te'âlâ anî'l-ekdâra tâbî' nâhiye-i Kandıra'da Kayacık ve gayrıdan yirmi üç bin üç yüz doksan sekiz akçe timâra mutasarrıf olan Uncu Hüseyin Bey bin Abdullah nam kimesne hicretin bin on [üç] senesinde vâkî' mâh-ı Rebî'ulâhîrinin yirmi dördüncü gicesi fevt olmağın timarı mahlûl oldukda on dört bin üç yüz doksan sekiz akçelik timarı bana sadaka olunmuşdır mâh-ı mezbûrenin yirmi dördüncü gicesi vefât eyledüğünü bilür kimesnelerden suâl olunup takrîrleri tahrîr olunmasın taleb iderin didikde cemâ'at-ı müslimînden Abdülkerim bin Osman ve Keyvan Bey ibn Abdullah ve Behram Bey bin Abdullah ve el-Hâc Yusuf ibn Abdullah nam kimesneler meclis-i şer'a hâzırûn olup bâlâda zikri

sebk iden Uncı Hüseyin Bey hicretin on üç senesinde vâki‘ mâh-ı Rebi‘ulâhîrinin yirmi dördüncü gicesi vefât eyledi biz bilirüz deyü ihbâr eyledikleri ecilden mâ-hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-[silik] Muharremi’l-harâm sene 1014

Şühûd

Ahmed Çelebi el-Muallim, Derviş Çelebi, Mustafa Bey el-bev-vâb, Ramazan Halife el-Hatîb, Mehmed Bey [bin] Abdullah ve gayruhum.

133 - 1605 (1014) Galata 27: 44b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Eski tüfekçibaşı Tahir, el-Hac Mehmet ile birlikte mahkemededir. Tahir, Şîre’nin Bayındır Nahiyesi’ndeki Menal Köyü’nün timar gelirini padişah beratı ile elinde bulundurmaktadır. Söz konusu köyün 1603 (H. 1012) yılı gelirini toplayıp kendisine getirmesi için Mehmet’i vekil tayin ettiğini belirten Tahir, Mehmet’in 12.000 akçe toplayıp kendisine ulaştırdığını söyler. Mehmet söylenilenleri doğrular. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Tahir, former head of gunsmiths (tüfekçibaşı), is in court with el-Hac Mehmet. The former holds an imperial appointment (berat) entitling him to revenues of a fief (timar) in Menal, a village in Şîre’s Bayındır district. Having appointed Mehmet as his legal agent to collect the revenue of the village for 1603 (AH 1012), he now states that Mehmet has collected and turned over to him 12,000 akçe. Mehmet corroborates his testimony. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i İstanbul’da vâki‘ beğlik tüfenk kârhânesinde sâbikan tüfenkcibaşı olan Tâhir bin Kaya mahfil-i kazâda işbu râfi‘ü’l-kitâb el-Hâc Mehmed bin Ali nam kimesne muvâcehesinde ikrâr ve i’tirâf idüp mahmiyye-i Şîre muzâfâtından Bayındır Nâhiyesi’ne tâbi‘ berât-ı pâdişâhî ile mutasarrıf olduğım Menal nam karyenin bin on iki senesinde vâki‘ olan timâr mahsûlünü zabt u kabza ve

îsâle merkûm el-Hâc Mehmed'i vekîl nasb eylemiş idim hâlen vekîl-i merkûm zikr olunan karyenin sene-i merkûmede vâki' mahsûlâtını cem' u tahsîl eyleyüp mahsûl-i timârdan on iki bin nakd akçeyi bi't-tamâm bana teslîm idüp ben dahi meblağ-ı merkûmı te-sellüm eyledim didikde mukırr-ı merkûmın vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını mukarrün lehü'l-merkûm bi'l-muvâcehe tasdîk it-meğin mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn min Muharremi'l-harâm sene 1014

Şühûd

Mehmed bin Ali, el-Hâc Hasan bin Ahmed, Yusuf bin Murad, Ali bin Abdullah.

134 - 1605 (1014) Galata 27: 46a/5 Tescil işlemi / Registration

Midilli Adası sakinlerinden Ahmet, Yani ile birlikte mahkemededir. Midilli'deki Şidere köyünün cizye vergilerini toplamakla görevli olan Ali Ağa, vergileri toplaması için Ahmet'i vekil atamıştır. Ahmet de köy sakinlerinden her bir Hristiyana düşen 600'er akçeyi toplaması için Yani'yi vekil tayin ettiğini söyler. Mahkeme yapılan işlemi sicile kaydeder.

Ahmet, a resident of Midilli (Mytilini), is in court with Yani. Ali Ağa, collector of the capitation (cizye) tax from Midilli's Şidere village, has appointed Ahmet as his legal agent to collect the taxes. Now Ahmet appoints Yani as his legal agent to collect 600 akçe per Christian from the village residents. The court registers the transaction.

Cezîre-i Midillü'de vâki' Move Kazâsı'na tâbi' Şidere [?] nam karyeden Ahmed bin Abdullah nam kimesne meclis-i şer'-i şerîfde hâmil-i hâze'l-kitâb Yani veled-i Dimitri mahzarında takrîr-i kelâm idüp bin on üç senesinde karye-i merkûme keferesinin cizyesi cem'ine me'mûr olan Ali Ağa mezbûr yerin cizyelerin cem' itmeğe beni vekîl idüp ben dahi karye-i merkûme ahâlîsinden Ağnasto ve-

led-i Virol ve Manol veled-i Yani ve Angelü veled-i Dimitri ve Dimitri veled-i Koşgoli ve Kandelli veled-i Dimitri ve Yorgi veled-i Dimitri nâm zimmîlerden mâ'adâsının cizyelerin ve altışaryüz akçe hesâbı üzre cem' u kabz idüp bana îsâle ve cem' ü kabz ve îsâle mütevakkıf olan umûra merkûm Yani'yi vekîl nasb eyledim didikde mâ-vaka'a sene 1014

Şühûd

Pîri, Manol veled-i Dimitri, Dimitri veled-i Adi, Kosta veled-i Dimitri ve gayruhum.

135 - 1605 (1014) Galata 27: 48b/3 Tescil işlemi / *Registration*

İçki emini Şaban isimli Yahudinin oğlu ve vekili olan Avraham mahkemeye gelerek müvekkili Şaban'ın elindeki bir emr-i şerife göre, Şaban'ın iltizamına bağlı gayrimüslimlere izinsiz meyhane açmanın ve siyah üzümünden içki üretmenin yasak olduğunu söyler. Avraham, bu yasağa karşın Galata'nın Bereketoğlu Mahallesi sakinlerinden Kostantin isimli Hıristiyanın izinsiz olarak siyah üzümünden içki ürettiğini haber aldığını belirterek mahkemeden Kostantin'in mahzeninde keşif yapmasını ister. Mahkeme, keşif için bir kâtip ile kimi güvenilir Müslümanları bölgeye gönderir. Söz konusu mahzeninde yapılan keşif sonucunda bir miktar siyah üzüm, kimi aletler ve bir fıçı içki bulunur. Bu durum Kostantin'e sorulur. Kostantin, mahzeninde bulunan içkiyi, eski içki emini olan Franko isimli Yahudiden aldığı izinle ürettiğini belirtir. Sonuç olarak mahkeme, yapılan keşifi ve Kostantin'in bu sözlerini sicile kaydeder.

Avraham, son and legal agent of Şaban, a Jewish spirit officer (içki emini), is in court. He states that, based on a Sultanîc order (emr-i şerif) in his client Şaban's possession, non-Muslims in Şaban's tax farm are not allowed to open taverns (meyhane) without Şaban's approval. Nor are they allowed to produce spirits from dark grapes. In spite of the ban, Avraham says, he was informed that Kostantin, a Christian resident of Galata's Bereketoğlu neigh-

borhood, is producing spirits from dark grapes without permission. He wants the court to investigate Kostantin's cellar. The court sends a secretary (katip) and trustworthy Muslims to the cellar for an investigation. In the cellar they find some dark grapes, equipment used in liquor production, and a barrel of liquor. Questioned by the court, Kostantin states that he has received permission from the former spirit officer Franko, a Jew, to produce spirit in his cellar. The court registers the investigation and Kostantin's testimony.

Bî'l-fi'l hamr emîni olan Şaban veled-i Girson nam Yahudinin oğlu ve husûs-ı âti'l-beyâna vekîl-i şer'îsi olup vekâleti nehc-i şer'î üzre sâbite olan Avraham nam Yahudi meclis-i şer'-i şerîf ve mahfil-i dîn-i münife hâzır olup takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp müvekkilim mezbûr Şaban'ın taht-ı iltizâmında olan kefere mültezim-i merkûmın icâzeti yoğiken meyhâne vaz' itmeğe ve arak çıkarmak ve mutlaka siyah üzümünden hamr ve arak itmeğe emr-i şerîf ile memnû' iken hâlen mahmiyye-i [mezbûre] mahallâtından Bereketoğlu Mahallesi'nde sâkin Kostantin veled-i Kiryako nâm zimmî mültezim-i mezbûrın ma'rifeti yoğiken siyah üzümünden bir mikdâr arak çıkardığı mesmû'im olmağın kibel-i şer'den mahal-i mezbûra varılıp husûs-ı merkûm keşf olunup vukû'î üzre tahrîr olunmasın taleb iderin didikde mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden mevlânâ İbrahim Efendi ibn Süleyman irsâl olunup ol dahi zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmî olan Müslümanlar ile mahal-i merkûma varup keşf eyledikde fi'l-vâki' mezbûr Kostantin'in mahzeninde bir mikdâr siyah üzüm ve bir mikdâr incir ve bir fuçî arak ve arak çıkaracak ba'zı âlât bulunup vâki' hâli mezbûr Kostantin'den [suâl] eyledikde cevâbında fi'l-vâki' işbu fuçî içinde olan arakı ben çıkardım lâkin sâbıkan hamr emîni olan Franko nam Yahudiden icâzet almış idim didikde vâki' hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde alâ vukû'ihî tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'a gelüp haber virdükde mâ-vaka'a ketb olundu

Şühûd

Ferhad [bin] Abdullah, Muharrem [bin] Abdullah, Mustafa [bin] Abdullah, Şaban [bin] Abdullah, Hüseyin [bin] Abdullah, Mehmed [bin] Abdullah.

136 - 1605 (1014) Galata 27: 48b/5 Tescil işlemi / *Registration*

Gümrük emini olan Mosi isimli Yahudi, Sevasto isimli Hristiyanı mahkemeye çıkarır. Sevasto’nun gümrükten kırk parça kumaş (keçe) kaçırıp Karadeniz’e götürmek niyetinde olduğunu belirten Mosi, konunun bir de Sevasto’ya sorulmasını ve yanıtının sicile kaydedilmesini ister. Mahkeme Sevasto’ya görüşünü sorar. Sevasto, söylenildiği gibi kırk parça kumaşı gümrüğe sokmadan bir gemiye yüklemekle birlikte söz konusu malı gümrükten kaçırmadığını söyler. Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

Mosi, a Jewish customs officer, brings to court Sevasto, a Christian. Stating that Sevasto intended to smuggle forty pieces of felt (keçe) to the Black Sea, he wants Sevasto questioned and his testimony registered. Questioned by the court, Sevasto admits to loading the cloth on a ship without going through customs. By the same token, he denies that he intended to evade customs duties. The court registers his testimony.

Bi'l-fi'l gümrük emîni olan Mosi veled-i Yasef nam Yahudi meclis-i şer'î şerîf ve mahfil-i dîn-i münîfe Sevasto veled-i Yani nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Sevasto gümrükde edâ itmedin Karadeniz'e iletmek için kırk adet keçesin hafiyeten gümrükden kaçırıp Yorgancioğlu dimekle ma'rûf re'isin sefinesine tahmîl idüp Karadeniz'e gitmek üzredir vâki' hâl mezbûrdan suâl olunup takrîri tahrîr olunmasın taleb iderin didikde gıbbe's-suâl mezbûr Sevasto dahi cevâbında fi'l-hakîka gümrükde edâ itmedin Karadeniz'e iletmek için kırk keçemi re'is-i merkûmın sefinesine tahmîl eyledim lâkin gümrükden kaçırmadım didikde vâki' hâl hıfzan li'l-makâl ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşere ve elf

Şühûd

Ahmed bin Ali, Mehmed bin Abdullah, Pîri bin Nebi, Yusuf bin Murad, Mustafa bin Abdullah ve gayruhum.

137 - 1605 (1014) Galata 27: 48b/6 Tescil işlemi / *Registration*

Akkirmanlı gayrimüslimlerin ve Ermenilerin 1605 (H. 1012) yılı cizye vergilerini toplamakla görevli olan Yusuf Bey mahkemeye gelir. Karaköy sakinlerinden olup şimdi kayıp olan ekmekçi Andon, Yusuf Bey'in elindeki nişanlı defterde kayıtlıdır. Yusuf Bey, Andon'a düşen vergiyi Andon'un eşi Kostiyo'dan istemiş, o da kocasının öldüğünü öne sürmüştür. Yusuf Bey, durumun netleştirilmesi için Andon'un ölümünün güvenilir Müslüman kişilerden soruşturulmasını ister. Mahkeme iki güvenilir Müslümana Andon'un ölüp ölmediğini sorar. Onlar da Andon'un dokuz ay önce öldüğünü belirtirler. Sonuç olarak mahkeme onların bu sözlerini sicile kaydeder.

Yusuf Bey, collector of capitation (cizye) tax from non-Muslims from Akkirman and from Armenians for 1605 (AH 1012), appears in court. Andon, a bread maker (ekmekçi) and resident of Galata who went missing, is registered in Yusuf Bey's marked book (nişanlı defter). When Yusuf Bey asked Andon's wife Kostiyo to pay her husband's share of the tax, she claimed that he was dead. Yusuf Bey wants trustworthy Muslims questioned about Andon's death. The court asks two trustworthy Muslims whether Andon is dead. They state that he passed away nine months earlier. The court registers their testimony.

Kazâ-i Akkirman ve Ermeniyân keferesinin bin on iki senesinde zimmetlerine lâzım olan cizyeleri cem'ine me'mûr olan Yusuf Bey ibn Abdullah mahfil-i şer'-i şerîfe hâzır olup takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i merâm idüp mahmiyye-i Galata dâhilinde Karaköy Mahallesi sâkinlerinden etmekci Andon veled-i Yani nâm zimmînin ismi yedinde olan nişanlı defterde mestûr olup kendüsi gâیب olmağile sene-i merkûmede zimmetine vâcib olan cizyesin zevcesi olan işbu hâzıra-i bi'l-meclis olan Kostiyo bint-i Pavlo'dan taleb eylediğimde mürd olmuştur deyü cevâb virmeğın mezbûr etmekci Andon'un mürd olduğın bilür Müslümanlardan suâl olunup takrîrleri tahrîr

olunmasın taleb iderin didikde bî-garaz Müslümanlardan Ali bin Hüsrev ve Ali bin Mahmud nam kimesneler meclis-i şer‘a hâzırân olup gıbbe’l-istihbâr fi’l-vâki‘ mezbûre Kostiyo’nun zevci mezbûr etmekci Andon târih-i kitâbdan dokuz ay mukaddem mürd oldu deyü ihbâr itdiklerinde gıbbe’t-taleb ketb olundu

Şühûd

Es-sâbıkûn

138 - 1605 (1014) Galata 27: 50b/2 Dava / Adjudication

İçki emini olan Yahudi Avraham, Yani karşısında mahkemeye çıkar. Yani’nin izinsiz olarak meyhane açtığını ve vergisini ödemediğini içki üretip sattığını belirten Avraham, bu durumun Yani’ye sorulmasını ve yanıtının kaydedilmesini ister. Mahkeme Yani’ye görüşünü sorar. Yani, kendi bağından 100 müdre içki ürettiğini, bunun vergisini önceki içki emini olan Franko’ya ödediğini, hatta elinde bu ödemeyi kanıtlayan bir tezkire olduğunu söyler. Son olarak Yani, ürettiği içkinin bir bölümünü kendisinin içtiğini, kalanını ise sattığını sözlerine ekler. Mahkeme de onun bu sözlerini sicile kaydeder.

Avraham, a Jewish spirits officer (içki emini), sues Yani. Claiming that Yani has been operating a tavern (meyhane) without permission and producing and selling spirits without paying its tax, Avraham wants Yani questioned and his testimony registered. Questioned by the court, Yani states that he produced 100 müdre of spirits from the grapes of his own vineyards and paid the requisite tax to Franko, the former spirits officer. He adds that he has a certificate (tezkire) documenting this payment. Finally, Yani says that he himself consumes a portion of his spirit production and sells the remainder. The court registers his testimony.

Bi’l-fi’l hamr emîni olan Avraham veled-i Sabatay meclis-i şer‘-i şerîfe Yani veled-i Kosta nâm zimmi’i ihzâr ve mahzarında tak-

rîr-i da'vâ idüp mezbûr Yani benim icâzetim yoğiken hilâf-ı emr-i şerîf fuzûlî meyhâne vaz' idüp rûsûm-ı hamr ve arak virmedin hamr ve arak furuht ider suâl olunup takrîri tahrîr olunmasın taleb iderin didikde gibbe's-suâl merkûm Yani cevâbında kendü bağımından hâsıl olan yüz müdre hamrın mukaddemâ hamr emîni olan Franko'dan rûsûmını edâ eyledüğüme yedimde tezkirem vardır rûsûm virdüğim hamrın kimisin içüp kimisin furuht eyledim didikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi selhi Muharremi'l-harâm sene 1014

Şühûd

Es-Sâbıkûn

139 - 1605 (1014) Galata 27: 53a/1 Dava / *Adjudication*

Karamürsel'den Mustafa Reis, kardeşi Ali Reis karşısında mahkemeye çıkar. Mustafa Reis, Alanya İskelesi'nde satması için kardeşi Ali Reis'e 1000 keyl buğday vermiş, o da keyli 80 akçeden hepsini satarak paranın 29.180 akçesini Mustafa Reis'e vermiştir. Mustafa Reis, kardeşinden paranın geri kalanını istemektedir. Görüşü sorulan Ali Reis, kendisine verilen buğdayın net olarak 800 keyl olduğunu, buğdayın keylini 80 akçeden sattığını ve paranın 29.180 akçesini Mustafa Reis'e verdiğini belirtir. Ali Reis, paranın geri kalanıyla, Mustafa Reis'in dört kişiye olan borçlarını ödemiş, diğer şirket giderleri, çeşitli vergiler, depo kirası ve taşıma ücretini de ödedikten sonra Mustafa Reis'ten alacağı olan 6000 akçeyi de bu paradan kesmiştir. Ali Reis, kardeşi Mustafa Reis'e yalnız 10.000 akçe borcu kaldığını belirtir. Mustafa Reis, 10.000 akçelik alacağı doğrudur. Sonuçta mahkeme, 10.000 akçelik borcunu ödemesi için davalı Ali Reis'i uyarır.

Mustafa Reis, a resident of Karamürsel, sues his brother Ali Reis. The plaintiff states that he gave his brother 1000 keyls of wheat to be sold in the Alanya Quay. Ali Reis sold all the wheat for 80 akçe per keyl, Mustafa says, and gave him 29,180 akçe of the

proceeds. Now he wants the remainder of the proceeds. Questioned by the court, Ali Reis claims that the wheat he received, a total of 800 keyls in net terms, was sold for 80 akçe per keyl. He adds that he gave 29,180 akçe of the proceeds to Mustafa Reis. With the remainder, he says, he paid Mustafa Reis’ debt to four different persons, company expenses, various taxes, warehouse rent and transportation fee. “I also deducted Mustafa Reis’ 6000 akçe debt to me,” the defendant adds. Accordingly, he says, he owes Mustafa Reis only 10,000 akçe. Mustafa Reis corroborates that the remaining debt is 10,000 akçe. In conclusion, the court instructs the defendant Ali Reis to pay his 10,000 akçe debt to his brother.

Mahmiyye-i Üsküdar’a tâbi Karamürsel sükkânından Mustafa Reis ibn Mehmed nâm kimesne meclis-i şer’-i şerîfe karındaşı Ali Reis ibn Mehmed nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da’vâ idüp bundan akdem Alaiye İskeleyi’nde bey’ etmek için mezbûr Ali Reis’e bin keyl buğday teslim itmişidüm ol dahi zikr olunan buğdayı kabz ve teslim idüp keylini seksen akçeye bey’ idüp semeninden yirmi dokuz bin yüz seksen akçesin mezbûr yedinden alup kabz idüp hâlen meblağ-ı bâkîyi dahi mezbûrdan taleb iderim suâl olunsun didikde gibbe’s-suâl mezbûr Ali Reis dahi cevâbında müdde’î-i merkûmun zikr olunan iskelede bey’ için bana teslim itdiği buğday sekiz yüz elli keyl idi elli keyli keyl tefâvütüne gidüp bâkî kalan sekiz yüz keyl buğdayı seksener akçeye bey’ idüp semeninden yirmi dokuz bin yüz seksen akçesin mezbûra teslim idüp ve kendünün emriyle el-Hâc Abdülhalim nâm kimesneye on dokuz bin sekiz yüz akçe deynini ve el-Hâc Ali nâm kimesneye olan dört bin akçe deyninin ve el-Hâc Hızır nâm kimesneye olan yedi yüz yirmi akçe deynini ve Receb nâm kimesneye olan beş yüz akçe deyninin edâ’ eyledüm ve kendü kumanyamıza iki bin yedi yüz akçe sarf eyledüm ve iki yüz kırk akçe navl virdüm ve beş yüz altmış akçe mahzen icâresi virdüm ve yüz seksen akçe ihtisâbiyye virdüm ve altmış akçe hammâliye virdüm kendü sarfım ve mezbûra teslim cem’an kırk sekiz bin akçe olup zikr olunan buğday bahâsından

zimmetimde on altı bin akçe bâkî kalup lâkin sâbikan itdüğümüz Dimyat seferinin payından ve deyn-i şer'iden merkûm Mustafa Reis'e zimmetinde altı bin akçe hakkım olup zimmetimde olan on altı bin akçenin altı bin akçesine takas itmekle hâlen zimmetimde zikr olunan buğday bahâsından on bin akçe hakkı vardır deyüp mezbûr Mustafa Reis dahi merkûmun beyân itdüğü masârifi kabûl idüp ve Dimyat seferi pâyından ve sâyir düyûn-ı şer'iden ba'de'l-hisâb altı bin akçe hakkı zuhûr idüp meblağ-ı merkûma takâs eylediklerine ikrâr ve i'tirâf itmeğin meblağ-ı bâkî on bin akçeyi mezbûr Mustafa Reis'e teslîm itmesine mezbûr Ali Reis'e tenbîh olunup mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâhiri Muharrem sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Hasan Bey ibn Hasan el-bevvâb, Süleyman bin İbrahim, Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad, Mehmed bin Abdullah ve gayruhum.

140 - 1605 (1014) Galata 27: 54b/1 Dava / *Adjudication*

Rumeli Vilayeti'ne bağlı Bogonya kasabasından Dimo, Todori ve Yorgi karşısında mahkemeye çıkar. Dimo, adı geçen iki kişinin bir yıl için ödemeleri gereken 2500 akçelik vergilerini kendisinin ödediğini, ancak parasını geri alamadığını ileri sürer. Görüşleri sovrulan Todori ve Yorgi, Dimo'nun bu parayı kendilerinden izin almadan ödemiş olduğunu söylerler. Bu durum Dimo'ya sorulduğunda, izin almadan ödeme yaptığını doğrular. Sonuçta, mahkeme davacı Dimo'nun yapmış olduğu ödemeyi bağış (teberru) olarak kabul eder. Davalılar Todori ve Yorgi, davayı kazanan taraf olur.

Dimo, a resident of Bogonya in the Rumelia Province, sues Todori and Yorgi. The plaintiff claims that he paid 2500 akçe as one year's tax on behalf of the two defendants and that he has not been repaid. Questioned by the court, Todori and Yorgi claim that Dimo made the payment without obtaining their approval. Ques-

141 - 1605 (1014) Galata 27: 56b/4 Dava / Adjudication

İçki emini Yahudi Avraham, Hristiyan Andriya karşısında mahkemeye çıkar. Avraham, iltizam koşullarına göre kendisinin izni olmadan kimsenin meyhane açamayacağını ve içki satışı yapamayacağını belirterek Andriya'nın kendisinden izin almadan içki sattığını ileri sürer. Görüşü sorulan Andriya, kendisine ait bir bağdan elde ettiği içkinin vergisini ödemek amacıyla, içkinin bir bölümünü sattığını doğrulamakla birlikte, meyhane açmadığını söyler. Mahkeme, davalı Andriya'nın ifadesini sicile kaydeder.

Avraham, a Jewish spirit officer, sues Andriya, a Christian. The plaintiff states that, according to tax farming regulations, no one may open a tavern (meyhane) and sell spirits without his permission. Yet, he claims, Andriya has been selling spirits without his permission. Questioned by the court, Andriya confirms that he sold a portion of the spirits he produced to pay for his tax obligation. However, he says, he has not opened a tavern. The court registers the defendant Andriya's testimony.

Hamr emîni Avraham veled-i Şabatay nâm Yahudi mahfil-i kazâya Andriya veled-i Yorgi nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp şart-ı iltizâmımda benim izin ve ma'rifetim olmadın meyhâne vaz' olunmayup hamr bey' ü şirâ olunmaya deyü mukayyed iken merkûm Andriye benim ma'rifetim yoğiken hamr bey' ider suâl olup takrîri tahrîr olunmasın taleb iderin didikde gibbe's-suâl merkûm Andriya cevâbında kendü bâğımından bin dört yüz müdre hamr hâsıl olup lâkin meyhâne vaz' itmeyüp zikr olunan hamrın fuçı resmin emîn-i sâbika edâ' eyleyüp fuçı resmi için bir mikdâr hamrı ba'zı kimesnelere bey' eyledüm meyhâne vaz' itmedüm meyhânem yokdur didikde vâki' hâl emîn-i merkûm talebiyle ketb olundu tahrîren fî 8 Safer sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Yusuf bin Murad, Hasan bin Hüseyin, Mehmed bin Abdullah ve gayruhum.

142 - 1605 (1014) Galata 27: 57a/1 Dava / Adjudication

Şebinkarahisar'dan (Karahisar-ı Şarkî) Şahkubad, Galata'nın hazine (beytü'l-mâl) görevlisi Mehmet Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Şahkubad'ın kardeşi Hacı Reis, Akkirman'da ölmüş olup mirası eşi Devlet Hatun, kız kardeşi Hasna ve Şahkubad'ın kendisine kalmıştır. Hacı Reis'in miras bıraktığı karamürsel türündeki geminin yarı hissesine hazine görevlisi Mehmet Çavuş el koymuştur. Davacı Şahkubad, kendi adına ve diğer varislerin vekili olarak geminin el konulan yarı hissesini Mehmet Çavuş'tan istemektedir. Görüşü sorulan Mehmet Çavuş, söz konusu hisseye varisi olmadığı gerekçesiyle el koyduğunu doğrulamakla birlikte, davacı tarafın varis olduklarını ve Şahkubad'ın Hasna ve Devlet Hatun adlı kadınların vekili olduğunu reddeder. Bunun üzerine Şahkubad, davacı üç kişinin ölen Hacı Reis'in varisleri olduğunu ve kendisinin adı geçen kadınların vekili olduğunu belgeleyen bir hücceti mahkemeye sunar. Ayrıca, Recep ve Derviş adlı kişiler, davacı üç kişinin Hacı Reis'in varisleri olduklarına şahit olduklarını mahkemeye bildirirler. Davalı Mehmet Çavuş, bu kez hüccetin içeriğini reddeder. Hüccette adları şahit olarak geçen Muhittin ve Mehmet, hüccetin içeriğine ve geçerliliğine şahit olduklarını belirtirler. Sonuçta, davacı Şahkubad davayı kazanır.

Şahkubad, a resident of Şebinkarahisar (Karahisar-ı Şarkî), sues Mehmet Çavuş, treasury officer (beytü'l-mâl emini) of Galata. Şahkubad's brother Hacı Reis died in Akkerman and his inheritance fell to his wife Devlet Hatun, sister Hasna, and brother Şahkubad. Mehmet Çavuş confiscated a half share of a karamürsel-type ship that Hacı Reis bequeathed. Now, on behalf of himself and other heirs, the plaintiff Şahkubad wants him to return the share. Questioned by the court, Mehmet Çavuş admits to confiscating the share on the ground that the decedent had no heirs. By the same token, he rejects both that the plaintiffs are the decedent's heirs, and that Şahkubad is the legal agent of Devlet Hatun and Hasna. Şahkubad then presents to court a hujjet documenting that the three plaintiffs

are Hacı Reis' heirs, and that he is the legal agent of the two women in question. In addition, Recep and Derviş testify that the three plaintiffs are heirs of the decedent. This time, the defendant Mehmet Çavuş rejects the authenticity of the hujjet. Muhittin and Mehmet, who are mentioned as witnesses in the hujjet, testify to its authenticity. In conclusion, the plaintiff Şahkubad wins the case.

Vilâyet-i Anadolu'da vâki' Karahisar-ı Şarkî Sancağı'nda Baklan Kazâsı'na tâbî' Tavla nâm karyeden Şahkubad bin Aydın nâm kimesne meclis-i şer'a mahmiyye-i Galata'da beytü'l-mâl-i hâssa emîni olan Mehmed Çavuş ibn Abdülmennan nâm kimesneyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem Akkirman'da vefât idüp verâseti bana ve kız karındaşım Hasna bint-i Aydın ve zevcesi Devlet bint-i Bayram nâm hâtuna münhasıra olan li-eb ve ümm karındaşım Hacı Reis ibn Aydın nâm müteveffânın muhallelâtından karamürsel dimekle ma'rûf yirmi dört zirâ' sefinede olan nısıf hissesine merkûm Mehmed Çavuş vaz'-ı yed itmişdir hâlen zikr olunan nısıf-ı sefineden bana 'âyid olan hisseyi asâleten ve mezbûretân Hasna ve Devlet'e 'âyid olan hisselerini mezbûreler tarafından vekâleten taleb iderim suâl olunsun didikde gibbe's-suâl emîn-i merkûm Mehmed Çavuş dahi cevâbında fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûrun muhallelâtından zikr olunan nısıf-ı sefineye vâris-i ma'rûfı yokdur deyü emânetim hasebi ile vaz'-ı yed eyledüm lâkin müdde'î-i merkûm müteveffâ-yı merkûmun karındaşı ve mezbûre Hasna kız karındaşı ve mesfûre Devlet zevce olup verâseti merkûmlara münhasıra olup mezbûretân Hasna ve Devlet kendü hisselerini taleb ve kabza mezbûrı tevkîl itdiklerini münkir olıcak müdde'î-i merkûm Şahkubad erba'a 'aşrete ve elf târîhiyle müverrah bi'l-fi'l kazâ-i mezbûrda hâkimü's-şer' olan mevlânâ Ahmed bin Piri imzâsıyla mümzâ ve hatemi ile mahtûm kitâb-ı hükmi ibrâz idüp nazar olundukda mazmûnı merkûm Şahkubad'dan ve sâlifü'z-zikr Hasna ve Devlet'den minvâl-i âti'z-zikre mutâbık da'vâ-yı sahîha-i şer'iyeye ile mesbûk istişhâd-ı şer'î sudûrundan sonra karye-i mezbûreden Recep bin Murad ve Derviş bin Ali nâm kimesneler meclis-i şer'a hâzırân olup gibbe'l-istişhâdî's-şer'î nakl ve tahvîl için mahal-i cerh

ve ta'dilde edâ-i şehâdet-i şer'iyye idüp müdde'î-i merkûm Şahku-
bad müteveffâ-yı merkûmun li-ebeveyn karındaşıdır ve vârisidir ve
merkûme Hasna li-ebeveyn kız karındaşıdır ve vârisesidir babaları
ismi Aydın bin Ferhad ve vâlideleri ismi Gülhan bint-i Abdullah'dır
ve maskat-ı re'sleri karye-i mezbûredir ve merkûme Devlet zevce-i
metrûkesidir ve vârisesidir ve müteveffâ-yı merkûmun verâseti mez-
bûrlara münhasıradır merkûmlardan gayrı vârisi var idüğü ma'lû-
mumuz değildir ve muhallefâtına merkûmlardan gayrı müstahik
var idüğün bilmezüz biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz de-
yü edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde şehâdetleri ba'de ri'âyet
şerâyiti'l-kabûl hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra sâlifü'z-zikr
Hasna ve Devlet müteveffâ-yı merkûmun muhallefâtından kendü-
sin 'âiid olan hisse-i şer'iyyelerin taleb ve kabza ve taleb ve kabzı
mütevakkıf olduğu umûra merkûm Şahkubad'ı vekîl nasb idüp ol
dahi vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve hıdemât-ı lâzimesin edâya mü-
te'ahhid oldukdan sonra vâki' hâli bu cânibe inhâ' olunduğunu hâ-
vî olmağın mûmâ-ileyh Mehmed Çavuş istintâk olundukda kitâb-ı
mezbûr hâkim-i merkûmun kitâbı idüğü ma'lûmumuz değildir didik-
de zeylinde isimleri mestûr olan şühûd-ı tarîkden Muhyiddin Efen-
di ibn Şaban el-müsta'id ve Mehmed ibn Hüseyin el-kâdı meclis-i
şer'a hâzırân olup gibbe'l-istişhâdi's-şer'î fi'l-vâki' kitâb-ı mezbûr
kazâ-i mezbûrda bi'l-fi'l hâkimü's-şer' olan merkûm Ahmed'in ki-
tâbıdır bizim huzûrımızda imzâ eyledi ve hatemi ile hatm eyledi im-
zâ ve hatemine bizi işhâd eyledi biz bu husûsa şâhidleriz şehâdet da-
hi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de ri'âyeti
şerâyiti'l-kabûl makbûle oldukdan sonra mücebiyle hükm olundu
Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Hüseyin, Osman Ağa Bevvâb, Piri bin Nebi, Meh-
med bin Abdullah, Süleyman bin İbrahim.

143 - 1605 (1014) Galata 27: 58b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Nakşa Adası ile ona bağlı beş adada oturanlardan bir grup Hı-
ristiyan, tersane ağası Perviz Ağa'nın vekili Şaban Çavuş ile birlik-

te mahkemeye gelir. Altı adanın sakinleri, daha önce 1603-04 (H. 1012-13) yıllarının vergileri olan toplam 1.600.000 akçeyi ödeme-yi reddetmişlerdir. Mahkemeye gelen bu kişiler, bu borçtan kendi paylarına düşeni aralarında toplayıp Perviz Ağa'ya teslim ettikle-rini söylerler. Vekil Şaban Çavuş, adalıların ifadelerini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Some Christian residents of the Nakşa Island and five other is-lands that are tied to it administratively are in court with Şaban Çavuş, legal agent of Perviz Ağa, supervisor of the dockyard (ter-sane ağası). Earlier, the residents of the six islands refused to pay their 1,600,000 akçe taxes for the years 1603-04 (AH 1012-13). The group that has shown up in court states that they have collec-ted their share of this tax among them, and turned it over to Per-viz Ağa. The legal agent Şaban Çavuş corroborates the islanders' testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Cezîre-i Nakşa ve âna tâbi' cezâyir-i Bare ve Değirmenlik ve Sir-te ve Andıra ve Santıra sâkinlerinden Agosto veled-i Francesko ve Yorgi veled-i Pavlo ve Yani veled-i İstavrino ve Yorgi veled-i Yani ve Agusti veled-i Yorgi ve Vasil veled-i Yani ve Marko veled-i [silik] ve Yorgi veled-i Alberto ve Marko veled-i Anton ve Andre veled-i [si-lik] ve Yani veled-i Marko ve Anton veled-i Yani ve Manos veled-i Yani, ve Nikola veled-i Yani ve İstemad veled-i Yorgi ve Yakomi veled-i Marko ve Todori veled-i Yorgi ve Andon veled-i Nikola ve Yorgi veled-i Nikola ve Yani veled-i Kostantin ve Yani veled-i [...] ve Petro veled-i İstoli ve Yorgi veled-i Dakol ve Yakomi veled-i Pe-lona ve [silik] veled-i Kostantin ve Nikola veled-i Cani ve Nikola veled-i Mihal ve Arkiri veled-i Yani ve Yani veled-i Yakomi ve Yako-mi veled-i Radomi ve Kosta veled-i Todori ve Yakomi veled-i Atasi ve Yorgi veled-i Demaki ve Yorgi veled-i Mala ve Linared veled-i Kabsino ve Mihal veled-i [silik] ve Mihal veled-i İstemad ve Fran-çesko veled-i Arad ve Nikola veled-i Onto ve Kostantin veled-i Do-lo nâm zimmîler meclis-i şer'-i şerîfde bi'l-fi'l tersâne-i 'âmire ağası olan Perviz Ağa tarafından takrîr-i âti'l-beyânı tasdîka vekîl olup

vekâleti [sâbit] olan Şaban Çavuş ibn Mustafa mahzarında takrîr-i kelâm idüp zikr olunan altı pâre cezîre ahâlîsinin bin on iki ve bin on üç senelerinde üzerlerine tekâlîf-i şer’iyye ve ‘örfiyyeden on altı yük akçe lâzım gelüp edâdan ‘inâd ve ta‘allül itmekle zimmetlerinde bâkî kalmışidi hâlen biz cezâyir-i merkûmeden olduğumuz cihetden meblağ-ı mezbûr on altı yük akçeden bizim zimmetlerimizde olan payı cem’ idüp tahsîle mübâşir olan mûmâ-ileyh Perviz Ağa’ya teslim itmekle [silik] eyledik meblağ-ı mezbûrdan kendü zimmetlerimize lâzım geleni edâda cidden ‘inâd ve muhâlefetimiz yokdur didiklerinde takrîr-i meşrûhların mesfûr Şaban Çavuş dahi tasdik itdikde mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundu fi evâyili Safer sene [1014]

Şühûdü’l-hâl

Mehmed Çavuş bin Ramazan, Ebubekir bin el-Hâc Ahmed, Mehmed Reis bin Abdi, Süleyman bin İbrahim ve gayruhum.

144 - 1605 (1014) Galata 27: 61b/1 Dava / Adjudication

Galata’da yaşayan bir grup Hristiyan, Kasımpaşa’dan Petro adlı Hristiyan karşısında mahkemeye çıkar. Davacılar, Kasımpaşa’da bostancılık yapan Petro’nun, yedi haneden (avarızhane) avarız vergisini toplayarak gelirini vergi memuruna (avarız naibi) teslim etmekle yükümlü olduğunu, ancak artık bu görevini yerine getirmediğini ileri sürerler. Görüşü sorulan Petro, bu sorumluluğu reddeder. Davacılardan savlarını kanıtlamaları istenir; onlar da iki Hristiyanı mahkemeye şahit olarak çağırırlar. Şahitler, Petro’nun bu görevi yıllardır yürüttüğünü söylerler. Sonuçta, davacı Hristiyan cemaati davayı kazanır.

A group of Christian residents of Galata sues Petro, a Christian resident of Kasımpaşa. According to the plaintiffs, Petro, who makes a living through vegetable gardening (bostancı) in Kasımpaşa, is responsible for collecting avarız taxes from seven households (avarızhane) and turning the revenue over to the tax officer (avarız naibi). However, they claim, he is no longer performing his

duty. Questioned by the court, Petro rejects the claim that this is his responsibility. The court asks the plaintiffs to prove their claim. They call to court two Christian witnesses. These witnesses state that Petro has been performing the duty for many years. In conclusion, the Christian community wins the case.

Mahmiyye-i Galata zimmîlerinden Papa Yorgi veled-i Minati ve Papa Aleksi veled-i Mihâl ve Sıryani veled-i Dimitri ve Yakomi veled-i Komniyos ve Manol veled-i Mihâl ve Todori veled-i Yorgi ve Dimitri veled-i Duma nâm zimmîler meclis-i şer‘-i şerîf-i lâzımı’t-teş-rîfde Kasaba-i Kasımpaşa sâkinlerinden Petro veled-i Yani nâm zimmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüp kasaba-i mezbûre bostancılarının üzerinde olan yedi hâne ‘avârızın akçesini her sene zimmî-yi mezbûr Petro cem‘ ve tahsîl idüp ânın yedinden ‘avârız nâ‘ibine teslim olunu gelmişdir suâl olunup takrîri tahrîr olunmasın taleb ideriz didiklerinde gıbbe’s-suâl ve ‘akîbü’l-inkâr zimmiyyûn-ı mezbûrünün takrîr-i meşrûhlarına muvâfık beyyine taleb olundukda Yani veled-i Yorgi ve Yani veled-i Marko nâm zimmîler li-eclî‘ş-şehâde meclis-i şer‘a hâzırân olup gıbbe’l-istişhâdî‘ş-şer‘î fi’l-vâki‘ zimmî-yi mesfûr Petro ve kasaba-i sâlifü’z-zikr bostancıları üzerlerinde olan yedi hânenin akçesini her sene cem‘ ve tahsîl idüp ‘avârız nâ‘ibine teslim idegelmişdir bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde ba‘de ri‘âyet şerâyitü’l-kabûl makbûle olmağın hîn-i kabûlde vâki‘ olup mâ-hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fi 17 min Saferi’l-hayr sene 1014

Şühûdü’l-hâl

Piri bin Nebi, Mehmed bin Abdullah, Hasan bin Hüseyin, İbrahim bin Süleyman, Ödeki [veled-i] Yani, Yanaki [veled-i] Pavlo, Dimitri [veled-i] Hristodolo, Yani veled-i Yorgi ve gayruhum.

145 - 1605 (1014) Galata 27: 62b/4 Tescil işlemi / Registration

Şebinkarahisar’dan Mehmet, İbrahim ile birlikte mahkemeye gelerek bundan önce İbrahim’e 2370 akçe borcu bulunduğunu

söyler. Mehmet, Şebinkarahisar'da bulunup kullanım hakları babası ve kardeşinden kendisine miras kalan vakıf ya da timar toprağı olan tarlaları, müteveli ya da timarlı sipahi (sâhib-i arz) izniyle 1370 akçeye İbrahim'e devrettiğini ve bu parayı borcuna takas ettiğini belirtir. Mehmet, İbrahim'e yalnızca 1000 akçe borcu kaldığını sözlerine ekler. İbrahim, Mehmet'in ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mehmet, a resident of Şebinkarahisar, is in court with İbrahim. The former states that he owed İbrahim 2370 akçe. For 1370 akçe, Mehmet transferred to İbrahim the usufruct rights of waqf or fief land he inherited from his father and brothers, with the permission of the mutawalli or timariot (sâhib-i arz). The transfer amount was counted against a portion of his debt. He adds that his remaining debt is only 1000 akçe. İbrahim corroborates Mehmet's testimony. The court registers the transactions.

Karahisar-ı Şebîn Sancağı'ndan Milas Kazâsı'na tâbi' İspana nâm karyeden Mehmed bin Veli nâm kimesne meclis-i şer'de hâmilü'l-kitâb İbrahim bin Pirkulı nâm kimesne mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mezbûr İbrahim'e karz-ı şer'iden iki bin üç yüz yetmiş akçe deynim olup hâlen karye-i mezbûre sınırunda vâki' olup bundan akdem babamız mezbûr Veli'den ve karındaşım Halil'den bi-hasebi'l-kânûn bana intikâl idüp 'inde'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd olan tarlalarımı sâhib-i arz ma'rifeti ile merkûm İbrahim'e tefvîz idüp ol dahi tefevvüz ve kabûl eyledikde mukâbele-i tefvîzde bin üç yüz yetmiş akçe alup kabz itdükden sonra karz-ı şer'iden mezbûra deynim olan meblağ-ı mesfûr iki bin üç yüz yetmiş akçeden bin üç yüz yetmiş akçesin mezbûr İbrahim'e edâ ve kazâ itdüm ol dahi meblağ-ı mezbûr alup kabz eyledi hâlen meblağ-ı mezbûrdan zimmetinde bin akçe bâkî kaldı ve zikr olunan tarlalarda 'alâkam kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun minvâl-i meşrûh üzre câri olan ikrârını mukarrûn-leh İbrahim vicâhen tasdîk itdikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-işrîn min Saferi'l-muzaffer li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim bin Yusuf, Abdi bin Halil, Ali bin Mustafa, İbrahim bin Süleyman, Sefer bin Ömer ve gayruhum.

146 - 1605 (1014) Galata 27: 64a/3 Dava / Adjudication

İstanbul'un içki emini Yahudi İlya mahkemeye gelerek siyah üzümünden içki yapılmasının yasak olmasına karşın, Galata'nın Sultan Bayezit Mahallesi'nde meyhanecilik yapan Yani'nin siyah üzümünden içki ürettiğini ileri sürerek keşif yapılmasını ister. Mahkeme görevlisi Mahmut Efendi, beraberindeki Müslümanlarla söz konusu meyhanede keşif yaptığında, İlya'nın ifadesinin doğru olduğunu belirler ve durumu mahkemeye bildirir. Mahkeme, Mahmut Efendi'nin ifadesini sicile kaydeder.

İlya, a Jewish spirits officer in İstanbul, appears in court. Stating that it is forbidden to make spirits from dark grapes, he claims that Yani is making spirits from dark grapes. Accordingly, İlya requests an investigation. Court officer Mahmut Efendi conducts an investigation at the tavern in the presence of Muslim witnesses. Finding İlya's testimony to be correct, he reports the finding to the court. The court registers Mahmut Efendi's testimony.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l hamr emîni olan İlya veled-i Avraham nâm Yahudi meclis-i şer' de takrîr-i merâm idüp siyah üzümünden 'arak çıkarmak memnû' iken mahmiyye-i Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde Yani veled-i [boş] nâm zimmî meyhanesinde 'arak çıkarmak için siyâh üzüm ıslanmış kibel-i şer' den üzerine varılup keşf olunup vâki' hâl tahrîr olunmasın taleb iderim didikde kibel-i şer' den mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden mevlânâ Mahmud Efendi ibn Mehmed irsâl olunup zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan Müslümanlar ile üzerine varılup keşf olundukda fi'l-vâki' mezbûr Yani'nin meyhanesinde iki kebîr fuçı içinde 'arak çıkarmak için siyâh üzüm ıslanmış bulunup ve 'arak çıkaracak bir

kazgan bulunduğun mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'a gelüp ihbâr itmeğin mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min Saferi'l-hayr sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Süleyman bin Abdi, Mehmed Çavuş bin Abdullah, Süleyman Çelebi bin Abdullah, Mehmed bin Memi, İbrahim Beşe bin Abdi.

147 - 1605 (1014) Galata 27: 64b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Beşiktaş'tan Ali Ağa'nın vekili Ali Halife, Derviş ile birlikte mahkemeye gelir. Ali Ağa, daha önce sahip olduğu timarın gelirlerini toplayıp kendisine ulaştırması için Derviş'i vekil tayin etmiştir. Derviş 50.000 akçelik geliri topladıktan sonra, Ali Ağa'ya 46.000 akçe vermiştir. Vekil Ali Halife, Derviş'in geri kalan 4000 akçeyi de kendisine verdiğini ve dolayısıyla Ali Ağa'nın Derviş'ten alacağı kalmadığını söyler. Derviş, vekil Ali Halife'nin ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Ali Halife, legal agent of Ali Ağa, a resident of Beşiktaş, is in court with Derviş. Earlier, Ali Ağa appointed Derviş as his legal agent to collect and bring to him the revenues of his fief. Having collected 50,000 akçe, Derviş gave Ali Ağa 46,000 akçe of the revenue. The legal agent Ali Halife states that he has now collected from Derviş the remaining 4,000 akçe. Ali Ağa has no remaining issues with Derviş, he adds. Derviş corroborates this testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Mahmiyye-i Galata'ya tâbi' Beşiktaş Kasabası sâkinlerinden fahrû'l-akrân Ali Ağa ibn Behram nâm kimesne tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup Hüseyin bin Abdullah ve Süleyman bin Kıyas şehâdetleri ile hasm-ı şer'î-yi câhid mahzarında vekâleti sâbite olan Ali Halife bin Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'î şerîfde hâmilü'l-kitâb Derviş bin İlyas nâm kimesne mahzarında ikrâr ve

takrîr-i kelâm kılup bundan akdem merkûm Dervîş müvekkilim merkûm Ali Ağa'nın timârının mahsûlünü re'âyâdan ahz ü kabza ve kendüye îsâle vekîl olup re'âyâdan dahi elli bin akçelik mahsûl kabz idüp ba'dehû meblağ-ı merkûm elli bin akçenin kırk altı bin akçesin mezbûr müvekkilime teslîm idüp mâ'adâ dört bin akçesi dahi yedinde kalmışidi hâlen merkûm Dervîş vech-i meşrûh üzre yedinde bâkî kalan dört bin akçeyi dahi teslîm itdüm [itdü] ba'de'l-yevm vech-i meşrûh üzre mezkûr Dervîş'in timâr mahsûlünden makbûzî olan meblağdan yedinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde vekîl-i mezbûr Ali Halife'nin ikrârın el-mukarrün-lehü'l-merkûm vicâhen tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olunup yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min Saferi'l-muzaffer sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Ali, Mehmed bin Bayram el-Mübâşir, Mehmed bin Ali, Ebubekir bin Ali, Mustafa bin Ali, Mahmud bin Ali ve gayruhum.

148 - 1605 (1014) Galata 27: 66a/2 Tescil işlemi / Registration

Kasım, Mosi, Dimitraki ve Yaroş adlı dört ortak Mustafa Bey ile birlikte mahkemeye gelirler. Dört ortak, Sultan Mehmet Han Vakfı'na ait olan Üsküdar'a bağlı Sarıca köyünün vergilerini toplama hakkını iltizam yoluyla üç yıllığına 140.000 akçeye vakıftan devralarak vakfa peşin ödeme yapmışlardır. Ortaklar, iki yılın geride kaldığını, kalan bir yılın gelirine de 9800 akçe karşılığında Mustafa Bey'i de ortak ettiklerini ve paralarını aldıklarını söylerler. Mustafa Bey, adı geçen ortakların ifadelerini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Kasım, Mosi, Dimitraki and Yaroş, four partners, are in court with Mustafa Bey. The four partners have bought the right to farm the taxes of the Sarıca village in Üsküdar from the Sultan Mehmet Han Waqf for 140,000 akçe for three years. They have made pay-

ment in advance. The partners state that it has been two years since the sale and that they have taken in Mustafa Bey as a fifth partner for the remaining one year's revenue in exchange for 9800 akçe and collected the money. Mustafa Bey corroborates their testimony. The court registers the transaction.

Kasım bin Abdullah ve Mosi veled-i Yasef ve Dimitraki veled-i Yorgi ve Yaroş veled-i Akör nâm kimesneler meclis-i şer‘-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb Mustafa Bey ibn Hasan nâm cündî muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp mahrûsa-i Brusa'da âsûde olan cennetmekân firdevs-âşiyân merhûm Sultân Mehmed Hân 'aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân hazretlerinin evkâfından olup mahrûsa-i Üsküdar'a tâbî' Sarıca nâm karyenin a'şâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı 'örfiyye ve cürm ü cinâyâtı ve bâd-ı hevâsını bundan akdem bin on bir senesinde vâkî' Mart ibtidâsından üç sene tamâmına varınca yüz kırk bin akçeye cümlemiz iltizâm idüp meblağ-ı mezbûrî peşîn tarîkiyle mütevellî-i vakfa edâ eyleyüp hâlen iki senemiz mürûr idüp tahvîlimiz âhir olmağa bir sene bâkî kalmağın hâlen karye-i mezbûrenin sene-i bâkiyede vâkî' olan mahsûlâtına mezbûr Mustafa'yı dahi şerîk eyleyüp sene-i merkûme mahsûline mahsûb olmak için mezbûrdan dokuz bin sekiz yüz akçe alup kabz eyledik didiklerinde mukırrûn-ı mezbûrûnun minvâl-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını mukırrun-lehü'l-merkûm Mustafa bi'l-muvâcehe tasdik ve bi'l-müşâhede tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâkî' gıbbe't-taleb ketb ve tahrîr olunup yed-i tâlibe vaz' ve def' olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'ısrîn min Saferi'l-muzaffer li-sene erba'a 'aşrete ve elf Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Hüseyin, Yusuf bin Murad, Piri bin Abdünnebi, Ali Beşe bin Ahmed, Mehmed bin Abdullah ve gayruhum.

149 - 1605 (1014) Galata 27: 68a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Galata'ya bağlı Marmara, Tavşan, Ateş [?] ve Ekinlik adalarında yaşayan bir grup Hıristiyan gemi kaptanı mahkemeye gelir. Da-

ha önce adı geçen adalarda yaşayanların ödemekte oldukları vergi yetersiz bulunarak, padişah fermanıyla buralarda yaşayanlardan sahip oldukları bağların dönümü başına birer akçe ek vergi istenmiş, ancak halkın bu vergiyi ödeyemeyeceği anlaşılınca yine padişah fermanıyla bu ek vergi kaldırılmıştır. Kaldırılan verginin yerine de bu adalarda yaşayanların saray mutfağına 23.000 çeki odun göndermeleri emredilmiştir. Mahkemeye gelen kaptanlar, bu odunları gemileriyle çekisi 15 akçe karşılığında saray mutfağına taşıdıklarını söylerler. Mahkeme, kaptanların ifadelerini sicile kaydeder.

Some Christian captains who reside in the Marmara, Tavşan, Ateş (?) and Ekinlik islands tied to Galata appear in court. Earlier, finding the current taxes insufficient, the palace added a tax of one akçe per acre of vineyard on the residents of the islands through an imperial decree (ferman). When it turned out that the island residents could not pay the extra tax, the palace rescinded it. Instead of the additional tax, the island residents were ordered to send 23,000 çeki of wood for the palace kitchen. The captains in court state that they have delivered the wood to the palace kitchen, in return for 15 akçe per çeki. The court registers the captains' testimony.

Mahmiyye-i Galata tevâbi'inden Cezîre-i Marmara'dan Todori Reis veled-i Yani ve Penapod Reis veled-i Kosta ve Telasinozi veled-i Makri ve Nikola Reis veled-i Maklakari ve Presto Reis veled-i Yorgi ve Manol Reis veled-i Andon ve Zagor Reis veled-i Yani ve yine mahmiyye-i mezbûreye tâbi' Cezîre-i Tavşan'dan Pandazi veled-i Aleksi ve Cezire-i Ateş'den [?] Malakis Reis veled-i Pator Manol ve Cezîre-i Kotalı'den Dimitri Reis veled-i İstemani nâm zimîler meclis-i şerîfe hâzırân olup bast-ı kelâm idüp bundan akdem cezâyir-i mezbûre ahâlîsinden fermân olunan mîrî evdevne akçe kifâyet itmemele ahâlî-i mezbûrenin tasarruflarında olan bâğlardan her dönüm başına birer mikdâr akçe tahmîl olunup teklîf-i mezbûre dahi ahâlî-i merkûmenin iktidârları olmamağın teklîf-i mezbûre

ahâlî-i merkûmeden ref' olunmak şartı ile ahâlî-i mezbûreye fer-mân olunan yirmi üç bin çeki odunu alup sefinemiz ile İstanbul'a getirüp her çekisi on beşer akçeye olmak üzre matbah-ı 'âmireye teslim itmekle cümlemiz ittifâk eylediğimiz tahrîr olunsun didikle-rinde vâki' hâl tahrîr olunup hıfzan li'l-makâl ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-'işrîn min Saferi'l-muzaffer li-sene erba'a 'aş-rete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Ali, Abdi bin Ali, Hasan bin hüseyin, Ali bin Ha-san ve gayruhum mine'l-huzzâr.

150 - 1605 (1014) Galata 27: 68b/2 Dava / Adjudication

Galata'nın içki emini Yahudi Avraham, mahkemeye gelerek il-tizam koşulları gereğince kendisinin izni olmadan ve içki vergisi ödemeden kimsenin içki alıp satamayacağını ve meyhane açama-yacağını söyler. Buna karşın, İstefani adlı bir Hıristiyan meyhane açarak dükkânına kendisinden izin almadan içki koymuştur. Avra-ham mahkemeden İstefani'nin meyhanesinde keşif yapılmasını is-ter. Mahkemenin görevlendirdiği bilirkişiler, söz konusu meyhane-ye gittiklerinde fıçılar içinde içki bulur ve bunların kimi Hıristiyan-larca içildiğini saptarlar. Sonuçta mahkeme, bilirkişilerin ifadeleri-ni sicile kaydeder.

Avraham, a Jewish spirits officer (içki emini) of Galata, appe-ars in court to state that, in accordance with tax farming require-ments, no one may buy and sell spirits or open a tavern (meyha-ne) without his approval and paying the requisite spirits taxes. Sta-ting that İstefani, a Christian, has opened a tavern and is trading in spirits without his approval, Avraham wants his tavern investi-gated. Court-appointed officers find barrels of spirits in the tavern. They also determine that Christians have been served spirits. In conclusion, the court registers the experts' testimony.

Bî'l-fi'l hamr emîni olan Avraham veled-i Şabatay nâm Yahudi meclis-i şer'de takrîr-i merâm idüp şart-ı iltizâmımda rüsûm-ı hamr ve 'arak virmedin alınup satılmaya ve emînin icâzet ve ma'rifeti yoğiken meyhâne vaz' olunmaya deyü mestûr iken hâlen Senbasti Mahallesi'nde İstefani veled-i [boş] nâm zimmî meyhâne vaz eyleyüp benim icâzetim yoğiken meyhânesine hamr vaz' eylemiş kibel-i şer'den üzerine varılup keşf olunmasın taleb iderin didikde cânib-i şer'den mevlânâ Mahmud Efendi irsâl olunup zeyl-i kitâbda isimleri mestûr kimesneler ile üzerine varılup keşf eylediklerinde fi'l-vâki' mezbûrun mahzeninde mancana demekle ma'rûf üç fuçu hamr ve iki büyük fuçu hamr bulunup ve zikr olunan meyhâne-de pîşhûnlar vaz' olunup ve ba'zı kefere şürb-i hamr ider bulunduğunu mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüp ba'dehû gelüp meclis-i şer'de haber virmeğin mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi 17 Saferi'l-hayr sene 1014

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Bey bin Mehmed, Şaban bin Abdullah, İbrahim bin Abdullah, Mehmed Bey bin Abdullah, Piri bin Nebi, Ömer Beşe bin Ferhad ve gayruhum.

151 - 1605 (1014) Galata 27: 69a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Yasemin Hatun, Galata'nın hazine (beytülmal) görevlileri olan Musa Çavuş ve Mahmut Çavuş'un vekilleri Sefer Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Hazine görevlileri, daha önce Yasemin Hatun'un oğlu el-Hac Abdülaziz'in cariyesi Hasna'nın 7871 akçelik mirasına varisi olmadığı gerekçesiyle el koymuşlardır. Yasemin Hatun, oğlu Abdülaziz'in de ölümünden sonra, Hasna'nın tek varisi olarak kendisinin kaldığını daha önce mahkemede kanıtlayarak adı geçen hazine görevlilerinden mirasın 4000 akçesini teslim aldığını, dolayısıyla geriye 3871 akçe alacağı kaldığını söyler. Vekil Sefer Çavuş, Yasemin Hatun'un ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Yasemin Hatun is in court with Sefer Çavuş, legal agent of Musa Çavuş and Mahmut Çavuş, treasury officers (beytülmal emini) of Galata. Earlier, the treasury officers confiscated Hasna's estate, which was worth 7871 akçe, on the ground that she had no heirs. Hasna was the concubine of el-Hac Abdülaziz, Yasemin Hatun's son. Yasemin Hatun states that her son's death left her as the only heir of Hasna. Proving this in court, she took back 4000 akçe of the estate from the treasury officers, leaving 3871 akçe unpaid. The legal agent Sefer Çavuş corroborates Yasemin Hatun's testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Yasemin bint-i Abdullah nâm hâtun meclis-i şer'î şerîf ve mahfil-i dîn-i münifde sâbikan beytü'l-mâli'l-hâs emîni olan Musa Çavuş ibn Kaya ve Mahmud Çavuş ibn Ahmed taraflarından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdîka vekîl-i şer'î olup vekâleti nehc-i şer'î üzre şer'an sâbite olan Sefer Çavuş ibn Ali mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup sulbî oğlum el-Hâc Abdülaziz ibn el-Hâc Mehmed'in mu'takı olup bundan akdem vefât iden Hasna bint-i Abdullah nâm hâtunun muhallelâtını vâris-i ma'rûfı yokdur deyü mîrî içün kabz itmişler idi lâkin mezbûr Hasna oğlum merkûm Abdülaziz'in mu'takası olup vefât eyledikde verâseti merkûm Abdülaziz'e münhasıra olup ol dahi vefât idüp verâseti bana münhasıra idüğün şer'le isbât itdükden sonra merkûme Hasna'nın müvekkilân-ı merkûmân kabz eyledüğü yedi bin sekiz yüz yetmiş bir akçelik muhallelâtından dört bin akçesini verâsetim hasbiyle mezbûrânın yedlerinden alup kabz idüp üç bin sekiz yüz yetmiş bir akçesi bâkî kaldı didikde mukır-ra-i merkûmenin ikrârın meşrûhın vekîl-i mezbûr dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk eyledikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâhiri Saferi'l-muzaffer li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Hüseyin, Piri bin Abdünnebi, Mehmed bin Ali, Yusuf bin Mehmed, Yusuf bin Murad, Mehmed bin Abdullah ve gayruhum.

152 - 1605 (1014) Galata 27: 70a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Galata'nın önceki hazine (beytülmal) görevlisi Zülfikar Çavuş, şimdiki görevli Mehmet Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Zülfikar Çavuş, Galata'nın hazine görevini 100.000 akçeye iltizam yoluyla almış ve ödemeyi peşin yapmış, ancak daha sonra bu iltizam kendisinden geri alınarak Mehmet Çavuş'a verilmiştir. Zülfikar Çavuş, 100.000 akçesini geri almak için başvurduğu defterdar Ali Efendi'nin kendisini Mehmet Çavuş'a yönlendirdiğini ve kendisinin de parasını Mehmet Çavuş'tan aldığını belirtir. Mehmet Çavuş, Zülfikar Çavuş'un ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Zülfikar Çavuş, former treasury officer (beytülmal emini) of Galata, is in court with Mehmet Çavuş, the current treasury officer. The former bought tax farming rights of the Galata treasury for 100,000 akçe and paid his due in advance. Subsequently these tax farming rights were taken back and given to Mehmet Çavuş. When Zülfikar Çavuş tried to get back his 100,000 akçe, the district treasurer (defterdar) Ali Efendi directed him to Mehmet Çavuş, who then returned the money. Mehmet Çavuş corroborates Zülfikar Çavuş's testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Mahmiyye-i Galata'da sâbıkan beytü'l-mâl emîni olan fahrü'l-akrân Zülfikar Çavuş ibn Sefer meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihi'l-be-yânda hâlen beytü'l-mâl emîni olan kıdvetü'l-akrân Mehmed Çavuş ibn Abdülmennan muvâcehesinde takrîr-i merâm idüp bundan akdem mahmiyye-i mezbûrenin beytü'l-mâl emânetin iltizâm itdüğimde hazîne-i 'âmireye ber-vech-i peşîn yüz bin râyic fi'l-vakt akçe teslîm itmiş idim hâlen emânet-i merkûme benden ref' olunup benim yerime mûmâ-ileyh Mehmed Çavuş emîn olmağın hazîne-i 'âmireye peşîn tarîki ile teslîm eyledüğim meblağ-ı merkûm yüz bin akçeyi bi'l-fi'l şıkk-ı evvel defterdârı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Ali Efendi'den taleb itdüğimde müşârün-ileyh Ali

Efendi dahi hazîne de olan meblağ-ı mezbûr yüz bin akçemi merkûm Mehmed Çavuş'dan bana havâle-i şer'îye havâle itmeğin ben dahi meblağ-ı mesfûrî sâlifü'z-zıkr Mehmed Çavuş'dan bi't-tamâm alup kabz eyledüm didikde mukırr-ı mezbûr ikrârını mukarrün-lehü'l-mesfûr bi'l-muvâcehe tasdik eyledikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî selhi Safer

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Subaşı ibn Davud, Mustafa bin Abdullah, Mehmed bin Musa, Muharrem bin Aydın, Hüseyin bin Abdullah, Musa bin Mehmed, Derviş bin Safer.

153 - 1605 (1014) Galata 27: 71a/3 Dava / *Adjudication*

İstanbul'un içki emini Yahudi İlya mahkemeye gelerek siyah üzümünden içki üretilmesinin yasak olmasına karşın Galata'nın Sultan Bayezid Mahallesi'nde meyhane işleten Yani'nin dükkânında siyah üzümünden içki ürettiğini ve bu nedenle daha önce mahkeme görevlilerinin dükkânını mühürlediğini söyler. İlya, Yani'nin dükkânındaki mührü kırarak faaliyetini sürdürdüğü gerekçesiyle mahkemedan yeniden keşif yapılmasını ister. Bilirkişiler, söz konusu dükkânda yaptıkları inceleme sonucunda, İlya'nın ifadesinin doğru olduğunu belirleyerek durumu mahkemeye bildirirler. Sonuçta mahkeme, bilirkişilerin ifadelerini sicile kaydeder.

İlya, a Jewish spirits officer (içki emini) of İstanbul, appears in court, stating that although it is forbidden to produce spirits from dark grapes, Yani, a tavern owner (meyhaneci) in Galata's Sultan Bayezid neighborhood, has been producing spirits from dark grapes. For this reason his store was sealed by court officers. Claiming that Yani broke the seal and resumed his business, İlya wants the court to conduct an investigation in his store. The experts carry out the investigation and report to court that İlya's account is indeed correct. The court registers the testimony of the experts.

Oldur ki mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l hamr emîni olan İlya veled-i Avraham nâm Yahudi mahfil-i kazâda takrîr-i merâm idüp şart-ı iltizâmımda siyah üzümünden 'arak çıkarmak memnû' iken mahmiyye-i Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde vâki' Yani veled-i [boş] nâm zimmî mahzeninde 'arak çıkarmak için siyâh üzüm ıslatmağın cânib-i şer' den mahzeni mühürlenmiş idi hâlen zikr olunan mahzenin mühri bozmuş kibel-i şer' den üzerine varılup keşf olunup vâki' hâl tahrîr olunmasın taleb iderin didikde kibel-i şer' den mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden mevlânâ Mahmud irsâl olunup zeyl-i kitâbda isimleri mestûr olan kimesneler ile üzerine varılup keşf olundukda fi'l-vâki' zikr olunan mahzenin mühri bozulmuş bulunduğî mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüp ba'dehû gelüp meclis-i şer' de haber virmeğın mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Rebî'ilevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Muhammed el-cündî, Şaban bin Piri, Piri bin Nebi.

154 - 1605 (1014) Galata 27: 73b/1 Tescil işlemi / Registration

I. David ve II. David adlı Yahudiler ile Hıristiyan Françeşko, altı Ege adasının mukataalarını 6.000.000 akçeye iltizam yoluyla ortaklaşa almışlardır. Ortaklar, iltizamı aldıklarını belgeleyen emr-i şerifi mahkemeye sunarlar. Bu emr-i şerif ile mültezimlerin ödeyecekleri paraya kefil ve vekil olanların adlarının sicile kaydedilmesi ve ortaklara bu hüccetin bir örneğinin verilmesi emredilmiştir. Mahkeme, kefil ve vekillerin adlarını sicile kaydettikten sonra, ortaklara da hüccetin bir örneğini verir.

David I and David II, two Jews, and Françeşko, a Christian, have jointly bought the tax farming rights of six Aegean islands for 6,000,000 akçe. The partners present to court a Sultanlic order (emr-i şerif) documenting the sale of the tax farming rights. The

Sultanîc order says that the names of the sureties and legal agents of their dues to the treasury should be recorded and also that a copy of the relevant hujjet given to the partners. The court registers the names of the sureties and legal agents and gives the partners a copy of the hujjet.

Sicil oldur ki yehûd tâifesiinden David veled-i Yabola ve David veled-i Yasef ve zimmî tâifesiinden Françeşko veled-i Nikola yedlerinde bu dâ'îlerine hitâben emr-i şerîf-i vâcibü't-teşrîf vârid olup mazmûn-ı sa'âdet-makrûnunda mezbûrûn David ve diğeri David ve Françeşko cezâyir-i Nakşa ve Bara ve Andra ve Milo ve Sanbozon [?] ve Şeyker [?] mukâta'ası ber-tahvîl altmış yük akçeye iltizâm ve kabûl ta'ahhüd itdikleri ecilden mezbûrların kânûn üzre beraber ve bi'z-zât kefilleri ve vekîlleri olup sicill-i mahfûza kayd olunduktan sonra defter idüp mezbûrların yedlerine virilmesin buyurulmağın imtisâlen li'l-emri'l-'âlî mezbûrların dikkat ve ihtimâm üzre olan kefilleri ve vekîlleri beyanındadır ki bu sûret sicill-i mahfûza kayd olunduktan sonra ellerine def' olunmuşdur tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' min şehri ûle'r-Rebî'ayn li-sene erba'a 'aşrete ve elf

[İki sayfalık kefil ve vekil adları listesi]

Merkûmlar suâl-i meşrûh üzre murâden ikrâren kefil olduklarından be-her biri âhara kefil olmuşdur

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

155 - 1605 (1014) Galata 27: 75a/1 Tescil işlemi / Registration

Nakşa Adası ve buraya bağlı adaların mültezimi Yahudi David; Aleksandra, Andon ve Marko adlı Hıristiyanlar ile birlikte mahkemeye gelir. David, adı geçen üç kişiyi söz konusu adaların mukataasını yönetmeleri için kendi yerine vekil tayin ettiğini belirterek bu kişilerin daha önceki vekillerin toplamış oldukları malları almalarını ister. Üç vekil, bu görevi üstlenir. Mahkeme de bu tayin işlemini sicile kaydeder.

David, a Jew who holds the tax farming rights of the Nakşa Island and the islands connected to it, is in court with Aleksandra, Andon and Marko, three Christians. The former states that he appoints the three Christians as his legal agents to carry out tax farming on the islands. He instructs them to take possession of the goods that the former legal agents have collected. The three legal agents accept the agency appointment. The court registers the transaction.

Bi'l-fi'l Cezîre-i Nakşa ve âna tâbi' cezâ'irin mültezimi olan David veled-i Bayorla nâm Yahudi meclis-i şer'-i şerîfde hâmilî hâze'l-kitâb Aleksandra veled-i Loyror ve Andon veled-i Karaca ve Marko veled-i Mihaî nâm zimmîler mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'anî'l-merâm kılup cezâir-i mezbûrede emânete müte'allik cemî'-i umûra merkûmûn Aleksandra ve Andon ve Marko'yı vekîl ve nâ'ib-i menâb nasb itdüğimiz mezkûrlar cezâ'ir-i mezbûreye varup emânet-i mezbûreyi zabt idüp bu âna gelince ânda emânet-i mezbûreyi zabt iden kimesnelerin muhâsebelerini görüp zimmetlerinde zuhûr iden emvâlî dahi kabz ve zabt ideler merkûmûnun hizmet-i lâzimesi olduğı bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min şehri Rebî'ilevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Çavuş bin Abdullah, Ramazan bin Abdullah, Ali bin Abdullah.

156 - 1605 (1014) Galata 27: 76a/2 Tescil işlemi / Registration

Kasımpaşa'ya bağlı Kurtuluş'un (Tatavla Karyesi) papazı olan Papa Velisari, Kurtuluş'un kethüdası Nikola ile birlikte mahkemeye gelir. Papa Velisari, Kurtuluş'un yedi haneden oluşan bir köy olduğunu, Nikola'nın da buna uygun olarak yedi haneden 1604 (H. 1013) yılının avarız vergisini eksiksiz toplayarak kendisine teslim ettiğini ve kendisinin de bu paraları devlete vereceğini söyler. Nikola da Kurtuluş'un yedi haneden oluştuğunu doğrulayarak ileri-

de avarız vergisini toplama işini yine kendisinin üstlendiğini belirtir. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Papa Velisari, priest of Kurtuluş (Tatavla Karyesi) in Kasımpaşa, is in court with Nikola, steward (kethüda) of Kurtuluş. The former states that Kurtuluş is a village comprising seven households and that Nikola collected the extraordinary tax (avarız) of the seven households for 1604 (AH 1013) in full and turned it over to him. He himself will now hand the proceeds to the state. Nikola corroborates that Kurtuluş comprises seven households and that he will collect the extraordinary tax in the future as well. The court registers the testimonies of the two parties.

Mahmiyye-i Galata hâricinde Kasaba-i Kasımpaşa'ya tâbi 'Tatavla Karyesi'nin papası olan Papa Velisari veled-i Maraf [?] nâm zimmî meclis-i şer' de karye-i mezbûre ahâlîsinin kethüdâları Nikola veled-i Yorgi nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûre yedi hâne olmağile merkûm Nikola yedi hâne olmak üzere karye-i mezbûre ahâlîsinden 'avâriz akçesin cem' itdikden sonra bana teslîm idüp ben dahi mîrîye teslîm için kabz ve tesellüm itdüm el-hâletü hâzihî selâse 'aşrete ve elf senesinde cem'i fermân olunan 'avâriz akçesinden ahâlî-i mezbûre 'uhdelerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde merkûm Nikola mezkûr Papa Velisari'nin vech-i meşrûh üzere sudûr iden kelâmın vicâhen tasdîk itdikden sonra fi'l-hakîka karyemiz yedi hâne olup ba'de'l-yevm 'avâriz akçesinin cem'i lâzım oldukda yedi hâne olmak üzere cem' idüp mîrîye teslîm itmeğe ben müte'ahhid oldum deyücek vâki' hâl zabten li'l-makâl ketb olunup tahrîren fî evâyili Rebî'ilevvel li-sene erba'a 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Ali, Ali bin Abdullah, Piri bin Nebi, Çâker bin Abdullah.

157 - 1605 (1014) Galata 27: 80a/1 Resmi yazışma / Official correspondence

Haham adlı Yahudi, Rodos ve Rodos'a bağlı olan yerlerin altı yıllık mukataasını, iltizam yoluyla 14.230.000 akçeye almış ve işletmiş, altı yıl bitiminde aynı mukataayı ikinci kez almak için Divan-ı Humayun'a başvuruda bulunduğunda, bu mukataaya birtakım ekler yapılmış ve süresi de bir buçuk yıl daha uzatılarak yedi buçuk yıla çıkarılmıştır. Yapılan eklerle mukataanın değeri 16.455.720 akçeye çıkmış, Haham yeni koşullarla mukataayı bir dönem daha almak için Divan'dan kendisine berat verilmesini istemiş, ancak bu sırada ölmüştür. Bunun üzerine, Yahudi İsak Divan'a gelerek mukataayı yeni koşullarıyla almak istemiş, İstanbul'dan Yahudi Mosi de Divan'a gelmiş, 250.000 akçeye kefil olarak İsak'ın ortağı ve kâtibi olmak istemiştir. İsak ve Mosi, 1604 (H. 1013) yılında Divan'a dilekçe sunmuşlar ve bu mukataanın kendilerine verilmesini istemişlerdir. Padişah beratıyla, mukataa için mültezimlerden güvenilir kefiller alınması, ölen Haham'ın yapmış olduğu anlaşmanın koşullarının korunması, mukataaya yerel devlet görevlilerinin karıştırılmaması, iltizam işleminin hazine defterine kaydedilmesi ve mültezimlere kefil olan 45 kişinin Galata kadısından kefalet belgesi alarak adlarını hazine defterine kaydettirmeleri gibi koşullarla mukataanın İsak ve Mosi adlı ortaklara verilmesi emrediliyor.

Haham, a Jew, bought the tax farming rights of Rhodes and regions attached to Rhodes for six years for 14,230,000 akçe. After operating for six years, he applied to the State Council (Divan) to renew the tax farming rights for a second time. This time some additions were made and the farming period was extended to seven and a half years, raising the value of tax farming rights to 16,455,720 akçe. Haham requested an imperial appointment (berat) to buy the tax farming rights for a second term with the updated conditions, but he died before receiving it. Thereupon, İsak, another Jew, applied to the council to buy the tax farming rights under the new conditions. Mosi, a Jewish resident of İstanbul, also appears before the council to serve as surety for 250,000 akçe and to request permission to serve as İsak's partner and clerk. İsak and Mosi petitioned the council in 1604 (AH 1013) to buy the tax

farmlar hakkı. Bu imparatorluk atama İsak ve Mosi'nin vergi toplayıcılar olarak görev yapmalarına, şartları sağladıkları anlaşma ile, Haham'ın şartları korunmuş, yerel devlet memurları vergi toplayıcıların vergi toplayıcılar hakkı ile ilgili işleri kayıtlara geçirmiş ve sonunda 45 kişiyi vergi toplayıcıların sureti olarak görevlendirme belgeleriyle yetkilendirmiş ve Galata'da adlarını vergi defterine kayıtlı yapmıştır.

Bundan akdem Cezîre-i Rodos ve tevâbi'i mukâta'âtı tevârîh-i muhtelif ile altı yıl yüz kırk iki yük otuz bin akçeye Haham nâm Yahudi 'uhdesinde iken cülûs-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn olmağ ile dîvân-ı 'âliye gelüp mukâta'ât-ı mezbûrenin mürûr iden tahvîl-i ûlâ tamâm olup tahvîl-i sânisine bir buçuk yıl dahi ilhâk olmak üzere ve altı yılı iltizâm-ı sâbık üzere iltizâm idüp lâkin bundan akdem mukâta'ât-ı mezbûreye üç yük yetmiş dokuz bin iki yüz yirmi akçe ziyâde eyliyen İsak Yahudinin ziyâdesi Mustafa ve Şaban ve Süleyman nâm kimesnelerin dahi bir yük akçe ziyâdelerin ve Mesih ve Hamza nâm kimesnelerin dahi bir yük akçe ziyâdeleri şimdiye dek hâric kalup sehven berâtına asıl olunmayup kalmağ ile zikr olunan ziyâdeler hâlen mültezim-i mezbûrun iltizâmına asıl olunup ve mukaddemâ Kozife mukâta'asının tahvîli dokuz yük otuz bin akçe iken sehven iki tahvîlini dokuz yük otuz bin akçeye iltizâmına asıl eylemişler zikr olunan mukâta'âtın sehven yazılmıyan dokuz yük otuz bin akçesi dahi iltizâmına asıl olunup cem'an asıl olunmayan on beş yük ve dokuz bin iki yüz yirmi akçe ki meblağ-ı mezbûr mültezim-i merkûmun iltizâmına ilhâk ve asıl olunup lâkin zikr olunan mukâta'alar kesirli olmağ ile mellâh neferâtının mevâciblerine ve sâyir ihrâcât-ı hâssaya vefâ itmeyüp neferât dâymâ emînleri rencide itmeğ hâlen Cezîre-i Rodos ve İstanköy keferesine cedîd fermân olunan cülûs-ı hümayûn ve bedel-i hamr içün ta'yîn olunan otuzar akçe nefer hesabı üzere bir yılda iki yüz bin ve beş bin beş yüz akçe olup ve Cezîre-i Rodos'da vâki' olan beytül-mâl-i hâssa şimdiye değin ber-vech-i emânet zabt olmağ ile cüz'î nesne hâsıl olup zikr olunan beytül-mâl-i hâssa ve 'âmmenin

dahi ber-tahvîl yüz bin akçeye idüp ve cülûs-ı cedîd ve bedel-i hamr mukâta'aları ile müstakil mukâta'a olup cülûs-ı cedîd-i hü-mâyûn mukâta'ası bin on iki Ramazânı gurresinden ve beytül-mâl-i hâssa ve 'âmme mukâta'ası dahi bin on üç Muharreminin gurresinden üç yıl yedi yük on altı bin beş yüz akçeye ve gümrük İskele-i Rodos ve tevâbi'i mukâta'ası dahi bin on Zilka'desinin on sekizinden iltizâm-ı sâbık üzre altı yıl yirmi yedi yük seksen bin akçeye ve gümrük İskele-i Marmara ve tevâbi'i mukâta'asını dahi bin on Zilka'desinin yirmi sekizinde olundu iltizâm-ı sâbık üzre altı yıl dokuz yük yirmi bin akçeye ve hâshâ-yı ifrâz-ı cedîd-i Rodos mukâta'ası dahi bin on bir Recebinin gurresinde vâki' zükûrun evvelinden iltizâm-ı sâbık üzre altı yıl on sekiz yük akçeye bedel-i hamr kefare-i Kazâ-i Rodos ve İstanköy mukâta'asın dahi bin on vâcibinden iltizâm-ı sâbık üzre altı yıl altı yük akçeye ve cemâ'at-i Kızılağaç mukâta'ası bin on Cumâdelûlâsının yirmi üçünden ve Kozife ve a'sârından olup mukâta'ası dahi bin on iki senesinde vâki' [...] beşinde altı bin on sekiz yük altmış bin akçeye ve ve çeltük-i enhâr kalafatlu ve memliha cizyesi mukâta'ası dahi bin on bir Muharreminin gurresinden iltizâm-ı sâbık üzre beş yük kırk bin akçeye ve havâss-ı cezîre yirmi ve memliha-i cezîre-i mezbûre ve Kar-ye-i Alviz ve Ağırtaş ve tevâbi'i mukâta'ası dahi bin on bir Rebî'ulâhîrinin yirmi sekizinde [...] yirmisinden iltizâm-ı sâbık üzre yirmi dört yük seksen bin akçeye ve çeltük-i enhâr [...] mukâta'ası bin on bir vâcibinden iltizâm-ı sâbık üzre altı yıl on beş yük akçeye ve [...] ve tevâbi'i mukâta'ası dahi bin on bir Muharrem'inin gurresinden iltizâm-ı sâbık üzre altı yıl seksen bin akçeye ve ziyâde-i cizye-i 'atîk ve cülûs-ı hümayûn-ı cedîd kefare-i Cezîre-i Rodos mukâta'ası dahi bin on bir vâcibinden altı yıla yirmi dört yük akçeye ki cem'an zikr olunan mukâta'a tevârîh-i muhtelifle ile ve şimdiye değin ilhâk olunmayan ziyâdesin ve Kozife mukâta'asıyla yüz altmış dört yük elli beş bin yedi yüz yirmi akçeye vech-i meşrûh üzre ba'zı şûrût ile mültezim-i mezbûr Haham Yahudi iltizâm idüp berât için tezkire virmiş iken mezbûr Haham Yahudi mürd olmağın İsak nâm Yahudi gelüp zikr olunan mukâta'âtı tevârîh-i muhtelifle ile tahvîlâtı cedîdeleri iltizâm-ı sâbık üzre iltizâm eyle-

yüp zabt itmek için emr-i şerîf virilüp lâkin zikr olunan mukâta'ât çok maslahat olmağıle İstanbul sâkinlerinden Mosi nâm Yahudi dîvân-ı 'âliye gelüp 'arzihâl sunup mukâta'ât ve muhâsebât ahvâlinde küllî vukûfı olup mültezim-i mezbûr İsak'ın iltizâm üzre zikr olunan mukâta'âta iki yüz elli bin akçe kefâletle ber-vech-i iştirâk kâtib-i mültezim olup şol şartla ki mukâta'âtı mezbûreye müte'alik husûsları mezbûrân Yahudi ile ma'an görüp ve tahvîl olundu bu âna gelince mürd olan Haham Yahudi'nin fermân-ı mübâşeretî görilüp ve silâhdârlar cemâ'atinden on altıncı bölükde yevmî yirmi iki akçe 'ulûfeye mutasarrıf olan Ömer Muharrem Rodos'da hâssa harac emînler ola ve küttâb-ı fukarâm istedikleri kimesneler olup ve mukâta'ât biri birinden ayrılmayup birinin fazlını birinin kesrine mahsûb olup ve mürd olan Haham Yahudi'nin şürût-ı kuyûdî üzre mukâta'ât-ı mezbûreye ber-vech-i iştirâk merkûm İsak emîn ve Mosi Yahudi kâtib ve mültezim olup müfettiş huzûrunda kifâyet mikdârı yarar ve mâldâr kefiller virdiğinden sonra mübâşeret itmemek üzre berât-ı 'âlî-şân sadaka buyurulmak bâbında 'inâyet ricâ eyledikleri bin on üç Recebinin ikinci günü 'arz olundukda vech-i meşrûh üzre şerîk olup berât-ı şerîf virilmek fermân olmağın sen ki müfettiş-i mültezimân-ı mezbûrânın kânûn üzre zarar-ı mâllarına yarar mâldâr kefillerini alup ve alınan küfelânın bir sûretini sicill-i mahfûza kayd eyleyüp ve bir sûretini imzâlayup ve mühürleyüp dersa'âdetime gönderdikden sonra mukâta'âta mübâşeret itdürmez ve mültezim-i sâbık Haham Yahudi'nin şart-ı iltizâmı mücebince ve oligeldüğü üzre mukâta'ât-ı mezbûrenin akçesi Rodos kıt'ası neferâtının mevâciblerine ve ihrâcât-ı hâssaya virilüp ve erbâb-ı vezâyifin vazîfelerine virilüp ziyâde olan cülûs-ı cedîd her sene dâhil-i cizye olup ve ihrâcât-ı hâssa için akçe virilmek lâzım geldikde Âsitâne-i sa'âdetden emr-i şerîf virilmeyince bir akçe ve bir habbe virilmeye ve Kal'a-i Rodos'un dâhilinde ve hâricinde vâki' olan beytü'l-mâl-i hâssaya mütevellîler ve [...] beyleri ve [...] zâbitleri dahl itmeyüp ve mukâta'âta min ba'd teftiş nâzırları tarafından dahl olunmayup mukaddemâ fâsilen fermân olunan cizyenin ziyâdeleri cem' olunmak lâzım geldikde mahkeme-i şerîfede müfettiş ma'rifeti ile cem' olunup ve sene-be-sene muhâsebesin vi-

rüp ve mültezim-i mezbûr Haham Yahudi'nin ibtidâ'-i mübâşere-tinden kıstu'l-yevm mücebince zimmetine lâzım gelen akçeleri em-lâk ve ebyâtdan ve küfelâsından tahsîl olunup ve hâsıl olan akçe-leri müfettiş ma'rifeti ile mevâcibât-ı fellâhiye virilmeyüp ve mukaddemâ hamr-ı hâdis mukâta'ası ref' olunup mukâbelesinde re'âyânın cizyeleri otuzar akçe ziyâde olup hâlen Rumili'nde evkâf re'âyâsının bâğlarından hâsıl eyledikleri şıralarından resm alınmak üzere ba'zı kimesnelere iltizâma virilüp zikr olunan cizyelerde vâki' kefare tâyifesinin rüsûm-ı hamrları dahi âhara iltizâm virilmek fermân olunup âhara iltizâma virilmediği takdîrce iltizâmı mücebince kendüler zabt idüp âhar dahil itdirmeye deyü mukâta'ât-ı mezbûreyi vech-i meşrûh üzere ve şart-ı merkûm mücebince mezbûrân İsak ve Mosi nâm Yahudilere ber-vech-i iştirâk zabt itdirmek fermânım olmağın mezbûrân Yahudilerin şart ve ta'ahhüdleri üzere iltizâmları hızâne-i 'âmirem defterlerine kayd olunup dahi işbu dârendegân-ı fermân-ı hümayûn-ı şeref-makrûn-ı sultânî ve nümâyende-i menşûr-ı 'izzet-meşhûn-ı hâkânî mezbûr İsak Yahudi mevâcib-i kadîme ile mürd olan Haham Yahudi yerine târîh-i mezbûrdan emîn-i mezbûr Mosi Yahudi ber-vech-i iştirâk kâtib ve mültezim nasb idüp bu berât-ı sa'âdet-âbâd ve müheyyic-i gâyatı virdüm ve buyurdum ki varup zikr olunan mukâta'âta şart ve iltizâmları üzere ber-vech-i iştirâk emîn ve kâtib-i mültezim olup şol ki vezâyif-i hüdemâtı emânet-i mukâta'ât-ı mezbûredir bî-kusûr mer'î ve mü'eddî kıldıkdan sonra ümenâ-i sâbika mutasarrıf oldukları mevâcib-i kadîmesin mukâta'ât-ı mezbûre mahsûlünden alup mutasarrıf olalar ve mukâta'ât-ı mezbûrenin küttâb ve huddâmı ve sâyir re'âyâ ve berâyâsı mezbûrları kendülere ber-vech-i iştirâk emîn ve kâtib bilüp tahsîl ve tekmîl-i emvâl-i hâssada her biri gereği gibi sa'y ve hıdmet eyliyeler mukaddemâ mezkûr kefillerden Rodos müfettişi huzûrunda virmek üzere kayd olunmuşidi hâlen akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn Galata kâdisı mevlânâ Yahya Zîdet fe-zâyilehû huzûrunda kırk beş nefer kimesneler on altı yük akçeye kefil virdiklerine mevlânâ-yı müşârûn-ileyhden mûmzâ ve mahtûm küfelâ zimmetleri getürmeğın zikr olunan defter hazîne-i 'âmiremde hıfz olunmuşdur mezbûrların kefilleri alınmağın ol bâbda ef-

râd-ı mezîdeden hiçbir ferd mâni' ve dâfi' ve nâzi' münâzi' olma-
ya şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi's-
sâlis min şehri Saferi'l-hayr sene erba'a 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

158 - 1605 (1014) Galata 27: 81b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Midilli'de yaşayan gayrimüslim halk, padişaha dilekçe sunarak gelenek ve yasalara uygun olarak (oligelen âdet ve kânûn üzere) her yıl cizye vergisi ödediklerini ve vergi toplayıcılarının kendilerine ödedikleri cizyeyi belgeleyen birer temessük verdiklerini belirtmişlerdir. Söz konusu dilekçeciler, daha sonra İstanbul, Galata ve Üsküdar'a geldiklerinde kimi vergi toplayıcılarının ellerinde temessük bulunmasına karşın kendilerinden ikinci kez cizye istediklerini ileri sürerek bu durumun engellenmesini isterler. Padişah İstanbul, Galata ve Üsküdar kadılarına yazdığı fermanla, Midilli'de yaşayan gayrimüslimlerden ikinci kez cizye istenilmesinin önüne geçmelerini ve cizye ödeme tarihinin üzerinden altı ay geçenlerden yasalara uygun olarak (kânûn-ı kadîm üzere) haraç alınmasını emrediyor.

Non-Muslim residents of Midilli (Mytilini) petition the palace stating that customarily and as required by law (oligelen âdet ve kânûn üzere) they have been paying a capitation (cizye) tax every year. Every year, they say, the tax collectors provide a promissory note (temessük) documenting their payment. Later, when the petitioners went to İstanbul, Galata and Üsküdar certain tax collectors tried to tax them again even though they held the promissory note documenting their payment. Accordingly, the residents have asked that collectors be prevented from subjecting them to double taxation. The Sultan hereby sends an imperial decree (ferman) to the judges of İstanbul, Galata and Üsküdar, ordering the prevention of double taxing of Midilli resi-

dents and the collection of a capitation tax as required by the law (kânûn-ı kadîm üzere), from those who payed their cizye tax six months earlier.

E'âdilü'l-kuzâtî'l-müslimîn efâzîlü'l-vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazli ve'l-yakîn hüccü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vere-setü'l-'ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul ve Galata ve Hâslar ve Üsküdar kâdıları zîdet fezâ' ilehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Cezîre-i Midillü'de sâkin zimmî re'âyâ tâ'ifesinden ba'zıları südde-i sa'âdetime gelüp 'arzihâl idüp biz her sene olıgelen 'âdet ve kânûn üzre cizyelerimiz cem'ine me'mûr olanlardan Cezîre-i Midillü'de bi't-tamâm edâ idüp yedimize mühürlü temessük virilüp ba'dehû her birimize rençberlik için İstanbul ve Galata ve Üsküdar kazâlarına geldüğümüzde yave emîni olan mühürlü temessüklerimize muhâlif tekrâr bizden harâc taleb idüp rencîde itmekden hâlî değillerdir hayfdır deyü men'i bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden 'âdet ve kânûna muhâlif rencîde itdiril[me]mek emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz fi'l-vâki' zikr olunan kefare cizyelerin sâkin oldukları cezîre-i mezbûre re'âyâsıyla ma'an cizye cem'ine me'mûr olan bi't-tamâm edâ itdiklerine ellerinde ma'mûlun-bih temessükleri var iken tekrâr cizye taleb eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüp ve bir def'a cizyelerin edâ idenlerden tekrâr taleb itdirmiyessin ammâ altı ay mürûr eyledikten sonra kânûn-ı kadîm üzre harâcların aldurup emr-i şerîfe muhâlif kimesneye 'inâd ve muhâlefet itdirmiyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfi ellerinde ibkâ' idüp 'alâmet-i şerîfe ittimâd kılâsız tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' 'aşer şehri Rebî'ilevvel sene erba'a 'aşrete ve elf

Kostantiniyye el-mahmiyye

159 - 1605 (1014) Galata 27: 81b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'un ekmekçileri padişaha bir dilekçe sunarak devlet ve ordu için kendilerinden tuz, buğday ve un gibi ürünler vergi olarak istendiğinde, bunları fermana uygun olarak ödediklerini, ancak mültezim ve ekmekçiler kethüdasının geleneklere aykırı olarak (mu'tâd-ı kadîme muhâlif) kendilerinden değirmen taşı vergisi istediklerini ileri sürerek buna engel olunmasını istemişlerdir. Padişah, İstanbul kadısına gönderdiği bu fermanla, mültezimlerin geleneklere aykırı davranarak esnafı rahatsız etmelerine engel olunmasını emrediyor.

The bread makers (ekmekçi) of İstanbul petition the Sultan stating that as required by an imperial order (ferman), they have been paying state and military taxes in terms of salt, wheat and flour. However, they claim, the tax farmer and the steward (kethüda) of the bread makers have been asking them to pay also a mill stone tax. This, they say, is against the custom (mu'tâd-ı kadîme muhâlif), so they should be prevented from doing so. The Sultan hereby sends an imperial decree (ferman) to the judge of İstanbul, ordering him to prevent the tax farmers from disturbing the tradesmen through uncustomary requests.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yenbû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'mu'în mevlânâ İstanbul kâdısı zîdet fezâilehû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki hâlen mahrûsa-i İstanbul'da vâki' etmekci tâ-yîfesi dersa'âdetime 'arzihâl sunup biz mîrî cânibinden ordûya tuz ve [...] ve mîrî un ve buğday tekâlîfi vâki' oldukça sâyir Müslümanlar ile fermân-ı şerîf mücebince virüp edâ' idüp lâkin bu âna değin değirmen taşı teklîf olunmayup ve değirmen taşı iltizâm idüp getiren mültezimler taşların getürdükde tâlib olanlar varup satun almak mu'tâd iken hâlen mültezimler etmekciler kethüdâsıyla ittifâk idüp

gelen taşları etmekcilere tarh idüp istedikleri kadar akçemiz alup mu'tâd-ı kadîme muhâlif zulm eylemek isterler hayfdır men'î bâbında emr-i şerîf ricâ ıderiz deyü bildirmeğın vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz fi'l-hakîka tâyife-i mezbûre vech-i meşrûh üzre mîrî cânibinden fermân olunan ordu ve mîrî tuzı ve [...] ve un ve buğday virüp edâ' idüp değirmen taşı tarh olunu gelmiş değil iken hâlen mültezimler ol vechile rencide eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüp kadîmden şimdiye değin ne-vechile satılı gelmiş ise girü ol vechile satdırup olı gelmişe muhâlif fukarâyı kimesneye rencide ve remîde itdirmiyesiz şöyle bilesiz 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min şehri Saferî'l-hayr sene erba'a 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

160 - 1605 (1014) Galata 27: 83b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Güvercinlik'e bağlı Dimetoka ve Kalafatlı köylerinin sakinleri, padişaha bir dilekçe yazarak Mihaliç yakınlarında bulunan Başgerdek, Ulubat ve Karasu nehirleri üzerinde bulunan köprülere padişah beratıyla köprücü tayin edildiklerini, müsellemler hizmeti adı altında kişi başı 30'ar akçe ödediklerini ve köprü giderleri için de evlilerin 15'er, bekârların 10'ar akçe vergi ödediğini belirterek kimi devlet görevlilerinin kendilerinden bunların dışında da vergi istediklerini bildirmişlerdir. Köylüler, ayrıca köylerinde değirmen bulunmadığından halkın yoksulluk çekmesi ve uzaklara göç etmek zorunda kalması üzerine, eski vezirlerden Ahmet Paşa'nın Dimetoka yakınlarındaki bir nehir üzerine birkaç değirmen yaptırarak vakfettiğini, köy halkını da köprü ve değirmenleri onarmak ve gözetmekle görevlendirdiğini, bunun karşılığı olarak da birçok vergiden muaf tutulduklarını anlatarak bu durumun devam ettirilmesini isterler. Padişah Güvercinlik kadısına gönderdiği bu fermanla, köprü ve değirmenlerin onarımından sorumlu olan halkın belirlenen vergilerden muaf tutulmasını emrediyor.

The residents of the Dimetoka and Kalafatlı villages, both attached to Güvercinlik, petition the Sultan, stating that they have been imperially appointed (berat) as bridge keepers (köprücü) for bridges on the Başgerdek, Ulubat and Karasu rivers near Mihaliç. The villagers pay 30 akçe per person for road construction and maintenance for military expeditions (müselleme). In addition, for bridge expenses, married persons pay a 15 akçe tax and single persons 10 akçe. Yet, they complain, certain state officers have been trying to impose other taxes on the villagers. The villagers also state that, in the absence of a mill in their village, residents suffered and had to migrate far away. Then Ahmet Paşa, a former vizier, had a couple of mills built on a river near Dimetoka and endowed these as waqf. He also appointed the villagers to maintain and protect the bridges and mills in exchange for tax exemptions. They want this arrangement to continue. The Sultan thus sends this imperial decree (ferman) to the judge of Güvercinlik, exempting the villagers responsible for the maintenance of bridges and mills from certain specific taxes.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm mevlâ-nâ Güvercinlik kâdısı zîde fazluhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûra tâbî Dimetoka ve Kalafatlu nâm karye ahâlisi dersâ'âdetime arzihâl gönderüp feth-i hâkânîden berü Mihaliç kurbünde vâkî Başgerdek ve Ulubat ve Karasu nâm nehir üzerinde olan köprilere emr-i şerîfle köprici ta'yîn olunup ve defter-i hâkânîde cânib-i mîrîye hıdmet-i müselleme deyü otuzar akçe virüp ve köpriler mühimmâtı içün müzevviclerinden on beşer akçe ve mücerredlerinden onar akçe viregelüp ve bu def'a emr-i şerîfle hâne tahrîrine gelen kâtib Mehmed gelüp ber-müceb-i emr-i şerîf vaz'-ı kadîm üzre köprici ta'yîn eyleyüp lâkin kuzât ve sâyir mübâşirîn rencîde idüp perişân olmamıza bâ'is olmuştur 'ale'l-husûs kazâ-i mezbûrun âsiyâbı olmamağla fukarâ mütefeccir olup ba'îd yerlere gidüp binâsı lâzım ve mühim olmağla sâbikan vezîr olan Ahmed Paşa Dimetoka kurbünde cârî olan nehir üzerinde birkaç âsiyâb binâ ve vakf idüp bize küllî nef'i ve sa'yi olmağla

bendlerin ta'mîr idüp ve köpri gözetmek üzre muharrir-i mezbûr bizi bendci yazup köpriler hıdmetinden gayrı değirmenler hıdmetine dahi ta'yîn olunmakla hıdmetimiz mukâbelesinde defter-i hâkânîde 'avârizdan ve nüzulden ve bedel-i nüzül ve arpa ve saman ve odun ve tavuk teklîfinden ve sâyir tekâlîf-i 'örfiyyeden mu'âf ve müsellemler yazılup hilâf-ı emr ve defter tekâlîf-i mezbûre ile rencide olunmamak bâbında 'inâyet ricâ ideriz didikleri bin ön dört Saferinin yirmi ikinci günü 'arz olundukda üslûb-ı sâbık üzre köpriler hıdmetinde olup ve muharrer defteri mûcebince zikr olunan değirmenlerin bendlerine bendci ta'yîn olunup 'avâriz-ı dîvâniyye ve sâyir tekâlîf-i 'örfiyyeden mu'âf olalar deyü emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı hümayûnum mûcebince 'amel idüp dahi zikr olunan karyeler ahâlîsi kadîmî ta'yîn olunan köpriler hıdmetinden gayrı değirmenlerin dahi bendlerin ta'mîr ve ihyâ idüp vech-i meşrûh üzre hıdmetlerin edâ eyledikden sonra 'avâriz-ı dîvâniyye ve nüzül ve bedel-i nüzül ve arpa ve saman ve mîrî odun ve tavuk teklîfinden ve sâyir tekâlîf-i 'örfiyyenin küllîsinden mu'âf ve müsellemler olup tekâlîf-i merkûme ile kimesne rencide ve remide itdirmiyesiz ve eğer mukaddem ve mu'ahhar târih ile emr-i şerîf ibrâz idüp nesne teklîf itmek ister ise te'hîre koyup işbu hükm-i hümayûnum mûcebince 'amel eyliyesiz ve hükmi sicil-i mahfûza kayd eyledikden sonra re'âyâ yedlerinde ibkâ eyliyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn Saferi'l-hayr sene erba'a 'işrine ve elf Be-makâm-ı Kostantiniyye

161 - 1605 (1013) Galata 27: 85b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'da Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı bölgelerde yaşayan Ermeni, Rum, yabancı (müstemen) ve Akkirmanlılardan 1605 (H. 1014) yılında alınacak çeşitli vergilerden kişi başına düşen tutar 80'er akçedir. Bu vergilerin toplanması için Süleyman adlı sipahi emin, Ali adlı sipahi de kâtip tayin edilmiştir. Padişah, İs-

tanbul kadısına gönderdiği fermanla, bu halklardan devlet adına toplanacak 80'er akçelik vergiyle birlikte adı geçen vakıf için de cizye toplanması, bu işlemlerin defterlere kaydettirilmesi, düşük ayarlı akçe alınmaması ve toplanan gelirin hazineye aktarılması gibi görevlerin aksatılmadan yerine getirilmesini emrediyor.

The amount of tax to be collected for 1605 (AH 1014) from the Armenians, Greeks, protected foreigners (müstemen), and Akkerman tied to İstanbul's Sultan Mehmet Han Waqf is 80 akçe per person. For the collection of taxes, Süleyman, a timariot, is appointed as officer (emin) and Ali, another timariot, is appointed as clerk. The Sultan sends this imperial decree (ferman) to the judge of İstanbul, instructing that in addition to the 80 akçe per capita tax paid to the state, the subjects will also pay a capitation (cizye) tax to the above-stated waqf. It also calls for the registration of these transactions in the books, prohibits the acceptance of low-grade akçe, and orders the transfer of tax revenue to the treasury.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul kâdısı zîdet fezâyilehû tevkî-i refî-i hü-mâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Hân-ı Atîk tâbe serâhû evkâfının İstanbul'da vâki' Ermeniyân ve Rûmiyân ve Efrenciyân ve Akkirmâniyân tâyifesinin bin on dört vâcibinden cem'i lâzım olan ziyâde-i cizyeleri ve bedel-i hamrları ve gulâmiyeleri için her bir neferden mîrî için seksen beşer akçe hesâbı üzre cem' ve tahsîl ve dâhil-i hazîne olmak lâzım ve mühim olmağın ebnâ-i sipâhiyândan yüz yedinci bölükde yevmî otuz beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan Süleyman Çerkes emîn ve silâhdârlar zümresinde yirmi sekizinci bölükde yevmî yirmi beş akçe ulûfeye mutasarrıf olan Ali [...] kâtib ta'yîn olunmuşdur buyurdum ki hük-m-i şerîfimle mezbûrân kullarım vardıklarında tâyife-i mezbûrenin asıl cizyeleri vakf için alındıktan sonra târîh-i mezbûr için her bir neferden cem'i fermânım olan seksen beşer akçe

ziyâde'i cizyelerin mezbûrân kullarıma cem' ve tahsîl ve kabz ve defter itdürüp itmâm-ı hıdmet itdirmekde ikdâm ve ihtimâm eyliyesiz ve tâyife-i mezbûreden hâric-ez-defter bulunan keferenin dahi hesâb-ı mezbûr üzre ziyâde-i cizyelerin alup kabz itdürüp defter-i cedîde kayd itdüresiz ve hîn-i cem'de altını yüz on sekizere ve kâmil gurus yetmiş sekizere ve arslânî gurus altmış sekizer akçeye aldırup ziyâde ve noksân aldırımıyasız ve zarûrî akçe alınmak lâzım gelürse dokuz buçuğı bir dirhem gelür hâlis akçe aldırup zin-hâr kem-'ayâr ve nâkısul-vezn akçe aldırımıyasız ve yazılan defteri imzâlayup ve mühürleyüp ve hesâb-ı merkûm üzre hâsıl olan mâlî defter ile kîselenüp ve mühürleyüp mezkûrân kullarım ile hazîne-i 'âmireme irsâl ve îsâl itdüresiz ve bin on iki senesinde vâkî' olan cûlûs-ı hümayûnum ziyâdeleri dahi cem' olunmayup kalmâğın ânı dahi mezbûrlara cem' ve tahsîl itdüresiz ve ziyâde-i mezbûre için mezkûrlar bin on Şevvâlinin yirmi üçüncü gününde hazîne-i âmireme ber-vech-i peşin kırk bir bin sekiz yüz elli sekiz akçe ki te'kîden li'l-asl nısfı yirmi bir bin dokuz yüz yirmi dokuz akçe ider teslim eylemişlerdir şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tah-rîren fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ışrîn şehri Şevvâli'l-mükerrem sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

162 - 1604 (1013) Galata 27: 85b/2 Tescil işlemi / *Registration*

İstanbul'daki Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı bölgelerde yaşayan gayrimüslimlerden 1605 (H. 1014) yılında vakıf için alınacak cizyeyi toplamakla Ali Bey ve Süleyman Bey görevlendirilmiştir. Vakıf mütevellisi İsa, Ali Bey ve Süleyman'dan 1605 yılının cizyesine karşılık olarak 20.000 akçeyi peşin aldığını belirtir. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydettikten sonra, hüccetin birer örneğini taraflara verir.

Ali Bey and Süleyman Bey are appointed to collect, for 1605 (AH 1014), the capitation (cizye) tax of non-Muslims residing in

areas tied to the Sultan Mehmet Han Waqf in İstanbul. İsa, the waqf mutawalli, states that Ali Bey and Süleyman have given him 20,000 akçe in advance for the capitation (cizye) tax of 1605. The court registers the testimonies of the two parties and gives them each the pertinent documentation.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki mahrûsa-i İstanbul'da merhûm Sultan Mehmed Hân-ı kadîm evkâfının re'âyâlarından İstanbul'da ve Galata'da vâki' olan keferenin bin on dört vâcibinde üzerlerine lâzım olan cizyeleri cem'ine mübâşir olan Ali Bey ve Süleyman yedlerinden ber-vech-i peşîn vakf-ı şerîf için yirmi bin akçelerinin alup kabz olunup ve kendü cânibimizden cem'i için vekîl idüp evvelâ geldiği üzre cem' idüp kâtib ve câbî-i vakf cânibinden bir ferd dahl olunmaya deyü bu hurûf tahrîr olunup yedlerine virildiği vakt-i ihtiyâcda ihticâc idine tahrîren fî evâsıtı Zilka'de sene selâse 'aşrete ve elf.

Kostantiniyye

İsa bin Ahmed el-mütevelli

163 - 1605 (1014) Galata 27: 86b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'a rençberlik yapmak üzere taşradan gelen gayrimüslimler padişaha bir dilekçe yazarak yaşadıkları yerlerde cizye ödedikleri halde İstanbul'a geldiklerinde cizye toplayıcılarının kendilerinden ikinci kez cizye istediklerini bildirerek bu durumun önüne geçilmesi için emr-i şerif isterler. Padişah, İstanbul kadısına yazdığı emr-i şerif ile yaşadıkları yerlerde cizye ödemiş olduklarını belgeleyen temessükü olanlardan ikinci kez cizye istenilmemesini emrediyor.

Non-Muslims who came to İstanbul to work in the fields petition the Sultan, stating that they have already paid their capitation (cizye) tax where they reside permanently. However, when they came to İstanbul tax collectors tried to tax them for a second ti-

me. They want the Sultan to issue a Sultanic order (emr-i şerif) to prevent double taxation. The Sultan sends a Sultanic order to the judge of İstanbul instructing that those holders of a promissory note (temessük) documenting that they have paid their tax in their place of permanent residence should not be re-taxed.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn mevlâ-yı bi'l-hâkimü'l-'adl be-kazâ-i İstanbul zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen kazâ-i [...] tâbî' Nişe ve tevâbî'i nâm karyelerde sâkin zimmîler dersa'âdetime arzihâl sunup biz bir def'a vâkî' olan cizyemizi vilâyetimizde me'mûr olan tuğrâlu defter ve fermân olunduğı üzere verdiğimizden sonra rencberlik ile mahrûsa-i mezbûreye geldüğümüzde tekrâr yaveciler dönüp cizye talep idüp ta'addî iderler iki def'a cizye talep olunmamak bâbında emr-i şerîf ricâ ideriz deyü bildirmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz fi'l-hakîka karye-i mezbûre zimmîleri vech-i meşrûh üzere bir def'a vâkî' olan cizyelerin vilâyetlerinde me'mûr olanlara edâ eyledikden sonra rencberlik için geldiklerinde tekrâr yave harâçcıları bütün cizye talep idüp ta'addî eyledikleri vâkî' ise ve rencberlik eyledikleri vilâyetlerinde vâkî' ise men' ve def' idüp bir def'a vilâyetlerinde cizyelerini edâ eyledüklerine me'mûr olanlardan ellerinde mühürlü temessükleri var iken tekrâr yave harâcı için kimesneye rencîde ve remîde itdürmıyesiz ammâ şöyleki altı aydan mütecâviz bir yerde sâkin olan yave harâcına müstahikk olurlar ise kânûn-ı kadîm üzere yave harâcını aldırup kimesneye ta'allül ve inâd itdirmıyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-ıyev-mî's-sâlis min Saferî'l-muzaffer sene 1014

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

164 - 1604 (1013) Galata 27: 86b/2 Resmi yazışma / Official correspondence

Fransa elçisi, padişaha bir dilekçe yazarak Galata'da yaşayan Fransız konsolosu Adovardo Niko'nun elinde örfi vergilerden ve

haraçtan muaf olduğuna ilişkin bir belge (muâfnâme) olmasına karşın bir vakıf mütevellisinin kendisinden haraç ve avarız istediğini bildirmiştir. Elçi'ye göre Fransa kralına verilen ahidnamede de bu ayrıcalık belirtilmektedir. Padişah, İstanbul kadısına gönderdiği emr-i şerifle, ahidnameye uygun davranılarak Adovardo Niko'nun adının haraç ve avarız defterlerinden çıkarılmasını emrediyor.

The French ambassador petitions the Sultan, stating that even though Adovardo Niko, the French consul who resides in Galata, holds an exemption document (muâfnâme) proving that he is exempt from customary taxes and fees, a waqf officer asked him to pay haraç and avarız (extraordinary) taxes. The ambassador notes that a capitulary agreement (ahidname) made with the king of France guarantees this privilege. The Sultan sends a Sultanlic order (emr-i şerif) to the judge of İstanbul instructing the deletion of Adovardo Niko's name from haraç and avarız books, in accordance with capitulations.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ el-hâkimü'l-adl bi-kazâ-i İstanbul zîdet fezâyilehü tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen südde-i sa'âdetimde olan Franca ilçisi dergâh-ı mu'allâma arzihâl gönderüp kendünün konsilosı olan Galata sâkinlerinden Adovardo Niko nâm zimmi için tekâlîf-i örfiyyeden ve harâcdan mu'âf ve müsellemler olmak için elinde mu'âfnâme-i hümayûn olduğundan gayrı França pâdişâhına virilen ahidnâme-i hümayûnda dahi vech-i meşrûh üzre mestûr ve mukayyed olmağla vakıf cânibinden mütevellî harâc ve ziyâde harâc taleb idüp ve avâriz teklîf iderler ahidnâme-i hümayûn mücebince amel olunup ismi ihrâc ve avâriz defterinden ihrâc olunmak ricâsına i'lâm eylemeğin ahidnâme-i hümayûn mücebince amel olunup ismi harâc ve avâriz defterinden ihrâc olunmak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda mezkûrun ismin ahidnâme-i hümayûn mücebince harâc ve avâriz

defterinden ihrâc itdirmeyüp emr-i şerîfime muhâlif bir nesne tek-
lîf itdirmeyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren
fi’l-yevmi’r-râbî‘ ‘aşer min Rebî’ilevvel sene selâse ‘aşrete ve elf
Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

165 - 1604 (1013) Galata 27: 88a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Geleneksel olarak (olagelmiş) İngiliz kralının İstanbul’daki elçi-
lerinin tercümanları, haraç ve diğer örfi vergilerden muaf tutul-
muşlardır. İngiltere elçisi padişaha bir mektup göndererek ölen ter-
cüman Yakomi’nin yerine getirilen tercümandan haraç ve diğer ör-
fi vergilerin alınmamasını istemiştir. Padişah yazmış olduğu fer-
manla, geleneklere uygun olarak (kadîmden olgeldiği üzere) söz
konusu tercümanlardan haraç ve diğer örfi vergilerin alınmaması-
nı emrediyor.

*Customarily (olagelmiş) translators of the ambassadors of the
King of England in İstanbul are exempt from tribute and other
customary (örfi) taxes. The English ambassador sends a letter to
the Sultan, requesting that the new translator appointed in place
of the late Yakomi be exempt from tribute and taxes. The Sultan
issues an imperial order (ferman) instructing that as ordained by
custom (kadîmden olgeldiği üzere) the translator in question sho-
uld be exempt form tribute and taxes.*

Nişân-ı şerîf-i âlîşân oldur ki

İngiltere ilçisi dergâh-ı mu‘allâma mektûb gönderüp İngiltere
kralının âsitâne-i sa‘âdetimde olan ilçilerinin tercümânlığı hıdme-
tinde olan harâcdan ve sâyir tekâlîf-i ‘örfiyyeden mu‘âf ve müselle-
lem olagelmişdir sâbıkan İngilterelü tercümân olup mürd olan Ya-
komi veled-i Anton yerine hâlen tercümânlığı hıdmetinde olan dâ-
rende-i fermân-ı hümayûn [silik] harâcdan ve sâyir tekâlîf-i ‘örfiy-
yeden mu‘âf ve müsellemler olmak ricâsına ‘arz itmeğin mezbûr

mürd olan tercümânlarını merkûm yerine kadîmden olıgeldüğü üzre harâc ve sâyir tekâlîf-i 'örfiyyeden mu'âf ve müsellemler olmasın emr idüp bu nişân-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki mezbûr fermân-ı hümayûnum üzre mürd olan mezkûr tercümânları yerine tercümân olıgeldüğü üzre harâc ve sâyir tekâlîf-i 'örfiyyeden mu'âf ve müsellemler ola ol bâbda hiç âhar mâni' ve dâfi' olmaya ve münâzi' ve müzâhim olmaya şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâhiri Şevvâl sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

166 - 1604 (1013) Galata 27: 88a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Geleneksel olarak (kadîmden olıgeldüğü üzere) İngiltere kralının İstanbul'daki elçilerinin tercümanları, haraç ve diğer örfi vergilerden muaf tutulmuşlardır. İngiltere elçisi padişaha yazdığı dilekçe ile, Galatalı Petro adlı tercümanın elinde daha önce yazılmış olan ve İngiliz elçilerinin tercümanlarından haraç ve diğer örfi vergilerin alınmamasını emreden bir ferman olduğunu belirterek bu fermanın yenilenmesini istemiştir. Padişah yeniden yazdığı fermanla, bu konuda daha önce yazılmış olan fermana uyulmasını emrediyor.

Customarily (kadîmden olıgeldüğü üzere) dragomans of English ambassadors in İstanbul are exempt from tribute and other customary (örfi) taxes. The English ambassador petitions the Sultan stating that Galatalı Petro, a dragoman, holds an imperial decree (ferman) stipulating that English ambassadors' dragomans are exempt from tribute and taxes. The ambassador thus wants the imperial decree to be renewed. The Sultan re-issues the imperial order, instructing that everyone should act in accordance with his previous imperial order on the matter.

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı şâhî oldur ki

Hâlen İngiltere kralının südde-i sa'âdetimde olan ilçisi dergâh-ı mu'allâma 'arızhâl gönderüp müşârün-ileyh kralın âsitâne-

i sa'âdetde olan ilçilerinin tercümânlığı hıdmetinde olanlar kadîmden olgeldüğü üzre harâc ve sâyir tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf ve müsellemlerdir deyü hâlen tercümânlığı hıdmetinde olan dârende-i fermân-ı hümayûn Galatalı Petro Kaland harâc ve sâyir tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf ve müsellemler olup kimesne mâni' olmaya deyü eline babam hudâvendigâr tâbe serâhû zamânında nişân-ı hümayûn virildüğün bildürüp hâlen tecdîd olunmak bâbında 'inâyet ricâ eylemeğin buyurdum ki bu bâbda babam zamanında virilen nişân-ı hümayûn mücebince amel eyleyüp min ba'd hilâf-ı cevâz göstermiyeler şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe 'itîmâd kılalar tahrîren fî evâhiri şehri Şevvâli'l-mükerrrem sene selâse aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

167 - 1605 (1014) Galata 27: 88b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı adalarda yaşayan 5500 gayrimüslim padişaha yazdıkları dilekçede geleneksel olarak (kadîmden) 70'er akçe cizye ve sürsat vergisi olarak da saray mutfağına 428.805 akçe değerinde 28.187 çeki odun verdiklerini belirtirler. Gayrimüslim halk, Franko adlı Yahudi mültezimin ortaklarıyla birlikte adalarına geldiklerini, cizye vergisini 100'er akçeye, saray mutfağına verilecek odunu da 40.267 çeki oduna yükselterek kendilerine zulmettiklerini, ayrıca istemre adında yeni bir vergi istediklerini de sözlerine ekleyerek bu mültezimlere engel olunmasını istemişlerdir. Padişah, Galata ve Üsküdar kadıları ile birlikte Şehzade Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı bölgelerin kadılarına bir ferman göndererek mültezim Franko ve ortaklarının daha önce yazılmış olan fermana aykırı olarak halktan vergiler istediklerini, üstelik bunları hazineye teslim etmediklerini bildirerek mültezimlerin topladıkları vergileri hazineye ulaştırmalarını sağlamalarını ve ek vergi isteyerek halka zulmetmelerine engel olmalarını emrediyor.

5,500 non-Muslim residents of islands tied to the Şehzade Sultan Mehmet Han Waqf petition the Sultan. They state that customarily (kadîmden) they have been paying a 70 akçe per person cizye (capitation) tax and providing the palace kitchen with 28,187 çeki (approximately 226 kilos) of wood worth 428,805 akçe as their sürsat tax (an in kind military tax). The non-Muslim residents complain that Franko, a Jewish tax farmer, came to the island with his partners and raised the cizye tax to 100 akçe per person and the wood for the palace kitchen to 40,267 çeki. They also introduced a new tax called istemre. The residents want the tax farmers to be prevented from harming them. The Sultan hereby sends an imperial decree (ferman) to the judges of Galata and Üsküdar along with judges of regions tied to the Şehzade Sultan Mehmet Han Waqf, complaining that tax farmer Franko and his partners are violating former imperial decrees, imposing taxes on the subjects, and not turning the money over to the treasury. The decree orders officials to make sure that the collected taxes are turned over to the treasury and also to prevent tax farmers from harming subjects through new taxes.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-melikî'l-mu'în mevlânâ Galata ve Üsküdar kâdîları zîdet fezâ'iluhumâ ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fazl ve'l-kemâl merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzade Sultan Mehmed Hân tâbe serâhunun evkâfından vâkî' olan kâdîlar zîde fazluhum tevki'-i refi'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki merhûm ve mağfûrûn evkâfından cezîrelerde olan beş bin beş yüz nefer keferi sütte-i sa'âdetime arzihâl gönderüp kadîmden yetmişer akçe ziyâde-i cizyemiz evkâf mütevellîsi cem' ve tahsîl ve teslim-i hazîne idüp lâkin sürsat teklîf olunmak şartıyla matbah-ı âmireye on beşer akçe hesabı üzere yirmi sekiz bin yüz seksen yedi çeki odun virmeğe ta'ahhüd idüp ve bahâsı dört yüz yirmi iki bin sekiz yüz beş akçe olup her sene edâ iderken hamr emîni olan Franko nâm Yahudi ve şerîkleri istemre [?]

ihdâs idüp cezîrelerimiz üzerine gelüp zulm ve ta'addî ile cem' idüp zikr olunan teklîfe tahammülümüz olmamağla ref'i mukâbelesinde ziyâde-i cizye ve ziyâde-i sâyire üzerine on beşer akçe dahi zamm olunup cümle yüzer akçe olup ve on beşer akçe hesâbı üzre kırk bin iki yüz altmış yedi çeki oduna bağlayup şimdi hem odun virüp ve hem Yahudiler gelüp iltizâmımıza dâhildür deyü [silik] hükm ile istemre cem' eylemiştir bi'l-küllîye istemre üzerimizden ref' olunup ve hamr emîninin iltizâmından ihrâc olunur ise mukâbelesinde matbah-ı âmireye her sene kırk iki bin çeki odun gemilerimizden yirmi beşer akçeye alup mîrîye on üçer akçe hesâbı üzre bahâsı beş yüz doksan [silik] bin akçe olur ve elli bin akçe zevâyid tarîkiyle edâ olunup bu cümle bir senede altı yüz dört bin akçe olur ve vâki' olan on ikişer akçe kesirden beş yüz elli bin akçe'i bâğlarımız mahsûlünden ve hânemize dâhil sürsât hıdmetin bizimle ma'an viregelüp Emir Sultan Vakfı'ndan Erdek nâm karye bâğlarından cem' idüp istemre ref'i mukâbelesinde kırk altı bin çeki odunu şartımız üzre teslîm eyleyüp üslûb-ı sâbık üzre mütevellîmiz cem' idüp vâki' olan kesri bâğlarımız mahsûlünden cem' idüp edâ' olundukdan sonra min ba'd Yahudilerin istemre ve sâyir teklîflerinden bir teklîf olmayup vech-i meşrûh üzre mu'âf olmak için bin on dört Muharreminin on yedinci gününde arz olundukda bundan akdem hamr-ı hâdis mukâta'asın Franko şerîkleriyle iltizâm eyledikde re'âyâ musallat olup fermân-ı şerîfe muhâlif küllî akçelerin alup hazîneye bir akçe teslîmleri olmayup küllî gadrleri olduğu ecilden ref' olunup re'âyânın cizyelerine beşer akçe zamm olunmuşıdi ba'dehû İstanbul etrâfında olan kasabât ve kurânın tahammülleri vardır deyü tekrâr hamr-ı atîk mukâta'asıyla hamr-ı hâdis mukâta'asının üç tahvîli bin iki yüz yetmiş sekiz yük ve seksen iki bin akçeye iltizâm eyleyüp zikr olunan kasabât ve kurânın ekseri selâtîn ve vüzerâ' evkâfına müte'allik olmağla evkâf-ı mezbûre müfettişleri muhızır gönderüp re'âyânın hamr-ı hâdis zulmünden perâkende ve perîşân olup hamr-ı hâdis ref' olunmadığı takdîrce mâlî mîrîye ve evkâfa küllî zarar müterettib olup niçe re'âyâm için imâretler kapanmak mukarrerdir deyü i'lâm eylediklerini rikâb-ı hümayûna arz olundukda re'âyâ müşevveş ve ihtilâlden halâs olup

eyyâm-ı adâletimde âsûde-hâl olmaları için hamr-ı hâdis ref‘ olunup re‘âyâyâ tahammüllerine göre gayrı teklîf olunmak münâsib fehml olunmasıyla Şehzâde Sultan Mehmed Evkâfı re‘âyâsıyla kendü rızâlarıyla bundan akdem ziyâde-i cizye ve cülûs-ı hümayûn ve bedel-i hamr-ı hâdis için virecekleri yüzer akçe mukâbelesinde ve sâyîr tekâlîf-i müte‘ahhide mukâbelesinde kırk bin çeki odun ve hâlen istemre ref‘ olunmak mukâbelesinde kendü talebleriyle ve rızâ ile elli bin çeki odun ki cümle bir senede kırk altı bin çeki odun virüp bî-kusûr sarây-ı âmireye teslîm itmek üzre dîvân-ı hümayûnda kâdî‘askerlerim huzûrunda sicil olunup ve sûreti hazînede hıfz olundukdan sonra min ba’d istemre teklîf olunmamak fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda şart-ı mesfûr üzere her sâl bunları kırk altı bin çeki odunu an bâr-ı hâssaya teslîm itdürüp mâdâm ki ihmâl ve müsâhele eylemiyeler istemre nâmına bunlardan bir akçe ve bir habbe aldırmyasın ve mukaddemâ verdikleri kırk bin çeki odun mukâbelesinde dahi ziyâde-i cizye ve cülûs-ı hümayûn terakkîsi ve bedel-i hamr-ı hâdis için virecekleri yüzer akçe alınmayup teklîfât-ı mezbûre ile re‘âyâ-yı yerinizde rencîde ve remîde itdirmiyessin şöyle bilesiz ve ba‘de’n-nazar bu hükm-i hümayûnumu ellerinde ibkâ eyleyüp alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’l-‘işrîn şehri Muharrem sene erba’a ‘aşrete ve elf Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

168 - 1605 (1014) Galata 27: 88b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Vakfı’nın mütevellisi, padişaha bir dilekçe göndermiştir. Müteveli, Bursa’ya bağlı bölgelerin vergilerini toplayan sipahilerin, Kapıdağı nahiyesine bağlı 74 haneli Gonya köyünün kendi vergi defterlerine kayıtlı olduğu gerekçesiyle köy halkından 1603-04 (H. 1012-13) yılları için zorla cizye vergisi aldıklarını, oysa köyün adı geçen vakfa bağlı olduğunu ve köy halkının cizyelerini 46.000 çeki odun olarak saray mutfağına götürülmek üzere vakıf mütevellilerine verdiklerini belirtmiştir. Padişah,

Galata kadısına gönderdiği fermanla, söz konusu iki yıl için fazladan toplanmış olan cizyenin sipahilerden alınıp halka geri verilmesini ve vakıf mütevellileri dışındaki kimselerin halktan fazladan vergi almasına engel olmasını emrediyor.

The mutawalli of the Şehzade Sultan Mehmet Waqf petitions the Sultan. He states that timariots responsible for collecting taxes of regions tied to Bursa collected the cizye (capitation) tax of Gonya, a 74-household village tied to the Kapıdağı district, for 1603-04 (AH 1012-13) by force, on the ground that it was registered in their tax books. However, the mutawalli notes, the village is tied to the above-stated waqf and has already paid its cizye tax to the waqf mutawallis through 46,000 çeki wood for the place kitchen. The sultan sends an imperial decree (ferman) to the judge of Galata ordering that the overtaxed amount for the two years in question be taken back from the timariots and returned to the villagers. It also instructs that people other than the waqf mutawallis should be prevented from taxing the villagers.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'in el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'in mevlânâ Galata kâdîsî zîde fezâyilehû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mahrûsa-i İstanbul'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzade Sultan Mehmed tâbe serâhû evkâfı mütevellîsî zîde mecduhû dersâ'âdetime arz gönderüp evkâf-ı mezbûreden Kapudağı Nâhiyesi'nde vâki' yetmiş dört hânelü Gunya nâm karye ahâlîsinin mutasarrıf oldukları yerleri merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Bayezid Hân tâbe serâhu toprağında olmağla Brusa perâkendesinin ziyâde-i cizyeleri cem'ine me'mûr olan sipâhîler karye-i mezbûre defterimize dâhildir deyü bin on iki ve bin on üç târîhlerinde varup ziyâde-i cizyelerin cebren cem' idüp lâkin karye-i mezbûrede olan merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzade Sultan Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfının defterlü re'âyası olup ve her sene ziyâde cizyelerin mütevellîler cem' eyleyüp matbah-ı âmireye

ta'yîn olunan kırk altı bin çeki odun bahâsına virü gelmiştir kesr ve zıkr olunan târîhlerde ziyâde cizye cem'ine me'mûr olanlar karye-i mezbûre re'âyâsından ziyâde-i cizye nâmıyla aldıkları akçeler bî-kusûr alivirilüp ve evkâf-ı mezbûre re'âyâsının ziyâde-i cizyeleri istemreleri ref'i mukâbelesinde kırk altı bin çeki oduna bağlamıştır deyü min ba'd karye-i mezbûre re'âyâsına hâricden dahl olunmamak bâbında emr-i şerîfim ricâ eylemeğin hızâne-i âmiremde mahfûz olan defterlere nazar olundukda karye-i mezbûre Şehzade Mehmed Hân tâbe serâhû evkâfı re'âyâsından olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın buyurdum ki hük-m-i şerîfim vardıkda karye-i mezbûre ahâlîsinin zıkr olunan iki senede vâkı' olan ziyâde-i cizye akçelerin girü re'âyâyâ red idüp bî-kusûr aliviresiz ve karye-i mezbûre re'âyâsına ve ziyâde-i cizye nâmıyla taraf-ı âhardan bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmiyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hük-m-i hümayûnı ellerinde ibkâ idüp 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'r-râbî' ve'l-'işrîn şehri Muharremi'l-harâm sene erba'a 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

169 - 1605 (1014) Galata 27: 89a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Mehmet Han Vakfı'nın mütevellisi padişaha bir dilekçe göndererek Marmara bölgesinde bulunup adı geçen vakfa bağlı bölgeler ile Emir Sultan Vakfı'na bağlı Erdek sakinlerinin avarız ve sürsat gibi vergilerini geleneksel olarak birlikte ödediklerini (ma'an viregelüp) belirtir. Daha önce yazılmış olan bir fermanla adı geçen vakıflara bağlı bölgelerin halkından istenen istemre adlı vergi kaldırılmış, yerine saray mutfağına toplam 46.000 çeki odun göndermeleri ve verecekleri odun eksik geldiğinde, bağlarından elde ettikleri ürünün değerine göre akçe üzerinden ödeyerek bu açığı kapatmaları emredilmiştir. Müteveli, halkın bir bölümünün bu vergileri ödemeye direndiğini belirterek kendisine bu konuda yenisinden emr-i şerif verilmesini istemiştir. Padişah Galata ve Üsküdar

kadılarına gönderdiği emr-i şerif ile, bu konuda daha önce yazılmış olan fermana uygun davranılmasını ve fermana aykırı davrananların cezalandırılmasını emrediyor.

The mutawalli of the Şehzade Mehmet Han Waqf petitions the Sultan, stating that customarily the regions in Marmara tied to the above-stated waqf, like Erdek residents tied to the Emir Sultan Waqf, have paid their avarız and sürsat taxes together (ma'an vi-regeliüp). A previous imperial decree (ferman) had rescinded the istemre tax for the regions in question and ordered in kind payment in terms of 46,000 çeki wood for the palace kitchen. If the wood were less than required, they would pay the difference in cash, depending on the value of the produce from their vineyards. Stating that some subjects are refraining from paying taxes, the mutawalli requests a pertinent Sultanic order (emr-i şerif). The Sultan hereby sends a Sultanic order to the judges of Galata and Üsküdar,



Thomas Allom'un çizgileriyle Bursa'daki Emir Sultan Camisi ve Külliyesi.

Emir Sultan Mosque and Complex in Bursa, as illustrated by Thomas Allom.

ordering people to behave in accordance with the previous imperial decree along with the punishment of violators.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yen-bû'u'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în vâris-i ulû-mî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata ve Üsküdar kâdîları zîdet fezâyilehümâ tev-kî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzade Mehmed Hân tâbe serâhu evkâfî mütevellî-si zîde mecduhû südde-i sa'âdetime arzihâl gönderüp evkâf-ı mez-bûreden Cezîre-i Marmara ve Kutayı ve Afuşa ve Arablar ve Cezî-re-i Erneb [?] ve Kapudağı ve mukâbelesinde Bandırma ve Yenice ve Tora Limanı ve Sazludere ve Kapudağı Nahiyesi dâhilinde vâkî Emir Sultan Evkâfı'ndan Erdek nâm karye ahâlîsi hâne-i avârizla-rın ve sürsat ve sâyir tekâlîf-i örfiyyelerin ma'an viregelüp hâlen evkâf-ı mezbûrede Cezîre-i Emir Ali ve Cezîre-i [silik] ve tevâbi'in-de sâkin olan re'âyânın üzerlerinden istemre-i cedîd ref' olunup ve hamr emînleri iltizâmından ihrâc olunup mukâbelesinde matbah-ı âmireye kırk altı bin çeki odun virüp yirmi beşer akçeye gemilerin-den satun alup cânib-i mîrîye on üçer akçe hesâbı üzre ziyâde-i ciz-yeleri mikdârı mahsûb idüp ve çeki başına lâzım gelen on ikişer akçe kesri ki beş yüz elli iki bin akçe idüp cümle bâğları mahsû-lünden dönümleri üzerine kaçır akçe lâzım gelür ise cem' itdire de-yü ta'ahhüd eyleyüp vire kırk altı bin çeki odunu teslim eylemeğe mütekeffil olup emr-i şerîf virilmiş iken re'âyâdan ba'zıları kesr-i mezbûrî edâ itmekde ta'allül ve inâd iderler şart ve ta'ahhüdleri üzre odun kesri için bâğları mahsûlünden dönümleri üzerine ka-çar akçe lâzım gelür ise ale's-seviyye cümlesi edâ eyleyüp ve bun-dan mâ'adâ ba'zı re'âyâ gemileri ile müte'ayyin sıra ve buğday ta-şıyup ve ba'zıları odun taşımakla cümlesi bir yerden odun virme-ğe kâdir olmayup mâ-beynlerinde zikr olunan kırk altı bin çeki odunun yirmi üç bin çekisi Cezîre-i Marmara ve Kutayı ve Afuşa ve Cezîre-i Erneb re'âyâsı çeküsü ve bâkî kalan yirmi üç bin çeki-sin de Kapudağı Nahiyesi ve Erdek ve tevâbi'i ve Cezîre-i Mirali ve Cezîre-i [...] ve tevâbi'i re'âyâsı çekmeğe ta'ahhüd itmişdir vech-i

meşrûh üzre re'âyâ uhdelerine aldıkları odunu ta'ahhüdleri üzre edâ eylemek bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğin vech-i meşrûh üzre emrim olmak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı hümayûnum mücebince amel idüp göresiz vech-i merkûm üzre ta'ahhüdleri mukarrer ise ol takdîrce cümlesin bâğlarından dönüm hesâbı üzre kaçır akçe lâzım gelür ise cem' itdürüp ve odunu dahi ne vechile mâ-beynlerinde tevzî' ve teslim eylemişler ise girü ol vechile her birine çekdürüp bir ferde inâd ve muhâlefet itdirmiyesiz emr-i şerîfime muhâlif vaz' idenleri şer'le muhkem te'dîb idüp kimesneye ta'allül ve inâd itdirmiyesiz ve bi'l-cümle şart ve ta'ahhüdleri üzre eğer dönüm hesâbı üzre lâzım olan akçeler ve eğer ale's-seviyye odun virmekte görüp ba'zısından himâyet ve ba'zısından zulüm ve ta'addî itdirmiyesiz gereği gibi edâ-i hıdmet itdiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn Muharremi'l-harâm sene erba'a aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

170 1605 (1014) Galata 27: 89a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata'nın Hıristiyan tavukçuları, saray mutfağında tavuk ve piliç kılığı yaşandığında kendilerinin saraya tavuk ve piliç sağlayarak bu kılığı giderdiklerini ve her yıl ordu için toplanan vergiyi düzenli olarak ödediklerini padişaha bildirmişlerdir. Tavukçular, buna karşılık olarak bütün örfi vergilerden muaf tutulduklarını, ancak kimi vergi görevlilerinin kendilerinden örfi vergiler istemeyi sürdürdüklerini bildirmişlerdir. Padişah, Galata kadısına gönderdiği emr-i şerif ile, geleneklere aykırı (olıgelmişe muhâlif) olarak söz konusu halkın incitilmesine engel olunmasını emrediyor.

The Christian poultry tradesmen of Galata inform the Sultan that they provide poultry for the palace kitchen in times of scarcity and that they pay their yearly military tax regularly. In exc-

hange, they state, they are exempt from all customary (örfi) taxes. However, certain tax officers are trying to collect customary taxes from them. The Sultan hereby sends a Sultanic order (emr-i şerif) to the judge of Galata, instructing that harming subjects in violation of customs (oligelmîşe muhâlif) should be prevented.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn yenbû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselin hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în el-hâkimü'l-âdil bi-kazâ-i Galata zîdet fezâyilehu tevki'-i refi'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem mahmiyye-i Galata'da sâkin zimmî tavukçılar dâyimâ matbah-ı âmirede tavuk ve bilçe muzâyaka oldukça tavuk ve bilç virüp muzâyakasın def' idüp hıdmet eylediklerinden mâ'adâ her sene fermân olunan ordû-yı hümayûnı dahi bi't-tamâm edâ idüp ma'a hâzâ matbah-ı âmireye tavuk ve bilic virenler hıdmetleri mukâbelesinde cümle tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf ve müsellemler olup şimdiye değin kazma ve kürek ve otluk ve aba ve çuka tekâlîf olunugelmîş iken hâlen oligelmîşe muhâlif tekâlîf-i merkûmeyi teklîf iderler hayfıdır men'i bâbında emr-i şerif ricâ ideriz deyü bildirmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz fi'l-hakîka taht-ı kazânda sâkin tavukçılar matbah-ı âmirede muzâyaka oldukça kifâyet mikdârı tavuk ve bilç ve her sene fermân olunan ordu-yı hümayûnı edâ idüp kazma kürek ve otluk ve abâ ve çuka ve gayrı tekâlîf-i örfiyye teklîf idüp hâlen oligelmîşe muhâlif tekâlîf-i merkûmei teklîf idüp ta'addî eylemek ister ise men' ve def' idüp min ba'd oligelmîşe muhâlif ve kânûn-ı kadîme mugâyir kimesneye rencide ve remide itdirmiyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumı yedlerinde ibkâ idüp âlâmet-i şerîfe itimâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Saferi'l-muzaffer sene erba'a 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

171 - 1604 (1013) Galata 27: 90a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Beşiktaş'ın Arap İskelesi Mahallesi'nde yaşayanlar, içlerinden birini saraya göndererek mahallelerinin vergi defterlerine kayde-

dilmemiş olduğunu ve daha önce hiç avarız vergisi ödemediklerini belirterek mahallelerine sonradan yapılmış bir mescitten ötürü kendilerinden avarız vergisi istenildiğini bildirmişlerdir. Mahalle halkı vergi toplayıcılarının kendilerini rahatsız ettiklerini belirterek bu durumun önüne geçilmesi için padişah'tan bir emr-i şerif isterler. Padişah, Galata kadısına gönderdiği emr-i şerif ile, söz konusu mahallenin hazine defterlerinde kayıtlı olmadığını ve şimdiye kadar avarız vergisi ödemediklerini bildirerek halkı incitenlere engel olunmasını emrediyor.

The residents of the Arap İskelesi (Quay of the Arabs) neighborhood in Beşiktaş send a representative to the palace who claims that their neighborhood is not registered in tax books and that they have never paid avarız tax before. Alas, they are being asked to pay avarız tax for a mosque recently built in their neighborhood. Complaining that tax collectors are disturbing them, the neighborhood residents want the Sultan to issue a Sultanic order (emr-i şerif) to protect them. The Sultan hereby sends a Sultanic order to the judge of Galata stating that the neighborhood in question is not registered in tax books and has never paid avarız tax. It thus instructs that its residents should be protected from harm.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn yen-bû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdisi zîdet fezâyilehû tevkî'i refî'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Nahiye-i Beşiktaş kurbünde vâki' Arap İskelesi demekle meşhûr ve müte'ârif mahalle ahâlîsi dersa'âdetime âdem gönderüp bizim mahallemiz hâne defterinde mukayyed olmamağın ve şimdiye değin vire gelmiş değil iken kurbümüzde vâki' [...] Mescidi demekle ma'rûf bir hâdis mescid peydâ olmağla bizden avârız taleb iderler bu âna değin virilmemiş iken girü rencîde olunmadan hâlî değilüz men'i bâbında emr-i şerîf ricâ iderüz deyü bildirmeğın hızâne-i âmirede mahfûz olan

mevkûfât defterlerine nazar olundukda mahalle-i mezbûrenin hânesi olmayup ve bu âna değin viregelmedikleri mukayyed bulunmağın min ba'd rencîde ve remîde olunmaya deyü emr-i şerîfim ricâ itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda minvâl-i meşrûh üzre amel idüp mezkûr karye ahâlisine hilâf-ı şer'-i şerîf rencîde itdirmeyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnunu mezkûrların ellerinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer şehri Cumâdelûlâ sene selâse aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

172 - 1604 (1013) Galata 27: 90a/3 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Karamürsel türündeki geminin kaptanı el-Hac Nasuh'un vergisini vermemek için gemisinde kahve sakladığı, kahve emini Murat Çavuş'un elindeki hüccetle belgelenmiştir. Padişah, Galata kadısına gönderdiği tezkire ile, mültezim Murat Çavuş'un iltizam koşullarına uygun olarak gemideki kahveye devlet adına el koymasını ve kahvenin satılmasını emrediyor.

Murat Çavuş, a coffee officer (kahve emini), holds a hujjet documenting that el-Hac Nasuh, captain of a karamürsel-type ship, has hidden coffee in his ship to evade taxation. The Sultan hereby sends a certificate (tezkire) to the judge of Galata, instructing that tax farmer Murat Çavuş should confiscate and then sell the coffee on behalf of the state.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în el-hâkimü'l-âdil bi-kazâ-i Galata dâmet fezâ'ilehü tezkire varıcak ma'lûm ola ki hâliyâ karamürsel re'islerinden el-Hâc Nasuh nâm kimesne mücerred mîrî resmini virmemek içün on üç tas

[?] kahve kaçırıp üzerine varılup gemisinde görüldükde maktûl olan Mustafa Paşa'nın işbu tesvîd olunmuş bir tas kahve ve bundan mâ'ada sekiz tas kahve harâcî bulunduğuna kahve emîni olan Murad Çavuş'un elinde hüccet-i şer'îyye olduğu i'lâm olunmağın emîn-i mezbûrun şart-ı iltizâmı mücebince zikr olunan kahve kabz ve mîrî için furuht olunmak emr olundı gerekdir ki vech-i meşrûh üzre mezbûrun gemisinde bulunan ol mikdâr kahveyi emîn-i müşârün-ileyh mübâşereti ile ihrâc ve kabz ve furuht itdirüp akçesin dâhil-i hazîne itdiresin bu husûsa dergâh-ı âlî çavuşlarından kıdvettü'l-emâsil ve'l-akrân Derviş Çavuş zîde kadruhû havâle ta'yîn olunmuşdur şöyle bilesin tahrîren fî 23 sene 1013

173 - 1604 (1013) Galata 27: 90b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'un balık eminliğini iltizam yoluyla elinde bulunduran Murat Çavuş padişaha bir dilekçe sunarak geleneksel olarak (kadîmü'l-eyyâmdan) İstanbul'da avlanan kimi balıkların mültezimin kontrolünde tuzlanarak balıkhaneye götürüldüğünü ve burada sattıldıktan sonra devlet adına çeşitli oranlarda vergi alındığını ve bu kurala uymayanların balıklarına el konulduğunu belirtmiştir. Murat Çavuş, İstanbul'un hisarlarında yaşayan kimi balıkçıların avladıkları balığı balıkhaneye götürmeden gizlice sattıklarını belirterek bu kişilere engel olunması için padişah'tan emr-i şerif istemiştir. Padişah İstanbul, Galata ve Üsküdar kadıları ile Rumeli ve Anadolu Hisarları'nın dizdarlarına gönderdiği emr-i şerif ile gizlice avlanıp elde ettikleri balıkları balıkhaneye sokmadan satışa çıkaranlara engel olunmasını, bu kişilerin ellerindeki balığa mültezimin el koymasını ve yakalananların cezalandırılmasını emrediyor.

Murat Çavuş, who holds tax farming rights of the fish office (balık eminliği) of İstanbul, petitions the Sultan. He states that customarily (kadîmü'l-eyyâmdan) the fish caught in İstanbul is salted and then taken to the wholesale fish market (balıkthane) un-

der the tax farmer's supervision for sale. The state taxes the proceeds at varying rates and the fish this regulation's violators is confiscated. Murat Çavuş states that some fishermen residing in the fortresses of İstanbul have been secretly selling their fish without taking it to the wholesale market. He wants the Sultan to issue a Sultanic order to prevent this practice. The Sultan hereby sends a Sultanic order (emr-i şerif) to the judges of İstanbul, Galata and Üsküdar and castellans (dizdar) of the Rumeli and Anadolu fortresses. It instructs the prevention of the practice of secretly catching and selling fish without going through the wholesale market, the punishment of violators, and the confiscation of fish in their possession.

Ekâzî-i kuzâtî'l-müslimîn evâlî-i vülâti'l-muvahhidîn menâ-bi'ü'l-fazl ve'l-yakîn hücecü'l-hak ale'l-halk ecma'în vâris-i ulû-mi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtassûn bi-mezîd-i inâyeti'l-melikî'l-mu'în İstanbul ve Galata ve Üsküdar kâdîları zîde fazluhum ve kıdveti'l-kuzât ve'l-müstahfızîn Rumeli ve Anadolu Hisârları dizdârları zîde kadruhumâ tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ İstanbul dâlyânları ve tevâbi'i mukâta'alarına ber-vech-i iltizâm emîn olan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Murad Çavuş südde-i sa'âdetime arzihâl sunup kadîmü'l-eyyâm-dan sayd olunan lakerde ve [...] ve uskumrı ve palamud balığı doğru balıkhâneye gelüp uskumrıdan sülüs mahsûlünün resmi mîrî için alınup ve lakerdenin dânesi dört akçeye ve [...] dânesi ikişer akçeye ve palamudun dahi ikisi bir akçeye balık emînleri satun alup tuzlayup şartı üzre furuht idüp emîn ma'rifeti yoğiken fuzûlî balık tuzlayan kimesnelerin ellerinde bulunan balığı mîrî için girift olunup ashâbından gereği gibi haklarından gelinmesi kânûn-ı kadîm olduğundan mâ'adâ şart-ı iltizâmımda dahi vech-i meşrûh üzre mestûr ve mukayyed iken deniz yalılarında olan hisâr erbâbı ve ba'zı kimesneler benim haberim ve ma'rifetim olmadın fuzûlî balık sayd idüp doğru balıkhâneye götürmeyüp tuzlamayup der-fuçı idüp etrâf [...] furuht itmekle balıkhâne mahsûlüne ve benim iltizâmıma küllî zarar ve gadr iderler deyü görölüp men'i bâbında

emr-i şerîfim ricâ itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz kazıyye i'lâm olunduğı gibi ise siz ki kâdılar ve dizdârlar-sız husûs-ı mezbûra [....] mukayyed olup göresiz zıkr olunan yalı-larda her kim balık sayd ider ise muhkem tenbîh ve yasağ eyliye-siz ki vech-i meşrûh üzre sayd eyledükleri balıkları min ba'd hâric eyletmeyüp doğru balıkhâneye götürüp emîn-i mezbûra olıgeldüğü üzre furuht idüp ba'dehû emîn ma'rifetiyle furuht itdürüp [....] ma'rifetinsiz bir ferde balık sayd ve furuht itdirmiyesiz şöyle ki fu-zûlî balık sayd ve tuzlayup furuht iderler ise her kimin elinde bu-lunur ise emîn-i mezbûra şartı mûcebince girift itdirdüp ashâbını dahi yazup isimleri ile arz eylesesiz ki gereğı gibi haklarından ge-line ve bi'l-cümle bu bâbda dikkat ve ihtimâm eyleyüp balıkhâne mahsûlüne zarar gelmekden hazer eyliyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer şehri Şa'bânî'l-mu'azzam sene 1013

Be-makâm-ı Kostantiniyye

174 - 1604 (1013) Galata 27: 91a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Padişah, daha önce Gönen kadısına bir emr-i şerif göndererek 1604 (H. 1013) yılında sefere çıkacak donanma için Gönen'de bulunan 194 haneden kürekçi bedeli olarak hane başına 240'ar akçe avarız vergisi toplanmasını emretmiştir. Ancak, bu vergi toplanmadığı için ikinci bir emr-i şerif ile kadının cezalandırılacağı bildirilmiş ve söz konusu avarız vergisinin ivedilikle toplanıp hazineye ulaştırılması emredilmiştir. Padişah, verginin gecikmesi durumunda kadıyı yalnızca görevden almakla yetinmeyeceğini, ayrıca ceza vereceğini bildirmiştir. Aynı emr-i şerif ile, düşük ayarlı akçe alınmamasına özen gösterilmesi ve fazla akçe alınarak halka kötü davranılmaması için de Gönen kadısı uyarılıyor.

Earlier the Sultan had sent the judge of Gönen a Sultanîc order (emr-i şerif), instructing the collection of 240 akçe per household

as avarız tax from the 194 households in Gönen. The tax was to serve as an oarsmen fee to help finance the 1604 (AH 1013) military expedition. The tax in question was not collected, prompting the Sultan to issue a second Sultanîc order, instructing prompt collection of the tax. The Sultan hereby notes that a delay in the collection will not only lead to a recall of the judge but also to his punishment. The same Sultanîc order instructs the judge of Gönen to avoid accepting low grade akçe and harming the residents through overtaxation.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kelâm mevlânâ Gönen kâdısı zîde fazluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki evvel bahâr-ı huçeste-âsârda deryâ yüzine donanmâ-i hümayûnum gemileri çıkmak fermânım oldukda nevrûz-ı hümayûndan mukaddem tersâne-i âmireme kürekçi bedel-i kürekçi gelüp teslîm olunugeldüğü ecilden bin on üç târîhinin emirleri tahrîr olunmak fermân-ı şerîfim olmağla târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere taht-ı kazânda vâkî' olan avârız yüz doksan dört hânenin herbir hânesinden bedel-i kürekçi ikişer yüz kırkar akçe cem' ve tahsîl ve defter eyleyüp hâsıl olan mâlî tersâne-i âmirem mühimmâtîyçün ber-vech-i isticâl irsâl eylesesiz deyü emr-i şerîf irsâl olunmuşiken bu zamâna değin te'hîr eyledüğün ecilden itâba müstahikk olmuşundur imdi mukaddemâ irsâl olunan emr-i şerîfim mücebince bedel-i akçelerin cem' ve tahsîl ve defter eyleyüp mâh-ı Zilka'desinin on beşine değin donanma-yı hümayûnum mühimmâtîyçün dâhil-i hazîne itdirilmek emr idüp buyurdum ki hükmi-i şerîfim ile vardıkda bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp taht-ı kazânda vâkî' avârız hânesinin herbir hânelerinde târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzere cem' ve tahsîl fermânım olan ikişer yüz kırkar akçeyi ta'cîl ale't-ta'cîl cem' ve tahsîl ve defter eyleyüp hâsıl olan mâlî defteri ile ketb ve mühürleyüp mezbûr kulum ile bi'z-zât getirüp hazîne-i âmireme teslîm eyliyesin ki tersâne-i âmirem mühimmâtîyçün harc ve sarf ve defter oluna husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtındır zinhâr ve zinhâr tereddüd ve tevakkuf eylemeyüp mukaddemâ irsâl olunan

[illegible]

emr-i şerîfim mücebince bedel-i akçeleri hesâb-ı merkûm üzre cem' ve tahsîl idüp mahall-i me'mûra teslîm eylemekde bezl-i maktûr ve sa'yî mevfûr [silik] şöyle ki te'hîr ve ihmâl eylemek ile 'iyâzü bi'llâhi te'âlâ donanmâ-i hümayûnum gemileri defter ile çıkamayup tevakkuf iderse küllî azl ile halâs olmazsın ukûbet olunursun bilmedüm ve istemedüm dimeyüp bâb ve ikdâm ve ihtimâmda kusûr eylemeyesin ve hîn-i cem'de altûnı yüz on sekizere ve kâmil guruşu yetmiş sekizer akçeye ve arslânli guruşu altmış sekizer akçeye alup ziyâde ve noksâna almyasın ve bi'z-zarûrî akçe alınması lâzım gelürse dokuz buçukı bir dirhem gelür hâlis akçe alasın zinhâr kem ayâr ve nâkısı'l-vezn akçe almayasın ve re'âyâdan ba'zıları kadîmî avârızhânesinde iken ellerine birer tarîkile emirler alup biz derbendci ve ba'zı sebîli mu'âf olduk deyü üzerlerine lâzım olan bedel akçelerin virmekde ta'allül ve nizâ' ider ise min ba'd sözlerin ihtifâ eylemeyüp fermânım olan bedel akçelerin alına cem' ve tahsîl ve defter eyleyüp dâhil-i hazîne eylemekden hazer ve ihtimâm eyliyesin bu husûs için tekrâr emr-i şerîf irsâl olunmalu eylemiyesin ve illâ nâdim olursun bilmiş olasın ammâ bu bahâne ile re'âyâdan ziyâde akçe alınmakdan ziyâde ihtirâz eyliyesin şöyle bilesin tecâvüz eylemiyesin re'âyâ tarafından şikâyet olunduğı takdîrde hâllerine müncer olacağıñ fehm eyleyüp bâb-ı adâlet ve istikâmet udûl ve inhirâf göstermiyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'işrîn min Şevvâl sene selâse 'aşere ve elf

175 - 1604 (1013) Galata 27: 91b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata'da yaşayan gayrimüslimler padişaha bir dilekçe göndererek tersane için alınan fıçı, kazma ve kürek vergilerini daha önce yalnızca marangozların ödediğini, ancak son 3-4 yılda bu verginin kendilerinden de toplandığını belirterek bu durumun önüne geçilmesini istemişlerdir. Padişah Galata kadısına gönderdiği emri şerif ile geleneklere aykırı olarak (kadîmden olıgelene muhâlif)

halktan vergi toplanmasına engel olunmasını ve bu konuda daha önce gönderilen emr-i şerife uygun davranılmasını emrediyor.

The non-Muslim residents of Galata petition the Sultan and state that whereas only carpenters were required to pay barrel, pickaxe and shovel taxes, for the last 3 to 4 years they have been asked to pay these taxes as well. They request that the Sultan prevent this situation. The Sultan hereby sends a Sultanic order (emr-i şerif) to the judge of Galata, instructing the prevention of tax collection against the custom (kadîmden olıgelene muhâlif) and compliance with an earlier Sultanic order on the matter at hand.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în el-hâkimü'l-adl bi-kazâ-i Galata zîdet fezâyilehü tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûrda sâkin olan kefere tâyifesi hâlen dersa'âdetime arzihâl sunup her sene sefer-i hümayûn mühimmâtıyçün kazma ve kürek akçesi dülgör tâyifesinden alınıgelüp feth-i hakânîden berü sâyir kefere tâyifesi kadırgalara lâzım olduğu mikdârı tersâne-i âmireye fuçı [silik] kazma ve kürek akçesi viregelmiş değiller iken üç dört seneden berü bizden dahi ol vechile kazma ve kürek akçesi cem' olunup ziyâde gadr ve hayf iderler deyü bildürüp inâyet ricâsına i'lâm itmeğin mezbûr olıgelmemekle men' ve def' olunmak emr idüp dahi vech-i meşrûh üzre min ba'd mezbûrlardan kadîmden olıgelene muhâlif kazma ve kürek akçesi aldırmayup mâ-tekaddemden tersâne-i âmireye kadırgalara lâzım olduğu mikdârı fuçı vireler ol vechile mezbûrları bir ferde rencide ve remide itdirmeyüp olıgelene muhâlif iş olmakdan ihtiyât eyliyesin deyü bin on iki Zilka'desinin evâyili târihiyle müverrah dîvân-ı adâlet-unvân tarafından emr-i şerif virilüp mücebince mâliye tarafından dahi hükm-i hümayûnum ricâ eylemeğin buyurdum ki vech-i meşrûh üzre dîvân-ı hümayûn cânibinden virilen emr-i şerif mücebince amel eyleyüp [...] hilâfına rızâ ve cevâz göstermiyesin şöyle bilesin alâmet-i şerife itimâd kı-

lasın tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-'işrîn Şevvâli'l-mükerrerrem sene
selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

176 - 1604 (1013) Galata 27: 91b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Padişah, daha önce Güvercinlik kadısına bir emr-i şerif göndererek sefere çıkacak donanmanın gereksinimi için Güvercinlik'te bulunan 168 haneden, 1604 (H. 1013) yılı için "kürekçi bedeli" adı altında 240'ar akçe avarız vergisi toplanmasını emretmiştir. Ancak bu vergi toplanamadığı için, ikinci bir emr-i şerif ile kadının cezalandırılacağı bildirilmiş ve söz konusu avarız vergisinin ivedilikle toplanıp hazineye ulaştırılması emredilmiştir. Padişah, verginin gecikmesi durumunda kadıyı yalnızca görevden almakla yetinmeyeceğini, ayrıca ceza vereceğini bildirmiştir. Aynı emr-i şerif ile, düşük aralı akçe alınmamasına özen gösterilmesi vurgulanıyor ve fazla akçe alınarak halka kötü davranılmaması için de Güvercinlik kadısı uyarılıyor.

Earlier the Sultan had sent the judge of Güvercinlik a Sultanic order (emr-i şerif), instructing the collection of 240 akçe per household as avarız tax from the 168 households in Güvercinlik. The tax was to serve as an "oarsmen fee" to help finance the 1604 (AH 1013) military expedition. The tax in question was not collected, prompting the Sultan to issue a second Sultanic order, instructing prompt collection of the tax. The Sultan hereby notes that a delay in the collection will not only lead to a recall of the judge but also to his punishment. The same Sultanic order instructs the judge of Güvercinlik to avoid accepting low-grade akçe and harming the residents through overtaxation.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm mevlâ-nâ Güvercinlik kâdisı zîde fazluhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl

olıcak ma'lûm ola ki evvel bahâr-ı huceste âsârda deryâ yüzine donanma-i hümayûnum gemileri çıkmak fermânım oldukda nevrûz-ı hümayûndan mukaddem tersâne-i âmireye kürekçi ve bedel-i kürekçi gelüp teslim olunugeldüğü ecilden bin on üç târîhinin emirleri tahrîr olunmak fermân-ı şerîfim olmağla târîh-i merkûma mahsûb olmak üzre taht-ı kazânızda vâki' olan yüz altmış sekiz avâriz hânesinin herbir hânesinden bedel-i kürekçi ikişer yüz kırkar akçeyi cem' ve tahsîl ve defter eyleyüp hâsıl olan mâlî tersâne-i âmirem mühimmâtı için ber-vech-i isticâl irsâl eylesin deyü emr-i şerîf irsâl olunmuş iken bu zamâna değin te'hîr eylediğün ecilden itâba müstahikk olmuşsundur imdi mukaddemâ irsâl olunan emr-i şerîf mûcebince bedel-i akçelerin cem' ve tahsîl ve defter eyleyüp mâh-ı Zilka'denin on beşine değin donanma-i hümayûn mühimmâtı için dâhil-i hazîne itdürmek emr idüp buyurdum ki hükm vardıkda bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve terâhî eylemeyüp taht-ı kazânda vâki' avâriz hânelerinin herbir hânesinden târîh-i mezbûra mahsûb olmak üzre cem' ve tahsîlî fermânım olan ikişer yüz kırkar akçeyi ale't-ta'cîl cem' ve tahsîl ve defter eyleyüp hâsıl-ı mâlî defter ile ketb ve mühürleyüp mezbûr kulum ile bi'z-zât gönderüp hazîne-i âmireye teslim eylesin ki tersâne-i âmirem mühimmâtı için harc ve sarf olunan husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtıdır zinhâr tereddüd ve tevakkuf eylemeyüp mukaddemâ irsâl olunan emr-i şerîfim mûcebince bedel-i akçelere hesâb-ı merkûm üzre tahsîl idüp mahall-i me'mûra teslim eylemeğün bezl-i makdûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eylesin şöyle ki te'hîr ve ihmâl eylemek ile iyâzen bi'llâhi te'âlâ donanma-yı hümayûnum gemileri vakti ile çıkamayup tevakkuf lâzım gelse azl ile halâs olmazsın ukûbet olunursun bilmedüm işitmedüm dimeyüp bâb-ı ikdâm ve ihtimâmın kusûr eylemiye ve hîn-i cem'de altını yüz on sekizer akçeye ve kâmil guruşu yetmiş sekizer akçeye ve aslânî guruşu altmış sekizer akçeye alup ziyâdeye ve noksâna almayasın ve bi'z-zarûrî akçe alınmak lâzım geldikde dokuz buçuğı bir dirhem gelür hâlis akçeye aldırasın zinhâr kem 'ayâr ve nâkîsu'l-vezn akçe almayasın ve re'âyâdan ba'zıları kadîmî avâriz hânesinden iken ellerine bir tarîk ile emr alup biz derbendci ve ba'zı sebeb ile mu'âf olduk deyü üzerlerine lâzım olan

bedel akçelerini virmekde inâd iderler ise min ba'd sözlerini ihfâ eylemeyüp fermânım olup bedel-i akçelerini elbette alına cem' ve tahsîl ve defter eyleyüp dâhil-i hazîne eylemeğe cidd ve ihtimâm eylesesin bu husûs için tekrâr emr-i şerîfim irsâl olunmalu eylemesün ve illâ nâdim olursun bilmiş olasin ammâ bu bahâne ile re'âyâdan ziyâde akçe almakdan ziyâde ihtirâz eylesesin şöyle ki tecâvüz eylemiyesin re'âyâ tarafından şikâyet olunduğı takdîrce helâkine münce olacağını fehmi eyleyüp bâb-ı adâlet ve istikâmetden udûl ve inhirâf göstermiyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Şevvâl min şühûr sene selâse 'aşrete ve elf

177 - 1604 (1013) Galata 27: 92a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Padişah, Galata kadısına gönderdiği emr-i şerif ile sefere çıkacak donanmaya kürekçi gerektiğini ve bunun için Galata'da bulunan 910 haneden 1603 (H. 1012) yılı avarız vergisine karşılık olarak birer kürekçi toplanmasını emretmiştir. Padişah, kürekçi bedeli ödemek isteyenlerden bu verginin eksiksiz olarak alınmasını ve vergi memuru Mustafa'ya da hane başına altışar akçe verilmesini emrediyor.

The Sultan sends a Sultanîc order (emr-i şerîf) to the judge of Galata instructing that the military needs more oarsmen for the upcoming expedition and that each of the 910 households in Galata should contribute one oarsman as its avarız tax for 1603 (AH 1012). It also orders that those who would rather pay an oarsmen tax should pay the tax collector Mustafa 6 akçe per household.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ el-hâkimü'l-adl bi-kazâ-i Galata kâdîsı zîdet fe-

zâ'ilehû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hak sübhânehû ve te'âlânın uluvv-i inâyetine tevekkül ve server-i kâyi-nâtın ve mefhar-i mevcûdât salavâtu'llâhi aleyhi ve selâmuhûnun mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtlarını tevsîl idüp inşâallâhü te'âlâ ev-vel bahâr-ı huceste-âsârdan deryâ yüzine donanma-yı hümâyûnum gemileri çıkmak fermânım olup zikr olunan gemilere kürekçi lâzım olup taht-ı kazânda vâki' dokuz yüz on avâsız-hânesinin tahrîr defteri mücebince bin on iki vâcibine mahsûb olmak için herbiri hânesinden bir nefer kürekçi ihrâc olunmak fermânım olmağın olıgelen âdet ve kânûn üzre ihrâc olunmak emrim olmuştur bu-yurdum ki hükm-i şerîfimle silâhdârlar zümresinden zübdetü emâ-sil ve'l-akrân Mustafa zîde kadruhû vardıkda bu bâbda vârid olan emrim mücebince tahmîn idüp taht-ı kazânda vâki' olan dokuz yüz on ve avâsız-hânesinin bin on iki vâcibine mahsûb olmak için herbir hânesinden bir nefer kürekçiler bundan akdem tahrîr olu-nan defter mücebince bi't-tamâm ihrâc itdürüp bu bâbda bir ferde ta'allül ve inâd itdirmiyessin ve re'âyâ tâyifesinden bedel-i kürekçi ihrâc olunmağa mübâderet olundukda herbiri bi-lâ emr mu'âf ve otlakçı ve tüccâr ve [...] re'âyâsı [silik] mahallelerinde kadîmden hâne ta'yîn olunan kirâciyândan ve kefere mahallelerinden ve ba'zı hâllerde vâridelerde olup hâne defterinde mukayyed olanlardan taleb olundukda ta'lîl itmek ile her sene noksân üzerine cem' olu-nup ve ba'zı hâne-i avâsızdan olanlar fevt oldukda evleri asâkire intikâl idüp ve ba'zının yerine mescid ve medrese binâ olunup ol makûlelerin [...] virilmek üzre mukaddemâ fermân olunmuş iken hâlen ânlar dahi ta'lîl idüp sene-i sâbıkada külli bâkîsi kalmışdır imdi ol makûlelere dahi dikkat ve ihtimâm idüp fermân-ı hümâyû-numa muhâlif kimesneye ta'lîl itdirmiyüp bi't-tamâm ve'l-kemâl tahsîl itdiressin şöyle ki tahrîr olunan hâne defterinden noksân ge-le müsâmaha iden nüvvâb ve mübâşirîne tahmîn itdirmesi muhar-rerdir âna göre tenbîh idüp bir dürli dahl eyliyesin ve irsâl olunan kulumun cihet-i ma'âşiyçün olıgelen 'âdet ve kânûn üzre her hâne-den altışar akçe aldırup ândan ziyâde bir akçe ve bir habbelerin al-mayalar ve aldirmıyasın husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmedendir sâyire kıyâs eylemeyüp bu bâbda vârid olan emrimi yerine getürüp

emr-i âhar irsâline muhtâc itmîyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe
i'timâd kılasın tahrîren fî 23 min şehri Recebi'l-mürecceb sene
1013

Be-makâm-ı Kostantiniyye

178 - 1604 (1013) Galata 27: 93b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Padişah, daha önce 1603 (H. 1012) yılı için tersaneye Galata'nın her yedi hanesinden birer, Galata'ya bağlı Marmara ve diğer nahiyelerin her on hanesinden de birer kürekçi gönderilmesini Galata kadısına emretmiştir. Padişah, Galata kadısına gönderdiği yeni emr-i şerif ile bayrama kadar Galata'ya bağlı bölgelerden kürekçi bedeli vergisinin toplanmasını ve hazineye ulaştırılmasını emrediyor.

Earlier the Sultan sent a Sultanîc order (emr-i şerîf) to the judge of Galata, instructing that in 1603 (AH 1012) every seven households in Galata and every ten households in Marmara and other regions tied to Galata should send one oarsman to the dockyard. Now the Sultan issues a second Sultanîc order, instructing the judge of Galata to collect and turn over to the treasury the oarsmen tax of the regions tied to Galata before the eid (bayram).

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdîsı zîdet fezâyilehû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem bin on iki vâcibine mahsûb olmak üzre Galata'nın her yedi hânesinden bir kürekçi ve Marmara ve sâyir nevâhînin her on hânesinden bir kürekçi ihrâc olunup tersâne-i âmireye teslim eylesin deyü emr-i şerîf irsâl olunmuş idi imdi bilâd-ı selâseden tahsîl olunan bedel-i kürekçi id-i şerîf mevâcibi için dâhil-i hazîne olup donanma-i hümayûnum

içün âhar yerden tedârik olunmak fermânım olmağın imdi taht-ı kazâna tâbî' bedel-i kürekçi ihrâc olunup îd-i şerîf mevâcibi içün bi't-tamâm dâhil-i hazîne olmak emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda vârid olan emrim mücebince amel idüp dahi min ba'd te'hîr ve tevakkuf itmeyüp [silik] fermânım olan bedel-i kürekçi akçesin ta'yîn olunan zamâna değin dâhil-i hazîne itdürüp bir dürlü [silik] eylemiyesin ve ba'de't-teslîm mevkûfât defterlerine kayd itdürüp yedinize mevkûfât mühri ile temessük alup kat'-ı alâka husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmedendir âna göre mukayyed olup bu bâbda vârid olan emrimi yerine getirüp emr-i âhar irsâline muhtâc eylemiyesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî gurrei şehri Ramazânî'l-mübârek sene [1013]

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

Ramazânî'l-

179 - 1604 (1012) Galata 27: 94a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'dan Cafer, I. ve II. Mustafa, İsmail ve Yorgi adlı ortaklar, padişaha bir dilekçe sunarak İstanbul, Galata, Eyüp ve Üsküdar'da bulunan bozahanelerin üç yıllık mukataasını daha önce Mehmet ile Yasef adlı ortakların 157.500 akçeye üstlendiklerini, bu iltizamın süresinin dolduğunu, hatta üzerinden üç ay geçtiğini belirtmişlerdir. Adı geçen beş ortak, bilirkişilerle birlikte mahkemeye gelerek söz konusu iltizamı üç yıllığına 600.000 akçeye üstlenmişlerdir. İltizam koşullarına göre, bozahaneler büyüklüklerine göre üç ayda bir mültezimlere ödeme yapacaklar, mültezimlerin izni olmadan kimse yeni bozahane açamayacak, mültezimler birbirlerine kefil olacak, içlerinden Cafer kethüda olacak, aralarındaki anlaşmazlıklar mahkemede çözülecek, dışarıdan kimse ilişkilerine karışmayacak ve paranın 200.000 akçesi peşin olarak hazineye aktarılacaktır. Beş ortak, iltizamlarına başkalarının karışmaması yolunda padişahın berat istemişlerdir. Padişah, mültezimlere söz konusu mukataanın belirlenen koşullarla işletilmesini ve başkalarının karışmamasını öngören bir berat veriyor.

Cafer, Mustafa I, Mustafa II, İsmail and Yorgi, partners and residents of İstanbul, petition the Sultan, stating that the tax farming rights of boza stores in İstanbul, Galata, Eyüp and Üsküdar were bought by Mehmet and Yasef for 157,500 akçe for three years. The tax farming period ended three months ago. The above-stated five partners appear in court with experts and buy the tax farming rights in question for 600,000 akçe for three years. According to the agreement, depending on their size, boza stores will make payments to the tax farmers every three months. No one will be allowed to open a new store without the tax farmers' approval. The tax farmers will serve as each other's surety, with Cafer acting as their steward (kethüda). Disputes among tax farmers will be heard in court, with no outside interference. Finally, 200,000 akçe of the sum will be transferred to the treasury in advance. The five partners request an imperial appointment (berat) documenting that no one will interfere with the tax farmers' business. The Sultan issues an imperial appointment authorizing the tax farmers to operate in accordance with the above conditions, without interference from others.

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sultânî tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmi oldur ki mahmiyye-i İstanbul sâkinlerinden Cafer ve Mustafa ve İsmail ve Yorgi nâm zimmî dîvân-ı hümayûnuma gelüp arzihâl sunup mahmiyye-i İstanbul ve Galata ve hazret-i Eyyûb ve Üsküdar'da vâki' olan bozahâneler mukâta'ası bin sekiz Saferinin guresinden üç yıla yüz elli yedi bin beş yüz akçeye Mehmed ve Yasef nâm kimesnelere der-'uhde olunup mukâta'a ref' olunmağla hâlî kalup ve mültezimân-ı mezbûrânın tahvîl-i ûlâ tamâm olalı üç aydan ziyâde zamân mürûr eyleyüp ehl-i hiref ihtiyârlarından İsmail ve Mehmed ve Şaban ve Davud ve sâyirleri dahi meclis-i şer'a gelüp mezbûr Cafer ve Mustafa ve diğer Mustafa ve İsmail ve Yorgi nâm kimesneler mukâta'a-i mezbûreyi bin on bir Cumâdelevvelinin guresinden üç yıla altı yük akçeye ber-vech-i iş-tirâk iltizâm ve kabûl idüp şol şartile ki üslûb-ı sâbık üzre bozahâneler işleyüp [silik] dört tesellüm olunup [....] olan bozahânelerin

her birinden üç ayda ikişer yüz kırk akçe ve ândan dahi aşağı olanların her birinden üç ayda ikişer yüz akçe ve andan aşağı olanların her birinden üç ayda yüz altmış akçe andan aşağı olanların her birinden üç ayda yüz yirmişer akçe alınıp ve tatlu bozahânelerin her birinden üç ayda kırk akçe alınmak üzere her bozahâne tahammüline göre tahmîl olunup bozahâneler açılmak lâzım gelürse ma'rifetimiz olmayınca açmayalar ve ehl-i hiref tâifesinden olanlar her üç ayda bir kıstu'l-yevm mücebince haklaşup ve zarar-ı mâle birbirlerine kefiller olunup içlerinden merkûm Cafer kethüdâ olup olgeldüğü üzere subaşı ve asesbaşı ve yeniçeri tâ'ifesi min ba'd karışmayup cerîme-i galîza sâdır olursa şer'-i şerîf üzere kâdî ma'rife tiyle görülüp haklarından gelinüp ve ber-vech-i peşîn tevârîh-i muhtelif ile iki yük akçe teslim ve dâhil-i hazîne olunup mezkûrlardan gayri kefereden kimesne dahl itmeye deyü inâyet ricâ eyledikleri sene ihdâ aşrete ve elf Cumâdelevvelinin on ikinci günü arz olundukları kânûn-ı kadîm üzere haklaşup tedâhül itdirmiyüp bozahaneler âdet-i kadîm mezkûrlar mübâşeret eyleyeler deyü berât-ı şerîfe virilmeğin hâlen serîr-i saltanat-ı cenâb-ı celâlet-kâ'ime müyesser olmağla umûmen tecdîd-i berevât fermânım olmağın işbu bin on iki Şevvâlinin on üçüncü gününde müceddeden bu berât-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki mezbûrlar varup vech-i meşrûh üzere ber-vech-i iştirâk kemâkân mültezimler olup hıdemât-ı iltizâmı ber-vech-i istikâmet mü'eddâ kıldıklarından sonra iltizâmlarına cevâb virmekde bezl-i maktûr eyleyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer min Zilkâ'de sene isnâ 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

180 - 1605 (1013) Galata 27: 94b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İçki emini olan Franko adlı Yahudi, padişaha bir dilekçe sunarak elinde bulunan içki mukataasının İstanbul, Galata, Üsküdar ve Eyüp kazalarını kapsadığını, iltizam koşullarına göre bu bölgeler-

de bulunan meyhanecilerin aldıkları içkinin her midresi için birer akçe masdariye vergisi ödemeleri gerektiğini ve gizlice içki satın alanlara 6 filori ceza kesilmesi gerektiğini, ancak Galata'da yaşayan Hristiyanların ödemeleri gereken masdariye vergisini iki yıldır vermediklerini bildirerek konuya açıklık getiren emr-i şerif istemiştir. Padişah İstanbul, Galata, Üsküdar ve Eyüp kadılarına gönderdiği emr-i şerif ile bölgelerinde yaşayan Hristiyan ve Yahudi meyhanecilerden ödememiş oldukları masdariye vergisinin tahsil edilmesini, bu vergiyi ödemeyenlerin cezalandırılmasını ve iltizam koşullarına uyulmasını emrediyor.

Franko, a Jewish spirits officer (içki emini), petitions the Sultan, stating that he holds the tax farming rights of İstanbul, Galata, Üsküdar and Eyüp, that the taverns (meyhane) in these regions are required to pay a 1 akçe per midre masdariye tax and that those who secretly buy spirits are to pay a 6 florin penalty. However, he says, the Christian residents of Galata have been evading the masdariye tax for the last two years. Accordingly, he requests a Sultanic order (emr-i şerif) to clarify the matter. The Sultan hereby sends a Sultanic order to the judges of İstanbul, Galata, Üsküdar and Eyüp, instructing the collection of the masdariye tax from Christian and Jewish tavern owners, the punishment of those who avoid paying the tax and compliance with tax farming regulations.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn e'âdil-i vülâti'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâyil ve'l-yakîn veresetü ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hücceci'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-mahfûf bi-mezîd-i inâyeti'l-melikî'l-mu'în mevlânâ İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Hâslar kâdîları zîdet fezâyilehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ hamr emîni olan Franko nâm Yahudi dersa'âdetime arzihâl sunup şart-ı iltizâmımda dâhil olan kazâlarda vâki' olan meyhaneciler aldıkları hamrın her midresinden birer akçe masdariye alınıp şöyle ki [silik] virmeden ve yazdırmadan hamr alan zimmîden altışar filori cerîmeleri alına deyü şart-ı iltizâmımda mestûr ve mukayyed iken hâliyâ Galata kazâsında vâki' ba'zı zim-

mîler iki seneden berü üzerlerine lâzım olan masdariyeyi virmekde ta'allül eylemekle mâl-i mîrîye gadr lâzım gelür deyü şart-ı iltizâmım mücebince zıkr olunan zimmîlerden masdariye tahsîl olunup dâhil-i hazîne olunmak bâbında emr-i şerîf ricâ eylemeğin şart-ı iltizâmları mücebince masdariye tahsîl olunmak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda berât-ı şerîfim mücebince ve mültezim-i mezbûrun şart-ı iltizâmları mücebince zıkr [olunan] zimmî ve Yahudi meyhânegilerin iki seneden berü virmedikleri masdariyeyi bî-kusûr tahsîl itdürüp min ba'd ta'allül ve nizâ' itdirmiyüp zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmıyasın ve hamr alan meyhânegilerden ve Yahudiden şart-ı iltizâmları mücebince lâzım gelen masdariyeyi aldırup şart-ı iltizâmlarına muhâlif kimesneye inâd ve muhâlefet itdirmiyesin şöyle ki masdariyeyi virmedin ve yazdırmadin hafıyyeten hamr alan zimmî ve Yahudinin emîn-i mezbûrun şart-ı iltizâmları mücebince altışar filori cerîmelerin aldırup mîrî için zabt ve kabz itdirüp emr-i şerîfe muhâlif ve emîn-i mezbûrun şart-ı iltizâmına mugâyir bir ferde inâd ve muhâlefet itdirmiyesin mâlîma gadr ve zarar müterettib olmakdan ihtiyât idüp husûs-ı mezbûr için emr-i âhar irsâline muhtâc eylemiyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer şehri Şa'bânî'l-mu'azzam sene selâse aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

181 - 1605 (1013) Galata 27: 95a/1 Resmi yazışma / Official correspondence

Kaptan Sinan Paşa'nın Galata'da bulunan haslarına bağlı bölgelerde yaşayan halk, içlerinden birini padişaha göndererek daha önce içki mültezimi Yahudi Franko ile birlikte çıkmış oldukları mahkemede her yıl içki mültezimine meyhane başına 8'er altın ödemek konusunda anlaşmaya vardıklarını ve ellerinde bu durumu belgeleyen hüccet bulunduğunu bildirmiştir. Sözcü, geleneklere (oligelmışe) ve ellerindeki hüccete aykırı olarak kimi içki mültezimlerinin kendilerinden dellaliye, masdariye ve cerime adları al-

tında farklı vergiler istediklerini belirterek yeniden bir emr-i şerif yazılarak bu durumun önüne geçilmesini istemiştir. Padişah, Galata kadısına gönderdiği emr-i şerif ile, halkın elinde bulunan hüccete ve daha önce yazılmış olan emr-i şeriflere uymayanlara engel olunmasını emrediyor.

The residents of the royal domains of Kaptan Sinan Paşa in Galata send a representative to the Sultan to state that earlier they and Franko, a Jewish spirits tax farmer, had agreed in court to pay him 8 akçe per tavern (meyhane) every year. They have a hujjet documenting the agreement, they add. Stating that certain spirits tax farmers have been trying to collect dellaliye, masdariye and cerime taxes from them in violation of the relevant custom (oligelmîşe) and the hujjet, the representative wants a new Sultanic order (emr-i şerif) issued to rectify the situation. The Sultan hereby sends a Sultanic order to the judge of Galata, instructing that violators of the former Sultanic order and the hujjet should be brought into line.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdîsî zîdet fezâyilehû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki düstûr-ı mu'azzam ve mükerrem sâbikan vezîr-i a'zam olup hâliyâ şark cânibine serdâr olan kapudânım Sinan Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâluhûnun Galata'da vâki' hâsları re'âyâsı südde-i sa'âdetime âdem gönderüp hamr emînleri tarafından mukaddemâ rüsûm-ı hamr taleb olundukda mahkeme-i şerîfe varılıp her sene Rûz-ı Hızır'da meyhâne başına sekizer altun kethüdâsı ma'rifeti ile virmeğe râzî olup ve bundan ziyâde nesne taleb olunmamak üzere hâlen hamr emîni Franko nâm Yahudi muvâcehesinde vech-i meşrûh üzere sicil olunup elimde hüccet-i şer'iyye virilmişken ve bu âna dek dellâliye ve masdariye ve cerîme nâmına bir akçe ve bir habbe virigelmemiş iken oligelmîşe muhâlif ve hüccet-i şer'iyyeye mugâyir hamr emînleri kanâ'at itmeyüp

girü bizden dellâliye ve masdariye ve cerîme nâmına niçe akçeleri-
 miz alup zulm ve ta'addî itmekden hâlî değillerdir deyü bildürüp
 ellerinde olan hüccet-i şer'îyye mücebince amel [olunup] hilâf-ı
 hüccet-i şer'îyye rencide olunmamak bâbında mukaddemâ ellerine
 müte'addid evâmîr-i şerîfe virilmişiken tekrâr rencide [silik] eyle-
 diklerin bildürüp men'i bâbında hükm-i hümayûnum ricâ eyledik-
 leri ecilden bu bâbda mukaddemâ virilen evâmîr-i şerîfe ve hüccet-
 i şer'îyye mücebince amel olunmak emr olup buyurdum ki hükm-
 i şerîfim ile vardıkda bu husûsı [silik] hak ve adl üzre teftîş idüp ve
 bu bâbda virilen evâmîr-i şerîfe ve hüccet-i şer'îyyesine nazar idüp
 göresiz fi'l-vâki' hamr emînleri muvâcehesinde meyhânebaşına se-
 kizer altûn virdükden sonra min ba'd ziyâde nesne taleb olunma-
 ya deyü şerh virilmişiken girü masdariye ve dellâliye ve cerîme nâ-
 mına sekizer altundan ziyâde akçe taleb idüp rencide ve remide ey-
 ledikleri vâki' ise men' ve def' idüp ellerinde olan hüccet-i şer'îyye
 ve ahkâm-ı şerîfe mugâyir ziyâde nesne taleb ve teklîf itdirmeyüp
 hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdirmiyessin şöyle bilesin alâmet-i şe-
 rîfe itimâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min şehri
 Şa'bânî'l-mu'azzam li-sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

182 - 1605 (1013) Galata 27: 95a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata'nın içki mültezimleri padişaha bir dilekçe sunarak alım satım amacıyla kayık ve gemilerle sıra getiren Yahudiler ile Hiris-
 tiyanlardan geleneklere uygun olarak (kânûn-ı kadîm üzere) güm-
 rük ve diğer vergileri aldıklarını, ancak Galata'nın kimi devlet gö-
 revlilerinin bu kişilerin kayık ve gemilerini deniz ortasında durdu-
 rup geleneklere aykırı olarak (oligelmîşe muhâlif) vergi aldıklarını
 ve zulmettiklerini belirterek bunlara engel olunması için emr-i şe-
 rif istemiştir. Padişah, Galata kadısına gönderdiği emr-i şerif ile, bu
 konuda iltizam koşullarına ve geleneklere uyulmasını ve halka zul-
 medenlerin engellenmesini emrediyor.

The spirit tax collectors of Galata petition the Sultan and request a Sultanic order (emr-i şerif). They state that customarily (kânûn-ı kadîm üzere) they have collected customs fees and other relevant taxes from the Jews and Christians who bring must (şıra, fermented grape juice) on row boats and ships to trade. However, they add, certain state officers of Galata have been stopping these tradesmen at sea in violation of the custom (oligelimişe muhâlif) in order to tax and harm them. The spirit tax collectors want these officers prevented from doing so. The Sultan hereby sends a Sultanic order to the judge of Galata, instructing compliance with the tax farming regulations and pertinent customs, and the prevention of harm to subjects.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata kâdisı zîdet fe-zâyilehû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hamr mültezimleri dersââdetime arzihâl gönderüp İstanbul'da nefisleri için mâbeynlerinde hafiyyeten bey' ü şirâ eyleyen Yahudiler ve gemiciler kayıklar ve gemiler ile kefere için şıra getürdiklerinde ve boş fuçılar ile gitdikde kânûn-ı kadîm üzre gümrüğün ve sâyir hıdmetin edâ eylediklerinden sonra Galata subaşısı ve muhtesibi ve sâyir kul kayıkları başka başka gelüp deryâ üzerine ortasında gemileri dutup oligelmiş muhâlif bî-vech akçelerin alup virmekde ta'allül eylediklerinde âdemlerin habs idüp ve yelken ve sâyir âlâtın alup ta'addî ve tecâvüz iderler min ba'd şart ve iltizâmımıza muhâlif ol vechile rencide itdirilmemeleri bâbında emr-i şerîfim ricâsını bildirmeğin şart ve iltizâmılarına muhâlif bî-vech ve bi-lâ sebeb rencide ve remide itdirilmemek emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim ricâsına vardıkda bu bâbda olan emrim mücebince amel idüp göresiz zikr olunan Yahudiler ve zimmî gemiciler kefere için şıra getürdiklerinde ve boş fuçî ile gitdiklerinde vech-i meşrûh üzere deryâ ortasında gemiler tutup âdemlerin habs idüp ve âlât ve esbâbların alup ta'addî ve tecâvüz eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüp mezkûrlara muhkem tenbîh ve te'kîd eylesin ki min ba'd

mültezimlerin şart ve iltizâmlarına muhâlif ve âdet-i kadîme mu-
gâyir ol vechile rencîde ve remîde eylemeyüp bu bahâne ile bir ak-
çelerin ve bir habbelerin almayalar şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'ti-
mâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-îşrîn min şehri Zilhicce
sene selâse 'aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

183 - 1605 (1014) Galata 27: 95b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'un gümrük mültezimleri, padişaha sundukları bir di-
lekçe ile Akdeniz ve Karadeniz'den yüklü olarak İstanbul'a giriş
yapan gemilerin doğrudan gümrükhaneye girdiklerini, burada ge-
milerindeki yükü defterlere kaydettiklerini ve yükleri oranında
gümrük vergisi ödediklerini belirtmişlerdir. Mültezimler, kimi ge-
mi kaptanlarının vergi ödememek amacıyla gemilerinde bulunan
mallardan bir bölümünü deftere kaydettirmediklerini belirterek il-
tizam koşullarına göre bunları yakaladıklarında ceza kestiklerini,
ancak bu kişilerin ceza ödemeye yanaşmadıklarını belirterek bu
konuda kendilerine emr-i şerif verilmesini istemişlerdir. Padişah İs-
tambul, Galata, Üsküdar, Eyüp, Gelibolu ve Tekirdağ kadılarına
gönderdiği bu emr-i şerif ile söz konusu hileyi yapanlara gelenek-
lere (kânûn-ı kadîm üzere) ve iltizam koşullarına uygun olarak ce-
za kesilmesini sağlamalarını emrediyor.

*The customs fee farmers of İstanbul petition the Sultan. They state that ships coming to İstanbul from the Black Sea and Medi-
terranean go directly to the customs station, have their load regis-
tered, and pay taxes proportionate to their load. Stating that some
captains are registering only a portion of their load to evade taxes,
the tax farmers declare that they penalize these captains in accor-
dance with tax farming regulations. Unfortunately, the tax far-
mers continue, the violators refuse to pay the penalty. The tax far-
mers want a Sultanic order (emr-i şerif) issued about the matter.*

The Sultan hereby sends a Sultanic order to the judges of İstanbul, Galata, Üsküdar, Eyüp, Gelibolu and Tekirdağ, instructing the punishment of those who deceive the tax farmers in accordance with customs (kânûn-ı kadîm üzere) and tax farming regulations.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ el-hâkimânî'l-'âdilân bi-kazâ-i İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Hâslar ve Gelibolî kâdîları zîdet fezâ'ilehüm ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hukkâm ma'denü'l-fazl ve'l-kemâl mevlânâ Rodoscuk kâdîsı zîde fazluhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ İstanbul gümrük emînleri südde-i sa'âdetime arzihâl gönderüp Akdeniz ve Karadeniz'den metâ' eyledikleri gemilerin re'isleri gümrük cânibine mu'temed âdem alup metâ'ların yazdırup müstakil defter idüp ol defter mücebince gümrüklerin edâ idüp sonra gemiler yoklanup defterden ziyâde metâ'ları bulunup hıyânetleri zuhûr eylediği takdîrce iki gümrük alınup veya girift olunmak şart-ı iltizâmımızda mestûr ve mukayyed iken bu makûle gümrükden kaçırup yazdırmadıkları metâ'larından kânûn-ı kadîm üzere ve şart-ı iltizâmımız mücebince iki gümrük taleb eyledüğümüzde vermeyüp 'inâd ve muhâlefet iderler bu sebeble iltizâmımıza zararı müterettib olur deyü bildürmeğin hazîne-i âmiremde mahfûz olan iltizâmları defter sûretine nazar olundukda Akdeniz'den ve Karadeniz'den gelen sefîneler doğru gümrükhâneye yanaşup içinde olan tüccâr metâ'ı ve kendüler getürdükleri metâ'ı ve me'kûlât-ı melbûsâtı ve bi'l-cümle her ne mikdâr metâ' ise re'isleri gelüp gümrük defterine kıtmîr ve nakîr sıhhati üzere kayd itdirdikden sonra mu'temed âdemimiz konuldukda sefîneleri boşanup yazdırdıkları metâ'dan daha ziyâde bulunan emti'adan zecren-leh iki gümrük alına deyü şartlarında mestûr ve mukayyed olup ve ümenâ'-i sâbika vech-i meşrûh üzere şart eyledikleri ve zabt idedikleri mestûr bulunmağla şart ve ta'ahhüdleri üzere amel olunmak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı sa'âdetim mücebince amel idüp vech-i meşrûh üzere

iki cânibden gelen sefinelerin re'isleri gümrükhâneye gelüp metâ'ların defter eyledikten sonra âdemleri varup yoklayup defterden ziyâde her ne bulunur ise hîle ve hud'a eyledikleriyçün ol makûle metâ'larından kânûn-ı kadîm üzre ve mültezimlerin şart-ı iltizâmları mücebince iki gümrük aldırup emr-i şerîfime muhâlif ve şart-ı iltizâmlarına ve olıgelmiş mugâyir kimesneye ta'allül ve inâd itdirmeyüp mâlıma zarar ve noksân gelmelü eylemiyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe itimâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer şehri Muharremi'l-harâm sene erba'a aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

184 - 1604 (1013) Galata 27: 96b/2 Tescil işlemi / Registration

Galata'ya bağlı adalarda ve Anadolu Vilayeti'ne bağlı kimi kazalarda bulunan köylerden Kasım 1602 - Ağustos 1604 (H. 1011-13) tarihleri arasında toplanan iki yıllık sıra vergisinin toplamı 1.000.000 akçe olup 1604 (H. 1013) yılından başlayarak toplanacak olan bir yıllık sıra vergisinin toplamı 900.000 akçedir. Bu iltizamı elinde bulunduran Simoyil, Hanovil ve Hayim adlı Yahudi ortaklar, 1.900.000 akçeyi hazineye teslim etmişlerdir. Mahkeme, mültezimlere yapmış oldukları ödemeyi belgeleyen bir tezkire vermiştir.

The must (şıra, fermented grape juice) tax of the villages in islands tied to Galata and certain districts (kaza) of the Anadolu province amounts to 1,000,000 akçe for the November 1602 - August 1604 (AH 1011-13) two-year period. It will amount to 900,000 akçe for 1604 (AH 1013). Simoyil, Hanovil and Hayim, three Jewish partners holding the must tax farming rights, have handed the 1,900,000 akçe over to the treasury. The court issues the tax farmers a certificate (tezkire) documenting the payment.

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki Galata Kazâsı muzâfâtından Marmara Nâhiyesi'ne tâbi' nefs-i Marmara Adası'nda olan dokuz pâ-

re karyenin ve Doğan Adası'nda vâki' beş pâre karyenin ve Arab Adası'nda vâki' iki pâre karyenin ve Kutalı Adası'nda vâki' bir pâre karyenin ve yine Galata Kazâsı'na tâbi' Kapudağı Nâhiyesi'nde olan karyelerin cümlesinin ve yine Galata Kazâsı'na tâbi' Mirali Adası'nda olan üç pâre karyenin ve yine Galata Kazâsı'na tâbi' Güvercinlik Nâhiyesi'nde olan karyelerin cümlesinin ve Vilâyet-i Anadolu'da vâki' Edincik Kazâsı'na tâbi' Tura Limanı ve Yenice nâm karyelerin bin on bir Cumâdelâhîrinin ibtidâsından bin on üç Rebî'ulevvelinin gâyetine gelince hâsıl olan yeni şıranın bize âyid ve râci' olan resmini ki on kerre yüz bin akçe ider Simoyıl veled-i İshak ve iştirâkleri olan Hanovıl ve Hayım nâm Yahudilerin yedlerinden alup kabz eyleyüp ve yine mezkûr karyelerin hâsıl olan yeni şıranın Rebî'ulâhîrin sene bin on üç ibtidâsından târîh-i kitâbdan bir seneye dokuz kerre yüz bin akçe dahi mezkûrlardan alup kabz eyleyüp zimmetlerinde ve ol câniblerde kabz iden zimmetlerinde ve ol câniblerde kabz iden akçeden bir akçe ve bir habbe bâkî kalmayup işbu tezkire yedlerinde virüp tahrîren fî evâyılı Ramazânî'l-mübârek sene selâse 'aşrete ve elf

Şühûdü'l-hâl

El-muhzır Mosi emîn-i hamr, el-muhzır diğér Mosi emîn-i hamr, el-muhzır İlya emîn-i hamr, el-muhzır Franko emîn-i hamr.

185 - 1605 (1013) Galata 27: 96b/3 Tescil işlemi / *Registration*

İçki mültezimleri Franko, İlya ve Mosi, İstanbul'un Meydancılar Mahallesi'nden Hacı Musa ve Kemal'den Ramazan ulufesi için 210.000 akçe borç aldıklarını belirtirler. Alacaklılar bu ifadeyi doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Franko, İlya and Mosi, Jewish spirit tax farmers, state that they have borrowed 210,000 akçe from Hacı Musa and Kemal, residents of the Istanbul's Meydancılar neighborhood, for the Ramadan salary of soldiers. The creditors corroborate their testimony. The court registers the testimonies of the two parties.

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf budur ki zikr olunur mahmiyye-i Kostan-tiniyye mahallâtından Meydancılar nâm mahalle sâkinlerinden Hâce Musa ve Kemal nâm kimesnelerden alâ tarîki'l-karzi's-şer'î Ramazan ulûfesi için iki yüz on bin akçe yedlerinden alup kabz idüp üzerimize lâzımü'l-edâ' deynimiz olmağın cümlemizin rızâ-sıyla işbu vesîka ber-sebîl-i temessük ketb olunup yedlerine vaz' ve def' olundu ki vakt-i hâcetde ve zamân-ı ihticâcda müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fî 21 Ramazânî'l-mübârek sene selâse 'aşrete ve elf

El-muhzır Franko emîn-i hamr, el-muhzır İlyâ emîn-i Hamr, El-muhzır Mosi emîn-i hamr.

186 - 1605 (1014) Galata 27: 97a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata ve Eyüp'ün hazine (beytü'l-mâl) mukataasını iltizam yoluyla elinde bulunduran Mehmet Çavuş, padişaha bir dilekçe sunarak iltizam koşulları gereğince varisi olmayanların miraslarının hazineye kaldığını, ancak kimi mahalle imam ve müezzinlerinin ölüler gömüldükten ve mirasları kimilerince gizlendikten sonra gelip kendisine haber verdiklerini, olay yerine gittiğinde miras olarak bir şey bulamadığını, dolayısıyla hazinenin ve mukataanın zarara uğradığını bildirmiş ve bu durumun önüne geçilmesini sağlayacak bir emr-i şerif istemiştir. Padişah, Galata ve Eyüp kadılarına gönderdiği emr-i şerif ile imam ve müezzinlerin uyarılmasını ve halkın bu konuda bilgilendirilmesini emrediyor.

Mehmet Çavuş, who holds treasury (beytü'l-mâl) tax farming rights of Galata and Eyüp, petitions the Sultan. According to tax farming regulations, he says, the estates of decedents without heirs fall to the treasury. Nevertheless, certain prayer leaders (imam) and prayer callers (muezzin) have been informing him about a death only after the decedent is buried and the estate hidden. Hence, when he goes to the scene, he cannot find any estate to confiscate

on behalf of the treasury. This situation harms both the treasury and tax farming business, he adds, requesting that a Sultanîc order (emr-i şerîf) be issued to prevent it. The Sultan hereby sends a Sultanîc order to the judges of Galata and Eyüp, ordering that prayer leaders and prayer callers be instructed and the people informed about this issue.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn yen-bû'u'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata ve Hâslar kâdîları zîdet fezâ'ilehümâ tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen taht-ı kazânızda vâki' âmme ve hâssa beytü'l-mâl mukâta'asına ber-vech-i iltizâm emîn olan Mehmed Çavuş dersa'âdetime gelüp arzihâl sunup tahvîlim içinde ba'zı kimesneler vefât idüp zâhirde ma'rûfû'n-neseb vârisleri olmayup vâki' olan muhallefâtları beytü'l-mâle â'id olup cânib-i mîrîden zabt olunugelmiş iken mahalle imâmları ve mü'ezzinleri gelüp bana haber virmedin müteveffânın muhallefâtlarında ba'zı kimesneler hafiyetten yanlarında bel' ve ketm eyleyüp mey-yitlerin kaldırıp defn eyledükden sonra bana haber virüp varduğumda muhallefâtıdan [silik] mevcûd bulmayup beytü'l-mâle küllî zarar ve gadr eyleyüp ve benim iltizâmımda noksân terettüb olmuştur görölüp üslûb-ı kadîm üzre zabt olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ [silik] i'lâm eyleğın buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda göresiz kaziye [silik] kazânuzda vâki' mahalle imâmların ve mü'ezzinlerin götürdüp gereği gibi tenbîh ve nidâ eyliyesin ki ol makûle vefât eyleyen kimesnelerden zâhirde ma'rûfû'n-neseb vârisleri kalmamış ise muhallefâtların beytü'l-mâle âid oldukda emîn-i mezbûr gelüp haber virüp bi-hasebî's-şer' ve'l-kânûn mîrîye âid olan muhallefâtların emîn-i müşârün-ileyhe zabt ve kabz itdiresiz şöyle ki emîn-i mezbûra haber virmeyüp vefât eyleyen kimesnelerün beynlerinde muhallefâtların bel' ve ketm idüp ba'dehû gelüp haber virüp beytü'l-mâle gadr ve zarar iderler ise isimleri ve iştihârları ile yazup kapuma arz eylesiz ki beytü'l-mâle eyledikleri zararı kendülerden tazmîn itdirile şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'ti-

mâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sânî ve'l-'işrîn Saferî'l-hayr sene erba'a aşrete ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

187 - 1605 (1013) Galata 27: 97b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Bozcaada, Lapseki, Çanakkale, Balya, Biga ve Kızılca Tuzlu bölgelerinin mukataalarını daha önce Aslan adlı Yahudi dokuz yıllığına 6.006.487 akçeye iltizam yoluyla almış ve işletmiştir. Yanaki ve Mihal adlı ortaklar, padişaha sundukları dilekçe ile söz konusu mukataayı dokuz yıllığına 6.006.487 akçeye ve önceki mültezimlerle aynı koşullarda iltizam yoluyla aldıklarını belirterek kendilerine bunu belgeleyen bir berat verilmesini istemişlerdir. Padişah, mültezimlere iltizam koşullarının korunmasını, bu koşulların hazine defterlerine kaydedilmesini ve yasalara uygun davranmalarını emreden bir berat veriyor.

Aslan, a Jew, had bought the tax farming rights of Bozcaada, Lapseki, Çanakkale, Balya, Biga and Kızılca Tuzlu for nine years in return for 6,006,487 akçe. He then collected taxes. Stating that they have bought the tax farming rights for nine years for 6,006,487 akçe and under the same conditions as the former tax farmers, Yanaki and Mihal, two partners, petition the Sultan for an imperial appointment (berat) to authorize their tax farming business. The Sultan hereby issues an imperial appointment, ordering that the tax farming conditions be maintained as before, that the conditions be registered in the books, and that everyone obey the law.

Nişân-ı şerîf-i âlî-şân-ı sâmi tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmi oldur ki Cezîre-i Bozcaada ve mâhî-i Kolyoz ve hâşhâ-i Balya ve tevâbi'i mukâta'âtı tevârîh-i muhtelifle ile dokuz yıla altmış yük ve altı bin ve dört yüz seksen yedi akçeye Arslan nâm Yahudi uhdesinde iltizâmda iken hâlen Yanaki veled-i Todori nâm zimmi

dîvân-ı âlîye gelüp ve arzihâl sunup kendüm emîn ve Mihal veled-i Manol nâm zimmî kâbız-ı mâl olmak üzre zikr olunan mukâta'âtı girü üslûb-ı sâbık üzre hâshâ-i Bozcaada ve cizye ve ze'âmet-i Lapseki ve ihtisâb ve ihzâriye ve mâhî-i [silik] Kal'a-i Sultâniye ve mâhî-i dalyan-ı kolyoz ve tevâbî'i mukâta'asını bin on üç Şevvâlî'nin [silik] birinde vâki' Mart evvelinden dokuz yıla kırk yedi yük yetmiş dokuz bin akçeye ve hâshâ-i Balya ve tevâbî'i ve ze'âmet [silik] ihtisâb ve ihzâriyesi ve Livâ-i Biga'da vâki' Karye-i Pekmezli ve [...] ve nâyib Halil [...] ve beytü'l-mâl-i âmme ve yave [silik] ve abd-i âbık ve cürm-i cinâyet ve mukâta'a-i beytü'l-mâl-i âmme ve yave kaçkun ve abd-i âbık ve yine kazâ-i Kızılcatuzlu mukâta'ası dahi sene-i mezbûre Şevvâlinin yirmi birinde vâki' Mart evvelinden dokuz yıla yüz yirmi dört bin dört yüz seksen yedi akçeye ve tefâvüt cizye ve bedel-i hamr ve ziyâde-i [silik] hümayûn ve ziyâde-i bedel-i ağnâm keferi-i re'âyâ-yı Bozcaada mukâta'ası dahi bin on üç Ramazan'ı guresinden dokuz yıla yüz elli üç bin akçeye ve beytü'l-mâl-i Livâ-i Biga ve Kaza-i Kızılcatuzlu mukâta'ası dahi sene-i mezbûre Şevvâl'i guresinden dokuz yıla yüz elli bin akçeye ki cem'an üç tahvîl girü altmış yük ve altı bin dört yüz seksen yedi akçeye iltizâm ve kabûl iderler şol şartla ki mukaddemâ emîn olanlar ne vechile zabt ve tasarruf idegelmişler ise ben dahi ol vechile zabt ideyim ve mukaddemâ emîn olanlar hazîne-i âmireye virdikleri dört yüz elli bin akçe peşinlerin makbûzlarından [...] varılup bâkî kalursa edâ ideyim ve mezbûr Arslan'ın şartında olan şürût ve kuyûd bana dahi mukarrer ola ve makbûzâtı yerlü yerinden teftiş olunup deynime mahsûb ola ve kâtib ve huddâm-ı sâyire diledüğim kimesneler ola ve mevâcib-i kadîme dahi mukarrer ola ve silahdârlardan yüz yirmi ikinci bölükde yevmî yirmi altı akçe ulûfeye mutasarrıf olan Kasım Abdullah [...] ve tahvîlim âhir oluncaya dek istediğim kâdî müfettiş ola ve iltizâmıma dâhil olan mukâta'alara Karesi muhassılı ve müfettişi dahl ve ta'arruz eylemiyeler ve âhardan kimesne nâzır olmaya olursa ref' oluna deyü ricâ eylediği bin on üç Zilhiccesinin yirminci günü arz olundukda mültezim-i sâbık Arslan'ın makbûzâtı yerlü yerinden görüp zimmetinde zuhûr iden mâl peşine mahsûb oluna peşininden mâl kalursa vukû'ı üzre i'lâm oluna ki Âsitâne'de

muhassebesin görölüp kat'ı alâka eylediği takdîrce zâhir olan peşin edâ oluna ve hâlen merkûm Mihal hazîneye kırk dokuz bin akçe peşin teslim eyleyüp mukâta'a-i âhara virilürse zikr olunan peşin kendüye virilmeyince âhara zabt itdirilmeye kadîmden olgeldüğü üzre iki nefer sipâhî kethüdâmdan olup kânûn üzre ikişer kıst mevâcibleri hazîneye kala Galata kâdîsı huzûrunda alınan küfelâ defteri mahallinde hıfz olunup ve hâlen Galata kâdîsı olan mevlânâ Yahya Efendi'den on nefer kimesneleri üç yüz on bin akçeye kefil olduklarına küfelâ zimmetleri götürüp dâhil-i hazîne eylemeğın vech-i meşrûh üzre berât-ı şerîfim virilmek bâbında fermânım sâdır olup mezbûrların iltizâm ve kabûl ve şürût ve kuyûdları hızâne-i âmirem defterlerine kayd olunup işbu dârendegân-ı fermân-ı hü-mâyûn mezbûrân Yanaki Todori ve Mihal Manol nâm zimmîleri ber-vech-i iltizâm emîn-i mültezim ve kâbız-ı mâl nasb idüp bu berât-ı hümayûnı virdüm ve buyurdum ki varup merkûm Yanaki mukâta'atı mezbûreye emîn ve mültezim ve mezbûr Mihal kâbız-ı mâl olup şol ki hıdmet-i iltizâm ve emânet ve kâbız-ı mâllıktır bî-kusûr mer'î ve mü'eddî kılup tahsîl-i mâl-i mîrîde ve kıstu'l-yevm üzre cevâb virmekde bezl-i maddûr ve sa'y-i nâ-mahsûr eyliyeler ve küttâb ve hadame-i mukâta'a-i mezbûrânı emîn ve mültezim bilüp şer' ve kânûna muvâfık yüzlerinden tecâvüz eylemiyeler şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimâd kılalar tahrîren fi'l-yevmi't-tâsî' ve'l-işrîn şehri Zilhicce sene selâse 'aşrete ve elf

Be-yurd-i çayır-ı Davud Paşa

188 - 1595 (1003) Galata 27: 98a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'un gümrük mültezimi olan Hasan Çavuş, padişah huzuruna çıkarak Kefe ve Azak Vilayetleri'ne giden gemi kaptanlarının gemilerine yağ, havyar ve deri yüklediklerini, bu vilayetlerin kadı, müfettiş ve diğer görevlileri tarafından yüklerin defterlere kaydedildiğini ve ardından bu yüklerin İstanbul'a getirildiğini söylemiştir. Hasan Çavuş, gümrük mültezimlerinin bu defterlere ba-

karak ürünler üzerinden gümrük vergisi aldıklarını, ancak kimi gemi görevlilerinin defterleri kendilerine teslim etmediklerini ve bu yüzden iltizamın ve hazinenin zarara uğradığını bildirerek bunun önüne geçilmesi için padişah'tan emr-i şerif istemiştir. Padişah, İstanbul ve Galata kadılarına gönderdiği emr-i şerif ile geleneklere uygun olarak (mu'tâd-ı kadîm üzere) defterlerin gümrük görevlilerine teslim edilmesini ve aykırı davranışların cezalandırılmasını emrediyor.

Hasan Çavuş, customs tax farmer of İstanbul, goes to the Sultan and states that the captains of ships sailing to Kefe and Azak provinces load butter, caviar and leather on their ship after having the load registered in the books by the judges, inspectors and officers of these provinces. The loads are then brought to İstanbul. Hasan Çavuş reports that as a customs tax farmer, he determines the tax amount based on the figures in these books. However, he notes, some captains have been failing to turn in the books, thus harming both the treasury and the tax farming business. He wants a Sultanîc order (emr-i şerif) issued to prevent this situation. The Sultan thus sends a Sultanîc order to the judges of İstanbul and Galata, instructing that in accordance with the custom (mu'tâd-ı kadîm üzere) the books should be turned over to the customs officers and that violators should be punished.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hücceteyi'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtassîn bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul ve Galata kâdîları zîdet fezâyilehümâ tevki'i refi'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mukaddemâ İstanbul gümrük emîni olan dergâh-ı âlî çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan Çavuş zîde kadruhû sâbikan dergâh-ı mu'allâma gelüp Kefe ve Azak Vilayetleri'nden gelen re'isler gemilerine yağ ve havyar ve gön ve sâyir metâ' tahmîl idüp ve tahmîl olunan her ne ise vilâyetin kâdısı ve müfettişleri ve nâzırı defter idüp ve mühürleyüp bu cânibe gönderüp sefîne defteri mücebince gümrük alını-

gelmiştir muhtesibler ve yanlarında olan nâ'ibler zıkr olunan defterleri alup bize virmemek ile mâ-beyinde çok metâ' zâyî' olup bu sebeble mâl-i mîrîye zarar ve benim iltizâmıma küllî noksân müterettib olup hayfdir olıgeldüğü ve âdet-i kadîme üzre gemiler geldüğü gün te'hîr olunmayup varup zıkr olunan defâtire veyahud birer sûreti ihrâc olunup min ba'd gümrük cânibine irsâl olunup ve ol defter mücebince gümrük alınmak bâbında emr-i şerîf taleb iderin deyü bildirdikde husûs-ı mezbûr mukayyed olup göresiz fi'l-vâki' kazıyye i'lâm olunduğı gibi ise ol takdîrce gemiler geldüğü gün mu'tâd-ı kadîm üzre re'islerinden gümrük emînleri defter taleb idüp alup dahi ol defteri gümrük emînleri hıfz eyleyüp gemi boşaldıktan sonra kânûn-ı kadîm üzre ol defter mücebince gemiye tahmîl olunan metâ'dan gümrük alup mîrî için kabz ve zabt ve dâhil-i hazîne eyleye bu bâbda bir ferde inâd ve muhâlefet itdirmiyüp vech-i âhara sâlik olmağla cânib-i mîrîye zarar müterettib olmakdan îbâ ve ictinâb eylesiz deyü dokuz yüz doksan dokuz Saferinin onuncu günü târîhiyle müverrah hükm-i şerîf virilüp hâlen cülûs-ı hümayûnum vâki' olmağla çavuş-ı mezbûr ol hükm-i şerîfi getirüp tecdîd olunmak taleb itmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda vech-i meşrûh üzre amel idüp hilâfına rızâ ve cevâz göstermiyesiz şöyle ki irsâl olunan defterden hâric metâ' bulunup gümrükden kaçırmak için dâhil-i defter olmamış ola ol makûlelerden zecren-leh kânûn üzre iki gümrük alına şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnımı ânın elinde ibkâ idüp âlâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer şehri Zilkadeti's-şerîfe sene selâse ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

189 - 1605 (1014) Galata 27: 99b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İçki iltizamını üstlenen Şaban adlı Yahudi'ye, eski mültezimlerin iltizama karışmamasını ve hazineye 1.000.000 akçe ödenmesini emreden buyuruldu.

This is a buyuruldu document ordering that Şaban, a Jew who holds the tax farming rights, should pay the treasury 1,000,000 akçe and that former tax farmers should not interfere with his business.

Sen ki Şaban Yahudisin hamr emînliği sana der-‘uhde olunmuşdur min ba’d eğer bakâyâ-yı atîkden ve eğer tahsîl oluncak cedîd mâldan ref‘ olunan emînlere zimmet itdirmiyessin mevâcibe on yük akçe tedârik idesin sonra cümle mâl senden suâl olunur ve senden taleb ve tahsîl olunur gözün açasın deyü buyuruldı fî gurre-i Muharrem sene 1014

190 - 1613 (1022) İstanbul 1: 1b/3 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Yava cizyesi toplayıcıları, 1614 (H. 1023) yılının yava cizyesinin toplanması konusunda ferman yazıldığı gerekçesiyle gayrimüslim halktan zorla vergi istemişlerdir. Bunun üzerine kadıya gönderilen fermanla, 1614 (H. 1023) yılı için henüz ferman yazılmadığı vurgulanmakta ve vergi toplayıcılarına engel olunması istenmektedir.

The collectors of the foreigner capitation tax (yava cizyesi) have forced non-Muslims to pay the foreigner capitation tax of the year 1614 (AH 1023), claiming that an imperial decree ordered its collection. This imperial order is sent to the judge to indicate that no decree was issued for the year in question and that the court should prevent the collectors from abusing their powers.

Nüvvâb-ı mehâkim-i mahmiyye-i İstanbul el-mekrûn

Ba‘de’l-yevm hülâsa’i budur ki yaveciler bin yirmi üç senesi için yave cizyesi fermân olunmuşdur deyü kefare fukarâyı rencîde idüp ba‘zının akçelerin alup zulm ve ta‘addî iderler imiş imdi bin yirmi üç senesi için emr-i şerîf vârid olmamışdır yavecileri men‘ ve def‘ ve muhkem te’kîd ve tenbîh idesiz ki fukarâyı rencîde eylemi-

yeler ta'allül ve muhâlefet iderlerse bu tarafa havâle idesiz husûs-ı mezbûra tamâm mukayyed olup intibâh ve nusret üzre olası ve's-selâm

kayd şüd fî 10 Safer 1022

191 - 1612 (1021) İstanbul 1: 6a/2 Tescil işlemi / Registration

Avcı Bey Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Mustafa Halife, Ayşe Hatun ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Halife, Ayşe'nin vakıftan 2200 akçe borç aldığını ve bu borca karşılık olarak da bir evini rehin verdiğini söyler. Mustafa Halife, Ayşe Hatun'un vakfa olan borcunu ödediğini, kendisinin de Ayşe Hatun'un rehindeki evini geri verdiğini sözlerine ekler. Mahkeme, bu durumu onaylar.

Mustafa Halife, the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Avcı Bey neighborhood, goes to court with Ayşe Hatun. Mustafa Halife states that Ayşe Hatun borrowed 2200 akçe from the waqf and pawned her house in exchange. Mustafa Halife adds that Ayşe Hatun has now paid her debt and that he has returned her house. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Avcı Bey Mahallesi'nin mühimmât-ı avârızı için mevkûf olan nakd akçe üzerine bi'l-fi'l mütevellî olan Mustafa Halife ibn Hasan meclis-i şer'î şerîfde sâhibe-i hâze'l-kitâb Ayişe bint-i Haydar nâm hâtun mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılup bundan akdem merkûme Ayişe Hâtun'un vakf-ı merkûma iki bin iki yüz fıddî akçe deyni olup mahalle-i merkûmede bir tarafı Ali Bey ibn Abdullah mülki ve iki tarafı Sofyanoz veled-i Komyanuz mülkleri ile ve bir tarafı tarîk-ı âmm ile mahdûd olan mülk menzili meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde rehn-i makbûzum idi el-hâletü hâzihî tevliyetim hasebiyle meblağ-ı merkûm iki bin iki yüz akçe-

i mezbûr Ayişe yedinden bi't-tamâm alup kabz ve fekk-i rehn idüp menzil-i mezbûrî yine âna teslîm eyledüm ol dahi tesellüm itdük-den sonra vakf-ı mezbûr mâlından mezkûre Ayişe'nin zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı merkûmun ik-râr-ı meşrûhını el-mukarrün-lehâ el-merkûme Ayişe bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

192 - 1612 (1021) İstanbul 1: 18a/1 Dava / *Adjudication*

Yahudi Ohri Cemaati'nin başı olan Salti, Yehuda adlı Yahudi karşısında mahkemeye çıkar. Salti, Yehuda'nın kardeşi Kalik'in ölümünden sonra, yerine Yehuda'nın cizye defterine kaydedildiğini belirterek Yehuda'nın iki yıllık, toplam 800 akçe cizye borcu olduğunu ileri sürer ve savını destekleyen iki defter örneğini mahkemeye sunar. Yehuda'ya görüşü sorulduğunda, kendisinin kardeşinin yerine cizye defterine kaydedildiğini kabul etmekle birlikte Portakal Cemaati'nden olduğunu, Ohri Cemaati'nden olmadığını söyler. Salti'nin mahkemeye çağırdığı şahitler, Yehuda'nın babası ve ölen kardeşinin sürgün grubundan olup, cizyelerini Ohri Cemaati'ne ödediklerini belirtirler. Sonuç olarak, Ohri Cemaati'nin başı olan Salti mahkemeyi kazanır.

Salti, the leader of the Jewish Ohri Community, sues a Jew named Yehuda. Salti states that upon the death of Yehuda's brother Kalik, Yehuda was recorded in the cizye book. He adds that Yehuda's total debt arising from the unpaid cizye tax for two years is 800 akçe. Asked to give his own account, Yehuda acknowledges that he was recorded in the cizye book as a replacement for his deceased brother. But, he says, he belongs to the Portakal Community rather than the Ohri community. Salti calls witnesses who testify that Yehuda's father and his deceased brother belonged to a

community of exiles who paid their taxes to the Ohri Community. Salti, the leader of Ohri Community, wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de el-Hâc İsa Mahallesi'nde sâkin yehûd tâifesinden Ohri cemâ'atine cemâ'atbaşı olan Salti veled-i Papula meclis-i şer'-i şerîfde yehûd tâifesinden Yehuda veled-i Yasef mahzarında takrîr-i kelâm idüb cemâ'at-i mezbûreden mezkûr Yehuda'nın karındaşı Kalik veled-i Yasef mukaddemâ mürd olub yerine cizye defterinde mezbûr Yehuda nev-yâfte kayd olunmuşıdi zimmetinde dörder yüz akçeden iki senede sekiz yüz akçe bâkî kalmışdır hâlen taleb iderim deyüb tak[rî]rine muvâfık iki sûret defter ibrâz itmeğin vâkî' hâl merkûm Yehuda'dan suâl olundukda cevâbında fi'l-hakîka ben karındaşım yerine defter-i hâkânîye nev-yâfte kayd olundum lâkin Portakal cemâ'atindenim deyüp Ohri cemâ'atinden olduğunu inkâr idicek mezbûr Salti'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda yine yehûd tâifesinden Papula veled-i Musa ve David veled-i Yeşova ve Salbi veled-i Yasef nâm Yahudiler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hâzırûn olub fi'l-hakîka mezkûr yehuda sürgün tâifesinden olmağın karındaşı mürd-i merkûm Kalik ve babaları Yasef cizyelerin Ohri cemâ'atine edâ eyledikleri ve Ohri cemâ'at başısı ile geldük ma'lûmumuz bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye eyledikleri gıbbe't-tasdîk ve't-tezkiyye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkî' olıcak mücebiyle hükûm birle mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tah-rîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'işrîn mine't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi bin Şaban, Veli bin Bayezid, Mehmed bin Mustafa, Bahşî bin Şehriyâr, Keyvan bin A., Ebubekir Beşe bin Abdullah er-râcil, ve gayruhum.

193 - 1612 (1021) İstanbul 1: 18b/3 Dava / *Adjudication*

Hamr Emîni (içki vergisi toplayıcısı) Murat'ın vekili, Aslan adlı Yahudi, Yani adlı Rum karşısında mahkemeye çıkar. Aslan, elin-

de İstanbul'a giren içkinin midresinden (sıvı ölçü birimi) 2 akçe vergi (kapu resmi) alınmasını emreden bir emr-i şerif olduğunu söyler. Aslan, Yani'nin Balat Kapısı'ndan İstanbul'a iki fıçı içki geçirdiğini, ancak vergisini vermediğini ileri sürerek iki emr-i şerif örneğini de mahkemeye sunar. Yani'ye görüşü sorulduğunda, fıçılardan birini içeriye soktuğunu, diğerinin dışarıda olduğunu, üstelik kendisinin Valide Sultan Vakfı'nın reayasından olduğunu, bu yüzden de vergiden muaf olduğunu ileri sürer. Yani savını desteklemek için elindeki muafname belgesini de mahkemeye sunar. Belgelyi inceleyen mahkeme, Yani'nin savı doğrultusunda bir bilgi içermediğini saptar. Sonuçta Yani'nin vergi yükümlülüğü mahkemece onaylanır. Böylece davacı Aslan, mahkemeyi kazanmış olur.

A Jew named Aslan, the legal agent of the spirits tax collector (Hamr Emîni) Murat, sues Yani, a Greek. Aslan states that he has a Sultanîc order (emr-i şerîf) ordering the taxation of all spirits entering İstanbul at 2 akçe per midre (kapu resmi). Aslan claims that Yani brought two barrels of spirits into İstanbul from the Balat Gate without paying its tax. He proceeds to present two copies of the Sultanîc order (emr-i şerîf) to the court. Questioned by the court, Yani states that he brought only one barrel into the city, leaving the other outside the city walls. He adds that as a subject of the Valide Sultan waqf, he is exempt from the tax. To bolster his case, Yani presents to the court a document stating his exemption (muafname). Examining the document, the court rules that it does not confirm his exemption. The court finally decides that the defendant Yani must pay the spirits tax. In conclusion, plaintiff Aslan, the legal agent of the tax collector, wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l hamr emîni olan kıdve-tü'l-emâsîl ve'l-akrân Murad Çavuş tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti nehc-i şer'î üzre sâbite olan Aslan veled-i Rafail nâm Yahudi meclis-i şer'-i şerîfde Yani veled-i Filo nâm zimmî mahzarında takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i mezbûre kapusından içerü idhâl olunan hamrın müdresinden ikişer akçe kapu resmi alı-

na deyü elimize müceddeden emr-i şerîf virilüp hâlen mezbûr Yani dahi araba ile Balat Kapusu'ndan iki fuçı hamr içerüye geçürmeğin kânûn üzre ikişer akçe kapu resmini mîrî için taleb iderüm deyüp takrîrine mutâbık iki kıt'a emr-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ' ibrâz itmeğin vâki' hâl mezkûr Yani'den suâl olundukda fi'l-vâki' bir fuçı hamr Balat Kapusu'ndan içerüye geçürdüm ve bir fuçı dahi taşradadır lâkin ben Valide Sultan tâbe serâhâ vakfı re'âyâsından olup mu'âf ve müsellemler olmağla kapu resmi viregelmedüm deyü mu'âf-nâme ibrâz eyleyüp nazar olundıkda minvâl-i muharrer üzre idhâl itdüğü hamrın mu'âf olduğu mukayyed olmamağın vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn min Cumâde-lâhire li-sene ihdâ ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali bin Yusuf, Eyne bin Rüstem, Veli bin Mahmud, Veli bin Bayezid, Ebubekir Beşe er-râcil, İbrahim bin Şaban, Bahşi bin Şehriyar, Abdi bin Şaban, Osman bin Ali ve gayruhum.

194 - 1612 (1021) İstanbul 1: 21a/1 Tescil işlemi / Registration

Andriye, Salti adındaki köyün halkı tarafından vekil tayin edilen Kethüda Yorgi ile birlikte mahkemeye gelir. Andriye, Yorgi'nin kendisinden dokuz yıl boyunca örfi vergilerden ve cizye vergisinden birikmiş borcu olan toplam 3000 akçeyi istediğini söyler. Andriye, aracılardan devreye girmesiyle, Yorgi ile 2000 akçe üzerinde sulh yaptıklarını sözlerine ekler. Andriye'nin borcunun 2000 akçe olduğu mahkeme tarafından sicile kaydedilir.

Andriye goes to court with steward (Kethüda) Yorgi, who has been appointed as the legal agent by the residents of the Salti village. Andriye states that Yorgi asked him for 3000 akçe as his accumulated tax debt arising from his unpaid cizye and örfi taxes for nine years. Upon mediation the two sides reach an amicable settlement for 2000 akçe. The court registers that Andriye owes 2000 akçe in back taxes.

Kerpeniş Kazâsı'na tâbi' Salti nâm karyeden Andriye veled-i Mihal nâm zimmî meclis-i şer'î şerîfde karye-i merkûme ahâlîsi tarafından husûs-ı âti'z-zikre nehc-i şer'î üzre vekîl olup karye-i merkûme kethüdâsı olan Yorgi veled-i Yani nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Yorgi dokuz yıllık cizyem ve tekâlîf-i örfiyyem için benden ba'de külli hesâb üç bin akçe da'vâ idüp beynimize muslihûn tavassut idüp iki bin akçe ile sulh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezbûrî kabûl idüp bedel-i sulh meblağ-ı merkûm zimmetimde mezkûr Yorgi'ye minvâl-i muharrer üzre lâzımü'l-edâ deynimdür didikde gıbbe't-tasdîk kayd olun-
dı tahrîren fî selhi Cumâdelâhire sene 1021

Şühûdü'l-hâl

Ali bin Yusuf, Mehmed bin Mustafa, Mustafa bin Ömer, Eubekir bin Abdullah, İbrahim bin Şaban, Abdi bin Şaban, Yani [veled-i] Andriye, Niko [veled-] Pranko, Yorgi [veled-i] Andriye ve gayruhum.

195 - 1612 (1021) İstanbul 1: 23a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mukataa emini Murat Çavuş'un vekili olup aynı zamanda masdariye emini (içki vergisi toplayıcısı) olan Aslan adlı Yahudi, Valide Sultan Vakfı'nın reayası olan Yani, Enkli, Nikola ve Atnaş adlı Hristiyanlar ile birlikte mahkemeye gelir. Aslan, adı geçen Hristiyanlardan İstanbul'dan içeri soktukları içkinin "kapı vergisi"ni istediğinde, kendilerinin söz konusu vakfın reayası olduklarını ve ellerinde vergi ödemeyeceklerine ilişkin "muafname" belgesi olduğunu ileri sürdüklerini belirtir. Aslan, aracılardan devreye girmesiyle, İstanbul'a içki getiren söz konusu Hristiyanların meyhaneleri için 30 akçe ve her fıçı için de 60 akçe ödemeleri konusunda uzlaştıklarını sözlerine ekler. Tarafların isteği üzerine bu anlaşma sicile kaydedilir.

A Jew named Aslan, who is the spirit tax collector (masdariye emini) and also legal agent of the Murat Çavuş, a tax farming (mu-

kataa) officer, appears in court with Christians named Yani, Enkli, Nikola and Atnaş, all subjects of the Valide Sultan Waqf. Aslan states that when he asked these subjects to pay the door tax (kapı vergisi) for spirits they brought to the city, they claimed to have an exemption document (muafname). Aslan adds that, upon mediation, an amicable settlement was reached with these Christians, according to which they would pay 30 akçe for their taverns (meyhane) and 60 akçe for every barrel entering the city. Upon the demand of the parties, the court registers the settlement.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l mukâta'ât emîni olan mefharu'l-emâsil ve'l-emâcid Murad Çavuş tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında nehc-i şer'î üzre sâbite olan masdariyye emîni Aslan veled-i Rafayıl nâm Yahudi meclis-i şer'-i şerîfde mahmiyye-i Üsküdar'da vâki' merhûme ve mağfûrûn-lehâ Valide Sultan tâbet serâhâ vakfı re'âyâsından işbu hâmil-i hâze'l-kitâb Yani veled-i Kaplo ve Angeli veled-i Filo ve Nikola veled-i Apostol ve Atnaş veled-i Yani mahzarlarında ikrâr ve takrîr-i kelâm kılup mezkûrûn zimmîlerden mahmiyye-i merkûme sûrî ebvâbından içeriye idhâl eyledikleri hamrın resm-i kapusun taleb eylediğimde biz merhûme-i mesfûrenin evkâfı re'âyâsından olmağla min külli'l-vücûh tekâlif-i örfiyyenin cümlesinden mu'âf ve müsellemler olup elimizde mu'âfnâmemiz vardır deyü mu'âfnâme ibrâz itmeğın beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâkı'a olmuşıdi el-hâletü hâzihî aramıza muslihûn tavassut idüp idhâl eyledikleri hamrın meyhânesinden otuzar akçe ve fuçıdan altmış akçe resm-i kapu virmek üzre terâzî ve tesâdüfümüz tahrîr olunmak taleb ideriz didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhın mezbûrûn zimmetiyle vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin min şehri Recebi'l-mürecceb li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Veli Bey ibn Abdullah, Osman bin Ali, Mustafa bin Abdullah, Baki Beşe ibn Osman, Eyne bin Rüstem, İbrahim bin Şaban, Ali bin Yusuf, Veli bin Mahmud, Ahmed bin Abdi ve gayruhum mine'l-hâzırîn

196 - 1612 (1021) İstanbul 1: 35b/2 Tescil işlemi / Registration

Darphane Emîni olan Ali Bey ve Hüseyin Bey ile Darphane Nazırı Bali Bey, mahkeme mübaşiri olan Ali Çavuş ile birlikte mahkemeye gelerek Otakçıbaşı Mustafa'nın evinde sahte sikke basıldığını bildirirler. Mahkeme kâtibi Mehmet, yanına bir grup şahit olarak söz konusu eve gider. Kâtip Mehmet, Mustafa'nın evinde sahte sikke yapımında kullanılan alet ve malzemeyi bulup mahkemeye getirir. Bu durum, mahkeme tarafından sicile kaydedilir.

The mint officers (darphane emini) Ali Bey and Hüseyin Bey, mint minister (darphane nazırı) Bali Bey, and the court usher Ali Çavuş inform the court that the chief tent maker (otakçıbaşı) Mustafa is making counterfeit coins in his house. The court secretary (kâtip) Mehmet goes to the house in question with a group of witnesses. At Mustafa's house, the court secretary Mehmet finds equipment and materials suitable to making counterfeit coins. He brings them to court. The court registers the findings.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de bi'l-fi'l darbhâne emîni olan kîdvetü'l-emâsil Ali Bey ve Hüseyin Bey ve nâzırı olan Bali Bey atebe-i aliyyeden husûs-ı âti'z-zikre mübâşir ta'yîn olunan fahrü'l-cüyûş Ali Çavuş bin Hüseyin meclis-i şer'-i şerîfe gelüp mahmiyye-i merkûmede Tekür Sarayı'nda sâkin Otakçıbaşı Mustafa bin Mehmed evinde kallâblık işlenür deyü istimâ' olunmağın kîbel-i şer'den üzere varılup görilmesin taleb eylediklerinde mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden mevlânâ Mehmed irsâl olunup zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmî olan müslimîn ile varılup merkûm Mustafa'nın sâkin olduğu evin fevkânî halâsı köşesinde altı kıt'a yaslı sikke ile bir mikdâr kehle (?) bulunup ve orta odada pencere içinde bir mikdâr tâne kehle bulunup ve birer kuyumcı pota ve gürz ve iki çekic ve oda köşesinde karşı altında elli beş aded sikkersiz beyâz akçe ve sikkeli ve sikkersiz yüz kırk akçe bulunup ve birer bakır tebsiler ve maşalar bulunduğında mevlânâ-yı mezbûr tahrîr idüp sâlifü'z-zikr akçe ve sâyir âlâtı ile meclis-i şer'a gelüp i'lâm eylediklerinde mâ-hüve'l-

gesiyle mahkemeye başvururlar. Darphane görevlileri söz konusu buyurulduca belirtildiği gibi, kalpazanların elinde bulunan alet ve malzemenin sicile kaydedilmesini istemektedir. Mahkeme kâtibi Mehmet, yanına aldığı şahitlerle, kalpazanlık yapıldığı bildirilen eve gider. Ev sahibi, hassa (saraya ait) oba ağası olan Mustafa Ağa'dır. Mustafa Ağa'dan sahte para yapımında kullanılan alet ve malzemeler istenir. O da bunların karısı Hüma tarafından saklandığını söyler. Hüma'nın yardımıyla, evin çeşitli bölgelerine saklanmış olan eşyalar yerlerinden çıkarılır. Mustafa Ağa'ya sahte sikkelerin kim tarafından üretildiği sorulduğunda, karısı Hüma'nın ölen bir cariyesi tarafından üretildiğini, ayrıca kendisinin bunlardan haberi olmadığını söyler. Mustafa Ağa, içinden sahte sikke ve akçeler çıkan sandığın da karısı Hüma'ya ait olduğunu sözlerine ekler. Sonuçta kâtip Mehmet, söylenenleri yazıp mahkemeye bildirir.

The mint officers (darphane emini) Ali Bey and Hüseyin Bey, and the mint minister (darphane nazırı) Bali Bey go to court with a buyuruldu document. The mint workers want the equipment of the counterfeiters to be registered as ordered by the buyuruldu. The court secretary (katip) Mehmet goes to the house of the counterfeiters with witnesses. The owner of the house is Mustafa Ağa, the chief imperial tent maker (hassa oba ağası). Ordered to turn in the counterfeiting equipment, Mustafa states that his wife Hüma hid the equipment. With the help of Hüma, the equipment hidden in certain parts of the house is found. Questioned by the court about who is making the counterfeit coins, Mustafa Ağa states that a late concubine owned by his wife used to make the coins without his knowledge. Mustafa Ağa adds that the chest that holds the counterfeit coins and akçes belong to his wife Hüma. Finally, the secretary reports these statements to court.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de vâki' darbhâne emîni olan kıdvettü'l-emâsil Ali Bey ve Hüseyin Bey ve nâzırı olan Bali Bey yedlerinden dîvân-ı hümayûn tarafından buyuruldu-yı şerîf vârid olup maz-

mûn-ı hümayûnunda ele getirilen kallâbların ve yoldaşlarının ve avretinin esbâbı ale'l-esâmî yazılıp defteri ile hıfz oluna deyü fer-mân olunmağın mezbûrûn talepleri ile mahkeme-i şerîfe kâtible-rinden mevlânâ Mehmed irsâl olunup zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâ-mî olan müslimîn ile mahmiyye-i merkûmede sâkin oldukları Te-kür Sarayı demekle ma'rûf meskene varılıp ahz olunan Hüma bint-i Ali'nin ve câriyesinin ve hıdmetkârı Hasan bin Abdullah'ın esbâbı merkûme Hüma'nın zevci olup Hâssa Oba Ağası olan Mus-tafa Ağa ibn Mehmed'den mezbûrûnun esbâbı taleb olundukda mezbûre Hüma'nın frenk kilidi ile kilidli mezbûr Mustafa Ağa'nın oba odası içinden çıkan küçük ceviz sandukı içinde iki yüz elli aded sikkeli ve sikkersiz beyâz kalb akçe ile iki kıt'a sikke bu-lunup mezbûr Ağa yanında vâki' pencere içinde divâr kovuğuna sokulmuş tahmînen beş bin mikdârı bakır kehle ve bir örs ve bir furça ve beş yüz elli aded sikkersiz beyâz kalb akçe bulundukda bu akçeleri kim işler idi deyü vâki' hâli mezbûr Mustafa Ağa'dan su-âl eylediklerinde cevâbında fi'l-hakîka üç ay mukaddem zevcem mezbûr Hüma'nın fevt olan Sanevber nâm total câriyesi ile işle-mişdür ol zamândan kalmışdır benüm bundan haberim yokdur deyüp ve sikke ve kalb akçe çıkan ceviz sanduğı zevcesi mezbûre Hüma'nın deyü cevâb virdüğü mevlânâ-yı mesfûr mezbûrûn taleb-leri ile vâki' hâli tahrîr idüp ba'dehû meclis-i şer'a gelüp i'lâm it-meğın mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-'işrîn min Şa'bânî'l-mu'azzam li-sene ihdâ ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Bey ibn Musa, Mehmed bin Musa, Osman bin Ali, Ali bin Piri, Davud Beşe ibn Abdullah.

198 - 1612 (1021) İstanbul 1: 42a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Apostol, eski şehremini olan Kalender Efendi'nin vekili Nikola ile birlikte mahkemeye gelir. Apostol, Kalender Efendi şehremini iken karşılığında un vermek için kendisinden 15.000 akçe aldığını söyler. Apostol, bu paranın hâlâ kendisinde olduğunu ve Kalender

Efendi'ye ödemesi gereken bir borç olduğunu sözlerine ekler. Nikola bu sözleri onaylar. Mahkeme de söylenenleri sicile kaydeder.

Apostol goes to court with Nikola, legal agent of the former prefect (şehremini) Kalender Efendi. Apostol states that he received 15,000 akçe from Kalender Efendi for flour when the latter was the prefect (şehremini). Apostol adds that he still has the money and owes it to Kalender Efendi. With Nikola's approval, the court registers the statements.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de el-Hac İsa Mahallesi'nde sâkin Apostol veled-i Andriye nâm zimmî meclis-i şer'î şerîfde sâbikan şehir emîni olan câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim Kalender Efendi tarafından âti'z-zikr tasdîka vekîl olub vekâleti nehc-i şer'î üzre sâbite olan hâssa [silik]larından Nikola veled-i Mihail mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mukaddemâ mûmâ-ileyh Kalender Efendi Şehir Emîni iken dakîk virmek içün yedlerinden on beş bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî akçe alub kabz eyledim meblağ-ı merkûm el-ân mûmâ-ileyh hazretlerine zimmetimde lâzımü'l-edâ deynimdir didikde mukırr-ı merkûmın ikrâr-ı meşrûhını merkûm Nikola vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Ramazânî'l-mübârek lisene 1021

Şühûdü'l-hâl

Ali bin Yusuf, Mehmed bin İsa er-râcil, Kurd bin Abdullah er-râcil, Ebubekir bin Osman er-râcil, İbrahim bin Şaban, Bahşî bin Şehriyâr, Mustafa Çelebi el-Yesârî ve gayruhum

199 - 1612 (1021) İstanbul 1: 50a/1 Tescil işlemi / Registration

Kırşehir'de Hacıbektaş kazasına bağlı Mahori adlı köyün papazı Papa Anton ve köyün kethüdarları Sanak ile Yani, Papa Dameskeno'yla birlikte mahkemeye çıkarlar. Papa Anton, Sanak ve Yani, Dameskeno'nun kardeşi İbrahim'in Kırşehir Livası'nın beyi olduk-

tan sonra kendi köylerinden fazla cizye aldığı için aralarında anlaşmazlık çıktığını ve mahkemeye başvurduklarını söylerler. Şimdi ise, aracılardan devreye girmesiyle Papa Dameskeno'dan 800 akçe alarak sulh yaptıklarını ve kendisinden alacakları kalmadığını sözlerine eklerler. Söylenenleri Papa Dameskeno da onaylar. Mahkeme bu işlemi sicile kaydeder.

Papa Anton, the priest of the Mahori village in the Hacibektaş district of Kırşehir, and village stewards (kethüda) Sanak and Yani go to court with Papa Damaskeno. Papa Anton, Sanak and Yani state that, after Damaskeno's brother İbrahim became the chief (bey) of the Kırşehir subdivision (liva), a dispute arose when he demanded more cizye from their village. They sued İbrahim in court. Papa Anton, Sanak and Yani add that, after mediation, they reached an amicable settlement with Papa Damaskeno for 800 akçe. No further payment is due, they say. Papa Damaskeno confirms their statement. The court registers the transaction.

Vilâyet-i Anadolu'da Kırşehir Sancağı'nda Hacı Bektaş Kazası'na tâbi Mahori nâm karye papası olan Papa Anton veled-i Yani ve kethüdâsı Sanak veled-i Mayıs ve Yani veled-i Derzi nâm zimmîler meclis-i şer'î-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb Papa Dameskeno (?) veled-i Yakomi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezkûr Papa Dameskeno karındaşı İbrahim Bey livâ-i merkûmeye bey olduğunda bizim karyemizin cizyesin cem' eylediğinde bizden ziyâde akçe cem' idüp bize zulm eyledi deyü ziyâdeyi merkûm Papa Dameskeno'dan da'vâ idüp beynimizde de'âvî-i kesîre ve münâza'ât-ı şedîde vâki' olmuş idi el-hâletü hâzihî aramıza muslihûn tavassut idüp husûs-ı merkûmda sekiz yüz akçeye sulh eylediklerine biz dahi sulh-i merkûmı kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûrî bi't-tamâm alup kabz idüp sâlifü'z-zikr husûsa müte'allik da'vâdan merkûm Papa Dameskeno'nun zimmetini ibrâ-i âmm ile ibrâ ve iskât-ı tâm ile iskât eyledük ba'de'l-yevm bir tarîk ile asâleten ve vekâleten da'vâ sâdıra olursa lede'l-hükkâmî'l-kirâm mesmû'a olmaya didiklerinde mukırrûn-ı merkûmûnun ikrâr-ı meş-

rûhlarını mesfûr Papa Dameskeno vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idicek vâki’ hâl bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fî selhi Ramazânî’l-mübârek li-sene 1021

Şühûdü’l-hâl

İbrahim bin Şaban, Ali bin Yusuf, Veli bin Mahmud, Mustafa bin Abdullah, Abdi bin Şaban, Yani veled-i Altimon, Yani veled-i Nikola el-hakkâk, Papa Nikola veled-i Pavlo, Papa Gorayil veled-i Nikola ve gayrum.

200 - 1612 (1021) İstanbul 1: 66b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Kerime ile Ali Paşayı Atik Mahallesi’nin avarız vergileri için vakfedilen paraların mütevellisi olan Mehmet Halife birlikte mahkemeye gelirler. Kerime, evini Mehmet Halife’ye istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 25 dinar ve 1500 dirhem karşılığında satar. Daha sonra Kerime sattığı evi Mehmet Halife’den bir yıllığına 4050 dirheme kiralar. Kerime’nin vakfa olan borcu için Kurt Beşe’yi kefil göstermesinin ardından yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Kerime goes to court with the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Ali Paşayı Atik neighborhood. Kerime mortgages her house to Mehmet Halife for 25 dinar and 1500 dirhem. Then Kerime rents the same house from Mehmet Halife for 4050 dirhem for a year. Kerime appoints Kurt Beşe as her surety for her remaining debt to the waqf. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

201 - 1612 (1021) İstanbul 1: 76a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Küçükçekmece kasabasının hazine (beytülmal) görevlisi Hüseyin Bey, varisi olmadığı gerekçesiyle ölen Nikola’nın miras kalan bir evine el koymuştur. Hüseyin Bey, daha sonra bu evi 1200 dirheme İb-

rahim Beşe'ye sattığını söyler. İbrahim Beşe, Hüseyin Bey'in ifadesini doğrular. Mahkeme de tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Hüseyin Bey, treasury officer (beytülmal emini) of the Küçükçekmece town, has confiscated the house of the late Nikola on the ground that he had no legal heirs. He then sold the house to İbrahim Beşe for 1200 dirhem. İbrahim Beşe corroborates Hüseyin Bey's testimony. The court registers the testimonies of the two sides.

[Orişinal metin Arapçadır / *The original text is in Arabic.*]

202 - 1613 (1022) İstanbul 1: 79b/2 Tescil işlemin / *Registration*

Afitab, Avcı Bey Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Mehmet Halife'ye evini 1000 dirheme satar. Afitab, satış işleminin ardından aynı evi bir yıllığına 100 dirheme kiralar. Afitab'ın bir kişiyi kefil göstermesinin ardından yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Afitab takes out an 11,000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Mehmet Halife, the mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Avcı Bey neighborhood. After the sale, Afitab rents the same house for 100 dirhem for a year. Afitab appoints a surety. The court then registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

203 - 1613 (1022) İstanbul 1: 83a/3 Dava / *Adjudication*

Bâc emini (gümrük memuru) olan İlya, Mustafa ile ortağı Yusuf'un mezbahaneye 1900 koyun sattıklarını ileri sürerek koyun başına düşen 1 akçelik bâc (gümrük, geçiş) vergisini tahsil etmek ister. Mahkeme Mustafa ile Yusuf'a görüşlerini sorar. Mustafa ile

Yusuf, sadece 750 koyun sattıklarını söylerler. Bunun üzerine İlyâ, Mustafa ile Yusuf'un 750 koyun sattıklarına yemin etmelerini ister. Ortaklar yemin eder. Sonuç olarak mahkeme davalılara, 750 akçe bâc vergisi ödemek zorunda olduklarını hatırlatır.

Customs officer (Bâc emini) İlyâ wants to collect a 1 akçe per sheep customs duty (bâc) from Mustafa and his partner Yusuf. He claims that the partners sold 1900 sheep to the slaughter house. The court asks for Mustafa and Yusuf's opinion. The partners claim that they sold only 750 sheep. İlyâ then wants Mustafa and Yusuf to state under oath that they sold only 750 sheep. The two partners take an oath. As a result, the court instructs the defendants to pay 750 akçe customs duty (bâc).

Bâc payı ağnâm emîni olan sâhib-i hâze'l-kitâb İlyâ veled-i Şi-yoa meclis-i şer'-i şerîfde Mustafa bin Yunus ve şerîki Yusuf bin Memi mahzarlarında üzerlerine takrîr-i kelâm idüp mezbûrîn zebhâneye bin dokuz yüz ganem bey' itmeğin kânun üzre birer akçe bâc resmi taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûrân Mustafa ve Yusuf cevâblarında fi'l-hakîka yedi yüz elli re's ganem bey' eyledik deyüp ziyâdesin inkâr itmeğin mesfûr İlyâ mezkûrân Mustafa ve Yusuf'u ziyâde bey' itmediklerinde istihlâf idicek mezbûrân dahi alâ vekî'l-mes'ûlihâ yemîni bi'llâhi te'âle'l-azîm idicek ikrâr mûcebince yedi yüz elli akçenin teslîmi ile tenbîh olunup mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundi tahrîren fi'l-yevmi'l-işrîn min Muharremi'l-harâm li-sene 1022

Şühûd

Mehmed bin Mustafa, Mustafa bin Abdullah, Ahmed bin Ali er-râcil, İbrahim bin Şaban ve gayruhum.

204 - 1613 (1022) İstanbul 1: 88b/1 Tescil işlemi / Registration

İstanbul Kadısı olan Mehmet Efendi bin Abdülcabbar'ın görev süresi boyunca Mehmet bin Abdünnebi Balat Naibi olarak göreve atanır.

During the tenure of Mehmet Efendi bin Abdülcabbar as judge of İstanbul, Mehmet bin Abdünnebi is appointed as the substitute judge (naib) of Balat.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

205 - 1613 (1022) İstanbul 1: 92b/5 Dava / *Adjudication*

Beytülmal emini Murat'ın vekili olan Ebubekir ile nazır Mehmet Bey, merhume Hatice'nin kocası ve aynı zamanda varisi olan Yahya'dan davacı olurlar. Davacılar, Hatice'nin kocası Yahya'dan başka varisi olmadığını, dolayısıyla mirasının yarısının Beytülmal'a (hazine) kaldığını belirterek bu hisseyi Yahya'dan isterler. Mahkeme Yahya'ya görüşünü sorar. Yahya, Hatice'nin yaşamında kendisine 5000 akçe borcu olduğunu ve bu borcun karşılığında bütün ev eşyalarını kendisine verdiğini (takas) söyler. Yahya, Hatice'den sadece 800 akçe miras kaldığını sözlerine ekleyerek mahkemeye eşi Hatice ile kendi arasında gerçekleşen satış işlemine ilişkin mahkemeye bir de hüccet sunar. Hüccet mahkemede okunur ve ardından davacılar görüşleri sorulur. Davacılar, Yahya'nın Hatice'den 800 akçe dışında herhangi bir miras kalmadığına yemin etmesini isterler. Yahya yemin eder. Sonuç olarak mahkeme, davacıların Yahya'dan ancak 400 akçe alabileceklerine karar verir.

The treasury officer Murat's legal agent Ebubekir and minister Mehmet Bey go to court against Hatice's husband and heir Yahya. The plaintiffs state that since Hatice had no other heirs besides Yahya, half of her inheritance must fall to the treasury. On that basis, they demand this share from Yahya. The court asks Yahya for his opinion. Yahya states that prior to her death Hatice owed him 5000 akçe. In return for this debt she bartered the goods in the house. Yahya presents to the court a hujjet documenting this transaction. After the hujjet is read, the court asks the plaintiffs for their opinion. The plaintiffs ask that Yahya take an oath that he

inherited nothing else from Hatice other than 800 akçe. Yahya takes an oath. The court decides that the plaintiffs can only collect 400 akçe from Yahya.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de beytü'l-mâl emîni olan fahrü'l-a'yân Murad bin Abdullah tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti hasm-ı câhid mahzarında nehc-i şer'î üzre sâbite olan kıdvetü'l-(silik) Ebâbekr Bey bin Mustafa nâzır olan Mehmed Bey bin Ahmed ile meclis-i şer'-i şerîfde mahmiyye-i merkûmede Hızır Çavuş Mahallesi'nde vefât iden merhûme Hadîce bint-i Abdullah'ın zevc-i metrûkı ve vârisi olan sâhib-i hâze'l-kitâb Yahya bin Veli mahzarında üzerine bi'l-vekâle takrîr-i da'vâ [idüp] didiler ki mezbûr Yahya'nın zevci olup mahalle-i mezbûrede vefât iden merhûme Hadîce bint-i Abdullah'ın zâhirde zevci mezbûr Yahya'dan gayrı vâris-i ma'rûfı olmamağın muhallefâtının nısfı beytü'l-mâla âid olmağın vekâletimiz hasebiyle mezbûr Yahya merhûme-i mezbûrenin muhallefatına vâzî'u'l-yed olduğu ecilden suâl olunup alıvrılmesin taleb ideriz didiklerinde gibbe's-suâl mezbûr Yahya cevâbında merhûme-i mezbûre zevcim Hadîce'nin bana beş bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe deyni olup mukâbele-i deynde hâl-i huyûtında ve kemâl-i sıhhatinde cinsi ve kıymeti beynimizde ilm-i şer'î ile malûm esâs-ı beytini safka-i vâhîde bana bey' idüp ben dahi bana deyni olan mukâbelesinden esas-ı beyt-i mezbûrî iştirâ ve kabz eyledim mârû'z-zikr beş bin akçelik eşyâdan mâ'adâ ancak ba'de't-techîz sekiz yüz akçesi vardır andan gayrı mâl ıtlâk olunur bir nesnesi yokdur ve minvâl-i muharrer üzre olduğına yedimde bin yirmi iki senesi Muharremü'l-harâmının evâyilinde nâib olan mevlânâ Davud Efendi'den yedimde hüccet-i şer'iyyem vardır deyü nâib-i mûmâ-ileyh imzâsıyla mûmzâ ve hatemiyle mahtûme ve târih-i mezbûr ile müverraha hüccet-i şer'iyye ibrâz idüp mezbûrân Bekir ve Mehmed'in mahzarlarında nazar olunup kırâ'et olundukda her vechile hüccet-i mezbûre merhûme Hadîce'nin kelâmına muvâfık ve iddi'âsına mutâbık zuhûr itmeğın vekîlân-ı mezbûrân i'âde-i kelâm idüp meblağ-ı merkûm sekiz yüz akçeden gayrı merhûme-i mezbûrenin mâl ıtlâk

olunur şeyi olmaduğına mezkûr Yahya'yı istihlâf eylediklerinde ol dahi alâ vefkî'l-mes'ûl yemîn-i bi'llâhî'l-aliyyi'l-azîm idicek meblağ-ı mezbûrun nısfı olan dört yüz akçenin edâsına tenbîh olunup mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı Saferî'l-muzaffer li-sene isneteyn ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mevlânâ Ömer Efendi el-müderris, Mehmed Halife bin İbrahim el-imam, Abdi Bey ibn Mehmed el-cündî, Mehmed Çelebi bin Ahmed, Ahmed bin Receb el-mü'ezzin.

206 - 1613 (1022) İstanbul 1: 95b/2 Tescil işlemi / Registration

Sinan Paşa Vakfı'nın mütevellisi olan Hürrem Ağa'nın vekili Yusuf Bey ile Ali Bey birlikte mahkemededirler. Ali Bey, 1611 (H. 1020) yılında Sinan Paşa Vakfı'nın Gemlik mukataasını 18.000 akçeye üstlenmiştir. Ali Bey bu paranın 9000 akçesini eski mütevelliler Hasan ile İbrahim Ağa'ya, 4000 akçesini de Yenişehirli Hacı Davut'a vermiş, onlar da Ali Bey'e karşılığında mühürlü tezkire belgesi vererek para teslimini deftere kaydetmişlerdir. Şimdi vekil Yusuf Bey mahkemede, geriye kalan 5000 akçeyi de Ali Bey'den teslim aldığını söyler. Yusuf Bey'in bu sözlerini Ali Bey onaylar. Yapılan işlem mahkemece tescil olunur.

Yusuf Bey, the legal agent of Hürrem Ağa, who is the mutawalli of the Sinan Paşa Waqf, goes to court with Ali Bey. Ali Bey took over the tax farming (mukataa) revenues of Gemlik, which belonged to the Sinan Paşa Waqf, for 18,000 akçe in 1611 (AH 1020). Ali Bey paid 9000 akçe of this amount to the former mutawallis Hasan and İbrahim Ağa, and 4000 akçe to Hacı Davut of Yenişehir. The latter gave Ali Bey a stamped certificate (tezkire) and registered the payments in the books. Now, Yusuf Bey states that he has collected from Ali Bey the remaining 5000 akçe. Ali Bey corroborates Yusuf Bey's testimony. The court registers the transaction.

Merhûm ve mağfûrûn-leh Sinan Paşa Vakfı'na bi'l-fi'l mütevel-
li olan mefharu'l-emâcid ve'l-a'yân Hürrem Ağa'nın kâyim-makâ-
mı olan Yusuf Bey bin Küçük meclis-i şer'-i hatîrde işbu bâ'isü'l-
kitâb Ali Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî mahzarında ikrâr
ve takrîr-i kelâm idüp didi ki vakf-ı merkûmdan Mihaliccık Kazâ-
sı'nda Gemlik mukâta'asını merkûm Ali Bey 'işrîne ve elf senesin-
de on sekiz bin nakd râyic fi'l-vakt akçeye der-uhde idüp meblağ-
ı merkûmdan dokuz bin akçesini mütevellî-i sâbıkı Hasan Efendi
ile İbrahim Ağa'ya teslim idüp ve dört bin akçesin Yenişehir cânib-
lerinden Hacı Davud'a teslim idüp anlar dahi alup istîfâ itdiklerin-
de yedine mahtûm tezkire virdiklerinden sonra deftere dahi kayd
eyleyüp zimmetinde beş bin akçesi bâkî kalmışidi hâlen meblağ-ı
bâkî beş bin akçemi dahi ben alup kabz eyledim meblağ-ı merkûm
on sekiz bin akçeden mezkûr Ali Bey'in zimmetinde bir akçe bâkî
kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrın ikrâr-ı meşrûhın el-mukarrûn-
lehü'l-merkûm bi'l-muvâcehe tahkîk ve tasdîk idicek mâ-vaka'a
gibbe't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn min
Saferi'l-hayr li-sene isneteyn ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mustafa Çelebi bin Hasan el-imam Bavacı Bey, Ahmed Bey bin
Seydi el-cündî, Hüseyin Beşe bin Hasan er-râcil, Mustafa bin Meh-
med, İbrahim Ağa el-müteferrika ve gayruhum.

207 - 1613 (1022) İstanbul 1: 96a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Bostancıbaşı Hasan Ağa'nın vekili olan I. Mustafa, II. Mustafa
ve Hamza adlı iki Çingene ile birlikte mahkemeye gelir. Vekil I.
Mustafa, müvekkili Hasan Ağa'nın sözü edilen iki Çingene'yi Sul-
taniye Bahçesi'ne (saray bahçesi) demirci tayin ettiğini ve kendile-
rine birer tezkire sunduğunu belirterek mahkemeden kendilerine
birer temessük verilmesini ister.

*The commander of the imperial guards (bostancıbaşı) Hasan
Ağa's legal agent Mustafa I goes to court with two Gypsies, Mus-*

tafa II and Hamza. The legal agent Mustafa I. states that his client Hasan Ağa appointed the two Gypsies as blacksmiths for the palace (Sultaniye) garden and gave them an official certificate (tez-kire). He now requests that the court issue them promissory notes.

Bî'l-fi'l bostancı başı olan kıldetü'l-emâcid ve'l-ekârim Hasan Ağa hazretleri tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti nehc-i şer'î üzre sâbite olan has bâğçe bostancılar kâtibi olan Mustafa bin Abdullah nâm acemi oğlanı meclis-i şer'-i şerîfe hâzır olup şöyle takrîr-i kelâm eyledi ki mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkin kıbtîyân tâifesinden sâhib-i hâze'l-kitâb Mustafa bin Mîrân ve Hamza bin Şaban nam kıbrîler müşârün-ileyh hazretleri Sultâniye Bağçesi'nde haddâd ta'yîn idüp yedlerine tezkire virmişlerdir mezbûrlar zikr olunan bâğçede haddâd olup hilâf-ı şer'-i şerîf asîs tâifesi ve sâyir tekâlif-i örfiyye cem' idenler olıgelene muhâlif rencîde ve remîde itmeyeler deyü mûmâ-ileyh Ağa hazretlerinin tezkiresi mûcebince kibel-i şer'den dahi yedlerine temessük virilsün deyücek vâki' hâl ketb olundu cerâ zâlik ve hurrire fî evâhiri şehri Saferi'l-hayr li-sene 1022

Şühûd

Mustafa bin Murad, Kaleñder bin Mustafa, Mehmed bin Mustafa, Emrullah bin Mustafa, Bekir Beşe bin Osman er-râcil, Abdi bin Şaban ve gayruhum.

208 - 1611 (1020) İstanbul 1: 98a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'da padişah tarafından yapımı emredilen bir caminin vakfının reayasından olup İstanbul, Galata, Haslar ve Üsküdar'da yaşayan kimi Hristiyanlar vardır. Daha önce İstanbul kadılıklarına gönderilen bir fermanla, bu vakıf reayasının cizye, ispençe ve saire yükümlü oldukları bütün vergileri söz konusu cami vakfına ödenecektir. Söz konusu Hristiyan halka bu kararı içeren muafna-

me belgesi verilmiştir. Yine bu fermanla, diğer vergi tahsildarları olan eminler, subaşılar, hamr (içki) eminleri, beytûmalcılar vesairenin bu Hristiyan halktan vergi toplaması yasaklanmıştır. Buna karşın bazı vergi toplayıcıları söz konusu Hristiyan halktan avarız, cariyeye akçesi, dellaliye, ibrişim akçesi vesaire adı altında vergi toplamaya çalışmaktadır. Saraya gönderilen dilekçeyi değerlendiren padişah, bu fermanla söz konusu Hristiyan halktan ancak cami vakfı voyvodalarının vergi toplayabileceğini belirterek daha önce göndermiş olduğu emr-i şerife göre uygulama yapılmasını ve bu uygulamanın dışına çıkanların da isimlerinin yazılarak kendisine gönderilmesini emreder.

Some Christians, subjects of a waqf endowed for the construction of a mosque ordered by the Sultan, have been residing in İstanbul, Galata, Haslar, and Üsküdar. A previous imperial order sent to the judges of İstanbul ordered these subjects to pay their cizye, ispençe and other taxes to the waqf of the mosque. The Christians were also given an exemption document (muafname) confirming this decision. The same imperial order forbade other tax collectors such as officers (emin), police superintendents (subaşı), spirits officers (hamr emini), and treasury officers (beytûmal emini) from taxing these Christian subjects. However, despite the imperial order, some tax collectors have tried to collect various taxes [extraordinary tax (avarız), concubine akçe, broker fee (dellaliye), silk thread (ibrişim) akçe] from these Christian subjects. This is an imperial edict (ferman), responding to a petition sent to the palace, stating that only the vaivodes of the mosque waqf should collect taxes from these Christian subjects, as ordered in the previous Sultanic order (emr-i şerif). The order also stipulates that those who disobey this order are to be reported to the Sultan.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn e'âdil-i vülâti'l-muvahhidîn me'âdî-nü'l-fezâ'îlî'l-yakîn vârisûn-ı ulûmî'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'in el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-melikî'l-mu'in el-hâkimûn el-âdilûn bi-kazâ-i İstanbul ve Galata ve

Hâslar ve Üsküdar zîdet fezâ'ilehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen cenâb-ı celâlet-câ'im tarafından mah-miyye-i İstanbul'da binâsı fermânım olan câmi'-i şerîfin evkâfı re'âyâsından zikr olunan kadılıklarda sâkin nefsi [...] keferesinin cizye ve ispençeleri ve defteri cedîd-i hâkânîde vakfa hâsıl kayd olunup eyle olsa rençberlik için zikr olunan kadılıklara geldiklerinde kayden kimesne dahl ve ta'arruz eylemeye deyü mukaddemâ hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnım sâdır olmuş iken ümenâ ve ummâl ve muhtesib ve subaşılar ve yaveciler ve hamr emînleri ve beytü'l-mâlcılar ve gayrılar bî-vech ve's-sebeb hilâf-ı defter-i vilâyet dahl ve ta'arruz eyleyüp ve bu makûle re'âyâ meyhâneci değil iken hızır ilyas akçesi deyü şimdiye değin rencîde olmamağın tekâlif-i örfiyyenin küllîsinden mu'âf ve müsellemler iken ve ellerinde müte'addid mu'âfnâmeleri var iken ve vâki olan hukûk-ı rûsûmların evkâf-ı mezbûra voyvodalarına edâ idüp ellerine ma'mûlün-bih temessük alup kusûrları yoğiken hâlen oligelmişe muhâlif kasâb ve ibrişim akçesi ve kazma ve kürek ve masdariye ve ordu-yı hümayûn ve dellâliye ve arpa ve saman ve otluk ve hisâr hıdmeti ve fuçu ve câriye akçesi teklîf idüp ve bütün emînleri bî-vech ve bilâ-sebeb rencîde idüp ve avârız-ı divâniyye taleb idüp ve hamr ve balık emînleri oligelene muhâlif istimâre ve sâir bunun emsâli tekâlif-i örfiyyeden bazı nesne tekâlif idüp rencîde ve remîde eyledikleri ecilden men' ve def' olunmak bâbında iftihârü'l-havâs ve'l-mukar-rabîn muhtârü'l-'izz ve't-temkîn dârü's-sa'âde ağâsı dâme ulüvvü-hû cânibinden mukaddemâ i'lâm olundıkda hilâf-ı şer' ve kanûn ve mugâyir-i defter-i vilâyet ve emr-i hümayûn rencîde olunmayalar deyü emr-i şerîf virilmişiken rencîde iderler imiş imdi hilâf-ı şer' ve kanûn ve mugâyir-i defter-i emr-i hümayûn rencîde itdirilmek emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin hâlen bu minvâl üzre ise ve bu makûleler defter-i hâkânîde mukayyed cizye ve ispençelerini ve sâir hukûk-ı rûsûmların ve evkâf-ı mezbûre voyvodalarına virüp kusûrları yoğise ol takdîrce bunlar mukaddemâ ellerine virilen emr-i şerîfim mücebince amel eyleyüp hilâf-ı emr-i şerîf ve hilâf-ı defter-i vilâyet re'âyâ-yı evkâfı rencîde ve remîde itdirmeyesiz ve kendü

bağlarından nefsleriyçün mikdârı kifâye hukûkları hamrden resm-i hamr taleb itdirmeyesiz ve bu bâbda mukaddemâ virilen hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnıma muhâlif bunları bâlâda zikr olunan tekâlif-i müte'addide ile ta'cîz ve tazyîk itdirmeyesiz ve hamr emînleri ve subaşılar ve sâir ehl-i örf tâifesi hilâf-ı vâki inhâları ile emr-i şerîf ibrâz idüp isimleri defter-i hâkânîde mukayyed olan re'âyâyı evkâf rencîde ve remîde eylemek isterler ise ol makûle şer' ve kânuna muhâlif evâmiri te'hîre koyup işbu hükm-i hümayûnım mûcebince amel eylesiz anları hilâf-ı şer'-i mutahhar ve mugâyir ve kânûn ve emr-i defter ol vechile [...] rencîde ve remîde itdirmeyesiz ve şimdiye değin dahl idüp hilâf ü şer' ve kanûn ve mugâyir-i defter-i vilâyet emr-i hümayûn akçelerin almışlar ise ba'de'l-isbât şer'le müteveccih olanlardan hükm idüp bî-kusûr alıviresiz husûs-ı mezbûr içün tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz ve şer'-i şerîfe muhâlif vaz' idenleri ale'l-esâmî yazup atabe-i ulyâma arz eyleyesin ki sonra haklarında fermân-ı şerîfim bu vechile sâdır olursa mûcebiyle amel oluna şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnımı ellerinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis 'aşer min şehri Muharremi'l-harâm min şühûr sene 'işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

209 - 1612 (1021) İstanbul 1: 98b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Kaniji Kalesi'nin fethinde başarı göstermiş olan Dedeoğlu isimli kişiye timar verilmesi için Avlonya Sancağı Beyi saraya dilekçe göndermiştir. Köstendil Sancağı'ndaki bir köyde merhum Behram'a ait timarın bir kısmı boş kalmıştır. Behram'ın boşalmış timarının 3000 akçelik bölümünün Dedeoğlu'na verilmesi için gerekli işlemlerin yapılması yazılan bu beratla emrediliyor.

The chief (bey) of the Avlonya subdivision (sancak) wrote a petition to the palace for a man named Dedeoğlu to be awarded with

a fief (timar) for his achievements in the conquest of Kaniji fortress. A part of the fief in Köstendil subdivision that belonged to the deceased Behram remains without an owner. This imperial appointment (berat) orders the assignment of a portion worth 3000 akçe to Dedeoğlu.

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı kiti-sitân-ı hâkânî nefeze bi'l-'avni'r-rabbânî hükmi oldur ki Dedeoğlu râfi'-i tevkî'-i refi'-i hâkânî-i âsitâna gelüp beraber kılâğuz olduğundan gayrı bu defa vâki olan Kaniye Kalesi fethinde yoldaşlıkda bulunmuşdur deyü Avlonya Sancağı beyi arz eyledikde ibtidâdan üç bin akçe timara emr-i şerîf virilüp ve Köstendil Sancağı'nda Usturanca Nahiyesi'nde ve Luda nâm karye ve gayrıdan işbu üç bin akçe timar müteveffâ Behram tahvîlinden mahlûldür deyü kendüye virilmek ricâ itmeğin mahlûl ise tevcîh ideyin deyü hükmi-i şerîf virildikden sonra ihrâc olmak zamânım olmağın üç bin akçe timar müteveffâ-yı mezbûr Behram tahvîlinden tevcîh olunup südde-i sa'âdetten lâyük görilüp virdüm ki zikr olunur [...] 3.000 ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılup şol ki vezâif-i hidemât-ı [...] ve mesâ'î-i meşkûre asâkir-i mansûra virilür müceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr mü'eddâ kıla ol bâbda hiç âhar mâni' ve dâfi' olmaya şöyle bileler âlâmet-i şerîfe i'timâd kılalar hurrîre fi'l-yevmi'l-âşir min Cumâdelâhire li-sene ihdâ ve 'işrine ve elf

210 - 1612 (1021) İstanbul 1: 98b/2 Resmi yazışma / Official correspondence

Yave Hristiyanları, cizye, ispençe ve nibak vergilerini ödememek amacıyla sultan vakıfları, cami vakıfları ve yine sultanların başmaklığındaki görevli voyvodalardan bir biçimde tezkireler almışlardır. Normalde vergiden muaf olanların isimlerinin voyvodalardaki defterlerde de yazması gerekmektedir. Yave Hristiyanları

ise voyvodalardan aldıkları bu tezkireleri bahane ederek vergi ödemeye yanaşmamaktadırlar. Bu nedenle cizye, ispençe ve nibak vergileri mukataaları zarara uğramaktadır. Bu konuda mukataa emini Hasan saraya bilgilendirme yapmıştır. Defterdar Ahmet Paşa'nın gönderdiği bu tezkireye göre vergiden muaf olan Yave Hristiyanlarının saptanması için voyvodalardaki defterlerin referans alınması, bu defterlerde isimleri olmayanların ellerinde tezkireleri olsa bile vergilerini mukataa emini Hasan'a ödemelerinin zorunlu olduğu bildirilmektedir.

Yave Christians have received stamped documents (tezkire) from vaivode's working for imperial waqfs, mosque waqfs, and fifes of the Sultan's women (başmaklık) for exemption from cizye, ispençe, and nibak taxes. Normally, the names of tax exempt subjects are recorded also in the books kept by vaivodes. Yave Christians are refusing to pay their taxes on the basis of the documents they provided to them by vaivodes. Thus, the tax farming revenue from the cizye, ispençe and nibak taxes is down. The tax farming officer (mukataa emini) Hasan also informed the Palace about the issue. This document (tezkire) sent by the finance minister (defterdar) Ahmet Paşa calls for an examination of the vaivodes' books to determine which Yave Christians are actually exempt from taxation. It also states that Yave Chritians whose names are not in the books must pay cizye, ispençe, and nibak taxes to the tax farming officer Hasan.

Ba'de's-selâm i'lâm olunan budur ki düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfahham bi'l-fi'l atabe-i aliyye-i sultâniyede vezâretle defterdâr olan Ahmed Paşa hazretlerinin imzâsı ile mümzâ ve hatemi ile mahtûm ve işbu sene ihdâ ve 'işrîne ve elf cumâdelâhiresinin altıncı günüyle müverrah divân-ı eyvân-ı keyvân tarafından tezkire vârid olup mazmûn-ı münîfi yave keferesi cizyesin ve ispençe ve resm-i nibâkların virmemek için hâlen binâsına şürû' olunan câmi'-i şerîf ve evkâf-ı selâtîn ve sultânlar başmaklığı voyvodalarından ellerine birer tarîk ile tezkireler alup isimleri defterlerinde

mestûr değil iken mühürlü temessük almağla cizye ve ispençe ve resm-i nibâk mukâta'alarına zarar müterettib olduğın mukâta'ât-ı merkûme emîni Hasan bildirmeğın isimleri voyvodaları defterlerinde var ise fihâ ve illâ defterlerinde isimleri mestûr olmayanlardan emîn-i mezbûrın berâtı mücebince yave keferesi cizyesini ve ispençe ve resm-i nibâkların mîrî içün emîn-i merkûma tahsîl ve kabz itdiyesiz deyü mukayyed olduğından gayrı düstûr-ı efham müşîr-i ekrem bi'l-fi'l kâim-makâm-ı sadr-ı a'zâm hazretlerinin taraf-ı âlilerinden bu husûs içün fermân-ı âlî dahi sâdır olmağın işbu mürâsele tahrîr olunup irsâl olundu lede'l-usûl ol makûle isimleri defter-i voyvodalarından taleb idesiz defterde olmayan yave keferesinin cizye ve ispençe ve resm-i nibâkların emîn-i mezbûra kabz itdürüp kimesneye bî-vech ta'addî ve dahl itdirmeyüp ve bu mürâseleyi sicill-i mahfûza kayd idesiz

211 - 1612 (1021) İstanbul 1: 98b/3 Resmi yazışma / Official correspondence

İstanbul'daki gayrimüslimlerin ispençe ve çiftbozan vergilerini toplamaya yetkili olan Mehmet Çavuş, elinde olan emr-i şerif belgesiyle görevini sürdürmektedir. Mehmet Çavuş ve adamları vergi toplarken aksine bir emr-i şerif belgesi gösterilmedikçe ilk emr-i şerif belgesi gereğince ispençe ve çiftbozan vergilerinin ödenmesi konusunda İstanbul Kadısı naibi tarafından yazılmış mürasele (kadı/naib mektubu).

Mehmet Çavuş was assigned the duty of collecting the ispençe and çiftbozan taxes from the non-Muslims of İstanbul through a Sultanic order (emr-i şerif). This is a letter (mürasele) by the substitute judge (naib) of İstanbul. It orders non-Muslims to pay ispençe and çiftbozan taxes to Mehmet Çavuş and his men, unless they are able to present to him a Sultanic order (emr-i şerif) that would override the one in question.

Ba'de's-selâm inhâ olunur ki mahrûsa-i İstanbul'da olan keferenin ispençesi ve çiftbozanların cem'ine memûr olan Mehmed Çavuş yedinde olan emr-i şerîfde evkâf-ı selâtîn re'âyâsı ve mimârları ve vüzerâ re'âyâsı olan keferenin mütevellî ve mimâr ve vüzerâ kethüdâlarında ve ellerinde olan tezkireye ve vilâyetimizde edâ eyledik didiklerine altı ay mürûrından sonra amel oluna deyü buyurulmuşdur binâ'en alâ zâlik mürâseleye tâlib olduklarında tahrîr ve yedlerine def' olundu ki kefereden biriyle merkurum Mehmed Çavuş'un adamları kanginizin huzûrına varırlar ise hilâfına emr-i şerîf ibrâz olunmadıkça zikr olunan emr-i şerîf mücebince ispence ve çiftbozanlarını alıviresiz ve'd-du'â

212 - 1613 (1022) İstanbul 1: 99b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Mısır parası, altılık, peni ve arslani kuruşun tedavülден kaldırılması ve toplatılması daha önce İstanbul kadısına emredilmiştir. Şimdi, esedi kuruş, şâhî ve peniyi kullananlar ile altın ve kuruşu belirlenen kurdan farklı değerlerde kullananların mallarına el konulması emredilir. Yine bu kişilerin ihbar edilmelerinde ya da yakalanıp mahkemeye getirilmelerinde yardımcı olanlara dirlik (ödül) verilmesi emredilir. Üçkâğıtçıların çoğaldığını belirten, dolayısıyla sahte paraların kullanılmaması konusunda dikkat gösterilmesi gerektiği ve akçe bozdurulurken geçmiş dönemin kuruna uyulmaması gerektiğini emreden, saray tarafından İstanbul kadısına yazılmış buyuruldu.

The judge of İstanbul was formerly ordered to demonetize and withdraw from circulation the currencies known as Mısır parası, altılık, peni and arslani kuruş. Now, it is ordered that the goods of those who use esedi kuruş, şâhî and peni, and of those who exchange the kuruş and gold for a rate other than that set by the state will be confiscated. In addition, those who denounce and help catch and try these people will receive awards. This is a buyurul-

du sent by the Palace to the judge of İstanbul. It orders that due to the increasing number of counterfeiters everyone should be careful to avoid using counterfeit money, and that everyone should use last year's rate to exchange akçe.

İstanbul efendisi hazretleri akçe ve altun ve guruş ahvâli için bir kaç def'a buyuruldılar gönderildi ve Mısır parası ve altılık ve penoz ve arslânî guruş min ba'd alınmayup ve virilmeyüp her kimde bulunursa ahz ü girift oluna deyü tenbîh olunmışıdi imdi zinhâr ve zinhâr esedî guruş ve para ve şâhî ve penoz her kimde bulunursa ve altun ve guruş birer akçe ziyâde alınup virilürse mâ-lı ve rızkı mîrî için girift olunup ve kendüler ahz ve ihzâr oluna ve ihzâr idene ve haber getürene murâd idindüğü dirlik virilüp âna göre muhkem nidâ ve tenbîh itdürüp kalb ve züyûf ve sikkemiz akçe ve guruş min ba'd râyic olmayup sahîhü'l-ayâr meskûk akçeye râyic ola ve altun ve guruş zinhâr ve zinhâr bir akçe ziyâdeye alınmaya ve virilmeye bu ahvâle onat mukayyed olup buyuruldu icrâ olına sikke husûs-ı umûr-ı mühimmedendir onat ihtimâm oluna sâir zamanlara kıyâs olunmaya akçe ziyâde bozılup kallâb çoğalmışdır ziyâde ikdâm ve ihtimâm eyliyesiz buyuruldu

213 - 1612 (1021) İstanbul 1: 99b/2 Tescil işlemi / Registration

Ohri Cemaati'nin başkanı, kendi cemaatine kaydolmak isteyen Yasef isimli Yahudinin Portakal Cemaati'nde zaten kayıtlı olduğunu mahkemeye bildirir. Bunun üzerine Portakal Cemaati'nin vergi kayıtlarının olduğu Sultan Mehmet Han Vakfı'nın defterleri incelenir ve Yasef'in bu defterde kayıtlı olduğu anlaşılır.

The head of Ohri community reports to court that a Jew named Yasef who wants to register as a member of his community is already registered to the Portakal community. The books of the Sultan Mehmet Han Waqf, which holds the tax records of the Portakal community, are investigated. It becomes clear that Yasef is registered in these books.

An cemâ'at-i Ohri, yehûda Yasef.

Bundan akdem vech-i meşrûh üzre mezkûr nev-yâfte kayd olunup lâkin Portegal cemâ'atinde dahi mestûrdır deyü cemâ'atbaşısı nizâ' itmeğin vakf-ı mezbûr defterlerine nazar olundıkda Portegal cemâ'atinde ol vechile isim bulunmamağın işbu mahalle şer olundu tahrîren 27 sene 1021

Mühür be-nâm-ı Yusuf el-mütevellî alâ vakf-i Sultan Mehmed Han aleyhi'r-rahmeti ve'r-rıdvân.

214 - 1612 (1021) İstanbul 1: 99b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Ohri Cemaati'nin başkanı, kendi cemaatine kaydolmak isteyen Yasef isimli Yahudinin Portakal Cemaati'nde zaten kayıtlı olduğunu mahkemeye bildirir. Bunun üzerine Portakal Cemaati'nin vergi kayıtlarının olduğu Hazine-i Amire (Hazine, Maliye) defterleri incelenir ve Yasef'in bu defterde kayıtlı olduğu anlaşılır.

The head of Ohri community reports to court that a Jew named Yasef who wants to register as a member of his community is already registered to the Portakal community. The books of the central treasury (Hazine-i Amire), which holds the tax records of the Portakal community, is investigated. It becomes clear that Yasef is registered in these books.

An cemâ'at-i Ohri, yehûda Yasef

Bundan akdem vech-i meşrûh üzre mezkûr nev-yâfte kayd olunup lâkin Portegal cemâ'atine dahi mestûrdır deyü cemâ'atbaşısı nizâ' itmeğin hazîne-i âmirece mahfûz olan deftere nazar olundıkda Portegal cemâ'atinde ol vechile isim bulunmamağın işbu mahalle kayd yedine virildi tahrîren fî 27 M. sene 1021

Mühür be-nâm-ı Mehmed bin Ahmed muhâsebeci.

215 - 1612 (1021) İstanbul 1: 99b/4 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Dağınık durumdaki Rum, Ermeni, Trabzon [Rumu] ve diğer gayrimüslimlerin 1613 (H. 1022) yılı için 174'er akçe cizye ödemeleri gerektiği belirlenmiştir. Bu verginin toplanması için Hacı Mustafa ile Rıdvan'ın görevlendirildiği, saraydan gönderilen bir belgeyle ilgili kadılıklara bildirilmiştir. Dolayısıyla Hacı Mustafa ile Rıdvan, vergi tahsili konusunda söz konusu gayrimüslimlerle mahkemeye düşerlerse, öncelikle bu gayrimüslimlerin ellerinde cizye vergilerini başka bir yere ödediklerini kanıtlayan mühürlü temessük belgesinin olup olmadığına bakılması, belgesi olmayanlardan cizye vergisinin Hacı Mustafa ve Rıdvan'a tahsil ettirilmesi emredilir. İstanbul Kadılığı'ndan gönderilen bu belge sicile kaydedilir.

The scattered Greek, Armenian, Trabzon [Greeks] and other non-Muslims are supposed to pay 174 akçe each as their cizye tax for 1613 (AH 1022). The relevant judges are informed by the palace that Hacı Mustafa and Rıdvan are appointed to collect the tax. It is ordered that if Hacı Mustafa and Rıdvan have a disagreement with the mentioned non-Muslim communities regarding tax collection, it should first be checked whether there is a stamped promissory note (temessük) documenting that they are paying their taxes somewhere else. If no such document exists, then Hacı Mustafa and Rıdvan should collect the cizye tax. The court registers this document sent to the Judge of İstanbul.

Ba'de's-selâm hülâsa-i kelâm budur ki perâkende Rum ve Ermeni ve Trabzon ve gayrı kefare-i müteferrika bin yirmi iki senesinde vâki olan cizyeleri yüz yetmiş dörder akçe hesâbı üzre cem' ve tahsîl ve dâhil-i hazîne olmak bâbında hâmil-i mürâsil el-Hâc Mustafa nam cündî ve Rıdvân ibn Abdullah nam silâhî yediyle emr-i celîlül'-kadr vârid olmuştur imdi her kanginizin mahkemesine tâife-i merkûmeden cizye talebi ile iledürlerse ellerinde bağılu re'âyâ olduğına mühürlü temessükleri olmayandan hesâb-ı merkûm üzre aldurasuz inâd ve muhâlefet itdirmeyesiz ve's-selâm

Mevzi'-i hâtim be-nâm-ı Derviş Mehmed

Vasale fî 19 Ramazan sene 1021

216 - 1615 (1024) İstanbul 2: 1a/3 Tescil işlemi / Registration

Sultan Mehmet Han Vakfı'nın ortak eminleri olan Muharrem Çavuş ile Ramazan Çavuş, cizye defterinde kayıtlı olup ölen Avram'ın eşi Aleksandire ile birlikte mahkemeye gelirler. Avram'ın Aleksandire'den başka varisi yoktur. Dolayısıyla Avram'ın mirasının dörtte biri eşi Aleksandire'ye, geriye kalan dörtte üçü de (cizye borcu için olabilir) vakfa kalmıştır. Taraflar, Avram'dan miras kalan varlıkları toplam 1700 akçeye satarlar. Vakıf eminleri Muharrem ile Ramazan toplamın dörtte birini Aleksandire'ye verip kalanını vakıf adına kendileri alırlar. Tarafların karşılıklı rıza ile yaptıkları bu işlemler mahkemece tescil olunur.

The joint officers (emin) of the Sultan Mehmet Han Waqf, Muharrem Çavuş and Ramazan Çavuş, go to court with Aleksandire, the wife of the late Avram, who was registered in the cizye book. Avram has no heirs other than Aleksandire. Therefore, a quarter of Avram's estate falls to his wife Aleksandire and the remaining three-quarters to the waqf (probably for the payment of his cizye debt). The sides sell Avram's inheritance for a total of 1700 akçe. The waqf officers (emin) Muharrem and Ramazan give a quarter of the returns to Aleksandire and keep the remainder on behalf of the waqf. The court registers the mutually agreed transaction.

Mahmiyye-i İstanbul'da vâki cennet-mekân-ı firdevs-âşiyân ebü'l-feth Sultan Mehmed Han aleyhi'r-rahmeti ve'r-rıdvân hazretlerinin mahrûsa-i mezbûrede vâki' re'âyâsının beytül-mâla âyid olan hâliklerinin muhalledâtını kabzına ber-vech-i iştirâkî emîn olan Muharrem Çavuş bin Abdullah ve Ramazan Çavuş bin Abdullah nâm kimesneler meclis-i şer'î-i şerîf-i lâzımü't-teşrifde mahrusâ-i mezbûre mahallâtından el-Hâc Muhyiddin Mahallesi sâkinlerinden olup defter-i cizyede Haraccı Kulı karye mahallesinde mukayyed olan Avram veled-i Yani nam hâlikin zevce-i metrûkesi Aleksandire bint-i Yorgi nâm zimmiye mahzarında ikrâr ve itirâf idüp hâlik-i mezbûrın zevcesi mezbûre Aleksandire'den gayrı vâ-

ris-i ma'rûfı olmayup muhallefâtının rub'ı mezbûre Aleksandire'ye ve selâse-i erbâ'ı cânib-i vakfa âyid ve râci' olmağın ümenâtımız hasebiyle mürd-i mezbûr Avram'ın muhallefâtını mezbûre Aleksandire ile furuht idüp mezbûreye intikâl iden rub' hisse-i şer'iyye-yi teslîm idüp vakf-ı mezbûra âyid ve râci' olan selâse-i erbâ'a hisse-i şer'iyye cem'an bin yediyüz akçe olup ümenât-ı mahkiyemiz hasebiyle cânib-i vakf-ı mezbûr içün biz alup kabz eyledük mürd-i merkûmın muhallefâtından mezbûre Aleksandire yedinde vakf-ı mezbûra âyid bir akçe ve bir habbe bâkî kalmayup zimmetini husûs-ı mezbûra müte'allik olan da'vâ ve talebden ibrâ-i ânımla ibrâ ve iskât eyledik didiklerinde mukırrân-ı merkûmânın minvâl-i meşrûh üzre sudûr ve zuhûr iden ikrârların el-mukarrün-lehe'l-merkûme dahi vicâhen tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâkî [bi't-taleb ketb olundı] tahrîren fi't-târihil'l-mezbûr

Şühûd

Musa bin Hüsam el-imam, Mustafa bin Yusuf el-mü'ezzin, Mehmed bin Abdi, Mehmed Bey bin Abdullah er-râcil, el-Hâc Rıdvan bin Abdullah er-râcil, el-Hâc Rıdvan bin Abdullah er-râcil, diğer Mahmud Beşe er-râcil.

217 - 1615 (1024) İstanbul 2: 2b/4 Tescil işlemi / *Registration*

Kilise Camisi Mahallesi sakinlerinden merhum 1. Mehmet'in mirası oğlu 2. Mehmet ile eşi Esmâ'ya kalmıştır. 2. Mehmet'in kuzeni ve vekili olan el-Hac Yunus, ölen 1. Mehmet'in eşi Esmâ ile birlikte mahkemededir. Vekil Hacı Yunus, ölen 1. Mehmet'in adı geçen mahallede bulunup miras bıraktığı evini, eşine olan 3000 akçelik mehir borcu, 1500 akçelik cenaze masrafları ve adı geçen mahallenin avarız vergisi giderlerini karşılamak için kurulmuş olan vakfa olan 3300 akçelik borcunun ödenmesi amacıyla satışa çıkarmıştır. Bu evi Esmâ, 8600 akçeye satın almıştır. Hacı Yunus, borçların toplamı olan 7800 akçe çıkarıldıktan sonra kalan 800 akçeyi Esmâ'dan aldığını söyler. Esmâ, vekil Hacı Yunus'un ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

The estate of the late Mehmet I, a former resident of the Kilise Camisi (Church Mosque) neighborhood, falls to his son Mehmet II and wife Esmâ. Hacı Yunus, cousin and legal agent of Mehmet II, is in court with Esmâ. The legal agent has placed the inherited house on sale to cover the decedent's 3000 akçe bride's money (mehir) debt to his wife, 1500 akçe funeral expenses, and 3300 akçe debt to the neighborhood's extraordinary tax (avarız) waqf. Esmâ bought the house for 8600 akçe. After deducting 7800 akçe for the debts, Hacı Yunus has collected the remaining 800 akçe from Esmâ. The latter corroborates his testimony. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Kenise Cami'i Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olup verâseti li-eb ve ümm oğlu Mehmed bin Musallî'ye ve zevce-i metrûkesi Esmâ bint-i Sinan'a münhasıra olan Mehmed bin Mehmed nâm müteveffâ'nın ibn 'ammisi ve vârisi merkûm Mehmed tarafından menzil-i âti'l-beyânda olan hissesini bey'a ve kabz-ı semene vekîl olup a'zâr-ı şer'îyyesi olup meclis-i şer'a huzûrî mümkün olmayan Mehmed Bey ibn Abdullah ve Hüseyin Bey ibn Abdurrahman nâm bevâb-ı sultâniler taraflarından nakl-i şehâdet iden Osman Halife ibn Hasan el-imâm ve Mehmed Halife bin Ahmed el-mü'ezzin şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan el-Hâc Yunus bin Nurullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde hâmiletü hâze'l-kitâb mezbûre Esmâ bint-i Sinan nâm hâtun mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüp mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hakime Hâtun mülki ile ve bir tarafı müşteriyye-i merkûme Esmâ mülki ile ve iki tarafı tarîk-i 'âmmla mahdûd ve mümtâz olup âhûrî ve kenîfi ve sayfiyeyi müstemil olan müteveffâ-yı mezbûrun fevkânî menzili müteveffâ-yı merkûmun merkûmeye olan üç bin akçe mehr-i mü'ecceli ve bin beş yüz akçe techîz ve tekfîne ve vakfa olan düyûnı için bey' olunmak lâzım olmağın vekâletim hasebiyle menzil-i mezbûrî merkûme Esmâ'ya sekiz bin altı yüz akçeye bey' idüp üç bin akçesini mezbûre Esmâ'nın mehr-i mü'ecceli olan üç bin akçeye noksân idüp ve bin beş yüz akçesini techîz ve tekfînine olan dey-

nine teslîm idüp ve üç bin üç yüz akçesini mahalle-i mezbûrenin 'avârızı için vakf olunan akçeden aldığı üç bin üç yüz akçe dey-nine virüp bâkî kalan sekiz yüz akçeyi mezbûre Esma yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledim didikde mukırr-ı merkûm el-Hâc Yunus'un minvâl-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârını el-mukarrün-lehe'l-merkûme dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu tahrîren fî târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Ali er-râcil, Hüseyin bin Receb, Kurd bin Mustafa er-râcil, Ali Beşe bin Mustafa er-râcil, Ömer bin Nasuh, Mustafa Çelebi bin Abdullah er-râcil, Mehmed Halife bin İbrahim el-mü'ezzin.

218 - 1615 (1024) İstanbul 2: 6a/3 Tescil işlemi / Registration

Fatma, Kâtib Muslihiddin Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi olan Bali'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 5000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Fatma, sattığı evi mütevelliden bir yıllığına 625 dirheme kiralar. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Fatma mortgages (istiglal) her house to Bali, the mutawalli of the money endowed for the payment of extraordinary tax (avarız) of the Kâtib Muslihuddin neighborhood, for 5000 dirhem. Then Fatma rents the same house from the mutawalli for 625 dirhem for a year. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. / The original text is in Arabic.]

219 - 1615 (1024) İstanbul 2: 16b/1 Tescil işlemi / Registration

Silistre'deki iskele ve Yeni Sale Köyü mukataalarının emini olan Yako, yine bu bölge halkından olan Ali Beşe ve Çakal Dimo ile

birlikte mahkemeye gelir. Yako, iskele mukataasının öşür vergisi ve Yeni Sale Köyü'nün bad-ı heva vergisini yıl sonuna kadar toplamayı Ali Beşe ile Çakal Dimo'ya 36.000 akçeye devreder. Bunun 20.000 akçesini Yako peşin olarak alır. Kalan 16.000 akçenin de yıl sonuna kadar taksitli olarak ödenmesi konusunda taraflar karşılıklı olarak anlaşır.

Yako, the collector of tax farming (mukataa) revenues of the Yeni Sale village and the port in Silistre, goes to court with two residents of the mentioned village, Ali Beşe and Çakal Dimo. Yako transfers the right to collect the revenue (bad-ı heva) tax of the village and the tithe (öşür) of the port to Ali Beşe and Çakal Dimo for 36,000 akçe until the end of the year. Yako collects 20,000 akçe of this amount in advance. The sides mutually agree that the remaining 16,000 akçe will be paid in installments by the end of the year.

Mahrûsa-i Kostantiniyye hısnı ebvâbından Balat Kapusu hârinde Karabaş Mahallesi sâkinlerinden olup vilâyet-i Rumeli'nde Silistre Eyâleti'nde mahmiyye-i Baba Nâhiyesi'ne tâbi Kara Harman demekle ma'rûf mevzi'de vâki' iskele mukâta'asının ve Yeni Sâle nam karyenin ve tevâbi' mukâta'aların ber vech-i iltizâm hâlen emîni olan Yako veled-i İsak nam Yahudi meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-tevkîrde sâlifü'z-zikr Kara Harman sâkinlerinden işbu bâ'isü'l-kitâb Ali Beşe bin Abdullah ve Çakal Dimo veled-i Andriye demekle ma'rûf kimesneler mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp zikri sebk iden iskele mukâta'ası öşrin ve karye-i mezbûrede vâki beytü'l-mâldan mâ'adâ sâir bâd-ı hevâsını ve bi'l-cümle olgeldüğü üzre sene erba'a ve 'işrîne ve elf Zilhiccesinin onuncu gününden sene tamâmına değin iştirâken mezbûrâna otuz altı bin fi'l-vakt akçeye virüp anlar dahi minvâl-i muharrer üzre kabûl idüp meblağ-ı merkûmın yirmi bin akçesini ber-vech-i peşîn mezbûr yedlerinden alup kabz ve tesellüm idüp bâkî kalan on altı bin akçesini tadrîcle sene tamamına değin bana edâ ve teslîm itmek üzre ta'ahhüd ve iltizâm eylediler didikde mukırr-ı merkûmın minvâl-i meşrûh üzre cârî olan ikrârını [el-mukarrûn] lehüme'l-merkûmân

Ali Beşe ve Çakal Dimo vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idüp vech-i merkûm kabûl ve iltizâm eyledik didiklerinde mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olunup yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'işrîn Zilkade [sene 1024]

Şühûdü'l-hâl

Fahrû'l-akrân Mahmud Ağa bin Abdullah el-müteferrika, Hasan Beşe bin Hüseyin er-râcil, Hasan bin Abdullah, İbrahim Çelebi bin Şaban, el-Hâc Osman bin Abdullah er-râcil.

220 - 1615 (1024) İstanbul 2: 18a/1 Dava / Adjudication

Sultan Mehmet Han Vakfı bölgesinde cizye ve haraç vergisi toplamakla görevli olan Ali Bey, bu vergileri ödemeyen Manol'un vergi borcunu kardeşi Mihâl'den ister. Mihâl, kardeşi Manol'un bir sene önce öldüğünü söyler. Mahkeme, Mihâl'den kanıt ister. Mihâl, şahitler desteğiyle kardeşi Manol'un öldüğünü kanıtlar. Sonuç olarak mahkeme, Ali Bey'e davasından vazgeçmesini söyler.

Ali Bey, the collector of capitation (cizye) and non-Muslim land tax (haraç) in the region of the Sultan Mehmet Han Waqf, asks Mihâl to pay his brother Mânol's unpaid taxes. Mihâl states that his brother Manol died a year ago. The court asks Mihâl to prove his claim. Mihâl does so through witness accounts. The court instructs Ali Bey to drop his case.

Merhûm ve mağfûrûn-leh ebü'l-feth Sultan Mehmed Hân-ı atîk [vakfı] cizye ve harâcına bi'l-fi'l memûr olan Ali Bey bin Mehmed nam cündî mahfil-i şer'de işbu bâ'isü'l-kitâb Mihâl veled-i Dimitri nam zimmi mahzarında takrîr-i kelâm ve tabîr-i anî'l-merâm idüp mahmiyye-i Kostantiniyye sûrî ebvâbından Bâb-ı Fenârî Çukur Mahallesi'nde sâkin olup mezbûr Mihâl'in li-ebeveyn karındaşı olan Manol nam hayyâtın ziyâde cizye ve harâcın bi-hasbî'l-kânûn mezbûr Manol'dan [Mihâl'den] taleb iderim suâl olunup takrîri tahrîr olunması matlûbumdur didikde gibbe's-suâl mezbûr Mi-

hal cevâb virüp târih-i kitâbdan bir sene mukaddem li-ebeveyn karındaşım olan sâlifü'z-zikr Manol mürd olmuşdur didikde merkûm Mihal'den kavline mutâbık beyyine taleb olundıkda udûl-i ricâlden Arslan bin Kurd ve Süleyman bin Abdullah ve İbrahim bin Musa nâm kimesneler meclis-i şer'a hâzırûn olup istişhâd olduklarında fi'l-hakîka bâb-ı mezbûrda sâkin olup mesfûr Mihal'in li-ebeveyn karındaşı mezkûr Manol nam hayyât târih-i kitâbdan bir sene mukaddem mürd olmuşdur deyü alâ tarîki'ş-şehâde haber verdiklerinden sonra mezkûr Ali Bey bî-vech ta'arruzdan men' olunup mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb kayd olundu

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr

Sühûd

Hasan Bey bin Abdullah er-râcil, Süleyman bin Abdullah er-râcil, Mahmud Halife bin el-imam, el-Hâc Osman bin Ali, Mehmed bin Abdi el-mü'ezzin, Hüseyin Çelebi bin Mustafa er-râcil, Mehmed bin Mustafa.

221 - 1615 (1024) İstanbul 2: 26b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ayşe, Mehmet Bey Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilen paranın mütevellisi Yusuf Halife'ye evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 1000 dirheme satar. Bu işlemin ardından Ayşe, aynı evi Yusuf Halife'den üç yıllığına 750 dirheme kiralar. Ayşe vakfa olan borçlanmasına bir kefil gösterir. Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ayşe mortgages (istiglal) her house to the Yusuf Halife, the mutawalli of the fund for the payment of the Mehmet Bey neighborhood's extraordinary tax (avarız), for 1000 dirhem. Then, Ayşe rents the same house from the mutawalli for 750 dirhem for three years. Ayşe appoints a surety for her debt to the waqf. The court registers the transactions.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

222 - 1616 (1025) İstanbul 2: 37b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Anadolu Vilayeti'ne dağılmış olan Çingenelerden cizye vergisini toplamakla yükümlü olan İsmail Bey, Yunus ve Şamil adlı Çingene-ler ile birlikte mahkemeye gelir. İsmail Bey, İstanbul ve Üsküdar'da-ki Çingene-lerin cizye vergilerini toplama görevine Yunus ve Şamil'i vekil olarak atadığını söyler. Yunus ve Şamil'in söz konusu görevi üstlendiklerini belirtmeleri üzerine mahkeme bu işlemi onaylar.



La Chapelle'in 1648 tarihli Çingene kadını çizimi.

Ottoman Gypsy woman, by La Chapelle (1648).

İsmail Bey, who is responsible for collecting the cizye tax from the Gypsies scattered around the Anadolu province, appears in court with two Gypsies, Yunus and Şamil. İsmail Bey states that he appoints Yunus and Şamil as his legal agents to collect the cizye tax from the Gypsies in İstanbul and Üsküdar. Yunus and Şamil accept the appointment. The court registers the transaction.

Vilâyet-i Anadolu’da perâkende olan kıbtî tâifesinin emr-i pâdi-şâhî cizyesini işbu senede cem’a me’mûr olan fahrû’l-akrân İsmail Bey ibn Abdullah el-cündî meclis-i şer’-i şerîf-i lâzımü’t-teşrîfde hâmilü hâze’l-kitâb Yunus bin Mustafa ve Şamil bin İlyas nâm kıbtîler mahzarlarında takrîr-i kelâm ve ta’bîr-i anî’l-merâm idüp mezbûrân Yunus ve Şamil’i vilâyet-i merkûmeden perâkende olup mahrûsa-i İstanbul’da ve Üsküdar’da mütemekkin olup cizyesinin cem’ine me’mûr olduğum kıbtîlerin cizyesinin cem’ine mezbûrân vekîl ve nâyib-i menâb nasb itdim deyüp mezbûrân Yunus ve Şamil dahi merkûm İsmail Bey’in takrîri üzre vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzîmesini müte’ahhid ve müstelzim olduklarından sonra mâ-hüve’l-vâkı’ alâ vukûihî bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fî gurrei Saferi’l-muzaffer li-sene hamse ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mehmed Bey ibn Hamza, Ali Bey ibn Abdullah el-cündî, İskender bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Şaban, Keyvan bin Abdullah, Zülfikar bin Bünyad.

223 - 1616 (1025) İstanbul 2: 41b/3 Tescil işlemi / Registration

Varna kasabasına bağlı bölgelerin mukataasına iltizam yoluyla emin (vergi toplayıcısı) olan Yako adındaki Yahudi, Hüseyin ve Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. Yako, Varna’da kantariye vergisi (tartı vergisi) toplama hakkını iki yıl için 6000 akçeye Hüseyin ve Mustafa’ya sattığını, parasını da peşin aldığını söyler. Hüseyin ve Mustafa Yako’yu doğrularlar. Mahkeme de işlemi onaylar.

Yako, a Jew responsible for collecting the tax farming (mukataa) revenues of the Varna town, goes to court with Hüseyin and Mustafa. Yako states that he sold the right to collect the weighing fee (kantariye vergisi) of Varna to Hüseyin and Mustafa for 6000 akçe for two years. Yako adds that he has been paid in advance. Hüseyin and Mustafa corroborate Yako's testimony. The court registers the transaction.

Vilâyet-i Rumili'nde Kasaba-i Varna'da ve tevâbi'inde olan mukâta'âta ber-vech-i iltizâm emîn Yako evlâd-ı İstan nâm Yahudî meclis-i şer'î şerîf-i lâzımü't-teşrîfde hâmil-i hâze'l-kitâb Hüseyin bin Ali ve Mustafa bin Ahmed nâm kimesneler mahzarlarında ik-râr ve takrîr-i merâm idüp mezbûrân Hüseyin ve Mustafa'ya iltizâmım tahtında dâhil olan Varna mukâta'asının kantâriyesini tâ-rîh-i kitâbdan iki sene tamâmına altı bin akçeye der-'uhde idüp mezbûrân dahi minvâl-i muharrer üzre hıdmet-i merkûmeyi kabûl ve meblağ-ı merkûm altı bin akçeyi ber-vech-i peşîn mezbûrân Hüseyin ve Mustafa yedlerinden bi't-tamâm ahz ü kabz eyledüm ba'de'l-yevm zikr olan kantâriye hıdmeti iki sene tamâmına varınca mezbûrânın yedlerinde olup âhardan bir kimesne dahl ve ta'ar-ruz eylesün didikde mukırr-ı merkûm Yako'nun minvâl-i meş-rûh üzre sudûr ve zuhûr iden ikrârın el-mukarrûn ileyhim el-merkûmân dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâ-ki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundı fi't-târîhi'l-mezbûr li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Hüsrev [...], Veli bin Mustafa, Mehmed bin Abdullah, Arslan Beşe bin Abdullah er-râcil, Ahmed bin Abdi, el-Hâc Osman bin Ali ve gayruhum.

224 - 1616 (1025) İstanbul 2: 43b/1 Tescil işlemi / Registration

Arslan adlı Yahudi, Drako adındaki Hristiyan ile birlikte mahkemeye gelir. Arslan, Üsküdar'a bağlı Gebze Nahiyesi'nin Feliker

Köyü'nün, Bursa'da gömülü olan Ebu İshak'ın vakfına ait olduğunu söyler. Arslan, söz konusu köyün öşür vergisini toplama yetkisini Drako ile ortak olarak vakfın mütevellisinden 15.000 akçeye satın alıp parasını peşin ödediklerini sözlerine ekler. Arslan, Drako ile söz konusu mukataadan elde ettikleri kârı bölüştükten sonra, kendisinin Drako'dan 600 akçe alacağı kaldığını saptadıklarını ve bu alacağını tahsil ettiğini belirtir. Sonuçta, taraflar birbirlerinden alacakları kalmadığını mahkemeye onaylatırlar.

Arslan, a Jew, goes to court with Drako, a Christian. Arslan states that the Feliker Village in the Gebze district of Üsküdar belongs to the waqf of Ebu İshak, who is buried in Bursa. Arslan adds that he and Drako bought the right to collect the tithe (öşür) of the mentioned village from the waqf mutawalli for 15,000 akçe, paying the sale price in advance. Arslan states that after he and Drako shared the profit arising from tax farming (mukataa), they realized that Drako owed him 600 akçe. Arslan adds that subsequently he collected this sum from Drako. The two sides have the court register that neither owes the other anything.

Mahrûsa-i İstanbul'da Zeyrek kurbünde Hızır Bey Mahalles-i'nde sâkin Arslan veled-i Kalender nâm Yahudi meclis-i şer'î lâzımü't-tevkîrde hâmil-i hâze'l-kitâb Drako veled-i Yorgi nâm zim-mî mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp mahrûsa-i Brusa'da medfûn merhûm Ebu İshak'ın evkâfından olup Medîne-i Üsküdar muzâfâtından Gekboze Nâhiyesi'ne tâbî' Feliker (?) nâm karyenin a'şâr-i şer'îyye rûsûm-ı âdiyesini merhûm-ı mezbûrun mütevellîsinden [silik] akçe ber-vech-i iltizâm ber-vech-i iştirâk alup on beş bin akçe peşin virüp zikr olunan mukâta'asını mezbûr Drako ile tasarruf itduğumuzden sonra vakf-ı mezbûrun mütevellîsine iltizâmım üzre deynimizi edâ ve teslîm itduğumuzden sonra ber-vech-i peşin virdüğümüz on beş bin akçeden hisselerimizi kabz itduğumuzden sonra fâ'ideden mezbûr Drako'nun ve benim beynimizde hesâb itduğumuzde mezbûrun üzerinde kavlimiz üzre altı yüz akçe hakkım zuhûr itmiş idi hâlen meblağ-ı merkûm altı yüz akçeyi dahi mezbû-

run yedinden ahz ü kabz idüp ve biribirimizin zimmetini husûs-ı mezbûra müte'allik olan da'vâ ve talebden ibrâ-i âmmle ibrâ ve iskât-ı tâm eyledük didüğünde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun el-mukarrün-lehü'l-merkûm dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâhiri Saferi'l-hayr li-sene hamse ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Arslan Beşe bin Abdullah er-râcil, Mustafa bin Ahmed, Hüseyin bin Hamza, Abdi bin Mehmed, Ahmed bin Mehmed, Zülfikar bin Bünyad, Yusuf bin Bayram, Rali veled-i Yani, Mihal veled-i Yani, Yorgo veled-i Andon ve gayruhum.

225 - 1616 (1025) İstanbul 2: 48a/1 Tescil işlemi / Registration

Kalender Paşa'nın voyvodası ve vekili İbrahim Bey, Hüseyin Bey ile birlikte mahkemeye gelir. İbrahim Bey, Biga Sancağı'nda, Balya Kazası'na bağlı köylerin has topraklarının öşür ve örf vergilerini Kalender Paşa adına kendisinin topladığını söyler. İbrahim Bey, söz konusu vergileri 1616 (H. 1025) yılının Mart ayından yıl sonuna kadar toplama yetkisini 50.000 akçeye Hüseyin Bey'e devretmiş olup parasını peşin almıştır. Hüseyin Bey, İbrahim Bey'i doğrular. Mahkeme de işlemi onaylar.

İbrahim Bey, the vaivode and the legal agent of Kalender Paşa, goes to court with Hüseyin Bey. The former states that he has been collecting the tithe (öşür) and customary (örf) taxes of the villages in the Balya district of Biga province on behalf of Kalender Paşa. For 50,000 akçe he has transferred to Hüseyin Bey the right to collect the taxes in question between March 1616 (AH 1025) and the end of the year. He has received payment in advance. Hüseyin Bey corroborates İbrahim Bey's testimony. The court registers the transaction.

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham hâmî-i mülk ü millet mâhî-i zulm ü bid'at sâhibü's-sa'âdeti ve'l-ikbâl Kalender Paşa yes-

sera'llâhü te'âlâ mâ-yürîd ve mâ-yeşânın hâslarının voyvodası ve vekîli olan fahrü'l-eşbâh ve'l-a'yân İbrahim Bey ibnü'l-merhûm Vücudi Efendi el-cündî meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-tevkîrde işbu hâmilü'l-kitâb Hüseyin Bey mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüp müvekkilim müşârün-ileyh Kalender Paşa hazretlerinin Vilâyet-i Anadolu'da Biga Sancağı'nda Balya Kazâsı'nda Çukurcaklı ve Kadı Köyi ve Ma'den nâm karyelerde ve gayrılarda vâki' olan hâslarının a'sâr-ı şer'iiyesini ve resm-i örfiyyesini işbu târîh-i kitâb Mart'ı ibtidâsından tamâmına varınca vekâletim hasebiyle mezbûr Hüseyin Bey'e elli bin akçeye der'uhde idüp meblağ-ı merkûm elli bin akçeyi ber-vech-i peşîn merkûm Hüseyin Bey yedinden bi't-tamâm ahz ü kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olan kazâda vâki' müvekkil-i mûmâ-ileyhin hâslarının târîh-i kitâbdan sene tamâmına varınca zabt ve tasarrufı merkûm Hüseyin Bey yedinde olup âhardan bir kimesne dahl ve ta'arruz itmesün didikde mukırr-ı merkûm İbrahim minvâl-i muharrer üzre sudûr ve zuhûr iden ikrârın el-mukarrûn lehü'l-merkûm Hüseyin Bey dahi vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' alâ vukû'ihî bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi's-sâlis min şehri Rebî'ilevvel li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahru'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmud Ağa Abdüddaim el-müteferrika, Halil Bey ibn Şaban el-bevvâbü's-sultânî, Veli Bey ibn Mahmud Cihan Şah el-bevvâbü's-sultânî, Ahmed Bey ibn Cihan Şah el-bevvâbü's-sultânî, Mahmud bin Abdullah, Zülfikar bin Bünyad ve gayruhum.

226 - 1616 (1025) İstanbul 2: 48b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Ebubekir, evini istiglal (rehin, ipotek) yoluyla 3000 dirheme müteferrika (bekçi, koruyucu, devlet görevlisi) Mehmet Bey'e sattı. Ebubekir, daha sonra aynı evi bir yıl için 600 dirheme Mehmet Bey'den kiralar. Mahkeme bu işlemi onaylar.

Ebubekir mortgages (istiglal) his house to Müteferrika (state officer) Mehmet Bey for 3000 dirhem. Then, Ebubekir rents the same house from Mehmet Bey for 600 dirhem for a year. The court registers the transaction.

[Oriijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

227 - 1615 (1024) İstanbul 2: 50a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'daki mum yapımhanelerinden ve İstanbul kapılarından 1615 (H. 1024) yılında alınacak vergilerin toplama yetkisi iltizam yoluyla Fosi adlı Yahudiye verilir. İstanbul kadısına gönderilen buyuruldu ile söz konusu mukataanın 24.000 vukıyye (okka) balmumu ve 1.312.500 akçe karşılığında Fosi adlı Yahudiye satıldığı belirtilir. Ayrıca, bu konuda Fosi'ye bir de divan tezkiresi verildiği ve bu tezkirenin sicile kaydedilmesi gerektiği eklenir.

The right to collect the taxes from candle factories in İstanbul and the gates of İstanbul for the year 1615 (AH 1024) is farmed out to a Jew named Fosi. A buyuruldu sent to the judge of İstanbul states that the tax farm (mukataa) in question has been sold to Fosi in exchange for 24,000 vukıyye (the same as okka) wax and 1,312,500 akçe. The buyuruldu adds that Fosi has been given a court certificate (divan tezkiresi) and that the certificate should be registered.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn yenbû'ul-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în mevlânâ İstanbul Kâdısı zîdet fezâilehû karîn ve vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mahmiyye-i mezbûrede vâkî' şem'hâne ve kapular mukâta'ası bin yirmi dört senesi [silik] vâkî' olunup yirmi dört bin vakıyye şem'-i bal ile on üç yük on iki bin beş yüz akçeye İstanbul sâkinlerinden Fosi veled-i Baroh nâm Ya-

hudiye ber-vech-i iltizâm der-‘uhde olunup bir ayda ihrâc idince mahsûl-ı mukâta‘ayı zabt eylemek bâbında dîvân tezkiresi virilmiştir gerekidir ki sicill-i mahfûza kayd olunduktan sonra mûcebince mukâta‘a-i merkûmı mezkûr Yahudi’ye zabt ve tasarruf itdürdesiz

[...] fî Zilhicceti’ş-Şerîfe li-sene erba‘a [ve ‘işrîne] ve elf

228 - 1615 (1024) İstanbul 2: 50a/3 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Rumeli Vilayeti’ndeki Çingenelerin nazırı olan Mustafa, saraya bir arzuhal göndererek Çingenelerin ödeyeceği örfi vergilerin toplam yetkisini 16.000.000 akçeye iltizam yoluyla satın aldığını söyler. Mustafa, Çingenelerden avarız, nüzul ve sürsat gibi vergilerin bir başkası tarafından istenilmemesi gerektiğini ve elinde bunu kanıtlayan bir berat bulunduğunu belirtir. Ona göre, başkalarının söz konusu halktan vergi istemesi yüzünden, insanlar incinmekte ve yerlerini terk etmektedirler. Bu durum devlete zarar vermektedir. Mustafa, bunun önüne geçilmesi için kendisine yeni bir emr-i şerif verilmesi gerektiğini belirtir. Mustafa’ya verilen emr-i şerifle, İstanbul kadısından söz konusu sorunu çözmesi istenerek verginin bir kişi (nazır veya vekil) tarafından toplanması gerektiği bildirilir.

Mustafa, the superintendent of the Gypsies in the Rumeli Province, sends a petition to the Palace stating that he has farmed out the right to collect the customary (örfi) taxes of the Gypsies for 16,000,000 akçe. Mustafa adds that he holds an imperial appointment (berat) documenting that no one else is entitled to collect the extraordinary (avarız), war (nüzul) and compulsory (sürsat) taxes of the Gypsies. Due to tax demands of others, he claims, the people of the region have been hurt and they have left their hometowns; the state has suffered as a result. In order to prevent further harm, Mustafa wants to be provided with a Sultanic order (emr-i şerif). The resulting Sultanic order states that the judge of

İstanbul should solve this problem and that the taxes should be collected by a single individual (a superintendent (nazır) or legal agent).

Akza-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ el-hâkimü'l-adl bi-kazâ-i İstanbul zîde fezâ'iluhû tevki'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bi'l-fi'l kıbtîyân nâzırı olan Mustafa dâme mecduhû arz gönderüp Vilâyet-i Rumi-li'nde kıbtîyân mukâta'asının ber-tahvîl ber-vech-i maktû' yüz altmış yük akçeye iltizâmımda olup bu mukâbelede tâife-i mezbûre avâriz ve bedel-i nüzul ve sürsat ve sâir tekâlif-i örfiyyeden mu'âf ve müselleme ve min külli'l-vücûh serbest olup ve tâife-i mezbûre yed-i vâhidden zabt olunup min ba'd âhardan bir ferd hilâf-ı şer' ve kânûn dahl ve ta'arruz eylememeleri şart ve iltizâmımda dâhil olduğu ve ile virilen berât-ı şerîfde mestûr ve mukayyed olduğundan gayrı tâife-i mezbûre bu âna değin avârizından ve sâir tekâlif-i örfiyyeden bir nesne viregelmiş değiller iken hâlen şarta muhâlif ve berât-ı şerîfe mugâyir nefsi-i İstanbul kıbtîlerine avâriz teklîf olunmağla tâife-i merkûmenin mâbeyninde ihtilâl vâki' olup perâkende ve perîşan olmağla mâl-i mîriye küllî zarar ve noksan müteretib olur vech-i meşrûh üzere tâife-i mezbûreye avâriz ve sâir tekâlif-i örfiyyeden bir nesne teklîf olunmamak bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğin vech-i meşrûh üzere amel olunmak emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin tâife-i mezbûre kadîmü'l-eyyâmdan avâriz-ı dîvâniyyeden ve tekâlif-i örfiyyeden hiçbir nesne vire gelmiş değil iken hâlen tekâlifât-ı merkûm ile rencîde ve remîde eylemek isterler ise ve bunların bazıları mahallâtında yerleşüp avâriz hânesi isterler imiş diğerler [?] min ba'd tâife-i mezbûreyi teklîfât-ı mezbûre ile bir ferdi rencîde ve remîde itdürmiesiz ve vâki' olan cizye ve ispençelerden ve cürm ü cinâyet ve bâd-i hevâların ve rûsûm-ı sâyirelerin nâzırlarına veya vekillerine yed-i vâhidden ahz u zabt itdirüp şart ve iltizâmına muhâlif âhardan bir ferdi dahl ve ta'arruz itdirmiesiz

229 - 1615 (1024) İstanbul 2: 50b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Eski Anadolu Kazaskeri olup Galata kazasını arpalık olarak elinde bulunduran Seyyit Hüseyin ile İstanbul ve Haslar'ın kadılarına bir emr-i şerif gönderilir. Bu emr-i şerife göre söz konusu kadılıklarda yava (cizye türü), ispençe ve çiftbozan vergilerini toplama yetkisini iltizam yoluyla ortaklaşa alıp ellerinde bulunduran Seyyit Hüseyin, Nasuh, Bayezit Beşe ve Hasan, saraya bir dilekçe yazmışlardır. Adı geçen mültezimler, bu dilekçeyle söz konusu bölgelerde yaşayıp cizye ödemekle yükümlü gayrimüslim halktan (yava kefare) ve Ermenilerden ispençe ve çiftbozan vergilerini istediklerinde, kendilerinin padişah vakıfları ve arpalıklarına (paşmaklık) bağlı bölgelere kayıtlı olduklarını gerekçe göstererek vergi ödemediklerini bildirirler. Yine aynı dilekçeyle, söz konusu halkın gerçekte öyle olmadığı halde, kayıtlı bulunduklarını söyledikleri çeşitli kentlerde cizye vergisini ödediklerini ve voyvodalarından aldıkları tezkireleri göstererek de bunu kanıtlamaya çalıştıklarını saraya bildirirler. Mültezimler, bu durumun önüne geçebilmek için saraydan yeni bir emr-i şerif isterler. Gönderilen emr-i şerifle, vakıf görevlilerinin ellerinde bulunan defter-i hakanide (taşınmaz defteri) isimleri kayıtlı olanların dışında söz konusu halkın tamamından cizye, ispençe ve çift bozan vergilerinin adı geçen mültezimler tarafından toplatılması emredilir.

Seyyit Hüseyin, the former chief military judge (kazasker) of Anadolu using the Galata province as source of income (arpalık), and the judges of İstanbul and Haslar are sent a Sultanik order (emr-i şerif). According to this Sultanik order, Seyyit Hüseyin, Nasuh, Bayezit Beşe and Hasan, who have jointly farmed out the right to collect yava (a kind of capitation (cizye) tax), ispençe and çiftbozan taxes in the mentioned judicial districts, have sent a petition to the palace. In the petition, the tax farmers (mültezim) in question state that when they try to collect the capitation tax from non-Muslims and the ispençe and çiftbozan taxes from the Arme-

nians, they meet with resistance. Specifically, the individuals refuse to pay their taxes, claiming that they are registered in the regions connected to Sultanic waqfs and the palace women's fief. The tax farmers inform the palace that the subjects claim, incorrectly, to be registered elsewhere and also to have paid the capitation tax where they are registered. In fact, say the tax farmers, these individuals are not registered anywhere else. The subjects also try to prove their claim through certificates (tezkiire) obtained from the vaivodes of those other cities. The tax farmers request a Sultanic order to overcome this problem. A Sultanic order sent in response instructs the tax farmers to collect the capitation (cizye), ispençe and çiftbozan taxes of all subjects, except those registered in the real estate register (defter-i hakani) held by the officers of the Sultan's waqfs.

A'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn sâbikan Anadolu Kadiaskeri olup bi'l-fi'l ber-vech-i arpalık Galata Kazâsına mutasarrıf olan mevlânâ Hüseyin edâma'llâhü te'âlâ fezâ'ilehû ve akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn mevlânâ İstanbul ve Haslar kadıları zîdet fezâ'ilehümâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki zikr olunan kadılıklarda yave ispençe ve [...] cem'ine me'mûr olan Seyyid Hüseyin ve Nasuh Mehmed ve Bayezid Beşe ve Küçük Hasan nâm kimesneler dersa'âdetime gelüp zikr olunan kadılıklarda vâki' ispençe ve çiftbozan resimlerine ber-vech-i iştirâk ve iltizâm emînler olup şart-ı iltizâmım mücebince yave kefer ve Ermeni tâifelerinin üzerlerine lâzım gelen ispençe ve çiftbozan resimlerin taleb eylediklerinde mücerred virmemek içün evkâf-ı selâtin ve sultanlar paşmaklıkları re'âyâsıyuz deyü defter-i cedîd-i hâkânide isimleri mestûr ve mukayyed değil iken bir tarik ile ellerine voyvodalarından tezkireler alup ve niçeleri dahi biz vilâyetimiz olan Medîne-i Münevvere ve Brusa ve Gemlik ve Üsküdar ve Trabzon ve Karaman ve Yeni[...] da edâ eyledük deyü yave cizyelerin ve ispençelerin edâ eylemekde ta'allül ve bahâne itmeleri ile mâl-i mîriye gadr ve iltizâmımıza küllî kesr ve zarar müteret-tib olup şart-ı iltizâmımız mücebince bi't-tamâm alıvirilmek bâbın-



Falkeisen'in 1684 tarihli kazasker portresi.

Portrait of a the chief military judge, by Falkeisen (1684).

da emr-i şerîf taleb iderim deyü bildirmeğin şart-ı iltizâmları mûcebince cem' ve tahsîl itdirilmek emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husûs-ı mezbûra gereği gibi mukayyed olup göresiz zikr olunan Ermeni kefere tâyifesi üzerlerine edâsı lâzım gelen ya ve ispençe ve çiftbozan resimleri virmemek için ol vechile bahâne eylemek isterlerse kat'an sözlerin [?] ihfâ eylemeyüp evkâf zâbitlerinin ellerinde olan mühürlü ve nişanlı sahîh ve cedîd sûret-i defter-i hâkânîde isimleri mestûr ve mukayyed olan re'âyâyâ dahl ve ta'arruz itdirmeyüp mâ'adasının mezbûrân mültezimlerin ellerine virilen emr-i şerîf ve şart-ı iltizâmları üzre yave ve ispençe ve çiftbozanların mîrî için taleb ve tahsîl ve defter itdirüp hâsıl olan akçeyi dâhil-i hazîne itdiresiz ve bi'l-cümle ol makûle isimleri zikr

olunan sûret-i defterden âhara ra'ıyyet kayd olunmayup haymâne-
den [?] tahsîli lâzım gelen yave ispençeleri ve çiftbozan resimlerin
mîrî için iltizâmları mücebince bi't-tamâm alıvirilüp emr-i şerîfe
muâlif kimesneye ta'allül ve nizâ' itdirmeyesiz şöyle bilesiz alâ-
met-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min Cumâde-
lûlâ li-sene erba'a ve 'ışrîne ve elf

Be-makâm-ı Üsküdar

Vasale ileynâ fi 13 Receb sene 1024

230 - 1615 (1024) İstanbul 2: 50b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Hacca giden Gevher Han Sultan'ın mülkü olan ve İzdin kazası-
na bağlı İstança köyünün halkından bir Hristiyanın vergisini öde-
diğini gösteren hüccet. Bir örneği bu Hristiyanaya verilir.

*This hujjet documents that a Christian from the İstança village
of the İzdin district, which belongs to Gevher Han Sultan, who is
gone on a pilgrimage, has paid his tax.*

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki hacc-ı şerîfe müteveccih olan
sa'âdetlü Gevher Han Sultan hazretlerinin İzdin Kazası'na tâbi' İs-
tança nâm mülk karyeleri re'âyâsından [boş] nâm zimmî rüsûm
hukûkunu edâ eylediği ecilden işbu tezkire virildi ki âhardan bir
ferd dahl eylemiye tahrîren fi evâyili şehri Muharremi'l-harâm se-
ne erba'a ve 'ışrîne ve elf

231 - 1616 (1025) Galata 41: 2a/1 Dava / *Adjudication*

Savapol, Dimitri karşısında mahkemeye çıkar. Davacı Savapol,
Dimitri'nin kullanım haklarını elinde bulundurduğunu ve timar
toprağı olan tarlasını sipahinin izni olmadan kendisine devrettiği-
ni ileri sürer. Söz konusu tarlaya karşılık olarak kendisi de Dimit-
ri'ye bahçesini vermiştir. Savapol, devir işleminin sipahinin izni ol-

madan gerçekleştiği için geçersiz olduğunu, dolayısıyla işlemin feshedilmesi gerektiğini ileri sürer. Dimitri'ye görüşü sorulur. O da Savapol'un savını doğrular. Sonuçta, mahkeme devir işleminin feshedilmesine ve Savapol'a bahçesinin geri verilmesine karar verir.

Savapol sues Dimitri. The plaintiff claims that Dimitri had transferred to him his usufruct rights on a fief land without the permission of the provincial soldier (sipahi). Savapol adds that, in return for the land, he gave Dimitri his garden. Since the transfer of usufruct rights of the land was made without the permission of the sipahi, claims Savapol, the transaction is invalid and should be annulled. Questioned by the court, Dimitri corroborates Savapol's statement. Supporting the annulment of the transfer, the court instructs Dimitri to return Savapol's garden.

Vilâyet-i Rumili'nde İnebahtı Kazâsı'na tâbî Harsu nâm karye sükkânından Savapol veled-i Nikola nâm zimmî mahfil-i kazâda yine karye-i mezbûreden Dimitri veled-i Pavlo nâm zimmî mahzarında takrîr-i kelâm idüp mezbûr Dimitri karye-i mezbûre sınırında vâki lede'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd [silik] tasarrufunda olan bir kıt'a tarlasının hakk-ı tasarrufunu ma'rifet-i sipâhîsiz bana tefvîz idüp ben dahi ol [silik] karye-i mezbûre kurbünde Ayazma demekle ma'rûf mevzi'de vâki lede'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a bâğçemi mezbûr Dimitriye virüp mâ-beynimizde bey'-i mukâyaza sûretinde tefvîz ve tefevvüz vâki ol[muş idi] lâkin beynimizde teslim ve tesellüm olmaduğundan mâ'adâ tefvîz-i mezbûr ma'rifet-i sâhib-i arz ile olmayup [sahîh] olmaduğuna binâ'en bey'-i mezbûrun fesh olunmasını murâd itdüm didikde gibbe's-suâl mezbûr Dimitri cevâbında vech-i meşrûh üzre tefvîz-i mezbûr ma'rifet-i sâhib-i arz ile olmaduğuna tâyi'an i'tirâf itdikde arz-ı mîrîyenin ma'rifet-i sâhib-i arz olmayacak tefvîzi sahîh olmaduğuna binâ'en bey' ve tefvîz-i mezbûrun butlânına hükm olunup mezbûr Dimitri'ye zikr olunan bâğçeye müdâhale itmemek üzre tenbîh olunup mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min Zilka'deti's-şerîfe li-sene hamse ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Piri bin Abdullah, Receb Efendi, Mustafa bin Abdullah, Halil bin Ferhad ve gayruhum.

232 - 1616 (1025) Galata 41: 10b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Midilli Adası'ndan Kombolo, Manol ile birlikte mahkemeye gelir. Kombolo, kullanım haklarını elinde bulundurduğu ve timar toprağı olan tarlasını, timar sahibinin izniyle 3000 akçeye Manol'a devrettiğini söyler. Manol devir işlemini kabul eder. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Kombolo, from the island of Midilli (Mytilene), goes to court with Manol. Kombolo states that he has transferred the usufruct rights of a fief-owned field to Manol for 3000 akçe, with the permission of the fief holder. Manol corroborates the transfer. The court registers the transaction.

Cezîre-i Midilli'de Molova Kazâsına tâbî Tire nâm karyeden Kombolo veled-i Palolo nâm zimmî meclis-i şer'î şerîfde Manol veled-i Kondokorin nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp kazâ-i mezbûrede [...] nâm mevzi'de vâki' bir taraftan Latif Çelebi tarlası ve bir tarafı Mustafa bin Yunus tarlası ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı dere ile mahdûd olup tasarrufumda olan bir kıt'a tarlamin hakk-ı tasarrufunu mezbûr Manol'a ma'rifet-i sâhib-i arz ile tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde yedinden üç bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe alup kabz idüp zikr olunan tarlayı mahallinde zabt ve kabza mezbûr Manol'i taslît eyledim varup tasarruf eylesin didikde mukîr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrün-lehül-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik itdikde mâ-vaka'a ketb olundu hurrire fi evâsıtı Zilhicce li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin ibn Nebi, Ali bin Ahmed, Osman bin Mahmud, Yorgi Atnaş, Sivastopo veled-i Papaz, Handil Vali, Andon Yapo.

233 - 1617 (1026) Galata 41: 28a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Anadolu'nun Samako kazası sakinlerinden Ali, Hasan ile birlikte mahkemededir. Ali söz konusu kazadaki bir bahçesini Hasan'a 300 akçeye satar. Ayrıca Ali, bu bahçenin yanındaki tarlanın kullanım hakkını da Hasan'a sahib-i arz (timar toprağının sahibi) izniyle 200 akçeye devreder (tefviz eder). Yapılan işlemler mahkemece tescil olunur.

Ali, from the Samako district of Anatolia, is in court with Hasan. Ali sells his garden in Samako to Hasan for 300 akçe. In addition, he transfers to Hasan the usufruct rights of a field adjacent to the garden for 200 akçe with the permission of the owner of the fief land (sahib-i arz). The court registers the transactions.

Vilâyet-i Anadolu'da Samako Kazâsı'na tâbî İncek nâm karyeden Ali bin Sefer nâm kimesne meclis-i şer'î şerîfde işbu râfi'u'l-kitâb Hasan bin Hüseyin mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Mehmed bin Sayyad Halîfe tarlası ve bir taraftan nehir tarafından olan tarîk-i âmm ve iki taraftan cebel tarafından olan tarîk-i âmm ile mahdûd olup eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyl hâviye olan mülk bâğçemi mezbûr Hasan'a üç yüz akçe[ye] bey'-i bât ile bey' idüp semeni olan meblağ-ı mezbûr yedinden alup kabz eyledim ve hudûd-ı mezkûre dâhilinde olup taht-ı tasarrufımda olan tarlamin dahi hakk-ı tasarrufını sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Hasan'a tefviz idüp mukâbele-i tefvizde mezbûrun yedinden iki yüz akçe alup kabz eyledim ve zikr olunan bâğçeyi ve tarlayı mahallinde zabt ve kabz ve tasarrufa mezbûr Hasan'ı taslît eyledim varup mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdik mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu hurrire fî evâhiri Muharrem li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûd

İbrahim bin Abdullah, İlyas Reis ibn [boş], Ramazan bin Ali, Hasan bin Ali, Mustafa bin Ali, Durmuş bin Mehmed.

234 - 1617 (1026) Galata 41: 38a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Hisarönü kazası sakinlerinden Ali, daha önce Kemal'den timar toprağı sahibi (sahib-i arz) izniyle 3000 akçeye bir tarla devralmış-tır. Ali, söz konusu tarlayı aldığı paraya yine sahibinin izniyle Kemal'e geri verir.

Ali, a resident of the Hisarönü district, had previously bought a field from Kemal with the permission of the fief owner (sahib-i arz) for 3000 akçe. Ali transfers the field back to Kemal for the same amount, again with the permission of the owner.

Vilâyet-i Anadolu'da Hisaröni Kazâsı'na tâbi' Çatalağız nam karye sükkânından Ali bin İlyas nâm kimesne meclis-i şer'î şerîf-de Kemal bin Muhtar nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem mezbûr Kemal yedinden karye-i mezbûrede vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd ma'rifet-i sâhib-i arz ile üç bin akçeye tefevvüz ve tesellüm eyledüğüm bir kıt'a tarlayı hâlen yine mezbûr Kemal'e ma'rifet-i sâhib-i arz ile tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde yedinden üç bin akçe alup kabz eyledim ve zikr olunan tarlayı mahallinde zabt ve kabza mezbûrî taslît eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu el-mukarrûn lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk itdikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ü tahrîr olundı hurrîre fî evâsıtı Saferî'l-hayr li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Halil, Ferhad bin Pervâne, Murad bin Hüseyin, Süleyman bin Gazanfer ve gayruhum mine'l-huzzâr.

235 - 1617 (1026) Galata 41: 39b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Trablus Eyaleti mutasarrıfı (isim silinmiştir), Bağdat Kadısı Mehmet Efendi'ye olan 170.000 dirhem borcu için Üsküdar Kartal'daki çiftliğini Mehmet Efendi'ye rehin bırakır.

The governor of the Trablus province (name is erased) pawns his farm in Kartal, Üsküdar to Mehmet Efendi, judge of Baghdad, in exchange for his 170,000 dirhem debt.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

236 - 1617 (1026) Galata 41: 43a/3 Dava / *Adjudication*

Galata sakinlerinden olup Darphane'deki altın ustalarından Mosko, Galata hamr eminlerinden (içki vergisi toplayan kişi) Alaca adlı Yahudi karşısında mahkemededir. Mosko, daha önce hamr eminlerinin kendisinden vergi istemeleri üzerine devlete arzuhal yazmış, devlet de Mosko'ya hamr vergisinden muaf tutulduğuna dair emr-i şerif belgesi vermiştir. Şimdi Alaca'nın da hamr vergisi istemesinden şikâyetçi olan Mosko, bu vergiden muaf tutulduğunu belirterek söz konusu emr-i şerif belgesini mahkemeye sunar. Mahkeme, sunulan belgeyi inceler ve Alaca'yı Mosko'dan vergi istememesi konusunda uyarır.

Mosko, a resident of Galata and a master jeweler in the local mint (darphane), sues Alaca, a Jew, who serves as a spirits tax collector (hamr emini) in Galata. Previously, Mosko had sent a petition to the palace complaining about other spirit tax collectors trying to collect taxes from him. The palace had sent a Sultanic order (emr-i şerif) documenting his exemption from the tax. Now, Mosko sues Alaca for trying to collect from him the spirit tax and presents to court the hujjet documenting his exemption. The court examines the document and instructs Alaca to stop collecting taxes from Mosko.

Mahrûsa-i Galata sükkânından Mosko veled-i Aleksi nâm zim-mî meclis-i şer'-i şerîfe gelüp takrîr-i merâm idüp ben kadîmü'l-ey-yâmdan mahmiyye-i İstanbul'da vâki' darbhâne-i âmirede altun kat' iden ustalardan olmağla hatemim mukâbelesinde mukaddemâ

tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf ve müsellemler olup min ba'd tekâlîf-i örfiyyeden bir nesne teklîf olunmamak için emr-i şerîf virilmeğin mülk ve bağından kendü ma'îşetim için sayduğım hamırdan hamr emînleri resm-i hamr taleb idüp rencîde virmede idikleri ecilden der-i devlete arzihâl eylediğimde vech-i muharrer-i evc üzre rencîde ve remîde iderlerse men' ve def' olunup bir vechile rencîde olunmamam için cânib-i saltanat-i aliyyeden yedime emr-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ' virilmiştir hâlen Galata hamr emîni olan işbu hâzır bi'l-meclis Alaca nâm [Yahudi] benden hilâf-ı emr-i şerîf resm-i hamr taleb idüp rencîde ve remîde itmekden hâlî değildir yedimde olan emr-i şerîfe nazar olunup mücebince men' ve def' olunmak taleb iderim deyü işbu târih-i kitâbın Saferü'l-hayrî evâhiri ile müverraha emr-i şerîf ibrâz idüp nazar olunup mezbûr Alaca Yahudi mahzarında kırâ'et olundıkda mazmûn-ı sa'âdet-makrûnunda fi'l-vâki' mezbûr zimmî darbhâne-i âmirede altun kat' idüp üstâdlardan olmağla hıdmeti mukâbelesinde tekâlîf-i örfiyyeden mu'âf ve müsellemler olup ve mülk ve bağından kendü ma'îşeti için saydığı hamırdan hamr emînleri resm-i hamr taleb itmek isterlerse men' ve def' olunup min ba'd rencîde ve remîde olunmaya [deyü] buyurulmağın mücebince mezbûr Yahudi men' ve def' olunup işbu hurûf yedlerine vaz' olundu hurrire fi'l-yevmi evâhiri Saferi'l-hayr li-sene sitte ve 'işrîne ve elf Şühûdü'l-hâl

Hüseyin bin Aydın, Mehmed bin Behram, Pîrî bin Abdünnebi ve gayruhum.

237 - 1617 (1026) Galata 41: 48b/3 Tescil işlemi / Registration

Abdünnebi, Anadolu'daki Hatunsaray nahiyesinin Rozdole köyünde bulunan iki adet tarlasını, timar toprağı sahibi (sahib-i arz) izniyle Mehmet'e 2900 akçeye devreder.

Abdünnebi transfers two fields in Rozdole village located in the Hatunsaray district (nahiye) of Anatolia to Mehmet for 2900 akçe with the permission of the owner (sahib-i arz).

Abdünnebi bin Oğuz meclis-i şer' de râfi' u'l-kitâb Mehmed bin Hasan mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm [idüp] vilâyet-i Anadolu'da Sonisa [?] Kazâsı'na tâbî' Hâtun Sarayı Nâhiyesi'nde Rozdole nam karye kurbünde Mansuryeri dimekle ma'rûf mevki'de vâki' bir tarafı Süleyman tarlası ve bir tarafı Abdurrahman tarlası ve bir tarafı nehr-i cârî ve bir tarafı İbrahim tarlası ile mahdûd olup tasarrufumda olan bir kıt'a tarlamin ve karye-i mezbûre kurbünde Burçakyeri dimekle ma'rûf mevzi'de vâki' bir taraftan el-Hâc Sefer tarlası ve bir taraftan Abdurrahman tarlası ve bir taraftan Müstecâb tarlası ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olup tasarrufumda olan bir kıt'a tarlamin hakk-ı tasarruflarını sâhib-i arz ma'rifeti ile mezbûr Mehmed'e tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde yedinden iki bin dokuz yüz fiddî râyic fi'l-vakt akçe alup kabz eyledim ve zikr olunan iki kıt'a tarlaları mahallinde zabt ü rabta mezbûr Mehmed'i taslît eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhını el-mukarrûn lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdik itdikde mâ-vaka'a ketb olundu hurrîre fî 12 Rebî'ilevvel sene 1026

Şühûd

Hasan bin Mehmed, Abdullah bin Nevrân, Ali bin Pîrî, Piyâle bin Mehmed, Abdülmennân bin Fazlullah, İsmail Seydî Gâzi, Ali bin Mehmed.

238 - 1617 (1026) Galata 41: 51a/3 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Kendirci (ipçi) taifesi, gemilerini iskeleye yanaştırdıktan sonra getirdikleri kendir ve teli gümrüğe indirip, iskele, masdariye ve kantariye vergilerini burada ödemiş, sonra ellerindeki malları dükkânlarına götürmüşlerdir. Ancak kendirci esnafından iskele, masdariye ve kantariye vergileri dükkânlarında tekrar alınmak istenmiştir. Taifenin bu durumu saraya bir dilekçe ile belirtmeleri dolayısıyla Galata Kadılığı'na söz konusu durumun doğru olup olmadığı araştırılmasını, eğer gümrükte vergi alınmışsa ikinci kez vergi alınmasının önlenmesini emreden emr-i şerif belgesi.

The hemp thread (kendirci) tradesmen anchor their ships at the port, take their hemp and wire to the customs office, where they pay their port taxes, export levy (masdariye), and weighing fee (kantariye). Then they take their goods to their stores. However, officers have tried to charge the taxes and fees once again in their stores. The tradesmen petition the palace for help. This Sultanic order (emr-i şerif) directs the Court of Galata to examine the situation, and to prevent double taxing if indeed taxes have already been paid at the port's customs office.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbi-yâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mev-lânâ Galata kâdısı zîdet fezâ'iluhû tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olı-cak ma'lûm ola ki dârendegân-ı fermân-ı hümayûn kendircileri süd-de-i sa'âdetime gelüp şöyle arzihâl eylediler ki bunlar mâ-tekaddem-den iskeleye gelen kendiri ve teli gemi iskeleye gelüp yanaşdıkdâ bunlar varup aldıklarında gümrüğün ve iskele hakkın ve masdariye ve kantariyesin bunlar virüp dükkânlarına alıgidüp dükkanlarında birer mikdâr furuht itdiklerinde tekrâr bunlardan resm-i kantâr taleb idüp kadîmden oligelene muhâlif rencîde iderlerimiş men' ve def olunmak bâbında emrimi taleb itmeğin buyurdum ki hük-m-i şerî-fimle vardukda hakk üzre göresiz kazıyye arz olunduğı üzre olup fi'l-vâki' bunlar zikr olunan kendiri ve teli iskeleye gelen gemiden al-dıklarında gümrüğün ve masdariyesin ve iskele hakkın ve kantâriye-sin bi't-tamâm edâ idüp varup zikr olunan kendiri ve teli dükkânla-rında birer mikdâr satdıklarında bunlardan tekrâr kantâr hakkı taleb iderlerse câ'iz değildir bir def'a alınan kantâr hakkın tekrâr al-dırmayasız ol vechile zulm ve ta'addî olduğına kat'an rızâ-yı şerîfim yokdır tekrâr kantâriye alanlardan girü alıviresiz ve bu bâbda der-gâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsıl ve'l-akrân [boş] Çavuş zîde kadruhû mübâşir ola ammâ hadd-i şer'den tecâvüz eyleme-ye şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hük-m-i hümayûnımı ellerinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe itimâd kılâsız tahrîren fî evâhiri şehri Safe-rî'l-muzaffer sene sitte ve işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

239 - 1618 (1027) İstanbul 3: 9a/2 Tescil işlemi / Registration

Mısır'da kadı olan Mahmut Efendi, Kâtip Hüsamettin Vakfı'nın mütevellisi Rıdvan Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Mahmut Efendi, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 10.000 dirheme vakfa satar, sonra da aynı evi bir yıllığına 3000 dirheme vakıftan kiralar. Ahmet Efendi, gerektiğinde paranın ödenmesine ya da evin vakfa verilmesine kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Mahmut Efendi, a judge in Egypt, is in court with Rıdvan Bey, mutawalli of the Katip Hüsamettin Waqf. He takes out a 10,000 dirhem mortgage (istiglal) on his house from the waqf. He then rents the same house from the waqf for 3000 dirhem for one year. Ahmet Efendi serves as surety to pay the money or return the house to the waqf should this become necessary. The court registers these transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

240 - 1618 (1027) İstanbul 3: 9b/1 Tescil işlemi / Registration

İstanbul'un Defterdar Mehmet Efendi Mahallesi'nde oturmakta olan Divan-ı Hümayun kâtiplerinden 1. Mehmet Efendi, 2. Mehmet'in vekili Osman ile birlikte mahkemeye gelir. Adı geçen mahallede üçte bir hissesi 1. Mehmet'e, üçte iki hissesi de 2. Mehmet'e ait olan bir ev bulunmaktadır. 1. Mehmet, mahkemeden söz konusu evde keşif yapılmasını ve hisselerin bölüştürülmesini istemektedir. Bilirkişiler, keşif işlemi sonucunda evin ve içinde bulunduğu arsanın toplam değerinin 113.340 akçe olduğunu dolayısıyla da 1. Mehmet Efendi'ye düşen hissenin 37.780 akçe değerinde olduğunu saptarlar. Bilirkişiler, ev ve arsasının 37.780 akçe değerindeki bölümlerini 1. Mehmet Efendi'ye verirler. Vekil Osman ve 1. Mehmet Efendi, birbirlerinden alacakları olmadığını söylerler. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Mehmet Efendi I, one of the secretaries (kâtip) of the Imperial Chancery (Divan-ı Hümayun) and a resident of İstanbul’s Defterdar Mehmet Efendi neighborhood, is in court with Osman, legal agent of Mehmet II. There is a house in the neighborhood in question, of which a third belongs to Mehmet I and two-thirds to Mehmet II. Mehmet I wants the court to conduct an investigation and distribute the shares. Experts determine that the house and underlying land are worth 113,340 akçe. Mehmet Efendi I’s share is thus 37,780 akçe. The experts give to Mehmet Efendi I sections of the house and land worth 37,780 akçe. The legal agent Osman and Mehmet Efendi I state that they have no more issues. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i İstanbul’da Defterdar Mehmed Efendi Mahalle-si’nde sâkin olup dîvân-ı hümayûn kâtiblerinden sâhibü’l-kitâb olan iftihârü’l-emâcid ve’l-a’yân Mehmed Efendi ibn Abdülmennan meclis-i şer’-i kavîmde sevk-i kelâm idüp mahalle-i mezbûrede vâki mahûta-i dâhiliyyesi iki bâb tahtânî odaları ve iki sofa ve bir taş seddi ve bir matbah ve bir hammâm ve iki taş sed nerdübânını ve hadîka ve iki tarafından taş havlı divârını hâviye olup ve mahûta-i hâriciyyesi iki bâb fevkânî odaları ve altlarında ahûrî ve fevkâniye bir sofa ve bir gurfeyi muhteviye olup bir tarafından kendü mülküne ve bir taraftan Mustafa bin Ali ve bir tarafından Saliha bint-i Pervane mülklerine ve bir tarafından tarîk-i âmma müntehî olan menzilin sülûsi benim mülk-i müşterâm olup ve sülûsânı Mehmed bin Ali nâm kimesnenin mülk-i mevrûsı olmağın kıbel-i şer’den üzerine varılup kâbil-i kıymet olmağla beynimizde alâ vechi’t-terâzî taksîm olunmak taleb iderim didikde savb-ı şer’den mevlânâ Mahmud Efendi irsâl olunup hâssa mi’mârlardan Üstâd Mustafa ve Üstâd Ali ve zeyl-i kitâbda esâmîsi mestûr olan müslimîn ile mahall-i mezbûra varup merkûm Mehmed’in husûs-ı mersûma vekîl-i şer’îsi olan Osman bin Abdullah huzûrunda mi’mârân-ı merkûmân misâha ve takvîm itdiklerinde menzil-i mezbûrun ebniye ve arsası yüz on üç bin üç yüz kırk akçeye takvîm olunup mezbûr Mehmed Efendi’nin sülûs-i hisse-i memlûkesiyçün otuz yedi bin yedi yüz sek-

sen akçelik arsa ve binâ lâzım geldikde mahûta-i dâhiliyyesinde vâki' arsaları şatrancî hesâbı üzre yüz yirmi yedi zirâ' olup beş bin iki yüz kırk akçeye takvîm olanları bir bâb tahtânî oda ve sofa ve yine hesâb-ı mezbûr üzre yirmi beş zirâ' olup iki bin akçe takvîm olunan taş sed ve bin beş yüz akçe takvîm olunan bir taş nerdübân ve merkûm Mehmed Efendi'nin mülküne mülâhuk hesâb-ı mezbûr üzre yüz yetmiş sekiz zirâ' olup beş bin üç yüz kırk akçeye takvîm olunan arsa-i hadîka ve yüz beş zirâ' olup altı bin üç yüz akçeye takvîm olunan bir taş havlı divârı ve mahûta-i hâriciyyesinde mezbûr Mehmed Efendi mülküne muttasıl hesâb-ı mezbûr üzre seksen zirâ' arsası olup yedi bin dört yüz akçeye takvîm olunan bir bâb fevkânî oda ve altında ahûrî cem'an otuz yedi bin yedi yüz seksen akçelik ebniye ve arsa olup vekâleten mezbûr Osman'ın rızâsıyla merkûm Mehmed Efendi'nin hisse-i memlûkesiyçün ta'yîn ve kendüye teslim olunup ve yine mahûta-i dâhiliyyesinde vâki' on beş bin akçeye takvîm olunan bir bâb tahtânî oda ve sofa ve hesâb-ı mezbûr üzre yirmi beş zirâ' olup iki bin üç yüz akçeye takvîm olunan taş sed ve altı bin dört yüz akçeye mukavvem matbah ve oda iki bin kırk akçeye mukavvem hammâm ve bin yedi yüz akçeye mukavvem bir taş nerdübân ve yine hesâb-ı mezbûr üzre altmış iki zirâ' olup bin sekiz yüz altmış akçeye takvîm olunan arsa-i hadîka ve yine doksan zirâ' olup beş bin dört yüz akçeye takvîm olunan taş divâr ve mahûta-i hâriciyyesinde vâki' yirmi altı bin sekiz yüz seksen akçeye takvîm olunan bir bâb fevkânî oda ve sofa ve dehlîz ve üç bin akçeye takvîm olunan gurfe ki cem'an yetmiş beş bin beş yüz altmış akçelik ebniye ve arsa olup alâ vechi't-terâzî müvekkil-i mezbûrun sülûsân hisse-i erba'asiyçün ta'yîn ve ba'de'l-ikrâr vekîl-i mezbûra teslim olunup ol dahi vekâleten tesellüm itdikden sonra mezbûr Mehmed Efendi ve vekîl-i mersûmdan her biri asâleten ve vekâleten âharın zimmetini husûs-ı merkûma müte'allik olan cemî'i de'âvî ve mutâlebâtta ibrâ-i âmm [ile] ibrâ eyledik didiklerini mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ve mahfil-i kazâda takrîr itmeğin mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min şehri Rebî'ilevvel li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi ibn Hüsrev, Mahmud Beşe ibn Abdullah, Der-
viş Hasan bin Mahmud, Mustafa bin Turhan, Halil bin İbrahim
el-cündî, Kenan Çavuş bin Abdullah, Mehmed bin Mustafa.

241 - 1618 (1027) İstanbul 3: 10b/2 Dava / *Adjudication*

Yeniçeri Osman Beşe, bir başka yeniçeri Süleyman Beşe karşısın-
da mahkemeye çıkar. Süleyman Beşe, Karaman Vilayeti’ne bağlı
Koçhisar Mahallesi’nin yasakçılığını (zabıta veya güvenlik görevli-
si) bir yıllığına 6000 akçeye Osman Beşe’ye devretmiş, ancak daha
sonra zor kullanarak Osman Beşe’nin bu görevi devralmasını en-
gellemiştir. Osman Beşe, elinde söz konusu görevi devralmadığını
kanıtlayan ve Karaman Beylerbeyi’nden almış olduğu bir arz belge-
si ve Konya kadısından almış olduğu bir hüccet bulunduğunu söy-
ler. Görüşü sorulduğunda Süleyman Beşe, Osman Beşe’den 6000
akçe almış olduğunu doğrular ve bunun karşılığında Osman Be-
şe’nin söz konusu görevi bir yıl sürdürdüğünü sözlerine ekler. Sü-
leyman Beşe’den savını kanıtlaması istenildiğinde, mahkemeye ka-
nıt sunamaz. Osman Beşe’den savını kanıtlaması için yemin etmesi
istenir. Sonuçta davacı Osman Beşe, yemin ederek davayı kazanır.

*Janissary Osman Beşe sues another janissary, Süleyman Beşe. The latter transferred to Osman Beşe the security watchman (ya-
sakçı) post of the Koçhisar neighborhood in the Karaman provin-
ce for 6000 akçe for one year. However, he then prevented by for-
ce Osman Beşe from taking the post. Osman Beşe holds a docu-
ment (arz belgesi) issued by the general-governor of Karaman and
a hujjet issued by the judge of Konya, both stating that he was
unable to take over the post. Questioned by the court, Süleyman
Beşe admits to taking 6000 akçe from Osman Beşe. He adds that
Osman Beşe served as the watchman for one year. Asked to pro-
ve his claim, Süleyman Beşe fails to bring evidence. The court then
asks Osman Beşe to state his claim under oath. The plaintiff Os-
man Beşe takes an oath and wins the case.*

Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden sâhibü'l-kitâb Osman Beşe bin İbrahim mahfil-i kazâda yeniçeri tâifesinin gediklülerinden Süleyman Beşe bin Abdullah mahzarında takrîr-i da'vâ idüp mezbûr Süleyman Beşe tâyife-i mezbûreden kethüdâ [...] serrâcî olmağla bin yirmi altı senesinde Vilâyet-i Karaman'da Koçhisar Mahallesi yasakçılığını bana der-'uhde idüp yedimden altı bin akçe alup kabz idüp ben dahi varup zabt itmek murâd eyledüğimde şark seferinde olan yeniçeri ağası tarafından Süleyman Beşe bin Abdullah nâm mumcı gelüp kuvvet-i kâhire ile zabt idüp bana zabt müyesser olmayup ve vech-i merkûm üzre zabt müyesser olmaduğunu nâtık sâbıkan Karaman beylerbeyisi olan emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Mehmed Paşa ve medîne-i Konya kâdısı olan kıdvetü'l-ulemâ'i'l-fihâm Ramazan Efendi'den yedimde arzlar ve nâ'ibü's-şer' olan mevlânâ Mehmed bin Necmüddin'den hüccet-i şer'iyye vardır meblağ-ı merkûmı taleb iderim deyü ibrâz idüp nazar olundukda mezbûr Osman Beşe'nin takrîr-i meşrûhuna mutâbık bulunup mersûm Süleyman Beşe istintâk olundukda cevâbında fi'l-vâki' vech-i sâbık üzre meblağ-ı merkûm altı bin akçe mezbûr Osman Beşe'den alup kabz itdim lâkin zikr olunan yasakçılığı sene-i merkûmede mezbûr Osman Beşe zabt eyledi deyüp gıbbe'l-inkâr mezbûr Süleyman Beşe'den beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden izhâr-ı acz idüp istihlâf eyledüğünde mezbûr Osman Beşe dahi alâ vekfi'l-mes'ûl yemîni bi'llâhi te'âlâ itmeğin meblağ-ı merkûm altı bin akçenin edâsıyla mezbûr Süleyman Beşe'ye tenbîh olunup mâ-vaka'a ba'de't-taleb ketb olundu ve yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdi Beşe bin Ömer, Ali Beşe bin Ömer, el-Hâc Ali bin Abdi.

242 - 1618 (1027) İstanbul 3: 11a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Bakırköy Mahallesi'nden Rabia Hatun'un vekili Ahmet Bey, Sofya kazasından (Bulgaristan) Yusuf Ağa'nın vekili Ali Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Rabia Hatun, Sofya kazasına bağlı bir

köyde bulunan bir bahçeyi, bir değirmeni, bir bostanı ve bir harman yerini toplam 7000 akçeye Yusuf Ağa'ya satmıştır. Rabia Hatun ayrıca yine aynı köyde bulunup dört bölümden oluşan ve timar toprağı olan tarlalarını da timarlı sipahi (sahib-i arz) izniyle 1000 akçeye Yusuf Ağa'ya devretmiştir. Vekiller, bu işlemleri doğrularlar. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Ahmet Bey, legal agent of Rabia Hatun from the Bakırköy neighborhood, is in court with Ali Bey, legal agent of Yusuf Ağa from the Sofia district (Bulgaria). Rabia Hatun has sold to Yusuf Ağa for 7000 akçe a garden, a mill, a vegetable garden, and a threshing-floor in a village of Sofia. She has also transferred to Yusuf Ağa a fief field comprising four parts for 1000 akçe, with the permission of the timariot (sahib-i arz). The legal agents corroborate the transactions. The court registers these transactions.

Mahmiyye-i İstanbul'da Yedikule hâricinde Makrihori nâm mahalle sâkinelerinden Rabia Hâtun ibnet-i Ali tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında mezbûreyi ma'rifet-i şer'îyye ile ârifin olan Budak Subaşı ibn Abdullah ve Hüseyin Bey bin Abdullah şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Ahmed Bey ibn Mustafa mahfil-i kazâda Vilâyet-i Rumilî'nde medîne-i Sofya sâkinlerinden fahrû'l-a'yân Yusuf Ağa ibn Abdülmenan tarafından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdîka vekîl olup bi-mâ-hüve tarîki's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan Ali Bey ibn Yunus mahzarında takrîr-i kelâm idüp müvekkile-i mezbûre Rabia Hâtun Sofya Kazâsı'na tâbi' Boyana nâm karyede vâki' bir tarafı Mehmed Çelebi mülki ve bir tarafı Vanço nâm zimmî mülki ve bir tarafı Solıçorm nâm mevzi' ile mahdûd olup iki bâb beyti ve ahûrı ve bir odayı ve iki fırını ve üç dönüm mikdâr bâğçe ve cümle tevâbi' ve levâhıkı ile ve yine karye-i mezbûrede vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd olup Ferruh Ağa Değirmeni demekle ma'rûf olup bir Boyana suyu üzerinde dâ'ir olan bir göz değirmeni âmmeye levâhıkıyla ve karye-i mezbûre kurbünde vâki' bir tarafı Eline nâm zimmî mülki ve bir tarafı Miyo nâm zimmî mülki ve iki tara-

fı tarîk-ı âmm ile mahdûd olup eşcâr-ı müsmireyi müstemil tahmînen iki dönüm mülk bostanımı ve mülk harman yerini kâffe-i tarîki ile mezbûr Yusuf Ağa bey'-i bât ile yedi bin akçeye safka-i vâhide ile bey' idüp kabz itdüm sonra karye-i mezbûre kurbünde vâki' her birinin hudûdî inde'l-ahâlî ma'lûm olan on dört kıt'a tarlaların ve dört kıt'a çayırılığın tasarruflarını sâhib-i arz ma'rifetiyle tefvîz itdi ol dahi tefevvüz ve kabûl itdikden sonra mukâbele-i tefvîzde yedinden bin nakd akçe alup emlâk-i mezbûreyi ve arâzî-i mesfûreyi mahallinde kabza müşterî-i mezbûrî taslîit itdi didikde gıbbe't-tasdikî'ş-şer'î mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min Rebî'ilevvel li-sene seb'a ve 'işrî-ne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çavuş, Mehmed Çabuş bin [boş], İsmail Ağa, Şahbaz bin Hasan ve gayruhum.

243 - 1618 (1027) İstanbul 3: 12b/2 Tescil işlemi / Registration

Hasan, Süleyman ile birlikte mahkemeye gelir. Kastamonu Vi-layeti'nde bulunup timar toprağı olan ve 20 bölümden oluşan birkaç tarla, babasından Hasan'a miras kalmıştır. Hasan şimdi, bu tarlaların kullanım haklarını timarlı sipahi (sahib-i arz) izniyle 2300 akçeye Süleyman'a devretmiştir. Süleyman, Hasan'ın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Hasan goes to court with Süleyman. The former has inherited from his father a fief farmland in the province of Kastamonu. It consists of 20 parts. Now, Hasan transfers the usufruct right of the fields to Süleyman for 2300 akçe, with the permission of the timarriot (sahib-i arz). Süleyman corroborates Hasan's account. The court registers the transaction.

Hasan bin Mehmed nâm kimesne mahfil-i kazâda sâhibü'l-ki-tâb Süleyman bin Sinan muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm

idüp Vilâyet-i Anadolu’da Kastamonı Sancağı’nda Köni [?] Kazâsında Bey Köyü nâm karye sınırında vâki’ Velidler nâm mevzi’de diğer Peykar nâm karye sınırında vâki’ inde’l-ahâlî ma’lûmu’l-hudûd ve’l-mikdâr babamdan intikâl idüp tasarrufumda olan yirmi kıt’a tarlaların hakk-ı tasarrufun sâhib-i arz ma’rifetiyle mezbûr Süleyman’a tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde iki bin üç yüz akçesin ahz eyledüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun el-mukırrun-lehü’l-mezbûr vicâhen tasdik idicek mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâlis ‘aşer min şehri Rebî’ilevvel sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Ahmed bin Mahmud, Hasan bin Mahmud, Ahmed bin Sinan, Süleyman bin Hasan, Mehmed Hacı.

244 - 1618 (1027) İstanbul 3: 12b/4 Tescil işlemi / Registration

Mihal, (bugün Bulgaristan’da bulunan) Filibe’de yaşayan Mehmet Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Tapu kayıtlarına (defter-i hakani) göre Filibe’ye bağlı Berkoviçe kazasında 1835 hayvan olup hayvan başına yıllık 31 akçe hayvan vergisi (ağnam) toplanacaktır. Söz konusu vergiyi toplama hakkını elinde bulunduran Mihal, bu hakkını 57.500 akçeye Mehmet Bey’e devretmiştir. Mihal, paranın 30.000 akçesini peşin olarak almış, geri kalan 27.500 akçeye ise yine Filibe’de yaşamakta olan Yakup Beşe kefil olmuştur. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Mihal goes to court with Mehmet Bey, a resident of Plovdiv (Filibe, Bulgaria). According to title registry (defter-i hakani), in the Berkoviçe District of Plovdiv there are 1835 animals, and the tax per animal (ağnam) is 31 akçe per annum. Mihal, who has the right to collect the tax, has transferred this right to Mehmet Bey for 57,500 akçe. He collects 30,000 akçe of the sum in cash. Yakup Beşe, a resident of Plovdiv, serves as surety for the remaining 27,500 akçe. The court registers these transactions.

Hâssa süricilerden Mihal veled-i Petro nâm zimmû mahfil-i kazâda Rumili'nde medine-i Filibe sâkinlerinden Mehmed Bey bin Şaban es-Serrâcû's-sultânî mahzarında takrîr-i kelâm idüp işbu sene-i mübâreke de cem' ve tahsîline me'mûr olduğum ağnâmdan bir Berkoviçe [?] Kazâsı ahâlîsinin ber-mûceb-i defter-i hâkânî her bir re'si otuz birer akçeye olmak üzere edâsı lâzım olan bin sekiz yüz otuz beş re's ganemin cem' ve tahsîlini elli yedi bin beş yüz akçeye mezbûr Mehmed Bey'e der-'uhde itdim ol dahi minvâl-i muharrer üzere ta'ahhüd ve kabûl itdikden sonra ber-vech-i peşîn yedinden otuz bin akçesini ahz ü kabz itdim yirmi yedi bin beş yüz akçem bâkî kaldı didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î yine medîne-i mezbûre sâkinlerinden Yakub Beşe bin Hasan nâm râcil bast-ı merâm idüp mezbûr Mehmed Bey'in şer'an zimmetine lâzım gelen semeni emr ve kabûli hâviye kefâlet ile kefil oldum didikde mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi's-sânî 'aşer min Rebî'ilevvel li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Abdûlbaki Çelebi, İbrahim Çavuş bin Hasan, Ali Beşe bin [boş], Hamza bin Mustafa.

245 - 1618 (1027) İstanbul 3: 13a/5 Tescil işlemi / Registration

Rumeli Vilayeti'ne bağlı Balçık kazasının vergi gelirlerini toplama hakkını (iltizam) elinde bulunduran Yako adlı Yahudinin vekili olan Yahudi Merdehay, Sinan Ağa'nın vekili Hristiyan Yanaki ile birlikte mahkemeye gelir. Vekil Merdehay, Yako'nun Sinan Ağa'ya 3000 akçesi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 70.000 akçe borcu olduğunu söyler. Vekil Yanaki, Merdehay'ın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Merdehay, a Jew and legal agent of Yako, holds the right to collect tax revenues (iltizam) of the Balçık district in Rumeli Province. He goes to court with Yanaki, a Christian and legal agent of Si-

nan Ağa. Agent Merdehay states that Yako owes Sinan Ağa a total of 70,000 akçe, of which 3000 akçe is for interest (mentioned as the price of broad cloth). Sinan Ağa's agent Yanaki corroborates Merdehay's account. The court registers the transaction.

Rumili'nde bi'l-fi'l Balçık Kazâsı'na ve tevâbi'ine ber-vech-i iltizâm emîn olan Yako veled-i İsak nâm Yahudi tarafından ikrâr-ı âti'z-zikre Mehmed bin Abdullah nâm bevvâbü's-sultânî ve Mustafa bin Abdi şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Merdehay veled-i İlya nâm Yahudi meclis-i şer'de işbu hâfızu'l-kitâb aynü'l-a'yân manzûru's-sudûr ve'l-erkân Sinan Ağa ibn Abdülmennan taraf-ı karînü'sşereflerinden ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdîka Mehmed bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî ve Murad bin el-Hâc Veli şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan Yanaki veled-i Dimitri nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp cihet-i karzdan mûmâileyh Sinan Ağa'ya altmış bin akçe ve târîh-i kitâb gününden yüz gün tamâmına değin mü'eccel beynimizde ilm-i şer'îyle ma'lûm çuka bahâsından dahi üç bin akçe cem'an yetmiş bin akçe lâzımı'ledâ ve vâcibü'l-kazâ deynim vardır deyü müvekkilim merkûm Yako i'tirâf eyledi didikde mukırr-ı mezbûrı Merdehay'ın vech-i meşrûh üzre ikrârın mezbûr Yanaki vekâleti hasebiyle tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min şehri Rebî'ilevvel li-sene seb'a ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Çavuş bin Hüseyin, Ramazan bin Abdullah, Mehmed Bey bin Abdullah, İbrahim Bey bin Abdullah.

246 - 1618 (1027) İstanbul 3: 15a/3 Dava / Adjudication

Mustafa Beşe'nin vekili Mehmet, Mustafa Paşa'nın vekili Hacı İbrahim karşısında mahkemeye çıkar. Mustafa Paşa, kendisine ait has toprağı olan Nif kazasına bağlı Kızılcalı köyünün mukataasını bir yıllığına, adı geçen kazada yaşamakta olan Mustafa Beşe'ye 110.000 akçeye devretmiş ve paranın 30.000 akçesini peşin olarak

almıştır. Ancak, daha sonra saray mutfağının giderlerinin karşılanması amacıyla, söz konusu hasa devlet tarafından el konulmuştur. Mehmet, Mustafa Beşe'nin 30.000 akçesini geri almak istediğini ve bunun için kendisini vekil tayin ettiğini söyler. Görüşü sorulduğunda Mustafa Paşa'nın vekili Hacı İbrahim, Mehmet'in anlattıklarını doğrulamakla birlikte Mehmet'in Mustafa Beşe'nin vekili olduğunu reddeder. Mehmet'ten vekil olduğunu kanıtlaması istenir, o da mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, Mehmet'in Mustafa Beşe'nin vekili olduğunu doğrularlar. Sonuçta mahkeme, davalı Mustafa Paşa'nın, davacı Mustafa Beşe'ye 30.000 akçeyi geri ödemesi gerektiğine karar verir.

Mehmet, legal agent of Mustafa Beşe, sues Hacı İbrahim, legal agent of Mustafa Paşa. Mustafa Paşa has transferred to Mustafa Beşe the tax farming (mukataa) revenues of the Nif district's Kızılcacı village, which is his royal domain (has toprak), for one year for 110,000 akçe. He collected 30,000 akçe of the sum in advance. However, later, the royal domain was confiscated by the state to cover the expenses of the palace kitchen. Mehmet states that Mustafa Beşe wants his 30,000 akçe returned, and has appointed him as his legal agent for this purpose. Questioned by the court, the defendant's legal agent Hacı İbrahim corroborates Mehmet's account, but also rejects his agency. Asked to prove his agency, Mehmet does so through witness accounts. In the end, the court decides that the defendant Mustafa Paşa should pay the plaintiff Mustafa Beşe the 30,000 akçe.

Mahmiyye-i İstanbul'da Hâce Paşa Mahallesi sükkânından Mehmed bin Ali meclis-i şer'-i kavîmde düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nâzım-ı menâzımı'l-âlem müdebbir-i umûr-i cumhûrî'l-ümem el-mahfûf bi-sunûf-i avâtifi'l-meliki'l-a'lâ hasreten Mustafa Paşa yessera'llâhü fi'd-dâreyni mâ-yeşâ' taraf-ı karînü's-şeref-lerinden husûs-ı âti'z-zikre nehc-i şer'î üzre vekâleti sâbite olan vekil-i harcları el-Hâc İbrahim bin Hasan muvâcehesinde ta'bîri anî'l-merâm idüp bundan esbak müşârün-ileyh hazretleri kendi

hâslarından Vilâyet-i Anadolu’da Nif Kazâsı’na tâbi‘ Kızılcalı nâm karye mukâta‘asını bin yirmi yedi senesinde vâki‘ Mart ibtidâsından bir sene tamâmına değin Kasaba-i Nif sükkânından Mustafa Beşe bin Hüsrev nâm râcile yüz on bin akçeye der-‘uhde idüp meblağ-ı merkûmun otuz bin akçesini ber-vech-i peşîn mezbûrun yedinden ahz eylemişidi el-hâletü hâzihî matbah-ı sultânî mühimmâtıyçün taraf-ı mîrîden zabt olunup mukâta‘a-i merkûmenin zabtı merkûm Mustafa Beşe’ye müyesser olmamağın meblağ-ı merkûm otuz bin akçeyi müvekkil-i müşârün-ileyhden taleb ve kabz ve îsâle beni vekîl eylemişdir vekâletim hasebiyle taleb iderim didikde gibbe’s-suâl vekîl-i merkûm el-Hâc İbrahim cevâbında fi’l-hakîka hâl zikr olunan minvâl üzre olmuştur lâkin mezbûr Mustafa Paşa merkûm Mehmed’i vech-i muharrer üzre vekîl itdüğün bilmezim deyücek mersûm Mehmed’den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden olup mahmiyye-i mezbûrede Tahtelkal’a kurbünde Timurtaş Mahallesi’nde sâkin olan el-Hâc Mustafa bin Yusuf ve yine mahmiyye-i mezbûrede Şirmerd Hânı kurbünde börekçi olan Mehmed bin Ali mahfil-i kazâya li-eclî’ş-şehâde hâzîrân olup fi’l-hakîka mezbûr Mustafa Beşe husûs-ı merkûm içün müşârün-ileyh paşa hazretlerine teslîm eylediği meblağ-ı mersûm otuz bin akçeyi taleb ve kabz ve îsâle ve kabz ve îsâle mütevakıf olduğu umûrun küllîsine kendü tarafından mezbûr Mehmed’i vekîl nasb idüp ol dahi kabûl eyledi bu husûsa şahidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye itdiklerinde ba‘de’t-ta‘dîl şehâdetleri makbûle olup mücebiyle hükm olundukdan sonra mâ-hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu fi’t-târîhi’l-mezbûr Şühûdü’l-hâl

Hasan bin Halil, Piri bin Mansur, Hüseyin bin Dede, Piri bin Yusuf ve gayruhum.

247 - 1618 (1027) İstanbul 3: 16a/1 Dava / *Adjudication*

İstanbul’daki Kâtip Bali Mescidi Vakfı’nın ve Kâtip Bali Mescidi Mahallesi’nin avarız vergisi için vakfedilmiş paranın müteveli-

si olan Ali Subaşı, bu iki vakfın eski mütevellisi Mustafa Bey karşısında mahkemeye çıkar. Ali Subaşı, Mustafa Bey'in mütevellî olduğu dönemde kendisinden önceki mütevellî Hüseyin'den mescit vakfı parasından 47.100 akçe ve avarız vergisi vakfı parasından da 7000 akçe olmak üzere toplam 54.100 almış olduğunu ve şimdi bu parayı kendisine vermesi gerektiğini ileri sürer. Görüşü sorulduğunda Mustafa Bey, kendisinden önceki mütevellî Hüseyin'den mescit vakfı parasından 40.400 akçe, avarız vergisi vakfı parasından da 2000 akçe olmak üzere toplam 42.400 akçe aldığını söyler. Davacı Ali Subaşı'dan savını kanıtlaması istenildiğinde mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, Mustafa Bey'in her iki vakfın parasından toplam 54.100 akçe almış olduğunu söylerler. Sonuçta, davacı mütevellî Ali Subaşı davayı kazanır.

Ali Subaşı, mutawalli of the Katip Bali Mosque (mescid) Waqf and of the funds endowed for the payment of the extraordinary tax (avarız) of the Katip Bali Mosque neighborhood, sues Mustafa Bey, the former mutawalli of the two waqfs. He claims that, during his tenure, Mustafa Bey took two loans from the former mutawalli Hüseyin: 47,100 akçe out of mosque waqf funds and 7000 akçe out of tax waqf funds, for a total of 54,100 akçe. The plaintiff wants the debt settled now. Questioned by the court, Mustafa Bey admits to taking loans from the former mutawalli Hüseyin. Yet he also claims to have taken 40,400 akçe out of the mosque waqf funds and 2000 akçe out of the tax waqf, totaling 42,400 akçe. Asked to prove his claim, the plaintiff Ali Subaşı calls witnesses to court, who testify that that the total debt was indeed 54,100 akçe. In the end, the plaintiff mutawalli Ali Subaşı wins the case.

Mahmiyye-i İstanbul'da Kâtib Bali Mescid-i Şerîfi Evkâfı'na ve mescid-i mezbûr mahallesi avârızına mevkûf olan nukûda bi'l-fi'l mütevellî olan Ali Subaşı ibn Abdullah meclis-i şer'î-i şerîfe Mustafa Bey ibn [boş] mahzarında üzerine da'vâ idüp bundan akdem mezbûr Mustafa Bey vakfeyn-i mezbûreyne mütevellî oldukda mu-

kaddemâ mütevellî olan Hüseyin nâm kimesne yedine mescid-i merkûm vakfı olan mâldan kırk yedi bin yüz akçe ve yine mahalle-i mezbûre avârızı için vakf olan mâldan dahi yedi bin akçe cem’an elli dört bin yüz akçe ahz ü kabz eylemişidi hâlen tevliyetim hasebiyle meblağ-ı merkûmı taleb iderim didikde gıbbe’s-suâl mezbûr Mustafa Bey cevâbında vakfeyn-i mezbûreyne mütevellî olduğumda mütevellî-i sâbık mezbûr Hüseyin yedinden mescid-i merkûm vakfından kırk bin dört yüz akçe ve avârız akçesinden dahi iki bin akçe cem’an kırk iki bin dört yüz akçe ahz ü kabz itdim ziyâde kabz itmedim deyücek müdde’î-i mezbûrdan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden fahrûl-a’yân İbrahim Ağa ibn Abdülmennan ez-Zevvâku’s-sultânî ve Hüseyin Çavuş bin Abdullah mahfil-i kazâda li-ecli’ş-şehâde hâzırân olup fi’l-hakîka mezbûr Mustafa’nın tevliyeti hasebiyle mukaddemâ mütevellî olan merkûm Hüseyin yedinden vakf-ı mescid-i mezbûr mâlından kırk yedi bin yüz akçe ve zikr olunan avârız akçesinden dahi yedi bin akçe ahz idüp vakfeyn-i mezbûreyne mâlından cem’an elli dört bin yüz akçe makbûzı olmuşidi bu minvâl üzre şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer’iyye itdiklerinde ba’de’ta’dîli’ş-şer’î şehâdetleri makbûl olup mücebince hükm olundukdan sonra mâ-vaka’a gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fî evâhiri şehri Rebî’ilevvel li-sene seb’a ve işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Mefharu’l-emâcid ve’l-a’yân Pervane Ağa ibn Abdurrahman, Ömer Ağa ibn Hüseyin el-muhzır, Habib Halife ibn Mustafa el-imâm, Ali bin Abdullah, Receb bin Bali, Ramazan Çavuş.

248 - 1618 (1027) İstanbul 3: 16a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Saray sürücülerinden Dimitraki, eskiden yeniçeri ağasının divan kâtipliğini yapmış olan Hamza Efendi’nin vekili Mustafa Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. 1617 (H. 1026) yılında Rumeli Vilayeti’ne bağlı bir kazada bulunan toplam 2005 hayvan (ağnam) için, halktan hayvan başına 30’ar akçe toplanılması padişah fer-

manıyla emredilmiştir. Dimitraki, bu vergiden devletin alacağı olan toplam 60.150 akçenin tamamını vekil Mustafa Çavuş'tan aldığı belirtir. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Dimitraki, a palace driver, is in court with Mustafa Çavuş, legal agent of Hamza Efendi, the former council secretary (divan kâtibi) of the commander of janissaries (yeniçeri ağası). In 1617 (AH 1026), an imperial decree (ferman) ordered the collection of an animal (ağnam) tax of 30 akçe per animal for 2005 animals in a district of the Rumeli Province. Now, states Dimitraki, he has collected a total of 60,150 akçe animal tax as from the legal agent Mustafa Çelebi on behalf of the state. The court registers the transaction.

Hâssa süricilerden Dimitraki nâm zimmî meclis-i şer' de sâbikan yeniçeri ağasının dîvân kâtibi olan bâ'isü'l-kitâb mefharu'l-emâcid ve'l-a'yân Hamza Efendi tarafından ikrâr-ı âti'z-zikri tasdîka nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan fahrü'l-cüyûş Mustafa Çavuş bin Yunus muvâcehesinde ikrâr idüp Rumili'nde İvranya Kazâsi re'âyâsından bin yirmi altı senesine tahrîr olmak üzere cem'i fermân olunan iki bin beş re's ağnâmın otuzar akçe hesâbı üzere taraf-ı mîrîye â'id kıymeti olan cem'an altmış bin yüz elli akçeyi me'mûriyetim hasebiyle bi't-tamâm müvekkil-i mezbûr yedinden alup kabz eyledüm didikde gıbbe't-tasdîk vicâhen mâ-vaka'a kayd olundu fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Hızır bin Şaban, el-Hâc Ahmed el-muhzır, Mustafa Paşa Çukadar, Mustafa bin Hamza, Murad bin Mehmed, Ahmed bin Şükri ve gayruhum.

249 - 1618 (1027) İstanbul 3: 16b/1 Dava / Adjudication

Saray görevlisi Mehmet Bey, Yorgaki karşısında mahkemeye çıkar. Mehmet Bey, Yorgaki'nin 1614 (H. 1023) yılında Edirne'nin

balıkçılık kethüdalığını yıllık 6000 akçeye iltizam yoluyla almış olduğunu, böylece bu bölgenin balıkçılıkla ilgili vergi gelirlerini toplamaya hak kazandığını, ancak geçen sürede devlete ödemesi gereken kesintiyi ödemediğini söyler. Görüşü sorulduğunda Yorgaki, Edirne'nin balıkçılık kethüdalığını söz konusu tarihte iltizam yoluyla almış olduğunu kabul eder. Ancak mahkemede bulunan Yani adlı kişi, aradan 11 gün geçtikten sonra elindeki bir emr-i şerif belgesi uyarınca söz konusu kethüdalığa el koymuştur. Yani'ye görüşü sorulduğunda, kethüdalığa padişah emriyle el koyduğunu doğrulamakla birlikte altı ay sürdürdüğü bu kethüdalığın iltizam yoluyla alındığını sözlerine ekler. Mahkeme, tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Mehmet Bey, a palace officer, sues Yorgaki. He claims that Yorgaki bought the tax farming (iltizam) rights of the fishermen's stewardship (kethüdalık) in Edirne in 1614 (AH 1023) for 6000 akçe per annum. Yet, he failed to pay the state's share. Questioned by the court, Yorgaki admits to buying out the stewardship of Edirne's fishermen. By the same token, he claims that after 11 days Yani, who is present in court, took over the stewardship in accordance with a Sultan's order (emr-i şerif) in his possession. Questioned by the court, Yani admits to taking over the stewardship through an imperial order. However, he adds, although he served as the steward for 6 months, he did not buy out the tax farming rights. The court registers the testimonies of all the parties.

Atebe-i 'aliyye'de istihdâm olunan bâkî kullarından olup husûs-ı âti'z-zikre me'mûr olan fahrü'l-akrân Mehmed Bey ibn Ahmed meclis-i şer' de Yorgaki veled-i Kosta muvâcehesinde üzerine da'vâ idüp merkûm Yorgaki mahrûsa-i Edirne'de balıkçılık kethüdâlığını bin yirmi üç senesi Saferü'l-muzafferinde her sene altışar bin akçeye iltizâm idüp târîh-i kitâba gelince zabt itmekle hesâb-ı mezbûr üzre müddet-i mezbûrenin kıstı mîrî içün taleb iderim didikde gibbe's-suâl merkûm Yorgaki cevâbında fi'l-vâki' zikr olunan kethüdâlığı târîh-i merkûmda vech-i mersûm üzre iltizâm idüp

on bir gün zabt itmiş iken [...] işbu meclisde hâzır olan Yani veled-i Manol nâm zimmî emr-i şerîf ile benim yedimden alup bu âna gelince zabt eylemiştir benim ancak on bir gün zabtım vardır dimeğin vâki' hâl merkûm Yani'den suâl olundukda fi'l-vâki' zıkr olunan kethüdâlhı merkûm Yorgaki on bir gün zabt itdikden sonra emr-i pâdişâhî ile ben dahi alup altı ay zabt eyledim lâkin iltizâm tarîkiyle zabt itmedim didikde mâ-vaka'a kayd şüd fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'işrîn min şehri Rebî'ilâhîr li-sene seb'a [ve 'işrîne ve elf] Şühûdü'l-hâl

Süleyman Bey bin Mehmed Efendi el-cüندی, Murad bin Mehmed, Mehmed bin Ahmed, Mehmed bin Bali, Mustafa bin Hızır.

250 - 1618 (1027) İstanbul 3: 18b/4 Dava / *Adjudication*

Saray sürücülerinden Lorin, Laskari karşısında mahkemeye çıkar. Varna ve Umur Fakih kazalarında 1617 (H. 1026) yılında toplam 3600 koyundan koyun başına 30 akçe koyun vergisi toplanılması fermanla emredilmiştir. Koyun vergisi toplamakla görevli (emin) Ahmet Ağa, söz konusu vergiyi toplama görevini, 108.000 akçeye Laskari'ye devretmiştir. Ancak Laskari, vergiyi topladıktan sonra ödemesi gereken parâyı Ahmet Ağa'ya ödemeyince, kefilî olan Lorin 108.000 akçeyi Ahmet Ağa'ya ödemiştir. Lorin, şimdi Laskari'den ödemiş olduğu 108.000 akçeyi istemektedir. Görüşü sorulduğunda Laskari, Lorin'in savını doğrular. Sonuçta mahkeme, davalı Lorin'i borcunu ödemesi konusunda uyarır.

Lorin, a palace driver, sues Laskari. An imperial decree (ferman) has ordered the collection of a sheep tax of 30 akçe per sheep for the 3600 sheep in Varna and Umur Fakih Districts in 1617 (AH 1026). Ahmet Ağa, the collector of sheep tax, transferred the post to Laskari for 108,000 akçe. Yet, Laskari failed to pay the money to Ahmet Ağa after collecting the tax. The payment to Ahmet Ağa was made by Laskari's surety Lorin. Now, Lorin wants Laskari to pay him back the 108,000 akçe. Questioned by the co-

urt, Laskari corroborates Lorin's account. The court then instructs the defendant Lorin to pay his debt.

Hâssa sürücilerden sâhibü'l-kitâb Lorin veled-i Yorgi nâm zim-mî mahfil-i kazâda Laskari veled-i Maveridi muvâcehesinde üzerine da'vâ idüp bi'l-fi'l koyun emini olan Ahmed Ağa nâm kimesne Varna ve Umur Fakih Kazâlarından bin yirmi altı senesine mahsûb olmak üzere her re'si otuzar akçe hesâbı üzere cem'i fermân olunan üç bin altı yüz koyunun bahâların merkûm Laskari'ye der-'uhde itdikde zikr olunan koyunların hesâb-ı mezbûr üzere bahâları olan cem'an yüz sekiz bin akçeye ben merkûm Laskari'nin emri ile kefil olup ba'dehû mersûm Laskari hesâb-ı mezbûr üzere zikri sebk iden koyunların bahâların tahsîl ve kabz idüp teslîm itmemek ile emîn-i merkûm kefâletim hasebiyle meblağ-ı merkûm yüz sekiz bin akçeyi benden bi't-tamâm ahz eylemiştir hâlen ben dahi mezbûrdan taleb iderin didikde gıbbe's-suâl merkûm Laskari cevâbında fi'l-vâki' emîn-i mezbûr târîh-i merkûmda zikr olunan koyunların hesâb-ı merkûm üzere bahâları cem'ini bana der-'uhde itdikde mezbûr Lorin bahâlarından şer'an zimmetime lâzım gelen meblağ-ı merkûm yüz sekiz bin akçeye emrim ile kefil olup ben dahi zikr olunan kâdılıklara varup zikri sebk iden koyunların hesâb-ı mezbûr üzere mîrîye â'id olan bahâları ki cem'an yüz sekiz bin akçe olup tahsîl ve kabz eyledüm ve merkûm Lorin kefâleti hasebiyle meblağ-ı merkûm emîn-i merkûma teslîm eyleyüp ol dahi kabz eylemiştir deyü ikrâr idicek i'tirâfı mücebince meblağ-ı merkûm tahsîl ve kabz etmek ile kefâlet-i mezbûre sahîha olmağın edâsına tenbîh olundu mâ-vaka'a gıbbe't-taleb ketb olundu tahrîren fi selhi Rebî'ilevvel li-sene seb'a ve işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Murad bin Mehmed, Mustafa Beşe, Hüseyin bin Ali ve gayruhum.

251 - 1618 (1027) İstanbul 3: 19b/1 Tescil işlemi / Registration

Süleyman, kadı Ahmet Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Süleyman, Çankırı (Çerkeş) kazasında bulunup tımar toprağı olan

yirmi bölümlük otlaklarını timarlı sipahi (sahib-i arz) izniyle 3000 akçeye Ahmet Efendi'ye devreder. Süleyman da Ahmet Efendi'den parasının tamamını aldığını belirtir. Mahkeme de bu devir işlemini onaylar.

Süleyman is in court with judge (kadı) Ahmet Efendi. He transfers to Ahmet Efendi fief land meadows located in Çankırı (Çerkes) and comprising of 20 parts for 3000 akçe, with the permission of the timariot (sahib-i arz). Süleyman Efendi collects payment in full from Ahmet Efendi. The court registers the transfer.

Süleyman bin Derviş nâm kimesne mahfil-i kazâda sâhibü'l-ki-râb fahrü'l-kuzât Ahmed Efendi ibn Mustafa mahzarında ikrâr-ı tâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp Vilâyet-i Anadolu'da Çerkeş Kazâsı'na tâbî' [...] nâm karyede vâki' irs-i şer'le babamdan intikâl idüp hâlen mülkiyet üzre mutasarrıf olduğum Bayburd Çiftliği demekle ma'rûf inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd tahmînen yirmi kıt'a tarla mer'amın hakk-ı tasarrufın sâhib-i arz ma'rifetiyle mûmâ-ileyh Ahmed Efendi'ye nakd râyic fi'l-vakt üç bin akçeye tefvîz eyledim mukâbele-i tefvîzde olan meblağ-ı merkûm üç bin akçe müşârün-ileyh Ahmed Efendi yedinden ahz ü kabz idüp mer'a-i mezbûrei teslîm eyledim ve ol dahi tefevvüz ve tesellüm eyledi didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î ketb ü tahrîr olundu

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-müstaidîn Ali bin Osman, fahrü'l-kuzât Ahmed bin Osman, fahrü'l-müstaidîn Mustafa, Sunullah bin Ataullah.

252 - 1618 (1027) İstanbul 3: 20a/1 Tescil işlemi / Registration

Mehmet, İstanbul'daki Tarsusi Mahallesi'nin avarız vergisinin ödenmesi için vakfedilmiş olan paranın mütevellisi Abdurrahman ile birlikte mahkemeye gelerek, adı geçen vakfa 800 dirhem borcu olduğunu söyler. Mahkeme, Mehmet'in ifadesini sicile kaydeder.

Mehmet goes to court with Abdurrahman, mutawalli of funds endowed for the payment of the extraordinary (avarız) tax of İstanbul’s Tarsusi neighborhood. The former states that he owes 800 akçe to the waqf in question. The court registers Mehmet’s testimony.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

253 - 1618 (1027) İstanbul 3: 20a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Rumeli Vilayeti’ne bağlı Beyşehir kasabasında yaşayan Şaban Bey, İstanbul’daki Beyazıt Camisi’nin hatibi olan Abdülkerim Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Abdülkerim Efendi, Şaban Bey’in 1613 (H. 1022) yılında toplamakla görevli olduğu toplam 280.380 akçelik cizye vergisini onun adına topluca devlete ödemiş, Şaban Bey de borcunu belgelemek için Abdülkerim Efendi’ye bir temessük vermiştir. Şaban Bey daha sonra borcunu nakit olarak ödeyememiş, Abdülkerim Efendi ile bir hazine tezkiresi karşılığında ödemiştir. Şaban Bey, Abdülkerim Efendi’ye ayrıca 458.612 akçe borçlanmış olup borcunun bir bölümünü çeşitli yollarla ödemiştir. Şaban Bey, Abdülkerim Efendi’ye toplam 38.612 akçe borcu kaldığını söyler. Abdülkerim Efendi de Şaban Bey’in ifadesini bütünüyle doğrular. Mahkeme bu işlemleri onaylar.

Şaban Bey, a resident of the Beyşehir town in the province of Rumeli, is in court with Abdülkerim Efendi, the preacher of the Beyazıt Mosque in İstanbul. Abdülkerim Efendi has paid to the state on Şaban Bey’s behalf 280,380 akçe, which corresponds to the cizye tax for the year 1613 (AH 1022) that Şaban Bey was responsible for collecting. In return, Şaban Bey gave him a promissory note (temessük) documenting the debt. Unable to settle his debt in cash, Şaban Bey paid him back with a treasury certificate (hazine tezkiresi). Meanwhile, Şaban Bey took a separate 458,612 akçe loan from Abdülkerim Efendi. He repaid much of this second loan

in various ways, leaving 38,612 akçe to be paid. Abdülkerim Efendi corroborates Şaban Bey's account. The court registers the transactions.

Vilâyet-i Rumili'nde Kasaba-i Beyşehir sâkinlerinden Şaban Bey ibn Ali el-cündî meclis-i şer'-i kavîmde mahmiyye-i Kostanti-niyye'de vâki' merhûm Sultan Bayezid Hân Cami'-i Şerîfi'nde ha-tîb olan el-kâtib Abdülkerim Efendi bin Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp bundan akdem bin yirmi iki senesinde cem'a me'mûr olduğum Modoniç cizyesine Nasuh Paşa merhûmun sık-ke bahâsından iki yüz akçe ve gulâmiyye için dahi seksen bin üç yüz seksen sekiz akçe cem'an iki yük ve seksen bin üç yüz seksen akçeyi merkûm Abdülkerim Efendi benim yedimle mîrîye geçirüp ellerine temessük vermişidim lâkin edâsına iktidârım olmamağın âdeten beynimizde ma'lûm olan hazîne tezkiresiyle hesâblaşdığımızdan mâ'ada bi-tarîki'l-karz mûmâ-ileyh Abdülkerim Efendi yedinden ahz eyledüğim dört yüz elli sekiz bin altı yüz on iki akçenin doksan altı bin akçesini rızâları ile âdemlerinden Ahmed nâm kimesneye teslim idüp ve yirmi dört bin akçelik hazîne tezkiresini kendülere virüp ve bir yük akçesini [...] Delvine'de olan semenden sâlyâne idüp ve Delvine hıdmeti benim üzerimde iken mûmâ-ileyh Abdülkerim Efendi'nin dâmâdî Mustafa Çelebi cem' itmekle iki yüz bin akçesini dahi hıdmet-i mezbûreden haklaşup mâ'adası olan otuz sekiz bin altı yüz on iki akçe zimmetimde mezbûr Abdülkerim Efendi'ye edâsı lâzım deyndir didikde mukırr-ı mezbûrî ikrâr-ı meşrûhunda el-mukarrün-lehü'l-mezkûr vicâhen tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâ'ili şehri Rebî'ilâhîr li-sene seb'a ve işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-akrân Murad Ağa kethüdâ-yı sâhibi sa'âdet, Hüseyin Efendi mevkûfâtçı, Mehmed Ağa tâcir-i hâssa, Ali Bey el-Havvâle, Mustafa Çavuş eş-şehîr bi-Halimzade, Ahmed Çelebi el-kâtib, Muzaffer Ağa, fahrü'l-hutabâ Hasan Efendi, İbrahim Efendi Ha-tîb-i Sultan Selim, Ahmed Çelebi Kâtib-i Evkâf ve gayruhum.

254 - 1618 (1027) İstanbul 3: 22a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Bali ve Danya adındaki iki Yahudi ile Yahya Çavuş, borçlu oldukları saray görevlisi Musa ile birlikte mahkemeye gelirler. Üç borçlu, Musa’ya 1000 dirhemi faiz (çuka bezi bedeli olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 13.000 dirhem borçları olduğunu, bu borcu 180 gün içinde ödeyeceklerini söylerler. Hüseyin Çelebi, bu borca kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Bali and Danya, both Jewish, and Yahya Çavuş are in court with Musa, a palace officer to whom they are indebted. The debtors state that they owe Musa 13,000 dirhem, of which 1000 dirhem represents interest (mentioned as the price of broad cloth), and that they will settle their debt in 180 days. Hüseyin Çelebi serves as the surety for the debt. The court registers the transaction.

[Orişinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

255 - 1618 (1027) İstanbul 3: 22b/2 Tescil işlemi / *Registration*

İstanbul’daki Kızıltaş Mahallesi Mescidi’nde müezzin olup mahallenin avarız vergisinin ödenmesi için vakfedilmiş olan paranın mütevellisi Mustafa Halife, adı geçen mahalledeki mescit vakfının mütevellisi Ali Subaşı ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Halife, avarız vergisi vakfının kendisinden önceki mütevellisi olan Mustafa’da vakfın 8000 akçesi olduğunu, Mustafa’nın bu parayı mahallenin mescit vakfı mütevellisi olan Ali Subaşı’ya ödediğini söyler. Mustafa Halife, şimdi bu parayı Ali Subaşı’dan aldığını belirtir. Ali Subaşı, Mustafa Halife’nin ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Mustafa Halife, prayer caller (muezzin) of İstanbul’s Kızıltaş neighborhood mosque and mutawalli of funds endowed for the

payment of the neighborhood's extraordinary (avarız) tax, is in court with Ali Subaşı, mutawalli of the same neighborhood's mosque waqf. Mustafa Halife states that Mustafa, the former mutawalli of the tax waqf, owed 8000 akçe to the waqf and paid the sum to Ali Subaşı. Now, Mustafa Halife has collected this sum from Ali Subaşı. Ali Subaşı corroborates Mustafa Halife's account. The court registers the transactions.

Mahmiyye-i İstanbul'da Kızıltaş Mahallesi Mescidi'nde mü'ezzin olup mahalle-i mezbûre avârızına vakf olan nukûdun hâlen mütevellîsi olan Mustafa Halife ibn Mehmed meclis-i şer'î-i şerîfde mahalle-i mezbûre mescidi vakfına bi'l-fi'l mütevellî olan bâ'isü'l-kitâb Ali Subaşı ibn Abdülvehhab mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mahalle-i mezbûre vakfına sâbıkan mütevellî olan Mustafa bin Abdullah yedinde nukûd-ı mezbûrdan sekiz bin akçe olup mezbûr Ali Subaşı mahalle-i merkûm mescid mütevellîsi olmağla meblağ-ı merkûm sekiz bin akçeyi merkûm Mustafa'dan ahz ü kabz el-hâletü hâzihî meblağ-ı merkûm sekiz bin akçeyi mezbûr Ali Subaşı yedinden tevliyetim hasebiyle alup vakf-ı avârız için kabz [itdim] didikde mukırr-ı mezbûrî vech-i meşrûh üzre ikrârını mersûm Ali Subaşı bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min Rebî'ilâhir sene seb'a ve 'işrine ve elf Şühûdü'l-hâl

Pervâne Ağa ibn Abdülmennan, Hüseyin Efendi el-imâm, Feruh Bey bin Abdullah, Ali Bey ibn Ömer, Yakub el-kayyim.

256 - 1618 (1027) İstanbul 3: 23b/1 Tescil işlemi / Registration

Anadolu Vilayeti'ne bağlı Çankırı (Çerkeş) kazasından olup İstanbul'da yaşamakta olan Süleyman Çelebi, kadı Ahmet Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Süleyman Çelebi, bu kazada bulunan bir arsasını 500 akçeye Ahmet Efendi'ye satmış olup parasını almıştır. Süleyman Çelebi ayrıca, aynı köyde bulunup timar toprağı olan arsasını da timarlı sipahi (sahib-i arz) izniyle Ahmet Efendi'ye dev-

retmiştir. Ahmet Efendi, Süleyman Çelebi'yi doğrular. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Süleyman Çelebi, originally from the Çankırı (Çerkes) district in the province of Anatolia and now a resident of İstanbul, is in court with Judge Ahmet Efendi. The former had sold to Ahmet Efendi a plot of land in the Çankırı (Çerkes) district for 500 akçe and collected payment. He also transferred to Ahmet Efendi a fief field in the same village with the permission of the timariot (sahibi arz). Ahmet Efendi corroborates Süleyman Çelebi's account. The court then registers these transactions.

Vilâyet-i Anadolu'da Çerkeş Kazâsı'na tâbî Terbaş dimekle ma'rûf karyede olup hâlen mahrûsa-i İstanbul'da Sarıgöz Mahallesi'nde sâkin fahrü'l-akrân Süleyman Çelebi ibnü'l-merhûm el-mebrûr Derviş meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde işbu râfi'u'l-kitâb mefharu'l-kuzât Ahmed Efendi ibnü'l-merhûm Mustafa Efendi mahzarında bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp kazâ-i mezbûra tâbî Alayengi nâm karyede vâki' etrâfı Ivaz bin [boş] mülki ve cebel ve tarîk-i âmm ile mahdûd mülk yurd yerimi bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffetü'l-menâfi' ve'l-murâfık müşârün-ileyh Ahmed Efendi'ye beş yüz nakd fiddî râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve kabz-ı semen idüp meblağ-ı mezkûr mahallinde kabza müşterî-i mezbûra taslît itdüğimden sonra yine karye-i merkûme hu[dû]dunda Bayburdoğlu yeri dimekle ma'rûf mevzi'de vâki' inde'l-ahâlî her biri ma'lûmu'l-hudûd ve'l-mikdâr olup mutasarrıf olduğum Diyarbekir keyli ile cümlesi beş müd tohm istî'âb ider arâzînin hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle mûmâ-ileyh Ahmed Efendi'ye tefvîz idüp ol dahi tefevvüz eyledüm ba'de'l-yevm mârû'z-zikr arâzî müşârün-ileyh Ahmed Efendi'nindir sâyir emsâli tasarrufı gibi mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i mübeyyen üzre cârî olan ikrâr ve takrîrini mûmâ-ileyh Ahmed Efendi bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Rebî'ilâhîr sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Hasan Efendi ibn Sinan, fahrü'l-kuzât Mustafa Efendi, Mustafa bin Ali el-müste'id, fahrü'l-kuzât Ahmed Efendi ibn İsa, Mustafa Efendi bin Mehmed el-müste'id, Mustafa Çavuş bin Ali, Zahru'l-kuzât Receb Efendi, Sunullah Efendi, Ataullah Efendi el-mülâzım, Küçük İdris Efendi el-müderres, Ali Çelebi ibn Mehmed el-müste'id.

257 - 1618 (1027) İstanbul 3: 25a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Eğriboz (Ağrıboz) Sancağı'nda yaşayan birinci Mehmet Ağa'nın kardeşi ve vekili olan kadı Mustafa Efendi, Eğriboz Sancağı arpalık olarak elindeyken ölen Ali Paşa'nın büyük oğlu Mehmet Bey ve Ali Paşa'nın küçük oğlunun vasisi ve kızlarının vekili olan ikinci Mehmet Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Vekil Mustafa Efendi, Ali Paşa'nın yaşamında Mehmet Ağa'dan kanunsuz olarak (bi-gayr-ı vech-i şer'î) 50.000 akçe aldığı gerekçesiyle daha önce varislerine dava açmış, ancak varisler bunu reddetmiştir. Daha sonra taraflar, aracılardan yardımıyla 8000 akçe üzerine sulh yapmışlardır. Vekil Mustafa Efendi, Ali Paşa'nın varislerinden alacağı kalmadığını söyler. Mahkeme de bu sulh işlemini sicile kaydeder.

Judge Mustafa Efendi, brother and legal agent of Mehmet Ağa I who resides in the Eğriboz (Ağrıboz) Sancak (subdivision of a province), is in court with Mehmet Ağa II, legal agent of the late Ali Paşa's daughters and guardian of Ali Paşa's older son Mehmet Bey and younger son. Ali Paşa had held Eğriboz Sancak as source of income (arpalık). Earlier, the legal agent Mustafa Efendi had sued Ali Paşa's heirs on the ground that Ali Paşa had collected 50,000 akçe from Mehmet Ağa unlawfully (bi-gayr-ı vech-i şer'î). The heirs rejected this claim. Then upon mediation, the sides reached an amicable settlement for 8000 akçe. The legal agent Mustafa Efendi states that no more issues remain between him and Ali Paşa's heirs. The court registers the settlement.

Vilâyet-i Rumili'nde Ağrıboz Sancağı'nda Salone nâm kasaba sâkinlerinden fahrü'l-akrân Mehmed Ağa ibn Piri tarafından vech-i âti'l-beyân üzre sulh ve ibrâya ve bedel-i sulhi kabza vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Ali Efendi ibn Hüseyin ve Mehmed Efendi ibn Muharrem şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan li-ebeveyn karındaşı fahrü'l-kuzât Mustafa Efendi mahfil-i kazâda bundan akdem livâ-i Ağrıboz'a ber-vech-i arpalık mutasarrıf olup vefât iden merhûm Ali Paşa ibnü'l-merhûm Hüseyin Ağa'nın verâseti sulbî kebîr oğlu Mehmed Bey'e ve sağîr oğlu Hasan Bey'e ve sulbiyye kebîre kızları Âliye ve Ayişe'ye münhasıra idüğü zâhir ve mütebeyyin ve fahrü'l-a'yân Mehmed Ağa ibn Kadri sağîr-i mezbûrun vasî-i şer'îsi ve mezbûretânın husûs-ı âti'z-zikre vekîli olup vekâleti şer'an sâbit idüğü bâhir ve mütehakkık oldukdan sonra mezbûrân Mehmed Bey ve Mehmed Ağa mahzarlarında takrîr-i kelâm idüp müteveffâ-yı mezbûr livâ-i mezkûra mutasarrıf iken müvekkilimden bi-gayr-ı vech-i şer'î elli bin akçe aldı deyü da'vâ eylediğimde verese-i mezbûre dahi inkâr itmeğin ben dahi isbât sadedinde iken beynimizde muslihûn-ı müslimûn tavassut idüp bu husûsa sulh olunmak sağîr-i mezbûr hakkında enfa'dır deyü husûs-ı mezbûr 'an inkâr sekiz bin akçeye sulh itdiklerinde ben dahi sulh-ı mezbûr kabûl ve bedel-i sulh olan sekiz bin akçeyi bi't-tamâm mezbûrân yedlerinden ahz ü kabz itdikden sonra husûs-ı mezbûra müte'allik âmm-i de'âvâdan verese-i mezbûrenin zimmetlerin ibrâ'-i âmm ile vekâleten ibrâ itdim didikde gibbe't-tasdîkiş-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrire fî evâsıtı şehri Rebî'îlâhir li-sene seb'a ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Efendi el-Kâdî es-Salonevî, Fethullah Efendi el-Kâdî es-Salonevî, Abdülbaki Efendi es-Salonevî, Ali Efendi, Murad bin Mehmed, Hasan Ağa el-bevvâb, Murad bin Halil, Kadri Bey ve gayruhum.

258 - 1618 (1027) İstanbul 3: 25a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Eğriboz (Ağrıboz) Sancağı'nda yaşayan birinci Ahmet Efendi'nin kardeşi ve vekili olan Mustafa Efendi, Eğriboz Sancağı ar-

palık olarak elindeyken ölen Ali Paşa'nın büyük oğlu Mehmet Bey ve Ali Paşa'nın küçük oğlunun vasisi ve kızlarının da vekili olan Mehmet Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Vekil Mustafa Efendi, Ali Paşa'nın yaşamında Ahmet Efendi'den kanunsuz olarak (bi-gayr-ı vech-i şer'î) 18.000 akçe alıp kendisine bunu belgeleyen bir tezkire vermiş olduğunu söyler. Mustafa Efendi, daha önce bu parayı almak için varislere dava açmış, ancak varisler bunu reddetmişlerdir. Mustafa Efendi, şimdi aracılardan yardımıyla 4000 akçe üzerine sulh yaptıklarını ve kendisinin söz konusu tezkireyi varislere vereceğini söyler. Mahkeme, vekil Mustafa Efendi'nin ifadesini sicile kaydeder.

Mustafa Efendi, brother and legal agent of Ahmet Efendi I, a resident of the Eğriboz (Ağrıboz) Sancak (subdivision of a province), is in court with Mehmet Ağa, legal agent of Ali Paşa's daughters and guardian of Ali Paşa's older son Mehmet Bey and younger son. The late Ali Paşa used to hold this sancak as source of income (arpalık). The legal agent Mustafa Efendi claims that Ali Paşa had collected from Ahmet Efendi 18,000 akçe unlawfully (bi-gayr-ı vech-i şer'î) and had given him a certificate (tezkire) documenting the transaction. Earlier, he sued Ali Paşa's heirs to redeem the money, yet, they rejected the claim. Now, upon mediation, Mustafa Efendi and the heirs reach an amicable settlement for 4000 akçe, and Mustafa Efendi promises to return the certificate to the heirs. The court registers the testimony of the legal agent Mustafa Efendi.

Bâlâda mezkûr olan Mustafa Efendi âhar karındaşı Ahmed Efendi tarafından kezâlik husûs-ı câi'z-zikre vekîl olup yine şâhidân-ı mezbûrân şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olduktan sonra mahfil-i kazâda yine mezbûrân mahzarlarında minvâl-i muharrer üzre livâ-i mezbûra müteveffâ-yı [mezkûr] mutasarrıf iken karındaşım mezbûr Ahmed Efendi'den sende mâl-i mîri vardır deyü ben muhassılım deyü bi-gayr-ı vech-i şer'î on sekiz bin akçe alup yedine hatt ve hatemini müştemil tezkire virmişidi deyü da'vâ it-

düğimde yine vech-i muharrer üzre inkâr idüp bu husûsda fakîr hakkında sulh enfa' olmağın meblağ-ı mezbûra muslihûn tavassut idüp dört bin akçeye sulh itdiklerinde ben dahi sulh-i mezbûrî kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr dört bin akçeyi mezbûrân Mehmed Bey ve Mehmed Ağa yedlerinden bi't-tamâm ahz ü kabz idüp verese-i mezbûrenin zimmetlerin vekâletim hasebiyle husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâdan ibrâ itdim ve müvekkilim Ahmed Efendi yedine müteveffâ-yı mezbûrun virdüğü tezkireyi verese-i merkûmeye teslim itmeğe ta'ahhüd eyledim didikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Es-sâbıkûn

259 - 1618 (1027) İstanbul 3: 26b/4 Dava / *Adjudication*

Lambo, Yani ve Dimo adlı Hristiyan ortaklar, dördüncü ortakları Todori karşısında mahkemeye çıkarlar. Adı geçen dört ortak, Rumeli Vilayeti'nde bulunan, otuz bölümden oluşan ve timarlı sipahiye (sahib-i arz) ait bir grup tarlayı ortaklaşa işletmek üzere devralmışlardır. Ne var ki dördüncü ortak olan Todori, bu tarlaları tek başına devraldığını ileri sürmüştür. Davacı üç ortak, mahkemen Todori'nin görüşünün sorulmasını ve ifadesinin sicile kaydedilmesini isterler. Görüşü sorulduğunda Todori, tarlaları dört eşit ortak olarak timarlı sipahiden devraldıklarını söyler. Mahkeme davalı Todori'nin ifadesini sicile kaydeder. Sonuçta, davacı üç ortak davayı kazanır.

Lambo, Yani and Dimo, three Christian partners, sue their other partner Todori. The four partners in question have taken over a fief field in the Rumeli Province. This field comprises of thirty parts and it will be operated with the permission of the timariot (sahib-i arz). The fourth partner Todori claimed to have bought the field on his own. The three plaintiffs want the court to questi-

on Todori and register his testimony. Questioned by the court, Todori states that they transferred the field from the timariot as four equal partners. The court registers the testimony of the defendant Todori. As a result, the three partners win the case.

Vilâyet-i Rumili'nde Pazarcık Kazâsı'na tâbî' Remine nâm karye sâkinlerinden Lambo veled-i Dimo ve Yani veled-i Preško ve Dimo veled-i Vezin [?] nâm zimmîler meclis-i şerîfde yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Todori veled-i Yani nâm zimmî mahzarında takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûre kurbünde vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd olan otuz kıt'a tarlaları sâhib-i arzdan dördümüz ale's-seviyye tasarruf itmek üzere iştirâken tefevvüz itmişken mezbûr Yani yalnız ben tefevvüz itdüm der imiş suâl olunup takrîri tahrîr olunmak taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Yani cevâbında fi'l-vâki' zikr olunan tarlaları ale's-seviyye dördümüz tasarruf itmek üzere şirket ile tefevvüz itdük yalnız birimiz tefevvüz itmedi didikde vâki' hâl hıfzan li'l-makâl zimmîyyûn-ı mezbûrûn talebiyle ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ışrîn min şehri Rebî'ilâhîr li-sene seb'a ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hızır bin Abdullah, Mehmed bin Cafer, Murad bin Mehmed ve gayruhum.

260 - 1618 (1027) İstanbul 3: 27a/3 Tescil işlemi / Registration

Rumeli Vilayeti'nden Yani, Mehmet Beşe ile birlikte mahkemeye gelerek Rumeli Vilayeti'nde bulunan bir evini 3000 akçeye Mehmet Beşe'ye satar. Yani, bu evle aynı kasabada bulunup timarlı sipahiye ait olan bir tarlasını da sipahinin izniyle 1000 akçeye Mehmet Beşe'ye devrettiğini söyler. Mehmet Beşe, Yani'yi doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Yani, who is from the Rumeli Province, is in court with Mehmet Beşe. He sells his house in the same province to Mehmet Be-

şe for 3000 akçe. For 1000 additional akçe, he transfers to Mehmet Beşe a fief field in the same town as the house, with the permission of the timariot. Mehmet Beşe corroborates Yani's account. The court then registers the transactions.

Rumili'nde Kerineş [?] nâm kasaba sâkinlerinden Yani Keler-boş veled-i Dimo nâm zimmî meclis-i şer'de işbu hâfızu'l-kitâb Mehmed Beşe ibn Abdullah er-râcil mahzarında takrîr-i kelâm idüp kasaba-i mezbûrede vâki' bir taraftan Yovan veled-i [boş] mülki ve bir taraftan Dirve veled-i [boş] mülki ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd olup bir bâb tahtânî evi ve kenîfi müştemil menzilimi cemî'-i tevâbi'i ve levâhıkı ile merkûm Mehmed Beşe'ye üç bin nakd râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i kat'î ile bey' eyledükden sonra yine kasaba-i mezbûre civârında manastır kurbünde Yoncer Yeri dimekle ma'rûf bir kıta tarlamin dahi ma'rifet-i sipâhi ile hakk-ı tasarrufın tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde merkûm Mehmed Beşe yedinden bin nakd râyic fi'l-vakt akçeye alup kabz eyledüm ba'de'l-yevm mâdâm ki zikr olunan tarlanın a'sâr-ı şer'iyyesini [edâ] eyleye keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf ola didikden sonra menzil-i mezbûr ve zikr olunan tarlayı mahallinde kabza mezbûr Mehmed Beşe'yi taslît eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzre ikrârın mezbûr Mehmed Beşe bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Handan Ağa, Mustafa bin Yakub, Ahmed bin Mustafa, Ahmed bin Sinan, Ali Çelebi, Mustafa er-râcil.

261 - 1618 (1027) İstanbul 3: 28b/1 Tescil işlemi / Registration

Gelibolu kazasına bağlı iki köyden bir grup Hıristiyan, kendi adlarına ve yaşadıkları köy halklarının vekili olarak Mahmut Çavuş ile birlikte mahkemeye gelirler. Bu iki köy, deniz komutanlarının (kapudan paşa) hasları olup, bir emr-i şerif gereğince 1618 (H.

1027) yılında deniz komutanı olan Davut Paşa için iki köyden toplam 46.200 akçe toplanmıştır. Ancak, aynı yıl içinde deniz komutanlığı görevine Halil Paşa getirilmiş, bunun üzerine köylüler toplamış oldukları 46.200 akçeyi Mahmut Çavuş'tan geri istemişlerdir. Köylüler, Mahmut Çavuş'un 46.200 akçeyi bütünüyle kendilerine geri verdiğini söylerler. Mahmut Çavuş, köylülerin ifadelerini doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

A group of Christians from two villages in the Gelibolu District appears in court with Mahmut Çavuş representing themselves and the residents of their villages. The two villages are the royal domains (has) of navy commanders (kapudan paşa). In 1618 (AH 1027), in accordance with a Sultan's order (emr-i şerif), 46,200 akçe were collected from the villages for the benefit of navy commander Davut Paşa. In the same year, Halil Paşa became the navy commander, and the villagers asked Mahmut Çavuş to return the collected money. Mahmut Çavuş then returned the 46,200 akçe to the villagers in full. Mahmut Çavuş corroborates the villagers' account. The court registers the transaction.

Gelibolu Kazâsı'na tâbî' Hora ve Kanor nâm karye ahâlîsinden Falo İstefanoş veled-i Temyano ve Papa Marko ve İstati şişeci ve Simo veled-i Malta ve Karmete veled-i Papas ve Duka etmekci nâm zimmîler meclis-i şer'-i şerîfde fahrü'l-cüyûş Mahmud Çavuş ibn Hüseyin mahzarında kendüleri asâleten ve karyeteyn-i merkûmeteyn sükkânından olup ma'lûmetü'l-esâmî olan kefere taraflarından her biri vekîl olup bi-mâ hüve nehci's-sübût şer'an vekâletleri sâbite oldukdan sonra vekâleten ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp zikr olunan karyeler kapudân paşa hâsılarından olmağla işbu târîh-i kitâb senesinde vezîr-i mükerrem müşîr-i mufahham sâhibü'l-'izz ve'l-ikbâl sâhib-i ezyâlî'l-mecd ve'l-iclâl Davud Paşa Hazretleri kapudân oldu deyü zikr-i sâbık karyelerin ispence ve sâyir rûsûm-ı 'örfiyyelerin kadîmden zabt olunıgeldüğü üzre müşîr-i müşârün-ileyh tarafından emr-i şerîfle gelüp bizden ve müvekkillerimizden cem'an kırk altı bin iki yüz akçemiz kabz idüp ba'dehû ka-

262 - 1618 (1027) İstanbul 3: 32a/3 Tescil işlemi / Registration

Saray ağası iken ölmüş olan Hasan Ağa'nın annesi Fatma Hatun, Mehmet Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan Ağa yaşamında Karamürsel nahiyesinde bulunan iki evini, annesi Fatma Hatun'a hibe etmiştir. Fatma Hatun, daha sonra bu evleri içindeki eşya ve hayvanlarla birlikte 76.000 akçeye Mehmet Ağa'ya satar. Fatma Hatun, yine kullanım haklarını elinde bulundurduğu timar toprağı olan tarlalarını da timarlı sipahi (sahib-i arz) izniyle 4000 akçeye Mehmet Ağa'ya devrettiğini söyler. Mehmet Ağa, Fatma Hatun'u doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Fatma Hatun, mother of the late Hasan Ağa, who died while serving as a palace officer (ağa), is in court with Mehmet Ağa. Before his death, Hasan Ağa had given to his mother two houses in the Karamürsel district. Fatma Hatun then sold to Mehmet Ağa the houses, including its furnishings and animals, for 76,000 akçe. She also transferred to Mehmet Ağa the usufruct right of a fief field for 4000 akçe, with the permission of the timariot (sahib-i arz). Mehmet Ağa corroborates Fatma Hatun. The court registers the transactions.

Husûs-ı âti'l-beyânı mahallinde ketb ü tahrîr olunmak için kıbel-i şer'î-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrden adem taleb olundukda fahrü'l-müderresîn mevlânâ Hamdi Efendi ibn eş-Şeyh Mehmed irsâl olunup ol dahi mahmiyye-i İstanbul'da Gülbend [?] Mahallesi'nde sâhibü'l-kitâb fahrü'l-a'yân Mehmed Ağa ibn Mustafa el-bevvâbü's-sultânînin menziline varup akd-i meclis-i şer'î itdikde sarây-ı sultânî ağası iken vefât iden merkûm Hasan Ağa'nın vâlidesi fahrü'l-muhaddarât zahru'l-muvakkarât Fatıma Hâtun ibnet-i Abdullah meclis-i mezbûrda merkûm Mehmed Ağa mahzarında takrîr-i kelâm idüp oğlum merhûm-ı mezbûr hâl-i sıhhatinde bana hibe itdüğü emlâkden Üsküdar Kazâsı'na tâbi' Karamürsel Nâhiyesi'nde Kacak nâm mevzi'de vâki' bir taraftan el-Hâc Mehmed bin Halil mülki ve bir tarafında Davud Ağa mülki ve bir tarafından Musta-

fa bin el-Hâc Durmuş mülki ve bir taraftan Mehmed bin Mustafa mülki ile mahdûd olup büyü-tü müte'addideyi ve bağ ve bağçe-yi müstemil olan mülk menzili cümle tevâbi' ve levâhıkıyla ve Dereköy nâm mevzi'de vâki' bir taraftan el-Hâc Mehmed bin Halil mülki ve bir taraftan Osman Re'is mülki ve bir taraftan Abdi Bey mülki ile mahdûd olup büyü-tü müte'addideyi müstemil mülk menzili kâffe-i levâhık tarîki ile ve içinde mevcûd olup beynimizde ma'lûm âlât-ı hırâset ve esbâb-ı zirâ'atımı ve sekiz re's kara sığır öküzlerimi safka-i vâhide ile mezbûr Mehmed Ağa'ya yetmiş altı bin nakd râyic fi'l-vakt akçeye bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve teslîm ve kabz-ı semen itdim ve zikr olunan menziller ile ma'an mutasarrıf olunan [boş] kıt'a tarlaların hakk-ı tasarruflarını sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Mehmed Ağa'ya tefvîz itdüm ol dahi tefevvüz ve kabûl itdikden sonra mukâbele-i tefvîzde yedinden dört bin akçe ahz ü kabz itdim ba'de'l-yevm zikr olunan emlâki ve arzı keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırra-i mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda el-mukarrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk itdikden sonra vâki' hâli mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ve mahfil-i kazâda ihbâr ve takrîr itmeğin mâ-vaka'a ketb olundu hurrîre fi'l-yevmi's-sâbi' min Cumâdelûlâ li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Ağa ibn Abdullah ahi'l-merhûm Hafız Ahmed Paşa, Mustafa Ağa ibn Hüsrev ez-Zevvâku's-sultânî, Ali Ağa ibn Abdullah el-Müteferrika, es-Seyyid Mehmed ibn es-Seyyid Ali el-imâm, Mustafa Çelebi ibn Ahmed, Mustafa bin Ahmed, İbrahim Çavuş ibn [boş], Mehmed Çelebi ibn [boş], Hasan Çavuş ibn Abdullah.

263 - 1618 (1027) İstanbul 3: 32b/3 Dava / *Adjudication*

İstanbul'un İmrahor (Mirahor) Mahallesi'nden bir grup derici, mahallenin avarız vergisi için vakfedilmiş paranın mütevellisi el-Hac Hüseyin ve Hacı Süleyman Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Efendi ile birlikte, derici esnafının yazıcısı iken ölmüş olan Musta-

fa'nın eşi Mümine Hatun karşısında mahkemeye çıkarlar. Davacılar, ölen Mustafa'da toplam 55.684 akçe alacakları kaldığını, şimdi bu alacaklarını Mustafa'nın mirasını elinde bulunduran eşi Mümine Hatun'dan istediklerini söylerler. Görüşü sorulduğunda Mümine Hatun, kendisinin Mustafa'nın eşi olduğunu ve Mustafa'nın da borcu olduğunu doğrulamakla birlikte Mustafa'nın iflas etmiş olarak öldüğünü, dolayısıyla miras olarak hiçbir şey bırakmadığını ileri sürer. Davacılardan savlarını kanıtlamaları istenildiğinde, mahkemeye kanıt sunamazlar. Mümine Hatun'dan ise savını kanıtlaması için yemin etmesi istenir. Sonuçta, davalı Mümine Hatun yemin ederek davayı kazanır.

A group of leather tradesmen from İstanbul's İmrahor (Mirahor) neighborhood, el-Hac Hüseyin, mutawalli of funds endowed for the neighborhood's extraordinary (avarız) tax, and Mehmet Efendi, mutawalli of the Hacı Süleyman Waqf, sue Mümine Hatun, wife of Mustafa, who died while serving as the scribe (katip) of the leather tradesmen. The plaintiffs state that Mustafa owed them 55,684 akçe. Accordingly, they want his wife Mümine Hatun to pay them as his heir. Questioned by the court, Mümine Hatun acknowledges that she is Mustafa's widow. She also acknowledges his debt. Alas, she claims, Mustafa died bankrupt and thus she inherited nothing. Asked to prove their claim, the plaintiffs fail to provide evidence. The court asks the defendant Mümine Hatun to take an oath to prove her account. She does so and wins the case.

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından Mirahor Mahallesi sâkinlerinden olup debbâğ tâyifesinden Yazıcı Mustafa bin Ferhad meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihu'l-'imâdda takrîr-i merâm idüp kibel-i şer'-i şerîfden husûs-ı âti'z-zikrin üzerine varılıp mahallinde istimâ olunmasın taleb iderim didikde savb-ı şer'-i şerîfden mev-lânâ Süleyman Efendi zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmî olan müsli-mîn ile irsâl olunup üzerine varup akd-i meclis olundukda tâ'ife-i mezbûrdan merkûm Yazıcı Mustafa ve Bolulu Hacı ve Tûrabi ve

Kurd Beşe ibn Abdullah ve Sinan ibnü'l-Mirhaş ve Mehmed bin Mustafa ve Timur Hoca ve Ahizade ve el-Hâc Abdi Çelebi Malcı Osman ve Musa bin Muharrem Halife ve Hayrünnisa ve mahalle-i mezbûre avârizı mütevellisi olan el-Hâc Hüseyin ve merhûm el-Hâc Süleyman Vakfı'na mütevellî olan Mehmed Efendi ibn Ali nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde bundan akdem tâife-i mezbûrenin yazıcıları olup mahalle-i merkûmede sâkin iken vefât iden Sarı Yazıcı demekle meşhûr olan el-Hâc Mustafa'nın zevce-i metrûkesi ve vârisesi olan işbu sâhibetü'l-kitâb Mümine bint-i Mahmud nâm hâtun mahzarında üzerine her biri takrîr-i da'vâ idüp müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde deyn-i şer'iden mezbûr Yazıcı Mustafa bin iki yüz yirmi akçe ve mezbûr Bolulu Hacı bin beş yüz akçe ve mezbûr Tûrabi altı yüz elli akçe ve mezbûr Kurd Beşe ibn Abdullah bin üç yüz yirmi yedi akçe ve mezbûr Sinan bin akçe ve merkûm Mehmed bin Mustafa bin üç yüz beş akçe ve mezbûr Timur Hoca bin üç yüz yirmi yedi akçe ve merkûm Ahizade bin beş yüz akçe ve merkûm el-Hâc Abdi Çelebi beş yüz elli beş akçe ve merkûm Bali altı bin akçe ve merkûm Musa bin üç yüz akçe ve merkûm el-Hâc Süleyman Vakfı'nın mütevellîsi mezbûr Mehmed Efendi vakf-ı mezbûrdan yirmi dört bin akçe ve mahalle-i mezbûre avârizı mütevellîsi mezbûr el-Hâc Hasan vakf-ı mezbûrdan iki bin akçe ve merkûm Muharrem Halife dört bin akçe ve merkûm Hayrunnisa sekiz bin akçe hakkımız olup fevt oldukda düyûn-ı mesfûre zimmetinde kalmışdır zevcesi mesfûre Mümine Hâtun müteveffâ-yı mezbûrun terekesine vaz'-ı yed eylemişdir suâl olunup terekesinden alıvirilmek matlûbdur didikde gibbe's-suâl mesfûr Mümine cevâbında fi'l-vâki' düyûn-ı mesfûreyi ve müteveffâ-yı mezbûre zevcesi olduğunu i'tirâf idüp lâkin müteveffâ-yı mesfûr müflisen fevt olmuşdur terekesinden bir habbe ye vaz'-ı yed eylemedüm deyüp mezbûrûndan da'vâlarını mübeyyene beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden âciz olduklarında mezbûre Mümine müteveffâ-yı mezbûrun terekesine vaz'-ı yed eylemedüğüne tahlîf olunmak matlûbumuzdur didiklerinde gibbe'l-istihlâf alâ mâ-hüve'l-mes'ûl hulf-i bi-llâhi'l-'aliyyi'l-'azîm idüp mevlânâ-yı müşârûn-ileyh mahallinde tahrîr idüp alâ vu-

kû'ihî meclis-i şer' de inhâ itmeğin mâ-hüve'l-vâki' ketb olundu
tahrîren fî evâyili Cumâdelûlâ li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf
Şühûdü'l-hâl

Ali Bey ibn Mehmed, Muharrem Halife ibn el-Hâc Bayram,
Ahmed Çavuş ibn Abdullah el-Mübâşir ve gayruhum.

264 - 1618 (1027) İstanbul 3: 33b/2 Tescil işlemi / Registration

Rumeli Vilayeti'ne bağlı Niğbolu Sancağı'nda bulunup Vezir Mahmut Paşa'nın hassı olan bölgenin voyvodası Hasan Ağa, İbrahim Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Hasan Ağa, söz konusu hassa bağlı olan üç köyün 1618 (H. 1027) yılına ait gelirlerini 30.000 akçeye İbrahim Çavuş'a devrettiğini ve devir ücretini peşin aldığını söyler. İbrahim Çavuş, voyvoda Hasan Ağa'yı doğrular. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Hasan Ağa, vaivode of Vezir Mahmut Paşa's royal domains (has) in the Niğbolu Sanjak in the Rumeli Province, is in court with İbrahim Çavuş. For 30,000 akçe, Hasan Ağa transfers to İbrahim Çavuş the 1618 (AH 1027) revenues of three villages within the royal domains. He collects the payment in full. İbrahim Çavuş corroborates vaivode Hasan Ağa's account. The court registers the transaction.

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nâzım-ı menâzimi'l-âlem vezîr-i bî-nazîr Mahmud Paşa hazretlerinin hâslarından Vilâyet-i Rumili'nde Niğbolu Sancağı'nda vâki' Rahva Kazâsı'nda olan [...] hâssı voyvodası olan fahrû'l-akrân Hasan Ağa ibn Abdülmenan meclis-i şer'-i şerîfde işbu râfi' u'l-kitâb İbrahim Çavuş bin Süleyman mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vezîr-i müşârûn-ileyhin zikr olunan hâssı tevâbi'inden kazâ-i mezbûrda vâki' taht-ı tasarrufumda olan Alice ve Tavir ve Tire nâm karyelerin bin yirmi yedi senesinde bana âyid olan hukûk ve rûsûmunu sene-i mezbûrede vâki' Mart ibtidâsından sene tamâmına değin mezbûr İb-

rahim Çavuş’a otuz bin akçeye der-‘uhde idüp meblağ-ı merkûm otuz bin akçeyi mezbûrun yedinden ber-vech-i peşîn alup kabz itdüm didikde mukırr-ı mezbûrun ikrârın merkûm İbrahim Çavuş dahi bi’l-muvâcehe tasdik idicek mâ-vaka’a ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sânî ‘aşer min Cumâdelûlâ min şühûr sene seb’a ve ‘iş-rîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Hasan Çavuş bin Pervane, Mustafa Çelebi bin Süleyman el-cündî, Kadızâde Çelebi, Sefer Çelebi, Hüseyin Yazıcı, Mehmed Bey.

265 - 1618 (1027) İstanbul 3: 38b/2 Dava / *Adjudication*

Hoca Hayrettin Vakfı’na berat belgesiyle müteveli olan Hüseyin Bey, Ali Çelebi adlı kişi karşısında mahkemededir. Hüseyin Bey’e göre, Mahmut Çelebi adlı kişi vakfın Vize’deki Ahmetbeyli ve Edirne’deki Kara Yusuf köylerinin öşür vb. vergilerini, 1616 (H. 1025) Martından yıl sonuna kadar olan dönem için 70.000 akçe karşılığında üzerine almıştır. Mahmut Çelebi, bu paranın 35.000 akçesini peşin ödemiş, daha sonra 24.000 akçe daha ödemiş ve ardından vefat etmiştir. Hüseyin Bey, Ali Çelebi’nin kalan paranın 5500 akçesine kefil olduğunu belirterek bu parayı Ali Çelebi’den almak ister. Mahkeme Ali Çelebi’ye görüşünü sorar. Ali Çelebi merhuma kefil olduğunu doğrulamakla birlikte merhumun bütün borcunu hayatta iken ödemediğini öne sürer. Mahkeme Ali Çelebi’den savını desteklemesini ister. Ali Çelebi mahkemeye kanıt sunamaz. Bunun üzerine mahkeme Hüseyin Bey’den savı doğrultusunda yemin etmesini ister. Hüseyin Bey de yemin eder ve davayı kazanır.

Hüseyin Bey, the mutawalli of the Hoca Hayrettin Waqf, who got his position through an imperial appointment (berat), sues Ali Çelebi. The plaintiff claims that Mahmut Çelebi bought öşür tax collection privileges of two villages belonging to the waqf, Ahmet-

beyli village in Vize and Kara Yusufu village in Edirne, for the period between March 1616 (AH 1025) and the end of the year, for 70,000 akçe. Mahmut Çelebi had paid 35,000 akçe in cash, then paid another 24,000 akçe before he passed away. Claiming that Ali Çelebi served as the decedent's surety for 5500 akçe of the debt, Hüseyin Bey wants Ali to make payment. Questioned by the court, Ali Çelebi admits to serving as the decedent's surety. Yet he claims to have settled the whole debt before his death. Asked to prove his claims, he fails to do so. The court then asks the plaintiff Hüseyin Bey to take an oath. He does so and wins the case.

Merhûm Hâce Hayreddin Vakfı'na berât-ı pâdişâhî ile mütevellî olan râfi'ü'l-kitâb Hüseyin Bey bin Abdullah meclis-i şer'î şerîf-de Ali Çelebi bin eş-Şeyh Bali muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüp bundan akdem vefât iden Mahmud Çelebi bin Dervîş'e vakf-ı mezbûrın kurâsından Vize Kazası'na tâbî' Ahmedbeyli nam karye ve Edirne Kazası'na tâbî' Kara Yusufu nam karyelerin vakf-ı mezbûra âyid olan a'sâr-ı şer'îyye ve rûsûm-ı orfîyye ve cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâsını bin yirmi beş senesi Martı ibtidâsından sene tamâmına değin hayâtı halinde yetmiş bin akçeye der-'uhde itdiğinden sonra meblağ-ı merkûmun otuz beş bin akçesini ber vech-i peşîn hâl-i huyûtunda merkûm Mahmud Çelebi yedinden kabz idüp şer'an zimmetine lâzım gelen meblağ-ı bâkî yirmi dokuz bin beş yüz akçeye mersûm Ali Çelebi emr ü kabûli hâviye kefâletle kefil olmuş idi lâkin meblağ-ı merkûm yirmi dokuz bin beş yüz akçenin dahi yirmi dört bin akçesini mezbûr Mahmud Çelebi yedinden kable'l-vefât istîfâ ve kabz itdim meblağ-ı bâkî beş bin beş yüz akçeye kefâleti hasebiyle mersûm Ali Çelebi'den taleb iderim didikde gibbe's-suâl mersûm Ali kefâlet-i mezbûreyi ikrâr idüp lâkin hâl-i hayâtında meblağ-ı merkûm yirmi dokuz bin beş yüz akçeyi mersûm Mahmud Çelebi müdde'î-i merkûma bi't-tamâm edâ itmişdir deyüp mezkûr Hüseyin Bey yirmi dört bin akçeden ziyâde aldığını inkâr idicek merkûm Ali Çelebi'den sıdk-ı makâline beyyine taleb olundıkda ityân-ı beyyineden âciz olmağın mezbûr Hüseyin Bey meblağ-ı merkûmı bi't-tamâm istîfâ itmedüğüne yemîn teklîf

olundıkda alâ vefki mes’ûlihî yemîn-i bi’llâhi ‘aliyyi’l-azîm itmeğin
mûcebiyle hükm olunup mâ-vaka’a gıbbe’t-taleb ketb olundu tah-
rîren fî evâhiri Cumâdelûlâ sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Murad bin Mehmed, Mehmed bin Ahmed, Hüseyin bin Cafer,
Ahmed bin Ömer.

266 - 1618 (1027) İstanbul 3: 39a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Divan-ı Hümayun kâtiplerinden Piyale Bey ile asker sınıfından Mehmet Çavuş, birlikte mahkemeye gelirler. Piyale Bey, Aydın’ın Birgi nahiyesinde bulunan 20.000 akçelik zeametini 45.000 akçe-ye Mehmet Çavuş’a devreder. Piyale Bey zeameti kullanmak için elinde bulunan izin beratını da teslim eder. Mehmet Çavuş, Piyale’ye 3000 akçelik bir at vererek kalan 42.000 akçelik borcunu sonra ödeyeceğini söyler. Yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Piyale Bey, secretary of the Imperial Council (Divan-ı Hümayun), is in court with Mehmet Çavuş, a soldier. Piyale Bey transfers to Mehmet Çavuş for 45,000 akçe a large fief (zeamet) in Aydın’s Birgi District worth 20,000 akçe. Piyale Bey gives Mehmet Çavuş an imperial permission (izin beratı) to use the fief. Mehmet Çavuş gives Piyale Bey a house worth 3000 akçe and promises to settle the remaining 42,000 akçe later. The court registers the transaction.

Mahmiyye-i Kostantiniyye sükkânından olup Divân-ı Hümâyûn kâtiplerinden olan fahr-i erbâbi’t-tahrîr ve’l-kalem Piyâle Bey bin Abdülmennan meclis-i şer’de fahrü’l-asâkir ve’l-cüyûş Mehmed Çavuş bin Abdürrezzak muvâcehesinden ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vilâyet-i Anadolu’da livâ-i Aydın’da Birgi Nâhiyesi’nde Develi Yusuf Deresi nam karye ve gayrıdan yirmi bin akçe ze’âmetimi cümle mahsûlâtı ile iki ay mukaddem mezbûr Mehmed Çavuş’a kırk beş akçe mukâbelesinde ferâğ ve berâtımı teslîm idüp

meblağ-ı merkûmın üç bin akçesi mukâbelesinde mezbûr Mehmed Çavuş'dan bir re's kır bargîr alup kabz idüp zimmetinde kırk iki bin akçem kaldı didikde mukırr-ı merkûm Piyale Bey'in vech-i meşrûh üzre sudûr iden ikrârın mersûm Mehmed Çavuş vicâhen tasdik itmeğın mâ-hüve'l-vaki' gibbe't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ışrîn min Cumâdelülâ li-sene seb'a ve 'ışrîne ve elf

Şühûd

Ahmed Efendi, Ali Ağa bin Behram, Mehmed Bey, Receb bin Abdullah, Mustafa bin Yusuf, Hasan bin Abdullah ve gayruhum.

267 - 1618 (1027) İstanbul 3: 39b/1 Dava / *Adjudication*

Edirnekapı bölgesinin koyun ayak bastı, fıçı ve varil vergilerinin mukataasına emin olan Yahya Çavuş, Daniyel ve Yasef isimli ortaklar, İstanbul'a kesilmek üzere getirilen koyunların vergisini toplamakla yükümlü (mürdebacı eminleri) İlya, Avraham, Yako, Yohanna ve Alos karşılarında mahkemededirler. Davacı taraflar, söz konusu bölgedeki koyun ve sığırların ayak bastı vergilerini geleneksel olarak (kadîmden) kendilerinin toplamalarına karşın şimdi davalıların kendilerine engel olmasından şikâyetçidir. Mahkeme davalılara görüşlerini sorar. Davalılar da söylenilenleri doğrularlar. Bunun üzerine mahkeme davalılardan ellerinde herhangi bir berat belgesinin olup olmadığını sorar. Davalılar beratlarının olmadığını belirtirler. Sonuç olarak mahkeme, söz konusu bölgenin vergisini toplamak için davacı tarafların ellerinde beratları olduğunu belirterek davalıların davacı tarafları engellemesini yasaklar.

Yahya Çavuş, the officer responsible for farming (mukataa) the sheep arrival (ayak bastı) and barrel taxes of Edirnekapı, and his partners Daniyel and Yasef are in court, facing İlya, Avraham, Yako, Yohanna and Alos, officers responsible for collecting the tax levied on sheep in transit to İstanbul for slaughter (mürdebacı).

The plaintiffs state that customarily (kadîmden) they have collected the arrival tax for sheep and cattle. Now, however, the defendants are standing in their way. Questioned by the court, the defendants corroborate the account. The court then asks them if they have an imperial appointment (berat) and they answer negatively. In conclusion, the court notes that the plaintiffs hold an imperial appointment to collect the taxes of the region in question and prohibits the defendants from hindering them.

Mahmiyye-i İstanbul'da Edirnekapısı'nda vâki' bâc-ı pâ-y-ı ağ-nam ve elvâh-ı fuçı ve varil ve tevâbi'i mukâta'asına ber vech-i iş-tirâk emîn olan işbu râfi'u'l-kitâb Yahya Çavuş bin Mehmed ve Daniyel veled-i Yehudi ve Yasef veled-i Yehudi meclis-i şer'-i şerîf-i Muhammedî ve mahfil-i dîn-i münîf-i Ahmedî'de mürde emînleri olan İlya ve Avraham ve Yako ve Yohanna ve Alos nam Yahudiler mahzarında üzerlerine takrîr-i da'vâ idüp mahmiyye-i mezbûrede olan koyunun ve sığırın ayak bâcı kadîmden bizim mukâta'amıza tâbi' iken mezbûrlar fuzûlen müdâhale iderler suâl olunup men' olunmaları matlûbumuzdur didiklerinde gıbbe's-suâl mezbûrlar müdâhale itdiklerin ikrâr idüp lâkin biz tasarruf ide gelmişizdir deyüp minvâl-i meşrûh üzre mezbûrlardan berât taleb olundıkda berâtları olmaduğunu i'tirâf idüp müdde'ıyyûn-ı mezbûrûnın berâtlarında musarrah ve mu'ayyen olmağın ta'arruzdan men'-i birle mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ışrîn min Cumâdelûlâ sene seb'a ve 'ışrîne ve elf

Şühûd

Hasan Çelebi bin Ahmed, Yusuf Beşe bin Abdullah, Hamza bin Duacı, Mustafa, Murad bin Mehmed.

268 - 1618 (1027) İstanbul 3: 42b/1 Dava / *Adjudication*

Burdur kazasının Lengemi köyü sakinlerinden Mehmet Halife, vakfettiği paranın mütevellisi Ahmet Halife karşısında mahkemedir. Mehmet, 3000 akçesini yaşamı boyunca kendisinin kullan-

ması, öldükten sonra da yıllık %12,5 faizle işletilmesi koşuluyla vakfetmiştir. Bir yılda elde edilen 375 akçe faiz gelirin 75 akçesi mütevellîye verilecek, kalan 300 akçe de köy halkının ödediği avarız vergisi için harcanacaktır. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra Mehmet yaptığı vakfiyeyi iptal ettiğini belirterek mütevelliden parasını geri almak istediğini söyler. Ahmet ise, İslam hukukçularının görüşüne göre Mehmet'in vakfiyesinin bozulamayacağını öne sürer. Mahkeme, mütevellî Ahmet'in bu görüşünü haklı bularak vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Mehmet Halife, a resident of the Lengemi village in the Burdur district, sues Ahmet Halife, mutawalli of the funds he endowed. Mehmet endowed 3000 akçe, stipulating that he would use it during his lifetime, and it would be invested at a 12.5 percent interest rate after his death. Out of the 375 akçe, one year's interest revenue, 75 akçe is to be paid to the mutawalli and the remaining 300 akçe is to be used for payment of the neighborhood's extraordinary (avarız) tax. After the registration of these stipulations, Mehmet wants to annul the waqf and asks the mutawalli to return the endowment. For his part, the mutawalli claims that the waqf deed (vakfiye) cannot be annulled, based on the views of Islamic jurists. Agreeing with mutawalli Ahmet, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

İşbu kitâb-ı sıhhat-nisâbın tahrîrine bâ'is ve bâdî oldur ki vilâyet-i Anadolu'da Burdur Kazâsı'na tâbi' Lengemi nam karye sâkinlerinden Mehmed Halife bin Kemâleddin meclis-i şer'-i şerîfde vakf-ı âtiye li-eclî't-tescîl mütevellî nasb itdüğü Ahmed Halife bin Receb mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp kendü malımdan üç bin akçe hasbeten li'llâhi te'âlâ vakf ve habs ve mütevellî-i mezbûra teslim eyledim ol dahi tesellüm eyledikten sonra şöyle şart eyledim ki mâdâm ki hayâtda olam meblağ-ı mezbûr vakfiyet üzere mutasarrıf olam ve ba'de vefâtihî meblağ-ı mezbûr mütevellîsi yediyle yılda ona on bir ve rub' akçe hesabı üzere istirbâh olunup hâsıl olan üç yüz yetmiş beş akçe ribhın yetmiş beş akçesi vazîfe-i

mütevellî olup mâ’adâsı karye-i mezbûre avârızı için mütevellîsi bir mu’temed kimesne ile irsâl eyleye deyüp mütevellî-i mezbûr vâkîf-ı merkûmı tasdik itdikden sonra vâkîf-ı mezbûrdan rücû’ itdim deyü meblağ-ı merkûmı taleb itdikde mütevellî dahi cevâbında İmâm Züfer re’y-i şerîfi üzre sıhhat-i vakf-ı nükûd emr-i mukarrerdir deyü teslimden imtinâ’ idüp sadr-ı kitâbda tevkî’i vâkî’ olan hâkimden hükm taleb itdikde ol dahi nazaran li’l-vakf sıhhatine hükm itdikde vâkîf-ı mezbûr tekrâr bast-ı merâm idüp eğerçe vakf-ı nükûd alâ re’yi’l-imâmi’l-ma’hûd sahîh ve câ’izdir lâkin lüzûm yokdur âna binâ’en taleb iderim deyüp mütevellî dahi cevâbında sıhhat vakf ile lüzûm ile lüzûm tev’emândır husûsan hükm-i hâkim dahi evlâ deyüp ba’d-e’l-mücâdele hâkim-i müşârün-ileyh dahi bi’l-muvâcehe lüzûmına dahi hükm idüp min ba’d vakf-ı mezbûr vakf-ı sahîh ve lâzım olup nakz muhâl ve tağyîr ve tebdîli mümteni’ü’l-ihitmâl oldu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-’işrîn min Cumâdelûlâ li-sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Bali Efendi bin Ahmed, es-Seyyid Ali bin es-Seyyid Nebi, el-Hâc Resûl bin Mustafa, el-Hâc Veli bin Süleyman ve gayruhum.

269 - 1618 (1027) İstanbul 3: 44a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Rumeli’nin Yenişehir kazasındaki Büyük Girasuh köyünün Aşağı Mahalle halkından olan 16 Hristiyan, yine aynı mahalleden olan Mihal ve Nikola ile birlikte mahkemeye gelirler. Bu 16 kişi, cizye, örfi vergi vb. vergileri ödemek için mahalle halkının 10 yıldır bazı kişilerden aldığı borçlara kefil olmuşlardır. Şimdi bu kişiler, Mihal ve Nikola’yı mahalle halkından gerekli parayı toplayıp, Mehmet Beşe’ye 36.000 akçe, Yunus Bey adlı kahveciye 30.000 akçe, Hasan Çavuş’a 14.000 akçe ve Seyyit Ahmet’e 8400 akçe olan borçları ödemek için vekil olarak atadıklarını söylerler. Mihal ve Nikola’ya verecekleri bu hizmet karşılığında 12.000 akçe verilecektir. Mihal ve Nikola atamayı kabul ederler. Mahkeme de bu vekil tayinini tescil eder.

16 Christians from the Aşağı neighborhood of the Büyük Gira-suh Village in Rumeli's Yenişehir district are in court with Mihal and Nikola, both from the same neighborhood. The 16 Christians have served, over the past decade, as surety for loans that various neighborhood residents took to pay such taxes as the cizye and ör-fi. Now, they appoint Mihal and Nikola as their legal agents to collect dues from the neighborhood residents, and pay Mehmet Beşe 36,000 akçe, coffeehouse owner Yunus Bey 30,000 akçe, Ha-san Çavuş 14,000 akçe, and Seyyit Ahmet 8400 akçe. Mihal and Nikola are to be paid 12,000 akçe for their services. Mihal and Ni-kola accept the post. The court then registers the legal agent appo-intment.

Rumili'nde Yenişehir Kazâsı müzâfâtından Fenar Nâhiyesi'nde vâki' Büyük Girasuh nam karye mahallâtından Aşağı Mahalle ahâlîsinden Yani veled-i Dimitri ve Anastas veled-i Mihal ve Yorgi veled-i Mihal ve Siyo veled-i Mihal ve Dimitri veled-i Anastaş ve Yorgi veled-i Varta ve Nikola veled-i Yorgi ve Şila veled-i Dimitri ve Nikola veled-i İstemad ve Lahid veled-i Yani ve Yorgi veled-i Dimitri ve Dimitri veled-i Todori ve Yorgi veled-i Dimitri ve Niko-la veled-i Varna ve Mihal veled-i Niko ve Yorgi veled-i Avyar nâm zimmîler mahfil-i kazâda mahalle-i mezbûreden işbu râfi'ü'l-kitâb Mihal veled-i İstemad ve Nikola veled-i İstemad nâm zimmîler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüp bin on yedi senesinden bu âna gelince mahalle-i merkûme re'âyâsı üzerine lâzım olan cizye ve tekâlîf-i örfiyye ve levâzım-ı zarûriyesi için istidâne olunup kefil olduğumuz meblağdan ehl-i mahalle-i mezbûre zimmetlerinde yüz kırk sekiz bin akçe bâkî kalmışdır el-hâletü hâzihi meblağ-ı mer-kûmdan hâlen mahalle-i merkûmede ve İstanbul'da olan mahalle-i merkûme re'âyâsının her birinin zimmetine lâzım gelen düyûnı cem' ü tahsîl idüp ba'dehû kasaba-i Giriniş sâkinlerinden Mehmed Beşe ibn Abdullah nam râcile olan otuz altı bin akçe ve Yunus Bey nam kahveciye olan otuz bin ve Hasan Çavuş'a olan on dört bin akçe ve es-Seyyid Ahmed Efendi'ye olan sekiz bin dört yüz akçe cem'an seksen sekiz bin akçe düyûnı edâ ve teslîm idüp temessük-

i şer’î olup mâ’adâsın İstanbul’da olan zübûn için defteriyle getirüp yerinden cevâbın virmeğe mezbûrân Mihal ve Nikola’yı vekil ve menâbımıza nâ’ib nasb eyledik ve ba’de itmâmî’l-hidme hizmetleri mukâbelesinde mezbûrâna on iki bin akçe ücret virmeği müte’ahhid olduk didiklerinde mezbûrân dahi vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve hizmet-i lâzîmesine müte’ahhid olmağın mâ-hüve’l-vâki’ gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-’işrîn min Cumâdelûlâ li-sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Ali bin Abdullah, Yusuf bin Ali, Mehmed bin Abdullah, Musalli bin Mustafa, Hızır Bali bin Abdullah ve gayruhum.

270 - 1618 (1027) İstanbul 3: 44b/3 Dava / *Adjudication*

Eski Bosna Beylerbeyi vezir Mustafa Paşa’nın vekili Hasan Ağa, Mustafa Paşa’nın yeğenleri Ahmet ve Dilaver’in vasisi olan Mustafa karşısında mahkemededir. Hasan Ağa’ya göre vezir Mustafa Paşa, Gelibolu’nun Kavaklı Köyü’nde 38.000 akçeye bir ev, iki bağ ve kimi hayvanlar satın almıştır. Mustafa Paşa yine bu köydeki bir araziye toprak sahibinin (sahib-i arz) izniyle 10.000 akçeye devralmıştır. Ancak vasi Mustafa bu mülklere el koymuştur. Hasan Ağa bu mülklerin vasi Mustafa’dan alınmasını ister. Vasi Mustafa ise söylenilenleri reddeder. Mahkeme Hasan Ağa’dan kanıt ister. O da mahkemeye getirdiği şahitler yardımıyla savını destekleyerek davayı kazanır.

Hasan Ağa, the legal agent of vizier Mustafa Paşa, the former governor-general (beylerbeyi) of Bosnia, sues Mustafa, the guardian of Mustafa Paşa’s nephews Ahmet and Dilaver. Vizier Mustafa Paşa had bought a house, two vineyards, and some animals in Gelibolu’s Kavaklı village for 38,000 akçe, Hasan Ağa claims. With the permission of the owner (sahib-i arz), he also transferred a plot of land in the same village for 10,000 akçe. However, the guardian Mustafa has confiscated the property. Hasan Ağa wants Mus-

tafa to return the property. The guardian Mustafa rejects the claim, and the court then asks Hasan Ağa to bring evidence. The plaintiff Hasan Ağa proves his claim through witness accounts and wins the case.

Sâbıkâ vezâretle Bosna Beylerbeyi olup ber vech-i arpalık Kastamonu Sancağı'ndan münfasıl olan düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nâzım-ı menâzımı'l-âlem bi'r-re'yi's-sâhib mümeyyiz-i mehâmi'l-enâm bi'l-fikrî's-sâkıb Mustafa Paşa hazretleri tarafından husûs-ı âti'z-zikre hasm-ı şer'î-yi câhid mahzarında Derviş bin Haydar ve Yusuf bin Abdullah şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan fahrû'l-akrân Hasan Ağa ibn Hasan meclis-i şer'-i şerîfde şâmihu'l-imâdda vezîr-i müşârûn-ileyhin li-ebeveyn karındaşı olup bundan esbak fevt olan Mehmed Çavuş ibn Süleyman'ın sağır oğulları Ahmed ve Dilaver'in kibel-i şer'-i şerîfden mansûb vasîleri olup emlâk ve arâzî-i ebniyeye vâzî'u'l-yedd olduğu şer'an sabit olan Mustafa Efendi ibn Abdullah mahzarında vekâleten takrîr-i da'vâ idüp Gelibolu Kazâsı'na tâbi'a Kavaklı nam karyede vâki' iki fevkânî ve bir tahtânî evleri ve bir anbarı ve bir ahurı müştemil olup bir tarafı Seydi Bali Beşe mülki ile ve üç tarafı tarik-i amm ile mahdûd olan mülk menzili ve bir su sığırı çiftini ve bir kara sığır çiftini ve iki su sığırı ineğini ve bir su sığırı düğesini ve bir su sığırı tosunu ve bir gara sığır tosununu ve bir bâriri ve Macaru'l-asl Haydar bin Abdullah nâm kuli ve iki kıt'a bağı müvekkil-i mûmâ-ileyh safka-i vâhide ile otuz sekiz bin nakd râyic fi'l-vakt akçeye iştirâ ve teslim-i semen-i mesfûr ve kabz-ı cemî'i mebî'i mezkûr idüp ve yine karye-i mezbûrede vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd olan kıt'a mezârî'i sâhib-i arz ma'rifetiyle tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde merkûm on bin nakd râyic fi'l-vakt akçe teslim idüp emlâk-ı mezbûre ve arâzî-i mesfûre vezîr-i müşârûn-ileyhin müşterâsı iken vasî-i mezkûr fuzûlen vaz'-ı yed itmîşdir suâl olunup yedi kâs olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl yetîmân-ı mezbûrânın mülki olduğu sebepten vaz'-ı yed itdüğünü ikrâr idüp vezîr-i müşârûn-ileyhin mülki olduğunu inkâr idüp vekîl-i mezbûrdan da'vâsını mübeyyine beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Ahmed

Çelebi ibn Mustafa ve Mahmud Çelebi ibn Mehmed ve Ahmed Bey ibn Nasuh nâm kimesneler meclis-i şer‘-i şerîfe hâzırûn olup fi'l-vâki‘ hudûd-ı mezbûre ile mahdûd olan emlâk ve arâzîyi müvekkil-i mûmâ-ileyh mezbûrdan otuz sekiz bin akçeye iştirâ ve on bin akçeye tefvîz itdi müvekkil-i mûmâ-ileyhin mülk-i müşterâsıdır bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer‘iyye itdiklerinde şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı‘a oldukda mûcebi ile tenbîh birle ma-vaka‘a ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi’r-râbi‘ min Cumâdelâhire li-sene seb‘a ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Süleyman Çelebi ibn Ali, Hamza bin Mustafa, Mustafa Çavuş dergâh-ı âlî, Sefer Çavuş dergâh-ı âlî, Arslan Çavuş, Mehmed Bey el-mütevellî, Mustafa Ağa, Mustafa Çelebi.

271 - 1618 (1027) İstanbul 3: 51b/1 Tescil işlemi / Registration

Anadolu’daki Bücürde (?) kazasının Süleyman Hacılar köyünden olan Hasan Efendi, yine aynı kazanın Demirciler köyünden olan Osman, Mustafa ve Veli’yle birlikte mahkemededir. Hasan Efendi, Demirciler köyünün sınırındaki bir tarlasını, toprak sahibinin (sahib-i arz) izniyle Osman, Mustafa ve Veli adlı ortaklara 300 akçeye devreder. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Hasan Efendi, a resident of the Süleyman Hacılar village in Anatolia’s Bücürde (?) district, is in court with Osman, Mustafa, and Veli, residents of the Demirciler village in the same district. Hasan Efendi transfers to the partners Osman, Mustafa, and Veli a field on the border of Demirciler village for 300 akçe, with the permission of the owner (sahib-i arz). The court registers the transfer.

Vilâyet-i Anadolu’da Bücürde [?] Kazâsı’na tâbi‘ Süleyman Hacılar nam karye sâkinlerinden Hasan Efendi ibn Süleyman el-mülâzım meclis-i şer‘-i şerîfde kazâ-i mezbûra tâbi‘ Demürciler nam

karye sükkânından ashâb-ı hâze'l-kitâb Osman bin Fazlullah ve Mustafa bin Kavli Hami ve Veli ibn el-Hâc Yusuf nâm kimesneler muvâcehelerinde ikrâr ve itirâf idüp zikr olunan karye Demürçiler sınıvında vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd olup bundan akdem bilâ evlâd-ı zükûr fevt olan Mahmud bin Mustafa ve Resûl bin Şaban'ın mahlûllerinden aldığım çiftlik dimekle ma'rûf olan tarlaların hakk-ı tasarruflarını sâhib-i arz ma'rifetiyle merkûmûn Osman ve Mustafa ve Veli'ye tefvîz idüp anlar dahi ber vech-i iştirâk-ı sevî tefevvüz ve kabûl eylediklerinden sonra mukâbele-i tefvîzde mezbûrûn Osman ve Mustafa ve Veli yedlerinden üç yüz nakd râyic fi'l-vakt akçelerin ahz ü kabz eyledim ba'de'l-yevm sâ'ir tarlaları gibi mutasarrıf olsunlar didikde mukırr-ı mezbûr Hasan Efendi vech-i meşrûh üzre sâdır olan ikrârında el-mukarrûn lehü-me'l-merkûmûn Osman ve Mustafa ve Veli vicâhen ve şifâhen tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb ve tâlibler yedlerine vaz' olundu tahrîren fî evâhiri Cumâdelâhire li-sene seb'a ve 'işrine ve elf

Şühûd

Ahmed Efendi bin Hasan el-mülâzım, Müstecab Efendi bin Hüseyin el-kâdı, İlyas Efendi bin İshak el-müste'id, Veli Efendi bin Mehmed el-müste'id, Maden Efendi bin Hamza el-müste'id.

272 - 1618 (1027) İstanbul 3: 56a/1 Dava / Adjudication

İstanbul kalaycılarının kethüdası İbrahim ile yiğitbaşısı Abdi ve taifenin ileri gelenleri, üç Mısırlı kıpti, Solak, Timur ve Şaban karşısında mahkemeye çıkarlar. Geleneğe göre (kadîmü'l-eyyâmda) İstanbul'daki kalaycı esnafının işini dükkânda yaptığını belirten kalaycılar, adı geçen Mısırlıların mahallelerde gezerek sokaklarda kalaycılık yapmasından şikâyetçi olurlar. Bu kişiler dükkânlarının olmamasını bahane ederek, kalaycıların ödediği vergileri de ödememektedirler. İstanbul kalaycıları, mahkemeye İstanbul'da kalaycılık yapanların dükkânda çalışmaları gerektiğini belirten bir emr-i şerif belgesi sunarlar. Belgeyi inceleyen mahkeme, söylenilen-

ler ile belgenin içeriğinin örtüştüğünü onaylayarak Mısırlı seyyar kalaycılara görüşünü sorar. Mısırlı kalaycılar, İstanbul'da sadece üç ay kaldıklarını, bu nedenle işlerini seyyar yaptıklarını ve vergi ödemediklerini söylerler. Sonuç olarak mahkeme, sunulan belgenin hükmünü onaylayarak kalaycılık yapan herkesin dükkân açmak zorunda olduğuna karar verir.

The notables of İstanbul's tinsmiths (kalaycı), their steward (kethüda) İbrahim, and guild regulator (yiğitbaşı) Abdi sue Solak, Timur and Şaban, all Copts. The tinsmiths state that customarily (kadîmü'l-eyyâmda) they work in their stores. The Copts in question, they complain, have been working on the streets, moving from one neighborhood to another. In addition, they have been avoiding taxes on the ground that they do not have stores. The tinsmiths present to court a Sultanîc order (emr-i şerîf) documenting that İstanbul's tinsmiths are to work in stores. Examining the document, the court determines that their testimonies are consistent with the document. The court then asks the Coptic tinsmiths for their side of the story. They state that they have been in İstanbul for only three months. For that reason, they say, they have been working on streets and have avoided paying taxes. In conclusion, the court confirms the validity of the Sultanîc order and decides that every tinsmith should work in a store.

Mahmiyye-i İstanbul'da olan Kalaycı tâ'ifesinin kethüdâsı İbrahim bin Hızır ve yiğitbaşı Abdi bin Hasan ve ihtiyâr üstâdlardan Ali bin Osman ve el-Hâc Receb bin Veli ve Hasan bin Mehmed ve Halil bin Mustafa ve Hüseyin bir Oruç ve Ali bin Abdullah ve sâ-yirleri meclis-i şer'î şerîfde kıbtî tâ'ifesinden Solak bin Ramazan ve Timur bin Arab ve Şaban bin Abdullah mahzarlarında takrîr-i kelâm idüp kadîmü'l-eyyâmdan mahmiyye-i mezbûrede olan kalaycılar dükkanda oturup kalaya muhtâc olan eşyâyı alup getirüp dükkanlarda kalayladır idi hâlen merkûmûn kıbtîler oligelene muhâlif dükkana geçmeyüp mahallât arasında gezüp kalaya muhtâc olan eşyâyı mahallelerde kalaylayup bizim kâr u kesbimize mânî'

olduklarından gayrı biz ehl-i dükkân değiliz deyü vâki' olan tekâ-lifi bizimle edâ itmekden imtinâ' itdikleri ecilden men' olunup sâ-yir üstâdlar gibi dükkanda iclâs olunmaları için elimizde emr-i şerîf vardır deyü ibrâz idüp nazar olundıkda mazmûn-ı sa'âdet-mak-rûnı takrîrlerine muvâfık bulunmağın mezkûrûn kıbtîler istintâk olundıklarında biz İstanbul'da ancak üç ay mütemekkin oluruz dükkanda oturamazız ve vâki' olan tekâlifi dahi edâ idemeziz di-diklerinde tâ'ife-i mezbûrenin yedlerinde olan emr-i cihân-mutâ' mûcebince mersûmûn kıbtîlere kalaycılık idersenüz siz de sâyir üs-tâdlar gibi dükkanda işleyin deyü tenbîh olunup mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-'işrîn min Cumâdelâhire li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûd

İsmail Ağa bin Abdullah, Mehmed bin Timur, Mahmud bin Hı-zır, Murad bin Mehmed ve gayruhum.

273 - 1618 (1027) İstanbul 3: 60b/3 Tescil işlemi / Registration

Saray kapıcılarından Mehmet Bey, Haraççı Muhyiddin Mahal-lesi'nden Ramazan ve Fatma Hatun ile birlikte mahkemededir. Mehmet Bey, daha önce Fatma Hatun'a bir bölümü faiz (çuka be-delinden olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 39.000 akçe vermiş, bu alacağını Fatma Hatun'dan tahsil etmesi için de Rama-zan'ı vekil tayin etmiştir. Şimdi Mehmet Bey, Fatma Hatun'da olan alacağının tamamını Ramazan'ın getirdiğini belirtir. Mehmet Bey'in sözlerini Fatma Hatun ile Ramazan da onaylar. Mahkeme de Mehmet Bey'in bu sözlerini sicile kaydeder.

Mehmet Bey, a palace doorkeeper, is in court with Ramazan and Fatma Hatun, both residents of the Haraççı Muhyiddin neigh-borhood. Earlier, Mehmet Bey lent Fatma Hatun 39,000 akçe, a portion of which covered interest (mentioned as the price of bro-ad cloth). Then he appointed Ramazan to collect the debt from Fatma Hatun. Now he states that Ramazan has collected the sum

from Fatma Hatun and delivered it to him. Fatma Hatun and Ramazan corroborate Mehmet Bey's account. The court registers Mehmet Bey's testimony.

Fahrü'l-akrân Mehmed Bey bin Bali nâm bevvâb-ı sultânî meclis-i şer'î-i şerîfde mahmiyye-i İstanbul'da Haraccı Muhyiddin Mahallesi sâkinlerinden Ramazan bin Hasan ve Fâtıma Hatun ibnet-i Nureddin mahzarlarında ikrâr-ı tâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp bundan akdem mezbûre Fâtıma Hatun zimmetinde karz-ı şer'iden ve çuka bahâsından otuz dokuz bin nakd râyic fi'l-vakt akçe hakkım olmağın mezbûre Fâtıma zimmetinde olan meblağ-ı mezbûr otuz dokuz bin akçeyi sana teslîm itmek için mezbûr Ramazan'ı tevkîl itmiş idim hâlen merkûm Ramazan meblağ-ı mezbûrî merkûme Fâtıma yedinden ahz ü kabz eyledi ve bana bî-kusûr teslîm itdi min ba'd mezbûre Fâtıma zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun mezbûre Fâtıma ve merkûm Ramazan bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkîk itmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min şehri Receb li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Ahmed el-kâtib, Mehmed bin Abdullah, Ali bin Abdullah, Hamza bin Mustafa, Murad bin Mehmed ve gayruhum.

274 - 1618 (1027) İstanbul 3: 61a/1 Tescil işlemi / Registration

İstanbul'un Manastır Mahallesi sakinlerinden Ermeni patriği Avanos, asker sınıfından Ali Ağa ile birlikte mahkemededir. Avanos'un Ali Ağa'ya 35.000 akçesi faiz (çuka bezi satışı olarak ifade ediliyor) olmak üzere toplam 105.000 akçe borcu vardır. Şimdi Avanos, Ali Ağa'ya değerli bir taştan yapılmış bir mühürü 5000 akçeye satar. Bu para Avanos'un borcunun bir bölümüyle takas edilir. Böylece Avanos'un Ali Ağa'ya borcu 100.000 akçeye düşer. Yapılan işlem mahkemece tescil edilir.

Avanos, the Armenian patriarch residing in İstanbul's Manastır neighborhood, is in court with Ali Ağa, a military officer. The former owes Ali Ağa 105,000 akçe, of which 35,000 akçe represents interest (mentioned as the price of broad cloth). Now Avanos sells to Ali Ağa a seal made of a precious stone worth 5000 akçe and deducts the sale price from his debt. His debt to Ali Ağa thus falls to 100,000 akçe. The court registers the transaction.

Dârü's-saltanatı's-seniyye-i Kostantiniyyeti'l-mahmiyyede Manastır Mahallesi sâkinlerinden olup Ermeniler patriği olan Avanos veled-i Murad meclis-i şer'î şerîfde dergâh-ı âlî müteferrikalarından râfi'ü'l-kitâb fahrü'l-emâsil ve'l-emâcid Tellizâde dimekle ma'rûf Ali Ağa bin Yusuf muvâcehesinde bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp her bir zirâ'î beş yüz akçeye olmak üzere yetmiş zirâ' almış [...] kırmızı çuka bahâsından otuz beş bin fiddî râyic fi'l-vakt akçe ve deyn-i şer'îden yetmiş bin mezbûrû'n-na't akçe ki cem'an zimmetimde mûmâ-ileyh Ali Ağa hazretlerine yüz beş bin akçe olur hâlen beynimizde ilm-i şer'î ile ma'lûm fiddî gök yâkutından bir altun hâtem beş bin mezbûrû'n-na't akçeye müşârün-ileyh âli Ağa'ya bey' ve teslîm idüp ol dahi vech-i muharrer üzere iştirâ ve tesellüm eyledi semeni olan meblağ-ı mezbûr beş bin akçemi zimmetinde olan meblağ-ı merkûm yüz beş bin akçeden mezbûr Ali Ağa hazretleriyle takâs eyledik bâkî kalan yüz bin akçe târih-i kitâbdan bir sene tamâmına değin mü'eccel olmak üzere mûmâ-ileyh Ali Ağa hazretlerine zimmetimde lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynimdir didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere cârî olan cemî' kelimâtını el-mukarrûn lehü'l-mezbûr Ali Ağa hazretleri bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min şehri Receb li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf Şühûdü'l-hâl

Mustafa Çavuş bin Hasan Çavuş, Mustafa Ağa bin Abdullah, Ömer Bey bin İbrahim, Mehmed Çavuş bin Mustafa, Hasan bin Osman, Hüseyin Beşe bin Abdullah Çukadar, Süleyman Bey ket-hüdâ-yı Ali Paşa, el-Hâc Musalli bin Bezzazistânî, Ali Çavuş bin Bezzazistânî, Yakub Çelebi bin Bezzazistânî ve gayruhum

275 - 1618 (1027) İstanbul 3: 67b/2 Tescil işlemi / Registration

Nesli Hatun, Debbagzade Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilmiş olan parasının mütevellisi Müyesser Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. Nesli Hatun, evini istiglal (ipotek, rehin) yoluyla 4000 dirheme vakfa satar, daha sonra da aynı evi bir yıllığına 600 dirheme vakıftan kiralar. Mahkemede bulunan Rabia, paranın ödenmemesi durumunda ödemeyi yapmaya ya da evi vakfa teslim etmeye kefil olduğunu bildirir. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Nesli Hatun is in court with Müyesser Efendi, mutawalli of funds endowed for payment of the Debbagzade neighborhood's extraordinary tax (avarız). The former takes out a 4000 dirhem mortgage (istiglal) on her house from Müyesser Efendi. She then rents the same house from the waqf for 600 dirhem for one year. Rabia, who is present in court, serves as surety to make the payment or return the house to the waqf in the event that Nesli Hatun fails to settle her debt. The court registers the transactions.

[Oriijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

276 - 1618 (1027) İstanbul 3: 70b/1 Tescil işlemi / Registration

Nevrekop kazasında yaşarken ölmüş olan üç kız babası Fazlı'nın kullanım haklarını elinde bulundurduğu tarla, çayır ve yaylaklar, erkek çocuğu olmadığı için işletilememiştir. Arsalardan sorumlu devlet görevlisi (zabit) olan Mehmet Halife, Fazlı'nın üç kızına arsaların tapularını yenilemeyi önermiş, ancak kızlar bu öneriyi reddetmişlerdir. Mahkemede bulunan Ahmet, söz konusu arsaların kullanım hakları için Mehmet Halife'ye 25.000 akçe tapu vergisi (resm-i tapu) ödemiş ve ondan bu işlemi belgeleyen bir temessük almıştır. Ahmet elindeki temessükü mahkemeye sunarak kendisine hüccet verilmesini istemektedir. Mahkeme, temessükü inceledikten sonra istemiş olduğu hücceti Ahmet'e verir.

The late Fazlı of the Nevrekop district had held the usufruct rights of some fields and meadows. He had no sons, and his three daughters could not keep the fields in production. Mehmet Halife, a state official (zabit) overseeing the plots, has proposed that Fazlı's daughters renew the titles of the plots, yet they have rejected. Ahmet, who is present in court, paid Mehmet Halife 25,000 akçe title tax (resm-i tapu) for the usufruct rights of the fields, and received a promissory note (temessük) documenting the transaction. Presenting to court the promissory note, Ahmet requests a hujjet. Examining the promissory note, the court issues to Ahmet the requested hujjet.

İşbu sâhib-i hâze's-sahîfe Ahmed bin Mehmed nâm kimesne mahfil-i kazâyâ hâzır olup takrîr-i kelâm idüp Vilayet-i Rumilî'nde Nevrekop Kazâsı'na tâbî' Taşova nâm karye sâkinlerinden iken fevt olan Fazlı nâm kapûcının evlâd-ı zükûrı kalmayup üç kızları kalup karye-i merkûme sınıvı dâhilinde vâki' tasarrufunda olup lede'l-ahâlî ve'l-cîrân hudûdları ma'lûme olan tarlaları ve çâyırları ve yaylak ve cevherlik yerleri mahlûle olup bi-hasebî'l-kânûn tapuya müstahik oldukda hakk-ı [...] ile kızlarına teklîf olundukda taleb ve râğbet itmedikleri ecilden ben tâlib ve râğib olup arâzî-i mezbûre zâbiti olan Mehmed Halife yedimden yirmi beş bin akçe resm-i tapu alup kabz idüp arâzî-i merkûmenin tasarrufiyyün yedime hatt ve hatemini müştemil temessük virmişdir nazar olunup li-ecli'l-ihkâm kıbel-i şer'den dahi yedime hüccet virilmesin taleb iderim deyü târîh-i kitâb senesi Cumâdelâhiresi evâyili ile müverraha ve zâbit-i mezbûr Mehmed Halife hatt ve imzâsıyla mûmzâ ve hatemi [ile] mahtûme temessûki ibrâz idüp nazar olundukda mezbûr Ahmed'in takrîr-i meşrûhuna muvâfık ve mutâbık bulunmağın bu hurûf dahi kıbel-i şer'den ketb olunup yedime def' olundu hurrîre fi 5 min Şa'bânî'l-mu'azzam sene 1027

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Bey eş-Şehîr bi-[...], Mehmed Bey Kethüdâ-i Nevrekop, Mehmed Çavuş [bin] Burak, Mustafa Çelebi bin Halife, Hüsam Halife Tezkireci, Ali Çelebi bin Hasan, Mehmed Efendi bin

Davud, Veli Bey bin Abdullah, Bekir bin Osman, Mustafa Çelebi ibn Hidâyetullah, Mehmed bin Zeyni ve gayruhum.

277 - 1618 (1027) İstanbul 3: 73a/1 Tescil işlemi / *Registration*

İnebahtı Sancağı’nı arpalık olarak elinde bulunduran Mehmet Paşa, Mehmet Ağa ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Paşa, İnebahtı Kalesi’nde bulunup Menahim Bahçesi adıyla bilinen bahçesini 1000 akçeye Mehmet Ağa’ya sattığını ve ödemenin yapıldığını söyler. Mehmet Ağa, Mehmet Paşa’yı doğrular. Mahkeme de bu satış işlemi sicile kaydeder.

Mehmet Paşa, who holds the İnebahtı Sanjak as source of income (arpalık), is in court with Mehmet Ağa. He states that he sold to Mehmet Ağa his garden in the İnebahtı Castle, known as the Menahim Garden, for 1000 akçe and collected payment. Mehmet Ağa corroborates Mehmet Paşa’s account. The court registers the sale.

Vilâyet-i Rumili’nde İnebahtı Sancağı’na ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan Mehmed Paşa ibn Mahmud meclis-i şer’de işbu râfi’u’l-kitâb Mehmed Ağa ibn Mustafa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp İnebahtı Kal’ası’nda vâki’ Menahim Bâğçesi demekle ma’rûf olup bir tarafı Mustafa Paşa değirmeni ve iki tarafı Süleyman Çelebi bâğı ve bir tarafı değirmen argı ile mahdûd olan mülk bâğçemi bi-cümleti’t-tevâbi’ ve’l-levâhık mezbûr Mehmed Ağa’ya râyic fi’l-vakt ile bin akçeye bey’-i bât-ı sahîh ile bey’ idüp kabz-ı semen-i mezbûr idüp zikr olunan bâğçeyi mahallinde mezbûr Mehmed Ağa’ya taslît itdim ba’de’l-yevm zikr olunan bâğçe mezbûr Mehmed Ağa’nın mülkidir hasbe mâ-yahtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe’t-tasdîk mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu hurrire fi’l-yevmi’l-hâmis ‘aşer min Şa’bâni’l-mu’azzam li-sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

El-Hâc Yusuf, el-Hâc Mustafa el-cündî, Şaban Çavuş ibn Ivaz, Mehmed Ağa ibn Abdullah.

278 - 1618 (1027) İstanbul 3: 76a/4 Tescil işlemi / *Registration*

Ölen İbrahim'in mirası kızı Ayşe'ye kalır. Ayşe'nin annesi ve vasisi olan Emine Hatun, Kovacıdede Mahallesi'nin avarız vergisi için vakfedilmiş olan paranın mütevellisi Kamyab ile birlikte mahkemeye gelir. İbrahim'den kızı Ayşe'ye bir ev miras olarak kalmıştır. Ancak İbrahim'in adı geçen vakfa 1000 akçe borcu vardır. Ayşe'nin vasisi Emine Hatun, İbrahim'in başkaca mirası olmadığı için söz konusu evi satmak durumunda kalmış, açık artırmaya çıkarılan eve en yüksek fiyat olan 2000 akçeyi mütevellî Kamyab vermiştir. Emine Hatun, paranın 1000 akçesini mütevellî Kamyab'dan aldığını, kalan 1000 akçeyi de İbrahim'in vakfa olan borcuna takas ettiklerini söyler. Mahkeme, vasi Emine Hatun'un ifadesini sicile kaydeder.

The estate of the late İbrahim falls to his daughter Ayşe. Ayşe's mother and guardian, Emine Hatun, is in court with Kamyab, mutawalli of funds endowed to pay for the extraordinary (avarız) tax of the Kovacıdede neighborhood. Ayşe has inherited a house from her father, who at his death owed the waqf 1000 akçe. Because İbrahim's estate contained nothing else, Ayşe's guardian Emine Hatun had to sell the house to pay the debt. The house was auctioned off and mutawalli Kamyab made the highest offer of 2000 akçe. Emine Hatun states that she collected from Kamyab 1000 akçe of the sale price, and that she exchanged the remaining 1000 akçe for İbrahim's debt to the waqf. The court registers the guardian Emine Hatun's testimony.

Havâss-ı Kostantiniyye muzâfâtından Çiftelek nâm karye sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan İbrahim bin Abdullah nâm kimesnenin sulbiyye sağîre kızı Ayşe'nin vâlidesi olup kibel-i şer'den mansûbe va'sisi olan Emine bint-i Mualla nâm hâtun mahfil-i kazâda mahmiyye-i Kostantiniyye'de Kovacı Dede Mahallesi Avârızı Vakfı'na mütevellî olan hâmil-i hâze'l-kitâb Kamyab bin Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm kılup

müteveffâ-yı mezbûrun karye-i mezbûrede vâki’ bir tarafı Mustafa bin Abdullah ve bir tarafı Emine bint-i Abdullah ve bir tarafı Mehmed bin Ahmed mülkleriyle ve taraf-ı râbî’i tarîk-ı âmm ile mahdûd olup bir bâb tahtânî ve bir bâb fevkânî evleri ve ahurı ve havlıyı müştemil olan menzil mülki olup ba’de vefâtihî sağîre-i mezbûreye intikâl itmişidi lâkin müteveffâ-yı mezbûrun vakf-ı merkûma cihet-i karzdan bin akçe deyni olup şühûd-ı udûl ile benim muvâcehemde sâbit olmağla hükm olunup müteveffâ-yı mezbûrun menzil-i merkûmdan gayrı terekesi olmamağla zarûreten deyn için bey’ olunmak lâzım gelmeğın sûk-ı sultânîde mevki’-i kitâb izniyle kirâren ve mirâren müzâyede olunup ba’de inkitâ’i’r-ragabe mezbûr Kamyab üzerinde iki bin nakd râyic fi’l-vakt fiddî akçede hakk-ı karâr ile karâr idüp ziyâde ile tâlib-i âhar zuhûr itmemeğın menzil-i merkûmı mezbûr Kamyab’a vesâyetim hasebiyle meblağ-ı mezkûr iki bin akçeye bey’-i kat’î ile bey’ idüp semen-i mezbûrdan bin akçesin ahz ü kabz idüp bâkî kalan bin akçesini müteveffâ-yı merkûmun vakf-ı mezbûra olan bin akçe deynine takas eyledüm ba’de’l-yevm menzil-i merkûm mezbûr Kamyab’ın mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde gibbe’t-tasdik mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fi’l-yevmi’s-sâdis ve’l-‘işrîn min Şa’bânî’l-mu’azzam li-sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Şaban Halife bin Ahmed el-imâm, Hasan bin Mehmed, el-Hâc İbrahim bin Abdullah, Sinan bin Abdullah, İbrahim bin Receb.

279 – 1618 (1027) İstanbul 3: 80b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Karaman’ın Akşehir kasabasındaki Hasan Paşa Vakfı’nın mütevellisi Hacı Abdi, Yusuf ile birlikte mahkemeye gelir. Vakfın Rumeli’nin Sofya kazasındaki tartı merkezi ve mum üretim yerlerinin vergi tahsildarı (câbî) olan Ali, 1618 (H. 1027) yılı için toplanan 36.400 akçeyi Hacı Abdi’ye ulaştırması için Yusuf’a vermiştir. Hacı Abdi söz konusu parayı Yusuf’tan aldığını söyler. Mahkeme de bu sözleri sicile kaydeder.

Hacı Abdi, mutawalli of the Hasan Paşa Waqf in Akşehir, Karaman, is in court with Yusuf. Ali, collector (câbi) of the waqf's scale and candle production taxes in the Sofia district in Rumelia, gave Yusuf 36,400 akçe as the revenue of the year 1618 (AH 1072) to be delivered to Hacı Abdi. Now Hacı Abdi states that he received the money from Yusuf. The court registers Hacı Abdi's testimony.

Vilâyet-i Karaman'da Akşehir nam kasabada vâki' merhûm Hasan Paşa Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan fahrü'l-akrân el-Hâc Abdi bin Mustafa meclis-i şer'-i şerîfde hâmilü'l-kitâb Yusuf bin Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp evkâf-ı mezbûreden olup vilâyet-i Rumili'nde nefsi Sofya'da vâki' kapanhanı ve kantariye ve şem'hânenin câbisi olan el-Hâc Ali bin [boş] cibâyeti hasebiyle zikr olunan kapanhanı ve kantariye ve şem'hâne mahsûlâtından bin yirmi yedi senesinde kabz eylediği otuz altı bin dört yüz akçeyi câbî-i merkûm mezbûr Yusuf yediyle bana irsâl idüp ben dahi tevliyetim hasebiyle vakf-ı mezbûr için meblağ-ı mezbûr merkûm Yusuf yedinden bi't-tamâm alup kabz eyledim mezbûr Ali uhdesinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı didikde mütevellî-i mezbûrın ikrâr-ı meşrûhını mezbûr Yusuf bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene seb'a ve işrîne ve elf

Şühûd

Mustafa bin [...], Osman Dede bin Ali, Osman bin Ali, Osman bin Abdullah ve gayruhum.

280 - 1618 (1027) İstanbul 3: 86a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Silahtar Mehmet Bey, başdefterdar Abdülkerim Efendi'nin kölesi ve vekili olan Ahmet Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Bey, beş yıl önce sığır kasaplığı kethüdalığını üç yıllığına üstlenmek istemiş, karşılığında da hazineye yıllık 10.000 akçeden top-

lam 30.000 akçe vermeyi kabul etmiştir. Paranın 10.000 akçesini peşin ödeyerek göreve başlayan Mehmet Bey'e kasap esnafından bir grup, bu uygulamanın geleneklere aykırı olduğu (bu âna değin ola gelmemiştir) gerekçesiyle karşı çıkmış ve Mehmet Bey'i engellemişlerdir. Mehmet Bey, ödemiş olduğu 10.000 akçeyi başdefterdar Abdülkerim Efendi'den istemiş, o da durumun mahkemece tescil ettirilmesi için vekili Ahmet Bey'i mahkemeye göndermiştir. Mahkeme, sığır kasabı esnafından seçkin bir gruba konuya ilişkin görüşlerini sorar. Onlar da Mehmet Bey'in ifadesi doğrultusunda görüş bildirir. Mahkeme esnafın ifadesini sicile kaydeder.

Sword-bearer (Silahtar) Mehmet Bey is in court with Ahmet Bey, legal agent and slave of Minister of Finance (başdefterdar) Abdülkerim Efendi. Five years earlier Mehmet Bey wanted to become the steward (kethüda) of the cattle butchers for three years by paying the treasury 10,000 akçe per annum, or a total of 30,000 akçe for three years. He paid 10,000 akçe in advance and took the post. However, on the grounds that the appointment conflicts with tradition (bu âna değin ola gelmemiştir), a group of butchers blocked Mehmet Bey's operations. He then tried to get back his 10,000 akçe advance payment from Minister of Finance Abdülkerim Efendi. The minister then sent his legal agent Ahmet Bey to court for the situation to be registered. The court questions a group of distinguished cattle butchers, who corroborate Mehmet Bey's account. The court registers the testimony of the butchers.

İşbu hâmilü'l-kitâb Silahdârlar zümresinden fahrü'l-akrân Mehmed Bey ibn Hüsün meclis-i şer'-i şerîfde hâzır olup takrîr-i kelâm ve ta'bîri ani'l-merâm idüp 'umdetü erbâbî'l-mecdi ve'l-ikbâl üsvetü ashâbî'l-'izzî ve'l-yakîn câmi'u vücûhî'l-embvâl âmiru'l-hazâyin bi-ahseni'l-a'mâl 'atebe-i 'aliyyede bi'l-fi'l başdefterdâr olan Abdülkerim Efendi tarafından bâkî kullarından olmağla husûs-ı âti'z-zikr için vekîl ve mübâşir olan Ahmed Bey ibn Mustafa nâm gulâm-ı şâhî mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîri ani'l-merâm idüp târîh-i kitâbdan beş sene mukaddem sığır kassâblığı kethüdâ-

lığına tâlib olduğumda üzerimde üç sene durmak üzre bu hıdmet mukâbelesinde bana ‘âid rüsûmdan cânib-i beytü’l-mâle be-her sene onar bin akçe virmeği müte’ahhid ve on bin akçesin henüz hıdmete mübâşeret itmeğın ber-vech-i peşın dâhil-i hazîne idüp zabta şürû‘ eyledüğimde yine kassâblardan ihtiyâr üstâdlar için bu âna değın bu tarık ile kethüdâ ola gelmemişdir istemezüz deyü ittifâk itmekle zabtı müyesser olmayup on bin akçem bî-vech-i şer’î hazîne nede kalup hâlen hazîne-i ‘âmireden alız için nâzır ve zâbit-ı beytû’l-mâl sâlifü’z-zikr Abdülkerim Efendi’den taleb itdüğimde hâl bu minvâl üzre olduğunı ehl-i vukûfdan suâl için mezbûrı taraflarından ta’yın buyurdılar didikde gıbbe’s-suâl işbu hâzırûn-ı bi’l-meclis olan Musa bin Ali ve es-Seyyid Hamza bin es-Seyyid Hasan ve Ömer Efendi bin Hızır ve Mustafa Çelebi ibn Abdünnebi ve Yusuf bin Abdi ve Bayezid bin Abdürrezzak ve Yusuf bin Abdurrahman nâm kimesneler makâm-ı kazâya hâzırûn olup gıbbe’l-istintâk her biri cevâb virüp fi’l-vâki‘ târîh-i mezbûrdan be-her sene on bin akçeden üç senede otuz bin akçeye merkûm Mehmed Bey’i sığır kassâblığı kethüdâlığı için müte’ahhid oldukda ber-vech-i peşın on bir bin akçesin dahil-i hazîne eyleyüp zabta şürû‘ eyledüğimde yine kassâblardan ihtiyârlar icmâ‘ ve ittifâk idüp bu minvâl üzre bize kethüdâ ola gelmemişdir deyü hücum itdiklerinde âhara tevcîh olunup merkûm Mehmed Bey’i dahl ve vaz‘-ı yed itmedi deyü alâ tariki’ş-şehâde ihbâr itdiklerinde mâ-vaka’a kayd şüd fi’l-yevmi’s-sâdis ‘aşer min Şevvâl sene seb’a ve ‘işrine ve elf

Şühûdü’l-hâl

Ahmed [...], Yusuf bin Mehmed, Osman bin Mustafa, Ahmed bin Mehmed, Hasan bin Ahmed, Mustafa Serbölük, Hasan Çelebi ve gayruhum.

281 - 1618 (1027) İstanbul 3: 87b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Veziriazam Halil Paşa’nın İstanbul, Üsküdar, Galata ve Eyüp’te (Haslar) bulunan haslarında yaşamakta olan halktan çeşitli vergi-

ler toplanmakta ve vergi ödeyenlere bunu belgeleyen temessük verilmektedir. Halil Paşa, padişaha yazdığı bir dilekçeyle vergisini ödeyip elinde temessük bulunan kimi kişileri vergi toplayıcılarının ikinci kez vergilendirmeye yeltendiğini belirtmiş ve çift vergilendirilmenin önlenmesi yolundaki emr-i şerifin yenilenmesini istemiştir. Padişah, gönderdiği emr-i şerif ile İstanbul, Üsküdar, Galata ve Eyüp kadılarına söz konusu halktan ikinci kez vergi istenilmemesini sağlamalarını emrediyor.

Grand Vizier Halil Paşa has royal domains (has) in İstanbul, Üsküdar, Galata and Eyüp (Haslar). The residents of these lands have been paying their taxes and receiving promissory notes (temessük) to document their payments. Halil Paşa sends a petition to the Sultan complaining about double taxation and asks for a renewal of a previous Sultanic order (emr-i şerif) prohibiting tax collectors from re-taxing subjects who hold a promissory note documenting that they have already paid. The Sultan sends this Sultanic order to the judges of İstanbul, Üsküdar, Galata and Eyüp, instructing them to prevent the double taxing of the subjects.

Efâdıl-ı kuzâtî'l-müslimîn evâyil-i vülâtî'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâyil ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-murselîn el-mahfûf bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în İstanbul ve Üsküdar ve Galata ve Haslar kâdıları zîdet fezâyilehüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki düstûr-ı ekrem müşîr-i efham nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umûrî'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmî'l-enâm bi'r-re'yî's-sâyib mü'essis-i bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkânî's-sa'âdeti ve'l-iclâl el-mahfûf bi-sunûf-i avâtifi'l-meliki'l-a'lâ vezîr-i a'zam Halil Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâluhûnun taht-ı kazânuz-da vâkî' olan hâsları re'âyâsının cizye ve ispençe ve yave ve kaçkın ve resm-i bernâk ve mâl-i garîb ve mâl-i mefkûd ve beytü'l-mâl-i âmme ve hâssa ve kassâbiye ve masdariye ve ibrişim ve kul ve hamr masdariyyesi ve 'avâriz-ı dîvâniyye ve kalenderiyye ve resm-i gerdek ve koyun mîrî tuz ve 'acemî oğlanı ve ilik ve man-

kır düşürmesi ve kapûcılar resmi ve fuçu ve kazma ve kürek akçe[si] ve yağ akçesi ve arpa ve saman ve balık emînleri ve İstemad [?] ve Hızır İlyas akçesi ve ordû-yı hümayûn talebiyle ve ümenâ ‘ummâl ve mültezimîn ve muhtesib ve subaşı ve gayrı işe mübâşir olanlar ta‘addîsi müşârün-ileyhin re‘âyâsına gadr ve hayf itmekle bir def‘a müşârün-ileyh tarafından alınan cizye ve ispençe ve gayrı küllî ve cüz’î mahsûl için ellerine mühürlü temessük olan re‘âyâlarına tekrâr cizye ve ispençe ve bâd-i hevâ ve zikr olunan hukûk ve rûsûmdan asla bir nesne teklîf olunmayup rencîde ol-mamaları bâbında mâliye tarafından virilen emr-i şerîf mücebin-ce merhûm ve mağfûrûn-leh babam hudâvendigâr tâbe serâhû za-mânında emr-i şerîf virilüp cûlûs-ı hümayûnum vâki‘ olmağla ol hükm-i şerîfin tecdîd olması istid‘â olunmağın buyurdum ki var-dıkda bu bâbda mukaddemâ mâliye tarafından dîvân-ı hümayû-numdan virilen emr-i şerîf mücebince bir def‘a mûmâ-ileyh tara-fından alınan ispençe ve cizye ve sâyir küllî ve cüz’î mahsûli için ellerinde olan temessûke muhâlif tekrâr cizye ve ispençe ve bâd-i hevâ ve zikr olunan hukûk ve rûsûm ve sâyir tekâlîfden aslâ bir nesne aldurmayup ümenâ ve ‘ummâl ve mübâşirîn-i a‘mâlden bir ferde müşârün-ileyhin re‘âyâsı olduklarına muhâlif bir vechile rencîde itdürmiesiz memnû‘ olmayanları yazup ‘arz eyliyesiz söyle bilesiz ‘âlâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren fî evâsıtı Cu-mâdelâhire sene seb‘a ve ‘işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

282 - 1608 (1017) İstanbul 3: 88a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul, Galata, Üsküdar ve Eyüp’teki (Haslar) Ayşe Sultan Vakfı’na bağlı bölgelerde yaşamakta olan halk, vakfa yaptıkları hizmetlerin karşılığında birçok vergiden muaf tutulmuşlardır. Ancak, Badracık kazasından gelen bir grup gayrimüslim geleneklere aykırı olarak (oligelmışe muhalif), söz konusu bölge sakinlerinden vergi istemişlerdir. Saray Ağalarından (Darüssaade Ağası) olan

Hacı Mustafa, padişaha gönderdiği dilekçe ile bu kişilerin haksız vergi toplamalarına engel olunmasını istemiştir. Padişah İstanbul, Galata, Üsküdar ve Eyüp (Haslar) kadılarına gönderdiği fermanla, adı geçen vakfa bağlı halklardan kanun ve geleneklere aykırı vergi istenilmesini önlemelerini ve bu konuda resmi kayıtlar (defter-i cedîd-i hâkânî) ile daha önce yazılmış emr-i şerif doğrultusunda hareket etmelerini emrediyor.

The residents of the lands belonging to the Ayşe Sultan Waqf in İstanbul, Üsküdar, Galata and Eyüp (Haslar) have been exempted from many taxes, in exchange for their services to the waqf. However, a group of non-Muslims from the Badarcık district have tried to collect taxes from them against established customs (oligelmîşe muhalif). Hacı Mustafa, chief black eunuch of the palace (Darüssaade Ağası), petitions the Sultan in the interest of preventing these people from collecting unlawful taxes. The Sultan sends this imperial order (ferman) to the judges of İstanbul, Üsküdar, Galata and Eyüp instructing them to prevent unlawful and uncus-tomary taxation of the subjects in question. It also orders them to act in accordance with official records (defter-i cedîd-i hâkânî) and a previous Sultanic order (emr-i şerif).

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fezâyil ve'l-yakîn vârisûn el-enbiyâ ve'l-mürselîn hücecü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'în el-muhtassûn bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Hâslar kâdî-ları zîdet fezâ'ilehüm tevkî-i refî'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mennân dârü's-sa'âdetim ağası el-Hâc Mustafa dâme 'ulüvvühû hâlen dersa'âdetime 'arz gönderüp taht-ı nezâretinde olan evkâf re'âyâsından merhûm Ayişe Sultan tâbe serâhânın defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed evkâfı re'âyâsı min külli'l-vücûh serbest olup ve isimleri defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed olan re'âyâsı vakf-ı şerîfe itdikleri hıdmet mukâbelesinde resm-i mâhîden ve masdariyye ve kantâ-

riye ve kul ve câriye ve kazma ve kürek ve ordu akçesinden ve ace-mî oğlanı teklîfinden ve nüzûl ve kürkci ve tulum ve gerdek ve odun ve saman ve çayır hıdmeti teklîfinden ve sâ'ir teklîf-i 'örfiy-yeden mu'âf ve müsellemler olup cidden ümenâ ve 'ummâl ve nüzzâr ve yasakçılar ve kapûcılar re'âyâsının beytû'l-mâline ve yucılar ve balık emînleri ve istihdâm kulları dahl ve rencîde eylemez iken mü-şârün-ileyhânın evkâfından Badracık Kazâsı'na tâbî' Mekese nâm karye keferesinden ba'zıları zikr olunan kâdılıklara kâr ve kesb için gelüp sâkin olmayalar hilâf-ı defter-i cedîd-i hâkânî ve emr-i şerîf teklîf-i mezbûr ile rencîde ve remîde eylediklerin bildirmeğın min ba'd bu bâbda mukaddemâ virilen emr-i şerîf ve defter-i cedîd-i hâkânîye muhâlif isimleri defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed re'âyâ-yı vakfı cidden teklîfât-ı mezbûre ile kimesne rencîde ve remîde eylememek bâbında emr-i şerîfim virilmek ricâ eylemeğın el-lerinde emirleri var ise hilâf-ı emr ve defter rencîde itdirilmeye de-yü emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim mücebince 'amel eyleyüp dahi husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresiz fi'l-hakîka evkâf-ı mezbûre re'âyâsı min küllî'l-vücûh serbest olup cânib-i vakfa olan hıdmet-leri mukâbelesinde bâlâda mezkûr olan tekâlifden mu'âf ve müsellemler olup cidden ümenâ ve 'ummâl ve iş erleri ve sâ'ir teklîf ve sâ'ir tekâlif-i mîrî cem'ine me'mûr olanlar dahl eylemez iken hâlen hilâf-ı defter-i cedîd-i hâkânî ve emr-i şerîf karye-i mezbûre keferesinden olup taht-ı kazânızda kâr ü kesb için sâkin olan re'âyâ-yı vakfı olıgelmişe muhâlif bî-vech ve bi-lâ sebep rencîde ve remîde eylemek isterler ise men' ve def' idüp min ba'd evkâf-ı mezbûre re'âyâsından olup isimleri defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed olan re'âyâsını mukaddemâ ellerine virilen mu'âfnâmelerine ve deftere muhâlif teklîf-i merkûm ile kat'an kimesneye rencîde ve remîde it-dirilmeyüp husûs-ı mezbûr için tekrâr emr-i şerîfim taleb olunma-lu eylemıyesız şöyle bilesız ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnu-mı bunların ellerinde ibkâ idüp 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tah-rîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer şehri Ramazânî'l-mübârek li-sene seb'a ve 'aşer ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

283 - 1618 (1027) İstanbul 3: 88b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Arapgir ve Eğin'den gelen kimi Hristiyanlar, İstanbul, Galata, Eyüp (Haslar), Üsküdar, İzmit, Yoroç ve Aydıncık'a yerleşmişlerdir. Seyyit Sadi, bu Hristiyanların 1619 (H. 1028) yılında ödemeleri gereken cizye vergisini toplamaya padişah tarafından görevlendirilmiş olup kendisine bunu belgeleyen bir berat verilmiştir. Padişah, adı geçen bölgelerin kadılarına gönderdiği fermanla, Seyyit Sadi'nin 1619 (H. 1028) yılına ait cizyeyi toplamasına yardım etmelerini emrediyor.

Some Christians indigeneous to Arapgir and Eğin have settled in İstanbul, Galata, Eyüp (Haslar), Üsküdar, İzmit, Yoroç and Aydıncık. The Sultan has appointed Seyyit Sadi to collect the poll tax (cizye) of these Christians for the year 1619 (AH 1028). Seyyit Sadi holds an imperial appointment (berat) documenting his post. This is an imperial order (ferman) that the Sultan has sent to the judges of the above-stated regions, instructing them to help Seyyit Sadi with collecting the capitation tax of 1619 (AH 1028).

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn efâhim-i vülâti'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vârisü 'ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în İstanbul ve Galata ve Haslar ve Üsküdar kâdıları dâmet fe-zâyilehüm ve mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-ke-lâm İznikmid ve Yoroç ve Aydıncık kâdıları zîde fazluhum tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki taht-ı kazânuzda Vilâyet-i Anadolu'dan ve Arapgir ve Eğin ve gayrıdan gelüp tavattun iden perâkende Ermeni ve Rumiyan ve Trabzon keferesinin bin yirmi sekiz târihinde üzerlerine edâsı lâzım gelen cizyelerinin cem'ine me'mûr olan Seyyid Sa'di elinde olan berâtı mücebince tahsîl eylemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eylemeğin zamânı hulûl eyledikde vech-i meşrûh üzre cem' ve tahsîl itdirmeyi emr idüp bu-yurdum ki hükm-i şerîfim ile mezbûr vardıkda bu bâbda sâdır

olan fermân-ı sa'âdetim üzre amel idüp dahi zıkr olunan vilâyât-dan perâkende olup taht-ı kazânuzda tavattun iden Ermeni ve Rumiyân ve Trabzon keferesinin târîh-i mezkûra mahsûb olmak üzre üzerlerine vâcib olan perâkende cizyelerin zamânı hulûl eyledikte mûmâ-ileyh Seyyid Sa'dî'nin eline virilen berât-ı cedîd ve işbu emr-i şerîfim mücebince olıgeldüğü üzre cem' ve tahsîl itdirüp mâlımın cem' ve tahsîlinde gereği gibi mukayyed olup bu bâbda bir ferde inâd ve muhâlefet itdirmiyesiz el-hâsıl tâyife-i mezbûrenin zimmetlerini târîh-i merkûmun cizye mâlından bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmyasız husûs-ı mezbûrda ziyâde dikkat ve ihtimâm eyleyüp hilâf-ı emr-i şerîf re'âyâya ta'addî ve tecâvüz itdirmeyüp ber-vech-i sadâkat ve istikâmet edâ-yı hıdmet itdiresiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis şehri Ramazan se-ne seb'a ve 'işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

284 - 1618 (1027) İstanbul 3: 88b/2 Resmi yazışma / Official correspondence

Nakşa Adası'nın dukası her yıl donanmanın hizmetine sunduğu bir gemi karşılığında, adanın kimi vergilerini toplama hakkını padişah beratıyla elde etmiştir. Adı geçen duka, padişaha yazdığı bir dilekçeyle ada sakinlerinden kimisinin ticaret amacıyla İstanbul ve Galata'ya gelip yerleştiklerini ve bunların ödediği vergileri de kendisinin alması gerektiğini, ancak devlet görevlisi olan kimi vergi toplayıcılarının kanuna aykırı olarak bu vergileri topladıklarını öne sürmüştür. Duka dilekçesinde, daha önce bu vergileri toplama yetkisi konusunda ada mültezimlerinin devletin vergi toplayıcıları karşısında mahkemeye çıktıklarını ve bu davayı mültezimlerin kazanmış olduğunu, elinde haklı olduklarını belgeleyen bir emr-i şerif bulunduğunu belirtmiştir. Padişah, İstanbul ve Galata kadılarına gönderdiği fermanla bu vergilerin Nakşa Adası'nın mültezimi olan dukanın görevlendirmiş olduğu kişilerce toplanmasını emrediyor.

The duke of the Nakşa Island holds an imperial appointment (berat) to collect certain taxes of the island in exchange for providing a ship for the navy each year. The duke petitions the Sultan, stating that some of the island's residents have moved to İstanbul and Galata to do business. Certain state officials are unlawfully collecting taxes from these residents, even though he himself is the rightful tax collector. Earlier, the tax farmers (mültezim) of the island had sued state officers regarding this matter and won the case. They hold a Sultanic order (emr-i şerif) documenting their rights. This imperial decree (ferman) sent to the judges of İstanbul and Galata orders that the taxes in question are to be collected only by Nakşa Island tax farmers appointed by the duke.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak 'ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevle'l-hâkimü'l-'adl bi-kazâ-i İstanbul ve Galata kâdılarî zîdet fezâ'ilehüm tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Nakşa ve Bara cezîresinin dukası olan [...] dersâ'âdetime âdem gönderüp Nakşa Bara cezîresi her senede birer çekdiri kadirga ile donanma-i hümayûnumda hıdmet itmek üzre kendüye tevcîh ve cezîre-i mezbûrenin rüsûm ve bâd-i hevâ ve bevvâb mahsûlâtı mukaddemâ mültezimîn zabt ve kabz itdikleri üzre müşârûn-ileyhe zabt itmek berâtında mestûr ve mukayyed olmağın ve cezîre-i mezbûrenin yazılı re'âyâsı ve ra'yyet âdemleri olup muvassılları kâr ü kesb ve nicesi dahi ticâret için İstanbul'a gelüp zikr olunan kâdılıklarda sâkin olmaları ile ânların dahi rüsûm ve bâd-i hevâ ve beytü'l-mâl ve mahsûlât ve sâ'iresin müşârûn-ileyh defteri mücebince 'âyd ve râcî' iken yavecileri ve beytü'l-mâl emînleri hilâf-ı şer'î ve kânûn dahl eyleyüp ve zikr olunan mahsûlî dûtâ sarup hıdmet eylice kadirganın ihrâcâtına havâle olunmağla kendüye gadr olduğundan gayrı bu husûs mukaddemâ bir görilüp cezîre-i mezbûre mültezimleriyle yave ve beytü'l-mâl emînleri mürâfa'a-i şer'î olduklarında zikr olunan rüsûm ve bâd-i hevâ ve beytü'l-mâl mültezimlere hükm olunduğı sicil ve hüccet olunup ve min ba'd müce-

bince ‘amel olunup cezîre re‘âyâsının vechen mine’l-vücûh rüsûm ve mahsûllerine yaveci ve beytü’l-mâl emînleri dahl eylememek için bundan akdem emr-i şerîf virildüğin bildirüp Mütevellî Süleyman re‘âyâdan Câmî-i Cedîde ra‘iyyet tahrîr olanlardan mâ‘adasın rencîde eylemiyesiz ve cezîre-i mezbûrenin ra‘iyyet olup bu cânibe kâr ü kesb için ve ticâret tarîkiyle gelen ra‘iyyetlerinin rüsûm ve bâd-i hevâ ve beytü’l-mâl ve mahsûlât-ı sâyiresin ve bu bâbda mukaddemâ olan hüccet-i şer‘iyye mücebince müşârün-ileyhin âdemisine zabt ve tasarruf itdirüp min ba’d kazâ-i mezbûrede vâki’ olan yave ve beytü’l-mâl emînlerinden bir ferdi dahl itdirmiyüp men’ ve def’ eylesin ve hilâf-ı şer’ ve kânûn alınan hakların şer’le müteveccih olanlardan hükm idüp alıviresin deyü dîvân-ı hümayûn cânibinden emr-i şerîf virilüp mücebince mâliye tarafından dahi hükm-i hümayûnum ricâ eyledikleri ecilden buyurdum ki bu bâbda dîvân-ı ‘adâlet-ünvânım tarafından virilen hükm-i şerîf mücebince ‘amel idüp min ba’d hilâfına rızâ ve cevâz göstermiyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’l-‘işrîn şehri Ramazânî’l-mübârek sene seb‘a ve ‘işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

285 - 1618 (1027) İstanbul 3: 91a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Boğdanlı Ermiye ve Simon kardeşler, önceleri Boğdan’daki kimi köylerin kullanım haklarını ellerinde bulundurmaktaydılar (mutasarrıf). Boğdan’da bir dönem yönetim boşluğu (fetret) olmuş ve bu dönemde Ermiye, Boğdan voyvodası, kardeşi Simon ise Eflak voyvodası olmuştur. Daha sonra Simon kızlarını Polonya (Leh) Beyleri ile evlendirmiş ve Polonya’dan kardeşi ile birlikte kaleler ve köyler satın almıştır. Simon ile kardeşinin ölümünden sonra eşleri ve çocukları Osmanlı topraklarında (memalik-i mahrusa) kalmayarak, Polonya’daki köylere kaçmışlardır. Boğdan’da boşalan köyleri, cizye toplanmasında başarı gösteren ve bölgenin yerli halkı olan Boyarlar’a verilmiştir. Ermiye ve Simon’un eşleri daha sonra

Polonya'daki köylerle yetinmeyip, Boğdan Vilayeti'nin oğullarının egemenliğine geçmesi için Polonya askerlerini kışkırtmışlar, ancak Polonya askerleri püskürtülmüş, kendileri de esir düşmüş ve bu girişim sonuçsuz kalmıştır. İlerleyen yıllarda, Simon'un oğlu Gavarlaş, İstanbul'a gelerek padişahı Eflak Vilayeti'nde bulunup eskiden babasına ait olan köyleri geri istemiş ve bir yolunu bulup İstanbul'dan Eflak'a bu köylerin sahiplerine geri verilmesini isteyen sahte (hilâf-ı inhâ) emr-i şerif ve mektuplar göndermiştir. Bunu duyan Boyarlar, toplanarak isteğin karşılanması durumunda Polonya'dan gelecek olan eşkıyanın bölgede yeniden karmaşa çıkarabileceği yönünde görüş birliğine varmışlar, görüşlerini saray görevlisi (kapu kethüdası) Kosta aracılığıyla bir dilekçe ile padişaha iletmışler ve duruma uygun bir emr-i şerif istemişlerdir. Bunun üzerine padişah, Boğdan voyvodası Ravol'a bir emr-i şerif göndererek Gavarlaş ya da Polonya'da yaşamakta olan annesi köyleri geri almaya yeltenirse kendilerine engel olmasını ve görevini sürdürmesini emrediyor.

Ermiye and Simon, brothers from Moldavia, used to hold the usufruct rights of some villages (mutasarrıf) in Moldavia (Boğdan). Moldavia had an interregnum (fetret) during which Ermiye became the vaivode of Moldavia, and Simon that of Walachia. Later, Simon married his daughters to Polish rulers and together with his brother bought some Polish castles and villages. After the death of the two brothers, their wives and children left Ottoman territories (memalik-i mahrusa) and fled to Poland. Their villages in Moldavia were given to the Boyars, a local family known for its success in collecting the poll tax (cizye). The wives of Ermiye and Simon were not satisfied with villages in Poland and wanted their sons to rule the Moldavia Province as well. Accordingly, they encouraged Polish soldiers to enter Ottoman territories. Yet they were defeated and imprisoned. Later, Simon's son Gavarlaş went to İstanbul to ask the Sultan to return his father's villages in the Walachia Province. He managed even to send to Walachia counterfeit (hilâf-ı inhâ) Sultan orders and imperial letters ostensibly

ordering the transfer of the villages to their previous owners. Upon hearing this, the Boyars came together and convinced themselves that if the villages were returned, Polish bandits would cause chaos in the region. Thus, they petitioned the Sultan through Kosta, a palace officer (kapu kethüdası) for a pertinent Sultanic order. Complying with the request, the Sultan sent a Sultanic order to Ravol, vaivode of Moldavia, instructing him to prevent Gavarlaş or his mother, now residents in Poland, from taking back the villages. The Sultan also instructs Ravol to continue in office.

Kıdvet-i ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye 'umdet-i küberâi't-tâife-ti'l-İseviyye Boğdan voyvodası Ravol voyvoda tevkî-i refî-i hü-mâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bundan akdem Ermiye ve Simon nâm karındaşlar Boğdan Boyarlarından olup ellerinde olan karyelerine mutasarrıflar iken Vilâyet-i Boğdan'da mukaddemâ fetret oldukda mezkûr Ermiye Boğdan voyvodası olup ve karındaşı mezbûr Simon dahi Eflak voyvodası oldukda ol karyeleri zabt ve tasarruf iderler iken Boğdan voyvodası olan merkûm Ermiye kızlarının Lih (Leh) beylerine virmekle Boğdan'dan tahsîl eylediği mâl ile kal'alar ve köyler alup ve karındaşı merkûm Simon dahi Eflak Vilâyeti'nden aldığı mâl ile nice karyeler satun alup ikisi bile mürd olduklarında 'avretleri ve oğulları memâlik-i mahrûsada karâr itmeyüp Lih Vilâyeti'nde aldıkları köylerine firâr eylediklerinde Boğdan'da olan karyelerin ve mülklerin o zaman voyvoda bulunanlar vilâyet hıdmetinde ve cizye tahsîlinde sa'y ve istikâmet ile hıdmet iden Boyarlar'a virüp ile'l-ân bu vech üzre zabt olunup mezbûrların mukaddemâ Lih Vilâyeti'ne firâr iden 'avretleri Lih'de olan köyler ile kanâ'at eylemeyüp bi-lâ izn Boğdan Vilâyeti'ni oğullarına zabt itdirmek için Lih askerini kaldırıp nice fesâda bâ'is olmuşlar iken bi-'inâyeti'llâhi te'âlâ 'askerleri urulup ve kendüleri esîr oldukdan sonra mezbûr Simon'un oğlu Gavarlaş nâm zimmî Eflâk Vilâyeti'ne tâlib olup Âsitâne-i sa'âdetime gelüp ve anası ile'l-ân dârü'l-harbde Boğdan'a karîb iki günlük yolda otururken mukaddemâ Boyarlıkları zamânında zabt eyledikleri köyler babamız mülkleri idi deyü bir tarîkle Âsitâne-i sa'âdetimden ol

karyelerin zabtına emr-i şerîf ve mücebince mektûblar alup gönderilmekle Boğdan rencîde olan Boyarlara ve re’âyâyâ haber vardıkda cümlesi bir yere gelüp eğer bu tarîkle ol karyeleri ânlar zabt iderler ise yine vilâyetimize Lih eşkiyâsı gemiden yol bulup köyleri bahânesiyle evvelki gibi fesâda bâ’is olacakları mukarrer olduğundan gayrı Vilâyet-i Boğdan’dan vech-i meşrûh üzere kalan köylerine Âsitâne-i sa’âdetimden hilâf-ı inhâ ile aldıkları evâmir-i şerîfeler ile zabt itdirilmek ve Lih içinde varan âdemlerine min ba’d alâka ve müdâhale itdirilmemek için bi’l-fi’l südde-i sa’âdetimde kapu kethüdâsı olan Kosta kethüdâ tarafından ‘arzihâl sunulup emr-i şerîfim ricâ olunmağın zikr olunan Gavarlaş’ın cânibinden ol karyeler zabtına varan âdemleri ve Lih’de olan anası tarafından dahi âdem gelürse min ba’d dahl ve ta’arruz itdirilmeyüp şimdiye değin zabt olduğu üzere kemâ-kân sen mutasarrıf olman emrim olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere ‘amel idüp dahi mezbûr Gavarlaş’ın tarafından ol köyler zabtına varan âdemlerin ve Lih’de olan anası tarafından dahi âdem varırsa min ba’d ol karyelere dahl ve ta’arruz itdirmiyüp şimdiye değin zabt idgeldüğün üzere kemâ-kân sen zabt ve tasarruf eyliyesin ‘inâd üzere olanları yazup ‘arz eyliyesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasın tahrîren fî evâyili şehri Cumâdelâhire li-sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahmiyye

286 - 1618 (1027) İstanbul 3: 91a/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Galata’da, Yeni Cami Vakfı’na ait bölgenin halkları (reaya) olan Hristiyanlar, İstanbul’a geçtiklerinde vergi toplayıcıları tarafından rahatsız edilmektedirler. Padişah bu durumun önüne geçilmesi için İstanbul kadısına bir buyuruldu gönderiyor.

The Christian subjects of the Yeni Cami Waqf in Galata are being harrassed by tax collectors when they travel through İstanbul.

The Sultan sends this buyuruldu to the judge of İstanbul to request the protection of these subjects.

İstanbul efendisi hazretleri Câmî'-i Cedîd Evkâfı'ndan olup Galata'da sâkin olan zimmîler İstanbul tarafına geldikçe yaveciler dahl ve ta'arruz iderlermiş mukayyed olup ol makûleleri men' ve def' idesin deyü buyuruldu

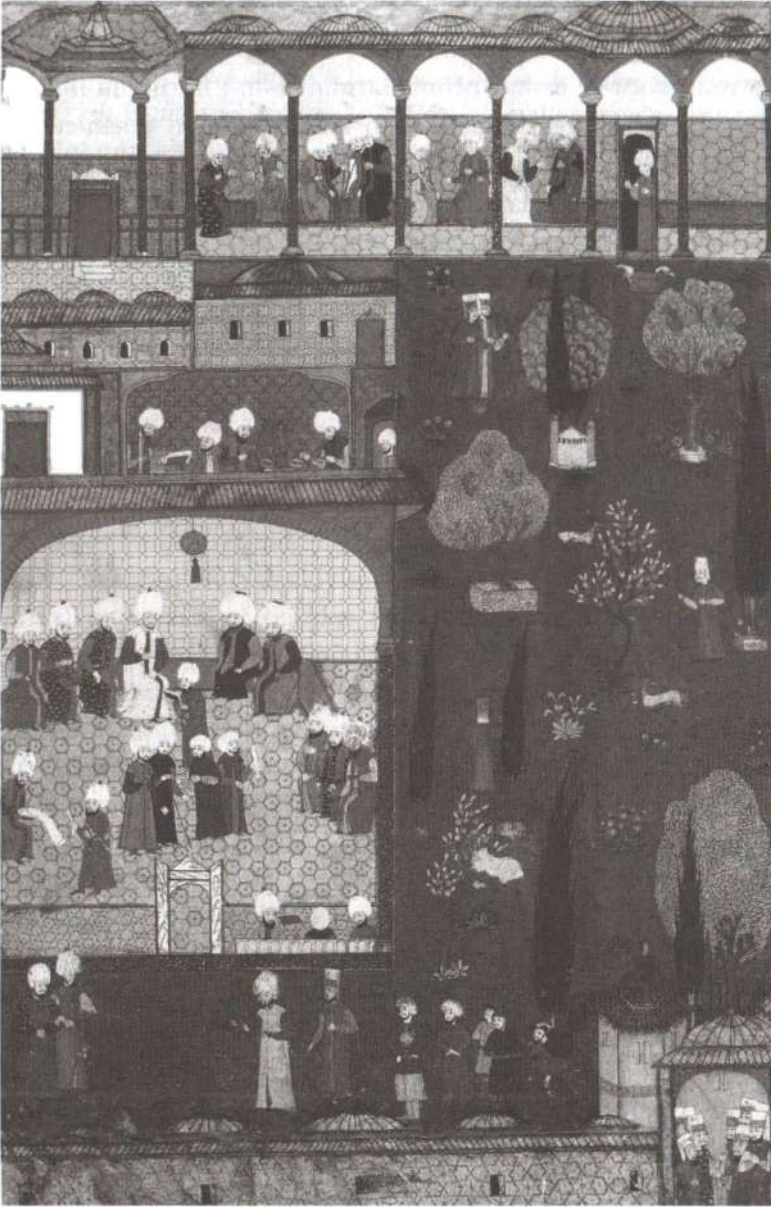
287 - 1618 (1027) İstanbul 3: 91b/1 Resmi yazışma / Official correspondence

Seyyit Hüseyin, İstanbul, Galata ve Eyüp'teki (Haslar) gayrimüslimlerden alınan cizye, ispençe ve evlilik vergilerinin mukataalarını iltizam yoluyla almış, daha sonra bu mukataayı 1617 (H. 1026) yılında beş aylığına saray görevlisi olan Murat Ağa'ya emanet olarak vermiştir. Beş ay sonunda bir başka saray görevlisi, Hüseyin Çavuş, mukataanın değeri olan 9.000.000 akçenin üzerine 40.000 akçe ekleyerek mukataayı 9.040.000 akçeye devralmıştır. Bu arada eski mültezim Seyyit Hüseyin Divan-ı Hümayun'a bir dilekçe sunarak Hüseyin Çavuş'un mukataayı devraldığı üç aylık dönemde ödeme yapmadığını, dolayısıyla kullanım haklarının hâlâ kendisinde olduğunu belirtmiştir. Bunun üzerine padişah, adı geçen kadınlara gönderdiği emr-i şerif ile söz konusu mukataanın yıllık 1.200.000 akçeye Seyyit Hüseyin'e verildiğini bildirerek başkalarının bu mukataaya karışmamasını sağlamalarını emrediyor.

Seyyit Hüseyin had tax farmed the poll (cizye), arrival (ispençe) and marriage taxes of non-Muslims living in İstanbul, Galata and Eyüp (Haslar). In 1617 (AH 1026), he entrusted his tax farming revenues (mukataa) to palace officer Murat Ağa for five months. After five months, Hüseyin Çavuş, another palace officer, took over the tax farming revenues for 9,040,000 akçe, adding 40,000 akçe to its original 9,000,000 akçe price. In the meantime, the former tax farmer (mültezim) Seyyit Hüseyin petitioned the Imperial

State Council (Divan-ı Hümayun), stating that Hüseyin Çavuş made no payments during the 3-month period following the transfer. On these grounds, he said, the usufruct rights still belong to him. The Sultan then sends a Sultanîc order (emr-i şerîf) to the relevant judges, informing them that the tax farming rights in question have now been sold to Seyyid Hüseyin, who will pay 1,200,000 akçe per annum. He also instructs the judges to prevent others from interfering with Seyyid Hüseyin's tax farming operations.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn e'âzım-ı vülâtî'l-muvahhidîn menâ-bi'ü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hücecü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'în el-muhtassûn bi-mezîd-i 'inâyeti'l-melikî'l-mu'în el-hâkimûn el-'âdilûn bi-kazâ-i İstanbul ve Galata ve Hâslar kâdîları zîde fazluhum tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûrînde vâkî' cizye-i yave ve ispençe ve resm-i bennâk mukâta'aları Seyyid Hüseyin nâm kimesnenin 'uhdesinde iltizâmda iken dergâh-ı âlî müteferrikalarından Murad Ağa'ya bin yirmi altı Ramazanının on beşinde bir tarikle ber-vech-i emânet tevcih olunup bin yirmi yedi Saferinin on beşine gelinceye değin zabt ve tasarrufunda iken dergâh-ı âlî çavuşlarından Hüseyin Çavuş mukâta'aların iltizâm-ı sâbıkdan tahvîli otuz yükde iken kırk bin akçe dahi ziyâde idüp cem'an otuz yük ve kırk bin akçeye olur iltizâm ve kabûl eyleyüp bir ayda dahi ihrâc idüp bin [yirmi] yedi Saferinin on beşinden sene-i mezbûre Cumâdelülâsînin on beşine gelince değin bu dahi zabt ve tasarruf üzre iken hâlen emîn-i sâbık Seyyid Hüseyin divân-ı hümayûna 'arzihâl sunup mukâta'a-i mezbûre mahsûlünden mezkûr emîn Hüseyin Çavuş'un üç ay zamân-ı zabtından bir akçe teslim olmayup hâlen bu kulları zî'l-yed olup vukûfum olduğu cihetden zikr olunan mukâta'alar kendüye tekrâr ibkâ ve mukarrer kılınmak için emîn-i sâbık Hüseyin Çavuş'un ta'yîn [?] ile hükm-i şerîfim taleb eylediğünde tahvîline bir tahvîl dahi hatm olunup be-her sene on ikişer yük akçeye iltizâm ve kabûl idüp hâlen mevâcibe bir yük akçe ta'yîn virmek üzre Seyyid Sa'di ber-vech-i kefâle nâzır olmak üzre fermânım olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâ-



1588 dolaylarına tarihlenen *Hünernâme II*'den Topkapı Sarayı'nın ikinci avlusu ve Divan-ı Hümayun.

The State Council and the second court of the Topkapı Palace, from Hünernâme II (ca, 1588).

dır olan fermânım üzre ‘amel idüp ber-vech-i iltizâm emîn olan Seyyid Hüseyin ve âdemlerini taht-ı kazânuzda keferenin cizye-i yave ve ispençe ve resm-i bennâklarının resm-i mîrîlerini mu’tâd-ı kadîm üzre zabt ve kabz itdiresin emîn-i sâbıkın âdemlerini ve âhardan bir ferdi vaz‘-ı yed ve müdâhale itdirmiyessin husûs-ı mez-bûr ehemm-i mühimmâtandır mâlımın taleb ve cem‘-i tahsîlinde sa‘y-i mevfûr ve bezl-i makdûr olunup sâyire kıyâs eylemiyesiz şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’l-‘iş-rîn min şehri Cumâdelûlâ sene seb‘a ve ‘işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

288 - 1618 (1027) İstanbul 3: 92a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul, Galata, Üsküdar, Eyüp (Haslar) ve Anadolu Kavağı'nın (Yoros) bozahane mukataa gelirleri, eski sarayın (saray-ı atîk) süt, yoğurt ve balmumu gereksinimini karşılamak amacıyla kullanılmıştır. Bu mukataayı daha önce ortak olarak ellerinde bulunduran Hristoda ve saray görevlisi Mahmut, mukataayı kendilerinden önce ellerinde bulunduranların hazineye borcu olan 80.000 akçeyi ödemeyi kabul etmişlerdir. Ancak Hristoda ve Mahmut'un döneminde hazineye olan borç 120.000 akçeye yükselmiştir. Daha sonra Mahmut hazineye 60.000 akçe ödemiş ve kalan borcu da altı yıl içinde ödeyeceğine söz vererek mukataayı devralmıştır. Daha önce hazine alacağını peşin olarak ödemeyen ya da bu alacağına kefil göstermeyenlere mukataanın devredilmemesini kaydeden bir berat yazılmıştır. Ancak yine bir saray görevlisi olan Mehmet, bu beratı aykırı olarak mukataayı devralmak istemiştir. Mahmut'un durumu padişaha iletmesi üzerine padişah, adı geçen kadılıklara yazdığı emr-i şerif ile söz konusu borcu ödemedi ya da kefil göstermeden bu mukataanın Mahmut'tan başka kimseye devredilmemesini emrediyor.

The tax farmed boza store revenues (mukataa) of İstanbul, Galata, Üsküdar, Eyüp (Haslar) and Anadolu Kavağı (Yoros) are

used to cover the milk, yogurt and wax expenses of the old palace (saray-ı atık). The current tax farmers, Hristoda and palace officer Mahmut, had agreed to assume the former tax farmers' 80,000 akçe debt to the treasury. During their tenure, Hristoda and Mahmut's debt rose to 120,000 akçe. Mahmut takes over the tax farming rights by paying the treasury 60,000 akçe and promising to pay the remainder in six years. There exists an earlier imperial title (berat), stating that people who fail to pay cash in advance or cannot provide suretyship should be denied tax farming rights. Still, another palace officer, Mehmet, tries to transfer tax farming rights to himself, even though he fails to meet the criteria. Mahmut informs the Sultan about this situation. The Sultan then sends a Sultanîc order (emr-i şerif) to the relevant judges, instructing them to refrain from transferring tax farming rights to anyone other than Mahmut, unless they pay the debt or provide appropriate surety.

Efâzıl-ı kuzâtî'l-müslimîn efâhim-i vülâtî'l-muvahhidîn me'âdinü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hücecü'l-hakk 'ale'l-halk ecma'în el-mahfûfün bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în İstanbul ve Galata ve Üsküdar [ve] Hâslar kâdîları zîde fe-zâyilehüm ve kıdvetü'l-kuzzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fazl ve'l-ke-lâm mevlânâ Yoros kâdısı zîde fazlühü tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki zikr olunan kâdılıklarda vâkî bozahane ve [...] mukâta'ası sarây-ı 'atîk-i 'âmire mühimmâtı için iştirâ olunan süd ve yoğurd ve şem'-i 'asel bahâsı için ber-vech-i ocaklık ta'yîn olunmağla bundan akdem zikr olunan mukâta'a Hristoda nâm zimmiyle dergâh-ı mu'allâm bevvâblarından Mahmud nâm kapûcıya ber-vech-i iştirâk mukaddemâ emîn olanların ekl ü bel'lerinden zimmetlerinde zuhûr iden seksen bin akçe kesrlerin tadrîc ile haklaşmak tarîkiyla der-'uhde olmuş iken tekrâr mukâta'aya mülâzımından gelüp vaz'-ı yed idüp ânların bel'iyyâtından dahi kesrleri kezâlik yüz yirmi bin akçeden ziyâde olmuş iken mez-bûr Mahmud kapûcı tadrîc ile icrâ eyleyüp ancak kırk dokuz bin akçe mikdârı kılup ve meblağ-ı mezbûr dahi altı senede haklaş-

mak ta'ahhüd eyleyüp ve ber-vech-i peşîn altmış bin akçe teslim-i hazîne eyleyüp ve mukâta'a-i merkûm yed-i izdiyâd buldurmak üzere iken ve mukaddemâ mukâta'ayı iltizâm eylediğinde tâlib olanlar lâzım gelen kesrin kabûl ve teslim eylediği peşîn kendüye bi't-tamâm edâ eylemeyince mukâta'aya dahil eylemiyeler deyü berât ve şart-ı iltizâmında mestûr ve mukayyed iken hâlen hilâf-ı şart-ı iltizâm dergâh-ı mu'allâm kapûcılarından yedinci bölükden Mehmed nâm kapûcı bi-lâ kefil müdâhale eylemekle tekrâr izhâr-ı zulm eyleyüp 'inâyet ricâ eylemeğin hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan mukâta'ât defterlerine nazar olundukda bundan akdem bo-zahâne mukâta'asına mültezim olanların zuhûr iden yetmiş sekiz bin kesrin tadrîc ile haklaşmak üzere ve altmış bin akçe peşîn ile mukâta'a-i mezbûre mezkûr bevvâb Mahmud'un 'uhdesinde olup hâlen mukâta'a-i mezbûre âhar kimesneye virildiği takdîrce kesri mezbûrî kabûl idüp mezkûr bevvâb Mahmud'un peşîn kendüye edâ olunmak lâzım olup ve müdâhale iden henüz hazîne defterlerine kayd itdürmedüğünden gayrı peşîn ve kefilî ile olmayup mîrîye zarar müterettib olmak lâzım geldiği mestûr ve mukayyed bulunmağın imdi mezbûr Mahmud'un mukaddemâ olan ta'ahhüdi ve berât ve şart-ı iltizâm üzere mukâta'ayı zabt itdirmek emr idüp buyurdum ki hükm vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel idüp dahi vech-i meşrûh üzere mukâta'a-yı merkûmeyi kemâkân merkûm bevvâb Mahmud'a elinde olan berât-ı hümayûnum ve şart-ı iltizâm mücebince zabt ve tasarruf itdirdüp bevvâb Mehmed'i mâdâm ki peşîn ve [...] ve kefillerin vormeyince hilâf-ı şart iltizâm müdâhale eylemeyüp mâl-ı mîrîye 'özü ve zarar müterettib olmakdan ziyâde ictinâb eyliyesiz ve'l-hâsıl merkûm bevvâb Mahmud emîn-i mezbûr [...] tâyifesine kethüdâ olup kethüdâlığına kimesne dahl ve ta'arruz eylemeyüp şöyle ki taraf-ı âhardan bir kimesne zuhûr idüp mukâta'anın emînliğine tâlib olursa bunun virildiği altmış bin akçe peşînin tâyife-i mezbûre kendüye edâ eylemeyince kethüdâlıktan def' olunmayup mâni' olmak isteyenleri men' idesiz memnû' olmayup emr-i şerîfime muhâlefet idenleri isimleri ve resimleri ile ve ve sâkin oldukları yerleri ile südde-i sa'âdetime havâle eyliyesin ki sâyire mûcib-i 'ibret için haklarından geline

şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız tahrîren fi’l-yevmi’s-sâ-
bi’ ve’l-‘işrîn şehri Rebî’ilâhîr sene seb’a ve ‘işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye

289 - 1616 (1025) İstanbul 3: 93b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Abdülkerim Efendi, Şaban Bey’in Rumeli Vilayeti’ndeki bir bölgenin cizyesini iltizam yoluyla aldığını ve kendi haberi olmadan resmi kayıtlara “Abdülkerim Efendi tarafından alındı” biçiminde kaydettirdiğini ileri sürer. Görüşü sorulduğunda Şaban Bey, söz konusu cizyeyi tek başına devraldığını ve verginin bir bölümünü toplayıp hazineye devrettiğini söyler. Şaban Bey, hazine defterine Abdülkerim Efendi’nin ismini kendisinin yazdırmadığını, ancak Abdülkerim Efendi’nin daha önce bu bölgenin cizyesi ile ilişkisi olduğunu ve bunun için hazineye 280.000 akçe aktarmış olduğunu, ancak daha sonra parasını geri aldığını, şimdi ise bu cizye ile ilişkisi bulunmadığını sözlerine ekler. Mahkeme tarafların ifadelerini sicile kaydeder.

Abdülkerim Efendi claims that Şaban Bey bought the poll tax (cizye) farming rights (iltizam) of a region in the Rumelia Province and registered it “as bought by Abdülkerim Efendi,” without informing him. Questioned by the court, Şaban Bey states that he bought the tax farming rights by himself, and then collected a portion of the taxes and delivered it to the treasury. He also denies that he himself had Abdülkerim Efendi’s name registered. Abdülkerim Efendi was earlier involved with the poll tax, he adds, and so he had transferred 280,000 akçe to the treasury. Subsequently, he took the sum back, continues Şaban Efendi, so Abdülkerim Efendi has nothing more to do with the revenue. The court registers the testimonies of both sides.

Kıdvetü’l-hutabâi’l-kirâm Abdülkerim Efendi bin Hasan mahfil-i kazâda Şaban Bey ibn Ali mahzarında takrîr-i kelâm [idüp] mez-

kûr Şaban bin yirmi iki senesinde Rumili'nde Modonic cizyesini cânib-i mîrîden iltizâm idüp benim alâkam yoğiken Âsitâne-i sa'âdetde deftere bi-ma'rifeti Abdülkerim Efendi deyü kayd itdirmiş deyü haber aldum suâl olunup takrîri tahrîr olunmasın taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezkûr Şaban Bey cevâbında cizye-i merkûmeyi târîh-i mezbûrda 'atebe-i 'aliyye-i sultâniyyede başdefterdâr olan Abdûlbaki Paşa Hazretleri'nden ben müstakillen iltizâm idüp bir mikdârın cem' ve tahsîl idüp mîrîye teslîm itdim bir mikdârı dahi re'âyâ zimmetindedir ânı dahi cem' ve tahsîl idüp teslîm itsem gerekdir merkûm Abdülkerim Efendi'nin 'alâkası yoğiken deftere niçün bi-ma'rifeti Abdülkerim Efendi deyü kayd eyledim defterde ben kendümi kayd itdirdim nihâyet merkûm Abdülkerim Efendi'nin ol cizye içün cânib-i mîrîye iki yüz seksen bin akçesi geçmiştir ânı dahi almışdır merkûm Abdülkerim Efendi'nin ol cizyede kat'an 'alâkası yokdur didikden sonra mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fî evâsıtı Recebî'l-ferd li-sene hamse ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Kenan Bey bin Abdullah, Ahmed Çelebi bin el-kâtib, Mehmed bin Ali.

290 - 1618 (1027) İstanbul 3: 93b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Şehzade Sultan Mehmet Han vakıflarına ait olan ve Galata'ya bağlı Vadire-i Zeyrek adındaki köyün sakinlerinden kimisi İstanbul'a yerleşmişlerdir. Bu kişiler, diğer vakıf halkları gibi, vergi ödemek yerine saray mutfağına yıllık 42.000 çeki odun vermekle yükümlüdürler. Saray görevlilerinden Mustafa Ağa, bu kişilerin yükümlülüklerini aksatmadan yerine getirmelerine karşın, kimi devlet görevlilerinin geleneklere aykırı olarak (olıgelmişe muhalif) bunlara farklı görevler yüklediklerini ve bu durumun önüne geçilmesi gerektiğini bildiren bir dilekçe göndermiştir. Padişah, İstanbul kadısına gönderdiği emr-i şerif ile geleneklere uymayanlara engel olunmasını emrediyor.

Some of the residents of Vadire-i Zeyrek village, which belongs to the Şehzade Sultan Mehmet Han Waqf in Galata, have moved to İstanbul. Like other waqf subjects, in lieu of taxes, they have been providing the palace kitchen with 42,000 çeki wood. Mustafa Ağa, a palace officer, sends a petition to the Sultan reporting that even though these people have been fulfilling their obligations, some state officers have been assigning new duties to them, in violation of tradition (olıgelmişe muhalif). He wants the prevention of these irregularities. The Sultan sends a Sultanîc order (emr-i şerif) to the judge of İstanbul, instructing him to enforce traditions.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ el-hâkimü'l-'adl bi-kazâ-i İstanbul zîdet fezâyilehû tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn dârü's-sa'âdetim ağası Mustafa Ağa dâme 'ulüvvühû hâlen dersa'âdetime 'arz gönderüp mahrûsa-i İstanbul'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-leh Şehzâde Sultan Mehmed Hân tâbe serâhû evkâfından Galata Kazâsı'na tâbi' Vâdire-i Zeyrek nâm karye re'âyâsından ba'zıları İstanbul'da sâkin olup sâyir evkâf re'âyâsı mu'âfiyetleri mukâbelesinde her sâl matbah-ı 'âmireye viregeldükleri kırk iki bin çeki odunu bunlar dahi ma'an edâ idüp hıdmetlerinde kusûrları yoğiken hâlen bu makûle evkâf re'âyâsına olıgelmişe muhâlîf anbara otluk hıdmeti teklîf olunup rencîde ve remîde olunmakdan hâlî değildir min ba'd otluk hıdmeti ve tekâlîf-i sâyir teklîf olmayup üslûb-ı sâbık üzre mu'âf ve müsellemler olmaları bâbında emr-i şerîfim ricâsına i'lâm eylemeğin vech-i meşrûh üzre 'amel olmak emr idüp dahi husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin ol makûleleri evkâf-ı mezbûre re'âyâsından olup İstanbul'da sâkin olanlar kadîmü'l-eyyâmdan hıdmet-i mezbûre mukâbelesinde cümle tekâlîfden mu'âflar iken hâlen anbara otluk hıdmeti ve sâ'ir tekâlîf-i 'örfiyye ve şâkka taleb ve teklîf idüp rencîde ve remîde idenler vâki' ise men'

ve def' idüp min ba'd evkâf-ı mezbûre re'âyâsı otluk hıdmeti ve te-
kâlîf ile kimesneye rencide ve remide itdirmeyüp husûs-ı mezbûr
içün tekrâr emr-i şerîfim taleb olunmalu eylemiyesin şöyle bilesin
'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn
min Cumâdelâhire li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

291 - 1618 (1027) İstanbul 3: 94a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

İstanbul'da yaşamakta olan bir grup papaz, padişaha dilekçe sunarak patrikleri olan kişinin ve kimi devlet görevlilerinin çeşitli gerekçelerle kendilerinden haksız olarak fazladan vergi aldıklarını bildirmişler ve bunun önüne geçilmesini istemişlerdir. Padişah İstanbul kadısına gönderdiği emr-i şerif ile, adı geçen papazların ferman ve kanunlarla belirlenmiş oranlarda vergi ödemeyi kabul ettiklerini belirterek devlet görevlilerinin fazladan vergi almalarını engellemesini emrediyor.

A group of priests residing in İstanbul petition the Sultan to complain that their patriarch and some state officers are overtaxing them on various grounds. They want these irregularities prevented. The Sultan sends a Sultanic order (emr-i şerif) to the judge of İstanbul, stating that the priests in question have agreed to pay those taxes set by an imperial order (ferman) and rules. State officers must be prevented from overtaxing these priests.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hak ale'l-halk ecma'în vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul kâdısı dâmet fezâ'iluhû tevkî-i refî-i hümayûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki kazâ-i mezbûr sâkinlerinden İbrahim [?] ve Hacador ve Somar ve Pedroy ve Araz ve Andriya ve diğer Hacador nâm papaslar dersâ'âdetime 'arzihâl sunup [....] keşîşlerinden

olup kâr ü kesbde olmayup fukarâdan olup hâlen patrikimiz olan ve sâ'ir ehl-i 'örf tâ'ifesi hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i berât-ı hümayûn hamursuz nâmına ve çarhı nice [...] peydâ idüp küllî akçemiz alup zulm ve ta'addîden hâlî değildir hayfdir men' olunup hilâf-ı kânûn ziyâde bir akçe alınmamak bâbında emr-i şerîf ricâ iderüz deyü bildirmeğin kânûn üzre ve oligelenden ziyâde alınmaya deyü emr idüp buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin fi'l-vâki' mezbûrûn papaslar lâzım gelen rüsûmların kânûn üzre ve fermân-ı âlîşânım muktezâsınca edâ eylemeğe râzılar iken me'mûr olanlar kanâ'at eylemeyüp hilâf-ı kânûn ve mugâyir-i berât-ı hümayûn ziyâde akçelerin alup zulm ve ta'addî eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüp mezbûrları hilâf-ı kânûn ve oligelmişe mugâyir kimesne fukarâyı rencîde ve remîde itdirmiyessin husûs-ı mezbûr için tekrâr şikâyete gelmelü eylemiyessin şöyle bilesin 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min şehri Rebî'ilâhir sene seb'a ve 'işrine ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

292 - 1618 (1027) İstanbul 3: 94b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Trabzonlu Yani ile Breşkova saraya bir dilekçe sunarak, cizye ve diğer vergilerini Trabzon'da ödediklerini belirtirler. İşçilik için (rençberlik) İstanbul'a gelen iki Trabzonlu, ellerinde vergilerini Trabzon'da ödediklerini belgeleyen temessük bulunmasına karşın İstanbul vergi memurlarının kendilerinden 200'er akçe vergi almasından şikâyetçidirler. Konunun araştırılması ve Trabzonlu iki Hıristiyandan iki kez vergi alınmaması yolunda saraydan İstanbul Kadılığı'na yazılmış emr-i şerif belgesi.

Yani and Breşkova, both of Trabzon, petition the palace to complain that they pay their poll (cizye) and arrival (ispençe) taxes in Trabzon. They complain that when they moved to İstanbul to work as farm workers, tax collectors in İstanbul sought to ma-

ke them pay a tax of 200 akçe even though they held a promissory note (temessük) documenting that they already paid in Trabzon. This is the Sultanic order (emr-i şerif) sent to the judge of İstanbul-lorders an inquiry about the case and the prevention of double-taxing these two Christians from Trabzon.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ el-hâkimü'l-adl bi-kazâ-i İstanbul dâmet fezâ'ilehü tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Yani veled-i Lefter ve Breşkova veled-i Dori nâm zimmîler dersâ'âdetime arzihâl sunup biz Trabzon kazâsı sâkinlerinden olmağla her sene vâcib olan cizyemizi ve diyetimize emr-i şerîf ile cem'a me'mûr olanlara edâ eyleyüp elimize mühürlü ma'mûlün-bih temessük alup kusûrımız yoğiken İstanbul'a rençberlik itmeğe geldüğümüzde kânûn üzre altı ay sâkin olduktan sonra bu harâcdâ me'mûr olanlara virilürken hâlen tekrâr bizden ikişer yüz akçe perâkende harâcî taleb idüp rencîde iderler [...] men' olunmak bâbında emr-i şerîf ricâ ideriz deyü bildirmeğin hilâf-ı şer' ve kânûn rencîde olunmayalar deyü emr idüp husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresin fi'l-vâki' mezbûrlar her sâl vâcib olan harâcların ve diyetlerinde ber müceb-i emr ü defter me'mûr olanlara edâ idüp ellerine ma'mûlün-bih temessük alup ve İstanbul'da rencberlik iderler iken yave cizyelerin dahi kânûn üzre virüp kusûrları yoğiken hâlen mezkûrândan perâkende harâcî nâmına ikişer yüz akçe taleb idüp rencîde eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüp mâdâmki asl-ı harâcların cem'a me'mûr olanlara edâ eylediklerine ma'mûlün-bih temessükleri ola min ba'd mezkûrları hilâf-ı şer' ve kânûn ve mugâyir-i emr-i hümayûn rencîde ve remîde itdirmeyesiz deyü bin on târihi ile müverraha emr-i şerîf gelmeğin cülûs-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnum vâki' olmağla ol emr emr-i şerîfi getirüp tecdîd ricâ eylemeğin buyurdum ki emr-i şerîfim vardıkda bu bâbda mukaddemâ mazmûn-ı mesfûr üzre virilen emr-i şerîfin sonra hilâfına emr-i âhir vârid olmuş değil ise mücebince amel idüp min ba'd hilâfına rızâ ve cevâz

göstermeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren
fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer min Saferi'l-hayr li-sene seb'a ve 'işrîne ve elf
Be-makâm-ı Kostantiniyye

293 - 1581 (989) İstanbul 3: 94b/2 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Saraya yazılan dilekçede, Üsküplü Mahallesi'nden Hüseyin, Süleyman ve Emin isimli Çingeneler, Müslüman olduklarını, namaz kılıp Kuran okuduklarını belirtmektedirler. Ancak gayrimüslim Çingeneler, bu üç kişiden haraç ve ispençe vergisi almaya çalışmaktadırlar. Saraydan yazılan emr-i şerif belgesinde Müslüman olduklarını söyleyen üç Çingene'nin araştırılması, gerçekten Müslüman olmuşlarsa diğer Çingenelerden ayrı olarak bu kişilerden haraç ve ispençe vergileri alınmaması, yalnızca Müslümanların ödediği avarız vb. vergilerin alınması bildiriliyor.

Hüseyin, Süleyman and Emin, Gypsies from the Üsküplü neighborhood, petition the palace, claiming that they converted to Islam, pray daily, and read the Quran. Nevertheless, non-Muslim Gypsies have been trying to collect land (haraç) and arrival (ispençe) taxes from them. A Sulatnic order (emr-i şerif) sent from the palace requests an investigation into the religious life of these three Gypsies. If they have actually converted to Islam, no land or arrival taxes should be collected from them; they should be required to pay only the avarız and other taxes paid by Muslims.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în el-hâkim bi-mahrûsa-i İstanbul dâmet fezâ'ilehû tevkî-i refî'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâliyâ der-i sa'âdetime sûret-i sicil gönderüp mahrûsa-i İstanbul'da Üsküplü Mahallesi sâkinlerinden Hüseyin bin Karagöz ve Süleyman bin Ahmed ve Emin

bin Safer nâm kimesneler meclis-i şer'a gelüp biz ehl-i İslam'dan ve evkât-ı hamsede kâ'im ve müdâvim evlâdlarımız mektebhânelerde sâyir müslümanlar evlâdlarıyla Kur'ân-ı Azîm tilâvet idüp ve câmi'lerde hasbeten li'llâh çeraklarımız yanarken cingâne harâccıları ve subaşıları bizi rencîde idüp siz kıbtîyân tâ'ifesindensiz deyü bizden bî-vech harâc ve ispençe taleb idüp ziyâde ta'addî iderler didiklerinde ahvâlleri bî-garaz mu'temedün-aleyh müslümanlardan suâl olundukda takrîrlerine muvâfık haber virüp mu'afnâme sadaka olunmak bâbında inâyet ricâ eylediklerin i'lâm eyleyesiz imdi ba'de'l-yevm hükm-i şerîfim vardıkda göresiz kazıyye i'lâm olunduğı gibi olup mezkûrlar ehl-i sünnetden ve cemâ'at-i müslimînden olup mâdâmkî müslümânlar ile ihtilât idüp ve evkât-ı hamse'i edâ idüp kendüler ve oğulları Kur'ân-ı Azîm tilâvet idüp sâyir cingâne ile ihtilât olmayup avâriz ve sâ'ir tekâliflerin sâkin oldukları mahalle ahâlîsi ile virüp edâ idüp kusûrları olmaya ol takdîrce mezkûrları kimesneye rencîde ve remîde itdirmeyüp harâc ve ispençe teklîf itdirmeyüp tekrâr şikâyet olmalı eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis min Cumâdelûlâ sene tis'a ve semânîne ve tis'a mie

Be-makâm-ı Kostantiniyye

294 - 1618 (1027) İstanbul 3: 95b/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Cebecilerin başı olan Mehmet saraya gönderdiği tezkirede, askerin sefer için Diyarbakır'dan hareket etmek üzere olduğunu belirtmekte, geçmişte İstanbul'dan alınan (irsâl olunagelen) mimar ve tüccar akçelerinin yine İstanbul esnafından toplanmasını rica etmektedir. Önceki yıllardaki uygulamalar da göz önüne alınarak bu konuda gerekenin yapılması için saraydan İstanbul Kadılığı'na yazılmış emr-i şerif belgesi.

Mehmet, head of armorers (cebeci), sends a certificate (tezkire) to the palace reporting that the military is about to leave Diyarba-

kır on a military expedition. He requests that the architect and merchant money (mimar ve tüccar akçeleri) traditionally collected (irsâl olunagelen) in İstanbul for the expedition be collected from the tradesmen of İstanbul. This Sultanic order (emr-i şerif) sent to the judge of İstanbul instructs that the necessary action be taken in accordance with previous applications.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ İstanbul kâdısı zîdet fe-zâ'ilehu tevkî'i refî'i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki iftihâr-ür'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fi'l cebecilerim başı olan Mehmed dâ-me mecduhû tezkire gönderüp mahrûsa-i İstanbul'da sefer-i hümayûnum mühimmâtıyçün irsâl olunugelen mi'mâr ve tüccâr akçele-ri oligeldüğü üzre İstanbul esnâfından cem' ü tahsîl olunmak için i'lâm itmeğin imdi rûz-ı nevrûzda serdâr-ı âli-mikdârım Diyarba-kır'dan hareket eylemek musammem olmağla zikr olunan mi'mâr ve tüccâr akçesi oligeldüğü üzre cem' ü tahsîl ve serdâr-ı âli-mikdârımın yanında cebehâne-i âmiremden olan esnâfa tevzî' için irsâl eylemek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda sâdır olan emrim üzre bu husûsa ihtimâm eyleyüp sinîn-i sâbıkada sefer-i hü-mâyunım vâki' oldukça bu cümle tahsîl olunugelmiş ise bu def'a dahi vech-i meşrûh üzre İstanbul esnafından cem' ü tahsîl ve mu'accelen irsâl ve îsâl eylesiz bu husûs-ı sâ'irede kıyâs olunmaz ise meblağ-ı mezbûr nevrûz-ı sultânîde ulaşmak lâzımdır bu cânib-de zikr olunan esnâf hâzırdır hemen akçeleri ale't-ta'cîl gönderüp avk ve te'hîre rıza ve cevaz göstermeyesiz şöyle bilesiz âlâmet-i şe-rîfe i'timâd kılasız tahrîren fî evâ'ili şehri Muharremi'l-harâm sene seb'a ve 'işrîne ve elf

295 - 1617 (1026) Galata 42: 2b/3 Dava / Adjudication

Galata'daki Sultan Mehmet Han Vakfı'na bağlı Hristiyanların cizye vergilerini toplamakla görevli olan Mustafa Bey, bu Hristi-

yanların kethüdaları ve vekilleri olan Pero karşısında mahkemeye çıkar. Mustafa Bey, ölmüş olan bazı Hristiyanların 1616 (H. 1025) yılı cizye vergisinden vakfa 120'şer akçe borcu kaldığını belirterek bu parayı, vakfa vergi ödemekle yükümlü diğer Hristiyanlardan almak ister. Pero, ölmüş olanların vergi borçlarının yaşayan diğer vergi yükümlülerinden alınmasına karşı çıkar. Buna ek olarak Pero, vakfın eski mütevellisi Ali Bey'nin 1615 (H. 1024) yılında Galata kadısı olan Seyfullah Efendi huzurunda yine aynı konuda dava açtığını belirtir. O, bu davada Ali Bey'in savına karşı, ölmüş olanların vergisinin yaşayanlardan alınamayacağı yolunda mahkemeye bir fetva sunarak davayı kazandığını ve kendisine bunu kanıtlayan dört hüccet verildiğini söyler. Mahkeme Pero'nun sunduğu fetva ile dört hüccet belgesini inceler ve tekrar Mustafa Bey'e döner. Mustafa Bey belgelerin geçersiz olduğunu ileri sürer. Bunun üzerine Pero, getirdiği şahitler desteğiyle belgelerin doğruluğunu kanıtlar. Sonuç olarak mahkeme Mustafa Bey'in aynı konuda dava açmasını yasaklar.

Mustafa Bey, the collector of cizye tax from Christians connected to the Sultan Mehmet Han Waqf in Galata, sues Pero, steward and legal agent of these Christians. Some of the deceased Christians had owed the waqf 120 akçe each as cizye tax of 1616 (AH 1025). Mustafa Bey wants to collect their unpaid taxes from other Christians. Pero argues that the living cannot be held responsible for the tax obligations of the dead. He adds that the former mutawalli Ali Bey had petitioned the judge of Galata, Seyfullah Efendi, in 1615 (AH 1024) with the same request. Claiming that he won that case, he presents to court a fatwa declaring that the tax debt of the deceased cannot be collected from living tax payers. The court gave him four hujjets documenting the outcome of that case. The court examines the fatwa and four hujjets in question. It then interrogates Mustafa Bey, who rejects the validity of the documents. Pero proves the validity of the documents through witness accounts. In conclusion, the court forbids Mustafa Bey from filing another case on this matter.

Mahrûsa-i Galata ve tevâbi'inde sâkin olup ebü'l-feth merhûm ve mağfûrûn-leh Sultan Mehmed Hân-ı Gâzî Evkâfı re'âyâsından olan ma'dûd zeyn [...] mu'ayyen zimmîlerin bin yirmi beş senesinde üzerlerine lâzım gelen ziyâde cizyelerini emr-i şerîf ile cem'a me'mûr olan Mustafa Bey ibn Mehmed meclis-i şer'-i şerîfde re'âyâ-yı mezbûrûnun kethüdâları ve bundan akdem cem' me'mûrlarına sâbitü'l-vekâle vekîl-i şer'îleri olan Pero veled-i Civan nâm zimmî mahzarında takrîr-i kelâm idüp evkâf-ı mezbûr defterinde mestûr olan re'âyâ-yı mezbûrdan mahrûsa-i mezbûreye tâbî' efrenciyân Aleksandire ve Marce [?] cemâ'atinden Yani veled-i İstefan [ve] İstonci ve Varma ve Aledandriye Zerker ve Todori veled-i Nikola Zerker ve Yakomi veled-i Domanik [?] ve efrenciyân Samarka cemâ'atinden Aleksandre veled-i Mihal Papaz hide-mât-ı Galata[ya] tâbî'-i efrencî cemâ'atinden [silik] veled-i Porto-ma Zerker ve oğlu Andriye ve Toma Nikola veled-i Nikola veled-i Nikola ve [...] Nikola [silik] ve efrenciyân Kefeliyân cemâ'atinden Domanoz Zerker ve Yakomi veled-i Duka Niko Zerker ve [silik] ve İmroz veled-i Pero hakkâk ve Yani ve Corco veled-i Andriye Zerker ve Kiryazi veled-i Eflahin [silik] Zerker ve Nirozzor veled-i Yorgi Zerker ve Aleksandre ve Berdo veled-i Papa Duşe [silik] zimmîlerin bin yirmi beş senesinde üzerlerine edâsı lâzım olan yüz yirmişer akçe ziyâde-i cizyeleri cânib-i vakfa edâ olunmamağın mezbûr[ûn]dan taleb iderim 'didikde gıbbe's-suâl Pero cevâbında hâlen isimleri mestûr olan zimmîlerin cümlesi bin yirmi dört senesinden mukaddem [silik] olmağla ben vekâletden sübût [helâk] olanların cizyesi hayy olandan taleb olunmak meşrû' olmamağın edâsından imtinâ' iderim [silik] akdem re'âyâ-yı mezbûrenin bin yirmi dört senesi harâcların emr-i şerîfle cem'a me'mûr olan Ali Bey [silik] zimmiyûn-ı mezbûrûnın harâcların benden da'vâ idüp mezbûr ile bundan [akdem] Galata Mahkemesi'nde nâ'ibü'ş-şer' olan mevlânâ Seyfullah Efendi ibn Mehmed huzûrunda ikimiz mü-râfa'a olduğumuzda zimmiyûn-ı mezbûrûnın vech-i muharrer üzre [silik] oldukların udûl-i müslimînden Hasan bin Hüseyin ve Mustafa bin Abdullah ve Yusuf bin Murad şehâdetleriyle mezbûr Ali Bey muvâcehesinde isbât eyleyüp helâk olanların cizyeleri hayy olandan taleb câ'iz olmadığına yedimde fetvâ-yı şerîfe olmağın

mûcebince mezbûr Ali Bey da‘vâdan men’ olunup yedime dört kıt’a hüccet-i şer‘iyye virilmiştir [silik] nazar olunup mûceblerince mezbûr Mustafa Bey dahi da‘vâdan men’ olunsun deyüp kelâmına muvâfık fetvâ-yı şerîfe ve mûmâ-ileyh Seyfullah Efendi hatt ve hatemini müştemile ve sene hamse ve ‘işrîn ve elf Rebi‘ulevveli ve âhiri ile müverraha mazmûnları mezbûr Pero’nın takrîr-i meşrûhına mutâbık dört kıt’a hüccet ibrâz idüp her birine nazar olunup mezbûr Mustafa Bey muvâcehesinde kırâ’et olundıkda mezbûr Mustafa Bey zikr olunan hüccetler mezbûr Ali muvâcehesinde olduğın inkâr idicek mezbûr Pero’dan zikr olunan hüccetlerin mazmûnlarına muvâfık beyyine taleb olundıkda udûl-i müslimînden Pîrî bin Abdün-nebi ve Receb [bin] Aydın ve Mehmed bin Abdi nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘-i şerîfe hâzırûn olup gibbe’l-istişhâd fi’l-vâkı’ mezbûr Ali Bey zimmiyûn-ı mezbûrûnın harâclarında mezbûr Pero kethüdâdan vech-i muharrer üzre taleb idüp mahkeme-i mezbûrede nâ’ibü’ş-şer’ mûmâ-ileyh Seyfullah Efendi huzûrunda ikisi târih-i mezbûrda mürâfa’a olduklarında mezbûr Pero kethüdâ zimmiyûn-ı mezbûrûnın vech-i muharrer üzre helâk olduklarını mezbûr Ali Bey muvâcehesinde şühûd-ı mezbûre şehâdetleriyle isbât eyleyüp fetvâ-yı şerîfe mûcebince mezbûr Ali Bey da‘vâdan men’ olundu biz hâzırlar idik zikr olunan dört kıt’a hüccetler mezbûr Ali Bey’in muvâcehesinde olmuştır mazmûnlarına biz şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü zikr olunan hüccetlerin mazmûnlarına muvâfık edâ-i şehâdet-i şer‘iyye itdiklerinde gibbe’t-ta’dîl ve’t-tezkiyye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı’a oldukda mûcebiyle mezbûr Mustafa Bey dahi fetvâ-yı şerîfe mûcebince da‘vâdan men’ olundu hurrirre fi evâsıtı şehri Rebi‘ilevvel li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

Şaban bin Hamza, Mehmed bin Abdullah, Ali bin Ahmed, Halil bin Ferhad, Yusuf bin Murad, Ramazan bin Zekeriyâ.

296 - 1617 (1026) Galata 42: 9b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Padişah tarafından yaptırılan bir caminin Galata’daki vakıf reayasının voyvodası olan Süleyman Ağa’nın vekili Hasan Bey, Kurt

Bey ile birlikte mahkemededir. Hasan Bey'e göre, daha önce Galata bölgesinin ihtisablık görevini (zabıtalık görevi) Süleyman Ağa, aylık 12.000 akçe karşılığında Davut Çavuş'a vermiştir. Şimdi Kurt Bey'in bu görev için aylık 15.000 akçe teklif ettiğini belirten Hasan Bey, müvekkilinin bu görevi Davut Çavuş'tan alarak yıllık 180.000 akçe karşılığında Kurt Bey'e verdiğini söyler. Hasan Bey'in sözlerini Kurt Bey'in onaylamasından sonra yapılan tayin sicile kaydedilir.

Hasan Bey, legal agent of Süleyman Ağa, the vaivode of the subjects of a mosque waqf in Galata established by the Sultan, is in court with Kurt Bey. According to Hasan Bey, Süleyman Ağa had appointed Davut Çavuş as the market police (ihtisab, zabıta) in exchange for 12,000 akçe per month. Subsequently, Kurt Bey offered 15,000 akçe per month for the post. Hasan Bey states that his client is now recalling Davut Çavuş and appointing Kurt Bey in his place for 180,000 akçe per annum. Kurt Bey corroborates Hasan Bey's testimony. The court registers the reappointment.

Hâlen sa'âdetlü atûfetlü pâdişâh-ı zıllüllâh eyyedehu'llâhü te'âlâ hilâfetuhû hazretlerinin binâ eyledikleri câmi'-i şerîfleri evkâfından olup mahmiyye-i Galata'da olan re'âyâsının hâlen voyvodası olan umdetü'l-emâcid ve'l-ekârim Süleyman Ağa bin Abdülmennân tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup Kurd Reis bin Abdullah ve Ali bin Ali nâm kimesneler şehâdetleri ile hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında vekâleti sâbite olan fahrü'l-akrân Hasan Bey bin Abdullah mahfel-i kazâda işbu hâmilü'l-kitâb Kurd Bey bin Abdullah el-Yesârî mahzarında takrîr-i kelâm idüp evkâf-ı mezbûreden mahmiyye-i mezbûre ihtisâbını müvekkilim mezbûr Süleyman Ağa mukaddemâ Davud Çavuş nâm kimesneye her ayda on iki bin akçeye der-uhde eylemişidi hâlen merkûm Kurd Bey üç bin akçe ziyâde ile ayda on beş bin akçeye kabûl itmeğin müvekkilim mezbûr Süleyman Ağa zikr olunan ihtisâbı târih-i kitâbdan sene-i kâmile tamâmına yüz bin ve seksen bin akçeye merkûm Kurd Bey'e der-uhde idüp ol dahi kıstu'l-yevmini her re's-i şehride cânib-

i vakfa edâ itmek üzere iltizâm ve kabûl eyledi didikde vekîl-i mezbûrın ikrâr-ı meşrûhını mezbûr Kurd Bey bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğin mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehri Rebî'îlâhîr li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed bin Abdullah el-çukadar, Veli bin Turmuş, Receb bin Aydın, Mehmed bin Ahmed ve gayruhum.

297 - 1617 (1026) Galata 42: 16a/2 Dava / *Adjudication*

Midilli kazası sakinlerinden Digni isimli Hıristiyan, el-Hac İlyas karşısında mahkemeye çıkar. Digni, Midilli'deki bir bağına İlyas'ın haksız yere el koyduğu gerekçesiyle İlyas'tan davacı olur. Mahkeme İlyas'a görüşünü sorar. İlyas, Digni'nin kocası Mihal'de cizye vergisinden dolayı 300 akçe alacağı olduğunu, bölge halkının da bu borç karşılığında söz konusu bağ gereksiz yere kendisine rehin verdiklerini söyler. Sunulan gerekçeye göre bağa el konulamayacağına karar veren mahkeme, davalı İlyas'a söz konusu bağdan el çekmesini söyler.

Digni, a Christian resident of the Midili district, sues el-Hac İlyas. She claims that İlyas has unlawfully confiscated a vineyard of hers in Midilli. Questioned by the court, İlyas states that Digni's husband Mihal has a 300 akçe cizye tax debt, and that the residents of the region pawned the vineyard in exchange for this obligation. Examining the stated reason, the court decides that İlyas should not have confiscated the vineyard. In conclusion, the court instructs the defendant İlyas to return the vineyard to its rightful owner.

Midilli Kazâsı'na tâbî' Anamota [?] nâm karyeden Digni bint-i Manol nam nasrâniye mahfil-i kazâda zikri âtî olan bâğa vâzî'u'l-yedd idüğü şer'an sâbit olan el-Hâc İlyas bin Ramazan mahzarında üzerine da'vâ idüp karye-i mezbûrede vâkî' Tavşanyeri nam

mevzi'de vâki' bir tarafı benim bâğım ve bir tarafı Perdaş veled-i Manol bağı ve bir tarafı Yoradi veled-i [boş] bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bir kıt'a mülk-i mahzım olan bağıma mezkûr el-Hâc İlyas bi-gayr-ı vech-i şer'î vaz'-ı yed idüp tasarrufıma mâni' olur hâlen yed-i âdiyesi kasr olunup ihkâk-ı hakk olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezkûr el-Hâc İlyas cevâbında fi'l-vâki' bâğ-ı mahdûd-ı mezkûr müdde'îyye-i mezbûre Digni'nin mülk-i mahzı olup bundan akdem merkûmenin zevci Mihâl veled-i Manol nâm zimmînin üç yüz akçe cizyesiyçün karye-i mezbûre ahâlîsi bana bâğ-ı mezkûr fuzûlî rehn vaz' eylediler deyüp lâkin mezbûr el-Hâc İlyas'ın vech-i muharrer üzre cevâbı nâ-meşrû' olmağın i'tirâfı üzre zikr olunan bağdan kasr-ı yed içün tenbîh olunup mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min Cumâde-lûlâ li-sene sitte ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Pîrî bin Abdünnebi, Şaban bin Hamza, Receb bin Aydın, Yakomi veled-i el-Hayyât, Manol el-Hayyât.

298 - 1617 (1026) Galata 42: 32b/3 Tescil işlemi / Registration

Kapıdağı nahiyesinden Baba Ramba, Breşkova ile birlikte mahkemeye gelir. Baba Ramba, kullanım haklarını elinde bulundurduğu iki tarlasını, timarlı sipahinin (sahib-i arz) izniyle 800 akçeye Breşkova'ya devrettiğini söyler. Breşkova, Baba Ramba'nın sözlerini doğrular. Mahkeme bu devir (tefviz) işlemi onaylar.

Baba Ramba of the Kapıdağı district is in court with Breşkova. The former states that for 800 akçe he has transferred to Breşkova the usufruct rights of two fields, with the permission of the timariot (sahib-i arz). Breşkova corroborates Baba Ramba's account. The court registers the transfer (tefviz).

Nahiye-i Kapıdağı'nda Mihayna nâm karyeden Baba Ramba veled-i Yanos nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîfde işbu râfi'u'l-kitâb

Breşkova veled-i Yorgi nâm zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûre kurbünde Balaklos nâm karyede vâki' bir tarafından İstemasno bağı ve bir tarafdand İstemad nâm zimmî tarlası ve bir tarafdand İstiradi Feyred tarlası ve bir tarafdand dere ile mahdûde bir kıt'a ve yine mevzi'-i mezbûrda vâki' bir tarafdand Todorî bağı ve bir tarafdand İstemad tarlası ve bir tarafdand Yorgo tarlası ve bir tarafdand tarîk-i âmm ile mahdûde bir kıt'a taht-ı tasarrufunda tarlalarımın hakk-ı tasarrufunı sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Breşkova'ya tefvîz idüp ol dahi tefevvüz-i kabûl idüp mukâbele-i tefvîzde mezbûrun yedinden sekiz yüz fiddî râyic fi'l-vakt akçe alup kabz eyledüm ba'de'l-yevm zikr olunan tarlaların hakk-ı tasarrufları mezbûr Breşkova tasarruf eylesün didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhın el-mukarrûn-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk itdükde mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-taleb ketb olundı cerâ zâlik fî evâsıtı Cumâdelûlâ li-sene sitte ve 'iş-rîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Receb bin Aydın, Piri Abdullah, Mehmed bin Abdi, Karmanoz, Kominoz, Anastaş, Çakfo, Aleksandre.

299 - 1617 (1026) Galata 42: 34b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Kemal, İsa ile birlikte mahkemeye gelerek dokuz bölümden oluşan tarlanın kullanım haklarının yarısının İsa'ya, diğer yarısının da iki kardeşiyle birlikte kendisine ait olduğunu söyler. Kemal, kardeşleriyle ortak olarak ellerinde bulundurdıkları yarı hisseden kendisine ait üçte birlik bölümünü timarlı sipahinin (sahib-i arz) de izniyle 3000 akçeye İsa'ya devretmiştir. İsa da Kemal'in ifadesini doğrular. Mahkeme bu devir işlemini sicile kaydeder.

Kemal goes to court with İsa. He states that half of the usufruct rights of a field whose ownership is divided into nine shares belongs to İsa and the other half jointly to him and his two brothers. Kemal has transfered to İsa his third-share of the half-share he jo-

intly owns with his brothers for 3000 akçe, with the permission of the timariot (sahib-i arz). İsa corroborates Kemal's account. The court registers the transfer.

Kemal bin [...] meclis-i şer' de İsa bin el-Hâc Zülfikar mahzarında ikrâr idüp Anadolu'da Hisaröni Kazâsı'nda Çatalağzı nâm kar-yede vâki' her birinin hudûdî lede'l-cîrân ma'lûme olan dokuz kıt'a tarlanın tasarruf-ı nısf-ı şâyi'i mezbûr İsa'nın ve nısf-ı şâyi-i âharı karındaşlarım Bayram ve Mahmud ile ale'l-iştirâki's-seviyye benim olmağın hâlen biz vech-i muharrer üzre nısf-ı şâyi-i âhar-dan sülûs hissenin hakk-ı tasarrufunı ma'rifet-i sâhib-i arzı ile mezbûr İsa'ya tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde mezbûrun yedinden üç bin akçe alup kabz idüp hisse-i mezbûreyi mahallinde zabta mezbûrları taslît eyledüm zikr olunan tarlalarda benim alâkam kalmadı hisse-i mezbûreyi mezbûr İsa mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîk vicâhen mâ-vaka'a ketb olundu hurrire fî evâsıtı Cumâdelû-lâ li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan bin Ramazan, Ali bin Hacı, Mehmed bin Hasan, Ferhad bin Pervane ve gayruhum.

300 - 1617 (1026) Galata 42: 57b/2 Dava / Adjudication

Galata'da toplanan tartı vergisi (rûsum-ı kantariye), padişahın İstanbul'da yaptırmakta olduğu caminin vakfına aktarılmaktadır. Bu vergiyi toplamakla görevli Osman Çelebi, Zafir ve Yorgi karşısında mahkemeye çıkar. Osman Çelebi, Galata'da tartılan malların 10 vukıyyeden fazlasının devlet tartısıyla tartılması ve satandan bir akçe, alandan da 0,5 akçe vergi kesilip söz konusu vakfa aktarılmasının emr-i şerifle bildirildiğini söyler. Adı geçen Hristiyanlar, emr-i şerife aykırı olarak 800 vukıyye demiri kendi tartılarıyla tartmışlardır. Görüşleri sorulduğunda Zafir ve Yorgi, Osman Çelebi'nin savını doğrularlar. Mahkeme, Zafir ve Yorgi'yi emr-i şerife uymaları konusunda uyarır. İşlem sicile kaydedilir.

The weighing tax (rüsum-ı kantariye) revenues collected in Galata are transferred to the waqf of a mosque being built by the Sultan in İstanbul. Osman Çelebi, collector of weighing tax, sues Zafir and Yorgi. According to a Sultanic order (emr-i şerif), in Galata all goods weighing more than 10 vukıyye should be weighed using state scales, with the seller and buyer paying 1 and 0.5 akçe tax, respectively, to be transferred to the mosque waqf. The Christians in question acted against the Sultanic order in weighing 800 vukıyye iron in their own scale. Questioned by the court, Zafir and Yorgi accept Osman Çelebi's claim. The court instructs them to obey the Sultanic order, and registers the instruction.

Devletlü ve sa'âdetlü pâdişâh-ı İslâm hallede'llâhu mülkehû ilâ kıyâmi's-sâ'a ve sâ'ati'l-kıyâm hazretlerinin hâlen mahmiyye-i İstanbul'da binâ ve inşâ eyledikleri câmi'-i şerîf evkâfından olan mahrûsa-i Galata'nın rüsûm-ı kantâriyyesinin zâbıtı Osman Çelebi bin Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde Zafir veled-i Nikola ve Yorgi veled-i Nikola nâm zimmîler mahzarlarında takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i mezbûrede kabbânlarda ve taşrada vezn olunan metâ'ın on vakıyyeden ziyâdesi mîrî kantâr ile vezn olunup bir akçe satandan ve yarım akçe alandan vakf-ı şerîf içün resm olunmak ta'yîn olunup sâhibleri kendü kantârlarıyla vezn eylemeğe men' olunup bu bâbda yedimizde emr-i şerîf var iken hâlen mezbûrân zimmîler hilâf-ı emr-i şerîf kendü kantârlarıyla sekiz yüz vakıyye demir vezn eylemişlerdir mezbûrâna suâl olunup cevâbları tahrîr olunmak taleb iderim didikde fi'l-vâki' mezbûrun yedinde olan emr-i şerîfde vech-i muharrer üzre mestûr ve mukayyed olmağın mezbûrâna suâl olundukda mezbûrân zimmîler sekiz yüz vakıyye demiri kendü kantârlarıyla vezn eylediklerin mu'terifler olmağın te'dîb olunup ba'de'l-yevm ber-mûceb-i emr-i şerîf on vakıyyeden ziyâde olan metâ'ı kendü kantarlarıyla vezn itmeyüp mîrî kantâr ile vezn olunmak üzre tenbîh olundı cerâ zâlik fi'l-yevmi's-sâmin 'aşer min Cumâdelâhîr li-sene sitte ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Piri bin Abdünnebi, Mehmed bin Abdi, Hızır bin Bayram.

دولت و سعادت و ملوک و اشراف اسلام حذر الله ملک الی قیام اباحه و سانه
 العیام حصه یسک حاله الله استانبولده بنادنت المذکری باج شریف
 او قاضی اولان خود غلط نیک رسوم فنطاریه سنگ قنایطی عثمان
 خضر ابنه بنور کلام ایدوب محمد یورون قبانده و طش و ده وزن اولان
 متاعکله دین زیاد سی موی فنطاریه وزن اولسوب بر اقمه صانان
 و بارم الحه الانین وقف شریف ایون رسم التخی نقیص الموم صاحبی
 کند و فنطاریه وزن ابلکشیخ اولسوب یو باید بر وزن ۱۰۰۰۰ شریف و اراکین
 حاله بنوزان دینیم خلاف امر شریف کند و فنطاریه وزن سکر نور و فنه
 در وزن ابلکشیخ در وزن نورانه سوال اول بنوب جوابی عمر الموم
 طلب ایدرم دیگر که فی الواقع مملوک بر وزن اولان امر شریف و دم
 عمر اوزر شرفور و معبد اولان غنی منابوزانه سوال اول شرفور و نوران
 دیمیل مکر نور و دیمه امری کند و فنطاریه وزن ابلکشیخ معتر قلم اولان غنی
 نابوب اولسوب بعد الموم بر موجب امر شریف اون دین زیاد اولان
 متاعی کند و فنطاریه وزن ابلکشیخ موی فنطاریه وزن اولنمق اوزر
 تنبیه اولنمق در وزن فی الموم التام شرف من حمادی الام لسه و غیره
 سر/عمر السی محمد/عبدی حم/بر

Galata 42 numaralı sicil defterinde 57b/2 kodlu hüküm.

Facsimile of case 57b/2, Galata court register 42.

301 - 1617 (1026) Galata 42: 57b/3 Tescil işlemi / Registration

Eski Trablus Beylerbeyi Mehmet Paşa'nın vekili Ali Bey, Anber adlı Hristiyan ile birlikte mahkemeye gelir. Mehmet Paşa gemisini içindeki araç ve gereçleriyle birlikte 80.000 akçeye Anber'e satmış olup, Anber paranın tamamını Ali Bey'e vermiştir. Anber, Ali Bey'i doğrular. Mahkeme de bu satış işlemini sicile kaydeder.

Ali Bey, legal agent of the former governor-general (beylerbeyi) of Trablus (Tripoli) Mehmet Paşa, goes to court with Anber, a Christian. Mehmet Paşa has sold his ship and its equipment to Anber for 80,000 akçe. Ali Bey has collected the total from Anber. Anber corroborates Ali Bey's account. The court registers the sale.

Sâbıkâ Mağrib-i Trablus Beylerbeyisi olan emîru'l-ümerâi'l-ki-râm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm Mehmed Paşa ibn Abdüsselam tarafından husûs-ı âti'z-zikre vekîl olup vekâleti Murad bin Abdullah ve Ali Reis bin Abdullah şehâdetleriyle hasm-ı câhid mahzarında şer'an sâbite olan Ali Bey ibn Memi meclis-i şer'-i şerîfde işbu râfî'u'l-kitâb Anber veled-i Anton nâm zimmî mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilim mezbûr Mehmed Paşa'nın mülki olup yürüten demekle ma'rûfe olan yirmi iki zirâ sefînenin beş kıt'a demüri ve bir sandalı ve sâir beynlerinde ma'lûme âlâtı ile mezbûr Anbere hâlen bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile vekâletim hasebiyle seksen bin fiddî râyic fi'l-vakt akçeye bey' ve teslîm idüp mezbûr Anber dahi iştirâ ve tesellüm itdikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr seksen bin akçeyi mezbûr Anber'in yedinden bi't-tamâm bi'l-vekâle alup kabz eyledim ba'de'l-yevm sefîne-i mezkûre mezbûr Anber'in mülk-i müştêrâsıdır didikde vekîl-i mezbûr Ali Bey'in vech-i muharrer üzre cârî olan ikrârın el-mukarrün-lehü'l-mezbûr bi'l-muvâcehe tasdîk itdükde mâ-vaka'a sebt olundu hurri-re fi 18 Cumâdelâhire

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Çelebi el-mü'ezzin, Kudret Ağa ibn Abdullah el-muhtesib, Yusuf Bey ibn el-cündî, Mehmed Bey ibn Mustafa el-cündî, Piri bin Abdullah, Yusuf [...], Mehmed bin Abdi, Receb bin Aydın.

302 - 1617 (1026) Galata 42: 59b/2 Tescil işlemi / Registration

Yani, Galata'daki Müeyyedzade Mahallesi'nin avarız vergisinin karşılanması için vakfedilmiş paranın mütevellisi Yahya ile birlikte mahkemeye gelir. Yani, adı geçen vakfa toplam 13.500 dirhem

borcu olduğunu, bu paranın 1500 dirheminin faiz (çuka bedeli olarak ifade ediliyor) olduğunu söyler. Yani, bu borcunu bir yıl içinde ödeyecektir. Bataşna adındaki Hristiyan, paranın tamamına kefil olmuştur. Mahkeme de bu işlemi sicile kaydeder.

Yani is in court with Yahya, mutawalli of funds endowed for payment of extraordinary tax (avarız) of the Müeyyedzade neighborhood in Galata. Yani states that he owes the waqf 13,500 dirhem, including 1500 dirhem as interest (mentioned as the price of broad cloth). Yani will make restitution in one year. Bataşna, a Christian, serves as surety for the whole debt. The court registers the transaction.

[Orijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

303 - 1617 (1026) Galata 42: 60a/4 Tescil işlemi / Registration

Mahsolya, Mihal ile birlikte mahkemeye gelir. Mahsolya, on yıl önce bir bahçesini içindeki su kuyusu ve beraberindeki boş arsa ile birlikte Mihal'e hibe ettiğini söyler. Mahsolya, şimdi söz konusu boş arsanın kullanım hakkını da timarlı sipahi (sahib-i arz) izniyle Mihal'e devrettiğini (tefviz) sözlerine ekler. Mihal, Mahsolya'nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Mahsolya is in court with Mihal. The former states that ten years ago she had donated to Mihal a garden, the well in it, and an adjoining empty plot of land. Now she also transfers (tefviz) the usufruct right of the land to Mihal with the permission of the timariot (sahib-i arz). Mihal corroborates Mahsolya's account. The court registers these transactions.

Galata hâricinde Beyoğlu Sarayı Mahallesi sâkinelerinden Mahsolya bint-i Sivasto nâm zimmî meclis-i şer'î şerîfde işbu râfi'û'l-kitâb Mihal veled-i Manol nâm zimmî mahzarında ikrâr ve

takrîr-i kelâm idüp mahmiyye-i mezbûre hâricinde Hadim Beyler nâm mevzi’de vâki’ bir tarafı Nikola veled-i Koli mülküne ve bir tarafeyni tarîk-i âmm ve bir tarafı Mehmed Bey mülküne ile mahdûd olan mülk bâğçemi ve bi’r-i mâi ve bir mikdâr arz-ı hâliyesiy-le târîh-i kitâbdan on yıl mukaddem mezbûr Mihal zimmîye hibe-i sahîha-i şer’iyye ile hibe idüp mezbûr Mihal zimmî dahi zikr olunan bâğçeyi kabz ve tasarruf itdikden sonra zikr olunan arz-ı hâliyenin dahi hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma’rifetiyle mezbûr Mi-hal zimmîye tefvîz idüp ol dahi tefevvüz-i kabûl eyledi ba’de’l-yevm hudûd-ı mezbûre ile mahdûd olan bâğçe ve arz-ı hâliye mezbûr Mihal zimmînin tasarrufunda olsun didikde gıbbe’t-tasdîk mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olundı tahrîren fî evâhiri Cumâdelûlâ li-sene sitte ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Receb bin Aydın, Mehmed bin Ali, Ali bin İslam, el-Hâc Ali bin Ahmed ve gayruhum.

304 - 1617 (1026) Galata 42: 65a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Fatma Hatun, oğlu Mehmet Çavuş ile birlikte mahkemeye gelir. Fatma Hatun, Galata’ya bağlı iki köyde bulunup kullanım haklarını elinde bulundurduğu iki çayırını, timarlı sipahinin (sahib-i arz) izniyle oğlu Mehmet Çavuş’a devrettiğini (tefviz) söyler. Mehmet Çavuş annesi Fatma Hatun’u doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Fatma Hatun goes to court with her son Mehmet Çavuş. She states that she has transferred (tefviz) to her son the usufruct rights of two meadows located in two villages of Galata, with the permission of the timariot (sahib-i arz). Mehmet Çavuş corroborates his mother’s account. The court registers the transaction.

Kostantiniyye’de Mîmar Kemal Mahallesi’nde sâkine Fatıma bint-i Nasuh Kethüda oğlu Mehmed Çavuş ibn Kadri Ağa mahza-

rında ikrâr-ı tav'î idüp Galata Kazâsı'nda Sarıyer nâm karyede vâ-ki' hudûdunun bir tarafı Mehmed Bey ibn [boş] bağı ve bir cânibi uncıbaşı bâğına ve bir cânibi Mustafa Ağa ibn Abdullah bağına ve bir cânibi tarîk-i âmma müntehî olan çayırımı karye-i mezbûre toprağında beyne'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a çayırımı ve yine kazâ-i mezbûrede Yerli Köyü'nde ma'lûmu'l-hudûd çayırımı ma'rifet-i sâhib-i arz ile tasarrufunu oğlum mezbûr Mehmed Çavuş'a tefvîz eyledim didikde gibbe't-tasdîk vicâhen mâ-vaka'a ketb olundı hurrire fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

El-mezbûrûn

305 - 1617 (1026) Galata 42: 69b/2 Tescil işlemi / *Registration*

Muhyittin Halife Mahallesi'nde oturan Saliha Hatun, ölen imam Mahmut Halife'nin oğlu Mustafa ile birlikte mahkemeye gelir. Saliha Hatun, adı geçen mahallenin avarız vergisi giderlerini karşılamak için 2000 akçe vakfetmek istemiş, ancak aralarında imam Mahmut'un bulunduğu birkaç mahalleli mahallenin bu paraya gereksinim duymadığını söylemişlerdir. Bunun üzerine parayı, Kuran okunması için vakfederek imam Mahmut'a vermiştir. Saliha Hatun, parayı mütevellîye teslim etmediği ve vakfiyeyi tescil ettirmediği için vakfın geçersiz olduğunun anlaşıldığını, bu arada imam Mahmut'un öldüğünü belirtir. Saliha Hatun, daha sonra parasını geri almak için Mustafa'ya dava açmış, ancak parasını alamamıştır. Şimdi ise paranın 700 akçesini Mustafa'dan almıştır. Kalan 1300 akçeyi, Mustafa'ya 1300 akçe borcu olan İslamzade Mehmet, Saliha Hatun'a ödemeyi taahhüt etmiştir.

Saliha Hatun, a resident of the Muhyittin Halife neighborhood is in court with Mustafa, son of the late prayer leader (imam) Mahmut Halife. She states that when she attempted to endow 2000 akçe for the payment of the neighborhood's extraordinary tax (avarız), some residents of the neighborhood, including pra-

yer leader Mahmut, mentioned that they did not need the money. She then endowed the money for Quran reading and handed it over to prayer leader Mahmut. Alas, since she neglected to give the money to the mutawalli and failed to have the waqf charter (vakfiye) registered, the waqf was annulled. In the meantime, prayer leader Mahmut passed away. Earlier Salih Hatun unsuccessfully sued Mustafa to reclaim her money. Now, she says, she has collected 700 akçe from Mustafa. Further, it has been agreed that the rest will come from İslamzade Mehmet, who owes Mustafa 1300 akçe.

Kasaba-i Tophâne'de Muhyiddin Halife Mahallesi sâkinelerinden Salih Hâtun ibnet-i Mustafa meclis-i şer' de mahalle-i mezbûrede imâm olup bundan akdem fevt olan Mahmud Halife'nin sulbî oğlu Mustafa muvâcehesinden ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp bundan [akdem] mahalle-i mezbûre avârızıyçün iki bin akçe vakf idüp ahâlî-i mahalleden birine def' ve teslîm murâd itdiğimde mezbûr Halife ve ehl-i mahalleden birkaç âdem mahalle-i mezbûrenin avârız vakfına ihtiyâc yokdur âhar cihete vakf eyle didiklerinde Sûre-i Amme tilâvetiyçün vakf idüp mezbûr Mahmud Halife'ye def' ve teslîm eylemişidim teslîmi ile'l-mütevellî ve tescîl bulunmayup vakf sahîh ve lâzım olmamağla mezbûr Mahmud Halife fevt oldukda sâlifü'z-zikr iki bin akçeyi merkûm Mustafa'dan da'vâ ve taleb itmişidim el-hâletü hâzihî meblağ-ı mezbûrun yedi yüz akçesini merkûm Mustafa yedinden alup ve kabz idüp ve bin üç yüz akçesini dahi merkûm Mustafa'nın İslamzâde Mehmed Efendi'nin hakkı olan bin üç yüz akçeyi üçümüz bir meclisde iken bana havâle idüp ben dahi kabûl eyledim meblağ-ı mezbûr bin üç yüz akçeden merkûm Mustafa zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı didikde mezbûre Fatîma'nın ikrârını merkûm Mustafa tasdîk itmeğın vâki' hâl kayd olundı fî evâyili Recebi'l-ferd sene 1026

Şühûdü'l-hâl

Mahmud bin Ahmed, Ömer bin Ahmed, İsmail bin Abdullah, Musalli bin Ali, İsa Ağa, Mustafa bin Abdullah, Piri bin Abdullah.

306 - 1617 (1026) Galata 42: 72a/3 Dava / Adjudication

Donanmada (donanma-yı hümayun) görevli olan Mahmut Kaptan'ın vekili Yahya Çelebi, Cafer karşısında mahkemeye çıkar. Yahya Çelebi, Karadeniz'e gönderilen donanmaya kürekçi gerektiğinde, Mahmut Kaptan'ın bu iş için Cafer'i seçtiğini, ancak Cafer'in Mahmut Kaptan'dan 1630 akçe alarak ortadan kaybolduğunu ileri sürer. Görüşü sorulduğunda Cafer, vekil Yahya Çelebi'nin savını doğrular. Sonuçta mahkeme davalı Cafer'i parayı geri vermesi konusunda uyarır.

Yahya Çelebi, legal agent of Mahmut Kaptan, a member of the navy (donanma-yı hümayun), sues Cafer. The plaintiff states that when the Black Sea (Karadeniz) navy needed an oarsman, Mahmut Çelebi appointed Cafer to the job. Yet, after taking 1630 akçe from Mahmut Kaptan, Cafer disappeared. Questioned by the court, Cafer corroborates legal agent Yahya Çelebi's account. The court instructs Cafer to pay back the money.

Mahrûsa-i Galata sükkânından olup hâs reislerden olan Mahmud Kapudan bin Hamza tarafından husûs-ı âtiye vekil olup vekâleti nehc-i şer'î üzre hasm-î câhid mahzarında şer'an sâbite olan Yahya Çelebi bin Abdülkadir meclis-i şer'î şerîfde Cafer bin Abdullah mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüp işbu târîh-i kitâb senesi Karadeniz'e fermân olan donanmâ-yı hümayûn için bedel kürekçi tutulmak lâzım gelmeğin mezbûr Mahmud Kapudan mezbûr Cafer bin altı yüz otuz akçesini müvekkil-i mezbûr Mahmud Kapudan'dan alup kabz eylemiş idi ba'dehûm mezbûr Cafer firâr idüp edâ-i hıdmet eylememenin meblağ-ı mezbûr bin altı yüz otuz akçeyi bi'l-vekâle mezbûrdan taleb iderim didikde gibbe's-suâl mezbûr Cafer cevâbında fi'l-vâki' müvekkil-i mezbûr kapudan vech-i muharrer üzre beni iki bin akçe kürekçi tutup meblağ-ı mezbûrdan bin altı yüz otuz akçesini mezbûrun yedinden alup kabz eylemiş idim ba'dehû firâr idüp edâ-yı hıdmet eylemedüm meblağ-ı mezbûr vekil-i mezbûra edâ ideyim deyü itirâf itmeğin itirâfı

mûcebince meblağ-ı mezbûrî vekîl-i mezbûra edâya mezbûr Cafer'e tenbîh olunup mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı tahrîren fî evâyili Recebi'l-mürecceb li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Piri bin Abdünnebi, Mehmed bin Abdi, Yusuf bin Murad ve gayruhum.

307 - 1617 (1026) Galata 42: 74b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Midilli'de ölen Yorgi'nin oğullarından Manol ve Preşkova, diğer oğlu Aralo ile birlikte mahkemeye gelirler. İki kardeş, babalarından kendilerine iki tarlanın kullanım hakkının miras kaldığını söylerler. Manol ve Preşkova, bu tarlalardaki haklarını timarlı sipahinin de izniyle (sahib-i arz) 5000 akçeye kardeşleri Aralo'ya devretmişlerdir. Aralo kardeşlerinin ifadelerini doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Manol, Preşkova and Aralo, sons of the late Yorgi who died in Midilli (Mitilini), go to court. The first two brothers state that they have inherited the usufruct rights of two fields from their father. With the permission of the timariot (sahib-i arz), they have transferred their rights to their brother Aralo for 5000 akçe. Aralo corroborates his brothers' account. The court registers the transaction.

Cezîre-i Midilli'de Molova Kazâsı'na tâbi' Petro nâm karyeden olup bundan akdem hâlik olan Yorgi'nin oğulları Manol ve Aralo ve Preşkova nâm zimmiler meclis-i şer'-i şerîfde hâzırûn olup mezbûr Manol ve Preşkova karındaşları Aralo mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Yorgaki mülküne ve bir tarafı tarlasına ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bir kıt'a ve yine karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı Pariloga bağçesine ve bir tarafı Yanaki bağçesine ve bir tarafı dere yolu ile mahdûd olan iki kıt'a tarlaların hakk-ı tasarrufı babamız mezbûrdan üçü-

müze intikâl eylemişidi el-hâletü hâzihî zikr olunan tarlalardan biz hisselerimizin hakk-ı tasarrufını mezbûr Aralo'ya sâhib-i arz ma'rifetiyle tefvîz idüp mukâbele-i tefvîzde mezbûrun yedinden beş bin akçe alup kabz eyledük ba'de'l-yevm zikr olunan tarlaların hakk-ı tasarrufları mezbûr Aralo'nundur mutasarrıf olsun didüklerinde mukırrân-ı mezbûrânın ikrârlarını mezbûr Aralo bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-vaka'a ketb olundu hurrire fî evâyili Recebi'l-mürecceb seneti'l-mezbûre

Şühûdü'l-hâl

Hasan Bey bin Abdullah, Abdülkerim Bey ibn Cafer, Hasan Beşe ibn Murad, Nakro veled-i Maranko, Simanko veled-i Kostantin, Dimitri veled-i Vasil, Yani veled-i Savasto, Yanaki veled-i Cano, Manol veled-i Fotine ve gayruhum mine'l-hâzırîn.

308 - 1617 (1026) Galata 42: 80a/1 Resmi yazışma / *Official correspondence*

Yenice Kalesi gözcüsü (dizdarı) Mustafa, padişaha giderek Boğazkesen Kalesi'nin önünden geçen gemilerden alınan verginin şimdiye kadar o kalenin gözcüsünce toplandığını ve gelirin beşte birinin Yenice Kalesi gözcüsüne verildiğini bildirir. Mustafa, bu uygulamanın bozulduğunu ve Boğazkesen Kalesi gözcüsünün verginin tamamını kendisine ayırdığını söyler. Mustafa, uygulamanın eskiden olduğu gibi sürmesi için Vezir-i Azam Halil Paşa'dan bir ruus belgesi aldığını belirterek, bu belge gereğince kendisine emr-i şerif verilmesini padişaktan ister. Padişah Galata Kadısı'na yazdığı fermanla, uygulamanın eskisi gibi sürdürülmesini emrediyor.

Mustafa, the sentinel (dizdar) of the Yenice Castle, goes to the Sultan to state that the sentinel of the Boğazkesen Castle has been collecting taxes from ships passing through and giving a fifth of the revenue to the sentinel of the Yenice Castle. This arrangement is now being violated, he says, as the sentinel of the Boğazkesen Castle is keeping the tax revenue in its entirety. Mustafa requests

a Sultanic order (emr-i şerif) from the Sultan on the basis of a rus document he received from the Grand Vizier (Vezir-i Azam) Halil Paşa. He would like the Sultanic order to require resumption of the old arrangement. The Sultan thus sends an imperial decree (ferman) to the judge of Galata, demanding the same.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'de-nü'l-fazl ve'l-yakîn hüccetü'l-hakk ale'l-halk ecma'în vâris-i ulû-mi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevlânâ Galata Kâdısı zîde fezâilehû tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Yenice Kal'ası dizdârı olan dârend-e-i fermân-ı vâcibü'l-iz'ân Mustafa südde-i sa'âdetime gelüp bundan akdem Boğazkesen Kal'ası önünden geçen gemilerden alınan rüsûmâtı Boğazkesen Kal'ası dizdârı cem' idgelmeğin sonradan zıkr olunan rüsûmâtın hums-ı mahsûli Yenice Kal'ası dizdârına ta'yîn olunmağla gerü Boğazkesen Kal'ası dizdârı cem' idüp Yenice Kal'ası dizdârına özr olduğın bildirüp inâyet ricâ itmeğin zıkr olunan rüsûmâtın hums-ı mahsûli Yenice Kal'ası dizdârına virilmek bâbında hâlen vezîr-i a'zam ve serdâr-ı ekrem Halil Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâluhû tarafından sûret-i ru'ûs virildiğın bildirüp mûcebince emr-i şerîf virilmek ricâ itmeğin mûcebince amel olunmak emr idüp buyurdum ki emrim üzre hareket olunan rüsûmâtın hums-ı mahsûlünü müşârun-ileyh Yenice Kal'ası dizdârına vezîr-i a'zam tarafından virilen sûret-i ru'ûs mûcebince zabt itdirüp min ba'd Boğazkesen Kal'ası dizdârını dahi dahl ve ta'arruz itdirmiyesin şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın tahrîren fî evâhiri şehri Recebi'l-mürecceb li-sene sitte ve 'işrîne ve elf

Be-makâm-ı Kostantiniyye el-mahrûsa

309 - 1619 (1028) İstanbul 4: 3b/3 Tescil işlemi / Registration

Vezir-i azam Mehmet Paşa'nın vekili Mustafa Çelebi, Eyüp'teki Sultan Mehmet Han Medresesi öğretmenlerinden (müderresilerinden) Ali Efendi ile birlikte mahkemededir. Mustafa Çelebi, mül-

kiyeti Murat Efendizade Mustafa Vakfı'na ait olup kullanım hakkı Ali Efendi'de olan dört dükkânı Ali Efendi'den 50.000 akçeye devralır (tefviz). İşlem, vakfın mütevellisi Recep'in izniyle yapılır. Mahkeme de yapılan işlemi tescil eder.

Mustafa Çelebi, legal agent of Grand Vizier (vezir-i azam) Mehmet Paşa, is in court with Ali Efendi, a teacher at the Sultan Mehmet Han School (medrese) in Eyüp. Ali Efendi holds the usufruct rights of four stores belonging to the Murat Efendizade Mustafa Waqf. He transfers (tefviz) these stores to Mustafa Çelebi for 50,000 akçe, with the permission of mutawalli Recep. The court registers the transfer.

İşbu kitâb-ı müstetâb-ı sahîhü'l-mazmûn fasîhü'l-ünvân tahrîr ve imlâsına bâdî cenâb-ı [...] âlişân ve sadr-ı mesned-nişîn-i âsaf-nişân düstûr-ı ma'delet-şî'âr ve müşîr-i müşterî[...] hüsn-i burc-i ihtîşâm ve nâhid-i evc-i ihtirâm yümn-i dîn-i devlet emîn-i mülk ü millet mümehtid-i kavâ'id-i şer'-i mübîn mü'eyyid-i da'âyim-i dîn-i mübîn fânusu bihâr-ı devlet-i fâhire nâmus-ı esrâr-ı saltanat-ı zâhire vezîr-i a'zam ve sadr-ı mükerrem Mehmed Paşa [...] lâ-zâlet emânühû celâluhû fî sahâyifî'l-eyyâm-i mestûre ve [...] ikbâluhû ber tâcû's-sa'âde hâfika-i menşûre tarafı şereflerinden tasdik-i âti'l-beyâna vekîl olup vekâleti bi-mâ-hüve nehci's-sübût şer'an sâbite olan zü'l-kadri'l-celîl ve'l-hulku'l-cemîl Mustafa Çelebi ibn İsmail ile fudalâ-i mudakkikîn ve ulemâ-i muhakkikînden merkad-i ebâ Eyyüb el-Ensârî aleyhi rahmeti'l-bârî civârında Sultan Mehmed Han Medresesi müderrisi olan sâhibü'l-fezâ'il sâhib-i ezyâlî'l-fevâzıl câmi'-i ehâssü'l-mehâsin ve mehâsinü'ş-şemâ'il Ali Efendi bin Mehmed ile meclis-i şer'-i şerîf-i şâmihu'l-erkân ve mahfil-i dîn-i münîf-i râsihü'l-beyânda hâzır olduklarında müşârün-ileyh Ali Efendi takrîr-i kelâm ve bast-ı merâm idüp mahmiyye-i İstanbul'da Karaman-ı Küçük sûkında vâki' merhûm Murad Efendizade Mustafa Vakfı'ndan iki taraftan merhûm Hafız Ahmed Paşa Vakfı'na ve bir taraftan paşâyı müşârün-ileyh mülkine ve bir taraftan tarîk-i âmma müntehiyyi'l-hudûd olup icâre-i mu'accele ve sâhib-i vakfa yevmî

beş akçe icâre-i mü'eccele ile taht-ı tasarrufında olan dört bâb dükkân ve fevkinde üç bâb odaların hakk-ı tasarrufını bi'l-fi'l vakf-ı mezbûr mütevellîsi el-Hâc Receb bin Yunus Efendi ma'rifetiyle müşârûn-ileyh vezîr-i a'zam Mehmed Paşa hazretlerine tefvîz ve teslîm idüp anlar dahi mukabele-i tefvîzde bana elli bin nakd râyic fi'l-vakt fiddî Osmânî akçeye tefvîz itmekle meblağ-ı mezbûr elli bin akçeyi mukâbele-i tefvizde dest-i sa'âdet-bûslarından bî-kusûr alup kabz eyleyüp dekâkîn-ı mezbûrûnı teslîm itdim ba'de'l-yevm keyfe mâ-yeşâ ve haysü mâ-yahtâr mutasarrıf olsunlar deyü ikrâr-ı sahîh ve i'tirâf-ı mer'î ile ikrâr itdikde mukırr-ı merkûmın ikrâr-ı meşrûhını vekîl-i mezkûr Mustafa Halîfe bi'l-muvâcehe tasdîk ve şifâhen tahkîk itdikden sonra mütevellî-i vakf olan mûmâ-ileyh el-Hâc Receb dahi husûs-ı kazıyyeyi tahkîk ve kendüden sâdır olan ikrârı ve sadr-ı a'zam hazretlerine virdüğü tezkire-i mahtûme tasdîk idicek bu vesîka-i [...] temessük ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-îşrîn min şehri Saferi'l-hayr li-sene semân ve 'îşrine ve elf Şühûdü'l-hâl

Kıdvetü'l-kuzât eş-Şeyh Mehmed Efendi bin [boş] Yusuf Çavuş bin Bahşî, Nebi Efendi bin [boş], Mustafa bin Nasuh, Mahmud Ağa bin Hüseyin Halîfe, Mehmed Çavuş bin Musalli, Ali Efendi bin Mustafa, Cafer Çelebi bin Nurullah Çavuş, Yunus Bey bin Abdullah.

310 - 1619 (1028) İstanbul 4: 14a/2 Tescil işlemi / *Registration*

Boğdan voyvodası Gasir'in vekili Mihal, İngiliz elçisi Pavlo'nun vekili Dominiko ile mahkemededir. Gasir, müstemîn Pavlo'dan 1000 sikke altına bir kürk ve bir hançer satın almıştır. Mihal, müvekkilinin borcunu 120 gün sonra ödeyeceğini, kendisinin de Gasir'e kefil olduğunu söyler. Mihal'in bu sözlerini Dominiko onaylar. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Mihal, legal agent of Gasir, vaivode of Moldavia (Boğdan), is in court with Dominiko, legal agent of the English (müstemîn)

ambassador Pavlo. Gasir bought from Pavlo a fur and a stiletto for 1000 golden coins. Mihal states that his client will pay his debt in 120 days and that he himself will serve as surety for the debt. Dominiko corroborates Mihal's testimony. The court registers the transaction.

Bî'l-fi'l Boğdan voyvodası olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-milleti'l-Me-sîhiyye Gasir veled-i Garcıyan nam nasrânî tarafından husûs-ı âti'z-zikrde ikrâra vekîl olup Bernardo veled-i Lazari ve Matyas veled-i Bedayko nâm zimmîler şehâdetleri ile vekâleti sâbite olup hâlen âsitâne-i sa'âdetde olan Nemçe kralının kapu kethüdâsı olan Mihal veled-i İsterce nam müste'men meclis-i şer'-i şerîfde bi'l-fi'l İngiltere ilçisi olup mahmiyye-i Galata hâricinde sâkin olan umde-tü'l-umerâ'i't-tâifeti'l-İseviyye Pavlo veled-i Pendar nam müs-te'men tarafından tafsîl-i câ'i'l-beyânda olan ikrârı tasdîka vekîl olup tercüman Abraham veled-i Yasef nâm Yahudi ve Manol veled-i Mihal nâm zimmî şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Domini-ko veled-i Anton nâm zimmî mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilim mezbûr voyvoda merkûm ilçi Pav-lo'dan semeni târih-i kitâbdan yüz yirmi gün tamâmına mü'eccel olmak üzere iki tahta bir semmûr kürki ve bir murassa' hançeri saf-ka-i vâhide ile bin sikke altuna iştirâ ve kabz itdi meblağ-ı merkûm ecl-i mezkûr hulûlünde zimmetinde lâzımü'l-edâ deynidir didikden sonra ve ben dahi ecl-i mezbûr inkızâsında mutâlebe olunmak üz-re meblağ-ı merkûma emr ü kabûli hâviye kefâlet ile kefil oldum mezbûr Mihal'in tafsîl-i sâbık üzere sudûr iden ikrârın mezbûr Do-miniko vekâlet-i mahkiyesi hasebi ile vicâhen ve şifâhen tasdîk ve müvekkili vech-i mezbûr üzere bey' ve semenini te'cîl eylediğin tah-kîk idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb ve yed-i tâlibe def' olundu tah-rîren fi'l-yevmi'r-râbi' 'aşer min şehri Rebî'ilevvel min şühûr sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Efendi bin Mehmed el-kâdı bi-İslimye, Mustafa Ağa re'isü'l-muhzırîn, Hasan Beşe bin Abdullah çukadar, Yusuf Çavuş bin Mehmed, Asaf Bey ibn Abdullah, Mustafa Bey bin Meh-

med, Ahmed bin Hüsrev, Hacı Ali bin Muharrem el-kethüdâ, Sinan bin Abdullah, Cafer Bey bin Nurullah, Hasan bin Mustafa ve gayruhum.

311 - 1619 (1028) İstanbul 4: 14a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Şeyhülislamın kethüdası olan Ahmet, eski Edirne kadısı Mehmet Efendi'den 35.200 akçe borç alır. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Ahmet, steward (kethüda) of the sheikulislam, takes out a 35,200 akçe loan from Mehmet Efendi, the former judge of Edirne. The court registers the transaction.

Hâlen şeyhü'l-islâm ve müfti'l-enâm hazretlerinin kethüdâları olan fahrü'l-akrân Ahmed bin Abdullah nâm râcil mahfil-i kazâda kıdvetü'l-ulemâ'î'l-izâm üsvetü'l-fudalâi'l-fihâm sâbıkan Edirne kâdısı olan Mehmed Efendi eş-şehîr bi-Hâcegîzâde taraf-ı karî-nü'ş-şereflerinden ikrâr-ı âtiyi tasdîka vekîl olup vekâleti Hüseyin Halife ibn Abdullah ve Mehmed bin Ali şehâdetleriyle sâbite olan kethüdâları mefharu'l-a'yân Mehmed Çelebi bin Abdullah mahzarında ikrâr idüp hâlen müşârün-ileyh Mehmed Efendi hazretleri yedinden otuz beş bin iki yüz akçe istikrâz ve kabz eyledim meblağ-ı merkûm zimmetimde vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ deynimdir didikde mukırr-ı mezbûrun ikrârın vekîl-i mersûm vicâhen tasdîk idüp mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' 'aşer min şehri Rebî'ilevvel li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Beşe ibn Abdullah Çukadar, Hasan Bey ibn Hızır el-cündî, Ahmed Efendi ibn Ali el-kâdı, İbrahim bin Mahmud, Mustafa Bey bin Mahmud, Ahmed Efendi el-müderris el-kâtib, Hüsam Efendi ibn Resûl el-kâdı, Receb Efendi el-kâdı el-kâtib, muharrir-i hurûf Adem.

312 - 1619 (1028) İstanbul 4: 14a/4 Tescil işlemi / Registration

Boğdan voyvodası Gasir'in vekili Mihal, İngiliz elçisi Pavlo'nun vekili Dominiko ile mahkemededir. Gasir, Pavlo'dan 6600 sikke altına 20 destek kürk satın almıştır. Mihal, müvekkilinin borcunu 120 gün sonra ödeyeceğini, kendisinin de Gasir'e kefil olduğunu söyler. Mihal'in bu sözlerini Dominiko onaylar. Mahkeme de yapılan işlemi sicile kaydeder.

Mihal, legal agent of Gasir, vaivode of Moldavia (Boğdan), is in court with Dominiko, legal agent of the protected English ambassador Pavlo. Gasir bought from Pavlo 20 bundles of fur for 6600 golden coins. Mihal states that his client will pay the debt in 120 days and that he himself will serve as surety for his debt. Dominiko corroborates Mihal's testimony. The court registers the transaction.

Bi'l-fi'l Boğdan voyvodası olan kıdvetü'l-ümerâi'l-milleti'l-Mesîhiyye Gasir veled-i Garcıyan nam nasrânî tarafından husûs-ı âti'z-zikrde olan ikrâra vekîl olup ve Bernardo veled-i Lazari ve Matyas veled-i Bedayko nâm zimmîler şehâdetleri ile vekâleti sâbite olup hâlen âsitâne-i sa'âdetde Nemse [?] kralının kapu kethüdâsı olan Mihal veled-i İsterce nam müste'men meclis-i şer'-i şerîfde bi'l-fi'l İngiltere ilçisi olup mahmiyye-i Galata hâricinde sâkin olan umdetü'l-ümerâ'i't-tâifeti'l-İseviyye Pavlo veled-i Pendar nam müste'men tarafından tafsîl-i câ'i'l-beyânda olan ikrârı tasdîka vekîl olup tercüman Abraham veled-i Yasef nâm Yahudi ve Manol veled-i Mihal nâm zimmî şehâdetleri ile vekâleti sâbite olan Dominiko veled-i Anton nâm zimmî mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp müvekkilim mezbûr Gasir voyvoda semeni târih-i kitâbdan yüz yirmi gün tamâmına değin mü'eccel olmak üzere her destesi kırk kıta post olup üç yüz sikke altuna olmak üzere yirmi deste semmûr kürki cem'an altı bin altı yüz sikke altuna mezbûr ilçi Pavlo'dan iştirâ ve kabz idüp meblağ-ı merkûm ecl-i mezbûr inkızâsında zimmetinde lâzımı'l-edâ deynidir deyüp ve ben ecl-i mezbûr hu-

lûlünde mutâlebe olunmak üzre emr ü kabûli hâviye kefâletle meblağ-ı merkûm altı bin altı yüz sikke altuna kefil oldum didikde mezbûr Mihaî'in vech-i muharrer üzre sudûr iden ikrârın mezbûr Dominiko vekâlet-i mahkiyesi hasebiyle vicâhen tasdîk ve müvekkili eşyâ-i merkûmeyi vech-i merkûm üzre bey' ve semenini te'cîl eyledüğün tahkîk idicek mâ-vaka'a gıbbe't-taleb ketb ü tahrîr ve yed-i tâlibe def' ve teslîm olundu tahrîren fi'l-yevmi'r-râbî' işrûn min şehri Rebî'ilevvel min şühûr li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûd

Mehmed Efendi bin Mehmed el-kâdı bi-İslimye, Mustafa Ağa re'isü'l-muhzırîn, Yusuf Çavuş bin Bahşî, Asaf Bey bin Abdullah, Cafer Çelebi bin Nurullah, Mustafa Bey bin Mehmed, Ahmed bin Hüsrev, Ali bin Abdullah, İbrahim bin Ömer, Hüseyin bin Mustafa el-habbâz, Sinan bin Abdullah ve gayruhum mine'l-hâzırîn.

313 - 1619 (1028) İstanbul 4: 15a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Bolu sakinlerinden Sefer isimli sipahi ile asker sınıfından Murat Çavuş birlikte mahkemededirler. Sefer'in Bolu'nun Kıbrısık kazasına bağlı Kabak köyünde timar toprağı vardır. Sefer, bu timarını Murat Çavuş'a 60.000 akçeye devreder. Ayrıca Sefer, 1618 (H. 1027) yılı gelirine ait olup köylüden toplanması gereken mahsul için Murat Çavuş'u vekil tayin eder. Mahkeme de yapılan işlemleri tescil eder.

Sefer, a timariot who resides in Bolu, is in court with Murat Çavuş, a soldier. Sefer has a fief land in the Kabak village in Kıbrısık, Bolu. He transfers the fief land to Murat Çavuş for 60,000 akçe. He also appoints Murat Çavuş as his legal agent to collect the revenue (product) of 1618 (AH 1027) from the villagers. The court registers the transactions.

Vilâyet-i Anadolu'da Bolu nam kasaba sâkinlerinden Sefer Bey ibn Bayram nâm sipâhi meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde işbu

hâfızu'l-kitâb fahrû'l-cüyûş Murad Çavuş ibn Mehmed mahzarında bi't-tav'î's-sâf ikrâr ve i'tirâf idüp Bolu Sancağı'nda Kıbrıscık Kazâsı'na tâbi' Kabak nam karye ve gayrıdan bi'l-fi'l berât-ı pâdişâhî ile mutasarrıf olduğum dokuz bin akçe timârımı mûmâ-ileyh Murad Çavuş'a fârîğ olup mukâbelesinde bedeli yedinden altmış bin nakd râyic fi'l-vakt akçe alup kabz eyledim ve timâr-ı mezbûrın bin yirmi yedi senesinde vâki' olup re'âyâ zimmetinde olan cümle mahsûlümi dahi kabza müşârün-ileyh Murad Çavuş'ı tevkîl itdim ba'de'l-yevm timâr-ı mezkûrda aslâ ve kat'â benim alâkam kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrın vech-i meşrûh üzre olan ikrârın mezbûr Murad Çavuş dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve vekâlet-i merkûmeyi kabûl itmeğın mâ-hüve'l-vâki' gıbbe't-tasdîk ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi' 'aşer min şehri Rebî'ilevvel li-sene semân ve 'ışrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mevlânâ Osman Efendi bin Dürrîzâde, Mevlânâ Merdanî Efendi el-kâdı, Mevlânâ Seyfullah Efendi el-müderriş, Derviş Efendi el-müderriş, Eyüp Çavuş, Mehmed Çelebi el-kâtib-i bi'd-dîvânî'l-âlî, Ahmed Ağa bin İbrahim, ve gayruhum mine'l-hâzırın.

314 - 1619 (1028) İstanbul 4: 15a/4 Tescil işlemi / Registration

Bozcaada ve Kolyoz mukataaları mültezimi Haron ile şeyhülislam çuhadarı Ahmet Bey birlikte mahkemededirler. Haron'un Ahmet Bey'e 85.000 akçe borcu vardır. Bu borcunun karşılığında Haron, Çanakkale'de bulunan Lapseki ve Pekmezli köylerinin bir yıllık mukataa gelirlerini toplaması için Ahmet Bey'e vekâlet verir. Ahmet Bey, 85.000 akçeden fazla gelir elde ederse fazlasını Haron'a getirecektir. Mahkeme, yapılan işlemi tescil eder.

Haron, the tax farmer (mültezim) of Bozcaada and Kolyoz, is in court with Ahmet Bey, lackey (çuhadar) of the sheikulislam. Haron owes Ahmet Bey 85,000 akçe. In exchange for the debt, Haron has authorized Ahmet Bey to collect the tax farming (mu-

kataa) revenues of Lapseki and Pekmezli villages in Çanakkale for one year. If the revenue exceeds 85,000 akçe, Ahmet Bey will and give the residual to Haron. The court registers the transaction.

Hâlen Bozcaada ve Kolyoz ve tevâbi'i mukâta'alarına berât-ı âlişân ile emîn ve mültezim olan Haron veled-i İshak nam Yahudi meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımı't-teşrîfde hâmil-i hâze'l-kitâb sultânü'l-ulemâ'i'l-izâm hâlen şeyhü'l-İslâm müftî'l-enâm hazretlerinin çukadârları fahrü'l-akrân Ahmed Bey ibn Abdullah mahzarında ikrâr-ı tâm ve ta'bîr-i anî'l-merâm kılup mezkûr Çukadar Ahmed Bey'den seksen beş bin fiddî Osmânî râyic fi'l-vakt akçe ki te'kîden li'l-asl nısıfı kırk iki bin beş yüz akçe olur istikrâz ve kabz idüp el-an zimmetimde lâzımı'l-edâ deynimdir taht-ı iltizâmımda olan mukâta'ât nemâsından Kal'a-i Sultaniye ve Labseki ve Pekmezli nam karyelerin bin yirmi sekiz Martı ibtidâsından bin yirmi dokuz Mart'ına varınca a'sâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı örfiyye ve kadîmden zabt u tasarruf oluna gelen cüz'î ve küllî mahsûlatını zabt ve ahz ü kabz idüp hâsıl olan akçeden benim olan seksen beş bin akçeyi istifâ idüp fazla kalursa bana îsâl itmeğe mezkûr çukadar Ahmed Bey'i tevkîl ve menâbına nâ'ib ta'yîn eyledim anlar dahi vech-i sâbık üzre vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve hıdmet-i lâzimesin edâya müte'ahhid oldu didikde ba'de't-ta'dîl mâ-hüve'l-vâki' kayd olundu tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin Abdi, Mustafa Bey bin Mahmud, İbrahim bin Mahmud, Ali Beşe bin Abdullah er-râcil, Mehmed bin Ali, Ali Beşe bin Ramazan Çukadar, Hasan Bey bin Hızır, Ahmed Efendi bin Ali ve gayruhum.

315 - 1619 (1028) İstanbul 4: 18b/1 Tescil işlemi / Registration

Geliri Ayşe Sultan Vakfı'na ait olan Rumeli'deki Mekşe köyünün mütevellisi Marko, İbrahim Çavuş Vakfı'na ait bir bozahane-de kiracıyken vefat etmiştir. Merhumun varisi olmadığı için boza-

hanede bırakmış olduğu üretim araç gereçlerine el koyan Rıdvan Bey, bunları müzayede yoluyla satışa sunar. Müzayedede en yüksek teklifi 5000 akçe ile İbrahim Çavuş Vakfı'nın mütevellisi Süleyman Bey verir. Süleyman Bey vakıf parasından Rıdvan Bey'e ödemeyi yapar. Mahkeme de yapılan satış işlemini tescil eder.

Marko, mutawalli of the Mekşe village in Rumelia, whose revenue belongs to the Ayşe Sultan Waqf, dies while a tenant of a boza store belonging to the İbrahim Çavuş Waqf. Rıdvan Bey lays claim to boza production equipment of the decedent, who has no legal heirs. He then auctions off the equipment. Süleyman Bey, mutawalli of the İbrahim Çavuş Waqf, offers the highest bid of 5000 akçe. Süleyman Bey pays Rıdvan Bey out of waqf funds. The court registers the transaction.

Rumili'nde Yadin [?] Kazâsı'na tâbi' merhûme Âişe Sultan Vakfı olan Mekşe nam karyenin bi'l-fi'l mütevellîsi ve beytü'l-mâli emîni olup vakf-ı mezbûr re'âyâsından mahmiyye-i İstanbul'da merhûm İbrahim Çavuş Vakfı'ndan Topkapusı dâhilinde vâki' bozahânenin müste'ciri iken bilâ-vâris-i ma'rûf mürd olan Marko nâm zimmînin muhallelâtına vâzî'ü'l-yed olan Rıdvân Bey bin Abdullah nam bevâb-ı sultânî meclis-i şer'-i şerîfde sâlifü'z-zikr İbrahim Çavuş Vakfı'nın bi'l-fi'l mütevellîsi olan râfi'ü'l-kitâb Süleyman Bey bin Mehmed nam bevâb-ı sultânî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp hâlik-i merkûmın zikr olunan bozahânedeki mevcûd mülki olup emânetim hasebiyle vaz'-ı yedd itdüğüm otuz altı vakıyye bir büyük kazgan ve yedi vakıyye bir küçük kazgan ve bir büyük anbar ve bir değirmen ve bir büyük tekneyi safka-i vâhide ile merkûm İbrahim Çavuş Vakfı'nın mütevellîsi olan sâlifü'z-zikr Süleyman Bey'e vakf-ı mezbûr için vakfın nâzırı olan ithihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn Sarây-ı Atîk-i Âmire ağası Mehmed Ağa hazretleri ma'rifeti ile ba'de'l-müzâyede beş bin akçeye bey'-i bât ile bey' ve teslîm idüp ol dahi mâl-ı vakf ile yine vakf için iştirâ ve tesellüm eyledi ve semen-i merkûmı emânetim hasebiyle bi't-tamâm yedinden alup kabz itdim didikde mezbûr Rıdvan Bey'i

kelimât-ı meşrûhasında mezbûr Süleyman Bey vicâhen tasdik idicek mâ-vaka'a gıbbe't-taleb ketb ve yed-i tâlibe def' olundu tahrîren fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-'işrîn min şehri Rebî'ilevvel min şühûr lisene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Efendi bin Mehmed el-imâm, Hasan Halife el-mü'ezzin, Muharrem Halife el-mü'ezzin, Derviş Bey bin Abdullah el-Câbî, Abdullah Halife el-Câbî, Bekir Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-Sultânî, Hüseyin Bey bin İlyas el-kâtib, el-Hâc Ali bin Abdullah el-kethüdâ.

316 - 1619 (1028) İstanbul 4: 20a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Niğbolu Sancağı mukataasının eski mültezimi Hüseyin Çavuş, Lofça kasabası voyvodası Mehmet Bey'in vekili Ahmet Bey ile birlikte mahkemededir. Lofça'nın vergi toplama işi Hüseyin Çavuş'a ait olduğu halde, daha önce kasabada ölen bazı kişilerden devlete kalan 60.000 akçelik terekeyi Mehmet Bey almıştır. Ancak bu parayı hazineye Hüseyin Çavuş ödemiştir. Dolayısıyla Hüseyin Çavuş, Mehmet Bey'e dava açmıştır. Şimdi aracılar yardımıyla 5000 akçeye anlaşarak sulh yaptıklarını belirten Hüseyin Çavuş, sulh bedelini tahsil ettiğini ve eski davasından vazgeçtiğini söyler. Vekil Ahmet Bey, Hüseyin Çavuş'un bu sözlerini doğrular. Mahkeme de yapılan sulhu tescil eder.

Hüseyin Çavuş, the former collector (mültezim) of the tax farming (mukataa) revenues of the Niğbolu Sanjak, is in court with Ahmet Bey, legal agent of Mehmet Bey, vaivode of Lofça Town. Even though Hüseyin Çavuş is entitled to collect the taxes of Lofça, Mehmet Bey has confiscated local estates worth 60,000 akçe, all of which fell to the state. Hüseyin Çavuş paid the money to the treasury out of his own pocket and sued Mehmet Bey. Now, upon mediation, Hüseyin Çavuş and Mehmet Bey reach an amicable settlement for 5000 akçe. Hüseyin Çavuş collects the settlement

amount from Mehmet Bey and drops his case. The legal agent Ahmet Bey corroborates Hüseyin Çavuş's testimony. The court registers the settlement.

Niğbolı Sancağı'nda vâki' beytü'l-mâli'l-âmm ve'l-hâss mukâta'asını mukaddemâ ilzâm iden fahrû'l-ihvân Hüseyin Çavuş bin Mustafa meclis-i şer'-i şerîf-i kaviyyi'l-erkânda livâ-i merkûma tâbi' kasaba-i Lofça'da sâkin işbu hâmil-i hâze'l-kitâb gaydacı Mehmed Bey bin Süleyman tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîl olup Mehmed Efendi bin Mahmud ve Ahmed bin Sinan şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan oğlu Ahmed Bey mahzarında ikrâr-ı tânım ve ta'bîr-i anî'l-merâm idüp zikr olunan kasaba-i Lofça ve tevâbi'inde vâki' olan beytü'l-hâss ve'l-âmm taht-ı ilzâmımda dâhil iken müvekkil-i mersûm Mehmed Bey kasaba-i Lofça'da âhar tarafından voyvoda olmağla celb olunan Ramazan nâm kimesne muhalefâtından ve Dadvan nam zimmiye yedinde bulunan rihân esbâbı edâsından ve İslüyan nam karyede fevt olan [boş] nâm hâtun muhalefâtından bî-vech-i şer'î fuzûlî altmış bin akçe beytü'l-mâl ahz ü kabz idüp iltizâmım üzre cânib-i mîrîye ben edâ-i deyn itmekle zamân-ı iltizâmımda aldugı meblağ-ı merkûm altmış bin akçe benim hakkım olmağla merkûm Mehmed Bey'den da'vâ ve taleb eyledüğimde merkûm Mehmed Bey inkâr idüp mâbeynimizde münâza'ât-ı keşîre vâkı'a olmuş idi el-hâletü hâzihî beynimize muslihûn tavassut idüp meblağ-ı merkûmdan beş bin akçeyi yedinden sulh itdiklerinde ben dahi sulh-i merkûmı kabûl idüp bedel-i sulh meblağ-ı mersûm beş bin akçeyi yedinden ahz ü kabz idüp mâ'adâsından zimmetini ibrâ eyledim ba'de'l-yevm husûs-ı merkûma müte'allik mezbûr Mehmed Bey üzerine bi'z-zât ve bi'l-vâsita da'vâ ve celb-i huzûr dahi iderse lede'l-hükkâm makbûle ve mesmû'a olmaya didikde mukırr-ı merkûmı ikrâr-ı meşrûhında vekîl-i merkûm Ahmed Bey vicâhen tasdîk idicek mâ-vaka'a ketb olunup yed-i tâlibe vaz' olundı tahrîren fî evâhiri Rebî'ilevvel li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Hasan Dede bin Hızır, Mahmud bin Bali, Ahmed Beşe bin Mehmed, Ahmed bin Pîrî, Mustafa bin Abdullah ve gayruhum.

317 - 1619 (1028) İstanbul 4: 23b/3 Tescil işlemi / Registration

İstanbul'da Küçükpazar yöresindeki Cafer Bey Mesciti yakınında oturan Müslüman cemaatin kimi üyeleri mahkemeye gelirler. Müslüman cemaat, daha önce mahallelerindeki bir havranın (sinagog) fetihten sonra yapıldığını, açtıkları davayla (bkz. İstanbul 4, 8b/1) kanıtlamışlar ve dava hüccetini sadrazam Mehmet Paşa'ya göndermişlerdir. Mehmet Paşa da bu havranın yıkılmasını emretmiştir. Müslüman cemaat, paşanın emri gereği havranın yıkılmasını istemektedir. Bir fetva kitabında, sonradan yapılan kilise ve havraların yıkılması gerektiğine değinen mahkeme, havrayı yıkma kararı alır. Yıkım işleminden sonra tekrar mahkemeye gelen Müslüman cemaat, yıkılan havranın arsasını Müslüman halkın evleri arasında kaldığı için satın almak ister. Sadrazam Mehmet Paşa da bu yönde görüş beyan etmiştir. Önceki davada, davalı Yahudilerin havranın fetihten önce yapıldığı yönünde görüş belirtmelerine ve sonuçta mülkiyetinin kendilerine ait olduğunu kanıtlayamadıklarına değinen mahkeme, havranın, sahibi ve varisi olmaması dolayısıyla devlete kaldığını belirtir. Sonuç olarak mahkeme, bu havranın arsası ve üzerindeki enkazın Müslüman halka satılmasına izin verir.

A group of Muslims residing near the Cafer Bey Mosque in İstanbul's Küçükpazar region appear in court. Earlier, the Muslims proved that a synagogue in their neighborhood was built after the conquest, had it closed, and sent the hujjet to the Grand Vizier Mehmet Paşa (see İstanbul 4, 8b/1). Mehmet Paşa then ordered the synagogue's demolition. Now, invoking Mehmet Paşa's order, the Muslims want the synagogue torn down. Referring to a fatwa book stating that churches and synagogues built after the conquest are to be demolished, the court decides that the building be torn down. After it is demolished, the Muslims re-appear in court to request permission to buy the land of the synagogue, on the ground that it lies between their houses. Grand Vizier Mehmet Paşa agrees with the request. In the earlier case, the Jews failed to

prove their ownership of the synagogue, which they claimed was built before the conquest of İstanbul. In the absence of legal owners or heirs, the property thus falls to the state. In conclusion, the court allows for the plot, and the ruins on it, to be sold to the Muslims.

Dârü's-saltanatî's-seniyye-i Kostantiniyyeti'l-mahmiyyede Küçük Bazâr kurbünde merhûm Cafer Bey Mescid-i Şerîfi cemâ'atından olan sulehâ-yı müslimînden fahrû'l-e'imme Ali Halife bin Süleyman el-imâm ve Mustafa Halife bin Şükrullah el-mü'ezzin ve Cafer Subaşı bin Abdullah ve İbrahim Halife bin Mehmed el-kayyim ve mefharu'l-akrân Ahmed Çelebi bin Mustafa el-kâtib ve Mehmed Bey bin Abdullah nam a'yân meclis-i şer'-i şâmihu'l-erkânda hâzırûn olup bundan akdem mahalle-i mezbûrede mescid-i şerîfi civârında tâ'ife-i yehûd mahallesinde hudûd-ı erba'ası Mehmed Beşe er-râcil mülkine ve Tarakçı Vakfı'na ve Ahmed Çelebi mülkine ve Mehmed Çavuş mülkine muntehiyyü'l-hudûd olan kenîsenin kenîse-i muhdese olduğu sâbit olup tâ'ife-i yehûd hîn-i fetihde izn-i imâm ile ibkâ olunan kenâyis-i kadîmeden olmasın da'vâ idüp isbâta kâdir olmadıkları cihetden beyyine-i hudûs istimâ' olunup şühûd-ı udülle isbât olduktan sonra men' ve takfîl olunup hüccet-i şer'iyye virilmişidi hüccet-i mezbûreyi divân-ı âliye ref' itdüğümüzde müşîr-i ekrem ve sadr-ı mükerrrem emînü'd-devleti'z-zâhire yemînü's-saltanatî'l-kâhire vezîr-i a'zam Mehmed Paşa yessera'llâhü lehû mâ-yerûm ve mâ-yeşâ hazretleri hedm olmasın emr itmeğin ihkâk-ı hakk ve a'lâ-yı dîn ve icrâ-yı ahkâmî's-şer'-i mübîn olunmasın taleb ideriz didiklerinde kütüb-i fetâvâda husûsan Fetâvâ-yı Tatarhâniye'de el-kenâyisü'l-kadîme lâ tühdem ve'l-hadîseti hakâ an ebî'l-Hasan innehû kâle tehdemü velâ tütrak ve fi'l-muhît mervî an Ebû Yusuf [...] inne'l-bey' ve'l-kenâyis elletî bi'l-emsâr [...] ve's-Şâm kâle-mâ ehâde ilmî innehû muhdese hedmetehu ve mâlem a'lem terkete hû hatta tekûm beynetehu innehû muhdese deyü mukarrer ve mestûr olmağın irtiyâden li'l-cevâb [?] üzerine varılıp hedm olunduktan sonra zikr olunan cemâ'at-ı müslimîn sâniyen meclis-i şer'a hâzırûn olup hedm olunan kenîse-

i mezbûre büyü-t müslimîn arasında vâki' olmağla arsasında müslümanlar süknâya râgıb olup ve müşârün-ileyh müşîr-i mükerrer tarafından dahi bu bâbda hükm-i şer' den suâl buyuruldikda sâbıkan alâ tarîki'l-hasbe da'va iden müslimîn ile cemâ'at-i kenîse olan yehûddan Menahim veled-i Nayko ve İlya veled-i Şamol ve Yasef veled-i Semeri nam Yahudiler ve sâ'irleri husûmet idüp Yahudiler kadem da'vâsın idüp isbâta kâdir olmaduklarında esnâ-yı da'vâda mezbûr Menahim mülkimdir deyü iddi'â itdikde mukaddemâ kenîse-i kadîmedir deyü itdüğü iddi'âyâ da'vâ mülk-i münâkız olmağla da'vâsı mesmû' olmayup ve hîn-i feth-i hâkânîde mahmiyye-i mezbûre arâzisi temlîk olunan hitat-ı kadîme ashâbından alâ tarîki't-tevârüs ve't-tedâvül hitta-i mezbûreye mâlik kimesne olmaduğî muhakkak olmağla sâhibesi ve nukzı beyt-i mâl-i müslimîne râci' olduğı ecilden cânib-i mîrîden kenîse-i ma'hûdenin arsa ve nukzının bey'i meşrû' olmağın tâlib olan müslümanlara kıymet-i misli ile bey'a izn virilüp bu vesîka-i enîka li-ecli't-temessük ketb ü terkîm olunup yed-i tâlibe vaz' ve teslîm olundı tahrîren fî evâyili şehri âhiri'r-Rebî'ayn min şühûr li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-kuzât Mustafa Efendi bin İsmail, zahrü'l-vülât Ali Efendi bin Mustafa, mefharu'l-kuzât Abdi Efendi bin Veli, Mehmed bin Abdullah, Mustafa bin Nasuh el-müderriş, Mehmed Çavuş bin Mustafa, Yusuf Çavuş bin Başı, Asaf Bey bin Abdullah el-bevvâbü's-sultânî, Muzafer Ağâ bin Abdullah el-Brusevî, Hüseyin Beşe bin Abdullah Çukadar, Ali Beşe bin Abdullah es-serrâc, Halil Çelebi bin Mehmed, Cafer Çelebi bin Mustafa, Rıdvan Bey bin Abdullah, Receb Efendi bin Muharrem el-müste'id, Cafer Çelebi bin Abdullah, Osman Çelebi el-müste'id, Ahmed bin Mehmed ve gayruhum mine'l-hâzırîn.

318 - 1619 (1028) İstanbul 4: 25b/3 Tescil işlemi / *Registration*

Niğbolu yöresinin mültezimi Baroh, eski Tuna defterdarı Ahmet Paşa'nın adamlarından olan Ali Çelebi'nin annesi ve vekili

Ümmi Hatun ile birlikte mahkemededir. Ahmet Paşa Tuna defterdarı iken Baroh ile ortağı Aslan, Niğbolu Sancağı'nın iltizamını alması için Ali Çelebi'ye 100.000 akçe nakit ile 20.000 akçe değerinde bir at vermişlerdir. Ali Çelebi iltizamı almış fakat on gün sonra başkasına devretmiştir. Şimdi Ümmi Hatun, Ali Çelebi'nin aldığı para ile atı Baroh'a teslim eder. Baroh, parayı ve atı aldığını doğrular. Mahkeme de tarafların sözlerini sicile kaydeder.

Baroh, collector of tax farming revenues (mültezim) of the Niğbolu region, is in court with Ümmi Hatun, mother and legal agent of Ali Çelebi. Ali Çelebi was one of Ahmet Paşa's men, the former minister of finance (defterdar) of the Danube (Tuna) region. During Ahmet Paşa's tenure as minister of finance, Baroh and his partner Aslan gave Ali Çelebi 100,000 akçe in cash and a horse worth 20,000 akçe in return for the tax farming (iltizam) rights of the Niğbolu Sanjak. Although Ali Çelebi bought the tax farming rights, he transferred them to someone else after ten days. Now Ümmi Hatun returns the money and horse to Baroh. Baroh testifies to receiving these items. The court registers the testimonies of both parties.

Vilâyet-i Rumili'nde Niğbolı ve tevâbi'i mukâta'atına bi'l-fi'l ber vech-i iltizâm emîn olan Baroh veled-i Şimavil nam [Yehûd] meclis-i şer'de sâbıkâ Tuna defterdârı olan sâhibü'l-izz ve'l-ikbâl Hasan Beyzâde Ahmed Paşa âdemlerinden olan sâhib-i hâze'l-kirâb Ali Çelebi ibn Cafer tarafından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdîka vekîl olup nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan vâlidesi Ümmî Hatun ibnet-i Hüseyin muvâcehesinde kendi tarafından asâleten ve şerîki olan Aslan veled-i İsak nam Yahudi tarafından vekâleten ikrâr ve i'tirâf idüp bundan akdem müşârün-ileyh Ahmed Paşa Tuna defterdârı iken merkûm Ali Çelebi mârû'z-zikr Niğbolı Sancağı'nda vâki' beytü'l-mâl emânetini defterdâr-ı mûmâ-ileyhden bana ve şerîkim olan merkûm Aslan'a alıviresin deyü câyize namına yüz bin nakd râyic fi'l-vakt akçemizi ve yirmi altı bin akçe kıymetlü bir re's kır atımızı alup kabz idüp ba'dehû mezbûr Ali Çelebi zikr olunan

beytü’l-mâl emânetini alıvirüp lâkin on gün zabtı müyesser olma-
yup âhara virmekle biz dahi merkûm Ali Çelebi’den câyize deyü
virdüğümüz meblağ-ı mezbûrî ve atı taleb itdüğümüzde mezbûr Ali
Çelebi meblağ-ı mezbûr yüz bin akçeyi ve mezkûr atı bana def‘ ve
teslîm idüp ben dahi asâleten ve vekâletim hasebiyle merkûm Ali
Çelebi’nin yedinden meblağ-ı mezbûrî bi’t-tamam ve mezkûr atı
aynı ile alup kabz itdim merkûm Ali Çelebi yedinde bir akçe ve bir
habbe hakkım kalmadı didikde mukırr-ı merkûm Baroh’u ikrâr-ı
meşrûhında vekîl-i mezbûr Ümmi Hatun vicâhen tasdîk itdikden
sonra mâ-hüve’l-vâki‘ gıbbe’t-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı
şehri Rebî’ilâhir li-sene semân ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Ebubekir Çelebi el-mü’ezzin, Ahmed Bey er-râcil, Musa bin İl-
yas, Mahmud Çelebi er-râcil, Dilaver Çavuş, Tâlibi Çelebi Sekban,
Ali bin Hüseyin, Mustafa bin Hamza, Yusuf bin Bayram.

319 - 1619 (1028) İstanbul 4: 28b/4 Tescil işlemi / Registration

Pirinççi Mahallesi sakinlerinden Hacı Hasan, Bahaddin Beşe ile
birlikte mahkemeye gelir. Hacı Hasan’ın Anadolu’nun Karıpaazarı
kazasında üç tarlası vardır. Bunun dışında aynı bölgede Hacı Ha-
san’ın kardeşleri Nizami ve Ebubekir’in de üç tarlası vardır. Hacı
Hasan, kardeşlerine ait üç tarlayı devralarak sahibi-i arz izniyle
toplam altı tarlayı başkasına devretmesi için Bahaddin Beşe’yi ve-
kil tayin eder. Bahaddin Beşe vekâleti kabul ettiğini söyler. Mahke-
me de yapılan işlemi tescil eder.

*Hacı Hasan, a resident of the Pirinççi neighborhood, is in co-
urt with Bahaddin Beşe. Hacı Hasan has three fields in Anatolia’s
Karıpaazarı District. His brothers Nizami and Ebubekir own thre-
e other fields in the same region. He takes over his brothers’ thre-
e fields. He then appoints Bahaddin Beşe as his legal agent to
transfer the six fields with the permission of the timariot (sahibi-i
arz izni), including his brothers’ and his three fields, to some other*

person. Bahaddin Beşe accepts the legal agency. The court registers the appointment.

Mahmiyye-i İstanbul'da Pirinççi Mahallesi sâkinlerinden el-Hâc Hasan bin Bali nâm kimesne meclis-i şer' de işbu hâmilü'l-ki-tâb Bahâeddin Beşe bin Hüdavirdi nâm kimesne mahzarında tak-rîr-i kelâm idüp vilâyet-i Anadolu'da Karıpazarı Kazâsı'na tâbi' Ey-ledik nam karye sınıru dâhilinde Çalılı Çukur nam mevzi'de vâki' olup hâlen tasarrufımda olan bir kıt'a tarlayı ve yine Yolaltı di-mekle ma'rûf mevzi'de vâki' bir kıt'a tarlayı ve yine Çorak Arpa-lığı dimekle ma'rûf mevzi'de vâki' olup karındaşım el-Hâc Nizami ve Ebubekir bin Kenan nâm kimesnelerden hakk-ı tasarrufını tef-vîz idüp hâlen tasarrufımda olan üç kıt'a tarlaları ki cümle altı kıt'a olup ve her birinin hudûdı beynimizde ve lede'l-ahâlî ve'l-cî-rân ma'lûme olmağın zikr olunan altı kıt'a tarlaların hakk-ı tasar-rufını sâhib-i arz ma'rifetiyle tâlib olanlara tefvîze ve mukâbele-i tefvîzde ahz ü kabz eylediği meblağı bana îsâle ve kabz ve îsâle mütevakkıf olduğu umûra mezbûr Bahâeddin Beşe'yi kendü tara-fımdan vekîl ve menâbına nâ'ib nasb ve ta'yîn eyledim didikde mezbûr Bahâeddin Beşe dahi vech-i meşrûh üzre vekâlet-i mezbû-reyi bi'l-muvâcehe kabûl ve hidmet-i lâzîmesin edâya ta'ahhüd it-meğın mâ-vaka'a kayd şüd fi't-târihi'l-mezbûr

Şühûd

El-Hac Ali, Osman Ağa, Muharrem Bey bin Şaban, Mehmed bin Cafer, Mustafa Beşe ve gayruhum.

320 - 1619 (1028) İstanbul 4: 31a/3 Tescil işlemi / Registration

Kasım Ağa Vakfı'nın mütevellisi Mehmet Çelebi, Ömer Çavuş ile mahkemededir. Mehmet Çelebi, vakfa bağlı Bergos'un Oklagilo köyünün vergi gelirlerini bir yıllığına Ömer Çavuş'a 9000 akçeye il-tizam yoluyla devreder. Ömer Çavuş aldığı iltizam için vakfa 3000 akçe peşin ödeme yapar. Kalan meblağ yıl sonunda ödenecektir. Mahkeme de yapılan işlemi tescil ederek belgesini taraflara verir.

Mehmet Çelebi, mutawalli of the Kasım Ağa Waqf, is in court with Ömer Çavuş. The former transfers to Mehmet Çelebi waqf-owned tax farming rights (iltizam) of the Oklagilo village in Bergos for one year for 9000 akçe. Ömer Çavuş pays the waqf 3000 akçe in cash. The remainder is to be paid at the end of one year. The court registers the transaction and gives the sides the pertinent documentation.

Mahmiyye-i İstanbul’da vâki’ merhûm Kasım Ağa Vakfı’na bi’l-fi’l mütevellî olan fahrûl’-akrân Mehmed Çelebi bin Ahmed mahfil-i kazâda hâmil-i hâze’l-kitâb fahrûl’-cüyûş Ömer Çavuş ibn Mustafa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp vakf-ı mezbûr-dan olup Rumili’nde Bergos Kazâsı’na tâbi’ Oklagilo nam karye-nin a’şâr-ı şer’iyye ve rüsûm-ı örfiyye ve kadîmden zabt oluna gelen üzre sâ’ir mahsûlâtını işbu bin yirmi sekiz senesinde vâki’ Mart evvelinden bin yirmi dokuz senesi Martı ibtidâsına varınca mesfûr Ömer Çavuş dokuz bin akçeye ber vech-i iltizâm der-uhde idüp ol dahi vech-i meşrûh üzre ta’ahhüd ve kabûl itdikden sonra meblağ-ı mezkûr dokuz bin akçeden ber vech-i peşîn üç bin beş yüz akçesini tevliyetim hasebiyle vakf-ı mezbûr için mersûm Ömer Çavuş yedinden ahz ü kabz idüp sâ’ir mültezimlerin tasarruf idgeldikleri üzre mesfûr Ömer Çavuş dahi zabt idüp min ba’d âhardan kimesne dahl ve ta’arruz itmeye didikde mütevellî-i merkûmun vech-i meşrûh üzre cârî olan ikrârın el-mukarrûn lehü’l-mezbûr Ömer Çavuş bi’l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-vaka’a bi’t-taleb ketb olunup yed-i tâlibe vaz’ ve def’ olundu tahrîren fi’l-yevmi’s-sâdis min Cumâdelûlâ li-sene semân ve ‘işrîne ve elf

Şühûd

El-Hac Hüseyin bin Osman, Mahmud Çelebi bin Bali, Hasan Çelebi bin Ali, Mahmud Çelebi bin Bali.

321 - 1619 (1028) İstanbul 4: 34b/2 Tescil işlemi / Registration

İstanbul’daki çörekçi esnafının kethüda ve yiğitbaşları ile börekçi esnafının kethüda ve yiğitbaşları birlikte mahkemeye gelir-

ler. Çörekçiler ile börekçiler, ürettikleri ürünlerin farklı olduğunu, ancak kimi zaman birbirlerine ait olan ürünleri de ürettiklerini söylerler. İki taraf aralarında bir anlaşma yaptıklarını belirtirler. Bu anlaşmaya göre, kendi loncalarının ürünleri dışında üretim yapanlar, vergi toplanırken kendi loncalarıyla ödeyeceği vergiye ek olarak, ürününü ürettiği grupla da vergi ödeyecektir. Taraflar kendilerine bu anlaşmayı belgeleyen temessük verilmesini mahkemeden istemektedir. Mahkeme, ifadelerini sicile kaydettikten sonra taraflara istedikleri temessükü verir.

The steward (kethüda) and guild regulator (yiğitbaşı) of İstanbul's bun makers (çörekçi) are in court with the steward and guild regulator of İstanbul's patty makers (börekçi). The bun makers and patty makers state that although their products are not alike sometimes each produces products of the other. The tradesmen have made an agreement. Accordingly, those who produce products of the other tradesmen group are to pay taxes with that tradesmen group, in addition to their own tax. The tradesmen request a promissory note (temessük) documenting their agreement. The court registers their testimonies and provides the each side the requested promissory note.

Mahmiyye-i İstanbul'da vâki' çörekçiler hırfetinin kethüdâsı Mehmed Bey bin İbrahim ve yiğitbaşları Ahmed bin Abdullah ve yine mahmiyye-i mezbûrede vâki' börekçiler hırfeti kethüdâsı Üveys bin Şahin ve yiğitbaşları Ahi Mustafa muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüp bizim san'at ve pîşemiz dâyimâ çörek işlemek olup ve börekçilerin pîşesi börek ve [...] ve lokum ve gurâbiye ve semerkandî ve katmer işlemek olmağın her sene ordı-yı hümayûn ve sâyir tekâlîf-i şâkka vâkı'a oldukça her hırfet erbâbı ancak kendü hırfetine lâzım olan teklîfi edâ' idgelmeğın hâlen ba'zı börekçiler çörek işleyüp ve ba'zı çörekçiler dahi börekçilik san'atına lâzım olanı işlemekle beynimizde nizâ'dan sonra şöyle ittifâk itdik her kankı börekci çörekçilik san'atına lâzım olanı ve her kankı çörekci börekçilik san'atına lâzım olanı işleye tekâlîf-i şâkka vâkı'a ol-

dukda o makûleler üzerlerine lâzım olan teklîfi tarafeynle görüp kat’an nizâ’ itmeyeler vech-i meşrûh üzre olan icmâ’ ve ittifâkımız cânibeynin rızâsıyla zabt olunup yedimize savb-ı şer’den temessük virilmesin taleb ideriz didiklerinde işbu hurûf ber-sebîl temessük olunup yed-i tâlibe def’ olundu tahrîren fî evâyili Cumâdelûlâ li-se-ne semân ve ‘işrîne ve elf

Şühûdü’l-hâl

Hızır Bey bin Piri, Derviş bin Veli, Sinan bin Abdullah, Mehmed bin Abdullah ve gayruhum.

322 - 1619 (1028) İstanbul 4: 37b/1 Tescil işlemi / Registration

Rumeli Vilayeti’ndeki Eğriboz (Ağrıboz) ve Livatya kazalarından Musa Çavuş ile Ali Bey bir timara ortaklırlar. Musa Çavuş ile Ali Bey’in vekili ve kardeşi olan Hasan Bey birlikte mahkemeye gelirler. Musa Çavuş, söz konusu timarın bir yıllık vergi gelirinden kendisine ait olan 15.000 akçelik bölümünü Mustafa Bey’e satmış ve paranın 6000 akçesini peşin almıştır. Ancak, Mustafa Bey’in halka kötü davrandığı haberi üzerine Musa Çavuş bu devir işlemini feshetmiştir. Musa Çavuş, şimdi söz konusu timardaki hissesini iki yıllığına 30.000 akçeye ortağı Ali Bey’e devretmiş ve vekil Hasan Bey’den paranın yarısı olan 15.000 akçeyi peşin almıştır. Satış koşullarına göre Ali Bey, Mustafa Bey’in şimdiye kadar tahsil etmiş olduğu ürünleri alacak ve onun peşin olarak ödediği 6000 akçeyi de kendisine geri verecektir. Vekil Hasan Bey, Musa Çavuş’un ifadesini doğrular. Mahkeme de bu işlemleri sicile kaydeder.

Musa Çavuş and Ali Bey, residents of Rumelia’s Eğriboz (Ağrıboz) and Livatya districts, respectively, jointly own a fief land. Musa Çavuş appears in court with Hasan Bey, legal agent and brother of Ali Bey. Musa Çavuş sold to Mustafa his share of one year’s tax revenue of a fief, which amounts to 15,000 akçe; he has collected 6000 akçe of his due. Upon learning that Mustafa maltreated the subjects, Musa Çavuş annulled the transfer. Now he

transfers his share to his partner Ali Bey for 30,000 akçe for two years, and he collects from the legal agent Hasan Bey 15,000 akçe of his due in cash. According to the transfer contract, Ali Bey will take the products that Mustafa has collected thus far and return to him the 6000 akçe he had already paid. The legal agent Hasan Bey corroborates Musa Çavuş's testimony. The court registers the transactions.

Vilâyet-i Rumili'nde Ağrıboz Kazâsı'na tâbi Kasarla (?) nâm karye ve Livadye Kazâsı'na tâbi Kırbor nâm karye ve gayrıdan on iki bin akçe timâra ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olan fahrû'l-cüyûş Musa Çavuş ibn Mustafa meclis-i şer'-i kavîmde timâr-ı merkûmda müstereki olan bâ'isü'l-kitâb Ali Bey bin Mehmed tarafından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olup nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan li-ebeveyn karındaşı Hasan Bey muvâcehesinde ikrâr idüp bundan akdem işbu bin yirmi sekiz târîhinde vâki' olan Mart ibtidâsından sene-i kâmile tamâmına varınca timâr-ı mezbûrdan hâsıl olan a'şâr-ı şer'iyye ve rûsûm-ı 'örfiyye ve ispençe ve sâyir hukûk ve rûsûmda kadîmden zabt oluna geldüğü üzere bana 'âid olan hissemi Mustafa nâm kimesneye on beş bin akçeye der-'uhde idüp ol dahi ta'ahhüd ve kabûl itdikden sonra altı bin akçesin ber-vech-i peşîn mezbûr Mustafa Bey yedinden ahz ü kabz idüp hisse-i merkûme mi zabt ve tasarrufa mezbûr taslît itmiş idim el-hâletü hâzihî merkûm Mustafa Bey'in re'âyâyâ ziyâde zulm ve te'addîsî şâyî' olduğundan mâ'ada şâkîleri gelmeğin ref' idüp yerine müsterekim olan mezbûr Ali Bey'e zikr olunan Mart ibtidâsından iki sene tamâmına varınca hisse-i mezbûremi otuz bin akçeye der-'uhde idüp vekîl-i mersûm Hasan Bey müvekkili için ta'ahhüd ve kabûl eyledikden sonra meblağ-ı mezbûr otuz bin akçeden on beş bin akçesin vekîl-i mûmâ-ileyh yedinden ber-vech-i peşîn ahz ü kabz idüp hisse-i mezbûrenin zabt ve tasarrufuna mezbûr Ali Bey'i taslît itdüm şol şart üzere ki mezbûr Mustafa Bey'in ilâ hâze'l-ân makbûzı olan mahsûli ba'de't-teftîş ve't-tefahhus yedinden ahz ü kabz idüp merkûm Mustafa Bey'in ber-vech-i peşîn virdiği mârû'z-zikr altı bin akçeyi makbûzı olan mahsûlden mezbûr Ali Bey edâ ve teslîm ey-

leye didikde mukırr-ı merkûmun vech-i meşrûh üzre cârî [olan ik-rârını] vekîl-i mersûm Hasan Bey vicâhen tasdik idicek mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı hurrîre fî evâsıtı Cumâdelûlâ li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Efendi el-kâdı, Mehmed Efendi el-mülâzım, Mehmed Efendi bin Süleyman, Mehmed bin Mustafa, Murad bin Mehmed.

323 - 1619 (1028) İstanbul 4: 39a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Mustafa Paşa'nın vekili olan Mustafa Bey, Hüseyin Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Paşa, Rumeli Vilayeti'ne bağlı üç kazada bulunan timar topraklarının bütün vergi gelirlerini bir yılına 55.000 akçeye Hüseyin Bey'e satmıştır. Vekil Mustafa Bey, Hüseyin Bey'in kendisine paranın 15.000 akçesini peşin olarak ödediğini söyler. Hüseyin Bey, vekil Mustafa Bey'i doğrular. Mahkeme de bu işlemi onaylar.

Mustafa Bey, legal agent of Mustafa Paşa, is in court with Hüseyin Bey. Mustafa Paşa sold to Hüseyin Bey one year's revenue of his fief lands in three different Rumelia districts for 55,000 akçe. The legal agent Mustafa Bey states that he collected from Hüseyin Bey 15,000 akçe of his due in cash. Hüseyin Bey corroborates Mustafa Bey's testimony. The court registers the transaction.

Sâhibü's-sa'âdeti ve'l-ikbâl sâhib-i ezyâlî'l-mecd ve'l-iclâl Mustafa Paşa Hazretleri taraflarından husûs-ı âti'l-beyâna vekîl olup hasm-ı şer'î-i câhid mahzarında Hüseyin Bey bin Mehmed ve Yunus bin Habib şehâdetleri ile şer'an vekâleti sâbite olan fahrü'l-akrân Mustafa Bey bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'de Hüseyin Bey bin Hasan el-cündî mahzarında ikrâr idüp müvekkilim paşa-yı müşârün-ileyh hazretlerinin hâsırlarından Rumili'nde Yanbolı ve İslimye ve Kayar [?] kazâlarında mutasarrıf oldukları hâsırlarının a'şâr-ı şer'iyye ve rüsûm-ı 'örfiyye ve bi'l-cümle kadîmden zabt ve

tasarruf olunagelen ‘âmme-i mahsûlâtını işbu bin yirmi sekiz senesi Martı ibtidâsından bin yirmi dokuz senesi Mart’ına varınca paşa-yı müşârün-ileyh hazretleri mezbûr Hüseyin Bey’e elli beş bin akçeye der-‘uhde idüp mezbûr Hüseyin Bey dahi vech-i meşrûh üzere ta’ahhüd ve kabûl eylediklerinden sonra meblağ-ı mezbûrdan on beş bin akçesini ber-vech-i peşîn yedinden alup kabz eylediler didikde vekîl-i mezbûrî ikrâr-ı meşrûhunda merkûm Hüseyin Bey bi’l-muvâcehe tasdik idüp fi’l-vâki’ târîh-i mezbûrdan sene tamâmına değin zikr olunan kazâlarda vâki’ hâslarının a’şâr-ı şer’iyye ve rüsûm-ı ‘örfiyye ve sâ’ir mahsûlât-ı ‘âdiyesini elli beş bin akçeye ta’ahhüd ve kabûl itdim didikde mâ-vaka’a ketb olundı fî târîhi’l-mezbûr

Şühûdü’l-hâl

Mehmed Çavuş, Hüseyin Ağa, Mehmed Çavuş, İbrahim Çelebi, Mehmed bin Cafer.

324 - 1619 (1028) İstanbul 4: 46a/1 Dava / *Adjudication*

Rıdvan, vakfının mütevellisi Ahmet karşısında mahkemeye çıkar. Rıdvan Kovacı Dede Mahallesi’nde bulunan bir evini çeşitli koşullarla vakfetmiştir. Bunâ göre yaşadığı sürece evi kendisi, ölümünden sonra eşi Kamer kullanacak, onun ölümünden sonra ise ev kiralanarak geliri nalçacı (nalça: ayakkabı altına çakılan demir parçası) esnafının ödemesi gereken vergiler için kullanılacak, esnaf üzerinden vergiler kaldırılırsa bu gelir yoksul esnafa dağıtılacaktır. Bu koşulların kaydedilmesinden sonra vakıf kurucusu Rıdvan, bir İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak düzenlediği vakfiyenin geçersiz olduğunu ileri sürer. Görüşü sorulduğunda müteveli Ahmet, bir başka İslam hukukçusunun görüşüne dayanarak vakfiyenin bozulamayacağını savunur. Sonuçta mahkeme, mütevellinin görüşünü benimseyerek vakfiyenin bozulamayacağına karar verir.

Rıdvan sues Ahmet, mutawalli of his waqf. The former endowed a house in the Kovacı Dede neighborhood with certain stipu-

lations. Accordingly, he is to use the house until the end of his life; after his death, his brother Kamer is to use it; and after Kamer’s death, the house is to be rented and the revenue used for the payment of the taxes of nalça (a piece of metal placed under the sole of a shoe) tradesmen. If their tax requirement is rescinded, the revenue will go to poor members of the same tradesmen. Following the recording of these stipulations, the waqf’s founder Rıdvan claims the waqf deed (vakfiye) is invalid, based on views of an Islamic jurist. Mutawalli Ahmet counters, based on views of another Islamic jurist, that an established waqf cannot be annulled. Agreeing with the mutawalli, the court decides that the waqf deed cannot be annulled.

[Oriijinal metin Arapçadır. / *The original text is in Arabic.*]

325 - 1619 (1028) İstanbul 4: 46a/3 Dava / *Adjudication*

Geyve kazasına bağlı Karacaviran köyünü timar olarak elinde bulunduran Ali Bey, Osman Çavuş karşısında mahkemeye çıkar. Ali Bey, Osman Çavuş’un kendi timarının bitişiğindeki araziye timar olarak elinde bulundurduğunu, ancak arazisinin sınırlarını aşp kendi arazisinin bir bölümünü de ele geçirdiğini ve buraların vergi gelirlerine haksız olarak el koyduğunu ileri sürer. Görüşü sorulduğunda Osman Çavuş, söz konusu bölümün kendi timarı olan arazinin sınırları içinde bulunduğunu, Ali Bey’in bu konuda daha önce de kendisine dava açtığını ve bu davayı kaybettiğini belirterek dava sonucunu belgeleyen hücceti de mahkemeye sunar. Hücceti inceleyen mahkeme içeriğinin Osman Çavuş’un savını desteklediğini belirler. Ardından davacı Ali Bey de hüccetin içeriğini doğrular. Sonuçta davalı Osman Çavuş davayı kazanır.

Ali Bey, who holds the Karacaviran village of Geyve district as fief land (timar), sues Osman Çavuş. He claims that the adjacent plot is Osman Çavuş’s fief land. Osman Çavuş has been transgres-

sing into his land and unlawfully collecting its tax revenues, he complains. Questioned by the court, Osman Çavuş states that the land in question belongs to him. Ali Bey had sued him before regarding the same plot and lost the case. He presents to court the hujjet documenting the outcome of the earlier case. Examining the hujjet, the court finds that it corroborates Osman Çavuş's claim. Then, Ali Bey accepts the authenticity of the hujjet. In conclusion, the defendant Osman Çavuş wins the case.

Vilâyet-i Anadolu'da vâki' Kazâ-i Geyve tevâbi'inden Karacaviran nâm karyeye ber-vech-i tîmâr mutasarrıf olan Ali Bey ibn Ömer meclis-i şer'-i şerîfde timâr-ı mezbûra muttasıl kaşıkçı ve çeltükci timârına mutasarrıf olan bâ'isü'l-kitâb Osman Çavuş ibn Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp zikr olunan timârların sınırları birbirine muttasıl olmağla merkûm Osman Çavuş kendü timârı hud[ud]undan tecâvüz idüp taht-ı tasarrufumda olan arâzîden lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmu'l-hudûd olup on müd terk-i zirâ'at olunan mevâzi'i fuzûlen zabt ve hâsıl olan a'sâr ve rûsûmı bi-gayr-ı istihkâk ahz ider vechinden suâl olunup kasrı yede tenbîh olunmak taleb iderin didikde gibbe's-suâl mezbûr Osman Çavuş cevâbında mevzi'-i mezbûr benim timârım tetim-mâtından olup mukaddemâ dahi mezkûr Ali Bey nizâ'a mutasad-dî olıcak kasaba-i mezbûre ve civârında olan Kasaba-i Lefke kâdîları husûs-ı mezbûrî istimâ' ve kat'-ı nizâ' için emr-i 'âlî-şân ile mevlâ ta'yîn olunmağla kâdiyân-ı mezbûrân mahall-i mezkûrda 'akd-i meclis ve hakikat-i hâli tefvîz itdiklerinde münâza'un-fih olan mevzi' benim timârım hudûdî dâhilinde idüğü müte'ayyin ve mütebeyyin oldukda mevzi'-i mezbûrî bana hükm idüp yedime hüccet virmişlerdir deyü kelâmını mü'eyyed ve makâlini musaddak bin yirmi dört senesi el-Muharremü'l-harâmı evâhiri ile müverrah ve târîh-i mezbûrda Lefke Kâdısı mevlânâ Ahmed bin Mahmud ve Geyve Kâdısı mevlânâ Ahmed bin Hayrullah imzâları ile mûmzât hüccet ibrâz idüp nazar olundukda takrîrine mutâbık ve tahkîkine muvâfık bulunduğundan mâ'ada merkûm Ali Bey dahi mazmûnunu mu'terif olmağın min ba'd ta'arruz itme-

mek üzre merkûm Ali Bey'e tenbîh olundı tahrîren fî evâyili Cumâdelûlâ sene 1028

Şühûdü'l-hâl

Ömer Çavuş bin Mehmed, Mehmed Beşe bin Ahmed, Cüneyd bin Hasan, Mustafa bin Mehmed ve gayruhum mine'l-huzzâr.

326 - 1619 (1028) İstanbul 4: 46b/1 Tescil işlemi / Registration

İnebahtı kasabası sakinlerinden olup daha önce kasaba iskelesinin emini olan İbrahim Ağa, kadı Derviş Efendi'nin vekili kadı Mustafa Efendi ile birlikte mahkemeye gelir. 1615 (H. 1024) yılında İbrahim Ağa, İnebahtı kasabasının mukataasını işletirken, Derviş Efendi de denetmenlik (müfettişü'l-emvâl) görevini yürütmektedir. İbrahim Ağa, bu dönemde İstanbul'a ulaştırması için Derviş Efendi'ye 50.000 akçe verdiğini, ancak daha sonra İstanbul'a gelip muhasebe defterlerini incelediğinde devlete yalnızca 30.000 akçe aktarılmış olduğunu gördüğünü ve geri kalan 20.000 akçe için Derviş Efendi'den davacı olduğunu söyler. Derviş Efendi, bu mahkemede İbrahim Ağa'dan yalnız 30.000 akçe aldığını ileri sürmüştü ve dava anlaşmazlıkla sonuçlanmıştır. İbrahim Ağa, şimdi aracılardan yardımıyla Derviş Efendi ile 5000 akçe üzerine sulh yaptıklarını belirtir. Vekil Mustafa Efendi, İbrahim Ağa'nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu sulh işlemini onaylar.

İbrahim Ağa, a resident of the İnebahtı (Lepanto) town and the former officer of the town quay, is in court with judge Mustafa Efendi, legal agent of judge Derviş Efendi. In 1615 (AH 1024), while İbrahim Ağa was operating the tax farm of the İnebahtı town, Derviş Efendi was an auditor (müfettişü'l-emvâl) there. İbrahim Ağa states that he gave Derviş Efendi 50,000 akçe to be delivered to İstanbul. When he went to İstanbul and inspected the books, he realized that only 30,000 akçe was transferred to the state. He proceeded to sue Derviş Efendi for the remaining 20,000 akçe. In court, Derviş Efendi claimed to have taken only 30,000 akçe

from İbrahim Efendi. The case proved inconclusive. Now, upon mediation, İbrahim Ağa and Derviş Efendi reach an amicable settlement for 5000 akçe. The legal agent Mustafa Efendi corroborates İbrahim Ağa's account. The court registers the settlement.

Rumili'nde İnebahtı nâm kasaba sâkinlerinden olup sâbıkan kasaba-i mezbûrede vâki' iskelede emîn olan İbrahim Ağa bin Şaban meclis-i şer' de fahru'l-kuzât Derviş Efendi bin [boş] tarafından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdika vekîl olup bi-mâ hüve nehci's-sübût şer'an vekâleti sâbite olan 'umdetü'l-kuzât Mustafa Efendi ibn Osman mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem bin yirmi dört senesinde mûmâ-ileyh Derviş Efendi İnebahtı mukâta'âtına müfettişü'l-emvâl olup ben dahi mukâta'ât-ı mezbûre emîni olmağla mûmâ-ileyh Derviş Efendi'ye târîh-i mezbûrda Âsitâne-i sa'âdete irsâl için elli bin akçe vermiş idim hâlen Âsitâne-i sa'âdete gelüp meblağ-ı mezbûrun teslîmi emrinde muhâsebe defterlerine mürâca'at eyledüğimde otuz bin akçesi cânib-i mîrîye irsâl ve teslim ve mahallinde kayd itdirmiş bulunup bâkî yirmi bin akçesini irsâl itmedüğü ecilden meblağ-ı mezbûr yirmi bin akçeyi müşârün-ileyh Derviş Efendi'den da'vâ ve taleb itdüğimde mezbûr Derviş Efendi târîh-i mezbûrda Âsitâne-i sa'âdete irsâl için ben senden alup kabz eyledüğim meblağ[-ı mezbûr] otuz bin akçeden ziyâde değildir deyü ziyâdesini inkâr itmekle beynimizde münâza'ât-ı kesîre ve muhâsamât-ı şedîde vâki'a olmuş idi el-hâletü hâzihî beynimize muslihûn tavassut idüp inkârdan bizi beş bin akçeye ıslâh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezbûrı kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı merkûm beş bin akçeyi bi't-tamâm müşârün-ileyh Derviş Efendi yedinden ahz ü kabz idüp husûs-ı mezbûra müte'allik 'âmme-i de'âvâdan zimmetini ibrâ-i 'amm ile ibrâ ve iskât-ı tâm ile iskât eyledüm didikde mukırr-ı mezbûr İbrahim Ağa'yı vech-i meşrûh üzre sâdır olan ikrârında vekîl-i mersûm Mustafa Efendi bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâki' kayd şüd fi't-târîhi'l-mezbûr

Şühûdü'l-hâl

El-Hâc mehmed Efendi, Abdüllatif Efendi, İbrahim Efendi, Lutfullah Efendi, Mahmud Efendi ve gayruhum.

327 - 1619 (1028) İstanbul 4: 49a/5 Tescil işlemi / *Registration*

Rumeli Vilayeti’ndeki Aydonat kazasına bağlı bir Hıristiyan köyünden Yani ve Todori, kendi adlarına ve köy halkının vekili olarak Mehmet Çavuş adındaki voyvoda ile birlikte mahkemeye gelirler. Köy halkı daha önce kendilerinden fazladan 4000 akçe vergi aldığı gerekçesiyle voyvoda Mehmet Çavuş’tan davacı olmuş, Mehmet Çavuş köylünün savını reddetmiş ve dava sonuçsuz kalmıştır. Yani ve Todori, şimdi aracılardan yardımıyla Mehmet Çavuş ile 1000 akçe üzerine sulh yaptıklarını söylerler. Mehmet Çavuş kendilerini doğrular. Mahkeme de bu sulh işlemi sicile kaydeder.

Yani and Todori, residents of a Christian village in the Aydonat District of the Rumelia Province, are in court with vaivode Mehmet Çavuş on behalf of themselves and the villagers. Earlier the villagers sued vaivode Mehmet Çavuş on the ground that he over-taxed them by 4000 akçe. Mehmet Çavuş rejected their claim and the case was unresolved. Now Yani and Todori state that, upon mediation, they and Mehmet Çavuş have reached an amicable settlement for 1000 akçe. Mehmet Çavuş corroborates their testimony. The court registers the settlement.

Vilâyet-i Rumili’nde Aydonat Kazâsı muzâfâtından Uzuniye nâm karye sâkinlerinden Yani veled-i Nikola ve Todori veled-i Yani nâm zimmîler kendiler tarafından asâleten ve karye-i mezbûrenin sâyir ahâlîsi olup kavm-i mahzû olan zimmîler tarafından vekîl olup nehc-i şer’î üze vekâleti sâbite oldukdan sonra vekâleten meclis-i şer’de hâmilü’l-kitâb Mehmed Çavuş bin Ali mahzarında ikrâr idüp mezbûr Mehmed Çavuş vilâyetimizde voyvoda olup bizden dört bin akçe ziyâde almağla küllen vesâyeten ve vekâleten taleb eyledüğümüzde inkâr idüp münâza’a üze iken muslihûn tavassut idüp bin akçeye sulh eylediklerinde biz dahi kabûl idüp meblağ-ı mezbûr bin akçeyi yedinden alup kabz idüp da’vâdan ibrâ eyledik ba’de’l-yevm zuhûr iderse makbûl olmasun di-

dikde gibbe't-tasdîk kayd olundı fî evâyili Cumâdelâhire sene 1028

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Hüseyin Bey, Hasan bin Bektaş er-râ-cil, Musalli bin Hızır, Ali Çavuş bin Hüseyin, Ömer Çelebi bin Halil ve gayruhum.

328 - 1619 (1028) İstanbul 4: 49b/5 Dava / *Adjudication*

İstanbul'daki çörekçi esnafından Ali, Veli ve kethüdaları olan Dimo, aşçı esnafının kethüdası Üveys karşısında mahkemeye çıkarlar. Çörekçiler, kendilerinin ekmekçi esnafına yamak olduklarını, dolayısıyla ordu için vergi toplandığı dönemlerde kendilerinin geleneksel olarak (kadîmü'l-eyyâmdan) vergilerini ekmekçilerle birlikte ödediklerini söylerler. Çörekçiler, şimdi aşçılar kethüdası Üveys'in haksız olarak kendilerinden vergi istediğini, oysa kurabiye ve börek gibi mayalı ürünler üreten esnafın aşçı esnafına yamak olduğunu, kendilerinin ise onların dışında olduğunu ileri sürerler. Çörekçi esnafı, bu durumun mahkemeye çağırması oldukları kişilerle sorulmasını isterler. Mahkeme şahitlere görüşlerini sorar. Şahitler, çörekçilerin savı doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta mahkeme davalı olan aşçı esnafı kethüdası Üveys'i geleneği bozmaması (vaz'-ı kadîmi tağyîr) yolunda uyarır.

Ali and Veli, bun makers (çörekçi) in İstanbul, and their steward (kethüda) Dimo sue Üveys, steward of the cooks. The bun makers state that they are stooges (yamak) to the bread makers (ekmekçi). Customarily (kadîmü'l-eyyâmdan), they say, whenever a military tax is collected, they make their payments with bread makers. Yet Üveys is unlawfully trying to collect taxes from them. Whereas fermented dough producers such as cookie and pastry (börek) makers are stooges to the cooks, their own guild is not. The bun makers want this arrangement to be confirmed by the witnesses they have called to court. The court questions the wit-

nesses, who corroborate the bun makers’ account. In conclusion, the court instructs the defendant Üveys, steward of the cooks, avoid the violations of the custom (vaz’-ı kadîmi tağyîr).

Mahmiyye-i İstanbul’da çörekçiler hırfetinin ihtiyârlarından Üstâd Ali bin Veli ve Üstâd Veli bin Ali ve kethüdâları Dimo ve led-i Yorgi nâm zimmî meclis-i şer’de yine mahmiyye-i merkûmede bi’l-fi’l aşçılar kethüdâsı olan Üveys bin Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm idüp biz yağlı ve kaba çörekçiler olup kadîmü’l-eyyâmdan ordı-yı hümayûn ve sâyir tekâlîf-i ‘örfiyye vâkı’a oldukça etmekciler ile viregeldik ânlara yamak iken aşçılar kethüdâsı merkûm Üveys siz bize yamaksız deyü hâlen dükkânlarımıza [...] itmeyüp hâlen cefâdan hâlî değildir bu takdîrce iki cânibe virmek lâzım gelüp fukarâya hayf ve zarardır gurâbiye ve börek ve bi’l-cümle mâye ile ‘amele gelen işlere karışan aşçılara yamaktır sisâmlı ve gayrı yağlı ve kaba çörekçilerde ‘alâkaları yokdur hâzırûn-ı bi’l-meclis olan bi-garaz ahâlî ve ma‘adan suâl olunup cevâbları tahrîr olunmak matlûbdur didikde gıbbe’l-istintâk huzzâr-ı meclisden Veli bin Abdullah ve Mahmud bin Veli ve Hüseyin bin Abdullah ve el-Hâc Ali bin Abdullah ve Sinan bin Abdullah nâm kimesneler bast-ı makâl idüp fi’l-hakîka müdde’ûn yağlı ve kaba çörekçiler etmekcilere yamak olup gurâbiye ve börek ve bi’l-cümle mâye isti’mâl iden tâyife aşçılara yamaktır ile’l-ân vâkı’ olan ordı ve sâyir tekâlîfi bu minvâl üzere viregelmişlerdir deyü ihbâr itdiklerinde vaz’-ı kadîm tağyîr olunmamak üzere ‘adem-i mu‘ârazaya mezbûr Üveys’e tenbîh birle kayd şüd fî evâyili Cumâdelâhire sene 1028 Şühûdü’l-hâl

Mehmed Çelebi bin Hüseyin, zahru’l-akrân Mustafa Ağa re’isi i muhzırın, Yusuf Bey bin Abdullah çukadâr, İshak bin Veli, Hürev bin Ali ve gayruhum.

329 - 1619 (1028) İstanbul 4: 51a/2 Dava / Adjudication

Mehmet, kullanım hakları başkasında olan bir köyü, kendi mülkü olduğunu söyleyerek Ahmet’e 3500 akçeye satmıştır. Daha

sonra Ali ve Rahime adlı çocukların vasisi Recep, köyün kullanım haklarının babalarından bu iki çocuğa miras kaldığını ileri sürerek Ahmet'e dava açmış ve savını kanıtlayarak köyü geri almıştır. Ahmet, şimdi mahkemede Mehmet'ten parasını geri istemektedir. Görüşü sorulduğunda Mehmet, köyün kullanım haklarının çocuklara babalarından miras kaldığını doğrulamakla birlikte çocukların babası olan Hacı Saka'nın yaşamında köyü kendisine günlük 4 akçeye kiraladığını ve kendisinin de günlük 4 akçeye Ahmet'e kiralamış olduğunu söyler. Ahmet'ten savını kanıtlaması istenir, o da ileri sürmüş olduğu satış işlemine şahitlik yapan kişileri mahkemeye çağırır. Şahitler, Ahmet'in savını doğrularlar. Sonuçta mahkeme, davalı Mehmet'i davacı Ahmet'ten almış olduğu 3500 akçeyi geri vermesi yolunda uyarır.

Mehmet sold to Ahmet a village for 3500 akçe claiming that it belonged to him, while the usufruct right of the village belonged to someone else. Later Recep, the guardian of Ali and Rahime, sued Ahmet on the ground that the children inherited the village from their father. He won the case and took the village back. Now Ahmet wants Mehmet to refund the 3500 akçe payment. Questioned by the court, Mehmet admits that the children inherited the usufruct right of the village from their father. But he adds that their father Hacı Saka had rented him the village at 4 akçe per day and that he proceeded to rent the village to Ahmet at 4 akçe per day. Asked to prove his claim, Ahmet calls in the witnesses to the sale, who corroborate his account. In conclusion, the court instructs the defendant Mehmet to return to the plaintiff Ahmet the 3500 akçe that he received for the sale.

İşbu hâmilü'l-kitâb Ahmed bin el-Hâc Ivaz nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfde Mehmed bin Hayrullah mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüp biz sakâlardan olup ahâlî-i hîrfetimiz beyninden 'örf ve 'âdet olduğu üzre mâ-beynimizde ma'lûme ve ma'hûde olan bir karyeyi mülk-i mahzıdır deyü bundan akdem mezbûr Mehmed üç bin beş yüz fiddî râyic fî cemî'i'l-merâm ve'l-havâyic akçeye ba-

na bey' idüp kabz-ı semen itmişidi tasarrufumda iken karye-i mezbûre Ali ve Rahime nâm sağırlere babaları müteveffâ Hacı Saka'dan intikâl itmiş mülkidir deyü el-ân vasî olan hâzır bi'l-meclis Receb bin Abdullah da'vâ ve taleb ve isbât idüp karye-i mezbûreyi şer'an yedimden almağla hâlen ben dahi semeni ile merkûm Mehmed'e rücû' idüp virdüğim meblağ mezbûr üç bin beş yüz akçeyi taleb iderin suâl olunsun didikde gıbbe's-suâl mezbûr Mehmed cevâbında fi'l-vâki' karye-i mezbûre sağırân-ı mezbûrânın mülki olup müteveffâ babaları mezbûr Hacı Saka hâl-i hayâtında yevmî dörder akçeye bana icâre ile virmiş idi yedimde iken ben dahi mezbûr Ahmed'e dörder akçeye icâr eyledim üç bin beş yüz akçeye bey' itmedim deyü bey'i bi'l-küllîye münkir olıcak mezbûr Ahmed'den takrîrine muvâfık beyyine taleb olundukda 'udul-i müslimînden Sefer bin Hüseyin ve Murad bin Abdullah nâm kimesneler li-eclîş-şehâde mahfil-i kazâya hâzırân olup gıbbe'l-istişhâd fi'l-vâki' bundan akdem mezbûr Mehmed karye-i mezbûreyi bizim huzûrumuzda üç bin beş yüz fiddî râyic fi'l-vakt akçeye mersûm Ahmed'e mülkümdür deyü bey' ve teslîm idüp kabz-ı semen-i mezbûr eyledi bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye itdiklerinde ba'de ri'âyeti şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki'a olup mücebiyle meblağ-ı mezbûr mezbûr Ahmed'e teslîm ile ilzâm olunup mâ-vaka'a ketb olundu tahrîren fi'l-yevmi evâyili Cumâdelâhire sene semân ve 'işrine ve elf

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Çelebi bin Bali, Sinan bin Abdullah, Hızır bin Abdullah, Murad bin Mehmed ve gayruhum.

330 - 1619 (1028) İstanbul 4: 51a/3 Dava / *Adjudication*

Ölen Hacı Saka'nın çocukları olan Ali ve Rahime'nin vasileri Recep, Ahmet'in karşısında mahkemeye çıkar. Hacı Saka, yaşamında kullanım haklarını elinde bulundurduğu bir köyü günlük 4 akçeye Mehmet'e kiralamış, ölümünden sonra o köy çocuklarına

miras kalmıştır. Davacı taraf olan vasi Recep, Ahmet'in elinde bulunan köyün kendilerine verilmesini istemektedir. Görüşü sorulduğunda davalı Ahmet, Mehmet'in bu köyü, mülkü olduğunu belirterek 3500 akçeye kendisine sattığını, dolayısıyla köyün artık kendisinin mülkü olduğunu söyler. Vasi Recep'ten savını kanıtlaması istenildiğinde, Recep mahkemeye şahitlerini çağırır. Şahitler, Recep'in savı doğrultusunda görüş bildirirler. Sonuçta mahkeme, köyün vasi Recep'e verilmesine karar verir.

Recep, guardian of the late Hacı Saka's children Ali and Rahime, sues Ahmet. Before his death, Hacı Saka had rented to Mehmet the usufruct rights of a village for 4 akçe per day. At his death, his children inherited the village. The plaintiff Recep wants Ahmet to return to the children the village that he has been using. Questioned by the court, the defendant Ahmet states that Mehmet sold him the village for 3500 akçe, claiming ownership, which makes himself the new owner. Thus, he is the owner of the village. Asked to prove his claim, the guardian Recep calls witnesses to court, who corroborate his account. In conclusion, the court decides that the village must be returned to the guardian Recep.

Mahmiyye-i İstanbul'da sakâ zümresinden olup bundan [akdem] müteveffâ olan Hacı [Saka] ibn Abdullah nâm kimesnenin sağîr oğlu Ali ve sağîre kızı Rahime'nin zabt-ı emvâl ve nazm-ı ahvâllerine kibel-i şer'-i mergûbdan mansûb vasî olan Receb bin Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde Ahmed bin el-Hâc Ivaz mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüp vasîsi olduğum sağîrân-ı mezbûrânın babaları olan mezbûr Hacı bundan akdem hâl-i hâyatında sakâlar beyninde mu'tâd olduğu üzre mülki olan bir karyesini Mehmed bin Hayrullah nâm kimesneye yevmî dörder akçeye icâreye virüp hâlen fevt olmağla sağîrân-ı merkûmâna intikâl itmişdir hâlen karye-i mezbûreyi mezbûr Ahmed'in yedinde ve tasarrufunda buldum vesâyetim hasebiyle sağîrân-ı mezbûrân için taleb iderin suâl olunsun didikde gibbe's-suâl mezbûr Ahmed cevâbında karye-i merkûme fi'l-vâki' [...] mârû'z-zikr Mehmed bundan akdem mül-

kümdür deyü karye-i mezbûreyi üç bin beş yüz akçeye bana bey' eyledi mülk-i müşterâmdır ve sağîrân-ı merkûmânın mülk-i mevrûsları idüğü ma'lûmum değildir deyü inkâr idicek vasî-i mezbûr Receb'den da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden Sefer bin Hasan ve Murad bin Abdullah nâm kimesneler li-eclî's-şehâde mahfil-i kazâya hâzırân olup fi'l-vâkı' mezbûr Ahmed'in mutasarrıf olduğu karye-i mezkûre mukaddemâ Saka Hacı nâm kimesnenin mülki olup Mehmed bin Hayrullah nâm kimesneye yevmî dörder akçeye icâreye virmişidi fevt olmağla karye-i mezbûr evlâd-ı sığârı mezbûrân Ali ve Rahime'ye intikâl itmişdir mülk-i mevrûslarıdır bu husûsa şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-i şehâdet-i şer'îyye itdiklerinde ba'de ri'âyet-i şerâyiti'l-kabûl şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı'a olup mûcebiyle karye-i mezbûr sağîrân-ı mezbûrâna hükm olunup mâ-vaka'a sebt olundu
Şühûdü'l-hâl

Es-Sâbıkûn

331 - 1619 (1028) İstanbul 4: 51b/1 Dava / *Adjudication*

Ayasofya Mahallesi'nden Süleyman Çavuş, Mora Sancağı'ndan Süleyman Bey karşısında mahkemeye çıkar. Süleyman Çavuş, 12 yıl önce hacca giderken çavuşluk beratını tapu (defter-i hakani) yazıcılarından Antepli İbrahim Efendi'ye emanet olarak bırakmıştır. Süleyman Çavuş ile aynı adı taşıyan Mora Sancağı'ndan Süleyman Bey, tapu kayıtlarına Süleyman Çavuş'un Mora Sancağı'ndan timar aldığı notunu yazdırmış ve onun yerine kendisini çavuş olarak kaydettirmiştir. Süleyman Çavuş, şimdi yapılan yoklamada Süleyman Bey'in kendisinin yerine çavuş olarak kayıtlı olduğunun ortaya çıktığı gerekçesiyle bu durumun Süleyman Bey'e sorulmasını istemektedir. Görüşü sorulduğunda Süleyman Bey, sözü geçen yazıcının Süleyman Çavuş'un hacca gittiğini ve orada öldüğünü belirterek adaş oldukları için 12.000 akçe karşılığında kendisini çavuş olarak kaydedebileceğini söylediğini ve kendisinin de parayı vererek çavuş olduğunu itiraf eder. Mahkeme Süleyman Bey'den çavuşluğunu bel-



Thomas Allom'un çizgileriyle Divan-ı Hümayun.

The State Council in the second court of Topkapı Palace, as illustrated by Thomas Allom.

geleyen beratı ister. Süleyman Bey, daha önce bu davanın Divan-ı Hümayun'da görülmesi için Süleyman Çavuş'la anlaştıklarını ve mahkeme görevlisi (mübaşir) olarak da Dilaver Çavuş'u seçtiklerini, kendisinin de bu beratı Dilaver Çavuş'a verdiğini, ancak Dilaver Çavuş'un bu beratı kaybettiğini söyler. Mahkemede bulunan Dilaver Çavuş'a görüşü sorulur, o da Süleyman Bey'in ifadesini doğrular. Mahkeme, Dilaver Çavuş'tan beratı bilerek yok etmediğine dair yemin etmesini ister. Dilaver Çavuş bu isteği yerine getirir. Sonuçta mahkeme, tarafların ifadelerini sicile kaydederek kendilerine ortaya konan bilgileri belgeleyen birer hüccet verir.

Süleyman Çavuş, a resident of the Ayasofya neighborhood, sues Süleyman Bey from the Mora Sanjak. Twelve years earlier, as he was leaving on a pilgrimage to Mecca, Süleyman Çavuş had entrusted his imperial sergeant (çavuş) appointment (berat) to An-

tepli İbrahim Efendi, a title deed (defter-i hakani) scribe. Süleyman Bey from the Mora Sanjak, Süleyman Çavuş's namesake, had it registered in the title deed that Süleyman Çavuş gained a fief from the Mora Sanjak and had himself registered as a sergeant in Süleyman Çavuş's place. Having learned that Süleyman Bey had himself registered as sergeant in his place, Süleyman Çavuş now wants Süleyman Bey questioned about this. Questioned by the court, Süleyman Bey confesses that he paid the scribe 12,000 akçe to be registered as a sergeant, and that the scribe told him that Süleyman Çavuş died on pilgrimage and that he could fill the vacated position since their names were identical. The court asks Süleyman Bey to provide his imperial sergeant appointment (berat). Süleyman Bey states that he and Süleyman Çavuş had agreed to have the case heard at the Imperial State Council (Divan-ı Hümayun) and decided that Dilaver Çavuş would serve as the bailiff (mübaşir). He thus gave the appointment document (berat) to Dilaver Çavuş, who then lost it. Questioned by the court, Dilaver Çavuş corroborates Süleyman Bey's testimony. The court asks Dilaver Çavuş to take an oath that he did not lose the imperial appointment document on purpose. He does so. In conclusion, the court registers the testimonies of the sides and gives them each a hujjet that documents the facts revealed through the trial.

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de Ayasofya Mahallesi sâkinlerinden olup der-i devlet çavuşlarından olan makbûlu'l-erkân ve's-sudûr Süleyman Çavuş ibn Timur meclis-i şer'-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîr-de Mora Sancağı'nda Gördüs Kazâsı sâkinlerinden Süleyman Bey ibn Hasan nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîri 'anî'l-merâm idüp târîh-i kitâbdan on iki yıl mukaddem ben hacc-ı beytu'l-lâhi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-i razıyye-i seyyidü'l-enâm aleyhi's-salât ve's-selâm itmeğe teveccüh ve 'azîmet idüp çavuşluğum berâtını defter-i hâkânî küttâbından olup bundan akdem müteveffâ olan Ayıntâbî İbrahim Efendi'ye emânet tarîkiyle teslîm idüp ol da hi teslîm idüp gittüğimde mezbûr Süleyman Bey'in ismi Süleyman olmağla benim kaydımдан çavuşlığımı Mora Sancağı'nda timar al-

dı berâtını tecdîd itdirdi deyü hilâf-ı vâki' inhâ ile alup yerime kendüyi çavuş kayd itdirüp hâlen dergâh-ı âlî çavuşlarının ahvâli yoklandıkda benim kaydım üzerimde bulunmayup mezbûr Süleyman Bey üzerine kayd olunmuş bulunmağın husûs-ı merkûm mezbûr Süleyman Bey'den suâl olunmak taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûr Süleyman Bey cevâbında mûmâ-ileyh Süleyman Çavuş târîh-i merkûmda hacc-ı şerîfe gitdüğünde vefât itdi deyü kâtib-i mezbûr İbrahim Efendi bana ismim Süleyman olmağla sana münâsibdir deyüp on iki bin akçem alup bana berât itdirmiş idi hâlen merkûm Süleyman Çavuş'a gadr ve hayf olup benim hakkım olmamağın mezbûr husûs-ı mezkûra müte'allik merkûm Süleyman Çavuş ile da'vâ ve nizâ'ım yokdur deyücek mezbûr Süleyman Bey'den berâtı taleb olundukda mârû'z-zıkr Süleyman Çavuş bu husûs için dîvân-ı hümayûn tarafından buyuruldu-yı şerîf alup işbu hâzır fi'l-meclis olan Dilaver Çavuş bin Abdullah'ı mübâşir ta'yîn itmeğın maslahatımız dîvân-ı âlîde görölmek için berâtını mübâşir-i mezbûra virmiş idim cebinden zâyî' itmiş olup mezbûr Dilaver Çavuş istintâk olundukda fi'l-hakîka mezbûr Süleyman Bey berâtını bana virüp bende iken cebimden zâyî' itdüm deyücek mezbûr Dilaver Çavuş'a ta'addî ve tecâvüz itmedüğüne yemîn teklîf olundukda ol dahi vech-i merkûm üzre yemîni bi'llâhî te'âlâ itmeğın sûret-i hâl zabten li'l-makâl bu hüccet-i sahîha kayd şüd ve terkîm ve yed-i tâlibe def' ve teslîm olundı ki lede'l-hâce müzekkir-i mâ-cerâ ola tahrîren fî sâdis 'aşer Cumâdelâhire li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Fahrü'l-emâcid Hasan Ağa el-müteferrika, Zahru'l-ekâbir Feruh Kethüdâ el-müteferrika, Kıdvatü'l-akrân Rıdvân Ağa ez-za'im, Zahru'l-e'âlî Süleyman Ağa bevâb-ı dergâh-ı âlî, Hasan Ağa bin Gazanfer Kethüda ve gayruhum.

332 - 1619 (1028) İstanbul 4: 54a/4 Tescil işlemi / Registration

Rumeli Vilayeti'nden Ohri ve Kesriye'nin mukataalarını iltizam yoluyla elinde bulunduran Mustafa Bey, Serfiçe'deki yeniçerilerin

komutanı olan Kurt Beşe ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Bey, Karaferiye'ye bağlı bir köyün mukataasını üç yıllığına toplam 73.000 akçeye Kurt Beşe'ye devretmiştir. Kurt Beşe, Mustafa Bey'i doğrular. Mahkeme de bu devir işlemini sicile kaydeder.

Mustafa Bey, who holds the tax farming (mukataa) rights of Ohri and Kesriye in the Rumelia Province, is in court with Kurt Beşe, commander of the janissaries in Serfiçe. Mustafa Bey transfers to Kurt Beşe the tax farming rights of a village in Karaferiye for three years for 73,000 akçe. Kurt Beşe corroborates Mustafa Bey's testimony. The court registers the transfer.

Vilâyet-i Rumili'nde mîzân-ı harîr-i Livâ-i Ohri ve Kesriye ve tevâbi'i mukâta'asına ber-vech-i iltizâm emîn olan Mustafa Bey ibn Hamza makâm-ı kazâda nefsi Serfiçe'de yeniçeri serdârı olan Kurd Beşe bin Abdullah mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mukâta'a-i mezbûre benim senden nefsi Serfiçe ve Karaferiye'ye tâbi' Agnos nâm karyeye ve Vodine'nin mîzân-ı harîri olıgeldüğü üzre zabt olunmak üzre işbu bin yirmi sekiz Cumâdelûlâsının on dokuzuncı gününden üç yıl tamâmına varınca sene-i ûlânın akçesini sene-i sâniyeye tedâhül itdirmiyüp haklaşmak üzre mezbûra yetmiş üç bin akçeye ki nısfı otuz altı bin beş yüz olur der-'uhde eyledüm didikde mezbûr Kurd Beşe dahi bi'l-muvâcehe ilzâm ve kabûl idüp mâ-vaka'a ketb olundı fi'l-yevmi'l-'işrîn min Cumâdelâhire li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Ali Çavuş bin Piri, Süleyman Çavuş bin Mustafa, Ahmed Beşe bin İbrahim, Hasan Beşe bin Abdullah er-râcil, Hasan Beşe bin İlyas er-râcil ve gayruhum.

333 - 1619 (1028) İstanbul 4: 61a/1 Tescil işlemi / Registration

Anadolu Vilayeti'ne bağlı İbradi kasabasından Mustafa, Abdullah ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa'nın Abdullah'a 27.778

akçe borcu vardır. Ölen Hasan Ağa'dan Mustafa'ya iki arsa, bir bağ ve bir bostan arsasının tümü ile timar ya da vakıf arsası (sahib-i arz) olan iki otlaktan 10/18'lik hissenin kullanım hakları miras kalmıştır. Mustafa, Abdullah'a kendi mülkiyetinde olan taşınmazları 22.000 akçeye satmış, vakıf ya da timar toprağı olan taşınmazların kullanım haklarını ise 5778 akçeye devretmiştir. Mustafa, taşınmazların toplam bedeli olan 27.778 akçeyi Abdullah'a olan borcuna takas ettiğini belirtir. Abdullah, Mustafa'nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu satış ve devir işlemlerini onaylar.

Mustafa, a resident of the İbradi town in the province of Anatolia, is in court with Abdullah. Mustafa owes Abdullah 27,778 akçe. Mustafa inherited from the late Hasan Ağa all shares of two plots, a vineyard and a vegetable garden, and the usufruct rights of a 10/18 share of two meadows that are fief or waqf land (sahib-i arz). Mustafa has sold to Abdullah the properties that he owns for 22,000 akçe. He has also transferred the usufruct rights of the fief or waqf land for 5778 akçe. He counts the total of 27,778 akçe toward his debt to Abdullah. Abdullah corroborates Mustafa's account. The court registers the sale and transfer.

Vilâyet-i Anadolu'da vâki' Kasaba-i İbradi sükkânından Mustafa bin Abdülhalim nâm kimesne mahfil-i kazâda işbu râfi' u'l-kitâb Abdullah bin Mahmud nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Abdullah'a cihet-i karzdan zimmetimde yirmi yedi bin yedi yüz yetmiş sekiz akçe deynim olmağın mûrisim Hasan Ağa nâm müteveffâdan irs-i şer'î ile 'alâ vechi'l-hasr bana intikâl idüp kasaba-i mezbûrede vâki' bir tarafı el-Hâc Mustafa bin el-Hâc Ali mülküne ve bir tarafı Katrancı Mahmud mülküne ve bir cânibden arz-ı hâliyye ve bir taraftan tarîk-i 'âmma müntehî ev yerinin ve yine karye-i mezbûre kurbünde derbend nâm mevzi'de vâki' bir taraftan Mehmed bin Ahmed mülküne ve bir cânibden Yahya bin Oruc mülküne ve iki taraftan tarîk-i 'âmma müntehî olan mülk bağçemin ve Yenice Suyı önünde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd olan mülk bostan yerimin on sekiz sehimden on

sehm-i şâyi'ini merkûm Abdullah'a yirmi iki bin akçeye bey' idüp ve bi'l-fi'l yedimde ve taht-ı tasarrufumda olup yine kasaba-i mez-bûrede Ayrancı nâm mevzi'de vâki' bir taraftan Hasan bin Mahmud mezra'asıyla ve bir taraftan Mustafa Beşe bin ve el-Hâc Ali ibn Abdülgani tarlalarıyla ve bir taraftan arz-ı hâliye ile ve yine beynimizde ve lede'l-ahâlî hudûdı ma'lûm olan cem'an iki kıt'a mezra'amın on sekiz sehimden on sehminin hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle beş bin yedi yüz yetmiş sekiz akçe bedel-i tefvîz ile mezbûr Abdullah'a tefvîz idüp cümlesini mahallinde kabza mezbûr Abdullah'ı taslît eyledüğimden sonra mebî'ât-ı mezkûrenin semeni olan yirmi iki bin akçe ve bedel-i tefvîz olan beş bin yedi yüz yetmiş sekiz akçe ki cümlesi yirmi yedi bin yedi yüz yetmiş sekiz akçe olur zimmetimde mezbûra edâsı lâzım deynim olup zikr olan yirmi yedi bin akçeye mukâsa eyledik didikde mukırr-ı mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda mezbûr Abdullah bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ü imlâ olundu hurrîre fî 15 Safer

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Beşe bin es-Seyyid Ahmed, Mustafa bin Mehmed, Osman bin Ali, Bali bin Nasuh, el-Hâc Ali bin Mehmed Ali, Mustafa bin Abdullah, Mustafa bin Yahya, Mustafa bin Mehmed, Hüseyin bin Veli, Mehmed bin Ali, Mehmed bin Ahmed, el-Hâc Abdullah bin Mehmed, Mustafa bin Ivaz, Ahmed bin Ali ve gayruhum.

334 - 1619 (1028) İstanbul 4: 62b/1 Tescil işlemi / *Registration*

Anadolu Vilayeti'ndeki İbradi kasabasından Mustafa, Mümine ile Ayni hatunların vekili ve aynı zamanda Ayni'nin eşi olan Ahmet ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa, adı geçen kasabada bulunan birer ev ve bostan arsalarının on sekizde üçer hisselerini 7000 akçeye Mümine Hatun'a, arsaların on sekizde beşer hisselerini de 10.000 akçeye Ayni Hatun'a satmıştır. Mustafa, ayrıca yine aynı bölgede bulunan (ve vakıf ya da timar toprağı olan) iki otlak arsa-

sının on sekizde üçer hisselerinin kullanım hakkını toprak sahibinin izniyle Mümine Hatun'a, on sekizde beşer hissesini de 3809 akçeye Ayni Hatun'a devretmiştir. Vekil Ahmet, arsaların paralarını ödediğini belirtir. Mahkeme de bu satış ve devir işlemlerini onaylar.

Mustafa, a resident of the İbradi town in the province of Anatolia, is in court with Ahmet, Mümine Hatun's husband and legal agent of Mümine and Ayni Hatun. Mustafa sold three-eighteenths of a house and a vegetable garden in the town in question to Mümine Hatun for 7000 akçe, and five-eighteenths to Ayni Hatun for 10,000 akçe. He also transfers the usufruct rights of three-eighteenths of two meadows (probably fief or waqf owned) in the same region to Mümine Hatun and five-eighteenths to Ayni Hatun for 3809 akçe, with the permission of the land owner. The legal agent Ahmet reports that he has paid for the plots. The court registers the transfer and sale.

Vilâyet-i Anadolu'da vâki' Kasaba-i İbradi sükkânından Mustafa bin Abdülhalim nâm kimesne mahfil-i kazâda kasaba-i mezbûrede sâkine olan bâ'ise'teyi'l-kitâb Mümine bint-i Mehmed ve Ayni bint-i Mehmed nâm hâtunlar taraflarından vech-i âtî üzere iştirâ ve tefevvûze ve def'-i semen ve bedel-i tefvîze vekîl olup vekâleti Mehmed Çelebi bin el-Hâc Ali ve Mustafa bin Mehmed şehâdetleri ile alâ vechi'l-hasn sâbite olan mezbûre Ayni Hâtun'un zevci Ahmed bin Ferhad muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp mûrisim Hasan Ağa nâm müteveffâdan irs-i şer'î ile 'alâ vechi'l-hasr bana intikâl idüp kasaba-i mezbûrede vâki' bir tarafı el-Hâc Mustafa ibn el-Hâc Ali mülkine ve bir taraftan katranacı Mahmud mülkine ve bir cânibden arz-ı hâliyeye ve bir taraftan tarîk-i 'âmma müntehî ev yerinin ve yine karye-i mezbûre kurbünde Derbend nâm mevzi'de vâki' bir taraftan Mehmed bin Ahmed mülkine ve bir cânibden Yahya bin Oruç mülkine ve iki taraftan tarîk-i 'âmma müntehî olan mülk bağımın ve Yenice suyu önünde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd olan mülk bostân

yerimin on sekiz sehimden üç sehm-i şâyi'ini vekîl-i mezbûr Ahmed'e yedi bin fiddî akçeye bey' idüp ol dahi müvekkilem merkûme Mümine Hâtun'un malıyla meblağ-ı mezbûra mezkûre Mümine için iştirâ' idüp def'-i semen-i mezbûr itdikden sonra yine karye-i mezbûrede İstiranci nâm mevzi'de vâki' bir taraftan Hasan bin Mahmud mezra'asıyla ve bir taraftan Mustafa Beşe ve el-Hâc Ali ibn Abdülgani tarlalarıyla ve bir taraftan arz-ı hâliye ile mahdûd olan mezra'amın ve yine karye-i mezbûrede Kebiz nâm mevzi'de vâki' inde'l-ahâlî ve'd-deyyâr ma'lûmu'l-hudûd ve'l-mikdâr olan iki kıt'a mezra'amın dahi on sekiz sehimden üç sehm-i şâyi'inin hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle tefvîz idüp ol dahi kezâlik müvekkilesi mezkûre Mümine Hâtun'un malıyla mezbûre için tefvîz idüp bedel-i tefvîzi yedinden alup kabz eyleyüp mahallinde mebî'ât-ı mezkûreyi ve mezâri'-i mezbûreyi kabza müvekkile-i merkûme Mümine'yi taslît eyledim didikde gibbe't-tasdîk merkûm Mustafa yine vekîl-i mezbûr mahzarında takrîr-i kelâm idüp bâlâda mestûr olan ev yerinin ve bâğın ve bostan yerinin on sekiz sehimden beş sehmi dahi on bin fiddî akçeye vekîl-i mezbûra bey' idüp ol dahi zevcesi mezbûre Ayni Hâtun'un malıyla mezkûre Ayni için bi'l-vekâle meblağ-ı mezbûra iştirâ' idüp kabz-ı semen itdüğimden sonra mezâri'-i mezkûrenin dahi on sekiz sehimden beş sehminin hakk-ı tasarrufunu vekîl-i mezbûra üç bin sekiz yüz dokuz akçe bedel-i tefvîz ile sâhib-i arz ma'rifetiyle tefvîz idüp ol dahi zevcesi mezbûre Ayni Hâtun'un malıyla zevcesi için tefevvüz idüp bedel-i tefvîzi yedinden alup kabz idüp mahallinde mebî'ât-ı mezkûreyi ve mezâri'-i mestûreyi kabza mezbûre Ayni'yi taslît itdim didikde gibbe't-tasdîk mâ-va-ka'a kayd [şüd] tahrîren fî evâsıtı Recebi'l-ferd li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Ahmed, Mustafa bin Mehmed, Ömer bin Ali, Bali bin Nasuh, Ahmed bin Ivaz, Mustafa bin Abdullah, Mustafa bin Ömer, el-Hâc Mustafa bin Mehmed, Ahmed bin Mehmed, Ali bin Abdi, Sinan bin Abdullah ve gayruhum.

335 - 1619 (1028) İstanbul 4: 65a/1 Tescil işlemi / *Registration*

Anadolu Vilayeti'ne bağlı İbradi kasabasından Mustafa, Abdullah ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa'nın Abdullah'a 27.778 akçe borcu vardır. Ölen Hasan Ağa'dan Mustafa'ya iki arsa, bir bağ ve bir bostan arsasının tümüyle timar ya da vakıf arsa-sı (sahib-i arz) olan iki otlaktan on sekizde onluk hisse miras kalmıştır. Mustafa, Abdullah'a kendi mülkiyetinde olan taşınmazları 22.000 akçeye satmış, vakıf ya da timar toprağı olan taşınmazları ise 5778 akçeye devretmiştir. Mustafa, bu taşınmazların toplam bedeli olan 27.778 akçeyi Abdullah'a olan borcuna takas ettiğini belirtir. Abdullah, Mustafa'nın ifadesini doğrular. Mahkeme de bu satış ve devir işlemlerini onaylar.

Mustafa, a resident of the İbradi town in the province of Anatolia, is in court with Abdullah. Mustafa owes Abdullah 27,778 akçe. Mustafa inherited from the late Hasan Ağa all shares of two plots, a vineyard, and a vegetable garden, along with ten-eighteen-ths of two meadows that are fief or waqf land (sahib-i arz). Mustafa sold to Abdullah the properties that he owns for 22,000 akçe. He also transferred to him the fief or waqf land for 5778 akçe. He counts 27,778 akçe, the total price of the properties, toward his debt to Abdullah. Abdullah corroborates Mustafa's account. The court registers the sale and transfer.

Vilâyet-i Anadolu'da vâki' Kasaba-i İbradi sükkânından Mustafa bin Abdülhalim nâm kimesne mahfil-i kazâda işbu râfi'u'l-kitâb Abdullah bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüp mezbûr Abdullah'a cihet-i karzdan zimmetimde [yirmi] yedi bin yedi yüz yetmiş sekiz akçe deynim olmağın mûrisim Hasan Ağa müteveffâdan irs-i şer'î ile 'alâ vechi'l-hasr bana intikâl idüp kasaba-i mezbûrede vâki' bir tarafı el-Hâc Mustafa ibn el-Hâc Ali mülküne ve bir tarafı Katrancı Mahmud mülküne ve bir cânibden arz-ı hâliyeye ve bir tarafdand tarîk-i 'âmma müntehî ev yerinin ve yine karye-i mezbûre kurbünde [derbend] nâm mevzi'de

vâki' bir taraftan Mehmed bin Ahmed mülküne ve bir taraftan Yahya bin Oruc mülküne ve iki taraftan tarîk-i âmma müntehî olan mülk bâğımın ve Yenice Suyı önünde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd olan mülk bostan yerimin ve taht-ı tasarrufumda olup yine kasaba-i mezbûrede İstiranci nâm mevzi'de vâki' bir taraftan Hasan bin Mahmud mezra'asıyla ve bir taraftan Mustafa Beşe ve el-Hâc Ali ibn Abdülgani tarlalarıyla ve bir taraftan arz-ı hâliye ile mahdûde olan ve yine karye-i mezbûrede Gebiz nâm mevzi'de vâki' lede'l-ahâlî ve'd-deyyâr ma'lûmu'l-hudûd olan iki kıt'a mezra'amın on sekiz sehinden on sehminin hakk-ı tasarrufunu sâhib-i arz ma'rifetiyle beş bin yedi yüz yetmiş sekiz akçe bedel-i tefvîz ile mezbûr Abdullah'a tefvîz idüp cümlesini mahallinde kabza mezbûr Abdullah'ı taslît eyledüğimden sonra mebi'ât-ı mezkûrenin semeni olan yirmi iki bin akçe bedel-i tefvîz olan beş bin yedi yüz yetmiş sekiz akçe ki cümlesi yirmi yedi bin yedi yüz yetmiş sekiz akçe olur zimmetimde mezbûra edâsı lâzım deynim olan yirmi yedi bin akçeye mukâsa eyledik didikde mukırr-ı mezbûr ikrâr-ı meşrûhunda mezbûr Abdullah bi'l-muvâcehe tasdik idicek mâ-hüve'l-vâki' gibbe't-taleb ketb olundu tahrîren fî evâsıtı Recebi'l-mürecceb li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Ahmed, Mustafa bin Mehmed, Ömer bin Ali, Bali bin Nasuh, Mustafa bin Abdi, Mustafa bin İsa, Ahmed bin Ivaz ve gayruhum.

336 - 1619 (1028) İstanbul 4: 65a/3 Tescil işlemi / *Registration*

Baba Hasan Mahallesi'nde yaşamakta olan eski saray görevlisi (ruznamçeci) Mustafa Efendi'nin vekili Hasan Bey, Mustafa Efendi'nin eşi Ayşe Hatun'un vekili olan Kurd Bey ile birlikte mahkemeye gelir. Mustafa Efendi, İstanbul'a bağlı Firuz Köy'de bulunan bir çiftlik evini içindeki eşya ve hayvanlarla birlikte 550.000 akçeye eşi Ayşe Hatun'a satmıştır. Yine çiftlik yakınında, vakıf ya da timar toprağı olup kullanım haklarını elinde bulundurduğu tarlala-

rını da toprak sahibinin (sahib-i arz) izniyle 100.000 akçeye eşi Ayşe Hatun'a devretmiştir. Vekil Hasan Bey, paranın tümünü Ayşe Hatun'dan aldığını belirtir. Ayşe Hatun'un vekili Kurd Bey, Hasan Bey'i doğrular. Mahkeme de bu işlemleri onaylar.

Hasan Bey, legal agent of Mustafa Efendi, a resident of the Baba Hasan neighborhood and the former clerk of the palace in charge of financial transactions (ruznamçeci), is in court with Kurd Bey, legal agent of Mustafa Bey's wife Ayşe Hatun. Mustafa Efendi sells a farm house in İstanbul's Firuz village, including its furnishings and animals, to his wife Ayşe Hatun for 550,000 akçe. He also transfers the usufruct rights of fief or waqf fields near the farm to Ayşe Hatun for 100,000 akçe, with the permission of the owner (sahib-i arz). The legal agent Hasan Bey states that he has collected payment from Ayşe Hatun in full. Ayşe Hatun's legal agent Kurd Bey corroborates Hasan Bey's testimony. The court registers the sale and transfer.

Mahmiyye-i İstanbul'da Baba Hasan Mahallesi sâkinlerinden olup 'atebe-i 'aliyyede sâbikan rûznâmçeci olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid ve'l-mekârim Mustafa Efendi ibn Ali tarafından husûs-ı âti'l-beyânı ikrâra vekîl olup Ahmed Çavuş ibn Abdullah ve Sinan bin Ali nâm kimesneler şehâdetleriyle nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan karındaşı fahrü'l-akrân Hasan Bey ibn Ali el-mezbûr meclis-i şer'-i şerîfde mûmâ-ileyh Mustafa Efendi'nin zevci olan fahrü'l-muhaddarât Ayişe bint-i Hasan tarafından ikrâr-ı âti'l-beyânı tasdikâ vekîl olup mûmâ-ileyh Ahmed Çavuş ve Hüseyin Bey ibn Abdullah şehâdetleriyle nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan Kurd Bey ibn Abdullah nâm râcil mahzarında vekâleten ikrâr ve itirâf idüp müvekkilim müşârün-ileyh Mustafa Efendi silk-i mülkünde münselik olup Havâss-ı Kostantiniyye Kazâsı'na tâbi' Firuz nâm karyede vâki' bir taraftan merhûm Osman Çelebi mülki ve karındaşı Hüseyin Çelebi mülki ve bir taraftan Korucı Mehmed Çelebi mülki ve taraf-ı âharı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olup mahûta-i dâhiliyyesi fevkânî altı bâb odayı ve üç or-

ta sofayı ve tahtânî üç odayı ve orta ve yan sofayı ve bir matbahı ve kenîfi ve altında büyük ahurı ve bir büyük bağçeyi ve bir taraftan fevkânî iki odayı ve bir selâmlığı ve altında bir odayı ve üç bâb büyük ahûrı ve bir samanlığı ve Mahmud Çavuş'dan iştirâ itdüğü çiftlik bağçesiyle ve önünde bir kıt'a büyük bostanlığı ve bir kıt'a mülk bağını ve mâbeynlerinde vasf ve re'si 'ilm-i şer' ile ma'lûm kırk re's kara sığırları ve sâ'ir âlât-ı zirâ'at ve esbâb-ı hırâseti merkûm Ayişe Hâtun'a beş kerre yüz bin ve elli bin nakd fiddî râyic fi'l-vakt akçeye safka-i vâhide ile bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' idüp ol dahi iştirâ ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûrı merkûm Âişe yedinden bi't-tamâm ahz ü kabz idüp ve yine mezkûr çiftlik tevâbi'inden olup ma'an tasarruf olunagelen tahmînen keyl-i İstanbul ile yüz müd tohum istî'âb idüp beynlerinde hudûdları 'ilm-i şer'î ile ma'lûm olan tarlalarının hakk-ı tasarruflarını merkûm Ayişe Hâtun yüz bin mezbûru'n-na't akçeye sâhib-i arz ma'rifetiyle tefvîz idüp ol dahi tefevvüz ve kabûl itdikten sonra meblağ-ı mezbûr yüz bin akçeyi merkûm Ayişe yedinden bi't-tamâm ahz ü kabz eyledim ba'de'l-yevm zikr olunan emlâk ve arâziye keyfe mâ-teşâ mutasarrıfa olsun didikde gibbe't-tasdîk vekâleten mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu tahrîren fi evâhiri Recebi'l-ferd li-sene semân ve 'işrîne ve elf

Şühûdü'l-hâl

Yahya Efendi bin Ramazan el-imâm, İbrahim çavuş-ı dergâh-ı âlî, Ahmed Beşe bin Abdullah er-râcil, İskender Beşe bin Abdullah er-râcil, Ali Beşe bin Abdullah er-râcil, Şehrab bin Abdullah er-râcil, Hasan Bey et-tabbâhu's-sultânî ve gayruhum mine'l-hâzırîn.



Modern küresel ekonomik sistemin gelişmeye başladığı 17. yüzyılda Doğu Akdeniz’de sosyo-ekonomik yaşamın kurumsal temelleri nelerdi? Bölge ekonomisinin geleneksel kurumları değişmekte miydi? 2003’te başlayan ve bu soruların yönlendirdiği bir veri derleme projesi, sağlıklı yanıtlar geliştirmeye yardımcı olacak özgün kaynaklar içeren bu çalışmayla sonuçlandı. On ciltlik bu yapıt, Osmanlı İmparatorluğu’nun başkenti ve Doğu Akdeniz’in ticari merkezi olan İstanbul’un o döneme ait 15 şer’i mahkeme defterindeki binlerce hükmün günümüz yazısına aktarılması, Türkçe ile İngilizce özetlerinin hazırlanması ve yedi ana başlıkta tasnif edilmesiyle ortaya çıktı.

<i>Konu</i>	<i>Cilt</i>
Loncalar ve Esnaf	1
Hristiyan ve Yahudi Cemaat İşleri	1
Yabancılar / Foreigners	1
Ticari Ortaklıklar	2
Devlet-Toplum İlişkileri, Vergi Dahil	3-4
Vakıflar	5-6-7-8
Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları	9-10

In the seventeenth century, when the modern global economy began to take shape, what institutions governed socio-economic life in the Eastern Mediterranean? Were the region’s traditional economic institutions in flux? This ten-volume set, the culmination of a data-gathering project started in 2003, presents original historical sources that can help to generate sound answers. The set contains transliterations, along with Turkish and English summaries, of thousands of cases found in 15 seventeenth-century Islamic court registers from Istanbul, then the capital of the Ottoman Empire and the commercial center of the Eastern Mediterranean. The cases are grouped under seven topical headings.

<i>Topic</i>	<i>Volume</i>
<i>Guilds and Guildsmen</i>	1
<i>Communal Affairs of Christians and Jews</i>	1
<i>Foreigners</i>	1
<i>Commercial Partnerships</i>	2
<i>State-Subject Relations, including Taxation</i>	3-4
<i>Waqfs</i>	5-6-7-8
<i>Credit Markets and Uses of Interest</i>	9-10

KDV dahil fiyatı
35 TL

Kapak resmi: 1584’te tamamlanan *Hünernâme* c. I, y. 15b’den Bâb-ı Hümayun ve Topkapı Sarayı’nın birinci avlusunu gösteren minyatürden ayrıntı (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H. 1523).

Cover illustration: Detail from *Hünernâme* I (1584), f. 15b, depicting the Imperial Gate (Bâb-ı Hümayun) and the first courtyard of the Topkapı Palace (Topkapı Palace Museum Library, H. 1523)

Modern küresel ekonomik sistemin gelişmeye başladığı 17. yüzyılda Doğu Akdeniz’de sosyo-ekonomik yaşamın kurumsal temelleri nelerdi? Bölge ekonomisinin geleneksel kurumları değişmekte miydi? 2003’te başlayan ve bu soruların yönlendirdiği bir veri derleme projesi, sağlıklı yanıtlar geliştirmeye yardımcı olacak özgün kaynaklar içeren bu çalışmayla sonuçlandı. On ciltlik bu yapıt, Osmanlı İmparatorluğu’nun başkenti ve Doğu Akdeniz’in ticari merkezi olan İstanbul’un o döneme ait 15 şer’i mahkeme defterindeki binlerce hükmün günümüz yazısına aktarılması, Türkçe ile İngilizce özetlerinin hazırlanması ve yedi ana başlıkta tasnif edilmesiyle ortaya çıktı.

Konu	Cilt
Loncalar ve Esnaf	1
Hristiyan ve Yahudi Cemaat İşleri	1
Yabancılar / Foreigners	1
Ticari Ortaklıklar	2
Devlet-Toplum İlişkileri, Vergi Dahil	3-4
Vakıflar	5-6-7-8
Kredi Piyasaları ve Faiz Uygulamaları	9-10

In the seventeenth century, when the modern global economy began to take shape, what institutions governed socio-economic life in the Eastern Mediterranean? Were the region’s traditional economic institutions in flux? This ten-volume set, the culmination of a data-gathering project started in 2003, presents original historical sources that can help to generate sound answers. The set contains transliterations, along with Turkish and English summaries, of thousands of cases found in 15 seventeenth-century Islamic court registers from Istanbul, then the capital of the Ottoman Empire and the commercial center of the Eastern Mediterranean. The cases are grouped under seven topical headings.

Topic	Volume
Guilds and Guildsmen	1
Communal Affairs of Christians and Jews	1
Foreigners	1
Commercial Partnerships	2
State-Subject Relations, including Taxation	3-4
Waqfs	5-6-7-8
Credit Markets and Uses of Interest	9-10

Kapak resmi: 1584’te tamamlanan *Hünernâme* c. I, y. 15b’den Bâb-ı Hümayun ve Topkapı Sarayı’nın birinci avlusunu gösteren minyatürden ayrıntı (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H. 1523).

Cover illustration: Detail from *Hünernâme* I (1584), f. 15b, depicting the Imperial Gate (Bâb-ı Hümayun) and the first courtyard of the Topkapı Palace (Topkapı Palace Museum Library, H. 1523)